הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר מדע

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות יסודי התורה

רבי יוסף רוזין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות יסודי התורה

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-יסודי-התורה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ז 4
הלכה ט 4
פרק ב 4
הלכה ב 4
הלכה ה 4
הלכה ז 4
הלכה ט 4
הלכה י 4
פרק ג 4
הלכה א 4
הלכה ח 5
הלכה ט 5
פרק ד 5
הלכה ג 5
פרק ה 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ד 5
הלכה ה 7
הלכה ו 25
הלכה ח 75
הלכה י 107
הלכה יא 107
פרק ו 107
הלכה א 107
הלכה ב 108
הלכה ג 159
הלכה ד 174
הלכה ו 178
הלכה ז 204
הלכה ח 213
פרק ז 213
הלכה ז 213
פרק ח 214
הלכה ב 214
הלכה ג 214
פרק ט 215
הלכה א 215
הלכה ג 224
הלכה ד 225
פרק י 225
הלכה א 225
הלכה ד 230
הלכה ה 230

פרק א

הלכה ז
שם ואינו פוסק שהרי הגלגל סובב תמיד אין כחו כח גוף וכו'. עיין במו"נ ח"א פ' ע"א ע"ש:

הלכה ט
ובסיני כשליח צבור עטוף. ר"ה דף י"ז ע"ב:

פרק ב

הלכה ב
שמתוך כך אתה מכיר וכו'. עיין בספרי פ' עקב:

הלכה ה
ובמה יפרדו הצורות זו מזו וכו'. עי' במו"נ ח"ב ע"ש וע' ירוש' פ"ב דחגיגה גבי הך דר' שמואל בר נחמני ובאמת גם רבינו לא ר"ל רק עילה ועלול רק ב' דברים ובאמת זה תליא בהך פלוגתא בגמ' שבועות דף ל"ה אם צבאות קודש או לא דזה הוא הנהגת העולם אם זה רק בגדר עילה ועלול או גם הוא משיג מעצמות רק השגה מועטת. וע' מ"ש בחגיגה דף ט"ז ע"א אות הוא. וע' סנהדרין צ"ב גדולה דעה וכו' וע' ב"ב דף כ"ה ע"ש בזה ואכמ"ל:

הלכה ז
ולפיכך נקראים חיות. ע"ז דף מ"ג ע"ב ועיין חולין דף צ"ב ע"א וחגיגה דף ט"ו ע"ב:
והם למעלה מן הכל. עיין בתו"כ פ' ויקרא מוכח דיש מלאכים שגדולים מחיות:

הלכה ט
כל הנמצאים. כן הוא במו"נ ח"ג פ"א:

הלכה י
לפיכך אינו מכיר וכו'. עיין במו"נ ח"ג פ"כ וכ"א ע"ש:
כמו שאנו יודעין אותם וכו'. כן הוא שם פי"ט ע"ש:

פרק ג

הלכה א
הגלגלים המה נקראים שמים וכו'. ע' מו"נ ח"ב פ"ט ע"ש:
בפירוש ויש מי שקורא אותו כותב וכו'. ע' שבת דף קנ"ו ע"א ספרא דחמה:

הלכה ח
והשמש גדולה מן הארץ. ע' בפ"ה מהלכות שבועות ה' כ"ב:

הלכה ט
כל הכוכבים בעלי שכל כו'. ע' בחולין דף מ' ע"א ברש"י ותוס' אם מיקרו בעלי חיים ועיין בריש פ"ק דפסחים הללוהו כו' ועיין במו"נ ח"ב פ"ה ע"ש:

פרק ד

הלכה ג
וכל שנתחבר וכו' אפילו הזהב וכו'. עיין מעילה דף י"ט ע"א וכתובות דף ס"ז ע"א ובב"מ דף ל' ע"א:

פרק ה

הלכה א
עיין בכ"מ. והנה רבינו בהלכה ב' כ' רק מצוה ובהלכה ג' כ' גם דת והוא סבירא ליה דהך ערקתא דמסאנא קאי רק אגזירת המלכות כדי שלא להמריך הלבבות כמ"ש רש"י אבל להעביר על דת במנהג לא איכפת לן ועיין בהגהות אשר"י כתובות דף ג' ע"ב ועיין חולין דף ק"א ע"ב דאמר שם שמדא הוי הרי חזינן דבטיל יוהכ"פ בשביל גזירה וע' פסחים דף קי"א גבי ר"ע וע' בירו' סנהדרין פ"ג מוכח דגם על שבועת שוא צריך למסור עצמו ועיין בנדרים דף כ"ח ובירוש' שם ע"ש:

הלכה ב
או לבשל לו תבשילו. עיין יבמות דף קכ"א ע"ב ע"ש ובתוס' סנהדרין דף ע"ד ע"ב וע' בירוש' פ"ג דשביעית פ"א ע"ש:

הלכה ד
ואלו הן הרוגי מלכות וכו'. עיין פסחים דף נ' ע"א:
ועליהם נאמר. עיין סנהדרין דף ק"י ע"א:
ואם היה בעשרה מישראל וכו'. אין מלקין אותו עיין תוס' ע"ז דף נ"ד ע"א דלא ס"ל כן ועיין תוס' סנהדרין דף ע"ה ועיין זבחים דף ק"ח ע"ב דממעט שם ג"כ אנוס ע"ש בתוס' ובאמת ר"ל שם כך דאף דהעלאה בחוץ היה באנוס מ"מ היה יכול לחשוב להדיוט והמעלה להדיוט פטור וסד"א דחייב לכך צריך קרא למעט ה"נ גבי ע"ז היה לו לחשוב לעבוד מאהבה או מיראה ופטור וסד"א דאם לא חשב יהא חייב דזה לא אנסו לו קמ"ל

קרא והוי כעין תחלתו באונס וסופו ברצון ועיין תוס' ב"ק דף מ"א ע"א ושבועות דף י"ז ע"ב:

יורד למדרגה כו'. עיין בירוש' פ"א דיבמות, והנה במה דמבואר בדברי רבינו דבמקום שיעבור ואל יהרג אם נהרג מתחייב כו', הנה זה תליא בהך דפסחים דף צ"ב ע"ב גבי דרך רחוקה אם הוי פטור או דיחוי ע"ש, ועיין רש"י יבמות דף ס"ד ע"ב דמתו אחיו מחמת מילה אם מל בשבת הוי מחלל שבת. אך יש לומר דשם הוי כמו שלא בזמנה ועיין זבחים דף י"ט ע"א דמבואר שם דאף אם פטור מן התפילין מטעם עוסק במצוה מ"מ אינה חוצצת, ועיין שם דף י"ב ע"ב גבי הורו ב"ד שחלב מותר. וע' תוס' נדה דף מ"ד ע"ב דאף אם מותר להורגו מחללין עליו את השבת, אך זה תליא באמת אם נימא דהפטור שפטרה אותו התורה הוי כמאן דעביד הדבר או מטעם שנפטר, ועיין ע"ז דף כ"ז ע"א אשה כמאן דמהילא דמיא ותוס' ברכות דף כ' ע"ב ע"ש, ותוס' קידושין דף ל"ו ע"ב גבי מה שהקשו על אשה שמחוסרת בגדים ע"ש מה שתירצו ועיין במכות דף ט"ז ע"ב גבי שיעבודו דגר פקע, ועיין כתובות דף ל"ג ע"ב גבי קים ליה בדרבה מיניה מה דאמרינן שם לאו משום דלא מחייב וכו', ועיין רש"י בכורות דף מ"ז ע"ב, גבי הניח בן חלל. ושם דף י"ב ע"ב מודה ר"א בספק פטר חמור שדי בהפרשה ע"ש, ובירו' פ"ו דתרומות גבי אכל תרומה בשוגג ע"ש דאמר שם ובלבד בדבר שזקוק ליתנו לכהן, ועיין תוס' כתובות דף כ"ט ע"א וסנהדרין דף ע"ג ע"ב מה שכתוב שם דמה עמידה בדין שייך בדבר שהוא שלו ע"ש, ועיין ב"ק דף ק"ט ע"א גבי גזל הגר אם מה דפטור עפ"י דין אם הוי כנתינה. ועיין הוריות דף ט' ע"א גבי נשיא שנצטרע אם מידחי נידחי אם מפטר פטור, וכן שם דף י"א ע"ב גבי מהו באלמנה, ור"ל אם מה שהתורה אמרה שהמצורע פסול בכה"ג אם ר"ל שנסתלק מכה"ג או שהוא כה"ג פסול, ועיין תוס' מנחות דף נ"א ע"א דהיכי דמה"ת אסור בשבת הוי ע"ש זמן, ועיין רש"י מגילה דף ה' ע"א מה שדייק שם בד"ה ערב שבת זמנו דגזירה דרבה הוי אחר התקנה דמגילה ע"ש משמע ג"כ כן. ועיין תוס' יבמות דף ע"ב ע"ב בד"ה שלא בזמנו ודף ע' ע"א ד"ה הערל דלא ס"ל כשיטת ר"ת דהיכא דאינו יכול לימול לא הוי כערל וכ"מ, אך החילוק הוא כך דהיכא דצריך לקיים דבר אז פטור הוי כמקומים והיכא דצריך שלא לבטל וביטל אף שהוא אנוס הוי ביטול: ועיין בנדרים דף כ"ז ע"א אנוס הוא ורחמנא פטריה, ר"ל לא הוי פטור מסברא דאז מ"מ הא לא קיים, עיין בירושלמי קידושין פ"ג ובכ"מ, ועיין בר"ן שם דף כ"ד ע"א ד"ה הריני כאלו התקבלתי מה שחילק שם בשם הרשב"א בין קום ועשה לשב וא"ת עיין שם. ועיין ב"ב דף קל"ז ע"ב ברשב"ם גבי מתנה ע"מ להחזיר אם מת בפשיעה חייב ויש לומר משום דביטל התנאי ואכמ"ל:

הלכה ה

אם היה מחויב מיתה כשבע בן בכרי. עיין רש"י סנהדרין דף ע"ב ע"ב, ובאמת לשיטת רבינו ז"ל בהל' רוצח פ"א משמע דלא ס"ל הטעם משום דאין מוזהר על עוברים רק משום רודף, ועיין בתוס' סנהדרין דף נ"ט ע"א ד"ה ליכא דמספקא להו גבי עכו"ם אי שרי להרוג עוברים להציל המעוברת, ועיין בתוספתא פ"ג דע"ז דמוכח שם דשרי עכו"ם, ובירושלמי שם פ"ב, ולשיטת רבינו א"ש. אך יש לומר דלא ס"ל לרש"י כשיטת התוס' בכמה מקומות דמשנעקר הולד שוב אינו מת הולד רק לאחר שיוציא ראשו אבל קודם לזה רוב מתים שניהם, עיין רש"י ערכין דף ז' ע"א וחולין דף נ"א ע"ב ולכך מחתכו אבר אבר ודלא כשיטת רבינו כאן. ועיין נדה דף ס"א ע"א גבי הך דר"ט ע"ש:

[ממהדורא תניינא: **נשים שאמרו**. הנה נראה מכאן דאשה א"צ למסור עצמה ע"ז והא דלא מייתי הגמרא מכאן בסנהדרין דף ע"ד ע"ב דאין צריך למסור וצ"ל דכיון דהוה רק נשים לא הוי פרהסיא וכדאמרי' בברכות דף מ"ה מאה נשי כתרי גברי הוא ועי' ביבמות דף פ"ח ע"ב ולקמן בהלכות תענית פ"ב הל' ה' גבי דבר ועיי' ירוש' ערובין פ"ה גבי חמשים דיורים דנשים ג"כ בכלל, ובהך דפסחים דף צ"א גבי חבורת נשים אך באמת שם תליא אם הא דאין שוחטין פסח על היחיד לא הוה מחמת דין התורה רק בגדר הך דפסחים דף צ"ה כמה דאפשר לאהדורי כו' ועיין שם דף ע"ט ע"ב אם נשים מצטרפות לרוב גבי טומאה ובסנהד' דף י"ד ע"ב גבי פדיון מעשר שני. ובשיטת הראשונים דלא כהתוס' רפ"א דנדה גבי ספק טומאה בר"ה דבנשים לא נעשה ר"ה ובהך דיומא דף פ"ד ע"ב גבי פק"נ והנה מבואר בירושלמי פ"ז דפסחים גבי פר העלם דבר דאין הנשים והקטנים בכלל זה ור"ל פחות מבן כ' וכ"כ בזה ואף דבספרי פר' שלח פיס' קי"א מבואר דגם נשים בכלל וע"ש בפיס' קי"ב, דשם ממעט נשים אך יש נ"מ בין העלם דבר גבי שאר עבירות דחיכ"ר דאז לדידן מביא כל שבט ושבט קרבן בפ"ע בגדר פרט ואין מעכבין זה את זה כדמוכח בדברי רב' בה' שגגות פ' יב' ה"א אבל על שגגות ע"ז מעכבין השבטים זא"ז, כמבואר בספרי שם וע' במכילתא פ' יתרו גבי מזבח מחלוקת אם הוי י"ב מצבות מצבה מאבן אחת לכל שבט עי' ע"ז דנ"ד או כל מזבח מי"ב אבנים שיהי' כ"א כלול מכולם ועי' בלשון רבינו דנקט מביאין כו' מכל וגבי שאר הוראת שגגת כרת כתב מביא יעו"ש עכ"פ גבי שגגות ע"ז שם הכפרה על כל ישראל בגדר נקודה שאינה מתחלקת ובגדר הרכבה מזגית כיון דמפי הגבורה שמענו ונ"מ דהרמב"ם ס"ל בה' תמורה פ"א דאם אחד המיר בק"צ או אחד מהשותפין אף דלא נעשה תמורה מ"מ לוקה משום דס"ל דיש לכל אחד זכות בהקרבן בגדר צורה לא בעצם ועי' מה שכ' התוס' מנחות דף ע"ח ע"ב דבתמיד אין

לאחד מישראל חלק בו בגדר פרט דנ"מ דאם יש לאחד חמץ לא עבר השוחט או הזורק בע"פ ועי' תוס' זבחים דף ד' ע"א בד"ה וישנן דכתו' שם דגם היחיד בעליו וצ"ל דרק בגדר צורה ולא בעצם ובגדר מקופיא דשם ד"ו ע"א וביומא ד"נ וכך באבני אפוד דמכפרין על ע"ז כמבואר בזבחים דף פ"ח ע"ב היו כל השבטים מעורבין זב"ז כמבואר בסוטה דף ל"ו אבל גבי חטאת קהל על שאר חייבי כריתות הוי כל שבט ושבט נפרד רק בגדר הרכבה שכונית ואז אם המיר אחד משבט זה על קרבן של שבט אחר אינו לוקה אך מ"מ אם הקריבו קרבן שבט זה לשם שבט אחר לא הוי שנוי בעלים עי' זבחים דף ד' משום דזה הוי רק שנוי בגדר תואר השבט דאל"כ משכחת שנוי בעלים בצבור עי' יומא ד"נ ועי' בספרי פר' בהעלותך פיס' ע"ח גבי גרים, דלהכפרה שלהם הם בטלים להשבט שדר שם ע"ש וכן נ"מ למ"ד בהוריות דף ג' ומנחות דף נ"ב ובתוספתא שקלים בתחילה מגבים להם אם ר"ל מכל שבט ושבט לשם קרבנו או מכולם בבת א' ואח"כ נותנין לכל שבט שיקנה קרבנו ע' בדברי רבי בה' שקלי' פ"ד עי"ש ועי' בירושלמי הוריות פ"א דס"ל לחד דג' מכל שבט סומכין על הקרבן עם ב"ד ועי' במנחות דף צ"ב ע"א דלא ס"ל כן ובשיטת רבינו בה' שגגות דעקר הכפרה הוא בשביל הב"ד ועי"ש דף ז' ע"א במשנה דרש"י וכן הירו' ס"ל דלדידן דקיי"ל כל שבט ושבט מביא קרבן והכפר' על השבט עי"ש אך רבינו ס"ל דזה רק אם נימא כמ"ד דב"ד מביאין בפ"ע אבל לדידן הוה עיקר הכפרה על הב"ד ועי' הוריו' דף ג' גבי מתו ב"ד והורה ב"ד אחר עי"ש. עכ"פ כך דעל שאר חייבי כריתות הוראת ב"ד ועשו הקהל דהכפרה על כל ישראל בגדר הרכבה שכונית כל שבט ושבט נפרד אבל בע"ז כה"ג הוה בגדר נקודה וא"כ כך גבי ע"ז גם הנשים נחשבים בגדר הכפרה אבל בשאר חייבי כריתות אין הנשים שייכים למנין שבט והך דיבמות דף פ"ז ע"ב ודף צ"א ודף צ"ב דנקט שם גם גבי אשה יחיד שעשה בהוראת ב"ד שם לא משום הקרבנות וזה מדויק בל' הגמ' ביבמות דצ"א שם כזדון איש באשה ובכ"מ שם נקט הפטור על האשה ולא על האיש אך רבינו ז"ל בהל' שגגות פי"א הל"ג נקט גם על האיש ועי"ש בפ"ה ה"ה ורבינו פסק דחייבים כמ"ד שם אין זה הוראה אלא טעות ר"ל דאין ההיתר בגדר דין רק בגדר טבעיות אם מת האיש ממילא אין לה בעל והרי היא פנויה עי' קידושין דף ב' ע"ב משמיא הוא דמקנה כו' ולא הוה הוראה כלל ולכך פסקי' בגמ' דילן דף פ"ח ע"א דאפילו התירו להנשא עפ"י ב' עדים ואח"כ בא בעלה תצא ולא אמרינן תרי ותרי עי"ש אתא גברא וקאי עי"ש בתוס' משום דלא אמרינן תרי כמאה רק בדבר השייך להורא' ולא לאומדנא עי' יומא דף פ"ג ושבועות דף מ"ב ותמורה דף כ"ז ע"ב עי"ש אבל גבי דבר טבעי הנראה לעינים לא אמרי' כן אך הירוש' ביבמות שם בפט"ו לא ס"ל כן רק דגם בזה

לא תצא ע"ש ועי' קידושין דף י"ג ע"ב אם הא דמיתה מתרת הוא סברא או דין ובתוס' יבמות דף נ"ה ע"א ד"ה ביש וכבר כתבתי בזה דזה ר"ל בכמה מקומות משום עיגונא אקילי בה רבנן דר"ל דע"ז לא שייך גדר דבר שבערוה דאין זה הוראת היתר רק דאם מת הבעל שהוא המעכב אותה מלהנשא עי' ב"ק ד"פ וב"ב דע"ג ממילא שרי' ואם חי אין ההיתר כלום ועי' גיטין ד"ג ע"א ובאמת נר' דכן ר"ל הגמ' ביבמות שם דצ"ב ובתוספתא דהוריות הורו ב"ד ששקעה חמה ונמצא שזרחה לא ר"ל שהיה מכוסה בעבים דמה שייך זה לב"ד רק דר"ל דידוע המחלוקת בשבת דף ל"ד וכמה מקומות בשבת גבי זמן של שקיעה וצה"כ וגם באמת זה תליא בדבר טבעי אם לילה הוא או יום לכן לא שייך בזה גדר הוראת ב"ד וכן נראה גבי חלב דזה ידוע דחלב חיה מותר ושל ג' מינים שור כשב ועז חייב כרת א"כ המחלוקת בזה כמו בהך דחולין דף נ"ט ע"ב גבי עיזי כרכוז מחלוקת שם אם חלבה אסור אי מותר לא תליא כלל בדין רק אם היא חי' או לא ולכן אמר שם דשמואל אכל מיניה ואמר מפרי פי איש כו' ר"ל דאף דקי"ל חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר ע"ש דף מ"ד ע"ב וכ"מ מ"מ כאן אמר שיש לו קבלה דהיא חיה וממיל' חלבו מותר וזה ר"ל מפרי פי כו' וכן המחלוקת בחולין דף פ' גבי שור הבר בחלב תליא ג"כ בזה וא"כ לא הוי הורא' ואם עשו צבור ע"פ ב"ד ואח"כ חזרו חייבים כמו יחידים וכבר כתבתי בזה גבי הך דסנהדרין דף ע"ח ע"ב גבי אמדוה לחיים ומת פטור שיצאו מב"ד זכאי ע"ש ברש"י ותוס' דזה רק באבן או באגרוף דשם כתי' יד וצריך ע"ז אומד ב"ד לא גדר טבעיות עפ"י רופאים עיין ב"ק דף צ' ע"ב בהך פלוגתא דשמעון התימני ור' עקיבא אם אגרוף מיוחד לעדה או לעדים וכן הך דסנה' דף ע"ו ע"ב במה דא' שם מפני מה לא נאמר יד בברזל ור"ל כך דיש ג' מיני אמידות אחד באדם הנהרג אם בזמן שהרגו היה שלם או טרפה עיין בדברי רבינו בה' רוצח פ"ב ה"ח דרק אם יאמרו הרופאים שהמכה שהי' בהנהרג מקודם אין לה תעלה ע"ש לא בדבר שעפ"י הל"מ הוי טרפה כמו שכתב רבינו בה' שחיטה פ"י הי"ב וי"ג ע"ש רק כאן תליא בטבעיו' ובאומד הרופאי' ועיין בירושלמי יבמות פ"ח גבי כרות שפכה שיש בהם הל' הרופאים ובספרי פ' תצא פי' רמ"ז זה מהלכות הרופאים ור"ל דלדינא אין נ"מ לנו כ"ז שלא נתרפא אסור לבוא בקהל ולאחר שנתרפא מותר רק נ"מ למ"ד ביבמות דף ע"ט ע"ב דסריס אדם לא חולץ ולא מיבם וסריס חמה מיבם מחמת שיש לו רפואה ע"ש אך אנן לא פסקי' כן מחמת דס"ל דרפואה רק מכאן ולהבא כתוב' דף ע"ד ע"ב ויומא דף פ"ו ור"ה דף י"ז ועי' תוס' בכורות דף ל"ח ע"ב גבי מום של קדשים וזה ר"ל ביבמות דף קי"א ע"ב ע"ש החלוק בין קטן משום דקטן כן הוא המציאות והזמן של קטנות מצטרף להגדלות אבל הרפואה מכאן ולהבא כי זה סיבה ולכך אם הסריס

חמה נתרפא קודם שמת הבעל ודאי מיבם אבל לאחר מיתת הבעל פקע הזיקה דבשעת נפילה היתה פטורה אך לר' אלעזר ס"ל דזה רק גדר נסיון ואם נתרפא למפרע וכמו"ש התוס' בכורות דף ל"ח ע"ב הנ"ל גבי פצ"ד וכ"ש לר"א מאי ואמר דזה מה' הרופאים ר"ל דגם ר"א מודה דרק מכאן ולהבא ואינה זקוקה לחליצה אם נתרפא לאחר מיתת הבעל ובאמת הארכתי בזה מה דנראה לשיטת הירוש' בהך דיבמות דפ"א גבי טומטום שנקרע והך מחלוקת דר' יהודה ורבנן אם חולץ דר"ל כך במ"ד שם דהוא כסריס וע"ש דפ"ג ע"ב ובכורות דמ"ב ע"ב רק דר"ל דהקריעה של טומטום הוי כמו מעשה מכאן ולהבא וכמו לדידן רפואה גבי סריס חמה דתליא בזמן הרפואה אם נתרפא קודם מיתת האח חולץ ולאח"כ לא וה"נ גבי קריעה של טומטום וכמבואר בב"ב דף קכ"ו ע"ב ע"ש דלא הוי גלוי מילתא למפרע ובהך דחגיגה דירוש' פ"א דס"ל דהוי גלוי למפרע אך גמר' דילן בחגיגה ד"ד לא ס"ל כן רק דכ"ז שלא נגמר הקריעה אין עליו שם זכר גמור ועיין בה"ג בהל' יבמות בזה ובתוס' יבמות דע"ב ע"א ופסחים דף כ"ח ע"ב עכ"פ גם גבי טומטום י"ל דהקריעה הוי רק כמו רפואה כמכאן ולהבא. עכ"פ ס"ל לרבינו בה' רוצח דהאומד בהנהרג אם היה בן קימא אין זה גדר דין רק גדר טבעיות וזה שייך לרופאים וכן הדין גבי ברזל כיון דהתורה לא אמרה בו דצריך שיעור שוב האומד שלו ג"כ רק בגדר טבע לא דין ולכך כה"ג אם הכוהו בברזל ואמדוהו לחיים ומת ודאי הוי אומד של טעות רק באבן או באגרוף דשם אמרה התורה דצריך שעור אז אם אמדוהו לחיים ומת פטור דזה כמו טעות דין ועיין במה שכתב רבינו בפ"ג מהל' רוצח ה"א עד ה"ט דמדמה שם גבי דוחף מראש הגג לגדר בור דגבי בהמה עשרה טפ' וכבר כתבתי במ"א דשעור בור עש' זה ג"כ שעור התורה ואין נ"מ בין גדולה לקטנה ועוף קטן אבל לגבי ניזקין של בהמה אז אזלינן אחר הפרט ולכך כתב רב' בה' נזקי ממון פי"ב הט"ו דגם בכ"ש חייב ולא ר"ל כל שהו ממש רק לפי ערך הניזק ועיין בירוש' ב"ק פ"א ובתוספתא ב"ק פ"ו כמילאו של נופל וזה קאי אניזקא ועי' ב"ק דף צ"א דיש אומד לנזקין אך לפי שיעור הניזק וכ"כ בזה ובאמת זה מחל' מה שמבואר בתוספתא דסנהד' פי"ב גבי אם נתערב האבן באחרות דאמר שם דמשערין בקלין שבהם ובמכילתא פ' משפטים פ"ו מבואר דפטור וע"כ דפליגי אם האומד הוא על עצם המזיק או על מה שניזק על ידו ועיין בדברי רבינו בה' חובל ומזיק פ"א הי"ח דצריך להביא החפץ שהזיק לב"ד לא כמו גבי רוצח, חזינן דגבי חובל נצרך לב"ד לראות את הדבר שחלל בו ואף דא"כ איך כתוב שם דאם אבד החפץ ישבע הנחבל כו' ומה שייך בזה שבועה כיון דהב"ד לא אמדו את הדבר וע"ש בהשגות ובפ"ה ה"ו בשיטת רבינו דחובל בלא עדים פטור מהתורה מנזק משום דמבואר בספרי פ' תצא

דכל מ' שנאמר ונמצא צריך עדים עיין בירושלמי סוטה פ"א וסוטה פ"ט גבי עג' ערו' ולא מהני ידיעה בלא ראי' וכבר כתבתי דגבי עגלה ערופה ס"ל לרבינו דצריך ידיעה וראי' ועי' בב"ב דף כ"ג ע"ב דמביא ראי' מעגלה ערופה דאזלינן בתר קרוב ועי"ש בתוס' ד"ה בדליכא, אך כך דכל זמן שלא נמדד לא שייך כלל לגדר עגלה ערופה קורבא צריך שיהי' בידיעה וראי' וכן עיר שיש בה ב"ד הוא מעצם הגדר דעגלה ערו' רק הגמר' מקשה דמי חלק לנו הישוב לפרטים וא"כ מה שייך בזה גדר קורבא ומתרץ דמשכחת כגון ביושבת בין ההרים ואז נעשה מציאות פרט, עי' ע"ז דף נ' גבי מרקוליס וא"כ שוב משכחת פרט, וכה"ג כתבתי גבי חילוק תיבות לאותיות בתורה ועי' בחולין דף ע' וזבחים דף ק"ה גבי רוב (עובר) [אבר] או רוב עובר ע"ש, וכן הך דשבועות דף ל"ד ע"א במאי דאמר שם גבי דיני נפשות ודיני קנסות מי לא בעי מודע כו' ר"ל ג"כ דזה תלי' רק ע"י הב"ד לא ע"י העדים בלבד דהרי על כרחך אם טריפה הרג או ב"נ הרג או בעולה בעל (לענין קנס) אין עדות העדים כלום רק הדין והב"ד פוסקין דאין לנו לחוש למיעוט דבמקום שרוב ישראל התורה פסקה לנו דלא חיישינן וזה רק דין לא בירור וכן גבי חשש טריפה וגבי חשש בעולה, לא שהב"ד פוסקין ע"י אומד דזה א"א לכו"ע מחמת גדר דושפטו כו' דפסחים דף י"א וכ"מ, וא"כ אין הדבר נגמר ע"י העדים, ועי' במחלוקת דב"מ דף מ"ג ע"ב דשמואל ור"י אם עדים כל זמן שלא באו לב"ד גבי ממון הוה זה מציאת הדבר ע"ש ותוס' שם דף ל"ה ע"ב ואין כוונת הגמ' בשבועות דף ל"ד הנ"ל כמ"ש התוס' והך דשבועות דף מ"ד ע"ב ודף מ"ו ע"ב זה רק משום תקנת נחבל. ועיין רש"י חולין דף י"א ורשב"ם ב"ב דף נ' ע"ב והך בודאי פטור וא"ש מה שהקשו שם התוספ' ונ"מ בכה"ג אם הב"ד פטרוהו מחמת ספק אם זה הוי כמו יצא לזכות דהוי פטור ודאי ושוב אף דאם אח"כ נתברר להם הדין שחייב אין מחזירין אותו או רק מחמת שאין יודעים איך לפסוק וזה ר"ל הך דסנהד' דף מ"ב ע"א גבי נזדקן הדין וזה רק בדיני נפ' ור"ל דגם ספק הוי פסק לפטור אך רבינו ז"ל בה' רוצח מחלק בין חיוב מיתה ע"י רציחה דאז גבי נתערב רוצח שלא נגמר דינו עם רוצחים שנגמר דינם בפ"ד ה"ז נקט האוסרים כולם אבל בה' סנה' פ' י"ד ה"ז כתב כולם פטורים ונ"מ דגבי רוצח הפטור לא הוי בגדר בירור שפטור רק שאין אנו יכולים להרגו ונ"מ אם הוכרו אח"כ הורגין ולכך נקט אוסרין אבל בשאר חייבי מיתות הוי פטור לגמרי דאף אם אח"כ הוכרו נפטרין והטעם משום דגבי רוצח גלי רחמנא בסנה' דף ע"ו ע"ב דגם מצמצם חייב וא"כ חזינן דהחיוב הוא על הפעולה שנפעל ע"י לא הפועל ולכך ג"כ הוי ס"ד בקדושין דף מ"ג ע"א לשמאי דגבי רוצח יש שליח לדבר עבירה וחייב המשלח ולמסקנא בד"ש הוי גדר רוצח וכ"כ הרמב"ם בה' רוצח פ"ב הלכה ב' גבי שוכר חבירו

כתב דהוי בגדר שפיכת דמים בד"ש וגם הרי חזינן דגואל הדם אם הרגו פטור אף דא"א לחייבו עפ"י ב"ד כלל ורבינו ז"ל ס"ל דאף ע"י עד א' אם הרגו גואל הדם פטור כמבו' בפ"ו מה' רוצח ה"ה ואזיל לשיטתיה שכתב בה' עדות פ"ה דרק ב"ד אין דנין ע"י עד א' אבל דבר דא"צ ב"ד גם עד א' נאמן ולכך א"כ חזינן דמלבד הדין צריך לאבד את הרוצח וכמ"ש רבינו בה' רוצח פ"ד ה"ט גבי כיפה ונ"מ ג"כ היכא דיצא לזכות דאין מחזירין אותו לחוב אך ברוצח אם אז הרגו גואל הדם פטור ועיין בירוש' סנהד' פ"ד ה"ג יכול אם צדק בדינך יצדק בדיני כו' ומה זה אך ר"ל לגבי גואל הדם אם הרגו פטור וכן בהך דשם דל"ג ע"ב גבי חייבי גלות אם יצא לזכות אין מחזירין לחוב היכא דהב"ד פטרו אותו מגלות מחמת דהוי בגדר קרוב למזיד ואז הדין דגואל הדם יכול להרגו כמבואר בדברי רבינו בהלכות רוצח פרק ו' הלכה ד' ואח"כ חזרו בהם דחייב גלות א"כ שוב יהי' זה ג"כ זכות דשוב אין גואל הדם יכול להורגו איך הדין בזה אם מחזירין אותו אם לא, וכן אם מתחילה פטרו אותו מגלות מחמת גדר אונס ואח"כ חזרו בהם שחייב גלות איך יהי' הדין לגבי גואל הדם וכן אם מכניסין אותו לכיפה וכן אם נפטר מממון עיין בהך בב"ק ד' ל"ה ע"א במה דפליגי רש"י ותוס' גבי מקלקל בשבת אם חייב בממון ובירוש' פ"ב דשבת ובדברי רבינו בה' חובל ומזיק פ"ד ה"ח עכ"פ גבי רוצח החיוב הוא בשביל הפעולה שנפעל ולכן זמן שנפטר בספק לא הוי זה פסק דין רק מחמת שאין יודעין כמו בנתערב ולכך אוסרין אותו אבל בשאר ח"מ בנתערב פוטרין אותו לגמרי והוי כמו יצא לזכות וכן באומד גבי רוצח בברזל הוי רק אומד בירור ואם טעה באומד חוזר אבל באבן או באגרוף הוי אומד דין ואם אמדוהו לחיים ומת פטור כמבו' בסנה' ד' ע"ח ומ"מ אם נתערב באבנים אחרות ס"ל להתוספת' דאומדין את הקלה כמ"ש בזה ועיין ב"ק דף צ"א ע"א גבי אמדוהו והבריא או אמדוהו והיה מתנונה דנותנין לו כהאומד חזינן דהאומד של חבלה הוי דין לא בירור ועיין מכות ד' כ"ב ע"ב במה דא' שם גבי מלקות דאמדוהו ליומא ע"ש ברש"י דזה הוי כמו אומד טעות וגבי חבלה לא אמרי' כן אלא אמרינן משמים רחמי' עליה ולא הוי אומד טעות עכ"פ חזינן דאומד של חבלה הוי רק דין ושם מצמצם פטור ולכך רק ע"י ב"ד ואם טעו אמרי' משמיא רחימא עליה ועי' בתו"כ פר' קדושים פ"ט פ"ח דמודד ניק' דין ור"ל דאף דמבואר בקדושין ד' מ"ב וכמ"מ דדבר שבמדה כו' חוזר דזה ודאי גלוי מילתא אבל יש דברים של מידה השייכים לב"ד וזה כוונת הרשב"ם ב"ב בתוס' שם דף ק"ד ע"א ד"ה פיחת דגבי קרקע טעות דמדה אינו חוזר ע"ש ור"ל היכא דהטעות הי' ע"י חכמת המדידה וכמ"ש רבינו בה' גניבה פ"ח ה"א ע"ש ואז יש דבר שרשות להמודד לזלזל כמ"ש רבינו בהל' ב' וב"מ דק"ז ע"ב ורק מודד מומחא ועי' עירובין דף נ"ב ע"ב ודף נ"ח ע"ב ובסוף

עירובין ובמ"א כתבתי דזה ר"ל הגמ' מגילה דף ט"ז כל האומר דבר חכמה גם בב"נ ניק' חכם ר"ל דלזה הוי גדר סמוך וכן לגבי רפואה לענין שבת ועי' בל' רבינו בהל' שבת פ"ב ה"א דדייק שם רופא אומן של אותו מקום ור"ל דצריך ג"כ שיקבלו אותו בני העיר ולכך לא מצינו בגמ' שמביאים רופא ממקום למקום רק גבי חי' שבת דף קכ"ח ע"ב וגבי נשכו נחש ביומא דף פ"א דשם הסכנה ידועה וכ"כ בזה, ועי' ביומא דמ"ט דאמר שם לי התיר ר' חנינא כו' ובירוש' שבת פ' שמונה שרצים מבואר שם דרק ע"י שנים ושם מיירי אף שהיו מומחין ברפואות מ"מ לא קיבלו עליהם בני העיר ולא הוחזקו עדיין לזה צריך דווקא שנים וכעין דמבואר מירוש' סוף סנהדרין גבי נביאים אין צריכים אות ומופת דזה ג"כ הוי בגדר עדות ועי' בירוש' שבת פ"ו נאמן הרופא לומר (על הקמיע) כו' ובמ"א אבאר. ושם י"ל דאינו חוזר עיין ערובין דף נ"ח ע"ב גבי מידת תחומין וכן גבי מדידת עגלה ערו' עיי' סוטה דף מ"ה וכן גבי מדידת דערי מקלט שם הוי המדידה דין ועיי' ברמב"ם בה' רוצח פ"ג ה"ב דמשערין כח ההכאה ושם נ"מ למדידה וע"ש בה"ח שכתב בפלח דבלה כו' והכובד שממית ולכאורה קשה הא מבואר בסנה' ד' מ"א גבי הכחשה בתאנים דליכא דאין זה דבר ההורג ולדברי רבינו משכחת להו כה"ג אך כיון דרק הכובד הוא שממית והכובד נעשה ע"י הצירוף או מעצם ולא שייך בזה הכחשה ועיין בהך דשבועות דף מ"ג ע"א אם זה הוי כמציאות אחת גבי גדולה וקטנה ובב"מ ד"ק גבי כסות גדולה וקטנה ובב"ב ד' קכ"ח ע"א גבי משקל ומידה אם זה הוי גדר בירור גמור וביבמות דף קט"ו ע"ב ונ"מ בין דבר דהמדה והמשקל הוא מחמת הדבר בעצמו או מחמת צירוף הדבר כמו הך דיבמות דף קט"ו הנ"ל ולכך כיון שרק הכובד גורם וזה נעשה ע"י צירוף לכך לא הוי הכחשה. ועי' ב"ב ד"ט ע"ב דהנ"מ שם בין שריון לבגד דעי' בהך דגיטין ד"כ ע"א במה דאמר שם בעלה של זית חזי לאצטרופי ומה זה ועי' בירושלמי קידושין פ"א דנקט שם דראוי להשלים עליו ור"ל דע"י ההשלמה והצירוף אח"כ יהי' נמצא כל א' וא' שוה פרוטה, וזה הוי שריון דכל קליפה מועיל לחבורו ועי' רש"י סוכה דף כ"ז ע"ב לר"א גבי סוכה. וכן הדין גבי מום בבכור דבעי ראית החכם והתרת החכם וגבי מומים שאינם מובהקים לכל הראיה שלהם מעכבת וזה ר"ל הירוש' ביצה פ"ג ה"ד בהך מחלוקת דר' מאיר ור' יהודה בבכורות דף כ"ח ע"א וע"ש דף ל"ו ע"ב ודף כ"ה ע"ב גבי התירו מומחה וזבחים דף ק"ד ע"א מבו' שם לשיטת הרמב"ם בפיר' המשנ' שם ובעדיות פ"ב שיש נ"מ דע"פ חכם פועל ההתרה להעור בפ"ע אף שהבשר אינו מותר וכבר כתבתי בזה מכ"מ כיון שזה תלוי בפי החכם צריך דוקא להיות בקי במומין ע"פ חוקי הרפואה מלבד מה שנתון לנו הדין הל"מ ולכך מבואר בסנה' דף ה' ע"ב דרב למד

אצל רועה טבעיות דמומין ע"ש וזה ר"ל רש"י בערובין דף נ"ט ע"א דריש גלותא שייך לגבי התרת בכורות ומה זה דלזה צריך דוקא שיהי' סמוך מנשיא שבא"י עיין יומא ד' ע"ח ובדברי רבינו בה' בכורות פ"ג ה"א ומה שכ' רבינו בפה"מ בכורות פ"ד ע"ש אך נ"מ דלגבי ידיעת המומין ע"פ חוקי הרפואה צריך לזה רשות מרג"ל ועיין נדה ד"כ דמוכח שם דגבי ראית דמים נצרך ג"כ בקי בטבע וכ"ה גבי ראית נגעים ונ"מ אם הכהן או החכם טעה בזה דלא כלום הוא וזה ר"ל הירוש' פסחים פ"ו דצריך קרא דלא מהני אם יאמר הכהן על טמא טהור ונ"מ כגון אם טהר הכהן ונכנס למקדש ואח"כ נודע שזה טעות וכן אם הורו ב"ד הגדול כה"ג אם זה הוי כמו יחיד שעשה בהוראת ב"ד [השמטה למ"ש בהך דהוריות ד"ז גבי הוראת ב"ד דאין ציבור מביאים אשם תלוי ע"י הורא' ב"ד עי"ש וכן בכהן משיח ע"ש ובדברי רבינו, ובאמת ר"ל כך כגון אם הורו ב"ד שחלב כוי מותר ועשו כן הציבור ואח"כ חזרו בהן בזה פטורים מאשם תלוי, ובאמת זה תלי' אם יש על הכוי שם בהמה או לא, אם חוששין לזרע האב ואף דזה דבר השייך לטבע מ"מ הוא ספק לנו, וזה תלי' במ"ש אם כל הספיקות היו מציאות כללי או מציאת פרטי והפרט הוא בדבר שיש בו חיוב כרת וחטאת, ועי' בהך דכריתות דף ח' דמוכח דספיקות הוו מציאות בפ"ע וכ"כ במאי דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל בהל' מעהק"ר אם הקריב אשם תלוי בחוץ אם חייב משום שחוטי חוץ, ובאמת למאי דקיי"ל דליכא גדר הוראת ב"ד רק בדבר שחייבים עליו חטאת אם צריך שיהיה פרט ההוראה או הכלל דהרי מבו' במשנה דהוריות ד"ג ע"ב וד"ד ע"א דאם טעו בהוראת השתחוואה דהיינו בשחי' לבדה וכמבואר בדברי רבינו בהל' שגגת ב"ד חייבים אף דזה הפרט אין עליו חיוב קרבן עי' סנהדרין דס"ג וס"ה ועי' רש"י הוריות ד"ז ע"ב גבי כזית ובס' המצוות לרבינו אך רש"י ר"ל כגון דהורו דחייב רק ביותר מכזית, וכן י"ל להיפך דב"ד שהורו למשל דחלב שעל הקיבה מותר והציבור אכלו ע"י הוראתם רק מחלב כו' בזה ממעטים מאשם תלוי, ועי' בירוש' כאן גבי תולדות הוראה ואמר שם כך דמתחילה אכלו הציבור חלב בשוגג ואח"כ נודע להם והפרישו קרבנותם ואח"כ נמנו ב"ד ואמרו שחלב זה מותר וא"כ הקרבנות חול ושחטו אותם בחוץ ואח"כ חזרו ב"ד וא"כ שחטו הציבור קדשים בחוץ ע"י הוראת ב"ד אם חייבים על זה קרבן פר העלם דבר דזה רק גרם. ע"כ השמטה] ועיין בפרה פי"ב משנה ד' גבי המזה מחלון של רבים ונכנס למקדש כו' גבי נגע מאי ודוקא לגבי הזאה מחלק שם בין של רבים ושל יחיד אבל כה"ג במקוה אם טבל ונכנס למקדש ואח"כ נודע שהמקוה היתה פסולה אז אם הוא חייב בקרבן לא מצינו ועי' נדה דף ג' ע"א דאין נפקא מינה בין רשות הרבים ומשום דגבי פרה הפסול וההכשר הוא בגדר הוראה לכן היכא דלא הוו

צריך לבדוק פטור מקרבן והוי' אנוס כמ"ש רבינו בסוף ה' פרה מה שא"כ גבי מקוה דזה פסול הגוף ואין עליו שם מקוה כלל ועיין בהך מחלו' דר' עקיבא ור' טרפון בקדושין דף ס"ו ע"ב מקוה פסולה בגופו ור"ל דלא שייך זה לדין ולכך לא מהני בזה גדר אנוס [השמטה במה שכתבתי בהך מחלוקת דקידושין דף ס"ו ע"ב הנ"מ דגבי מקוה לא הוה פסול ע"י הוראה רק במציאות וזה ר"ל בגמ' קידושין שם החילוק של בעל מום ושל בן גרושה ומבוא' בתוספת' דמקוואות ובירוש' פ"ח דתרומות דבן גרושה צריך שיפסול דווקא בב"ד וכ"ז שלא פסלוהו ב"ד אין עליו שם פסול וכ"ה בירוש' פ"ג דסנהד' דפסול צריך דווקא שיפסל בב"ד משא"כ בבעל מום ובמקוה, וכבר כתבתי במ"א דגם בעדות כן דהיכא דהפסול רק לבירור לא ניקרא פסולו בב"ד, ואנן קיי"ל בסנהד' דכ"ז דלמפרע הוא נפסל, אבל היכא דצריך לפוסלו פסול הגוף כמו לעידי קידושין היכא דהמקדש והמתקדשת אינם מכחישים אותם, ולגבי המדידה במקוה מבו' בסו' שבת דזה הוי גדר בירור ולכך מותר ביו"ט, וכן גבי מומר להכעיס עי' סנהדר' דכ"ז שם דאז הפסול לא משום דלא מהימן רק מחמת פסול הגוף אז צריך דווקא ע"י ב"ד סמוכים ומכאן ולהבא. ע"כ השמטה].

ועיין יבמות דף צ"ב ע"א דאף דלגבי בעלה אמרינן דהוי אנוס מכ"מ חייבת בקרבן דהאונס בא מחמת שוגג אך י"ל דכיון דהחיוב הוא על הנאה כמבואר בירוש' כלאים פ"ח וע' פסחים דל"ג וכריתו' די"ט וכ"מ לכן חייב וע' תוס' יבמות דף ל"ה ע"ב דבלא הוכר לאחר ג' חדשים פטורה מקרבן ובשבועות דף י"ח ע"א ובדברי רבינו בה' שגגות פ"ה ה"ו דמבואר שם דרק אם באמצע נמצא טמא אז פטר מקרבן מחמת דהוי כמו אונס אבל אם היתה טמאה אף דהוא אנוס מכ"מ כיון דהדבר בא מחמת חסרון ידיעה הוי כשוגג לקרבן וכמ"ש הראב"ד ז"ל בה' מעילה פ"ז ה"ב ע"ש וברש"י יבמות דף ס"ט ע"ב גבי קרן חומש של תרומה ע"ש אבל מה שנאסרה לבעלה זה לא בעבור ההנאה דהרי קיי"ל דגם משמש מת אף למ"ד פטור מ"מ לבעלה אסורה כמבואר בסוטה דף כ"ו גבי שחוף וא"כ חזינן דזה רק דין ולא האיסור ועי' בירוש' כלאים פ"ח גבי לא יהי' קדש התו' אסרה עליו הנאת ביאתו ועי' חולין דף קט"ו ע"ב גבי בשר בחלב דיליף שם מזה דאסור בהנאה וכבר כתבתי בזה אבל מה שנאסרה על בעלה לא משום זה ועי' תוס' מעילה די"ח ע"ב ותוס' קידושין דף נ"ג ע"ב ד"ה אף דכ' דזה ג"כ גדר מעילה ונ"מ גבי אומר מותר אם נאסרה ע"י לבעלה ועי' ב"מ דף נ"ח ע"ב גבי מעילה כה"ג עי"ש ברש"י ועי' בהך דיבמות דנ"א ע"ב בשיטת רש"י שם באשת איש דרבנן לא נאסרה על בעלה רק ע"י קינוי וסתירה ע"ש בתוס' ובמ"א אבאר אך הרי בהך דפסחים דף ע"ג ע"א וע"א משמע

שם דרק מפני שעשה ברשות לכך פטור מקרבן ע"ש בתוס' ובדברי רבי בה' שגגות פ"ב אף שיש עליו שם אנוס וכמ"ש רבינו סוף פ"א בה' קרבן פסח כיון דמכ"מ זה בא מחמת חסרון ידיעה וגם הרי בהך דמכות דף כ"ב ובב"ק ד' ל"ב גבי הוסיף לו רצועה כו' חייב גלות אף דהשליח ב"ד אנוס מחמת דהוא סומך על המונה מכ"מ גולה ואין עליו שם גדר טעה בדבר מצוה דהרי עשה ברשות כיון דזה נעשה ע"פ טעות שלא בדין וגם באמ' גבי נגעים דעקר תלוי בפי הכהן וכ"ז שלא אמר טמא או טהור לא הוי כלום והנה רבינו ז"ל בה' נגעים פ"ט ה"ד כתב גבי פסיון א"א שיעשה זה ע"י כהן אחר שלא ראה הנגע מתחלה ועיין מ"ש בפי' המשנ' פ"ג דמסכתא נגעים משנ' א' ובאמת בת"כ גבי נתקים מבואר דגם ע"י בנו ותלמידו שאמרו לו שעמד בעינו מהני ובתוספ' מבואר דגם המצורע עצמו נאמן לאמר אם פשה או לא וצ"ל כך דהנה פליגי בזה תנאים במסכ' נגעים פ"ה משנה ד' אם אמירת הכהן טמא או טהור הוא על הנגע וממילא האיש שיש בו הנגע טמא או קאי על האיש ונ"מ אם אינו יודע איזה נגע פשה באיש אחד ועיין במאי דפליגי רבינו והר"ש פ"ט דנגעים מ"ב גבי אם א"י אם שחין או מכוה אם טמא או טהור עיין בה' טומאת צרעת פ"ה ה"ה ע"ש ועיין בהך מחלוקת דלר"א ור' יהושע בשבועות דף י"ח ובכריתות די"ט ובנידה דכ"ח ע"ש אם צריך לידע שם הדבר עכ"פ כך זה מחלוקת אם אמירת הכהן על האדם או על הנגע וע' בהך דנדה ד"כ ע"ב מבו' שם כך דהאשה נאמנת לו' שראתה כזה והחכם או' לה שהיא טהורה שעכ"פ הטהרה ע"י החכם וגבי דמים די בזה כמבו' בירוש' פ"ב דדי שהחכם יראה מראה הכתם ואף שלא ראה עצם הכתם מש"כ בנגע דצריך לראו' עצם הנגע וגבי נגע עצם הראיה פועל ויאמר טמא ולא מהני אומדנא כמו בהך דכתובות דפ"ה ופסחים דקי"ג רק נתקים ס"ל לר' דל"ד לשאר נגעים ואינו חייב עד שיגלחנו כמב' בפ"י מה' טומאת צרעת ה"א ע"ש ולכך מבו' בת"כ דמהני בזה שיאמר לו בנו או תלמידו שכך היה ע' גיטין די"ט ע"ב גבי שטר וכתובות דף כ"ח אבל לא בשאר נגעים והנה עי' בקידושין דף ח' ע"א דנאמנת לומר שהדינר הי' של נחושת ולא הוי קידושין וע"ש די"ב ותוספת' גיטין פ"ב דנאמנת לומר שזה הוא הגט ועי' כתובות ד"כ גבי אם יכול הבע"ד להזכיר את העד ע"ש אך כ"ז גבי דבר דהוה רק ממילא יש נאמנות גם לבע"ד בעצמו אבל על עצם הדבר הבע"ד בעצמו אינו נאמן וכמו בהך דנידה ד"כ ע"ב הנ"ל דאינו נאמנת לומר כזה טיהר לי חכם וה"נ גבי נגע למ"ד דכהן מטמא הנגע וממילא האדם טמא שפיר נאמן הבעל דבר בעצמו כמבו' בתוספת' הנ"ל אבל אם נימא דמטמא להאדם א"א לסמוך עליו והנה כ"כ במ"א בהך דיבמות דף פ' גבי סמני סריס ומה דמחלק שם בין בדיקה דהמים הקבועים וצריך לבדוק גם באמצע וכן

בהך דעבו"ז ד"מ מה דאמר שם דלא סמכינן על סמני דגים בראש ושדרה למה לא מדמה דגבי בהמה בחולין דף נ"ט סמכינן על סימן דבשרו מהלך שתי וערב משום דגבי בהמה וחיה התורה חשבה לנו מיני הטהורים ואמרי' דסמכינן על הסימן לומר שזה ממין פלוני המפורש בתורה שטהור מה שא"כ בדגים דלא פרטה לנו התורה המין עי' תוס' חולין דס"ו ע"ב אם אדה"ר קרא שמות לדגים ולכך א"א לנו לסמוך על סימן שרק מחמת ידיעת הטבע וכן סמני סריס זה לא הוי עצם הסריסות רק זה מראה לנו שהוא סריס לכן לא חיישי' שמא הבריא בינתים מה שא"כ גבי מום בבכור זה הדבר הוא המום ואין מביאין ראיה ממנו עליו כי על זה אנו דנים ועי' מה שכ' בזה בהל' גרושין פ' י"ג ה' ט"ז בחבורי ח"א וכן הוי הטעם במה דרבינו פסק בה' אס"ב פ"כ ה' י"ג דמי שהחזיק עצמו לכהן ואם נשא גרושה לוקה ולא פסק כן שם בפ' ט"ו הל' ט"ז דאם אמר על עצמו שהוא ממזר דאם נשא בת ישראל ילקה רק משום דיש לנו כהנים נצחים קבועין כמ"ש התו' יומא דף נ"א דלא כלי שבטא כמו בב"ב קט"ו והוא מחזיק עצמו שהוא מהם לכך לוקה אבל בממזר זה רק סיבה וא"א להחזיקו דבר ברור משום דכל דבר שצריך להחזיק א"ע צריך להחזיק בדבר המסוים עי' בגיטין דפ"ט גבי קלא וזה ר"ל ג"כ רבינו בספ"א מה' איס"ב דאשה אם אמרה שהיא מקודשת ה"ה מקודשת ואם החזיקה עצמה שהיא מקודשת לפלוני חייבת מיתה לא כמו באב וע"ש בקידושין דס"ג בבעל המאור בשם הראב"ד וכן בהך דכתובות דכ"ב גבי אמתלא דלא מהני רק אם אמרה א"א סתם אבל לא אשת פלוני ע"ש בר"ן, וגם דגבי כהן לגבי גדר אישות גם אנחנו יכולין להחזיקו בגדר ודאי כהן מה שא"כ גבי ממזר דגם לגבי אישות א"א יכולין להחזיקו בגדר ממזר דא"א לנו להתירו בממזרת ועיין בדברי רבינו בהל' יבום פ"ג ה"ה שנאמן עד א' לאמר שיש לבעלה בן ויפטר מיבום וע"ש בהשגות רק המעיין בדברי רבינו דגבי מיתת היבם נקט דגם עבד ואשה נאמנין וגבי בן נקט רק ע"א משום דמוכח מדברי רבינו דמה דקי"ל בכמ"מ בהל' נזירות ובהל' שגגות ובהל' סנהד' דדבר שהוחזק ע"פ ע"א שוב חייב עליו דוקא ע"א ולא אשה ועבד ועיין בירוש' סוטה פ"ו ה"ב לכן גם כאן כך דבאמת אם יש להבעל בן יש עלי' שני גדרים דהבן פוטרה מחליצה וגם היא הוי' חייבי כריתות ליבמה כמבו' ביבמות דנ"ד ע"ב ודנ"ה וא"כ נהי דע"א א"נ לומר שיש לה בן מ"מ נאמן להחזיקה שהיא מחייבי כריתות עליו וממילא היא פטורה מחליצה וכמו באיילנית ואשת אחיו שלא הי' בעולמו ולכך נפטרה וכ"כ בזה במה דרבינו בהל' ממרים לא כתב גבי בן שחרש את אביו דחייב חנק שאינו חייב עד שיוחזק שהוא חרש כמ"ש בהל' חובל ומזיק גבי תשלומין משום דתשלומין הוא על עצם החרישות חיוב מיתה הוא רק על המבואר לנו מן החרישות דנעשה בו

חבורה טפתא דדמא דנפל ליה באודנא עכ"פ כל היכא דיש נ"מ בהמנין בגדר דין ותואר אין הנשים מצטרפת וזה מבו' בירוש' הנ"ל בפסחים פ"ז גבי פר העלם דבר של צבור ליכא בנשים ומה דאמ' שם קטנים כ"כ בזה דר"ל כגון פחות מבן כ' וכמ"ש רבינו בפי' המשנ' בסנה' פ"ז דזה הלכה מהך דשבת דף פ"ט דכל דבר השייך לדיני שמים אין פחות מבן כ' בכלל וכמו גבי שקלים וכמו בהך דב"ב דף ק"כ דנגזרה גזירה דאינו בחשבון הצבור וכבר כתבתי גבי עבד דפליגי גמ' דילן בסוטה דל"ח עם הספרי פ' נשא אם עבדים נכללין בברכת כהנים, וכן צריך קרא לכפרת יוה"כ חולין דקל"א ע"ב ויהי' נ"מ ג"כ לעבד שהמיר בק"צ אם לוקה וכן לאשה אם המירה בק"צ ועיקר הגדר תליא אם עבד יש בו מציאות פרטי לדין משום דמבואר בנזיר דף ס"ב ע"ב דאין נפשו קנויה לו ועיין קדושין דף ס"ב ע"ב מה דמקשה שם גבי נתן פרוטה לשפחתו ואמר מעקרא בהמה ואמאי לא מתרץ כן גבי גיורת וצ"ל דגם דב"נ הגרות עושה אותו כפנים חדשות גר שנתגיר כקטן שנולד מכ"מ המציאות נעשה ע"י דעתו ורצונו ועיין ביבמות דף ס"ב מה שא"כ בעבד כיון דזה נעשה בע"כ וא"צ דעתו כלל הוי כמו שאינו ונעשה ברי' חדשה ולכך מבו' בגיטין ד"ט חוזר בנכסים אינו חוזר בעבד ע"ש ברש"י וכבר קדשו שמים וע"ש בתוס' דף ע"ז ע"א ובירוש' גיטין פ"ד ופסחים פ"ב לא מצינו עבד משתחרר וחוזר ומשתעבד וגבי גרות מבו' בכתובות די"א גבי גר קטן דאם הגדילו יכולים למחות ולא אמרי' כבר קדשו השם וע"כ משום דגר אף שנשתנה מכ"מ הוא עצמו גרם לזה מה שא"כ בעבד ועיין במה דפליגי בגיטין דף י"א ע"ב גבי אם חוב הוא לעבד שיוצא מתחת יד רבו מחמת אכילת התרומה מפני שהוא קנינו ע"ש בפי' המשנ' ובירוש' שם דר"ל כך דמה שאוכל בתרומה מתחילה לא משום עצם דבאמת אינו בגדר מציאות כלל רק מחמת שהוא קנין האדון וא"כ לא שייך על זה גדר חוב ולכך ג"כ כ' רש"י גיטין דף י' ע"א דארוסין לא הוי זכות דאינו חיי' במזונותיה ולכאורה הא מכ"מ מן התורה אוכלת בתרומה וע"כ כמ"ש במ"א דנ"מ בין ארוסה לכהן ובין נשואה לכהן דארוסה אינה אוכלת רק מחמת קנין של הארוס מה שא"כ בנשואה דחל עליה קדושת כהן עיי' ביבמות דף נ"ו ע"א וע"ש ד' נ"ז דנקט שם מחמת קנין ונ"מ לדידן דפסקי' כר' יוסי דבת גר וגיורת מותרת להנשא לכהן ומותרת ג"כ לממזר עכ"פ א"א לחול עליה גדר קדושה ואז אף לגמרא דילן אוכלת רק בגדר קנין של כהן לא בגדר קדושין ונ"מ דבת ישראל שנשאת לכהן וזנתה קודם גרושין אף דאסורה לאכול בתרו' מכ"מ אינה משלמת את החומש דעדיין יש עליה קוד' גרושין גדר קדושת כהן ועי' יבמות דף נ"ו ע"א דנקט שם לשון קדושה ועי' שם בדנ"ז ע"א בזה וזה ר"ל רש"י ביבמות דף י"ג ע"ב ד"ה בית הלל ודף צ"א ע"א ונ"מ דאינה משלמת חומש אבל כל היכא

דאכלה משום קנין כמו ארוסה אז אם זנתה פקע קנינו ומשלמת חומש וכן נ"מ לגבי יבמה שנתיבמה לכהן דמה דאכלה בתרומה ע"י היבום שיבמה לא מחמת קנין דאשה נקנה לו מן הש' כמבואר ביבמות דף ל"ט וכמ"מ וכן מבו' בירוש' פ"ד דכתובות דאין עליה גדר מוש"ר אף לאחר שיבמה משום דגבי מוש"ר נקט בקרא לקחתי וזה לא נקרא שהיא לקוחה מצדו רק אוכלת מחמת שהיא כעת אשתו ועיי' ברש"י כתובות דף נ"ח ע"א ד"ה בהאי דלכך היא אוכלת בתרומה בכנוסה ונ"מ גבי בת גרים שנתיבמה לכהן לא אכלא כלל בתרומה דגדר קנין לית בה ביבמה וגדר קדושת כהן א"א מחמת אישות א"א לחול עליה כמ"ש וכן דייק הגמ' ביבמות דף נ"ב ע"א בכתובת יבמין ע"מ לזונה ולפרנסה כראוי ומה זה ר"ל אך דאף דקי"ל בכמ"מ עולה עמו כו' זה רק בארוסין ונשואין אבל לא ביבום עיין תוס' כתובות דף נ"ג ע"ב ע"ש וכן אם זנתה לאחר יבום או בת גרים שזנתה לאחר נשואין משלמת את החומש. עכ"פ מציאות העבדות והחרות לא חל על העצם רק פנים חדשות ועיין גיטין דפ"ה ע"א וכ"כ דמה דעבד אוכל בק"פ עם האדון הוא ג"כ רק בשביל שבטל לרבו ואף דמבו' בירוש' פסחים פ"ח דאין הרב י"ל לעבד א"א שתאכל קרבן פסח אך מכ"מ אינו או' מצד עצמו רק מצד קנין שהוא קנוי לרבו ולכך מבו' במכילתא פר' בא דאף אם קנה רבו לאחר זריקת דם הפ' מכ"מ אוכל בהפ' ואין עליו גדר שלא למנויו ונ"מ דאף דהא קי"ל בכריתות ד"ח ע"ב וד"ט ע"א דגר שמל וטבל ולא הביא קרבן גרות לגבי קדשים עדיין אינו ככשרי ישראל ואינו אוכל דעדיין אינו ככשרי ישראל וכמ"ש רבינו ז"ל בפ"א בה' מחוסרי כפרה וכן יהיה נפ"מ לר' שמעון דס"ל גיורת פחותה מבת ג"ש מותרת להנשא לכהונה מכ"מ י"ל דאם עדיין לא הביאה קרבן גרות אינה יכול' לאכול בתרומה מחמת קדושה רק מחמת קנין, ואף דעבד כנעני לאחר מילה וטבילה אוכל בתרומה ובקדשים ובפס' אף שלא הקריב קרבן גרות זה רק מחמת אדון ולא מצד עצמו וכמ"ש ואף חציו עבד וחציו ב"ח למשנה ראשונה וכן חצי' שפחה וחצי' בת חו' וכן מחוסר גט שח' מכ"מ כיון דלא כפינן לאדון ויוכל שישאר כך אוכל בפסח בגדר עבד ואין רבו מעכב עליו כלל וזה ר"ל הירוש' גיטין פ"ד בשעה שאינו עובד את רבו אין רבו מעכבו אך זה רק גבי פסח ועי' תוס' יבמות דס"ו ע"א וכריתות דכ"ד וגיטין דמ"ב אבל גבי ראי' לא שייך זה דעבד פטור מן הראי' ולא כמ"ש התוס' ערכין דף ב' ע"ב ד"ה כמשנה דלגבי מחוסרי גט שחרור פטור לגמרי רק גבי חצי ב"ח שם החיוב עליו מצד חרות ולכך רבינו ז"ל בהל' מילה פ"ג שינה מלשון הגמ' שבת דף קל"ז ע"ב דגבי מילת גרים גרס בברכה להטיף ממנו דם ברית וגבי עבדים גרס בברכה מהם כו' משום דגבי גרים הוה כל א' פרטי דהרי הוא מתגייר מדעתו ורצונו וגם המצוה

נשארה אצלו לעולם כי הרי נעשה ישראל עי"ז משא"כ בעבדים דמלין אותו בעל כרחו ולאחר שנעשה עבד אין לו גדר המצוה כלל וכבר כתבתי בזה ואין בו פרט רק מצוות התורה על כל מציאות העבדים ורק החיוב הוא על האדון כמבו' ביבמות דף מ"ח ולכך נקט ל' רבים וגם באמת הא דקי"ל דצריך טבילת שחרור עיין יבמות דף מ"ז אך גבי שן ועין למ"ד דאין צריך גט שחרור י"ל דזה הוי הפקעה לגמרי ואין צריך גם טבילת שחרור ובגדר שכ' רש"י בע"ז דף נ"ב ע"א ד"ה כיון דהבטול הוי כטבילה והוי כפנים חדשות ואף דשיטת רבינו בה' איסו"ב פי"ג הלי"ב דהטבילה דשחרור הוא מן התורה, ועי' בהך דגיטין דמ"א ע"ב מבו' שם גבי והפדה כו' יכול לכל ת"ל לא כו' ואינו מובן דהא שם ע"כ קאי למ"ד שם דל"ט ע"ב דכסף גומר גבי שחרור ור"ל לא בגדר שווי' רק גדר דין וי"ל דדי בפרוטה וכן מוכח בתוס' ד"מ ע"ב ד"ה וכתיב וכבר הארכתי בזה במה דמבו' בגיטין דף מ' ע"ב ודמ"א ע"ב גבי כותב שטר על דמיו דזה באמת חירות דכסף ומהני לזה שט"ח וכ"ה שיטת הראב"ד בהל' עבדים פ"ז ה"ז וה"ח וכן שיטת רש"י בקידושין ד"ה וע"ש דט"ז ע"א דמבו' שם ג"כ דשטר על דמים הוה כמו כסף עצמו וע"ש די"ח אך רק לא בגדר גרעון כסף גבי ע"ע דשם בעי דווקא כסף ממש ולשיטת הירוש' צריכה שומא לכו"ע עי' קידושין ד"ח ואז הוה כמו כסף ממש וכן י"ל דלזה לא מהני קרקע וא"ש מה שהקשו התו' קידושין ד"ב וכן כה"ג בשחרור ע"כ וא"ש ג"כ מה שהקשו התוס' בכ"מ הא אסור לשחרר עבדו דזה בחינם אבל בכסף או שט"ח הוה כמוכר עצמו לו עי' בגיטין דל"ח ע"ב ודנ"ב ע"א. עכ"פ איך ס"ד דהגמ' דמ"א ע"ב לומר גבי שפחה חרופה דנפדה כולה א"כ למ"ד שם מאורסת לע"ע הוה א"א גמורה וע"כ צ"ל דמיירי קודם טבילה ואין עלי' עדיין שם קדושת ישראל ולכך לא הוה קידושין גמורים, ובאמת נראה דטבילה זו שלאחר השחרור צריך גם בדעת העבד אף דמדברי הגמ' ביבמות דמ"ז ע"ב לא משמע כן שם ר"ל קודם ששחררה משא"כ אח"כ דשם צריך דעתו, ובזה א"ש הך דיבמות דף כ"ד ע"ב דא' שם גבי נטען על השפחה ונשתחררה משום שמא הוה לשם אישות ע"ש בתוס' ד"ה א"ה דמה שייך זה גבי שפחה רק משום דטבילת שחרור וכן הקרבן אח"כ צריך מדעת ועי' רש"י יבמות מ"ה ע"ב גבי אטבלה כו' ע"ש, אך גבי שן ועין למ"ד דאין צריך גט שחרור כיון דהתורה שחררה די בזה וא"צ טבילה כלל, וכן מוכח הך דגיטין דמ"ב ע"ב שם ועי' ב"ק דע"ד ע"ב דאמר שם דהוי מודה בקנס, ומשמע דבל"ז הי' יוצא אף בלא עדים ואף דזה הוה גדר גירות ומשפט כתיב בי' ועי' יבמות דמ"ו ע"ב ומ"ז ע"א וצ"ל דעבד שאני וכמ"ש התו' שם וקידושין דס"ב, ולכך אף דגזרו על ב"נ שיהיו כזבין לכל דבריהם מכ"מ טבילת גרות א"צ מים חיים כמבו' ביבמות דף מ"ז ע"ב משום דזה

פנים חדשות לגמרי וגם משום דעל ב"נ לא שייך כלל גדר טבילה עיין נזיר דף ס"א ע"ב ונ"מ לשיטת התוס' עיי' מגילה ד"כ וביבמות דף מ"ו ע"ב ובהך דפסחים דף צ"ב ובירוש' שם דמשמע דגם גר צריך הזאה ג' וז' ומשיטת התוס' משמע גם קודם טבילה ובאמת הך טבילה דפסחים דף צ"ב י"ל ג"כ דר"ל טבילת גרות דלא כד' הראשונים וגם הא דע"כ צריך קרבן לגבי פסח ולשיטת הרמב"ם ז"ל לגבי פסח לא נגמר עדיין הגרות שלו לקדשים ואיך מהני הזיה אך לפי מ"ש במ"א יש בזה ג' גדרים אם מל לשם גרות אף דלא טבל עד לאחר כמה שנים מכ"מ אם טבל נעשה גר למפרע והך דעבו"ז דף נ"ט ויבמות דף מ"ה וכמ"מ מיירי בשלא טבל כלל וכמו גבי שחיטה בסימנים למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף חולין דכ"ט ועי' בנדרים דס"ח ע"א גבי הפרת האב גבי ארוסה וזבחים דק"י ע"א גבי מנחה ע"ש וביבמות דק"ד ע"ב. ונ"מ ג"כ דאף דקיי"ל בע"ז דכ"ז כמ"ד דאשה כשרה למול זה רק גבי ישראל אבל במילה דלשם גירות אז דווקא ע"י איש דהוא בגדר משפט וצריך איש דווקא ואז אם טבל לאחר זמן רב הוה גר למפרע [השמטה וכן הדין גבי גיורת היכי דטבלה ולא קיבלה המצוות דזה מעכב ובפרט בגיורת, וע' תוס' שבת דף ס"ח וביבמות ד' מ"ד ודף מ"ה וכ"מ ותוס' סנהדרין דף ס"ח ע"ב ובל' רבינו בהל' איסו"ב פי"ג הל' י"ז נראה שם שמחלק בין גר לגיורת, אך אם קיבלה המצוות אח"כ בב"ד נעשית גיורת למפרע, ועי' בירוש' קידושין פ"ד גבי גרים שנתגיירו משום ד"א אף אי נימא דלא הוו גרים מ"מ אם נתגיירו אח"כ לש"ש צריך לקבלם תיכף דהוו גרים למפרע, ובזה א"ש מה שהקשו התוס' כתובות דף ז' ע"ב ד"ה והא מה דאמר שם דרות המואבי' הוה אלמנה דהרי הוה נכרית עי"ש ועי' בספרי פ' בהעלותך גבי הך דב"ב דף צ"א ע"ב נקט ששרפו בניהם לע"ז ר"ל דמבואר בספרי פ' שופטים דבא על הנכרית הוה כן, עי' מגילה דף כ"ה ובירוש' שם, עכ"פ הוה בגדר ב"נ ואף דמבואר בב"ב דף צ"א דהוו גדולי הדור, אך משום דמבואר בירוש' יבמות פ"ח וקידושין דעדיין לא ידעו ההלכה דמואבי ולא מואבית וזהו מן ההלכות שנשתכחו בימי אבלו של משרע"ה דתמורה דף ט"ז ואח"כ נתחדשו אז בימי בועז, והנה מבו' במסקנא ביבמות דף ע"ו יע"ש דף ע"ט וכתובות דף כ"ט דהלאו דלא יבא עמוני וכו' הוא רק לאחר שנתגיירה (ועי' בד' רבינו בהל' איסו"ב וכבר כתבתי בזה בח"א) והטבילו אותן בלא קבלת המצוות ויצאו מכלל עכו"מ ולכלל ישראל לא באו ובפרט אז דצריכים להביא קרבן גירות ואז מעכב ועי' כריתות דף ט' ותוס' קידושין דף ס"ב וכ"מ וברמב"ם פ"א מהל' מחוס"כ א"כ אח"כ שקיבלה רות ע"ע כל המצו' ועי' יבמות דף מ"ז וגם בבית מדרשו של בועז עי' ירוש' כתובות פ"א דאז מינה בועז זקנים מקרא דויאמר להם שבו א"כ נעשית גיורת למפרע והוה קידושי מחלון קידושין גמורים

אף לאחר מיתה עי' בירו' קדושין פ"ג ותו"י יומא די"ג ולא דמי להירוש' הנ"ל דלהירוש' עי"ז היא נעשית זקוקה ליבם ושפיר נעשית מקודשת למפרע וה"נ כן, וזה דכתיב בסוף רות דנעשית למפרע אשת המת ולא יכרת שם המת כו' ר"ל משום דמבו' ערובין די"ט דבא על הנכרית אין אאע"ה מעלה אותו שנמשך כו' ול"ל כמ"ש בהל' איסו"ב פי"ב דזה הפסד גדול שאין כמוהו כו' משום דאין זרעו מתייחס אחריו אך כאן נעשית למפרע אשתו של מחלון ואין נכרת וע"כ נקראת אלמנה וא"ש. ע"כ השמטה]. וכדמוכח מהך דשבת דפ"ו גבי פולטת דאף דגמר הגירות הוה אח"כ מ"מ הוה טמאה אם פלטה, ועי' בנידה דמ"ב ע"א גבי רואה ע"ש כיון דהש"ז שקיבל הי' עדיין קודם גמר הגירות ועי' בפי' המשניות לרבינו במקוואות פ"ח מ"ד משמע דס"ל דלמאי דקיי"ל רואה, האשה טמאה אף שקיבלה שה"ז מב"נ רק הש"ז עצמו טהורה, אך באמת לפמ"ש נעשה גירות למפרע, ועי' נידה מ"ג ע"א, גבי ב"נ שהרהר כו' וירד וטבל לכאורה לא משמע כן אך י"ל דשם ר"ל אם המילה לא הי' לשם גירות רק לשם מצוה וכמ"ש לקמן, ואם מל לשם מצות ישראל לא לגרות וזה ר"ל הגמ' בע"ז דכ"ו ע"ב ישראל מל כו' ור"ל כמ"ש רבי' פ"ג מהלכות מילה הל' ז' למצוות מילה ולא לגירות דאל"כ מקמ"ל, ואז די ע"י אשה או עבד ועי' ברש"י יבמות דמ"ו ע"ב ד"ה מטבילין דדייק לשם מצוות מילה, ועי' בירוש' קידושין פ"ד ה"ז דמפרש שם דלא כגמ' דילן רק דר"י לשיטתי' דס"ל דמ"ז ע"א דבח"ל גר א"צ להביא ראי' שנתגייר ואף משום דשם הי' המילה רק בגדר יהדות ולא בגדר גירות, וא"כ אף שאח"כ טבל מ"מ לא הוי גירות למפרע רק משום דאינו נאמן לומר כך ומיירי דליכא עדים שהי' ב"נ אז לאחר טבילה הוי ישראל ורק מכאן ולהבא וא"צ הטפת דם ברית אבל כשמל לשם מורנא עיין ע"ז דף כ"ו ע"ב אז צריך הטפה רק לא משום גרות רק משום יהדות ורק לאחר שטבל דזה רק מחמת מצות הטפה עי' רש"י שבת דף קל"ד ונ"מ דהטפה לא מעכב להגרות כלל וזה ר"ל רבינו בה' מילה פ"א ה"ז דאם מל כו' צריך להטיף כו' ביום שנתגייר משמע שכבר נתגייר והיינו הטבילה ורק מחמת מצות יהדות אבל בה' אס"ב נקט פ' י"ד ה"ה אם היה מהול כו' רפואה שלמה ומטבילין אותו ר"ל דשם לא נודע לנו שמל רק שבא לפנינו כשהוא מהול וחיישינן שמא נולד מהול עיין מ"ש הבעל המאור בפ' י"ט במסכ' שבת ואז יש חשש ערלה כבושה ומעכב זה להגרות וצריך להטיף קודם טבילה כמו בכל מילה והנה ביבמות דף מ"ז ע"ב נקט שם כל שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ורבינו ז"ל בה' מקואות פ"ב ה' כ"ב כ' רק חוצץ בגר ולגבי מקום הטבילה הביא בה' איס"ב פ' י"ג ה' י"ג מטבילין הגרים והעבדים והמשוחררין משום כך דרבינו ס"ל דטבילת גר מאחר שהוא לשם קדושת ישראל עיין רש"י יבמות דף מ"ה ע"ב ובירוש'

קדושין פ"ג הוי כמו טבילה לטהרות גם כן וחוצץ כל החציצות אף שלבעלה אינה חוצץ וכן י"ל בטבילת שחרור אבל טבילה לעבד דעדיין אינו חל שם קדושת ישראל עי' גיטין דף ל"ח ע"ב אינו חוצץ רק כמו לבעלה ולכך דייק רבינו בה' איס"ב הנ"ל עד שיתרפא רפואה שלמה מה דייק כ"כ הלא בגמ' נקט רק נתרפא מטבילין אותו רק כך דמתחילה צריך להמתין עד שיתרפא מחמת דמים מרזי מכה וזה ג' ימים הגליד פי המכה כמבו' בנדה דף ס"ז גבי רבדא דכוסילתא ובחולין דף נ"א ועיין שבת דף קכ"ט גבי יולדת וכמ"מ בש"ס דלאחר ג' ימים הוי התחלת רפואה אך כיון דרבינו ס"ל דטבילה לקדושת ישראל חוצץ כמו לטהרות וא"כ צריך להמתין עד שיתרפא לגמרי מחמת חציצה וזה ז' ימים וכמ"ש רבינו בה' קרבן פסח פ"ו ה"ז כי הבראה ז' ימים עי' שבת קל"ז וזה מחמת חציצה ולכך דייק רבינו רפואה שלמה אבל בטבילה לעבדות א"צ זה [השמטה במה שכתבתי לחלק בין אם מלו לשם גירות או מלו לשם מצות מילה לבד ובזה א"ש דברי התוס' בנידה דמ"ג שם מה שהקשה ריב"א למה בעי שם רק בנקיבה ולא בזכר ולכאורה תמוה דע"כ מלו מקודם ומבואר בע"ז דנ"ז לחד מ"ד דגר שמל ולא טבל רוקו וכו' טהור רק בזה א"ש דבנידה שם ר"ל דהמילה הי' לא לשם גירות ובע"ז מיירי שמל לשם גירות. ע"כ השמטה].
ועיין בתוס' יבמות דף מ"ו ע"ב ד"ה דר' יוסי מוכח דס' להו דלמ"ד דאם מילה שלא בזמן הוא מותר למול בלילה גם גר שנתגייר מהול יכול להטיף ד"ב בלילה וע"כ דמיירי דידוע לנו שנמהל רק לא לשם מצוה ואז ההטפה רק בגדר מצוה ורק לאחר טבילה כמ"ש אבל אם נולד מהול ההטפה בגדר גרות מחמת ערלה כבושה ודוקא ביום וכמ"ש. עכ"פ יש נ"מ בין פסח לראיה דגבי ראי' שייך רק בחצי עבד וח' ב"ח והחיוב עליו רק מצד חרות וי"ל דמיירי שכבר טבל לשחרור אך קרבן לא הביא אך כיון דיש עליו צד עבדות אז לא מעכב הקרבן של גרות לקרבן ראי' אבל מחוסר גט ש"ח אז אין בו חיוב בקרבן ראי' כלל אבל למשנה אחרונה שוב כ"ז שלא הביא קרבן גרות אין עליו חיוב קרבן ראי' אבל בק"פ שם גם מחוסר גט ש"ח יש עליו חיוב ק"פ ובגדר מציאות עבד וזה רק למשנה ראש' אבל למשנה אחר' שוב דאין רשות לרבו עליו אז כ"ז שלא הביא קרבן גרות אינו יכול להביא קרבן פסח ועיין בתוספ' כריתות פ"א הביא לצרעתו כו' מוכח שם דקרבן מביא אף קודם שהביא קרבן גרות רק באכילת קדשים לא חזי ולכך לא מהני בפסח דהוי שלא לאוכליו ועי' במ"ש רבינו בה' ק"פ פ"ד ה"ט עד שלא נשתחרר כו' ולכאורה אינו מובן הא דעבד יכול להפריש פ' בשבילו וע"כ צריך לומר כמ"ש דזה מציאות אחר לגמרי ועי' ירוש' פסחים פ"ח ה"א פעמים שהוא נמנה כו' ובאמת כבר כתבתי בזה אם בעבד הפטורים שלו מחמת דלא נגמר הגירות לגמרי סנהדר' דנ"ח ע"ב או התורה פטרה

אותו ובזה פליגי רבינו והראב"ד פ"ב מה' שופר אם אנדריגנוס הוי כמו חצי עבד, ובמאי דפליגי רבינו והראב"ד בהל' אישות פ"ד הי"ד אם איש שקידש אנדריגנוס אם יש בזה גדר קידושין אף דחייבין עליו סקילה כמוב' ביבמות ספ"א מ"מ זה לא מחמת צד אשה רק מחמת צד זכר ולא שייך בו קידושין כלל ולכך אינו נפסל ע"ש בירוש' ביבמות פ"ח, ועי' בדברי רבינו בהלכות תרומות פ"ז הלכה ט"ז . מה דמחלק שם בין אנדריגנוס שבא על אנדריגינוס או אם בא זכר על אנדריגינוס משום דאין כהן מתחלל וכבר כתבתי בזה ובגדר דלא מינא לא מחריב בה רפ"א דזבחי' וכ"כ בזה בשיטת הראב"ד בתו"כ פ' ויקרא גבי אשה לסמיכה דמ"מ אם סמכה הוה גדר סמיכה ונ"מ היכא דהיא ירשה קרבן מאביה לדידן דקיי"ל יורש סומך וכן להיפך אם בן ירש קרבן מאמו אם יש עליו חיוב סמיכה וכ"כ משא"כ בעבד ועי' זבחים דל"ג ע"א דיש מ"ד דסמיכות אשם מצורע לאו דאורייתא ותוספות דף ה' עמוד א' דיבור המתחיל מה ונידה ד"ע ע"ב ור"ל ג"כ דגדר מ"ע דסמיכה אין בהם רק משום ההכשר בקרבן כמ"ש לעיל דאף דסמיכה לא מעכבא מ"מ יש חסרון בהקרבן קמי שמי' כמבו' זבחי' ד"ו ונ"מ דהיכא דשחט שלא לשמה לדידן דהקרבן כשר אלא שלא עלה אף באשם מצורע כמבו' מנחות ד"ה וע"ש דפ"ט ע"ב אז י"ל דשוב א"צ סמיכה באשם מצורע ועי' בירוש' ביצה פ"ב ה"ד דמחלק שם כה"ג גבי אשם מצורע שעבר זמנו דאז א"צ תיכף לסמיכה שחיטה לד"ה ור"ל כגון הך דמנחות דף ה' הובא בדברי רבינו פ"ה מה' מחוסרי כפרה ה"ב כגון שלא נתן מדמו ע"ג בהונות דמבו' שם דעצם הקרבן יצא רק דעדיין המצורע לא נכשר לאכול בקדשים שם לכו"ע א"צ תיכף לסמיכה שחיטה, חזינן דזה רק משום חסרון בקרבן לא משום מצות עשה וכבר כתבתי בזה ולכך ס"ל לרבינו בה' רוצח פ"ה ה"ג דגר תושב שהרג עבד בשגגה גולה אבל הרג ישראל נהרג וזה משום דאף דעבד לענין זה הוי כישראל מכ"מ גדר פרט אין לו ועי' גיטין דל"ז ע"ב דמבו' שם דאף דקיי"ל שם ל"ח דב"נ קונה ישראל או עבד במלחמה זה רק אם נלחם עם האדון שלו אבל אם נלחם עם העבד לא קנה אותו כלל דאין עליו שם מציאות כלל ואתי שפיר מה שהקשו התוספות ביבמות דף מ"ה ע"ב דאמאי לא קנה הורדוס א"ע במה שכבש את אדוניו במלחמה ולכך מבו' בנזיר דף ס"ב ע"ב דאף דחל עליו נזירות מכ"מ רבו כופהו לשתות יין ולטמאו משום דאין עליו גדר פרט וקדושה אבל מכ"מ לגלח אינו כופה דכיון דקי"ל דגם המגלח את הנזיר לוקה וכ"כ בזה וזה ר"ל ביומא דע"ה ובד' רבינו בסוף הל' עבדים דאוכל ממה שרבו אוכל ר"ל דהוא אינו מציאות בפ"ע רק בטל לרבו וכן באכילת תרומה שלו ובאכילת פסח שלו וכמ"ש ועי' במה שכ' התוס' בבבא קמא דף פ"ח ע"א. על כל פנים כשנהפך מעבדות לחרות הוא מציאות חדש וא"א

שיתבטלו ועי' מנחו' דף ק"ב ע"א לבתר דפקע קדושתו דמאי הדר רכבא עלי' ולכך קי"ל בנדרים דף ס"ט דאין שאלה בהפר וכן לא מהני תוך כ"ד לבטל הפרה ע"ש כיון דהדבר אינו ועי' בתוס' מע"ש פ"ג דאם חלל מע"ש על דינרים ועשה מהם כלים לא מהני פדיון ועי' שם בר"ש פ"ב דלטעם לא מהני פדיון והך במנחות דף מ"ז ע"א ובכורות דף ט"ז לא תפוס פדיונו ועי' מה שכ' רש"י חולין דף ע' ע"א דהיכא דהדבר אינו לא שייך לומר ע"ז למפרע ובזה א"ש מה שהקשו התוס' פסחים דף מ"ו ע"ב גבי הקדש דחמץ שיתחיב עליו משום הואיל משום דמבו' בירוש' פיאה פ"א ה"א דהקדש כשרוף דמי וכ"כ בזה ולכך ס"ל לגמ' שלנו דעל עבדים שאי' משוחר' ליכא ב"כ אבל בנשים יש כמבו' שם דף ל"ח ע"ב גבי ביה"כ שכולה כהנים דמי הם מברכים דאחיהם שבשדות ואף דע"כ יש שם נשים כמבו' בירוש' פ"ה דברכות מכ"מ בשבילן לבד לא מברכינן וגם לא מצטרפות ולכך שינה רבינו ז"ל לשון הברייתא בירוש' שם ספ"ח דשם נקט סיעת של בני אדם ורבינו נקט על המשנה דשם קתני נשים. ע"כ ממהדורא תנייאנא]

הלכה ו

הנה מדברי רבינו משמע דלא ס"ל כסברת התוס' דרק אם אומרים שרק זה מועיל כן וצ"ל דסבירא ליה דכל הני הוי אבזריא דע"ז ועי' בסנהדרין דף צ' דעשה ונתצתם ג"כ הוי גדר ע"ז ע"ש, אך לפי זה קשה למה לן בהך דהוריות די"א ע"א גבי שתה יין נסך לומר מטעם להכעיס תיפוק ליה דהוא גדר ע"ז, ועי' בתוס' בכורות דל"ז ובתוספתא דהוריות שם פ"א, אך י"ל דרבינו ז"ל למד זה מכאן וא"ש מה שהקשו התוס' ועוד יש לחלק בין ע"ז לתקרובת וכשיטת הרמב"ן ז"ל:

ואם עבר ונתרפא עונשין אותו ב"ד וכו'. יש לומר הטעם כמו דאמרינן בסנהדרין דף ע"ב ע"ב משמיא קא רדפי לה. ועיין בתוס' ב"ק דף מ"א גבי כגון שקפץ עליה השור דזה לא מיקרי תחלתו באונס כיון דתחלת הדבר עשה מעצמו ע"ש, אי נמי משום דכאן לא באה האונס משום העבירה והוה כמו מציל עצמו בממון חבירו שחייב לשלם וכן הכא, ועיין ב"ק דף ס' ודף קי"ז וכתובות דף י"ט ע"ש. ובירושלמי שבת פ' שמונה שרצים אפילו אמר חמוס פלוני כו', ולענין אם ביאת זכור ובהמה אם צריך למסור עצמו כמו גבי רודף בסנהד' דע"ג ע"ש. ועי' יבמות דנ"ד ובסנהד' ד' נ"ד דזה לא הוי בגדר גילוי עריות, ועי' בתו"כ פ' ויקרא דאמר שם דזה הותרה מכללו וזה לא הותרה מכללו, ועי' בירושלמי פ"ב דע"ז דר"ל בפקוח נפש. ועי' ב"ק ד' מ' ע"ב גבי מה דאמר שם אם עשה אונס כרצון וא"כ י"ל דר"ל אם נימא דאם בא בשוגג אין הורגין כמבואר סנהדרין דנ"ה אונס מה ועי' בתוס' ע"ז ד' נ"ה ע"א גבי נעבד ע"ש בזה:

[ממהדורא תניינא: **ואם עבר כו' עונשין**. **טעם** רבינו דזה הוי ברצון כיון דהרפואה הוא מדעתו ובזה אתי שפיר הך דגיטין דנ"ה ע"ב גבי סיקריקון ע"ש ברש"י שכתב דלכך בגזירה קמייתא ומציעותא גמר ומקני שכת' דהוי כמו תליוהו וזבין והוא אינו מובן כלל דמאי זבינא שייך פה וגם הא צריך שיאמר רוצה אני כמבואר ב"ק דס"ב, אך נ"מ כך, דרק היכי אם כפאוהו שיתן לו דבר זה אף שנתרצה ליתן מ"מ מי גרם הרצון האחר שכפה אותו וא"כ הוא גרם למכר והאחר אינו יכול למכו' או ליתן לכך לא הוי קנין אבל היכי דהו' רק רוצה להזיק אותו והנותן אמר לו שיקבל קרקע זו ולא יזיק אותו נמצא שהוא נותן לו הדבר והוא בעל הקרקע הוי זה קנין גמור ובמה הוא הקנין כמו הך דקידושין דס"ג ע"א במה שאדבר עליך לשלטון דהוי בגדר כסף וע' ב"ב דקמ"א המבשרני כו' דזה הוי כמו שכירות וזה ר"ל הגמ' ב"ב שם אונסא דנפשיה שאני דהוא עשה זה וע' ע"ז דע"ב זוזי אנסוהו ולא הוי ברצונו למכור ולכך לא קנה הראשון אך מ"מ המכר קיים בהשני, דע"י זה שנתן לו יותר נתרצה חזינן דלגבי המציאות לא נקרא מכירה אבל מ"מ המקח קיים, וע' כתובות דנ"ג יצרא אנסה וכתובות דנ"ד ע"א, אך זה רק בפועל ובזה אתי שפיר דאף דקי"ל בכתובות דנ"א ע"ב תחילתו באונס וסופו ברצון מותרת ופטורה וע' בדברי רבינו בהל' אס"ב פ"א ובהל' סנהדרין פ"כ הל' ג' אך זה רק גבה, אבל בהאיש לא מהני זה דזה הוי כמו אונסא דנפשיה ועושה פעולה, וזה מקרי רצון, ובהל' אס"ב אבאר בזה. גם י"ל כך דהיכי דהכפיה היתה על האסור בעצמו א"כ נמצא דהאסור שאסרה התורה גרם לו שיהיה נרדף א"כ הוי האיסור רודף וניתן להצילו בנפשו, ולכך במקום שצריך למסור עצמו, אם לא מסר פטור ובגדר דס"ל לרבינו בהל' רוצח פ"א גבי יכול להצילו בא' מאיבריו דאין עונשין אותו וכה"ג כתבתי בהל' שביתת עשור לחלק בין היכי דהצום מזיק להחולה ובין היכי דהוא חולה וצריך לרפאות עצמו באכילה ביוה"כ, וע' ב"ק דקי"ז ע"ב גבי אדעתא דכסא דכספא אתי, ובסו' הל' חובל ומזיק ובהל' גניבה גבי בא במחתרת. ע"כ ממהדורא תניינא]

[ממהדורא תניינא: **ואם עבר ונתרפא עונשין אותו**. **ולא** דמי כמו לאונס דלעיל דה"ד דשם האונס בא בשביל העבירה מה שא"כ כאן דאותו הדבר ברצון כדי שיתרפא ולכך מבואר בגיטין דף נ"ה ע"ב גבי סיקריקון דנותנין לו שדה בשביל שלא יהרוג אותו דקנה ע"ש ולא הוי כמו תליוהו ויהיב דב"ב דף מ"ז ע"ב דלא קנה דשם הרוצח מבקש להורגו אם לא יתן לו השדה וא"כ ע"י השדה בא לו האונס וא"א שזה יגרום הקנין וכ"כ בזה דכל דבר קנין ושנוי מרשות לרשות צריך לצרף ע"י דבר אמצעי ועי' מנחות ד' ק"א גבי עצים ולבונה דאפשר לפדותם ע"י מה שנטמאו כיון דבעלמא לא מטמא רק הם קדושים לכן

א"א להקדושה שתפעל בעצמה שע"י זה תפקע מהקדושה וכן אף דקי"ל דתרומה טמאה שאכלה כהן טמא אינו חייב עלי' מיתה משום שכבר נתחללה אך זה נראה דתרומה שנטמאת בטבול יום דעיקר הטומאה מחמת קדושת התרומה ע"י זה לא נקראת מחוללת וכ"כ בזה בהך דיבמות דף ע"ו מה דנ"מ בין כהן שהוא פצו' דכא ובין כהן שהוא ב"מ כיון דהפסול הוא מחמת הקדו' ע"י זה לא נקרא מחולל ונ"מ ג"כ דהנה מבו' בתו"כ פ' שמיני דחלל או בעל מום או זר אינם מוזהרין על שתי' יין ועי' ביבמות ד' ל"ב ע"ב ובתוספת' דקרבנות הובא בדברי רבינו בה' ביאת מקדש פ"ט ה' י"א דזר אין עליו גדר טומאה וגבי ב"מ שייך בגדר טמא ששמש ע"ש משום דבעל מום יש עליו גדר כהן לכל דבר רק דמחלל עבודה וגם זרות יש בו ועי' סנהד' דף נ"א ע"ב וזבח' דף י"ג ע"א אבל שתו' יין גם בע"מ פטור אבל חלל הוי כזר לכל דבר דאין עליו שם כהן כלל רק מכ"מ העבודה אינו מחלל כשיטת רבינו בהל' בי"מ עי' קדושין דס"ו ע"ב אך זה נ"מ חלל ששמש בטומאה אם עבודתו כשרה וכן נ"מ חלל ששמש מחוס' בגדים אם עבודתו כשרה כיון דבאמת הוי כזר רק התורה הכשיר עבודתו אין נ"מ לנו אם הוא מחוס' בגדים דעיקר הגדר דמחוסר בגדים הוי כמו זר כמבו' זבחים ד' י"ח וכ"מ וא"כ גבי חלל מאי נ"מ לנו דמחוס' בגדי' לא שייך רק גבי זרות דאהרון ועי' ביבמות ד' ע"ד ע"ב ונ"מ ג"כ לגבי מראו' נגעים בחלל לא מהני כלום עי' זבחי' דף ק"ב ועי' שיטת רש"י בע"ז דף ל"ד ותענית דף י"ב גבי משה רבי' אף דהוי גדר כהן גדול לחד תנא מכ"מ לא הוה צריך בגדי כהונה דלא שייך גבי' כלל ועי' מ"ש התוס' קידושין דל"ו ע"ב גבי נשים וי"ל דזה ר"ל הגמ' בזבחים דף י"ג ובכלי שרת כו' ע"ש ברש"י ותוס' דלמה לנו קרא וי"ל דקמ"ל דלא נאמר דעיקר פסול דבגדי כהו' רק משום זרות רק שזה פסול בעצם בקרבן ועי' זבחים דף כ"ד ע"א ד"ה הואיל ודף ס"ה ע"א גבי מליקה ובתוספתא מנחות פ"א דגבי חומר בשחיטה שאין בקמיצה שהקמיצה טעונה כלי שרת ור"ל בגדי כהונה עי' תוס' זבחים דף מ"ז וחולין ד"ג וזבחים דף ס"ג ע"ב וגבי מליקה לא נקט שם כלי שרת ובודאי כהן בלא בגדי כהו' פסול למליקה ועי' יומא דף מ"ג גבי פרה אדו' הכהן בכהונו וגם דמ"ה ע"א דשם נקט ג"כ בגדי כהו' ובזבחים דף ס"ה לא נקט זה ולמה וצ"ל דנ"מ דגבי הני צריך בגדי כהו' מלבד הפסול שנעשה בכהן שע"י זה הוא זר רק מחמת הדבר ג"כ דזה צריך בגדי כהו' אבל גבי מליקה הפסול הוי רק מחמת זרות דע"י זה נעשה זר ונ"מ למה שכ' כגון חלל שמלק מחוסר בגדים די"ל דמליקתו כשרה מה שא"כ בקמיצה ובאמת יש להאריך בזה אם מליקה הוי גדר עבודה ובודאי זר אם מלק אינו חי' עי' יומא דף כ"ד ע"ב ומ"ש התוס' סנהדרין דף פ"ב ע"ב ד"ה היוצק ואכ"מ. ובמ"א כתבתי דגבי במת יחיד אף דטמא פסול וכן בעל מום כמבו' זבחים

דף ט"ז ובסוף מס' זבחים וע"ש בפי' המשנ' ודף ס"ח ע"ב ע"ש ברש"י ותוס' מכ"מ סב"ל לרש"י דף כ"ח ע"ב דטמא שעבד בבמת יחיד פסול מ"מ אין חייב מחמת טמא ששמש וא"ש מה שהקשו שם התוס' ע"ש והארכתי בזה במ"א דגבי אונן היכא דלא ידע שהוא אונן אם מחלל עבודה אם זה הוי פסול הגוף כמו בע"מ עי' קדושין דס"ו ע"ב ובמו"ק דט"ו ע"ב דאונן לא הוי שלם ובזבח' דף ט"ז הוי זה ספק אם כשר בבמה או לא ע"ש וכ"כ דזה מחלו' דתנאים דר"י ור"ש ביומא דף י"ג ע"ב וא"ש דברי רש"י ז"ל שם ועי' בתוספת' פ' י"א דקרבנות דמוכח שם דקרבן שמקריב אונן אם עלה יורד ועי' בזבחים דף ס"ח ע"ב ברש"י ותוס' ומנחות דכ"ה, ובאמת עי' במו"ק דף י"ד ע"ב גבי קטן מאי דאמר שם אם יש אבילות לקטן אך אם נימא בכל זמן שלא שמע הסיבה לא הוי אבל כלל וכמו גבי אמירת כהן בנגע עי' מו"ק ד"ז ע"ב אם חיוב לכהן לומר שהנגע הוא טמא, ושם ג"כ כל כמה דלא אמר טמא הוא טהור אך שם יש קרא וגם שם מחלק בין טומאה של ניגעי גופו לנגעי ביתו ועי' מו"ק דף כ"ו ע"ב דמשמע שם דגבי אבילות צריך להודיע וע"ש דף כ', אך נ"מ אם גדר אבילות חל על נכסים של האבל בפרט או רק מחמת אבל ועי' ביצה די"ז גבי עירובי תבשילין אם הוא נאסר וקמחו נאסר והוה דברים נפרדים ע"ש בתוס' ד"ה אי ובר"ן שם, וכן נ"מ לשיטת ר"ת דס"ל גבי שבת ורגל דאף דעל האבל ליכא אבילות מ"מ על נכסים שלו יש, עי' תוס' ע"ז דכ"א ע"ב דמוקי הך דמו"ק די"ב באבל וכבר הקשה עליו בעל המאור איך שייך אבילות בשבת ויו"ט ובזה א"ש דעל נכסים חל וכבר כתבתי מהך דמו"ק דף כ' ע"ב דשמיעת אבילות בשבת אין עליו גדר שמיעה, ועי' נדרים דף פ"ו ע"ב מחלוקת אם שייך גדר שמיעה היכא דלא נעשה ע"י אז פעולה ועי' שם דע"ט ע"א דמביא ראי' מהך דנדר' בשבת בשותק ע"מ למיקט, אך שם דיעבד הוה הכרה אף בשבת, ובאמת מה דאמר שם דע"ו ע"ב גבי להקל ולהחמיר ר"ל דאם תלי' בנקודת המעת לעת אז חשבינן גם הזמן שאינו יכול להפר וכמבו' בירוש' שם הובא בהרא"ש שם דע"ב ועי' במאי דפליגי בזה ברא"ש פ"ג דמ"ק גבי קטן שהגדיל בתוך ז' אבילות אם יש עליו גדר דיחוי, וגם י"ל דלא הוי שמיעה כלל כיון דאין נוהג בו כמ"ש וגם זה תלי' אם זמן של האבילות הוה כמו נקודה אחת או נפרדים וכמו הך פלוגתא דסוכה דמ"ו אם כל ז' ימי סוכה הוו מציאות אחת, וע"ש דכ"ז ע"ב מחלוקת דר"א ורבנן ובגדר סוכה הראוי' לשבעה דצריך אף לשעה האחרונה של סוכות שתהא ראוי' לשבעה וכן הרי חזינן גבי אבילות דמו"ק דף כ"ג דיש מציאות דמונה עמהם אף בשעה האחרונה חזינן דזה נקודה אחת, ונ"מ ג"כ אי נימא דיום שמועה ג"כ פטור מתפילין ביום ראשון היכא דבאו ממקום אחר מהו אם אצלו הוא יום ראשון או כיון דמונה עמהם והוי יום שביעי כו' וכבר כתבתי

בזה בח"ג ועי' מו"ק דף כ"ד וכמה מקומות גבי עצרת דחשבינן יום א' כמו ז' ע"ש, עכ"פ זה תלי' במה שכתבתי אם השמיע' גורם שיהא אבל או רק מחמת דלא ידע ועי' ביבמות דף ק' ע"ב גבי אבילות היכא דלא הוי ידיע' וודאית, ובתוס' דף ל"ו שם ונידה דף מ"ד וכבר כתבתי בזה, בהך בשבועות דף י"ט ונדרים דף פ"ו, עכ"פ כך היכא דהפסול מחמת המעלה שלו ע"י זה לא פקע המעלה שלו דאפשר שישתנה מחמת עצמו ה"נ גבי תליוהו ויהיב כיון דעיקר האונס בא מחמת הדבר א"א שע"י זה ישתנה וכן א"א שע"י זה יתחייב מיתה כיון שזה גרם לו האונס ועי' במה שכת' רבינו בפי' המשנ' בפ' י"ט דשבת דרק גבי מילה מצינו כה"ג שימות החוטא בחטאו ר"ל דכ"ז שלא מת אין חייב כרת על המילה ולכך אין מיתה מכפרת דכ"ז שלא עבר בודאי לא שייך כפרה כמבו' בזבחים ד"ו גבי עשה דסמיכה ומכות דף י"א ע"ב גבי מיתת כ"ג שמכפר על גלות דרוצח ובירוש' רפ"ג דהוריות גבי נשיאות דאינו מכפר כ"ז שלא נתחייב כפרה וכן הדין ס"ל לרבינו בהל' שמיטה דשמיטה אינו משמט אם כפר על המלוה דכ"ז שאינו חייב לו בודאי לא שייך לשמט וגם י"ל דאין עליו גדר נגיש' עיי' גיטין דף ל' וב"ב דף קמ"ה ע"ב ע"ש בתוס' ושם נקט ג"כ דאין בה משום רבית ור"ל כך דאף דבשעת נשואין לא פרע לו אז דאח"כ נגבית בב"ד אך נ"מ אם הגבוי הוא בשביל מה שלא פרע לו אז בשעת נשואין או מחמת שהוא נתן לו בשעת נשואין שלו וזה תליא בכ"מ היכא דזה תשלומין בעבור עבר אם ר"ל דמשלם בעבור העבר או גבי חיוב חדש וכבר כתבתי במה דפליגי בירוש' חגיגה פ"ב גבי יום טבוח אם העורות של הקרבנות שבשביל יו"ט שייך לכל המשמרות או לאנשי אותו משמר כיון דכעת הוא חול, וכן עי' בעירוכין דף י"א ע"ב אם נימא דיכולים לומר שירה על נסכים שקרב בשביל הקרבנות שעבר בגמ' דילן מבואר דמ"מ אמרי' שיר של היום שהם נקרבים אבל בירוש' פ"ד דתענית מבואר דפליגי בזה ר"י ור"ל, וכן כתבתי בזה גבי תענית הנדחה כה"ג וכן נ"מ גבי פה"ב לאחר ל' יום אם זה גדר תשלומין בשביל עבר או פדיון חדש ונ"מ אם הוסיפו על המטבע לאחר ל' (עי' בכורות ד"נ) והוא פודה אותו לאחר זמן אם נותן כפי השער שהי' בשעת ל' או כפי השער של עכשיו וזה ר"ל הך דבכורות דף י"ב ע"ב ומוסיפים עד עולם ע"ש ברש"י וכן נ"מ גבי אבילות דקיי"ל דהבא ממקום קרוב מונה עמהם אם כה"ג היכא דאבילות חל ביו"ט ומתאבלים לאחר יו"ט אם גם שם נ"מ באיזו יום בא אם משלים עמהם דבאמת גבי תשלומים אין נ"מ בין יום ראשון או ימים אחרים כיון דהוי בשביל זמן העבר הוה כל הזמן לכו"ע מציאות אחת ולא שייך בזה לומר ימים נפרדים, ועי' בהך דנידה דף ל"ג ע"א במאי דאמר שם יכול יעלה לרגלה ת"ל כו' ור"ל דמשך הזמן שלה הוא מציאות אחת וא"א לחלק ועי' בשיטת

הראב"ד בתו"כ פ' תזריע גבי דם טוהר דכיון דמבו' בכריתות דף יו"ד דצריך שיהי' כולם רצופים ואם הי' הפסק ביניהם ע"י לידה שוב נתבטל לגמרי הימי טוהר, דפחות מזה אי אפשר, והארכתי בזה במה דמבואר בזבחים דפ"ח דאין כלי שרת מקדש אלא מלאים אם דעתו להוסיף ראשון ראשון קדוש, דזה רק גבי מידות אבל גבי כלי שרת לכו"ע לא מהני זה וכן משמע מדברי רבינו בה' פסוהמו"ק פ"ד ועי' במאי דפליגי בנזיר דף י"ד ע"ב ר"י ור"ל גבי נזיר שבאמצע נזירותו נצטרע וקיי"ל בנזיר דף נ"ד דימי חילוטו אינו סותר ואינו עולה כמבואר בכ"מ אם נטמא אז אם סותר הקודמים או לא דכיון דההזמן אינו עולה לו לא הוה עליו כלל גדר מנין ולא מחשב כלל ועי' נזיר פ"ח דפליגי שם ג"כ אם יש קדושה בשערו שנצטרע בתוך ימי נזירותו וס"ל לר"ל דפקע כל הקדושה מהשער ולא מיחשב כלל זה הזמן למציאות ובגדר אין בגרות בקבר דכתובות דף ל"ט, ובאמת רבינו בה' נזירות פסק בזה כר"ל בפ"י ה"ב דשערו מותר אף דגבי נטמא לא פסק כן ע"ש בפ"ז ולכך כתב רבינו בהל' נזירות ספ"ז דנזיר מצורע לית בי' עשה דקדוש יהי' דפקע ממנו הקדושה רק לאו יש ובגדר קדשי מזבח שנעשו טריפה לדידן, עי' תמורה דף י"ז וכבר כתבתי בזה, ועי' הוריות ד"י ובירוש' שם פ"ג גבי נשיא שנצטרע דהוי כהדיוט, ומ"מ לאחר שנתרפא חזר לנשיאתו וא"צ למשיחה אחרת דזה הזמן הוה כמו שאינו. עכ"פ זה הזמן הוה בגדר נקודה לכו"ע ועי' בתו"כ פ' אחרי מות כמה טמא הבועל את השומרת יום כנגד יום וכן נ"מ להך בב"ב דף ק"מ דמבו' שם דאם פסק לזון את בתו חמש שנים דאם מתה תוך הזמן א"צ ליתן ליורשי' איך הדין אם לא זנה חמש שנים ראשונות דמבואר בירוש' דצריך לזונה ה' שנים אחרות מה זה אם בעבור התנאי או בעבור שחייב לה בעבור שלא נתן לה ונ"מ ליוקר וזול ע"ש בירוש' או אם אז מתה אם יורשי' יורשין אותה דזה הוי בעל חוב וכן גבי שושבינות אם לא נתן לו אז דמנכה לו דמי אכילה אם ר"ל מה שלא אכל שם כעת או מה שאכל בראשונה עי' בזה ברשב"ם דף קמ"ה ע"ב ורבינו בה' זכיה ומתנה כ' מה שאכל שם בראשונה ובהך מחלו' דר' מאיר ורבנן בתרומות פ"ו גבי מאכיל לפועליו תרומה איך הוא נותן התשלומין שלו להם ואכ"מ עכ"פ כל שלא נודע לנו בבירור שהוא חייב א"א לפטור וכן ר"ל בהך דב"ק דף ק"ט גבי גזל הגר דכל כמה דלא הודה דחייב לגר לא שייך בו זכה במיתת הגר והארכתי בזה בהך פלוג' בב"ק דל"ה וכמ"מ ושבועות דף ל"ג גבי מודה בקנס ואח"כ באו עדים דלא שייך פטור כ"ז דאינו חייב ועי' במאי דפליגי שמואל ור"י בהך דב"מ דמ"ג ע"ב היכא דיש עדים אך לא העידו עדיין בב"ד אם כלל חל עליו החיוב, ועי' בתוס' בב"ק דף ק"ד ע"ב ד"ה נתן לו ובירוש' שם הוי מחלוקת אם דוקא נתן, ועי' שבועות דל"ז גבי כופר בממון שיש על זה

עדים אם חייב קרבן שבועה ובהך דסוטה ד"ו גבי סוטה שיש לה עדים במדינת הים אם המים בודקין אותה, ובאמת למ"ד דלא הוי שבועה כלל וא"כ בוודאי אין המים בודקין אותה ולכך י"ל דס"ל לשמואל דשנים שדנו דיניהם דין דס"ל דהוה רק גדר בירור, לא דבר חדש, וזה תליא אם מציאות קנס כ"ז דליכא עדים הוי מציאות רק דאין ב"ד יכולין לחייבו או לא הוי מציאו' כלל ועי' ב"ק דל"ג ע"ב גבי הך מחלו' דר' עקיבא ור' ישמעאל גבי פלג' נזקא ובאמת זה ר"ל הך דשבו' דל"ג גבי משביע עדי קנס ור"ל להיפך דזה ודאי אם נימא דמודה בקנס ואח"כ באו עדים דחייב ור"ל דההודאה לא פעל כלל דליכא מציאות הדבר כלל בלא עדים כ"ז שלא העידו בב"ד וא"כ לא שייך כלל שבו' העדות וזה ר"ל ג"כ מה שכ' התוס' בכריתות די"ב ע"ב דכל דלא כיונו העדות לא הוי עדים ע"ש ר"ל כך דשם עדים חל עליהם רק בזמן שכיונו לעדות אז חל עליהם משעת ראי' אבל אם לא כיונו לא חל עליהם רק משעת הגדה בב"ד אבל בזמן שמשביעין אותן אם לא כיונו לעדות עדיין אינם עדים כלל ולא שייך בזה גדר שבועת העדות זה ר"ל התוס' שם וכן ר"ל הגמ' בשבועו' גבי קנס דכיון דחזינן דלא פעלה ההודאה כלום ע"כ דכל זמן שלא העידו העדים אין הדבר כלל במציאות ולא חל על זה שבועת העדות אבל אם נימא דפטור דההודא' עושה אותו פטור חזינן דיש המציאות כיון שיש עדים אף שלא העידו ושפיר חל על זה גדר שבועת העדות זה ר"ל הגמ' שם בשבועות. עכ"פ לכך לא מכפר מיתה על ערל שלא מל ורק להיפך עי"ז מת וכ"ז שלא מת לא עבר וע' בירו' יומא פ"ג גבי כלי שרת דקדושים ומקדישים בב"א ותוס' שבועות דף ט"ו ע"א ובהך דסוכה דף ל"א גבי כשורא דמטללא בגזולה דהסוכה כשירה משום תקנת מריש ע"ש ברש"י דאף דהתקנה שייך רק אם נאמר שהסוכה כשרה כמ"ש שם רש"י ועי' ב"ב דף ס"ג גבי ע"מ שהמעשר שלי דאמרינן דשיורי שיירי במקום מעשר ונ"מ שם אם לא התנה רק אם הוה מעשר אבל היכא דזרע דבר שפטור מן המעשר אז החלק העשירי לא שייך לו עי' בירוש' דמאי פ"ו ה"ב או דר"ל רק חלק עשירי ע"ש וכבר כתבתי די"ל דצריך לשלם לו היזק של דמי המעשר ובגדר המבטל שדה חבירו עי' בירוש' ב"מ פ"ה ופ"ט ובדברי רבינו בהלכ' שכירות פ"ח הי"ג ופ"ב הל' ג' ובגמ' דב"מ דק"ד ובגיר' הרי"ף ז"ל משזכה בה הובירה ונ"מ דגבי מזיק צריך לשום בס' אגב שדה כמבו' ב"ק דנ"ח ע"ב וע"ש דמ"ז ע"א ואי מחמת תנאי יש לומר דאין צריך לשלם מן העידית ושם משלם מן העידית ואין שמין אגב שדה ובמשויר וכבר כתבתי מהך דכתובות דף ב' ודף נ"ז ודף ע' ע"ב גבי הגיע הזמן ולא נשאו דצריך ליתן לה מזונות מה זה אם זה תנאי חדש ותקנה עי"ש ברש"י או משום בגדר שבת כמו הדקי' באידרונא דב"ק פ"ה וכתובות דמ"ז ע"א ותמורה דף

כ"ט ע"ב גבי אתנן ועי' ברמב"ן במלחמות רפ"ז דשבועות גבי אומן דאף למ"ד אין אומן קונה בשבח כלי יש לו שעבוד בהדבר שעשה עי"ש ומשום דמלבד השכירות הוה ג"כ בגדר שבת שעי"ז בוטל ממלאכה אחרת ולכך משמע בהך דב"מ דקי"ח ע"א דאם אמר לו טול מה שעשית בשכרך אין צריך לזה קנין ואינו יכול לחזור בו וכבר כתבתי מהך דחולין דפ"ב גבי אותו ואת בנו דאף דעפ"י דין הוא צריך לשחוט תחילה מ"מ אם שחט הוא תחילה אף דעי"ז מפסיד חבירו דאינו יכול לשחוט לא הוה כמו מבטל חנותו כיון דזה רק מחמת איסור ועי' גיטין דף פ"ד בהך מחלוקת דאביי ורבא וקידושין דף י"ט ע"ב גבי מוכרה בפסולי' כיון דדיעבד תפסי קידושין לא איכפת לן ובמ"א אבאר זה וכן נ"מ בהך דחולין דקל"ד גבי ע"מ שהמתנות שלי ע"ש בתוס' דקל"ג ע"ב גבי חוץ מן המתנות דנקט שם פטור מן המתנות ומה ר"ל אי דאין עליהם שם מתנות כלל כיון דיש לכהן חלק בזה או דר"ל דיש עליהם שם מתנות רק דהם ביד כהן דרק אם אמר שיש להכהן חלק בראש הבהמה או ביד אז הוא פטור מן המתנות אבל אם שייר רק הלחי אז יהי' הלחי שייך לכהן בגדר מתנה וכן משמע ברש"י ותוס' שם דרש"י ז"ל נקט רק הכהן ולא העכו"ם אך מלשון רבינו ז"ל בהל' בכורים פ"ט הי"א והי"ב לכאורה לא משמע כן ע"ש אבל גבי מעשר לא שייך זה ובזה א"ש דברי רבינו ז"ל דסותר א"ע בהלכות מעשר פ"ו אך דיהי' נ"מ גבי מתנות אם אח"כ נטרפה הבהמה לשיטת רש"י ותוס' אם הם שייכים לכהן אם ר"ל רק שם מתנה או הדבר ועי' בירוש' פאה פ"ג ה"ה במה דאמר שם דאם שייר בעל השדה הוא נותן פאה לכל ויש שם טעם דהוי כמוכר לו חוץ מחובתו ואמר שם לפי זה אם נשרף חלקו של מוכר צריך להחזיר דמים ללוקח דכיון דלא נתן פאה שוב הוה כמו שחסר ממה שהתנה ליתן לו ועי' ב"ק דף נ"ט ע"א גבי נכי חי' נכי מזונות ובהך דע"ז דס"ה ע"א דאמר שם דאף דיש לו רשות להניח על החמור מ"מ אם לא הניח אין מנכה לו ע"ש ובמאי דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל בהל' שכירות פ"ג גבי הך דב"מ דף צ"ג ע"ב גבי רועה שהי' לו להקדים ברועים ובמקלות ולא הקדים דצריך לשלם אם מנכה לו ההוצאה דרועים ומקלות ועי' שם דצ"ט ע"ב דמנכה לו אגר טרחא כו' וכן יהי' נ"מ להך דב"מ דק"י ע"ב גבי מקבלי שדה לשבוע כו' דשביעית מן המנין מה ר"ל אי דהוי כמו שקיבל לשש שנים או שקיבל לז' שנים רק דשביעית אינה מן המנין וע"ש דף ק"ו גבי גירוע דגם בשביעית יש לו קנין בהקרקע ונ"מ ג"כ אם באמצע בטל השביעית אם השוכר יכול לזורעה, וכבר כתבתי בזה גבי הך דשם דף ק"ב גבי נתעברה השנה דר"ל כשיטת הירו' בנדרים ובשקלים דמיירי דאחר השכירות נמלכו הב"ד לעבר השנה והוה בגדר משמיא רחימו עלי' ב"ק דף צ"א ודף קט"ז וכמה מקומות. עכ"פ חזינן דעי"ז

הדבר בעצמו נעשה הדבר ועי' בתוס' ב"ב דס"ג שהקשו דא"כ איך יכול לעשר כיון שהם שייכים להמוכר אך אי נימא דאי לא הוי מעשר אינם שייכים לו לכך יכול לעשר והכי נמי כן. ועיין שם בסוכה דף ד' ע"א דלא מהני ביטול גבי כרים וכסתו' ועי"ש דף י' ע"ב אך נ"מ כך דאף דאם בטלם נעש' איסו' הנאה מ"מ כיון דבלא זה אינה סוכה לא מהני שע"י זה תהיה סוכה ותתבטל ולא דמי להך דדף ל"א הנ"ל משום דשם עכ"פ הסוכה כשירה להנגזל משא"כ כאן ואכ"מ. אבל גבי סיקריקון דשם אדרבה ע"י מה שנותן לו השדה מניחו בודאי הוה זה קנין גמור ולא גרע מאדבר עליך לשלטון דהוה שכירות ועי' במאי דפליג רש"י ורבינו ז"ל בהל' גזילה פ"י הל"ג דרבינו ס"ל דאף היכא דהסקריקון קנה אותו קנין גמור מ"מ כיון שתיקנו דלאחר יב"ח צריך ליתן להבעלים רביע אם לא נתן הרביע הוה זה גדר גזל ואף דבאמ' קנה אותו קנין גמור וצ"ל דס"ל כהך דב"מ דקי"ח ע"ב דכיון דחכמים תיקנו שיהיה להם שכר להשומרים יש להם חלק בגוף הדבר לא רק גדר חיוב וזה הגדר מ"ד עשו שאינו זוכה כזוכה גיטין דף ל' וכ"מ וכן ס"ל לרבינו דהך דקי"ל ירושת הבעל דרבנן מ"מ אינו יוצא ביובל וכהך דב"ב דקל"ט ע"ב ועי' בספרי פ' פינחס דגבי ירושה התורה מסרה לחכמי' ור"ל דהוי בגדר ירושה ממש וכן מוכח מהך דגיטין דפ"ה ע"א ובדברי רבינו בהל' גירושין פ"ח הל"ו דהוה שם בעי' אם התנה שלא יירשנה אם הוה שיור בגט, חזינן דהוה גדר ירושה ממש אף דהוא רק דרבנן וכן ס"ל לרבינו בהל' אישות דפקחת שנשאת לחרש אם מתה יורשה דהיא שעבדה אותו שתהי' לו אשה גמורה וממילא יורשה וכן בירוש' פ"א דכתובות דס"ל דזה יכולה לעשות שהיא תהא כאשתו גמורה וממילא הוא יורשה דס"ל דכל הזכותי' שיש לו בעבד ובאשה הם גדר כלל לא פרט ונ"מ כמו למ"ד ב"ק דף פ"ז אין לעבדים בשת ובחצי עבד וחצי ב"ח יש לו בשת מחמת צד חירות אם עשה זה ביום של רבו עי' גיטין דמ"ב דודאי נותן לו בשת דמכ"מ הגוף הוא אחד אם יש לאדון בזה זכות דמצד הפרט ליכא כלל בושת בעבד מכ"מ כל הזכותין שיש לעבד שייך לאדון ועי' במה דס"ל לרבינו בהל' חובל פ"ד ה' ט"ז דבעל שחבל באשתו חייב לשלם לה הכל ע"ש בהשגות ומשום הך דב"ק דף פ"ט גבי פירות דאין לבעל פירות מטובת הנאת כתובתה מחמת שזה הדבר בא מחמת הכתובה שצריך ליתן לה וא"א לזכות לעצמו וכמבו' בירוש' פאה (פ"ד) [פ"ה] וקדושין פ"א נעשם כמזכה מימינו לשמאל ועי' בתוספ' כתובות פ"ג במה דאמר שם מה בין נותן מיד כו' אביה יורשה ומה ר"ל בודאי דאם מתה אביה יורשה רק דנ"מ דאפילו אם אח"כ נשאת לבעל מכ"מ דהחיוב בא מחמת הבעל אין יורשה ואכ"מ. עכ"פ ס"ל לרבינו דזה ממילא כיון דהוי כבעל יורשה ומחמת עצם לא מחמת שעבוד דאין שעבוד לאחר מיתה כמ"ש

הראב"ד וה"נ ס"ל לרבינו גבי סיקריקון דאף דקנה קנין גמור מכ"מ כיון שחכמים תקנו לו שיתן לבעלים רביע חל זה על עצם הקרקע ואף דמרש"י כתובות דף ע"ט מוכח דאף דתקנו לו רבנן פירות של שדה האשה לבעל אין זה קנין גמור רק חיוב שצריכה ליתן לו וכ"ז שלא נטל אותם לא קנה ועי' בירוש' שם דאמר דאם קרא שם בכורים על פירות אשתו ואח"כ גרשה פקע מהם שם בכורים אך שם כיון דהביא מחובר לא חל עליהם גדר קדושה ממש רק נדר שיביא אותם לעזרה לשם בכורים וכבר כתבתי דגבי ביכורים שקרא עליהם שם במחובר לא הוה גדר קדושה רק גדר נדר שיביא אותם לשם ביכורים וכמ"ש רבינו בפי' המשניו' ביכורים פ"ב מ"ד וכן ר"ל בספרי פ' קרח דרק מתחייב ליתן לכהן וכן בלחמי תודה קודם שחיטה זריקה עי' תו' מנחות דע"ו ע"א ונידה ד"ו ע"ב ונדרים די"ב וזבחים דף ל"ו ע"ב דהוה גדר טבל רק נ"מ מי הוא המפריש הבעלים או הכהן וכן גבי ראשית הגז דהוה רק בגדר חיוב גבי הך דחולין דף קל"ו ודקל"ז בתוס' גבי צבעה וב"ק דף צ"ו ודף צ"ג ע"ב ונ"מ דאם הקוף צבע אותם או הוא בעצמו צבע היכא דהוה צבע דהדר אם מחויב להעבירם וזה תלי' במה דפליגי רבינו והראב"ד בהל' ביכורים פ"ז ה"ט גבי חלה בדיחוי' ובאמת עי' בהך דכתובות דק"ב ע"א בהך דר"י ור"ל אם יכול לחייב עצמו במה שאינו חייב ומביא שם מהך דפה"ב דמחיוב עצמו בשטר ודחה שם דמשועבד לו מדאורייי' ומ"מ מדרבנן לא יצא דמה"ת דגרם השעבוד הוא ע"י חיוב הפדיון זה גופא הוה כמו פדיון וכמו גבי גדר הך דב"ק ד"ע ע"ב גבי אתנן ובתמורה דכ"ט ואף דגבי פדה"ב כל כמה שלא נתן לא חל כלל על הדבר גדר פדיון רק גדר נדר חל והארכתי בזה גבי ציפורי מצורע בשיטת רבינו דס"ל בה' טומאת צרעת דהמשולחת לא נאסרה כלל וכן ס"ל לרש"י בקידושין דנ"ז וכ"מ, ובפי' המשניות בקידושין שם, מ"מ פסק בספי"א מה' טומאת צרעת דאם נשפך הדם תמות המשולחת, וכן בה' מאכלות אסורות כתב שם רבינו דלא בטלה והטעם משום דכבר חל עליו גדר נדר דהני יהיו לצפרים וכן הדין גבי קצירת עומר אף דכל כמה דלא נקצרו לא חל עליהם כלל קדושה ועי' בירוש' פ"ד דשקלים ה"א דהחילול חל רק לאחר קצירה וא"א לחלל מעות על מחובר כמבו' ב"מ דנ"ד מ"מ הקציר דוחה שבת רק בגדר חיוב וכבר כתבתי דמבו' בירוש' פאה פ"א דמה שקוצרים לצורך עומר חייבים בפאה מריבוי דקרא ולא הוי כמו קוצר ע"מ לאבד משום דאכילת גבוה שמה אכילה ועי' בר"ש רפ"ב דביכורים דמ"מ קדושת פה יש על הביכורים, עכ"פ גבי פדה"ב אף דכעת מחויב ליתן לו מחמת השטר מ"מ מה"ת יוצא בזה ידי פדיון ועי' ב"מ די"א ע"ב ובדברי רבינו בהל' מעש"ש פי"ד הי"א דעיקר קנין במתנות כהונה הוא רק ע"י נתינה ליד הכהן או הלוי דנתינה כתיב בהם, ואף אם טובת

הנאה ממון מ"מ ע"י שנתן הכהן מעות בשביל הטובת הנאה לא זכה הכהן בהמתנות כ"ז שלא קיבלם וע' גיטין ד"ל ובתוספ' פ"ג דגיטין גבי הך מחלו' דשם גבי מכירי כהונה ע"ש ברש"י, ונ"מ אם עיקר הנתינה לכהן הוא הצורה שיש על התרומה או התבואה שיש בה צורת תרומה, ונ"מ בהך דחולין דקל"א במה דאמר שם דהיכא דהטבל הי' מופקד ביד כהן לאחר שהפריש תרומה זכה בו הכהן אם נימא כמו שהורמו דמיין ע"ש ברש"י וא"כ יהי' נ"מ אם הפריש תרומה על הטבל המופקד ממקום אחר אם אז קנה הכהן התרומה וזה תלי' בהך דנדרים דל"ו וכ"מ גבי טובת הנאה של מי ע"ש ועי' בירוש' מעש"ש פ"ג גבי אם הי' הטבל בירושלים והפריש מעשר שני ממקום אחר עליו אם שייך בזה לומר קליטת מחיצות, ועי' בהך דכתובות דף י"ב גבי ב"ד של כהנים עי"ש בתוס' ור"ל דגם על זה יש גדר כתובה כיון דכן היה המנהג אצלם וכה"ג כתב רש"י בגיטין דף נ' ע"א ד"ה כיון דכיון דהוא שיעבדן ועשה זה בגדר ערב שוב חל עליו דין ערב מדאורייתא וכן ר"ל בהך דסוף ב"ב וכתוב' דף ק"ב וגיטין דכ"א גבי ר' ישמעאל ובן ננס ושם ר"ל אף היכא דלא ידעינן כלל ועדיין לא נתברר שהוא חייב בוודאי להחונקו מ"מ מאחר שקיבל עליו החוב שוב נתחייב מדין ערב וערב משועבד מה"ת, וכן הדין גבי מתנות שכי' מרע דקיי"ל בב"ב דקמ"א ודקמ"ח וגיטין דס"ו וכמ"מ דהוה כירושה וע"י קנין הוה מה"ת כירושה במתנת שכמ"ר מן התורה וזה ר"ל ארכבי' אתרי רכשי ב"ב דקנ"ב וכמ"מ, וכבר כתבתי בזה ועי' בירוש' סוף שביעית דהיכא דהוא עושה במידת חסידות ולפנים משורת הדין הוה ג"כ כמו דין דגבי לווה מן הגר דגם שם בן קודם לבת עי"ש ובירוש' פ"ו דדמאי הל"ג גבי על מנת שיהיה ליורשי ואף דיורשים שאינן מן התו' ור"ל כה"ג ועי' בירוש' כתובות פ"ד גבי הכותב נכסיו לבניו דאלמנותו תהיה ניזונת מנכסיו מ"מ אם מתו בניו וירשו בני בניו מהם אינה ניזונת ועי' ב"מ דף ל"ה גבי שומא ובמקום אחר אבאר זה. וכן הדין גבי עירוכין אף דמבו' בחולין דף קל"ט דכל זמן שלא באו ליד הגזבר הוה כחולין ולכך מבואר בעירוכין דף כ"א ע"א דממשכנין אותן וא"צ לומר רוצה אני ולא כן לגבי קרבן משום דגבי קרבן יש עליו ב' פעולות א' שצריך להקדיש את הבהמה לקרבן ודוקא הוא והב' שאחר שהקדישה צריך הוא ליתנה לכהן להקריבו דהכל צריכים דעת בעלים כמבו' בנדרים דל"ה ע"ב וזה ר"ל מה דגמ' משנה הלשון בין הך דקדושין ד"נ ע"א גבי דברים שבלב ובין הך דב"ב ד' מ"ח גבי תליוהו דב"ב נקט דתהוי לו כפרה ובקדושין נקט דניחא לו בכפרה ור"ל דבב"ב קאי אכפי' לכוף אותו ליתנו לכהן להקריב לאחר שהקדישו וגם ע"ז צ"ל דוקא רוצה אני [השמטה וכן גבי כפי' בגט יש שינוי בל' הגמרא בקידושין דף נ' ע"א נקט משום דמצוה לשמוע דברי חכמים וב"ב דף מ"ח נקט דמצוה

לשמוע דברי חכמים ולא נקט משום, והגדר כך דעיקר הכפי' בגט בחייבי לאווין ושאר כו' הוא הגירושין שע"י זה נפקע האישות, אך מ"מ בלא ציווי הבעל לכתוב ולחתום גט א"א שיהי' גירושין וא"כ הכפי' לבעל שיאמר לכתוב זה רק גרם שעי"ז יהי' אפשר לקיים דברי חכמים ולכך נקט משום, אבל בב"ב שם ר"ל דהכפי' לגרש וזהו מצוה לשמוע דברי חכמים. ע"כ השמטה] לכן נקט הגמ' דניחא דתהוו ליה כיון דהוא צריך זה והוי כמו אונסא דנפשו ור"ל מה דגמ' שם מחלק בין אונסא דנפשו ובין אונסא דאחרינא כך דבדבר שלו אם עושה שום פעול' צריך שיהי' דוקא ע"י עצמו אבל ע"י אחרים לא מהני כלל דהדבר אינו שלהם לכן אף אם הוא עושה זה ע"י אונס מכ"מ כיון שהאונס הוא על ידו לא איכפת לנו דהוא בעלים מה שא"כ באונס דאחרינא א"א שיהא פועל בדבר שאינו שלהם ובאמת כבר כתבתי במ"ש התוס' בכורות די"א ע"א ד"ה והילכתא ורש"י פסחים דמ"ו ע"ב ד"ה לא דתיכף שהפריש התרומה הוה גדר נתינה לשבט רק התורה נתנה לו זכות שיכול ליתנה לכל כהן שירצה וזה צריך נתינה ממש ולכך אם אסר א"ע הנאת כל הכהנים שוב פקעה זכות טובת הנאה ממנו ע"ש בנדרים דפ"ה וגם תלי' אם דין הפרשת תרומה הוא מצוה או הוא תיקון להטבל שלו עמ"ש רש"י גיטין דף מ"ז ע"ב ותו"י נדרים דל"ו ולכך מבואר בנדרים דף פ"ד ע"ב דטובת הנאה תלי' דבר שבלא ההפרשה הוא טבל הוי זה תיקון לצורך עצמו, ואי לא מטביל אין שם טובת הנאה עי"ש, וכן תלי' במאי דפליגי הראשונים אם פירות שביעית הוה הפקר משום אפקעתא דמלכא או הוא החיוב להפקירם עיין ראש השנה דף ט"ו וב"מ דף ל"ט ודף ק"ו ובאמת לכאורה קשה למה לא מייתי ראי' לר"ה דתליוהו וזבין זביניה זבינא דאיך אמרה תורה גבי גנב דב"ד יכולין למוכרו ומבו' בירוש' קדושין פ"א דב"ד כותבין את שטרו ובמה הוא הקנין הלא זה רק חיוב ואיך קונה אותו האדון אך מלש' רבינו משמע בהל' עבדים דלא כשיטת הירוש' רק דב"ד כופין אותו שהוא ימכר את עצמו א"כ אם נימא דתליוהו וזבין זביניה זבינא יהי' בגדר מוכר עצמו ובאמת יש בזה להאריך אם התורה יש לה כח להקנות נכסיו של זה לזה או רק בגדר חיוב ושעבוד ועי' בהך מחלו' דב"ק דף ל"ג ר' ישמעאל ור' עקיבא גבי שור תם אם ע"י הנגיחה יוחלט השור להניזק או רק בגדר שעבוד וצריך לגבות וע"ש בדברי רבינו בהל' נזקי ממון דס"ל דאף לדידן דקיי"ל יוחלט מכל מקום אם השביח יותר מח"נ אין לו ולא כרש"י ותוס'. עכ"פ זה מחלו' וכן עי' ב"ק דף נ"ו ע"ב גבי שומר אבידה דא' שם חד טעם רחמנא שעבדיה בע"כ א"כ חזינן דאף דשומרים הם מחמת שעבו' והתורה חלקה בין בשכר בין בחינם וכמ"ש התוס' כתובות דף נ"ו ע"ב מכ"מ ס"ל שם דיש כח להתורה לשעבדו אף בלא שום שכר ואכ"מ. ובאמת זה ר"ל הך דב"ק דף

ק"י ע"ב גבי גזל הגר אם יורשים הוה מקבלי מתנה ור"ל ג"כ דגבי כל מתנות כהונה צריך נתינה כמ"ש וגבי קדשים הרי משולחן גבוה קא זכו קידושין דף נ"ב ע"ב וכ"מ וזה ר"ל הך דחולין דק"ל ע"ב דאין חזה ושוק משפט כו' ור"ל דמשולחן גבוה קזכו ולא בגדר נתינה ועי' מ"ש רבינו בה' אישות פי"ב הל"ט גבי ירושה משום משפט וביומא דע"ג גבי גזירת אורים ותומים אינה חוזרת משום משפט אך גבי גזל הגר קודם שהגיע ליד כהן יש בו קדושה מחמת אשם כמ"ש התוס' מנחות דע"ג ע"ב ואח"כ נעשה ממון בזה מספקא לי' להגמ', ועי' בתוספת' סוכה ספ"ד גבי חלוקת לחה"פ ברגל ובתוספת' מנחות פי"ד הוי פלוגתא דר"י ורבנן אם היו חולקין לכל משמר והמשמר עצמו הי' מחלק עוד הפעם לכל כהן וכהן או שהי' מתחילה החלוקה לכל כהן וכהן וגם נ"מ בהני שתי חלות שנוטלים בשכר הגפת דלתות עי' יומא די"ח אם זה הוה חלוקה שכר או משולחן גבוה וכבר כתבתי מהך דקידושין דף נ"ב ע"ב דילמא ר"י קאי אהני שתי חלות של לחה"פ וכן נ"מ גבי בור בר"ה עי' ב"ק דמ"ט וד"נ שהתורה חייבה אם זה הוה בגדר קנין או חיוב ועי' בירוש' ב"ק פ"א דס"ל שם דהוה גדר קנין ולכך חייב בסייד כו' וכבר כתבתי מה דרבינו ז"ל השמיט לשון הירוש' והמכילת' אם שייך גדר ירושה בבור בר"ה דנקט רק לשון מתנה ומכירה וכן נ"מ בהך דב"ק דנ"א גבי חופר בור שמונה ואח"כ נתמלאה מי גשמים ונפל שמה ומת כו' אם חייב על המיתה אם אמרינן דהמים ג"כ שלו עכ"פ אחר שיפעל הוי ס"ד דגמ' דא"א ולכך אמר דכפרה אף דהתורה חייבה אותו בזה מ"מ זה אינו ממ"א רק מעצם ובאמת זה הוי מחלו' דתנאים במס' פרה פ' י"א משנ' ח' גבי המלקט עצים לחטאת אם זה הוי כמו לקטן לאוכלין ויש עליו טומאה או כמו לקטן לעצים ואין עליו טומאה עיי' שבת דף קכ"ח וסוכה דף מ' ונדה ד"נ ובירוש' שביעית פ"ח גבי אזוב והגדר כך עי' בירוש' שבת פ' י"ג ה"ג דהוי שם מחלו' אם קרבן שהתורה צותה משום כפרה אם זה נקרא צורך אדם או חיוב התורה דהתורה חייבה אותו זה ועי' מ"ש התוס' שבת דף כ"ה ע"א דאשמות וחטאות לא מיקרי צורך גבוה ע"ש ובאמת הארכתי בזה בהך דרפ"א דזבחים מה דקיי"ל דחטאת שלא לשמה פסול דיש בזה ד' חלוקים א' פסול, ב' כשר ולא עלו והיינו לשם חולין ע"ש דף מ"ו ע"ב ופט"ו מה' פהמ"ק ה"ד וה"ח וה"ט ס"ל לרבינו ז"ל היכא דשחטה לשם המחויב עולה או לשם מת כשר ולא עלה לבעלים ועי' רש"י מנחות ד"ג ע"ב וכן בעקירה בטעות כמ"ש בה' שגגות פ"ב, ג' אם שחטו סתם ועי' בהל' מעה"ק פ"ד ה"י דרק בעילה ושלמי' עלה או אם לא ידע בשעת הקרבת הקרבן על איזה חטא ומתחילה ידע עי' בהל' שגגות פ"ב ה"ד ע"ש בהשגות ור"ל דהקרבן כשר ועלה לחוב רק מכ"מ לא כפר דזה ב' גדרים התורה אמרה אם אכל חלב בשגגה חייב

קר' חטאת זה חיוב התורה ומלבד זה מתכפר בו אך על הכפרה צריך שידע על איזה חטא ולכך דייק רבינו שם בה"ד הנ"ל דתאכל כשאר חטאות הנאכלות ועי' רש"י זבחים ד"ד ע"ב בד"ה לא איפסלו דייק שם דרק לזה שאין זריקתה מתירתה לאכילה וכמו הך דמצינו שם דף כ"ו ע"ב גבי נתנן שלא במקומן דהקרבן כשר רק לא הוכשרו באכילה, וע"ש בתוס' דף ס"ו ע"א דיש בהם עדיין מעילה ע"ש עכ"פ חזינן דהזריקה כל שיש בה איזו חסרון אף דעשתה הפעולה מ"מ מהבשר לא פקע המעילה ואסורה באכילה ובגדר הך דתמורה ד"כ ע"ב אין אדם מתכפר בדבר הבא בעבירה וכבר כתבתי בזה דלכך ס"ל לרבינו בהלכ' מעילה פ"ו ה"י דקרבן שאין בו זריקה אם הביא מן ההקדש מבדק הבית כיון דליכא זריקה דזה רק לצורך האדם אין בו מעילה וזה שכ' רש"י בזבחים הנ"ל גבי שלא לשמו בשאר קדשים דמ"מ נימא דהבשר אסור באכילה ובזה א"ש מה שהקשו שם התוס' וזהו כוונת רבינו כאן דאף דכפר' לא מכפר מ"מ כיון שיצא חובת קרבן מותר באכילה, וכן בהך דמבו' בכריתות ד"ז גבי אם אמר לא יתכפר לי חטאתי אף דפסקי' דהקרבן כשר ועלה מכ"מ לא מכפר ועי' בדברי רבינו פי"ד בהל' מעשה הקר' הל' י' נקט ג"כ רק לא נתכפר גבי לא רצה בשעת הקרבה ועי' בהל' שגגות פ"ג ה"ג ע"ש בהגירסות ונ"מ דאף דודאי צריך להביא קרבן אחר לצורך כפרה מ"מ כבר כתבתי בזה דאז שוב יו"כ מכפר דשוב אין עליו חיוב ממון ששיעבדה אותו התורה רק לכפרה, ועי' ברכות דף כ"ג אל תהיה ככסילים וגם נ"מ די"ל לפמש"כ רבינו בפי' המשניות פ"ז דסנהדר' דקטן פחות מבן כ' אין עליו חיוב דיני שמים כמבואר בשבת דף פ"ט ע"ב אז כה"ג אם נזכר החטא ואח"כ שכח והביא קרבנו ואח"כ נזכר מה חטא פטור לגמרי. ד' אם עשה כמצוותו ועי' בעירובין דל"א דמערבין לדבר הרשות אז אינו יכול לערב באיסורי הנאה ואף דזה רק חיוב הדין ועי' בר"ה דכ"ח גבי הזאה דמותר ממודר הנאה אף דכעת הוא מתקן לו וגבי ערוב אסור דזה הוי גדר קנין רשות ואף אם לא הלך אסור ועי' ערובין דף ל"ב ע"ב ודף ע"ג וכ"מ גבי קטן והוי כמו שרשיפא בפסחים דף כ"ז וכמ"ש התו' בנדרים דף מ"ז וכן ר"ל בהך דב"ק דף ק"א ופסחים דף כ"ב גבי צביעה בקליפי ערלה ר"ל דהצביעה גופא אסור מן התורה דנעשה ע"י זה דבר חדש (וזה) [בזה] וכ"כ בזה וזה ר"ל שם דעיקר הגדר גבי יש שבח סממנים גבי צמר ר"ל כך אם הבגד גופא נשתבח ע"י שצבעו או רק מחמת שיש עליו צבע וזהו הנ"מ בין צמר לפשתים דצמר נעשה הצבע שנוי בעצם מה שא"כ בפשתים דרק הצבע עלה וע' בכורות די"ז שלא נשתנה וע' בירוש' רפ"ט דכלאים ובנגעים פ' י"ג גבי בגדים צבעים בנגעים ובנדה דס"א ע"ב דפשתים לא סלק לצבעיה ומביא ראי' מדתנן דבגד שצבעו בקליפי ערל' ידלק ואמאי לא נימא דיעביר

הצבע ע"י צפון כמבו' שם ודף צ"ג ע"ב וע"כ דגוף הבגד נאסר ובגדר חתיכה עצמה נעש' נבלה ועי' בתוספ' עבו"ז פ"ה דבאמת הוי מחלו' דתנאים בזה ע"ש ועי' מעילה דף י"ג אבקא מעלה לה וזהו כונת התוספ' שם ועי' בירוש' ערלה פ"ג דאם צבע בע"ח בקלפי ערלה אמרי דאין בע"ח נאסר חזינן דחל האיסור על עצם הדבר ותירץ הנאה הנראה לעינים אסרה תורה ר"ל דעבר בשעת הצביע' ונאסר הכל וכן מקשה שם בבגד שצבעו בסממנים של שביעית דנקט שם בגד שצבעו בקלפי שביעית ידלק ר"ל אם עבר עליו זמן הביעור ע"ש בתוס' בע"ב ובפסחים דף נ"ב ובהל' שמיטה בדברי רבינו ובהשגות דכל דבר דאינו בעין לא חל עליו חובת ביעור וא"כ חזינן דצבע הוי בעין וגם למה לא מהני גבי שצבעו בקליפי ערלה יוליך הנאה לים המלח עי' ע"ז דף מ"ט ובירוש' שם ובתוס' זבחים דע"ג ע"ב ובמ"ש הראב"ד בהשגות על בעל המאור פ"ב דפסחים דבגד לבישתו זו היא אכילתו ובירוש' פ"ג דערלה גבי לסמוך בו כרעי המטה ובע"ז דף ל"ב גבי חרס הדרייני וגבי קנקנו ועי"ש בתוס' בד"ה והא, ובאמת כך אם בשל בשר וחלב בכלי חרש אז נעשית הקדירה גוף האיסור ואסור להשתמש בהכלי אפי' בדבר יבש וכמו חרש הדרייני וכן קנקנים לר"מ ודלא כהתוס' ולדידי' לא מהני עירוי לשום דבר וכן מוכח בתוספ' וזה הי' גזירה פרטית כמו בחרש הדרייני וגבי כלי חמץ לרב דפסחים דף ל' דגם לאחר הפסח אסור נראה דיש נ"מ בין אם בשל בהם חמץ קודם הפסח או בפסח עצמו, והגמ' דמקשה וליעבד בה שלא במינה כו' זה רק אם בשל קודם הפסח וכבר כתבתי בזה בה' עירוכין גבי כלי חרש טמאים דלא מהני להם שום פעולה כמבו' בתוספ' דכלים הובא בדברי רבינו בהל' מקואות פ"א דהוה כעצם הטומאה ולכך מדייק המשנה כלים פ"ב ושבירתן מטהרתן משא"כ בשאר כלים נקט נשברו דגבי כ"ח דווקא אם שברם בכוונה דאז הוו בגדר פנים חדשות וכן ר"ל התו"כ פ' שמיני פ' ז' על הפסוק אותו תשברו יכול ישברנו כו' ור"ל דהיכא דשברה בידים בכוונה אז אף אם נשאר שיעור גיסטרא טהור ואם נשברו מעליהם אז אם נשאר שיעו' גיסטרא טמא כמ"ש רבינו פי"ח מהלכו' כלים ובפי"ב ה"ט ע"ש, וא"ש מה שהקשה התוס' חולין דף נ"ה ושבת דצ"ו וכ"מ, ועי' חולין דף ע"ג ודף קכ"ג וזבחי' ובזה א"ש דנ"מ אם נשברו או נקרעו מעליה' ועי' ירוש' פסחים פ"ב ה"א גבי אספלנית דמכלאי הכרם לוקה ולא ר"ל על הנחת האיספל' על המכה רק על העשי' דזה גופא הוי איסור לאו בכלאי הכרם דע"י שמדביק הדבר עם העור עי' בכלים פ' כ"ח דאספל' נעש' דבר א' הוי זה גופא הנאה ולוקה וגבי כלה"כ כל הנאה שלו לוקה וגבי ערלה הוי שם רק ספק דליכא רק עשה באיסור הנאה שלו ועי' תוס' ב"ק דף ק"א ע"א אבל חמץ ושור הנסקל מותר ע"ש וכן זה הגדר גבי עירובין לקנות בו בשביל הנאה ולכן

פליגי בזה הנו תנאים בפרה פי"א הנ"ל אם הלקיטה של האזוב נקרא צורך אדם או דין וגזרת מלך וכמלקט לעצים ועי' חולין דף פ"א ע"ב גבי אכילת מזבח שמה אכילה ומנחות דפ"ד דזה הוי תקון לצורך האדם ובירוש' פ"א דערלה הוי בעיא שם דהנה קי"ל דליכא ערלה רק אם נטע האילן לצורך אכילה אבל אם נטע לסייג כו' אין בהפירות שלו דין ערלה ובעי שם אם נטע אילן אתרוג לצורך מצוה אם זה נקרא כמו לצורך אדם או לא ואמר דכיון דגבי אתרוג התורה אמרה פרי עץ דכל שאינו פרי אינו יוצא בה אם כן הוי כמו שנטע לפירות ועי' מש"כ רבינו ז"ל בפ' המשנ' פ"ג דסוכה ואח"כ אמר גבי זית שנטע להדליק שמן למנורה או לחנוכה ומחלק שם בין של תורה או של דבריהם ור"ל דשל תורה הדין הוא עצם ונוכל לאמר שהתורה עשה אותו וכבר כתבתי דאסור תורה חל על הדבר משא"כ של דבריהם וכמ"ש רבינו בה' מכירה פט"ז גבי דברים האסורי' ובה' מאכא"ס גבי איסור סחורה בדבר האסור דרק בשל תורה ועי' ביצה די"ח גבי טבילת כלי ביו"ט ופסחים דמ"ח וסוכה די"ד ע"ב וע' בהך דיומא דס"ד דחייתו לצוק זהו שחיטתו וע' בכורות דף י"ב ע"ב גבי בהמת שביעית אם פטור' מן הבכורה ע"ש בגירסת רבינו דיש לומר דהוי כמו סחורה ע"ש ובירוש' פסחים פ"י ה"א דאבעי שם אם יצא ד' כוסות ביין של שביעית והטעם דאין זה עצם הדבר דהוי רק דרבנן ויש בו גדר תקנה של ד' כוסות והוי שע"י זה נפטר האדם מחיובו י"ל דהוי בגדר סחורה ופריעת חוב דאסור בפירות שביעית ועי' במה דפליגי בתו"כ בפ' אמור והספרי בפר' ראה אם סוכה הוי צורך גבוה או צורך הדיוט ר"ל דאף דהסוכה הוא מצוה מן התורה מכ"מ עיקר הגדר שלו הוא שיהי' לדירת אדם סוכתך קבע וכל שאין עליו שם דירה לא יצא כמבו' בכ"מ בסוכה ד"ד וד"י וד' י"ג ועי' תוס' יומא ד"י ולכך י"ל דהוי צורך הדיוט וכן הדין בבגד של ציצית דאף דזה מצוה מ"מ זה רק אם הבגד הוא נעשה לצורך האיש משא"כ בגדי כהונה סב"ל להתוס' במנחות דף מ"א דאין עליו שם בגד לדין כלאים ואף דבאמת זה אינו דהתורה קראה אותו בגד ויש להארי' בזה אם היכא דהבגד אינו ראוי ללבישה מחמת איסור אם חל עליו שם בגד ועי' בהל' טומאת צרעת פי"ג הל"ב דבגד של כלאים מטמא בנגעים וכבר כתבתי בח"א בהלכו' ציצית פ"ג הל"ו ע"ש וזה הגדר מה דאמרינן בכ"מ ביומא דס"ח ע"ב גבי בגדי כהונה נתנו להנות מהם ע"ש וזה ר"ל ג"כ בקדושין דנ"ד ע"א גבי כתונת כהונה לא נתנה תורה למלאכי השרת ור"ל ג"כ דא"א לאדם שילבש בגד טוב ולא יהיה ממנו הנאה מלבד הדין וכן הדין גבי סוכה דאף דחל עליהם אסור הנאה איתקש סוכה לחג כמבו' סוכה דף ט' מכ"מ בזמן ישיבה הוא נהנה מזה וזהו עיקר המצוה וכן ר"ל הך דפסחים דף כ"ה ע"ב וד' כ"ו ע"א במה דא' שם הנאה הבאה לאדם בע"כ ומביא ראיה

לריב"ז שהי' יושב ודורש בצלו של היכל כו' ודחה שם דשאני היכל דלתוכו עשוי ור"ל כך דכיון דעיקר ההיכל נעשה לצורך שיבואו שם הכהנים ושאר לצורך עבודה וא"כ נתנו להנות מהם כמו בהך דקדושין דף נ"ד גבי שערי ירושלים ע"ש ופסחים דף פ"ה ע"ב עשויין להגין כו' וממילא מותר כל ההנאות וכמו בבגדי כהונה וכה"ג אמרי' בירוש' פ"ט דכלאים גבי מטפחות ספרים דיכול להתחמם בם ע"ש וכ"כ בזה במ"א הנ"מ בין ביה"כ בנוי ובין ביהכ"נ שחרב וכן בין אתרוג כשר לאתרוג פסול דהוי כמו כתנות כהונה שבלו דאז אסור וכן ר"ל הך דפסחים דף כ"א ע"ב גבי חמץ סד"א בהדי דשריף נהנ' מיניה ר"ל ג"כ כיון דהוא מחוי' להתעסק בו ולשורפו דאז א"א שלא יהי' בו גדר הנאה ועי' מ"ש התוס' שם דכ"ב ע"ב ד"ה ואבר.

עכ"פ כפרה הוי גם צורך האדם ולא גזרת הכתוב בלבד ואף גבי עולה דמכפר' על חייבי עשה וא"כ הוי בגדר אונסא דנפשו ושפיר מהני כיון דאמר רוצה אני ועי' בהך דנדרים ד"ד ע"ב דא' שם דלכך גבי חטאת חלב עובר עליו בבל תאחר משום דאתי לו לכפרה ר"ל ג"כ דשוב הוא בשביל טובתו אבל חטאת נזיר זה הוי ממילא ועי' במה דפלי' בזבחים דף קי"ז ע"ב גבי קרבנות נזיר אם קרבים בבמה ומסיק דחטאת לכו"ע לא קריב ובהך מחלו' דר"מ ורבנן בנזיר ד"ג גבי הרי עלי צפרים אם הוי נזיר דר"מ ס"ל דהוי משום דאזיל לשיטתיה דס"ל דקרבנות נזיר הוי ג"כ כמו דבר הנדור ועי' בספרי פר' נשא פ' כ"ב הנדור בקרבן לא הוי נזיר ובהך דשם פיס' ל"ח דאם אמר הריני נזיר על מנת לגלח על מאה עולות חייב להביא חזינן דהוי שם כמו שקבע נדרו על קרבנות הנזיר וזה ג"כ רק גדר נדר וכמו הך דחולין דף קל"ו גבי ראשית הגז ועי' במשנה סוף קנים ובדברי רבינו בהל' פסולי המוקד' פ"י ה"ג וזבחים דף ס"ח גבי קבע נדרו ודף ק"ט גבי קבע ומנחות דף ק"ד ובירוש' חגיגה פ"א גבי הרי עלי אשם בה' סלעים אם זה הוי קבע כיון דהתורה קבעה רק ב' סלעים אם זה הוי בגדר הך דמנחות דף ק"ב ע"ב כאשר נדרת לא כאשר הפרשת ע"ש כיון דזה מחויב ועומד ועי' נזיר דף נ"ט ע"ב דא' שם ר' יהושע אם כן נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאים ור"ל דס"ד דר' יהושע דקרבנות נזיר בשעת שקבל עליו נזיר גם הקרבנות בכלל והוי כמו קבע ולא יכיל להביא קרבנות לחצאין וכהך מחלו' דחגיגה דף ח' ובירוש' שם אם אדם חולק חובתו לשתי בהמות אך נ"מ אם הך דקבע ומעכב זה ג"כ להפעולה אשר הקרבן פועל או רק מחמת החיוב וכגון למ"ד במעילה דף י"ט דיוצא אם הביאן בפתח אהל מועד ועיין נזיר דף מ"ד ע"א ע"ש ובספרי פר' נשא פיס' כ"ט חייב בטפול כו' ור"ל דאף דכ"ז שלא הקריב הקרבן לא יצא עד שיזרק זה רק מחמת קרבן אבל החיוב יצא ונ"מ דאז אף עשיר יכול להביא קרבן

עני עי' בכריתות דף כ"ח דהך דלא יצא רק אחיוב וכיון שמת הקרבן בעזרה שוב אינו צריך רק מחמת הכפרה והכפרה די גם בקרבן עני וכן אם נדר דוקא קרבן גדול והביאו לעזרה ומת יכול אח"כ להתכפר ולהביא גם קרבן עוף עי' ב"ק דף ע"ח ותוס' תמורה דף כ' והרי לבונה דודאי החיוב עליו הוא קומץ כמבו' במנחות דף ק"ו ע"ב ומכ"מ מבו' במנחות די"א דאם אמר הרי עלי מנחה עם לבונה והבי' המנח' עם לבונ' ואח"כ קודם הקטר' נחסר' הלבונ' כשר' אף בקורט אחד או כו' וקשה למ"ד במעילה דף י"ט ושקלים פ"ב דאף חיוב לא יצא עד שיזרק הדם וא"כ נהי דהמנחה כשרה מכ"מ עדיין לא קיים הנדר כ"ז שלא קרב וצ"ל דס"ל דהלבונה של המנחה אינה מגדר נדרו ואף זה ממילא כן חייבה התורה וכעין מחלו' דאביי ורבא מנחות דף פ"א גבי תודה ולחמה בזבח ונסכים אם זה ג"כ בגדר נדרו או זה ממילא חייבה התורה ע"ש (ע' השמטה) ועי' בד' רבי' בה' מחס"כ פ"ה ה"ב גבי אשם מצורע שלא נתן מדמו על הבהנות אף שיש עליו דין אשם מכ"מ צריך אשם אחר להכשירו אך זה נ"מ דהנה מבו' שם דאם הביא החטא' קוד' האשם פסול אך זה נראה דאם הביא חטאת אחר אשם כזה שלא נתן מדמו והוא צריך אשם אחר אך מכ"מ אין פסול בהחטאת וכן בה"ז שם אף דלא יצא מתנות של הלוג מכ"מ המצורע הוכשר רק יש עליו חיוב להביא וא"כ י"ל דשוב אף אם הי' עשיר בזמן האשם לענין שיוכל לאכל קדשים בזה האשם לא קבע ויכול להפקיר נכסיו ולהביא חטאת העוף הבאה על הספק ומכ"מ הקרבן לא יצא ובזה א"ש דברי רבינו בסוף הל' מחוס"כ והא דבנדה דף ע"א לא מוקי כן הגמ' דשם הוא לר' יהושע ור' יהושע ס"ל בנזיר דף נ"ט ע"ב דא"י לחלק קרבנותיו כמ"ש. עכ"פ זה ר"ל הגמ' דב"ב דמ"ח: והגמ' דקדושין ד"נ שם ר"ל להקדיש הקרבן דע"ז ג"כ כופין אותו וצ"ל רוצה אני ולא אמרינן בודאי בלב אינו מתרצה אע"ג דאמר רוצה אני משום דניחא לו בכפרה דהנה כך עי' בהך דחולין דף ל"א ע"ב דא' שם גבי תכבסת דצריך לדעת רק דנ"מ דתכבסת ראשונה צריכה דעת כהן מה שאין כן בשני' ועי' בתו"כ פר' מצורע גבי צפרים דבעי לדעת כהן ועיין ב"מ דכ"ב מה אתם לדעתכם כו' ובנדרים דל"ו גבי התורם משלו על של חבירו עי"ש ור"ל כך דמ"ד שם דעת לא בגדר שליחות רק דר"ל בגדר רצון בהדבר כמ"ש רש"י סנהד' דמ"ז ובדברי רבי' בה' סוטה פ"ב ה"ד גבי קטנה וגבי תרומה יש שני גדרים בהפרשת התרומה א' מה שמקדיש הדבר מטבל לתרומה והב' מה שמתקן הטבל ובגדר ההקדש צריך בעלים שיהא שלו ובגדר ההיתר החולין נצרך שיהא ברצונו דהתקון הוא על שלו וראי' דהרי מבואר דיכול לשאל על תרומתו שהפריש ואף דהוא עצמו הפרישם רק משום דאמר אדעתא דהכי לא הפרשתי חזינן

דבעי רצון דיש ג' מיני גדרים עי' נדרים דף ל"ו ע"ב וכתובות ד"ע ע"ב וגיטין דף ס"ו, א' שמצוה לעשות זה וב' שמסכים לזה וג' שאינו מקפיד ע"ז וזהו הנ"מ דגבי קדושי אשה מצד האשה או מצד אביה כשהיא קטנ' רק שלא תקפיד ע' ר"ן נדרים ד"ל ומצד האיש שיאמ' לעשו' זה ועי' קדושין דף מ"ה ואפילו למ"ד חיישינן שמא נתרצה האב שמא נתרצה הבן לא אמרינן וזה מהך טעם ועי' במה דס"ל לרבינו ז"ל בהל' מעילה פ"ז גבי מעילה ע"י שליח דאם יש אומד שהבעלים היו מסכימים לזה זה רק דהשליח לא מעל אבל מכ"מ הבעלים עצמם פטורין מן הקרבן כ"ז שלא צוו להשליח לעשות זה ואף דבקדושין דף מ"ה ע"ב מוכח דאף בגילוי דעת שמסכימים לזה מהני גם בבעל זה רק במקום שהוא אין דרך לעשות שליח כמו בבן לאב ע"ש ועי' במה שכ' רבינו בהל' קרבן פסח פ"ג על הך דפסחים דף צ"ח ע"ב לא אמרו לו כו' דר"ל אף שהי' שם רמיזות ואומדין שהוא רוצה שיעשו פסח עבורו לא מהני וגם גבי בת יש בזה אריכות היכא דנתרצה האב במה שעשתה שם מקודם בזמן ששוב אין לו רשות לקדשה כגון לאחר שבגרה אם מהני ועי' בנדרים דף ע"ב ע"ש בר"ן גבי דרך ת"ח ובריטב"א שם בהך דנדרים דף ע"ז ע"ב גבי אם עשה האב מעשה מוכיח בתוך מעל"ע של הפרה דמהני שלאחר מעל"ע מפרש דבריו ע"ש וכן בסנהד' דף י"א ובעדיות פ"ז גבי עיבור השנה ע"מ שירצה נשיא כו' ור"ל דאף אם בא הנשיא לאחר שכבר עבר אדר מהני הסכם שלו דבאמת אם הי' שם בזמן העיבור אף אם לא נתרצה כיון שרוב הסכימו לעבר מוכרח הוא להסכים, וכן הדין גבי ב"ד והשלישי צריך ג"כ לומר כהרוב וכבר כתבתי בזה בהך מחלוקת בסנהדר' דף ל' גבי כיצד כותבין הפסק ע"ש ובירוש' בזה דיש ג' שיטות אם המיעוט הוי כמו שהם ג"כ הורו כן או כמו שנתבטלו או דאנן פסקינן כהרוב ונ"מ אם אח"כ רצו ב"ד אחר לבטל דבריהם כמה צריך להיות אם כנגד כל הב"ד הראשון או כנגד הרוב או גם המיעוט של ב"ד ראשון מצטרפין להב"ד האחרון ועי' בדברי רבינו בה' ממרים פ"א גבי מה דמבואר גדול במנין ע"ש ובזה א"ש דנ"מ כה"ג שלב"ד הגדול הראשון הי' המיעוט יותר מבב"ד האחרון, ובאמת זה ר"ל המשנה פ"א דעדיות למה הוזכרו כו' כדי לבטלן ור"ל דאף אי נימא דהמיעוט בטל להרוב לגמרי זה רק בזמן שהם ביחד אבל אם אינן במקום א' אז המיעוט אינן מתבטלים להרוב וכן מוכח בהך דסנהדר' דף י"ד ע"ב דמייתי ראי' גבי זקן ממרא גבי מצאן בבית פאגי ומקשה דילמא כו' וקשה הא י"ל דהרוב כאן אך כיון דאינן במקום א' אין המיעוט בטל להרוב וזה ר"ל המשנה דעדיות הנ"ל דכיון דנזכר דברי היחיד אצל המרובים אז בטילים עכ"פ אם הי' ר"ג שם ע"כ הי' צריך להסכים כהרוב וכיון שהתנו עמ"נ מהני שיסכים אף

לאחר שיצא אדר וכן נ"מ גבי מכירת דבר שלא לדעתו אם מהני ההסכם אף לאחר זמן שאינו ברשותו למכור כמו לחמץ לאחר זמן איסור ועי' מ"ש התוס' סנהדרין דף ס"ח ע"ב גבי גר קטן אף דיכול למחות מכ"מ אם הגדיל ולא מיחה נתקיים הדבר למפרע ועי' בירוש' רפ"ד דקדושין בזה גבי גיורת ובהך דסוטה דף כ"ה וכ"כ בזה במה דאמר שם עבדינן מידי דאתא בעל ומחיל ור"ל כך דכל דבר שצריך ב"ד אם הדבר אפשר שיתבטל לא חל ע"ז גדר פסק ב"ד ועי' ב"ב דף קי"ג ע"ב ברשב"ם ד"ה רצו ובתוס' שם קי"ד ד"ה ניחוש וזה הגדר ג"כ מה דפלי' שם דף ל"ד ע"ב אם ב"ד יכולין לתפוס בספק דרב הונא ס"ל דיכולין ואזיל לשיטתו בכתובות די"א גבי גר קטן ועי' ב"מ דק"י ע"א אטריחא בדינא כו' ובמ"ש הראב"ד ז"ל בהל' גניבה פ"ב הי"ד גבי קנס דכיון דצריך לפסוק הדין בספק א"א לפסוק כל כמה דהוי זה ספק לא הוי פסק כלל וכן ס"ל לרבינו בה' עדו' פ"ט גבי עד טומטו' דהוא פסול ודאי לעדות דב"ד א"א לקבל עדות מספק היכא דהספק בעצם דשוב לא הוי כמו ב"ד ולא דמי למאי דמבוא' בירוש' יבמות פי"א גבי נתערב כו' דאם באו שניהם י"ל דהוי כמו עד א' דשם לא הוי עצם רק סיבה כמבוא' בגיטין דמ"ב ותוס' יבמות שם וב"ב דקכ"ז ע"א עי' גיטין דף פ"ט דבר ברור ועי' ב"ב דף קמ"ב ע"א גבי כונה רפיא מרפי' בידו ומנחות דף מ"ב ע"ב גבי טעימה בתכלת ובדברי רבינו ז"ל בהל' סנהדרין פ"ז דרק אם גמר דין וגם הוציא ובלא זה לא נקרא גמ"ד כלל בסנהד' דכ"ד גבי נאמן עלי אבא וזהו ג"כ כונת הגמ' בהך דב"ק דף ל"ט ע"א גבי קנס דמקשה שם וניתבה לעניים דאמר מידי דהוה ממון שאין לו תובעים ור"ל כך דכיון דבלא פסק ב"ד ליכא דין קנס של תורה שוב כיון דליכא בעלים פרטים לא שייך על מה לפסוק הדין אך מכ"מ גבי קנס דאונס בכותי משכחת להו שפיר כגון בכותי הבא על הכותית דאז לא שייך לאמר זה הטעם וכן גבי שור של כותי שנגח שור של כותי אחר וזה ר"ל רש"י סנהדרין דף פ"ה ע"ב ואתי שפיר מהך דכתובות דף י"א ע"א גבי גיורת מה שהקשו התוס' ועי' גיטין דף מ"ג גבי כופר ולא אמרינן כמו בהך דב"ק דף ק"ט ע"א דצריך ליתנו לארנקא של צדקה משום דשם לא הוי חיוב כלל לא כמו גבי ספק עי' בכורות דף י"ב ע"ב גבי פטר חמור לר' אליעזר אף דמעכב נתינה מכ"מ כל היכא דא"צ ליתן לא מעכב וכן מבו' בירוש' תרומות פ"ה גבי ספק כה"ג והא דהגמ' בגיטין דמ"ג נקטה נותן חצי כופר אע"ג דאין זה מציאות כלל משום דקשיא לו דלמה נותן חצי קנס לרבו כיון דהרג כל מציאות עבד שיש בו צריך ליתן קנס שלם ועי' תוס' חולין דף קל"ב ע"א גבי מתנות ובגיטין שם לא שייר בקנינו והא דמבו' ב"ק דצ' גבי חצי עבד וחצי ב"ח אינו יוצא בשן ע"ש משום דכתיב עבדו המיוחד לו ור"ל לא כפירוש' רק דצריך

שיהא השן של עבדו המיוחד לו ר"ל שהשן הוא מיוחד לעבד מה שא"כ כאן שהשן מיוחד לצד חרות ועי' תוס' ב"ק ד"מ ועי' תוס' חולין דף ע"ה ע"ב גבי בן פקועה הבא על הבהמה אם מהני לה שחיטה ושם דף ע"ה וע"ד גבי הך מחלוקת ד"ד סימנים אכשר בו רחמנא ר"ל הגדר כך גבי שחיטה דבלא שחיטת סימנים אסור לאכול אם משום דצריך שיהא הסימנים שלו נשחטים או צריך שישחט בו הסימנים וגבי בן פקועה תליא בזה דלמ"ד שם דגם הסימנים של העובר נחשבין לסימנים ומכ"מ די בשחיטת סימנים של הבהמה חזינן דדי במה שנשחט הסימנים וכן נ"מ במה דס"ד שם דכ"ח לחד מ"ד גבי שחיטה למחצה על מח' כרוב ובירוש' פ"א דעירובין פסק כן וזה ודאי דא"א לומר שגם המחצה שלא נשחט הוי כשחוט דגבי רוב כ"כ בזה בח"א דזה מחלו' תנאים ואמוראים אם די בשחיטת הרוב או שגם המעוט הנשאר הוי כשחוט ועי' כה"ג בנידה דף כ"ט וחולין דף ס"ח ע"ב ודף ס"ט וזבחים דף כ"ו ע"א ושם ג"כ הגדר כך כהך דזבחים דאם נימא דצריך שיהי' כולו בפנים נוכל לומר דרוב עושה כמו שכולו בפנים אבל אם נימא דצריך שלא יהא ממנו בחוץ המציאות שא"א להכחיש המציאות וכה"ג בזבחים שם גבי קד"ק דבעי צפון ר"ל ג"כ אי משום דצריך צפון או דשאר צדדים פסולים ובאמת זה תלי' בהך דשם דף ק"כ ומעילה ד"ג ע"ב גבי עולה בבמת יחיד שהכניסו לפנים עי"ש ור"ל דגבי במת יחיד ליתא כלל מעלה דצפון ודרום וא"כ אי משום הפסול לא שייך זה אבל אי משום דליכא המעלה שפיר שייך דבבמה ליכא המעלה ועי' רש"י זבחים דף י"ד ודף כ"ח ע"ב במה דאמר שם דחוץ למקומו ליתא בבמת יחיד אי משום דכל מקום הוי מקומו או משום דליכא מקום כלל וכן גבי הך בעי' דמנחות דס"ט ע"ב גבי חטים שירדו בעבים דחסרון דחו"ל ליכא והמעלה דא"י ג"כ ליכא ועי' שבת דקל"א גבי דבר דאין לו זמן כלל אי הוי תמיד שלא בזמנו או שתמיד זמנו ונ"מ למ"ד ביבמות דע"ב דמילה שלא בזמנה מותר למול בלילה מילה דאין לו זמן כלל כמו הך דשבת דקל"ה אי מותר למול בלילה וזה גדר עובר דאין עליו גדר מחוסר זמן גבי הקדש כמ"ש התוס' תמורה ד"י ומ"מ לגבי הקרבה למ"ד במעי אמו הוא קדוש הוי מחוסר זמן כמבו' בחולין דע"ה ע"א וכמו ליל שמיני חולין דפ"א וזבחים די"ב ושבת דף קל"ב ודף קל"ו דמחוסר זמן אין בו אבל המעלה דהזמן ג"כ אין בו, ועי' ערובין דנ"ב ע"ב ורש"י סוכה ד"י ע"ב למקום שרובו שם נזקר וביבמות דק"ג ע"ב גבי בגד שנכנס לבית ע"ש ברש"י ואמר שם דאם אמרי' כתותא מכתת א"א שנימא דהמעוט נגרר אחר הרוב ע"ש ועי' חולין ד"ע ע"א גבי בהמה שיצא רובה במעוט אבר וכמ"מ. אך כ"ז במעוט אבל במחצה על מחצה אא"ל זה דמה אולמא דזמ"ז וכמבו' בפסחים דף פ' ע"ש וע"כ אם נימא דמן התורה כשר

ע"כ צ"ל דצריך לשוחטם ולא שיהא נשחטים וכן זה הגדר במה דפלי' בירוש' ב"ק פ"ה אם עובר יצא בשן ועין של אמו ע"ש ובגיטין פ"ד והגדר דכמו דחזינן דשן דחלב אינו יוצא בו העבד משום דגזעו מחליף וא"כ גבי עין של האם איך יוצא בו העובר דהרי גזעו מחליף וע"כ צ"ל ג"כ דעכ"פ סימא בעין כמו גבי שחיטה ובאמת הארכתי בזה דמה דמבו' בקדושין דף כ"ד ע"ב דאם סימא את עין עובר דהעובר יוצא לחרות אם זה גדר עין או סתם אבר דאבר פרטי לא שייך בעובר רק לאחר שנולד ויוצא רק כמו בשאר איברים ונ"מ למ"ד דשן ועין א"צ גט שחרור ושאר איברי' צריכין גט שח' כה"ג מאי וזה תליא בהך דחולין דע"ד וד' ע"ה גבי חלב אם יש שם פרט שפרטה לנו התורה באברים גבי עובר ועי' מנחות דף ל"ז במי שיש לו ב' ראשים באיזה מהן מניח תפילין ולמה לא שאל אם צריך להניח תפילין בשני' כמו גבי פדיון הבן ע"ש אך נ"מ דגבי תפילין מחמת דצריך להניח תפילין עבר אם לא הניח תפילין וגבי פדיון להיפך דעבר אם לא פדה ובגלגלת תלה רחמנא ולכך כיון שמניח בא' מהן יצא והנ"מ כך דהרי חזינן דגבי פדה"ב דילפינן בקידושין דף כ"ט דאי לא פרקי' אבוה מחויב הוא לפדות א"ע והנה כתב רבינו בפי"ד מהל' ביכורים ה"ה דאף דגבי פדיון בנו מברך על כמבו' בסוף פסחים מ"מ אם פודה עצמו מברך לפדות להיפך ממילה דאם מל א"ע מברך על ואם מל אותו אביו מברך למול והטעם דפדיון האב הוא דבר נמשך לא נפסק ר"ל שלכך הבן א"צ לפדות א"ע מחמת שהאב פדה אותו ונ"מ כגון אם לאחר שפדאו האב נמצא הכהן חלל אז אף למ"ד בירוש' תרומות פ"ח דאף דגבי קדשי הגבול מהני בדיעבד בחלל וקיום הפעולה ע"ש אבל גבי פדה"ב לא מהני מחמת שני גדרים א' משום דרק בתרומה ומתנות כהונה דכבר חל עליהם גדר המציאות שפיר י"ל דבדיעבד הוה נתינה אבל גבי פדה"ב וכן ראשית הגז דכ"ז שלא בא ליד כהן לא חל עליהם כלל שם הדבר עדיין וא"כ י"ל דמה מועיל שבא ליד החלל הא עדיין לא בא ליד כהן ולא חל הדבר עליו כלל, וכה"ג ס"ל לרבינו בה' ביכורים פ' ט' ופ"י לחלק במתנות כהונה דזרוע כו' דשם יכול ליתן לישראל שיש לו אשה כהנית כמבו' בפ"ט ה"כ אבל בפ"י הי"ז כתב דרק לכהנת יכול ליתן ראשית הגז ולא לבעלה ישראל, ועי' חולין דף קל"ב, ואף שרבינו סיים שדין שניהם א' מ"מ לא דמי, דלא כתוס' בקידושין ד"ז וכ"מ משום דכ"ז שלא בא ליד כהן אין עליו שם ראשית הגז, וגם משום דמבו' בירוש' תרומות פ"ח והוריות פ"ג דגבי עבודת מקדש דקיי"ל דחלל שעבד עבודתו כשירה י"ל דזה רק היכי דגמר עבודה אבל אם באמצע העבודה לא וכה"ג כתבו התו"י ביומא דף ס' ודף מ"ט לחלק גבי עבודת יוה"כ וכן בירוש' שם פ"ה היכי דמת הכהן או נשפך הדם דאם העבודה

הראשונה כבר נגמרה לא נפסלה ובגדר הך דזבחים דף כ"ט לאחר שיוכשר שיחזור ויפסל וכן מצינו הנ"מ בהך דיבמות דל"ג גבי זר שאכל מליקה דהוי פלוגתא שם דחייב משום נבילה ועי' בירוש' שבת פ"ב ולא פליגי אם משום טריפה עי' תוס' חולין דף כ' וכ"מ ודף ל"ב ובירוש' נזיר פ"ו אם טריפה שנעשה נבילה אם חייב משום שניהם אך הגדר דס"ל לרבינו דשחיטה ההיתר שבה הוא נמשך ולכך ס"ל בהל' מא"ס דתלעים שנעשו מבשר בהמה לאחר שחיטה אסורים עי' חולין דס"ז ע"ב ובדברי רבי' פ"ב הי"ז וכבר כתבתי בזה דכן ס"ל גבי בפ"ק בן ט' שהפריס ע"ג קרקע דיש בו חיוב שחיטה מה"ת וכן יש בו טומאה וכן יש בו גדר או"ב, רק לא למלקות והגדר דהשחיטה לא הוה היתר נפסק רק גדר נמשך ובהמה טעון שחיטה, ולכך התו' גזרה דבקרבן עוף הוה מליקה כשחיטה ורק לעבודה ולכהנים, וזה ר"ל הך דחולין דף ק"כ ומנחות ד"ה ובשעת שהזר אוכלה אז חל עלי' גדר אינה זבוחה משא"כ באיסור טריפה כיון דבזמן שמלקה הוי הדין כן שוב לא חל עליו דין טריפה דכיון שהוכשרה שוב אינה נטרפת, ועי' חולין דף ל"ג גבי שהה במיעוט סימנים לפירש"י דאף שכבר הוכשרה מ"מ אם אח"כ גמר המיעוט אסור מחמת שהיה ובזה יש ליישב מה דאמרי' בתוספ' חולין פ"ט דשוחט ונתנבלה פטו' מת"כ ומאי קמ"ל הא גם טריפה פטור כמבו' בחולין דקל"ו ע"ב [[השמטה-ול"ד לפדיון פט"ח שמת דנותנו לכהן דשם נעשה אינו ראוי מכאן ולהבא אבל בשחיטה כה"ג מיטרף למפרע ועי' שבת דקל"ג ע"ב גבי ציצין וזבחים דפ"ט ע"ב גבי מתנות ונידה דל"ה ע"ב גבי ראי'. ע"כ השמטה] אך כגון אם שהה במיעוט בת' לשי' רש"י דכבר נתחייב במ"כ קמ"ל וה"נ גבי פדה"ב דבר הנמשך לפטור את הבן עצמו כשהגדיל אם נמצא חלל נתבטל הפדיון וכמו שהחיוב הוא דבר נמשך כמ"ש התוס' בכורות דף מ"ט ע"ב כן הפדי' נמשכת ולכך מברך על ולכך קיי"ל ג"כ בבכורות דף נ"א ע"ב וכן דייק שם בתוספ' דאם נתן הפדיון לכמה כהנים בזה אחר זה מצטרף רק כשפדאו האב אבל כשפודה הוא א"ע דאז הוה זה גמר אז מברך לפדות ואז אם נמצא הכהן חלל לא איכפת לן ואז צריך ליתנן בבת אחת ואז חל עליו שם מתנות כהונה משעת נתינה ואם כן נמצא דגבי אב החיוב הוא נמשך ולכך אם יש לו שני ראשים צריך ליתן בעד שניהם משא"כ בתפילין דשם רק שצריך להניח, ועי' בשבת דף קל"ה וביבמות דף ע"ב גבי שתי ערלות ושם ג"כ מצות המילה די באחת אבל מ"מ עדיין הוא ערל מחמת השני' ועי' יבמות דף ק"ב גבי חליצה בשני מנעלים וכה"ג נ"מ בהך דמנחות דף ל"ז ע"ב שם גבי בגד שיש בו ה' כנפות ובזבחים דף י"ח דהוי שם ג' מחלו' אם צריך להטיל ציצית בכל כנף וכנף או רק בד' או פטו' מכולם ובזבחים שם אמר דפליגי אם יתר כמאן דאיתא

ור"ל כך מנין שהתורה הקפידה עליו אם הוא מציאות אחת או דבר מצטרף ואם הוסיף עליו הוי כמו מציאות אחר וזה ר"ל לשיטת רבינו בהך דמכות דף כ"ב גבי הוסיף לו רצועה אחת גולה והנה מה ר"ל אם הוסיפו לו על המנין של ל"ט או הוסיפו לו על האומד שאמדוהו ב"ד כמה יכול לקבל וע"ש רש"י מכות ובבא קמא דף ל"ב והנה אם הוסיף על ל"ט עי' מכות דף כ"ג ע"א גבי מכה רבה מוכח שם דהלאו קאי גם ע"ז אך אם חי' ע"ז גלות. עי' בהך דכריתות דף י"א ע"א במה דאמר שם גבי שפחה חרופה ביקורת תהי' דצריכה אומד וי"ל דשם קמ"ל דהנה מבו' במכות דף כ"ג דאם אמדו שיקלה ע"י המלקות פטור ויש שם נ"מ בין גדולים ובין קטנים ובין איש לאשה ועי' עירובין דף מ"א ע"ב גבי כבוד הבריות אם שייך גם בקטנים ע"ש בהרא"ש והנה גבי עבדים הוה מחלוקת בב"ק פ"ז וסנהדר' דפ"ה אם יש לעבדים בושת ועי' נדה דמ"ז ע"א ע"ש בתוס' ובדברי רבינו סוף הל' עבדים וזהו דקמ"ל קרא דגם בעבדים חיישינן לקלון וכ"כ דזה ר"ל רבינו בה' איס"ב ס"פ י"א דעבד שבא על הבהמה יהרגו ור"ל הבהמה ג"כ דהתו' חסתה על הקלון שלהם עי' סנהדרין דף נ"ה גם י"ל כך דהנה כבר כתבתי גבי הלאו של שפחה חרופה מה הוא עי' רש"י יבמות דף נ"ה דהוי מחמת הלאו דלא יהי' קדש ע"ש, ושיטת רבינו דס"ל בהל' איסו"ב פי"ב דליתא הלאו גבי שפחה ע"כ צ"ל דהלאו הוה גדר אישות אשת עמיתך ואף דהוה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד עי' סנהד' דנ"א ע"ב ותוס' שבת דקנ"ד וכ"מ ונ"מ לרבינו דגם עבד עברי אחר הבא על שפחה חרופה של עבד אחר שייך זה הדין והנה כבר כתבתי דרבינו ס"ל דאף דבכ"מ מן התו' סמכינן על חזקה מ"מ לגבי גדר מיתה ס"ל דלא סמכינן עי' בה' איס"ב פ' ט"ו ה"ז גבי אשת שתוקי ועי' מ"ש בהלכות ממרים פ"ז ה"ז דרק למיתת בסו"מ צריך לבודקו שמא הקיף ולכך מבואר ביבמות ד"פ דאין הסריס נידון כו' בבסו"מ ע"ש ור"ל דזה בהנך ג' חדשים דגבי בסו"מ הוה כמו גדר בגרות באשה עי' בירוש' רפ"ח דסנהדר' אך דבאיש אין נ"מ רק לגבי בסו"מ וכמו דגבי אשה איילנית אמרינן שם מקטנותה יצתה לבגר וה"נ בסריס כן ולכך ליכא בסריס דין זה ועי' בל' רבינו פ"ט מה' עדות ה"ח ובה' אישות בזה ומ"מ כתב רבינו דלמלקות א"צ בדיקה אך י"ל דס"ל דלמלקות שבבסו"מ האזהרה הוא מלאו דלא תגנוב כמבו' בירוש' ולא כרש"י ותוס' סנהדר' דס"ג ע"ש וזה רק דאזהרה דשם זהו המיתה דבסו"מ אבל המלקות הוא מהך דלא תגנוב וכבר כתבתי בזה, וזה מלקין אותו אף לאחר שהקיף וכן משמע מל' רבינו בסוף הלכות ממרים דגם באשה נוהג המלקות דבסו"מ רק לא המיתה, עכ"פ חזינן דלמיתה צריך בדיקה יתירה מלמלקות ועי' סנהדר' דף ס"ט וכבר כתבתי בזה, וא"כ לפ"ז י"ל דכיון דהלאו של שפחה חרופה הוא מהך

דואל אשת עמיתך דלא כרש"י לכך צריך בדיקה אף למלקות ובאמת כבר כתבתי במ"א דגבי ב"נ אף דקטן פטור ואין עונשין לקטן כמ"ש רבינו בה' מלכים ועי' סנהדרי' דנ"ז מ"מ שערות א"צ שם ודי בשנים בלבד וזה הגדר דשיעורים לא נאמרו לב"נ ועי' נזיר דס"ב ע"א דלכו"ע מופלא סמוך לאיש גבי ב"נ הוא מה"ת ובשיטת רבינו בהלכ' נדרים וכן בספרי פ' נשא ופ' מטות דזה הוה בן י"ג באיש ובת י"ב באשה רק בלא שערות וגבי ב"נ הוי מה"ת דא"צ כלל שערות וקמ"ל קרא דגבי שפחה חרופה צריך לבודקה אך הגמ' דילן לא ס"ל כן. והנה לפי מ"ש רבינו בפי' המשנ' במכות שם ובהל' סנהדרין פ' י"ז ה"א דזה רק מה דאין מלקין אותו ארבעים לרבנן אם זה בגדר הלכה עוקבת את המקרא דסוטה דף ט"ז ובירוש' פ"א דקדושין או זה גדר תקנת משה רבי' עי' במכות דף כ"ב ע"ב ונ"מ במה דמבו' שם גבי היכא דנתחייב ב' פעמים מלקות י"ל דאז אין מצרפין מה שהכה אותו המכה המ' להעברה השני' ולכך מפ' רבינו דרק אם ילקה מ"ה מכות אז יצא גם המלקות השני' לא כרש"י משום דהמכה המ' אין יכולין לחשוב מחשבון וכעין מ"ש במו"ק דף כ"ז ע"ב גבי תוספות קריעה על אב בשביל מת אחר דלא מהני דכל זה הוא כמו קריעה לשני ועי' סוכה דף כ"ז ע"א גבי סעודה דיומא קאכל ודף מ"ד אם מהני לגבי ערבה הבאה בפני עצמה ערבה דלולב וב"ק דף ס"ה ע"ב גבי חומשא עולה לו בכפילא והארכתי בזה בהך דבכורות ד"ט למ"ד טובת הנאה ממון אם ר"ל דזה הוי כמו הדבר בעצמו או ממון בעלמא דאם נימא דגם טובת הנאה של דבר הפרטי הוה עליו שם עצם הדבר ועי' ב"מ דצ"ו ע"א גבי שאלה כו' א"כ המ"ל דהך דפודה בו פעמים כו' הוא מחמת דכיון שפדה הפטר חמור בשה הרי יש לישראל טובת הנאה ליתנה לכל כהן שירצה נימא דבזה הטובת הנאה יכול לפדות עוד פטר חמור כמבו' בגמ' בכורות די"א פטרוזא בר דנקא, וע"כ דאין על הטובת הנאה שם שה ועי' במאי דפליגי בתוספ' קידושין פ"ג ובירוש' קידושין פ"ב ה"ז ורש"י קידושין דנ"ח ע"ב ונדרים דף פ"ה היכא שיש בדבר טובת הנאה אם נקרא שיש לו הדבר או רק הזכות, וכן פליגי בזה רבינו והראב"ד בה' אישות פרק ה' הלכה ג' ועי' בתוס' ב"ק דף ע"א וכתובות דף ל"ג גבי דיני דגרמי אם זה הוי כמו עצם הדבר או רק מציאות אחר ונ"מ דאם יש לו בשור או בשה רק גדר טובת הנאה אם שייך בו תשלומי ד' וה' עי' בתוספתא ב"ק שם דעל תשלומי דו"ה הקפידה התורה רק שור ושה דבר פרטי לא כמו בכפל, דכפל חייב בכל הדברים י"ל דגדר שור ושה אין עליו ובהך דב"מ דף קי"ז ע"ב גבי אם יש לבעל עלי' זכות בעצם הקרקע ע"ש בתוס' מה שהקשו בזה וכן משמע שיטת התוספ' ב"מ פ"ג דפליג על המשנה דאף אם השומר שלם לבעלים ואח"כ נמצא הגניבה נהי דכפל משלם לשומר

אבל לא דו"ה כיון דזה רק פרט שפרטה לנו התור' שור ושה א"א שיחול זה על זכות וכה"ג כתבתי בדברי רבינו בהל' מעה"ק פ"ח גבי דם חטאת שנתז על הבגד אם נטמאת דאין טעון כבוס ואף דהא ציץ מרצה וגם דם קדשים אינ' מקבל טומ' כמבו' בספ"א מה' מעה"ק כיון שהתורה פרטה רק חטאת בטל ממנו המעלה וכמו דמבו' בפסחים דף פ"ד גבי שבירת עצם בפסח דאף דציץ מרצה מכ"מ המעלה שפרטה התורה בפסח נתבטלה וכה"ג ר"ל הך דנזיר דנ"ג ע"א גבי מחלוקת אם רק חצי קב עצמות או גם רביעית ואח"כ מסיק דלתרומה וקדשים רביעית ולנזיר ועושה פסח חצי ור"ל דאף דבאמת גם רביעית הוא טמא מה"ת ועי' בהלכות נזירות פ"ז ובהלכות טמא מת פ"ב ופ"ג אך רבינו ז"ל מדייק שם בה' טומאת מת דחצי יש עלי' שם כמת שלם והני רק כמת ונ"מ דזה וודאי נזיר אם נגע בהם לוקה וימי הטומאה אין עולה לו אך מ"מ אינו סותר את הקודמים רק בהני שיש עליהם שם כמת שלם רק גבי עצם כשעורה דאז זה הלמ"מ דסותר וכן גבי פסח יש נ"מ דהני טומאות דהוי כמת שלם אז אם חל ער"פ ביום השביעי אף לאחר טבילה והזאה אינו יכול להביא קר"פ אף שבלילה יהי' טהור, אבל טומאה שאין הנזיר מגלח זה רק ניקרא טמא מן הדין ולא טמא נפש ואז אם יום ז' שלו חל בע"פ אז לאחר הזאה וטבילה יכול להביא קר"פ כ"כ רבינו בפ"ו מה' קר"פ, וגבי ביאת מקדש עי' נזיר דף נ"ו ע"ב ופסחים דף ע"ט ובדברי רבינו פ"ג מה' ביאת מקדש הי"ד ע"ש בהשגות אך רבינו ר"ל דקודם טבילה גם ע"ז חייב על ביאת מקדש ואנן קיי"ל כשיטת התו"כ פ' ויקרא דלא כשיטת התוספ' שבועות פ"ב דאף על טומאת דין כמו טומאה של פרים הנשרפים ופרה אדומה ושעיר המשתלח ג"כ חייבים אך מ"מ זה מבואר בירוש' נזיר פ"ז דבטומאת מן המת שאין הנזיר מגלח אם טבל אף בלא הזאה דעדיין הוא טמא לכל אעפ"כ פטור מטומאת ביאת מקדש דזה רק טומאת דין ניקרא ולא טמא נפש כ"כ רבינו בפי' המשניות בפ' ב' דאהלות, וכן נ"מ בשיטת רבינו בהלכות קר"פ דטמא מת שלא עשה פסח שני במזיד פטור זה רק בטומאה שהנזיר מגלח אבל בטומאה שאין הנזיר מגלח אז הוה רק כמו אנוסים ואם הזידו בפסח שני חייבים וכן נ"מ לגבי ציבור דאם לא עשו פסח ראשון יש עליהם רק שם יחידים, לא כמו גבי טומאת מת שהנזיר מגלח כן ס"ל לרבינו, ועי' פסחים דף ס"ט ע"ב ובירוש' פ"ז דפסחים וזבחים דף כ"ג דלא ס"ל כן וכן גבי נטמאו בספק רה"י עי' בירוש' בפ"ז ופ"ט דפסחים, וכן גבי יחיד שנטמא בספק רה"י וכן גבי נזיר בסתירה הוי בזה מחלוקת בירוש' פסחים שם וכן נ"מ אם טמא זה לא עשה את הפסח שני במזיד חייב בזה רק טומאת דין לא נפש וכן הוא בספרי פ' נשא ולגבי תרומה ג"כ במה שכתבתי דהא דקיי"ל דתרומה טמאה

שאכלה כהן טמא פטור ממיתה דהוה מחוללת עי' חולין דף קי"ג וכ"מ זה רק בטומאה ממש אבל בטומאת טבו"י וכן תרומה שנפלה למי חטאת עי' פרה פי"א כיון דכל אלו הטומאות הן רק ע"י מעלה של תרומה אין חל עלי' שם מחוללת וכבר כתבתי בזה ועי' מגילה דף ח' ע"ב גבי זב דאם לאחר הטבילה בו ביום ראה וא"כ סותר למפרע מ"מ מה שחדשה התורה גבי זב דמטמא כ"ח בהיסט לא מטמא למפרע וכן גבי צרעת לאחר שהלכה הנגע ואח"כ חזרה מ"מ מה שמצורע מטמא באהל בזה לא, ועי' בהך מחלוקת דנגעים פ"ד מ"ט ומ"י דר"ע ס"ל דטמא מיד וחכמים ס"ל דצריך לראות שנית ולטמא ויהי' ג"כ בזה הנ"מ בהחידוש שחידשה התו' ובירוש' מגילה פ"א ומ"ק פ"א דאמר שם נ"מ אחריתי גבי רגל וגבי שחין המורד עכ"פ חזינן דכיון דהוי שינוי אף דנשאר עליו הדין מ"מ דבר חדש שיש בו אין עליו, ועי' זבחים דף צ"ג ע"א גבי דם חטאת שניתז על בגד טמא ופסק רבינו בה' מעה"ק דאינו טעון כיבוס ע"ש ולמה, הא זה בעי' דלא איפשטא שם אך המעיין בספרי רבינו דפוס ישן שם איתא נתז ור"ל דזה נעשה בכוונה ושוב הוה תיכף נפסל הדם קודם שהגי' על הבגד בהסיח הדעת, ולכך כשבא על הבגד כבר הוה דם פסול ולכך אינו טעון כיבוס, ועי' רש"י יומא דף ס"ד ע"א ד"ה אם קרב דדייק שם קודם שהרגישו ור"ל משום דכבר נפסלו האיברים לא מחמת בעלי מומין רק מחמת היסח הדעת ובזה גם ע"י תערובות לא מרצי ועי' פסחים דף ל"ד מחלוקת דר"י ור"ל ובירוש' פ"ח דשקלים אם טעון עיבור צורה ובדברי רבינו בה' פסולי המוקדשין פ"ט ה"ד, ובירוש' פסחים פ"א ותרומות פ"ח דהיסח הדעת הוי פסולי דמן התו' ובזה אם עלו ירדו לד"ה לכך דייק רש"י שלא הרגיש, ועי' כריתות דכ"ו ע"ב גבי חטאת העוף הבאה על הספק גבי אם נודע לו שנפסל בהיסח הדעת מחמת דאינה משתמר' ע"ש, עכ"פ לכך דייק רבינו נתז דהיינו בכוונה ונפסל קודם שבא על הבגד ולכך אין צריך כיבוס ועי' מ"ש התו' פסחים דף ל"ד ע"א ובירוש' תרומות פ"ח מקשה איך שייך תלוי' הא נפסל' בהיסח הדעת ומתרץ שם דמשמרה שלא תטמא אחרים, ועי' סנהדר' דע"ז ע"ב גבי מחט שהי' כו' אך באמת י"ל דרבינו ס"ל כמבו' בירוש' פסחים פ"ז דהא דליכא טומאה בדם קדשים כמבו' בספ"א מה' מעה"ק הנ"ל זה רק בשנטמא לאחר שנכנס לאוירה של כלי, אבל קודם שנכנס לאוירה שוב חל בדם גדר השתנות ולא הוה קבלתו רק כמקבל מים אך מ"מ הך דפ"ח הל' ט' לא שייך זה וע"כ כמ"ש ובזה א"ש ג"כ מה דמבו' בחולין דף פ"ז ע"א דגבי דם כסוי ממעטינן אם כסהו וחזר ונתגלה דפטור מלכסות ע"ש והגדר כך דאף דבכריתות ד"ד יש קרא לרבות שיתחיי' כרת על דם כסוי זה רק דנתרבה שיש עליו שם דם כללי אבל שישאר עליו שם דם פרטי לא

ולכך הכסוי פטור דשם דוקא חיה ועוף וכה"ג כ' התוס' חולין דף קכ"ו ע"ב החילוק גבי ביצת השרץ בין טומאה לאיסור מחמת דשם פרטה התורה דוקא ח' שרצים ועי' בתוס' חולין דף ע"ד וע"ה גבי חלב ג"כ כה"ג ורש"י חולין דף ע"א ע"ב דלכך לא מהני שחיטה גבי בן ח' משום דהתורה פרטה מבקרך וצאנך ואף דבגמ' שבת דף קל"ו אמר שם דהוי בגדר מת ר"ל דהצורה שיש בו דשייך בה שחיטה מתה ממנו ונתבטלה וכן גבי מילה שם ר"ל דתואר של זכר נתבטל ממנו דהרי גם בן שמונה כל זמן שהוא חי אינו מטמא ויש בו דין אבר מן החי ועי' בספרי פר' חוקת בהך מחלוקת אם דם של בן ח' מטמא [[השמטה- גבי דם של נפל בן ח' מחלוקת בספרי וזה ר"ל הירוש' נזיר פ"ז גבי נפלים אם יש להם רקב ואמר שם דתליא אם דמם מטמא ור"ל הך דספרי הנ"ל.ע"כ השמטה] ובמשנה סוף מס' מכשירין דם בן ח' אין מכשיר ובחולין דף ע"ב פליגי בזה אם עובר במעי אשה אין עליו כלל שם טומאה או רק משום טומאה בלועה גבי פתיחת הקבר והוציא ידו ובמ"ש באהלות פ' ז' ועי' בכורות דף כ"ב וזה ג"כ ר"ל בהך דנזיר דף נ' גבי אם יש נצל בבהמה ומביא שם מהך דהמחהו דנבלת עוף טהור דבחמה טהור ואמר משום דהוי כעפרא לא ר"ל דנפסל מאכילת כלב רק דר"ל כך דנבלת עוף טהור חידוש הוא שפרטה לנו התורה כמבו' נדה דף מ"ב וזבחים ד"ע וחולין דף ל"ד וכמ"מ ור"ל שהטומאה נתחדשה בצואר, וכיון שנתהפכה לצורה אחרת שוב נתבטל ממנה זה הדבר דשם נבלת עוף וליכא בה זה החדוש ועי' במ"ש הרמב"ן במ"ה ז"ל ב"מ דף ל"ח דתרומה שנסרחה מותרת לזרים וכן ר"ל בהך דפסחים דף ט"ו ע"ב גבי פת שעפשה ע"ש וכן בהך מחלו' דאהלות פ"ב הובא בתמורה דף ל"א אם כזית רמה שנעשה מבשר המת דר"א ס"ל דאף אם הרמה חי' לא כרש"י ותוס' שם מכ"מ יש עליו דין של בשר המת ומטמא גם בכזית ורבנן ס"ל דכ"ז שהיא חי' אינה מטמאה כלל ובזמן שמתה אז הוי כרקב המת וצריך דוקא תרוד ע"ש וכן נ"מ להך דבכורות ד"ט הנ"ל וכמ"ש דהנה קי"ל דפטר חמור פודין אותו בשה אפילו קטן והנה לפי זה אם פדה את הפטר חמור בשה ששוה כמו הפטר חמור והנה יש בו טובת הנאה שיוכל לתנו לכל כהן שירצה אם גם הטובת הנאה יחול עליו בגדר שה קטן וא"כ יוכל לפדות בו פטר חמו' או זה בטל לגבי העצם וכיון שנתנה לכהן בעד הפטר חמ' האחד א"א לחלקו לשנים, ולכך המכה הניתוספות על ל"ט אינה מצטרפת לעבירה אחרת בחשבון וגם י"ל לפי המבו' בתוס' דמכות דהאומד של מלקות צריך להיות שיאמדו אותו ל"מ ואח"כ מלקין אותו ל"ט ואם אמדו אותו בל"ט צריך לפחות ממנו ולא ילקה אותו אלא ל"ו מחמת מלקות הראויות להשתלש וכן י"ל כגון אם אח"כ נחלש ולא יכול לקבל רק ל"ט י"ל דנדחה

לגמרי עי' מכות ד' כ"ב ע"ב ע"ש בפי' רש"י אבל מכ"מ אף לדידן אם הלקה אותו מ' ומת אינו חיי' גלות ולכך א"ש מה דבסנהדרין דף פ"ז לא חשיב להך דין דר"י ורבנן גבי דין של זקן ממרא ונפקא מינא אם הלקה אותו מ' אם צריך לשלם בעד היתירה ואם כן שייך לזקן ממרא כמבואר שם ועי' בספרי פר' תצא פי' רפ"ו ע"ש, ומחמת דכאן הרי בזמן שגמר המלקות כדינו הוי קים ועי' בהך דסנהדרין ד"י מבו' שם דלכך צריך אומד וכמו דאמרי' בב"ק דף פ"ד ע"א דבאמת לא איכפת לן אם מיית לא מחמת הך דמכות ד"ח מחמת דעבד ברשות רק דשם קאי כמ"ש הרמב"ם ז"ל בהל' רוצח פ"ה ה"ו דהך שליח ב"ד ר"ל כגון שהכה את הבעל דין המסרב לבא לדין ועי' ב"ק דף כ"ח ע"א גבי פרט לשליח ב"ד ור"ל שם לפי המבו' בספרי פ' תצא פיס' רצ"ב וקרבה אשת האחד אשת איש ר"ל דרק אם אשתו של הראשון שהתחיל להכות את חברו ואח"כ הכה חברו לו ומיירי בגדר רודף כמ"ש רבינו בהל' רוצח פ"א ה"ז ע"ש ובספרי והיא מכ"מ חייבת וצריך להציל את השני באחד מאבריה ואם לא גם בנפשה משום שהיא אשת הרודף הראשון שהוא התחיל אבל אם היתה אשתו של השני אף שהיא היתה יכול' להציל ג"כ באחד מאבריו מכ"מ אין עונשין אותה עי' בירוש' ע"ז פ"ב ושבת פ' ח' שרצים גבי מהו להציל את הרודף בנפשו של נרדף ור"ל כה"ג וגם י"ל לחלק בין אשתו לאדם אחר ועי' בדברי רבינו בהל' מלכים ועי' בירוש' ב"ק פ"ח ה"ג ע"ש בזה. עכ"פ זה ר"ל הספרי שם אבל שליח ב"ד אף דהוא התחיל מכ"מ הוי ברשות וכן ר"ל בהך דכתובות דף ל"ב גבי חובל שהותר מכללו לא ר"ל גבי חי' מלקות דזה דין כן ומה שייך בזה לומר הותר מכללא עי' במה שכ' התוס' זבחים דף ט"ז ע"ב ד"ה שכן וכמ"מ וביבמות דף ע"ה ע"א וכ"כ בזה במ"א די"ל דשם ר"ל גבי יוצא דופן דלא הוי טמאה לדידן או לשיטת הרמב"ם דס"ל לחלק בה' מעה"ק ובהל' ביאת מקדש דטבול יום ארוך דיולדת חייבת כרת על אכילת קדשים ולא בשאר ט"י וכב"כ בזה בהך דיומא דף פ"א דלמה לא הוה עינוי הותרה מכללה ע"ש ברא"ש עי' בל' רבינו בהל' עבודת יוה"כ פ"ג ה"ז אז כשל כחו משמע קצת אף שאיננו מסוכן דלא כמ"ש התו"י יומא דס"ז, ועי' מ"ק ד"ט דב"ד של שלמה טעו בזה ובתו"כ פ' אחרי מרבה שם מקרא לחוקת עולם לבית עולמים דר"ל דעינוי לא הותר אף בבהמ"ק ואף אי נימא כדמשמע מדברי רבינו בה' שביתת עשור פ"א דלא כתו' יומא דע"ז דשאר עינוים הוה רק דרבנן דרק דהן מהתו' ועי' בתו"י יומא דע"ג ויש לחלק בין טבילת כל גופו למקצת ועי' תוס' דף פ"ח ע"א דס"ל דגם בכל גופו אם אינו מכוין לרחיצה מותר, ועי' ביצה די"ח וכן מלשון רבינו בהל' שביתת עשור, ורבינו נראה שמחלק דמצות עינוי הוה מהתו' בכל הנ"ל אבל איסור

הוה רק מדרבנן נדרים דף פ' ע"ב ובזה ע"ש דיש שני דרשות לה' עינוים ע' ד' ע"ד וד' ע"ו וכבר כתבתי בזה וא"כ הרי מצינו במקדש טבילות ובזה לא שייך לומר דלא מכוין כמ"ש התוס' ביומא ובשבת גבי חייבי טבילות דשם רק סיבה משא"כ צווי התו' וצ"ל שיש לחלק בין חמין לצונן ועי' יומא דל"א ע"ב זקן או חולה עיין שם ועי' סנהדרין דף פ"ה ע"א גבי מסרב לצאת וגבי מה דאמ' שם מי שמצו' להכותו לא ר"ל המלקות רק דר"ל כמו מסרב ועי' מו"ק דט"ז ובתוספ' ב"ק פ"ט גבי שליח ב"ד שהכה ברשות ב"ד ע"ש ועי' מו"ק דף י"ד ע"ב גבי עשה ע"ש בתוס' ד"ה מהו וכן הגדר אם מה דשליח ב"ד יש לו רשות להכות במסרב אם משום כיון דאינו רוצה לבא לב"ד יש לו רשות להכותו או בשביל שיבא דלשיטת רבינו כיון שהכה אותו ומת שוב לא נתקיים הכונה ובגדר לא עשה מצוה ובאמת כל הדברים שבתורה כמו בחבישה גבי רוצח קודם שמת הנהרג בסנהדרין דף ע"ח ודף פ' וכתובות דף ל"ג אם הטעם כדי שלא יברח או כך הוא הדין דצריך לחבשו. ובאמת הנה במכילת' פ' משפטי פ' ו' ממעט שם מקרא גבי חבישה דלא מהני ערבות וזה אינו מובן ועי' בדברי רבינו בה' מלוה פכ"ה הלי"ד גבי ערב לגוף אם שייך ע"ש בהשגות ודברי הה"מ אם שייך שיעבוד בגוף בלבד ועי' תוס' כתובות דף ס"ג ע"א ובירוש' נדרים פ' (ר' אליעזר) פ"ט מגופי גבאי ע"ש ועי' בתוספ' ב"ק פ"ט גבי עבד שחבל בעצמו דצריך לשלם לרבו כשיוצא לחירות ואפשר דגמ' דילן ב"ק דף צ' במה דאמר שם החובל בעצמו כו' פטור ע"ש בתוס' דף צ"א אך נ"מ אם עבד חבל בעצמו, וכבר כתבתי במ"א אם שייך גדר תשלומין לעצמו ונ"מ לפי המבואר בקידושין דמ"ו ע"ב וכ"מ דעיקר הגדר מה שצריך לתרום מן היפה זה מחמת מצוות נתינה וזה ר"ל שם דמזה ראי' דבדיעבד הוה תרומה ועי' ב"מ דנ"ו ע"א ובירוש' חלה פ"ד דגבי דמאי מותר ליתרום לכתחילה מן הרעה דשם ליכא מצות נתינה, גבי כהן דתורם ונוטלה לעצמו אם זה גדר נתינה דלא גרע משאר כהנים וצריך לתרום מן היפה או דלא שייך בו נתינה ובירוש' תרומות פ"ו ה"א גבי תרומה טמאה דניתנה להדלקה וכ"כ דיש שני מיני גדרים תרומה טמאה א' היכי דהטבל הי' טמאה ושם הפרשתו לכתחילה לצורך הדלקה עי' בירוש' תרומות פ"ה ה"א ובכורים פ"ב למשחה להדלקה וע' שבת דכ"ה ע"א ויש עוד תרומה טמאה שלאחר הפרשה קודם נתינה לכהן נטמאת ביד הישראל, וזה כוונת הגמ' שבת דכ"ג ע"ב גבי שמן שריפה דנקט שמן תרומה שנטמאת ואמאי קרא לי' כו' וזה אינו מובן דהא מצינו בשביעית פ"ו שמן שריפה, אך כאן דייק הגמ' שמן תרומה שנטמאת וכן דפסחים דל"ג ותמורה דל"ג ע"ב גבי מדליקין בפת ובשמן כו' ובפסחים נקט שנטמאת ור"ל שכשהית' תרומה נטמאת דשם עיקר ההפרשה הוי

נתינה לאכילה וע"ז ר"ל הירוש' תרומות פ"ה ה"א הנ"ל רשב"נ שאל לר"י מהו להדליק ואמר זיל אדליק ומה דנפל לשבטך נפל לך ומה זה, ור"ל ג"כ כה"ג שנטמאת לאחר הפרשה והוא הי' כהן וגבי תרומה טמאה רק מחמת גדר נתינה ואמר לו דאף לעצמו הוה גדר נתינה וכבר כתבתי בהך דבכורות דמ"ז ע"ב גבי כהן שמת והניח בן חלל ע"ש דנ"מ בין קודם ל' לאחר ל' וע"ש ברש"י ותוס' דלאחר ל' הוי כנתינת' לעצמו ויהי' נ"מ לר"ע דס"ל שם דמ"ט ע"א גבי מת ביום ל' אם נתן לא יטול כה"ג שהי' לו בן חלל ומת הכהן ביום ל' אם פטור או לא ועי' בירוש' פאה פ"ח גבי מתנות שאין עניים מקפידים וכי יש אדם קורא שם פיאה לעצמו ואין כאן מקומו. עכ"פ גבי מלקות זה לא בגדר מחמת דעביד ברשות רק הדין כן אבל היכא דאמדוהו שאינו יכול לקבל מלקות כ"כ ואז הוסיפו על האומד עי' ב"ק דף ל"ב ע"ב וסנהדרין ד"י ומבו' בהך דב"ק שם דאף דהשב"ד טעה בדבר מצוה מכ"מ גולה ועי' ברש"י סנהדרין דף פ"ז ע"ב דמבו' שם דאם הב"ד טעו בדין וצוו לשליח ב"ד להלקותו הם חייבים לשלם והוי כמו מצמצם כיון דע"י נעשה זה ובתוספתא ב"ק פ"ט גבי עבד בראשי אברי' אמר שם דאם צוה לאחר לסמא עינו אינו יוצא ושם בגדר דצריך לעשות בו מעשה כמבו' בתוספתא שם הובא בתוס' ב"ק דף צ"א ד"ה לא אך יש נ"מ דגבי עין יש בו ב' גדרים אם משום חסרון בעצם העין או משום הסתלקות הראי' וגבי אזן רק משום הסתלקות השמיעה ונ"מ גבי סמוי' עינו וחטטה דק"ל עבד יוצא לחירות קידושין דכ"ד ע"ב אם אז צריך גט שחרור לשיטת המכריעין קידושין שם דבשאר איברים צריך ובעין א"צ אם משום הראי' או משום החסרון וגבי גלות אם מצמצם חייב בודאי לא דהרי חזינן דאף אם עשה טריפה שימות בודאי ומת ע"י הרוח פטור מגלות כמבואר בכמ"מ ולא כדברי הראב"ד ז"ל בהל' רוצח פ"ו. ובאמת בהך דכריתות דף י"א משמע דהאומד למלקות הוא גדר דין לא מחמת החשש ולמד שם מקרא אך שם י"ל דכיון דעיקר הגדר דסנהדרין ד"ו משום דבעינן אחיך וגבי שפחה הוי זה מחלו' דתנאים ב"ק דפ"ז וכמ"מ אם הוי בכלל אחיך וגם יש סתירה בין לשון המשנה במכות דף כ"ב ובין הברייתא דסנהדרין דף י' אם האומד נצרך שיהי' למלקות הראוי' להשתלש או מלקין אותו והאומד הוי אומד ונ"מ אם אמדוהו לקבל כ' דא"צ להלקותו רק י"ח והוסיף רצועה א' והלקה אותו י"ט אם חייב גלות אם זה הוי כאנוס כיון דבאמת יכול לקבל ע"פ האמוד אך כיון דע"פ דין אין יכולין להלקותו לא הוי אומד כלל וזה ר"ל הראב"ד ז"ל בהשגות בהל' רוצח פ"ה הל' ו' עי"ש וגם באמת י"ל דזהו כונת הגמ' במכות דף כ"ג אין לי אלא מכה רבה כו' ובספרי בפר' תצא מרבי שם בזמן שמוסיפין על כל אומד ור"ל כה"ג אף דבעצם האומד הוי לכ' והוסיף על י"ח

ועי' בהך מחלו' דב"ק דף פ"ו ע"א גבי שומא אם שייך לב"ד שומא על דבר שאין בו חיוב דין גבי עבד תרי לישני ע"ש ומה דבגמ' אמר במכות דף כ"ג למד על הראשונות שהם מכה רבה ומה ר"ל או דר"ל דהך מ' הם מכה רבה דאין מלקין אותו רק ל"ט או ר"ל כך דהנה עי' בדברי רבינו בהל' רוצח פ"ד ה"ז משמע דהא דקי"ל דהאחר חייב זה רק אם יש באבן האחרון בלבד כדי להמיתו בלא צירוף הראשונות א"כ קשה להך משנה דכאן דהוסיף לו רצועה א' גולה ואמאי ואמר כך דכאן הוי המלקיות המספר לא בגדר מצטרף רק בגדר עצם וכיון דהוסיף נעשה כמו מנין חדש וגם הראשונים הוי שלא כדין ולכך גולה זה ר"ל הגמ' וזה ר"ל ג"כ הך דזבחים דף י"ח ע"ב בהך מחלו' אם יתר כמאן דאיתא או כמאן דליתא ר"ל כך אם המספר של הדין יש רק שנתוסף עליו עוד אחד או שאינו כלל וזהו ג"כ כונת הגמ' מכות דף ה' ע"א ממון מצטרף מכות לא מצטרף ר"ל כך דמלקות המנין שלו פחות משיעור התורה כמאן דליתא וא"א שיתחייב מלקות ע"פ דין פחות ממ' והפסק של מלקות צריך דוקא מ' רק אח"כ אומדין אותו כמה יכול לקבל זהו דין בפני עצמו ולכן א"א לפסק שיתן לכל עד חצי מלקות וכה"ג כתבו התוס' ביומא דף פ"א גבי רביעית דם הבאה מב' מתים דרק אם הי' שני רביעית ונטל חצי מזה וחצי מזה דאז מצטרף וכן מבו' בתוספתא דאהלות פ"ב וכן הדין גבי מזוזה עי' מנחות דף ל"ד ע"א ודף ל"ג ע"א בעינן כתיבה תמה במה דאמר שם ליכתביה על המזוזה ר"ל כך דכתיבה נקראת הפרשה שקובעין על המזוזות וכמבו' שם דף ל"ג כתיבה בגובה וכן ר"ל דשם דף ל"ז כתיבה בימין ר"ל דלא כפירושם רק דמזוזה הוא בימין כמבו' כאן דף ל"ד אף כאן צריך שתהא הכתיבה תמה דהיינו שתהא כל הפרשה נכתבה ואח"כ יהי' על מזוזות ואם נימא שצריך לכתוב על המזוזה וא"כ מתחיל לכתוב על מזוזה בזמן שאינה תמה ולכך אמר שם דליכתבה על האבן קודם שהוא מחובר במשקוף ואח"כ יקבענו וכן הדין מה דלכאורה יש סתירה בתוס' אם יוכל לתפור ב' חצאי פרשיות של מזוזה אך כך דודאי אם כתב חצי פרשה זה לא כלום רק אם היו לו ב' פרשיות שלמות וע"י סיבה נחסר מזה חצי ומזה חצי יכול לתופרם וכבר חל עליהם שם פרשה ועי' זבחים ד"פ ודף כ"א וכמ"מ וחולין דף ק"ז שירי טהרה ועי' נזיר דף נ"א גבי תרוד רקב דשני חצאי תרוד לא מצטרפי ואם הי' לו ב' תרודים ונטל מזה מחצה ומזה מחצה שפיר מצטרפי ע"ש ובירוש' שם וכן בהך למאן דס"ל דפחות מכביצה מקבלת טומאה אך אינה מטמא אחרים עד שיהי' בה כביצה עי' תוס' שבת דף צ"א ופסחים וב"ק וכמ"מ אם הי' לו ב' חצאי ביצים שקבלו טומאה אם מטמאין אחרים וזה ר"ל בזבחים דף ל"א ע"ש ברש"י ותוס' ובעידיות פ"ג וכמ"מ ועי' בדברי רבינו בה'

טומאות אוכלין פ"ז הי"ד והי"ז גבי אוכל פרוד דמצטרף לטמא טומאת אוכלין אחרים ע"ש בהשגות ופליגי בזה דרבינו ס"ל דרק שני חצאי כביצה אז מצטרף לטמא אחרים אף שאינם דבוקים דכיון דיש בכ"א כזית כמבואר בכ"מ לכך חשיבא וכן מוכח בירוש' תרומות פ"ב ופ"ט דרק כשאין בכ"א כזית אז אינן מצטרפין וכמו בהך דטהרות פ"ט מ"ט גבי זיתים דשפיר מצטרפא אע"פ שאינן דבוקין דלא כפי' הר"ש שם וע' מנחו' ד"ע התבואה כו' וע' טהרות פ"ח מ"ח ובפלוגתא דשם אם רק שני חצאים אז מצטרפין ועי' תוס' זבחים דק"ה ע"ב ומנחות דכ"ד וכה"ג מבואר במנחות דכ"ו גבי הקטיר קומצו פעמים ולא פעמי פעמים ע"ש, ופירורים שהתוס' שם כתבו דלכו"ע לא הוי הקטרה אך בירוש' פ"ב דיומא מבו' להיפך, ועי' רש"י זבחים דצ"א ע"ב ד"ה הא ובפיה"מ מנחות פ"ו על דע"ד ע"ב ועי' במ"ש הראב"ד בעדיות פ"ג מ"ב בהך דר' דוסא ע"ש ובשבת דצ"א דמבואר שם דמצטרף ותוס' חולין דקי"ח ע"ב ועי' במכשירין פ"א ופ"ב גבי מקפה ושאר דברים אך שם רק משום דטבו"י קיל וזה מחלוקת בירוש' חלה פ"ג ר"י ור"ל אם משום דגם בשאר דברים לא הוה זה חיבור רק מדרבנן או דטבו"י שאני, וזה תלי' במחלוקת תנאים דספ"ג דטבו"י אם הטבו"י יש עליו שם טמא וכ"כ בזה, ועי' בדברי רבינו במס' כלים פ"א בפי' המשניו' בזה ובטבו"י פ"ב מ"ג גבי עיגול של דבילה ע"ש בפי' המשניו' ובירוש' פ"ב דתרומות דמיירי שנתחבר במי פירות דאז לא הוי חיבור, ובאמת בתוספ' דטבו"י הובא בר"ש סוף הל' ג' ובירוש' יבמות פ"ד מחלק שם בדבילה בין לא ריסקה ובין ריסקה ובדברי רבינו בהל' טומאות אוכלין פ"ז ה"ד, אך באמת גבי צירוף לטמא אחרים תלי' כך אם מה דקיי"ל דאף דאוכל פחות מכביצה מקבל טומאה מהתו' אך אין מטמא אחרים כמבו' בכמה מקומות, אי משום דאין פחות מכביצה יוכל לטמא אחרים מחמת החומר או מחמת הצורה דפחות מכביצה לא קיבל עליו טומאה רק לעצמו ולא לטמא אחרים וזה תלי' בהך דירוש' ערלה פ"ב דס"ל לשמאי שם דכמו דחזינן גבי איסור המחמץ והמתבל אף בפחות מכשיעור אוסר ולא בטל חזינן דזה משום החומר וכיון דנתבטל החומר נתבטל האיסור אבל במחמץ כו' שעדיין ניכר חומרו אוסר ה"נ גבי טומאה דאם חימץ עיסה בפחות מכביצה טמאה נטמאת העיסה ומבו' שם הטעם דתלי' בהך דמנחות דף נ"ד וירוש' תרומות פ"ב הל"ד דאם נתפח גם כן יש מ"ד דמטמא ועי' בתוספ' פרה הובא בר"ש בפ"ח מ"ז אך שם משום דהוה ברי' וכעין הך דחולין דקי"ט וגבי ברי' דחשוב בכ"מ אף דמ"מ בגדר חומר איננה מטמא עד שיהי' כביצה מ"מ הטומאה יש עליו ועי' שבועות דכ"א ע"ב ובנדה דף מ"ג ע"ב אם ברי' או אבר דאין צריך שיעור אי משום דהוי חשוב כשיעור שלו או דאין צריך שיעור כלל, ועי' נזיר דף

נ"א ע"ב גבי נמלה שחסר' רגל ועי' באהלות פ"ב גבי הך מחלוקת דר"ע וחכמים גבי דם קטן שיצא כולו ואין בו רביעית אם מטמא ותוס' יומא דף פ"א וד' ע"ט גבי ברכה, וכן מבו' בירוש' ערלה שם דפליגי ר"מ ורבנן בתו"כ פ' שמיני גבי ג' לוגין מים שאובים אם רק דזה המציאות כן או דאין בו כח לפסול ונ"מ פחות מג' לוגין שיש בהם צבע וניכר פוסל ועי' שבת דקמ"ד ע"ב ובמקוואות פ"ג מ"ד דאם נתכוין לרבות מצטרף לג' אפי' בכמה שנים אך י"ל דזה רק אם הכלי ששופך ממנו יש בו מים שאובים הרבה, וכבר כתבתי דמוכח מדברי רבינו בהל' מקוואות דאם התחיל לשפוך לתוך פחות ממ' סאה מכלי שיש בו הרבה מים שאובי' אף שנגמר הג' לוגין מים שאובים לאחר שכבר הי' בו מ' סאה כשירים מ"מ נפסל למפרע היכא דדעתו להוסיף ע"ש בפ"ה מה' מקוואות ה"א ועי' בתוס' חולין דקכ"ג גבי עור שהתחיל לקרוע ובאמת נראה דאף דקיי"ל גבי כל איסורין אף אם אוכל פירורים בפחות מכדי אכילת פרס מצטרף עי' בכריתות די"ב ע"ב אך שם י"ל דמיירי שהוא פירור א' ועי' רש"י פסחים דקי"ד וברכות דל"ז ומנחות דט"ז ע"ב וכ"מ בזה ונזיר דף ל"ו ורש"י פסחים דמ"ד זה רק אם מתחילת אכילתו דעתו להשלים לבכדי אכילת פרס דאל"כ אימתי יכול להתרות בו דהא צריך תכ"ד ועי' בתוס' מכות ד"כ ע"ב ובפי' המשניות שם גבי הי' שותה יין דמתרין בו בתחילת שתי' שכך וכך זתים כו' וכ"ה בירוש' נזיר פ"ו ובפרט לר"ל דס"ל ח"ש מותר מהתו' ורק אם אין דעתו להשלים כמבו' בירוש' פ"ו דתרומות ור"ל כגון אם השלים לאחר כדי אכילת פרס או שאכל כמו חמץ בפסח סמוך לזמן כלות איסורו דההשלמה תהי' בזמן שמותר ומ"מ יש עליו גדר אכילה וכן ר"ל בהך דשבת דק"ג ע"ב במאי דאמר שם לר"ש דרק אם משלים אז חייב ור"ל אף אם השלים במוצאי שבת וכן ר"ל שם קל"ג ע"ב גבי מילה דאם לא הספיק לגמור המילה דחייב חטאת ור"ל דגמר במוצ"ש דהמילה נעשה כהוגן ורק מאחר שלא גמר המצוה בשבת חייב ובתוספ' אמר זה ר"י דס"ל מקלקל בחבורה פטור ע"ש דף ק"ו ועי"ש בירוש' שבת פ"א ה"ב מה דמחלק שם בין הוצאה פחות מכגרוגרות ואח"כ השלימה ובין האכילה פחות מכזית ואח"כ השלים ג"כ וכעין הך דחולין דק"ג ע"ב.

עכ"פ גבי צירוף לטמא אחרים בכביצה אף אם נעשה גוש יהי' ג"כ נ"מ במ"ש אם מחמת כמות או מחמת איכות דאי מחמת איכות אז צריך דווקא שיהי' הפחות מכביצה הי' בתחילה כביצה בזמן שקיבלו הטומאה ועי' זבחים דל"א ע"ש ברש"י ותוס' ופסחים דל"ב ע"ב בתוס' מ"ש מדברי התו"כ דאי אתה שובר אוכל לטהרו ור"ל כך דמ"מ איכות הטומאה נשאר עליהם ואם אח"כ יצטרפו יוכל לטמא אחרים, וכה"ג נ"מ גבי לבונה

עי' רש"י מנחות דף י"א ע"ב דגבי לבונה די אם חישב אף להקטיר קורט א' דאין בו כזית וכן ס"ל בזבחים דק"ח וק"ט ע"ב גבי הקטרה בחוץ ובכריתות די"ד ע"ש חזינן דכיון דאם נשתייר די בזה חל על קורט א' חיוב גבי הקטרה וגבי מחשבת פיגול אף דבהכמות אין בו שיעור כיון שיש בהאיכות והוה גדר ברי' וכן ס"ל לרבינו בה' קר"פ פ"י ה"ג דאף דקיי"ל דאין חייב על שבירת עצם אא"כ יש בו כזית בשר מ"מ גבי מוח שבעצמות א"צ כזית ובגדר הך דחולין דקכ"ה ע"א מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ והוה ג"כ גדר ברי' ואף דא"כ למה לא מתרץ הגמ' שם ובזבחים צ"ז בגדר עשה דוחה ל"ת נימא דמיירי כה"ג אך בעצם י"ל דזה ר"ל הגמ' בקולית ור"ל אף שאין בו כזית מוח וכמו בהך דחולין הנ"ל ועי' חולין דקי"ט, וכ"כ רש"י חולין דף כ"ח ע"א גבי שחט בעוף ב' חצאי סימנים וכה"ג י"ל בהך דיבמות דף ק"ה ע"ב דמבו' שם דאף למ"ד דעצם החליצה פועלת גם בינו לבינה מכ"מ על בירור הדבר צריך עדים ולא הוי כמו בהך דב"ב דף קל"ד ע"ב גבי גרשתי את אשתי דלחד שיטה מהני משום דבידו וה"נ היכא דשניהם מודים וע"כ דגבי גט די בדעתו בלבד לכך מהני אבל גבי חליצה דצריך כונת שניהם ורצון שניהם לא מצטרפי אף ששניהם מודים ונ"מ גבי שחרור בעבד אם האדון מודה ששחררו אם נאמן ע"ז ועי' בהך דגיטין ד"מ ע"ב משמע דנאמן ובהך דב"ק דף ע"ד ע"ב גבי שן ועין דהטעם דלא מהני משום דמודה בקנס פטור ואמאי לא נימא דזה יהי' ג"כ בגדר דבר שבערוה שצריך שנים להפעולה ולהבירור. וגם כיון דזה הוי גדר גירות ובפרט למ"ד דא"צ גט שחרור הוה גדר משפט עי' יבמות דף מ"ו ע"ב אך יש לחלק בעבד עי' תוס' קידושין דס"ב ע"ב וכבר כתבתי בזה ואכ"מ ולכך גבי מלקות כיון דהמנין הוא עצם א"א להצטרף ולפסק דין שהם חייבים מלקות בפחות מן המנין והאומד אח"כ זה דין חדש וכן יתר על המנין עושה זה לפנים חדשות וזה ר"ל במכות דכ"ג שם למד על הראשונות שהיא מכה רבה ר"ל שגם הני שלקה בדין מכ"מ אח"כ גם זה נתבטל ועי' כתובות דף צ"ח וצ"ט ובהך דזבחים דל"ד גבי חי' ובד' רבי' שם ג"כ ר"ל לא דלר"ל ס"ל דחיה כשרה לקרבן דזה מבו' במשנה דמע"ש דלא עי' מנחות דף פ"ב וחולין דף פ"ד וכמ"מ וכריתות ובכורות נ"ד ע"ב רק דר"ל אם זה רק דלא חל עלי' שום דבר והוי כמו דקלא בעלמא עי' תמורה ד"ז וכן נ"ל גבי נפל דרק תוך ח' ימים היכא דכלו לו חדשיו אז עבר משום מחו"ז אבל אם הוא נפל לא כלום הוא וכאבן בעלמא וכן בהך מחלוקת דמנחות דפ"ו גבי שמן שלא הביא שליש לגי' התוס' דלכו"ע פסול רק דלחד הוי כמו שרף בעלמא ור"ל דלא עבר כלום לא על הקדישו ולא על הקרבתו רק הוי כדיקלא בעלמא, [השמטה במ"ש גבי גדר דהוי כמו דיקלא בעלמא ועי' במ"ש התוס'

פסחים דף ס"ה גבי דם התמצית דלא איכפת לן אם קרב על גבי המזבח ובזה א"ש מה דמבואר בתמיד פ"ד דבזמן שמקריבין את התמיד היו קורעים את הלב ומוציאים הדם וקשה למה לא נקט נמי שהיו מוציאין את הדם שבסמפונות הכבד והריאה עי' חולין דף קי"א ובדברי רבינו בהל' מאכא"ס, וע"כ משום דמבואר בכריתות דף כ"ב דדם שבלב בשעת שחיטה נכנס הדם לתוך הלב, ע"ש בגי' רש"י והרי"ף ורבינו וזה מבו' בכ"מ סוטה דף י"ד ע"ב וזבחים דף י"ג ומנחות וע"ש דע"ח ע"ב, דסכין מקדש לדם א"כ נתקדש הדם רק יש בו פסול דלא נתקבל בכלי, ועי' בזבחים דף כ"ה גבי דם שעל הסכין דפסול, משא"כ דם שבסמפונות הכבד והריאה אין בהם שם גדר קודש והוי כמים בעלמא. ע"כ השמטה]. וכן גבי בהמה טמא' אם מקדישה למזבח נראה מתוס' תמורה ד"ז דעבר אך מדברי רבינו נראה דגבי הקדש לא עבר אבל לגבי הקרבה פסק רבינו בפ"ה ה"ו מה' איסומ"ז דלוקה דמדמה זה לאכילה ובאמת לפי המבו' בבכורות דט"ז ע"א דחמש חטאות מתות אם אכלן עובר בלאו כמו בהמה טמאה ע"ש ומ"מ אם הקריבם לא עבר רק בעשה כמבו' בתמורה די"ח וכ"מ ועי' בה' איסומ"ז פ"ג ה"ג דס"ל דפסול דטומטום ואנדריגנוס גבי קדשים מלבד הספק הוה כמו ברי' אחרת ולכך לדידן גם בעוף לא קדשו וכן בוולדות קדשים אם נימא במעי אמן הן קדושים לא חל עליהם קדושה וכן לא חל עליהם תמורה כמבו' תמורה די"ז ובדברי רבינו שם בהל' יו"ד ובפ"ד בה' תמורה ע"ש ובאמת נראה לשיטת רבינו דהוה ברי' וכהך דבכורות דמ"ב ודנ"ז ע"א גבי טומטום לפי גירס' רש"י ותוס' דאם נקרע ונמצא זכר ג"כ פסול לקרבן, ועי' יבמות ד"ק דגם בכהן טומטום הוי גדר ברי' וגם שם כן דאף אם נקרע ונמצא זכר ומלו אותו מ"מ פסול להקריב אף דאוכל קדשים כמו זכר (יבמו' ע"ב) וע' ספרי פ' פנחס ובד' רבי' פ"א דבכורים בפי' המשניות דטומטום אימעיט מקרא דאינו נוטל חלק בארץ ור"ל אף אם ניקרע אח"כ ונמצא זכר, ועי' ב"ב דקכ"ו ע"ב ודק"מ ע"ב וקמ"א ונזיר דף י"ג ובירושלמי שם ורצה לומר אף אם נקרע אחר כך ועיין חגיגה ד"ד וכבר כתבתי בזה ואף דבבכור הטומטום קדש מספק כבר כתבתי דהרי חזינן דנדמה אם יש בו מקצת סימנים דגבי בכור קדוש כמו בע"מ ומ"מ בקדשים אין בו שום קדושה כמבו' בכורות די"ב, ועי' ב"ק דע"ח ודברי רש"י בבכורות די"ב הנ"ל תמוהים שם דהרי בע"מ נכנס לדיר להתעשר ונדמה לא וכן לפ"ז ליכא תמורה בנדמה וכן וולדי קדשים בנדמה לא קדוש, ועי' תוס' תמורה דכ"ד ע"ב ובכורות דמ"א ע"ב בתוס' וכן גבי יתום כמבו' בכורות דמ"ב ע"א דזה כוונת הראב"ד בה' איסמ"ז פ"ג הל' י"א שהשיג שם למה לא חשיב יתום, ובאמת רבינו הביא זה שם בה"ד רק ר"ל דאמאי לא חשיב זה בהל' יו"ד דהוה

כמו מקדיש עצים ואבנים וכמו גבי טריפה דאף דמבו' במנחות ד"ו ובחולין דקל"ו ע"ב דחל עליו קדושת בכור וכן כ' רבינו בפ"א מ"ה בכורות מ"מ בקדשים לא קדוש כלל לדידן כמבו' בתמורה די"ז וגם אם הי' קדוש פקע הקדושה והוה בגדר בהמה טמאה לדידן וכן נ"מ בקלוט לר"ש אף למ"ד במעי אמן קדושים ובמעי אמן אף לר"ש מותר כמבו' בחולין דס"ח ע"ב מ"מ כשנולד פקע ממנו הקדושה וזה ר"ל התוס' זבחים דקי"ד ע"א ע"ש ונ"מ דאז י"ל דאם הקריב לוקה ועדיף מבהמה טמאה, וכן יתום אף דבבכור קדוש כמבו' בחולין דקל"ו ע"ב הנ"ל מ"מ לגבי קדשים לא חל עליו קדושה כלל זה ר"ל הראב"ד ז"ל בהשגות הנ"ל, ועי' במכילתא פ' בא דמבו' שם דיתום כשר לקרבן, והוא תמוה, ובספרי פ' ראה פסק' ע"ז ממעט שם אך נ"מ גבי עולת נקיבה מעוברת דכשירה בבמה כמבו' בע"ז דכ"ד ע"ב שם י"ל דמקריב גם העובר עמה, ועי' חולין דע"ה ותמורה די"א והוה אז בגדר יתום היכא דנגמר הולד. ואז יהי' נ"מ אם עובר על הקדישם ועל הקרבתם ועי' בתוספ' מכות פ"ד ותמורה פ"ב גבי מקדיש רובע ונרבע ומקריב דעבר, ובדברי רבינו בה' איס"מ פ"ג ה"ז אבל גבי יתום ונדמה וכן טומטום ואנדריגינוס פטור דגבי טריפה כיון דאסור באכילה י"ל כשיטת רבינו גבי בהמה טמאה דכשם שלוקה על אכילתו כך הוא לוקה על הקרבתו, והא דרבינו בה' איס"מ פ"ב הל"י ממעט זה מפ' הקריבהו כו' י"ל דנ"מ בבכור דחל עלי' קדושה בטריפה, ועי' תמורה די"ז ע"א מה דמחלק שם ועי' בכורות די"ב ע"א במשנה דאין לפדות פטר חמור בטריפה ואף דלמה לן מיעוטא הא הפדיון הוא מתנות כהונה ואז חל עליו ונמעט זה מהך דחולין דקל"ו ע"ב ע"ש ברש"י ונתן לכהן ולא לכלבו דרק אם לאחר פדיון מת אז צריך ליתנו לכהן כמבו' בד"ט ודי"א ע"ב וכבר כתבתי בזה י"ל דכיון דקיי"ל דפט"ח אסור בהנאה מחיים עיקר הפדיון הוא להתיר הפ"ח וממילא שם מתנות כהונה לא שייך בזה ובמ"א אבאר. עכ"פ דבר דלא חזי כלל אין בו איסור תורה וכן בחי' כן ס"ל לר"ל ודלא מינה לא מחריב ועי' מנחות דף נ"ד גבי חרבה ועי' מנחות דפ"ו גבי שמן שלא הביא שליש ור"י ס"ל בזבחי' שם ותני' כוותי' דעובר ע"ז בעשה. וכן יש נ"מ גבי הזאות של יוה"כ עי' יומא דנ"ה ומנחות דכ"ז דנקט רק ז' ואמאי הא הוי ח' אך כך דע"ש בגמ' ביומא ובירוש' שם ובת"י מהו גדר המנין ועי' בשבת ד"צ ע"ב מחלוקת אם שייך טעות במנין בפחות מה' ובתו"כ פר' ויקרא גבי פר כהן משיח ובפר' אח"מ גבי הזאות של המזבח דאמר שם ג"כ דבעי מנין אך נ"מ אם המנין הוא בגדר צירוף או בגדר נקודה ונ"מ כגון אם קודם שהזה הזאה הד' כבר נתיבשה אחת מהן ועי' בהך מחלו' שם ביומא דף ס' וזבחים דף נ"ב גבי אם כלה כפר וכן גבי אם נשפך בתוך המנין אם משלים או מתחיל כבתחילה

וזהו ג"כ הנ"מ בזה בלשון המנין אם בגדר אחת שתים שלש או א' ב' ג' עי' בכורות דף נ"ח ע"ב דגבי מעשר בהמה המנין הוא א' ב' ג' וגבי הזאות המנין הוא אחת שתים שלש כו' ר"ל גבי מעשר בהמה הוא המנין המצטרף ואף אם מת אחד קודם השלמת הי' לא איכפת לן אבל גבי מנין דהזאות שם הוא בגדר עצם ועי' בפרה פ"ד ה"ה גבי הזה ז' כהנים בזה אחר זה כשרה ע"ש אבל הזאה הראשונה שמזה למעלה לא איכפת לן אם נתיבשה קודם גמר השבעה דלמטה כיון דמפסיק ביניהם כמבו' שם ולכך לא חשיב ליה במשנה דמנחות ועי' בתוספתא שם פ"ו דנקט מיעוטן מעכב רובן ור"ל אם למ"ד הזאה צריכה שיעור (זבחים דע"ה וע"ש ד"פ ע"ב) אם מיעוט נתייבש, ועי' בתוס' פסחים דל"ב וזבחים דצ"ג ותוספ' מנחות פ"ה הכניס מדמה כל שהוא פסולה. וכהאי גוונא כתב בהל' מאכלות אסורות בהך דפרה פ"א גבי כרם רבעי דר"ל שם לא כפי' הראשו' רבעי לאחרים דר"ל בנטיעות דאיך יעלה זה על הדעת דהרי מפורש בקרא להיפך רק דר"ל אם צריך שיתחיל שנה הא' של ערלה בזמן שכבר חל דין רבעי או לא איכפת לן וזה מחלוק' בתוספ' דמנחות פ"ז תנאים וכן נ"מ בהך מחלוק' ירושל' פ"א דערלה אם הביא נטיעות בגושיהן מחו"ל קודם רבעי ונטע בא"י אם יש בהם דין רבעי וכן נ"מ בהך מחלוק' בירוש' שם אם נטע לסיג ואח"כ חשב למאכל אם יש בהן דין רבעי וזה תליא בהך מחלוק' והארכתי בזה ג"כ בהך דמגילה דף י"ז ע"א במה דאמר שם זמנם למפרע לא ור"ל ג"כ כמו גר שנתגייר או קטן שהגדיל בתחילת ליל ט"ו באדר והי' מוקף אם חל עליו חובה לקריאת המגילה כיון שאצלו ט"ו קודם לי"ד ועי' בהך מחלוק' דשבת דף ס"ט ע"ב פלוג' דר' חייא בר רב ורב הונא גבי מהלך במדבר אם מתחילה מונה שבת ואח"כ ימי החול או להיפך ובנדרים ד"ס ע"ש ברא"ש ובחגיגה דף י"ח וזה תליא בהך דשבת דף פ"ז ע"ב ובירוש' פ"ב דביצה גבי שבת נתנה במרה אם מרע"ה אמר להם לישראל דין של שבת מתחילה בא' בשבת או בשבת ע"ש בתוס' וכן נ"מ גבי שש שנים של עבד עברי אם באמצע הו' שנים גלו י' שבטים ופסקו היובלות עי' בערכין דף י"ב ע"ב ודף ל"ג וקי"ל שם דף כ"ט אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג עי' תוס' גיטין דף ל"ו איך הדין עם העבדים עם הזמן אם היו עלי' שם עבדים עד שיתחדש היובל וישלמו השנים או זה גופא הוי היובל שלהם או מכ"מ נחשבו השנים אף שאז לא הי' זה ועי' כה"ג בכורות דף ד' ע"ב פלוגתא שם ועי' בהך דמחלוק' דכתובות דף ל"ט גבי בגרות מהו הדין אם מתה אם זה גופא הוי כבגרות או אין לה כלל בגרות כיון דאז ליכא זמן או שם יש בה בגר' ע"ש וזה תליא במש"כ אם זמן הוא דבר שטחי וכ"ז שלא נשלם אין עליו שם השטח מחמת דעדין לא השלים וכיון דאינו שוב לא הוי חסרון או

משום צירוף הזמן ושפיר מצטרף או אינו כלל בעולם וכ"כ בזה ובירוש' פ"ג דקדושין הוי זה מחלוק' בזמן שהתנה אם כל רגע ורגע שהזמן בא הוי כמו שנתוסף הקנין או אין שום נ"מ כל זמן שלא בא לא בא ועי' בנדרים ד"צ ע"ב ע"ש בר"ן אם זמן נקרא שעדין הדבר אינו ובגיטין דף כ"ט ע"ב מבו' דמה דהזמן חסר מכ"מ הדבר ישנו ועי' במה דפליגי רבינו והראב"ד בהל' שבועות פ"ד ה"י דס"ל להראב"ד שם דאף בנשבע בזמן שהי' אסור לאכול מכ"מ כיון שנשבע על יותר מזה הזמן חל ובהשגות הבה"מ בסוף מס' פסחים גבי מצה בשבועה לא כתב כן רק דלא חל והגדר כך דהיכא דהתנאי שלו הוי רק לשטח כך וכך זמן המצטרפין ואין נ"מ לו מחמת יום המוגבל רק מחמת הזמן שבינתים אז כל רגע ורגע שהזמן הולך הוא מתקרב ויש בו הזמן מה שלאחר כן וזהו הך דגיטין דף כ"ט ע"ב דהמציאות הוא כך דא"א שהזמן יעמוד אף רגע ועי' נזיר ד"ז דהזמן הוא מחובר אבל אם הכונה העיקרית הוא ביום פלוני כ"ז שלא בא עדיין אינו ועי' חולין דף מ"א ע"ב גבי פסח דכולה שתא זמן הוא ועי' יומא דף ס"ב גבי מחוסר זמן וכמ"מ ובהך דביצה ד"ל ע"ב וב"ב ד"ו ע"ב אם מצות סוכה דהוי זמנה רק ז' ימים אם זה נקרא דבר שהוא רק לזמן עי' ר"ן נדרים דף כ"ט או זה הוא הנצחיות שלו והוי כמו לעולם ועי' בלשון רבינו בהל' שבועות פ"ה ה' י"ח מה דרבינו מחלק הלשון בין מצה לסוכה משום דמבו' בירוש' נדרים פ"ב הובא בר"ן סוף פסחי' ובסוכה דשם סוכה לא חל על הדבר רק בזמן החיוב שצריך לישב שם אך במצה השם יש עליו לעולם רק המצוה בז' ימי הפסח. עכ"פ גבי סוכה הוי הזמן שלה העצם שלה ולא כמו מצטרף וכ"כ בזה ועי' בהך דערובין דף צ"ו מה דמקשה שם הישן בשמיני ילקה ולא מקשה כה"ג קודם תקנת ריב"ז גבי לולב משום דבאמת דבר שהתורה לא הקפידה על מנין י"ל דאין בה בל תוסיף וגבי הך דסנה' דף פ"ח ע"ב גבי זקן ממרא גבי ה' טוטפות אך דשם י"ל דלא המנין הוא דזה רק דבר הכרחי דכיון דצריך הני פרשיות והם ארבעה וא"כ זה ממילא ובזה יש להאריך הרבה בכל התורה אם דבר ההכרחי הוא ג"כ בגדר כונה כמו גבי נשיאת כפים דצריך לברך בקול כדי שישמעו כמבו' בסוטה דף ל"ח אם זה רק מחמת הסיבה או הדין כן ונ"מ היכא שכולו כהנים סוטה דף ל"ח ע"ב דהירוש' ס"ל בפ"ה דברכות דצריך שיהא הנשים עונין אמן דאל"כ לא הוי ג' פסוקים בגבולים וכן כתב רבינו ז"ל אך נפקא מינה למקדש, וכבר כתבתי בזה דלגמרא דילן לא שייך כלל גדר שמיעה אם גם שם דוקא בקול ועי' בדברי רבינו דפסק בהל' תפילה דעבר על בל תוסיף בנשיאת כפים גם בלחש ועי' כריתות ד"ו גבי שמן המשחה דאמר שם גבי מחציתו הקב"ה יודע בהכרעות ר"ל דכיון דהתו' צותה לנו שיהא נשקל בב' פעמים

וזה ע"כ מחמת מציאות הטבעי' נתוסף עי' בכורות די"ז ע"ב וכמ"מ גבי אפשר לצמצם ומה דגמ' מייתי שם ממידת כלים ושאר דברים ובקידו' דף נ"ד בפי' רש"י לא נתנה תו' למלאכי השרת וא"כ ע"כ יהי' שם תוספ' בהמשקל וזה ג"כ דין דאם נשקליה בבת אחת יפסול דהוי חסר ואם יוסיף לפי חשבון ההכרעה בכונה ג"כ יפסל רק זהו דין שכך צריך לעשות ועי' בתוס' מנחות דף כ"ג ע"א גבי שיעור הלוג ובירוש' תרומות פ' י"א גבי הרכינה ומיצה אם הוה תוספות ועיין בהך דזבחים דף ס"ב ובירוש' שקלים פ"ז גבי עצי המערכה וכן גבי המתנדב עצים דצריך שיהי' שיעור שלהם אמה מחמת כשיעור של זמן מרע"ה במדבר ואף דאז זה לא הוי בגדר צווי רק בגדר מציאות דכן הי' שיעור המערכה מכ"מ נשאר זה שעור לעולם ועי' מנחות דף פ"ז ע"ב גבי חביתין דמחלק לחלות ביד ולא איכפת לן אף דא"א לצמצם ע"ש בתוס' דף ע"ו ע"ב ועי' בקדושין דף י"ב גבי פרוטה של מרע"ה והארכתי בזה בשיטת הירוש' דס"ל ביומא פ"ה דאם נטל את המחתה בשמאל והכף בימין פסול אף דזה רק מחמת המציאות כמבו' ביומא דף מ"ז וכן מ"ש רבינו בפ"א מה' יוה"כ ה"ב דיוה"כ שחל להיות בשבת גם קרבנות שבת עובד רק הכ"ג עי' שבת דף כ"ד וכיון דהמציאות דא"א שלא יחול פעם יוה"כ בשבת חל ע"ז ג"כ שם יוה"כ וכן (כ"כ זה) עי' מה שכ' הרא"ש בנדרים דף ע"ה ע"ב דשיעור הזמן מה שצריך לומר מופר לך זה הוי דין וישנו אף במקום דא"צ לומר כלל וכה"ג כתב רבינו בהל' נדרים פי"ג הי"ט גבי תכ"ד של בלבו ועי' כריתות דף י"ח ע"ב גבי כפרת יוה"כ דשם ג"כ אזלינן בתר שיעור הנצרך אף במקום דלא שייך זה וכב' כ' בזה מה דרש"י ז"ל במנחות דף ס"ח ע"א פי' גבי האיר המזרח להיתר חדש לא כמו בכ"מ משום דמבו' בירוש' חלה פ"א דאף למ"ד האיר המזרח מתיר מכ"מ צריך ג"כ שיהא כמו שיעור הקרבת העומר אף דעכשיו ליכא עומר ועמ"ש רבינו בה' ק"ש פ"א הי"א עישור שעה ועי' תוס' ר"ה ד"ח ע"ב ובזבחים דל"א ע"ב גבי שיעור הקטרה ע"ש ועי' שבועות דף י"ז ע"א גבי שהיה בטומאה במקדש אם שיעור ההליכה הוי ג"כ דין ובירוש' יומא פ"ב ה"ב גבי מנורה שכבתו ע"ש ובהך מחלוקת דערובין דף י"ד גבי מעמידי קורה אם צריך שיהא בהם שיעור להעמיד גם האריח וכן בהך דגיטין ד"כ ע"ב גבי על מנת שהנייר שבין שיטה לשיטה שלי דהוי זה שיעור דגט דבלא זה הוי כמו ב' ספרים ובהך דזבחים דף כ"ד ע"א גבי רגלו א' ע"ש וכן נ"מ להך בעי' בירוש' דנדרים הובא בר"ן דף ס"א ע"ב ודף ס"ג גבי קבע זמן למשתה בנו אם ר"ל עד המשתה או הזמן אם גם הזמן הוא מכלל הנדר ובהך דעירוכין דף כ"ט ע"ב וגיטין דף מ"ד ע"ב אם מכורה ויוצא או אינו מכורה כלל ע"ש ברש"י דמוכח שם דמכורה ויוצא יש לזה גדר זמן ואכ"מ. וכבר כתבתי בזה

בהך דמעילה דף כ"א ע"א גבי זיעת המעטן ע"ש בתוס' דמחלקים בין דבר שנעשה מציאות טבעי ביד"ש בגדר פעולה ובין דבר הנעשה מאיליו ע"י סיבה הכרחית, ועי' בהך דסוטה דף ל"ה ובירוש' פ"י דסנהדר' גבי דוד המלך ע"ה שהוליך את הארון הק' על העגלה לא על כתף משום דהוה ס"ל דהיכי דההילוך הוה בציווי הקב"ה אז צריך דווקא כתף אבל דהוה רק סיבה י"ל דדי בעגלה וכעין הך מחלוקת בזבחים די"ג וכ"מ גבי עבודה שאפשר לבטלה לר' שמעון וכ"ש כאן וזה ר"ל בסהמ"צ מ"ע ל"ד ובספרי פ' נשא גבי עגלת צב דהביא שם מקרא כאשר צוה ד' את משה ביד אהרן ומה זה שייך לאהרן ועי"ש ברמב"ן בשרש ג' אך ר"ל כמו הולכה וכבר כתבתי בזה, ועי' בדברי רבינו בס' המורה ח"א פ' ע"א בזה הגדר גבי מציאות ההכרחי ומדמה זה לזקן ולא הוי בגדר משטר אך מ"מ זה אינו דגם זה בכוונת מכוין, וזה ר"ל בהך דקידושין דנ"ד דלכך אין מועלין אף לכתחילה בבגדי כהונה משום דלא ניתנה תורה למה"ש, חזינן דאף דבר ההכרחי וממילא מ"מ הוי כוונת מכוין, ועי' כריתות ד"ה ע"ב גבי גדר כשני טיפי מרגלית גבי זקן אהרן ור"ל דהוי מספקא להו למאי דמבואר בתו"כ פ' צו ע"ש בראב"ד דבשעת משיחת אהרן אז היו נמשחים כל הבגדים, [השמטה במ"ש בביאור הגמ' דכריתות ד"ה ע"ב במה דאמר שהי' מרע"ה דואג כו' וכן אהרן ורק משום חשש מעילה ולא חשש סיכה וע"ש בכריתות דף ו' ע"ב דסיכה במשיחה די בכ"ש לכו"ע אך באמת כך דמבואר בתו"כ פ' שמיני דבשעה שמשחו מרע"ה נרתע ונפל לאחוריו פי' שאהרן נרתע ונפל השמן לאחוריו ונשפך ולכך היה מרע"ה חשש משום איסור מעילה וכן אהרן חשש לגרם, ועי' מעילה די"ט פרט למזיק עי"ש. ע"כ השמטה]. והנה לקמן אבאר גבי חושן ואפוד שיש בהם לאו דלא יזח עי' מכות כ"ב ויומא דע"ב אם זה הלאו הוה תמיד או רק בשעת שהכה"ג לובש אותן ואם הם נחשבים לבגד א' עי' במס' כלים פכ"ט ובפי"ט ה"א בתוספ' הובא בר"ש שם ושבת דמ"ז ע"ב וסוף פרה וכמה מקומות, אך כאן כיון שהתו' אמר' שצריך שמונה בגדים ונ"מ אם הי' צריך שיהי' השמן נוטף על החושן והאפוד בפ"ע או די באחת מהן כמו בהזאה וזהו שאמר על שני טיפין שיורד על הזקן כו' כטל חרמון וכו' ור"ל כמו בטל שכת' התוס' מעילה כ"א ע"ש דזה הוה נתינה ממש בכוונת מכוין אף דהוה בידי שמים ה"נ השמן היורד על הזקן אף שירד יותר מדאי אי נימא דהוה בגד א' זה הכל הוה בהשגחה עליונה בצווי הקב"ה דהוה שני בגדים אף שבהכרח שיהיו מחוברים כבגד א' ובגדר הך דר"ה דכ"ז אחת דיבר כו'. ואף שהאפוד הי' מאחוריו מכל מקום חושב האפוד הי' מלפניו ולכך הקפידה התורה שיהי' החושב ממנו כו' עכ"פ י"ל דגבי ד' פרשיו' של תפילין וכן גבי ד' מינים

של לולב הואיל דכאן המספר הוא בגדר הכרחי מחמת דצריך הני מינים והני פרשיות י"ל דליכא בזה בל תוסיף בגדר המנין והא דא' בסוכה דף ל"א גבי אגד לר"י דיאגד לו במינא אחרינא הוי ה' מינים לא ר"ל כלל מחמת בל תוסיף רק דר"ל דכיון דס"ל לולב צריך אגד בלא זה לא יצא והתורה אמרה דקיום מצו' לולב הוא רק בהני ד' מינים וא"כ א"א להכשיר ע"י מין חמישי כיון דזה הכרח ונ"מ ג"כ לר"י דס"ל שם דף כ"ט ע"ב ודף ל"ב דאם הי' פרוד יכפתנו אם שם ג"כ בעי שיהא דוקא ממינו כיון דזה רק סיבה לא הכרח וא"כ אפשר לפ' הך דר"י דאמר בדף ל"ו ע"ב אין אוגדין את הלולב אלא במינו דלא קאי כלל על אגד ג' מינים דא"כ למה בהך דסוכה דף י"ב ודף ל"ג ומנחות לא מייתי רק הברייתא הי' לו להביא מהמשנה אך ר"ל כגון אם הי' פרוד דצריך לכפותו לר"י וזה ג"כ רק במינו ועי' מכות דף י"א במה דמביא שם מה דא' רב דחזא בתפילין של ר' חיי' דהוי תפור בכתנא ע"ש ברש"י והוא תמוה דאיך יפלג ר' חייא על הלכה בכ"מ בש"ס שתפילין נתפרין דוקא בגידין אך ר"ל זה דודאי תפירתן הנצרך לדין לא מחמת סיבה זה רק בגידין הל"מ אבל אם נעשה איזה סיבה בהתפילין או בהפרשיו' שצריך לתופרם בזה ס"ל לר"ח דא"צ גידין וגם בזה לית הלכתא כותיה ועי' במגילה ד"ח ע"ב הא לתופרן בגידין ע"ש ברש"י שכתב מזוזה ושם ע"כ ע"י סיבה ועי' מנחות דף ל"א ע"ב גבי תפירה ע"י סיבה דרק בגידין ועי' שבת דף ק"ב ע"ב גבי קרש המשכן שנעשה בו נקב ע"י דרנא יוכל לסותמו באבר דאף דאין זה מינו וע"י זה נכשר אך יש לומר דנקב קטן לא מעכב במקדש עי' זבחים דף כ"ד ע"א גבי נעקרה האבן משמע שם דהמקדש כשר וע"ש ד"מ דרק נפרסה תקרה של היכל לא הי' מזה ורק להזאה ועי' בתוספ' סוף קרבנות ותו"כ פר' ויקרא גבי אם הרוח קפלה היריעה פסול משמע אבל נקב לא איכפת לן ורק גבי מזבח מבו' בסוכה דף מ"ט דפסול ובחולין דף י"ז גבי נפגם וכמ"מ דפסול או י"ל דהך תיקון ר"ל קודם שהעמידו המשכן וגם בס"ת כן דקודם שנכתב עליו והי' שם קרע יכולים לתפור אף בגרדון דשם לאחר שנכתבה ועי' יומא בתוס' דף מ"ד ע"ב גבי נרתיק דמחברו במסמרים למחתה בטל להמחת' ובסוכה דל"ז כיון דחיברו כגופא ועירובין דף ק"ד גבי מלח ובחולין דף פ"ג ע"ב ורק אם בלא הסתימה פסול אז א"א לומר שזה יכשר דא"א לבטל דאדרבא דזה מכשירן וכמו גבי בול של מלח דסוכה דף מ"ט ובהך דסוכה ד"ד וכ"כ בזה. עכ"פ גבי אגד של מיני הלולב לר"י דס"ל דצריך אגד וזה מכשיר להלולב א"א ע"י מין אחר בודאי לכו"ע כיון דזה לא הוי סיבה רק המציאות כן ובאמת נ"ל דבס"ת לדידן במכות שם וכן במגילה דף י"ט מה שצריך לתופרם לא מחמת שיהא מחוברין רק שזהו דין שצריך תפירה ונ"מ דאף אם יהי' לו קלף גדול שיהי' יוכל

לכתב המגילה עלי' פסולה דצריך דוקא דין תפירה (דהיינו מן יריעות אם מחולקים וי"ל דזה תלי' במחלוקת דסוכה די"ג כמה הוי אגד, ועי' בירוש' שקלים פ"ח דקליעה הוא ג' וכן גדיל עי' תוס' מנחות דל"ח ודמ"א ע"ב מן הספרי ועי' שבת דס"ד ע"א גבי קליעה ובעידיות פ"ג מ"ד ע"ש בפי' הראב"ד וכן שכונה כמבו' בע"ז דכ"א וגיטין ד"ו ונידה דס"א וכ"מ וכן שורה עי' ביצה די"ד וכן חבל ע' בספרי פ' האזינו וכן דיבוק עי' ירוש' תענית פ"ג) ועי' בהך דמשנה דכלים פ' כ"ט משנה ב' וכן משמע בירוש' בפ"א דמגילה דהתפירה הוי חיוב מצוה וכה"ג מבו' ביומא דף ע"ב ע"ב גבי בית יד בבגדי כהונה ע"ש ולכך זה גם ר"ח מודה דצריך גידין וכן בלולב זה בודאי לר"י צריך דוקא מינו דא"א שיחול עליו שם לולב ע"י מין אחר שלא מהמינים שפרטה התורה אך זה נראה שלפי זה גם לר"י אם אגדו בהדס או בערבה גם כן יצא ואפשר גם בענף של עץ אתרוג אף דהוא אינו עמם באגד מכ"מ מהמינים של הלולב הוא וא"כ י"ל ג"כ דאף למ"ד סוכה דף ל"ד דהדס וערבה צריך מנין שנים ושלשה לפי דקי"ל במנחות דף ל"ט דחוט של כרך עולה מן המנין ע"ש דפליג' בזה רב ושמואל [השמטה במ"ש גבי הך דסוכה דף ל"ד ע"ב גבי ג' הדסים וע"ש גבי קטומים עי"ש בראשונים (בדברי הרי"ף והראב"ד) אך באמת לשיטת הירוש' שם ר"ל כך דהנה עי' במס' פרה פי"א משנה ט' דאיזוב צריך ג' קלחים ועי' סוכה די"ג ובעהמא"ו שם דמבואר שם דאם הקלחים הם באיזב אחד מפסגן ובדיעבד כשר בלא זה, ע"ש בבעה"מ ובתוס' וכבר כתבתי בזה בדברי רבי' בהל' פרה אם זה חל עליו שם אגד או משום דאגד לא מעכב וכן במאי דנקט שם גרדומי פי' קאי אגבעולין וא"ש בזה מ"ש הר"ש בפרה שם דלא איתפרש השיעור ובאמת זה ברייתא בנדה דכ"ו אך הר"ש ר"ל אגבעולין והך דמנחות קאי אקלח וא"ש מה שהקשו התוס' שם, וכן ר"ל רבינו בה' פרה פי"א ה"ד וגבי הדס ר"ל כך דשנים קטומים דהיינו שגדלו ביחד ופסגן וא' צריך שיהיה גידולו כך. ע"כ השמטה]. וכן מוכח ביומא דף מ"א ע"ב גבי אזוב הניתן בתוך שריפת הפרה דשם לא נאמר שצריך ג' קלחים דהך דסוכה דף י"ג קאי אאזוב של הזאה ובפרה פ' י"א וכ"כ בר"ש בה"ט דלכאורה דבריו תמוהים דהרי מבו' בנידה דף כ"ו דאזוב שיעורו טפח אך י"ל דר"ל גבי גבעולין דזה חוץ מן השיעור של טפח כמבו' בירוש' סוכה פ"ג וגם גבי גרדומין ושיריים עי' בסוכה שם ומנחות דף ל"ה ע"ב אך זה קאי אגבעולין וזה קאי על אזוב גופא וגם באמת זה ב' גדרים דצריך להטביל בהמי פרה דוקא אזוב שיש בו ג' וכן צריך להזות דוקא אזוב שיש בו ג' עי' בירוש' ברכות פ"ז גבי אם הטביל אזוב שיש בו ג' ג' איזבות ואח"כ נטל מכל אזוב ואזוב קלח אחד אם מצטרף והא דאמר שירי אזוב כשר וכן גרדומי ר"ל שם כך לאחר

שהטביל אותם במי פרה ולאחר שהזה מהם ואח"כ נשבר יכול להזות מאותה טבילה אבל להטביל אותו פעם ב' לא וכן מבו' בירוש' עירובין פ"ז גבי שירי עירוב ועי' בדברי רבינו פ"א מהלכות פרה ה"ד דנקט שם ב' פעמים שירי ור"ל חד אגבעולין וחד אקלחים דזה ב' גדרים וא"ש מה שהקשו התוס' סוכה דף י"ג דמאי קמ"ל ר"ח הא מתני' היא גבי גרדומי אך ר"ל דזה אקלח וזה אגבעולין ועי' מנח' דף ל"ט ודף מ"א ע"ב גבי בלבד שלא תהא מופסקת ע"ש בתוס' ור"ל דכיון דע"כ מתירן הוי כמו בחדש ועי' עירובין דף ק"ב ע"ב גבי נימא שנפסקה ע"ש במה דפלי' רש"י ותוס' ושם דף ה' ע"א בד"ה סוף מבוי ובירוש' תרו' פ"ב גבי אגד של ירק שנטמא ואח"כ נתפרד וכמ"מ ובאמת מה דמחלקו' במנחות דף ל"ה ע"ב בין גרדומי רצועות משום דהוי תשמישי קדושה הנה הא אשכחן גבי לבונה במנחות דף י"א דאף דבעי' דוקא קומץ מתחלה מכ"מ לאח"כ די אם נשתייר קורט או שני קורטים וזה ג"כ קדושה ועיין תוספות זבחים דכ"ב ע"א גבי כיור עיין שם ובאמת עיקר הגדר אם דרצועות הוי מציאות פרטי לא שיהא מחלקי התפילין ועי' בהך דשבת דכ"ח ע"ב ובדברי רבינו בהל' תפילין פ"ג הט"ו דרצועות חמור מעור הבתין לגבי עיבוד ולגבי לשמה ע"ש ובהך דידים הובא בשבת דף ע"ט לגבי לטמא את הידים והנה באמת אינו מובן דהרי מבואר בדברי רבינו בה' אבוה"ט פ"ט דכל משיחות הרצועות שחיברם בספר מטמא את הידים וגבי רצועות י"ל דיש נ"מ בין תפורות לקשורות דשם רק בתפורות מטמאות את הידים כמבואר שם וכה"ג מחלקינן בתוספת' הובא בר"ש פי"ט דכלים ה"א וגם י"ל נ"מ בין משיחות ורצועות שחיברם בספר דשם יש שיעור ועי' בדברי רבינו בהל' כלים פכ"א משא"כ גבי רצועות של תפילין ועי' במאי דפליגי בידים פ"ג גבי גליון של ס"ת דר"י סבירא לי' דאינו מטמא את הידים עד שיעשה לעמוד משום דס"ל בכמה מקומות (פרה פ"ב ומכשירין פ"ג) דלא מהני ניחא לי' רק ע"י מעשה. עכ"פ רצועות של תפילין לא הוה בגדר חלק מן התפילין רק מציאות בפ"ע ודבר שהוא עצם לא מהני גרדומין ועי' מנחות דף מ"ב קשר אגודל דרק בשעת עשי' ורבינו בהל' פרה פ"ג ה"ב כ' שיעור אזוב על אזוב של שריפת הפרה ע"ש וכן בפי' המשני' פ"ג שם. עכ"פ בהך אזוב של שריפת הפרה צריך ג"כ שיהא בגדר אגד ע"ש בתו' ובספרי ודברי התו' צ"ע וא"כ ע"כ צ"ל דגם השני תולעת שכורך אותו עם האזוב ועץ ארז מצטרף לאגד ג"כ וכמו גבי הך דחוט של כרך בציצית א"כ לפי זה י"ל דאם נימא דלר"י דס"ל צריך אגד יוכל לאגדו גם בערבה או בהדס יהי' גם זה עולה מן המנין ואף דבכ"מ צריך דוקא דרך גדילתן כאן לא איכפת לן כמ"ש התוס' שם סוכה דף ל"א וכבר כתבתי בזה די"ל דלזה כשר גם פסול דלא גרע מן סיב, אך באמת נראה דהיכי דהוה שם הדבר רק יש בו פסול

עפ"י דין גרע, וזה ר"ל הך דסוכה דל"ב האי לולבא דסליק בחד הוצא בעל מום הוא, ור"ל דזה אסור ליטלו אף בשעת הדחק ובגדר כמו גבי קרבן מקדיש בע"מ, משא"כ גבי סיב הוה כמו הך דתמורה ד"ז גבי דיקלא בעלמא וכ"כ בזה, וכן הך דסנהדרין דף פ"ח ע"ב שם ג"כ ר"ל הנה כך דהנה בירוש' שם אמר דרק אם הי' ההוספה של ממרא ה' טוטפות של ד' פרשיות ולא בפר' כלל וע"ש בגמ' מה שהקשו מלולב וציצית ובתוס' שם דמשמע דהפסול משום הוספה ובירוש' שם אמר דהוא הדין גבי מזוזה שייך הגדר דזקן ממרא ואף דשם ליכא הטעם דגמ' דידן מחמת כל בית שאינו רואה את האויר וצ"ל דגבי מזוזה אם הזקן ממרא הורה שצריך ג' פרשו' במזוזה והנה מבואר במנחות דף ל"ב גבי כתבו אגרת ע"ש בדברי רבי דאם הוסיף אפילו אות א' בפנים במזוזה אפילו בפ"ע פסולה המזוזה ובאמת זה תליא בהך מחלק' דב"ש וב"ה ירוש' סוטה פ"ב ופ"ג אם אות א' יש עליו גדר מציאות או לא חל עליו שם גדר בפ"ע רק חלק כיון דליכא תיבה באות א' ע"ש דמבואר דאם כתב בפ' סוטה לב"ש אות אחת יתירה בפני עצמה שלא בתיבה שוב נפסלה כל הפרשה סוטה, ואז אם מחקה חייב מלקות משום השמות שבה וב"ה ס"ל דדווקא עד שיכתוב שתי אותיות יתירות, ורבינו גבי מזוזה פ"ה מה' תפילין ה"ז פסק בזה כב"ש שאם הוסיף אפי' אות אחת בפ"ע פסולה המזוזה וזה ניקרא איגרת וזה ר"ל הגמ' מנחות ד"ל ע"א אבל יתירות לית לן בה ע"ש בתוס' ור"ל ג"כ לא בתוך התיבה רק בפ"ע ובס"ת לא איכפת לן אבל גבי מזוזה וכן בפרשה סוטה וכן בגט פסול וכמבו' בירוש' גיטין פ"ג ופ"ט אם ענין אחר אפי' כל שהוא פוסל ועי' במה דפלי' שבת דף קט"ו ע"ב גבי פ"ה אותיות להציל בשבת מפני הדליקה או לטמא את הידים אם דוקא שיש תיבות שלמות או אף אותיו' מפורדות ובאמת זה תליא אם הנך סימנים דשבת שם ור"ה דף י"ז ע"ב דאם זה הוי מציאות בפ"ע או רק סימן בעלמא ועי' בהך מחלו' דסוכה דף נ"ג ע"ב גבי תקיעות ע"ש סימנים בעלמא ועי' בשיטת הגאונים דהך דשבת דק"ג ע"א במשנ' בב' סמניו' דר"ל הני נונין הפוכין וזה ג"כ נ"מ בהך דקדושין דף ל' גבי דחשב שם מספר האותיו' והתיבות בס"ת ובתהלים דנ"מ איך נחשבין הסמנים וכן נ"מ להך דמנחות דף כ"ט ע"ב גבי ד' טעיות יגנזו אם יש ד' טעיות בתיבה א' אם הפסול הוא מחמת האותיו' וא"כ יש בה ד' טעי' אבל אם הפסול הוא מחמת התיבה לא הוי רק טעות א' [[השמטה- במ"ש בגדר אותיות אם יש עליהם שם פרטי, ועי' תוספ' שבת פי"ב דאם כתבו בשבת כל א' אות א' אפי' גמרו את הספר פטורים, ואמאי דלכאור' יהא האחרון חייב כמבואר בשבת דף ק"ד ע"ב וע"כ דהס"ת פסולה. ע"כ.] ועי' במה שכ' התוס' מגילה ד"ט ע"א בשם רש"י דהיכא דהדבר ישנו בשיבוש גרע מלא נכתב כלל

והנה באמת מה שהקשו שם התוס' לק"מ דמיירי דהני דיגר שהדותא משלימין לפ"ה אותיות, ובאמת דברי הגמ' דשם אינו מובן לכאורה דאף אי נימא דיכול לתרגם התו' אבל כאן שהתו' אמרה לנו שלבן קרא כך ויעקב קרא כך איך יכתוב ההיפך ובאמת זה תלי' במחלוקת דגמ' דילן עם הירוש' מגילה פ"ב גבי קרא תרגום היכא דכתיבא בלה"ק אם זה ניקרא כמו בע"פ ע"ש וכבר כתבתי דזה תלי' כל דבר האמור בתו' מה שאמר אדם אם זה ניקרא לשון תורה או לשון בנ"א, עי' ביבמות דס"ב ע"ב דס"ד דאמר דבני בנים כבנים מקרא הבנים בני כו' ובאמת בלשון ב"א הוה זה מחלוקת בב"ב דקמ"ג ע"ב וכן רבינו ס"ל בהל' מעש"ש דפ' לא בערתי ממנו בטמא הוה לאו דלא כמ"ש רש"י ותוס' פסחים דכ"ד ויבמות דע"ג, ועי' בירוש' סוטה פ"ה דמבוא' שם כדברי רבינו דשם נקט עשיתי ככל אשר צוותני, וכן רבינו בסהמ"צ גבי בסו"מ כתב שם דאזהרה שלו למלקות הוא מקרא דאיננו שומע ע"ש וכן מה דמבואר בירוש' דמאי פ"ב וזבחים דק"ו דאכילת פירות שביעית שלא כדין הוה לאו והלאו הוא מהך דהן לא נזרע ולא נאסוף כו' חזינן דאף לשון של ב"א הכתוב בתורה חל עליו גדר תורה, ובאמת כבר כתבתי דלאו של בסו"מ למלקות הוא פסוק לא תגנוב כן מבוא' בירוש' סנהדר' פ"ח ופי"א, והך דסנהדר' דף ס"ג שם ר"ל אזהרה למיתה והירוש' ס"ל דאזהרה דלמיתה הוא הפ' לא תגנוב האמור בעשה"ד, וכבר כתבתי בזה דלדברי רבינו בה' חובל פ"ד הל"ט נראה דס"ל דלא כהירוש' דרק בחובל יש עליו גדר לאו ולא גבי גניבה דהרי אם גנב ביוה"כ פטור מממון כמ"ש בפ"ג מה' גניבה, וע"כ דאין עליו כלל שם גדר לאו ועי' כתובות דף ל"ד ע"ב ע"ש ברש"י ד"ה מאן ולא הביא הך דב"ק דפ"ז וד"ע, ואכמ"ל. ובאמת גבי שם הדבר תליא אם הוה שם או מציאות מחמת הכוונה כבר כתבתי דזה מחלוקת תנאי' בתוספ' תרומות פ"ד גבי אם קרא לשנת מעשר עני בשם מעש"ש אם חל אי לא, ור"ל דאם הוה גדר שם לא חל, ואם מחמת המציאות חל, דגם מעשר עני הוא שני לראשון וכן בהך דב"ב דף ס"ג גבי על מנת שהמעשרות שלי ובירוש' דמאי פ"ו ובתוספ' שם אם ר"ל חלק עשירי או דר"ל דין מעשר ונ"מ אם זרע דבר שפטור מן המעשר, וזה ר"ל ג"כ שם בב"ב גבי על מנת שדיוטא העליונה שלי אם ר"ל כמו עכשיו או דר"ל העליונה כמה שיהי' לעולם העליונה שלי וזה ר"ל הגמ' שם ועי' במאי דפליגי רבינו והראב"ד בה' נדרים גבי הך דבכורות דנ"ה גבי הנודר ממי פרת, אם ר"ל השם שלהם או ר"ל המים הבאים משם, ע"ש בפ"ט הי"ח ונ"מ בהני מים שבאים לאחר נדרו, ועי' נדרים דל"א ור"ן שם דפ"ד ובריטב"א גבי הבאים לאחר נדרו וגבי גדר דשם לווי חולין דס"ב וסוכה די"ז וזבחים דכ"ב גבי מי כיור, ועי' ב"ב ד"ל גבי דבי בר סיסין ולשון רבינו בה' מכירה

פכ"א הכ"א דמפרש להיפך, אם הכוונה על השם או על המציאות ובהך דזבחים ד"ז גבי תודת ראובן לשם תודת שמעון אם הוי שינוי קודש דהשם חל על העצם, ומנחות ד"ג גבי מנחת מחבת והארכתי בזה גבי גט בתואר כהן ולא הוי כמו בשטר דכתובות דכ"ד ע"ב גבי מהו להעלות משטרות ליוחסין דגבי גט לא מחמת המציאות הוא כן אלא שכך קורין לו משא"כ בשטר דבגט אינו יכול לכתוב רק ענין השייך להגירושין וכמבו' ירושל' גיטין פ"ג דשם השם הוה כמו עצם וכן שם האב כך והוה כמו שם ארוך וצריך לכתוב הכל לשמה, דלא כמ"ש התוס' גיטין ד"פ משא"כ בשטר, ונ"מ דהרי כ' הריטב"א פ"ה דנדרים דגם חלל יש עליו שם כהן בל' בנ"א ואיך מעלין וע"כ דבשטר הוי מציאות לא עצם ולכך בכתובות שם דייק פלוני כהן וכן דייק הרשב"ם ב"ב דקע"ב ולא פב"פ מחמת דשמא הוא חלל ואב כהן. וזה ר"ל הירוש' במגילה פ"א וכאן לתרגם כו' ור"ל דאף דבאמת אין נקראים כך רק בלה"ק הוה השם כך מחמת המשמעות ועי' כתובות ד"י ע"ב ויומא ד"י ע"א ומגילה די"ח. ויהי' נ"מ חסר אות א' בתוך התיבה דאז מחמת החסר לא איכפת לן כמ"ש בשם רש"י אך הלא ע"י זה נפסלת התיבה בשיבוש ועי' ר"ה דף ל' ע"ב אם גם היכא דלא אמר כלל הוי כמו שיבוש ועי' מגילה דף כ"ב ע"ב גבי נפילת אפים דגרע אם עשה שלא כדרכו מלא עשה כלל ותוס' סוטה ד' ל"ג גבי קריאת פר' חליצה ובכורות ד"ג עריבו בה בחולין אך יש לו' דנ"מ היכא דחסר אות אחרון של התורה דשם הכתיבה הי' בטוב וכן י"ל גבי הך דהביא התוס' שם בגיטין דס"ת שחסרה יריעה א' ר"ל יריעה אחרונה דכך הוא הגדר. עכ"פ אם נכתב עוד פר' במזוזה נפסלה כל המזוזה ועמ"ש רבי' בה' ס"ת גבי ס"ת עם נביאים דבטלה הקדושה והנה שיטת רבינו דס"ל דגבי מזוזה אין צריך עיבוד לשמה ועי' מה שכ' בתשו' הובא בה' תפילין פ"א הי"א ור"ל כך דהנה הא דמבו' במגילה ד"ח ע"ב גבי מזוזה דמטמאה את הידים ולכאורה אינו מובן הא מבואר בתוספ' דידים הובא בדברי רבינו בהל' אבות הטומאה פ"ט ה"ח הכותב שמע כו' לתינוק מטמא את הידים א"כ לא גרע מזוזה מזה ודוחק לומר דר"ל נ"מ אם לגבי לטמא תרומ' או רק קודש עי' תוס' שבת די"ד וחגיג' דף כ"ד אך י"ל כך דמזוזה כ"ז שאינה נקבעת על המשקוף אין עליה שם מזוזה ועי' בקידושין דף כ"ב ובמכילתא פ' בא גבי על המשקוף ועל שתי המזוזות מעומד ועי' תוס' מנחות דף ל"ד והוי כמו שעדיין לא נגמר כ"ז דאינו מחובר וכבר כתבתי בזה דצריך שיהי' מתחילה כל המזוזה ואח"כ יקבענה א"כ לשיטת הזקן ממרא דצריך ג' פרשי' וא"כ צריך לכתוב קודם קביעתה וא"כ הוי גרוע ועומד וכן ר"ל שם גבי לולב דאם הוא מוסיף עוד מין אם צריך אגד ע"כ צריך שיהא המין ההוא ג"כ מאוגד וא"כ נפסל האגד לדידן דעיקר האגד

הוא שיהי' מיני' אלו בפ"ע וכן בציצית כב' כ' בזה דהקשר עליון דמבו' במנחות דף ל"ט דהוי מן התורה מה ר"ל שיהא מחובר הציצית עם הבגד או שיהא מחוברין החוטין זה עם זה בבגד דזה ודאי אף דקי"ל בכ"מ דתוכף ב' תכיפות הוי חיבור לכו"ע עי' סוף כלאים ועי' שבת דנ"ד וכן גבי בגדים דהוי חיבור אך מכ"מ גבי ציצית כיון דע"כ אינו מבטלן לבגד דאם מבטלן שוב לא הוי עליהם שם ציצית כמבו' במנחות ד"מ ע"ב ונ"מ ג"כ גבי נגעים דאם נעשה נגע בהטלית בודאי הציצית ניצולין ועי' בפ' י"ג בהל' טומאת צרעת ה"י ע"ש ובר"ש בפ' י"א דנגעים משנה י' נראה דרק בצבועין מציל אבל בציצית לכו"ע מציל כמ"ש דאינן בטלין לבגד מכ"מ צריך שיהא מחוברין בב' תכיפות ובזה יש לבאר דברי התוס' במנחות דף ל"ט וד"מ גבי כלאים בציצית די"ל כך דודאי בכ"מ עי' תוס' יבמות ד"ה ונידה דס"א אם ביטל להבגד הנך חוטין הוי זה כלאים דאורייתא לפי' דרבי' תם אבל גבי ציצית כיון דע"כ אינן מבטלין להבגד כמ"ש שוב לא הוי כלאים דאורייתא אך זה רק עכשיו שהתורה אמרה לנו דהוי מצות עשה כה"ג אך מכ"מ היאך אמרה התורה לעשות כך ילפינן מזה דעשה דוחה לת"ע ושוב אין כאן כלאים מן התו' כיון דהוי בפ"ע וכה"ג רצה לו' התוס' במנחות דמ"א גבי בגדי כהונה דאין עלי' איסור כלאים כלל דאינו לובש אותם רק לצרך עבודה גדר מעשה עץ דחולין דקכ"ט ותוס' שבת דכ"ח ע"ב ע"ש אך מכ"מ אם לא חל עליו שם בגד פסול הוא לבגדי כהונה דהתו' כתבה בגדים והיכא אמרה התורה לעשות זה ועי' בירוש' פ"א דערלה כה"ג גבי נטע אתרוג לצאת בו בחג אם שייך בו ערלה ואמר שם דע"כ זה פרי דאם אינו פרי אינו יוצא בו י"ח דכתיב פרי עץ ועיין מה שכתב רבינו בפירוש המשניות פרק ג' דסוכה אך שיטת רש"י להיפך דבב' בגדים שחיברם זה עם זה בב' תכיפות הוי כלאים דאוריתא מה שא"כ בחוטין אז צריך דוקא שוע טוי ונוז וא"ש מה שהקש' התוס' ביבמות ונידה ורבינו בפ"י מהל' כלאים ה"ד דא"כ איך שייך כלאים דאורייתא גבי ציצית אך שם גבי ציצית בגד בפ"ע והבגד בפ"ע ב' בגדים ושם חייב בב' תכיפות מן התורה כבהך דשבת דף נ"ד הנ"ל. עכ"פ יש בזה ספק אם הקשר ר"ל לקשור החוטין זה עם זה בבגד או לקשור החוטין עם הבגד וזה תליא בהך מחלו' דמנחות דף ל"ט אם חוט של כרך עולה מן המנין וזה ר"ל רש"י בסנהד' דפ"ט שם א"כ עיקר הקשר שרק החוטין הללו יהי' קשורים עם הבגד וכשנוסף עוד מין עמהם נתבטל הקשר ואין עליו גדר ציצית כלל מה שא"כ תפילין שם תפילין עליהם אף קודם הנחה ולכך ע"י הוראת זקן ממרא גורע כעת בהתפילין אך זה רק אם נימא כמ"ש דמזוזה אינה צריכה עיבוד לשמה דאין שם מזוזה עלי' ולכך מבו' במגילה די"ח ע"ב דצריכי שרטוט כאמיתה של תורה ר"ל

שזה לא מציאות בפ"ע רק פרשה מן התורה ועדיין לא נגמר ולכך צריך שרטוט ומ"ש בע' העיטור בהל' מגילה דכל היכא דהוי שלא כסדרם נצרך שרטוט אבל הירוש' ס"ל ביומא פ"ג דגם מזוזה צריך עיבוד לשמה א"כ ס"ל דזה מציאות בפ"ע ולכך שייך בו גדר זקן ממרא. עכ"פ גבי מלקות א"א לחייב לכל עד פחות מהשיעור של תורה וזהו דר"ל במכות ד"ה מלקות לא מצטרף דפחות מהשיעור לא כלום הוא ועי' ב"ק ד"מ גבי כפר ודף ק"י גבי גזל הגר שהחזירו לחצאי' אשם קרי' רחמנא ע"ש ברש"י ולא דמי לפדיון הבן דבכו' דף נ"א ע"ב דשם שיעור מצטרף וכאן שיעור עצם ועי' מ"ש התוס' מנחות דע"ג ע"ב דחל ג"כ קדושה ויש מעילה על גזל הגר מזמן הפרשה עד שבא ליד כהן והנה לכאורה איך אמרינן ב"ק דק"י ע"א דאם מת עד שלא נתן הכסף ינתן לבניו ואמאי הא חל עליהם קדושה בגדר אשם ומפריש מעות לאשמו ומת אסור ועי' תוס' סוטה ד"ו ע"ב אך הנה רש"י ז"ל וכן בתוספ' ב"ק מדייק שם ומת בדרך ר"ל עד שלא בא לירושלים וכמו גבי בכורים דכ"כ בזה דעד שלא באו לירוש' לשיטת רבינו הוי רק בגדר נדר וה"נ אבל קדושה אין בהם מכ"מ אם נתן אז לכהן זכה בהם הכהן בגדר מתנה דאף דגמ' יליף מזה דכסף מכפר מחצה ר"ל דאח"כ פועל גם הכסף לכפרה ונ"מ די"ל דאם נתן הכסף לכהן בירושלים ומת קודם הקרבת הקרבן י"ל דאז לא פקע הקדושה מהמעות גם ביד כהן כ"ז שלא נקרב האשם בגדר הך דנדרים דף ס"ח מגיז גייז ועי' זבחים דף ק"י ע"א גבי קומץ ולבונה ע"ש ורק אם נתנו בגבולין לכהן ואח"כ מת זכה בו וא"ש מה שהקשו התוס' ב"ק שם ד' ק"י ע"ב ד"ה וגזל דאמאי חשבינן גזל הגר ממתנה שבגבולין אך ראי' מדמרבינן בספרי ובתוספתא דב"ק שם מן לכהן לו יהי' כדאיתא בפ' נשא דזה קאי על כסף שנתנו לכהן ואח"כ מת הגזלן בלא קרבן א"כ ע"כ זה הוה בגבולין וע"ש בב"ק דף קי"א דיליף שם דכסף בראשו מקרא אשר יכפר בו ועי' סוטה דמ"ו דאמר שם להיפך דאשר לשעבר משמע ובהוריות ד"י ע"א ומכות ד"ח דכל היכא דכתיב אשר לא הוי חיוב ועי' ברכות די"ג ע"ב גבי אשר אנכי מצוך ע"ש. עכ"פ יש משמעות באשר דאף היכא דאין הכרח לזה מכ"מ נתכפר לשעבר וזה כה"ג דקי"ל כסף מכפר מחצה ונשאר ביד כהן אף שמת הגזלן קודם שהקריב אשם זה ר"ל הכתוב וכ"כ בזה בהך דקי"ל דאין גר עד שימול ויטבול כמבו' בכמה מקו' מכ"מ אם מל תחילה לשם גרות ואח"כ טבל אחר כמה שנים נעשה גר למפרע והך ע"ז דנ"ח וכמ"מ שם ר"ל שלא טבל כלל ועי' ביבמות דף ק"ד ע"ב גבי רקיקה וחליצה וכ"כ בזה דשיטת רבינו דטבילת גר גמור הוי לגבי חציצה כמו טבילה לשם טהרות. מה שא"כ בממון שפיר מצטרף ולכך ג"כ אם הוסיף על מנין המלקות נתבטל למפרע כל המנין ולכך גולה בהוסיף

לו רצועה א' ומת ועי' בהך דזבחים דף צ"ג ע"ב גבי קיבול פחות מכדי הזאה ובפחות מכדי הזאה בכלי זה לא מצטרפין וזהו בעצם כונת המנין בהזאות דיוה"כ ביומא דף נ"ה דהאחת הוא מציאות בפ"ע ושאר ההזאות יש בהן ב' גדרים אחד שיעור העצמי ואחד שיעור המצטרף ולכך בהך דמנחות דף כ"ז נקט רק ז' הזאות מעכבין זה את זה לא ח' משום כמ"ש דהני ז' רק אם יהי' כולן שם בשעת הגמר ועל האחת למעלה לא קפדינן. עכ"פ גם שחיטה אם נימא דצריך שיהי' הסימנים שחוטים אז א"א לומר גבי בן פקו' ד' סימנים אכשר בו רחמנא דמכ"מ עדיין הסימנים שלו שלמים וכן מחצה על מחצה כרוב ג"כ לא שייך דמכ"מ מחצה שלם לא נשחט אבל אם נימא דצריך לשחט אז י"ל זה אך מכ"מ מבואר בחולין דכ"ח ע"ב דהיכא דצריך שיהא גם הנשאר לשם זה א"א דתרי רובא בחד מאנא ליכא וזה ר"ל הגמ' דגיטין דמ"ג ע"א דלכך משלם רק חצי קנס לרבו ואף דהא מכ"מ הרג כל העבדות שלו מכ"מ כיון דיש עליו גדר לומר שמשלם חצי כופר א"א לומר שיהי' באדם אחד ב' מציאות שלמים זהו כונת הגמ' שם וכן יהי' נ"מ גבי פטר חמור אם לא' שה של שותפות אם יכול לפדות פט"ח בחלקו דהרי דגם השותף האחר יהי' יכול ג"כ לפדות בחלקו וזה א"א, ועי' בהך דב"ק ד"צ ע"א גבי עבד של ב' שותפין דאין יוצא בשן ועין וכן דין דיום או יומים וע"ש בתוס' ד"ה איש אך באמת במכילתא פ' משפטים פ' ז' מבוא' להדיא דהוה כמעשר בהמה וה"נ גבי יום או יומים ועי' ב"ק דע"א ע"ב דמקשה שם גבי שור הנסקל דאיך מחייב על טביחה כיון דאיסור הנאה ולמה לא מקשה אגניבה גופא דהרי מבוא' בתוספ' ב"ק פ"ז דלא שייך בזה גניבה וכ"ש כפל, ועכצ"ל כמ"ש וכמ"ש התוס' שם דלר"מ דס"ל דחייב דיני דגרמי מ"מ שם פרטי דשור ושה אין עליו, ועי' ב"ק דע"ח ע"ב אי נימא דהגנב יכול לפטור עצמו בעוף להקרבן שוב איך שייך בזה חיוב דד' וה' אך באמת מדברי רבי' בה' גניבה בפ"ב ה"ד גבי גונב טבלו של חבירו דכפל א"צ לשלם לו בשביל הכל דמ"מ אין עליו גדר דבר המסוים, ועי' ב"ק דס"ג ע"א ע"ש דממעט זה, אך הראב"ד ז"ל בהשגות לא סבירא לי' כן אך מ"מ נ"מ לשיטת הראב"ד אם הישראל צריך אח"כ בזמן שנותן התרומה ליתן לו גם כפל של התרומה כיון דזה נעשה ע"י התרומה דלשיטת רש"י בקידושין דנ"ח דמשלם לו כל הדמים לא כהר"ן בנדרים דפ"ה ועי' כתובות ע"ט ע"ב גבי גנב וולד בהמת מלוג למי משלם כפל אף דהוולד שייך להבעל, ועי' בירוש' תרומות פ"ז וב"מ פ"ג גבי למקום שהקרן מהלך שם הכפל מהלך ובמאי דפליגי רבינו בה' תמורה פ"ד אם הבעלים המיר בבכור למי שייך התמורה אם לכהן או לבעלים ועי' תוס' זבחים דע"ה ע"ב דס"ל דלבעלים דלא כרבינו וכן משמע בתוספ' רפ"א דתמורה,

אך מהך בזבחים ד"ט ע"א גבי שחטי' לשם בכור משמע כשיטת רבינו דשייך לכהן. וכן נ"מ גבי אם נגח שורו לשור של ישראל ועכו"ם שותפין בו או שישראל והקדש שותפין בו כיצד הוא התשלום עי' בתוספ' ב"ק פ"ד וכן להיפך שור של ישראל ועכו"ם שותפין בו שנגח שור של ישראל אם הוא משלם הכל או רק חצי ועי' ב"ק דף י"ג ודנ"ג בהך מחלו' דר' נתן ורבנן ודף ל"ו ע"א וזה תליא אם חלק העכו"ם לגבי נגיחה הוי כמאן דליתא או לא. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ח

או מלוגמא מחמץ וכו'. עי' בירושלמי דשבת פי"ד ה"ד:

לפיכך אין מתרפאין מהן וכו'. עיין בתוס' פ"ח דחולין דבשר בחלב אסור ברפואה והטעם משום דשלא כדרך הנאתו נמי אסור, ועי' בספרי פ' נשא גבי נזיר דאמר שם יזיר יכול מרפואה ת"ל כו', והטעם משום דחזינן דבנזיר אף חרצן אסור דהוי שלא כדרך אכילה כמבואר בשבועות דף כ"ב ע"ב ע"ש, ולכך צריך קרא למעט:

[ממהדורא תניינא: **במה דברים אמורים כו' דברים שיש בהם מר מעורב וכו'**. **רבינו** לא ר"ל דע"י זה אין הדבר ראוי לאכילה דכבר כתבתי במקום אחר דאין משקה נפסל בעצם רק שמעורב בהם דבר מאוס, עי' בדברי רבינו פ"ב מהל' טומאות אוכלי' ובהשגה שם גבי משקי' שנסרחו לענין טומאה ותוס' מנחו' דכ"ב ע"ב ובסוטה דט"ו ע"ב וכמה מקומו' אך כך דכל דבר שהתורה חייבה על איזה דבר שאוכל יש בזה ג' גדרים א' הנושא והנשוא דהיינו גוף הדבר וצורת הדבר שע"י זה אסרה התורה והב' הפרטים של הדינים בהאיסור שיש בו, והג' פעולת האכילה, וכל היכי שנעשה שינוי שלא כדרך פטור, וגבי משקין אסורים שנתערב בהם דבר מר הוי רק שלא כדרך בהשתי' ולא בהמציאות, א"כ אם שתה פטור דהוי כמו שלא שתה, אבל להשהותם בפסח עובר וכן בשאר ההנאות כן. ועי' מה שכתבתי לקמן בהל' חמץ ובה' מא"ס, וכן נראה דזה הטעם דריש לקיש דס"ל ביומא דע"ד דחצי שיעור מותר מן התורה, והנה רבינו ז"ל כתב בהל' מאכלות אסורות פ"ג דזה הוי בגדר היוצא מן הטמא וקי"ל דאסור מן התורה ולר"ל צ"ל דזה הוי חסרון בהאדם לא בהמציאות דאל"כ למה מותר דהא הוא יוצא מן הטמא אף דלא הוי זה הדבר דהכי ס"ל לרבינו ורש"י דרק אסור מן התורה ולא לוקין אך י"ל דלא דמי דרק ד"א היוצא ממנו יש עליו גדר דהיוצא מן הטמא מה שאין כן הוא עצמו דהוא לא שייך להדבר שניטל ממנו וכהאי גונא סבירא לרבינו בהל' אבות הטומאה גבי ע"ז דאינו לאיברים ואינו מטמא וכמבואר בשבת דפ"ג אבל בתשמישי ע"ז אף האיברים ממנו מטמאי עי"ש בפ"ו הל' ה', דזה נובע מגדר ע"ז וזה עצם, ובזה אתי שפיר מה שהקשה התוס' על רש"י כריתות

די"ג גבי רוק של נידה דהוי כמו איבריה והרי קי"ל דאין נדה לאיברים ובזה אתי שפיר ועי' בירושלמי פ"ג דע"ז דאף דבר שאין בו תפיסת יד אדם, מ"מ במשמשי ע"ז אסור. וכן בע"ח אף אם השתחוה להם מותרי' מ"מ אם נובעים מע"ז אסורי' עי' ע"ז דמ"ב ע"ב ודנ"ה ע"ב גבי חליפין, אך הירושלמי לא ס"ל כן. עי' פ"ג דערלה ופ"א דע"ז הל' ב', וריש פ"ה דע"ז. וגבי מצות עשה אם אכלם שלא כדרך עי' מנחו' דמ"ח ע"א בתוספו' דגבי קדשי' אם אכלם חי לא מיקרי זכות וקיום מצוה רק בגדר שלא ישאר נותר ועי"ש ד"ק ע"א, ובהך דפסחי' דע"א ע"א דאינו יוצא ידי שמחה בחי ובירושלמי דפ"א דחגיגה לא ס"ל כן ועי' שם דאמר דיוצא ידי שמחה גם בדבר שאינו ראוי לכך ור"ל כהאי גונא. אך גם לגמרא דידן יש נ"מ בין היכי דהאכילה הוא המצוה או מצוה לאכול וגם משום דבקדשי' צריך דוקא למשחה לגדולה כמבואר זבחי' דכ"ח ע"א ועי' מנחו' דט"ז ע"ב אין דרך אכילה בכך, ור"ל ג"כ משום זה. עי' כריתות די"ב ע"ב. וגם נ"מ כל דבר שנשתנה אם מועיל השינוי רק להצורה או גם להעצם, עי' שבועו' דכ"ד ע"א עי"ש ברש"י ותוספו' גבי נבילה סרוחה אם פקע האיסור ממנו או פקע האוכל ממנו, או י"ל דפקע ממנו רק מין האוכל, דהיינו שאינו בשר וכדומה, ועי' בדברי רבינו בהל' טומאת אוכלי' פ"י דמי רגלים של בהמה אינה מכשירי' דהוי כמו מי פירות ועי' בכורו' ד"ז ע"ב מיא עול מיא נפיק ועל כרחך צ"ל דרק להתואר שיש במים לגבי הכשר בזה פקע מהם, אבל מ"מ מהעצם לא נשתנו. ובזה י"ל מה דמבואר בחולי' דפ"ז דהיכי דכסהו לדם וחזר ונתגלה דאין צריך לכסותו ולכאורה תליא אם צריך לכסותו או שלא יהי' מגולה, אך י"ל דבאמת בכריתות ד"ד ע"ב מצריך שם קראה דדם לאחר שנתכסה יש שם דם עליו לחיוב כרת עי"ש, אך י"ל דהריבוי הוא רק להסוג דהוא דם, אבל שם המין הפרטי דהיינו חיה ועוף פקע ממנו ולכך אין צרי' לכסותו. ועי' תוס' ב"ק דק"א ע"א גבי משקי' היוצאי' מקליפת ערלה דעדיף מדיוצאי' מהפרי עצמו ע"ש. ע"כ ממהדורא תניינא]

[ממהדורא תניינא: **בד"א כו' או שמשקין אותו דברים כו'**. **עם** איסורי מאכל הנה כאן דייק רבינו דהאיסור מאכל לא משקה משום דס"ל כמבו' בירושלמי פ' י"א דתרומות הובא בהשגות בהל' טומא' אוכלי' פ"ב הל' י"ד דמשקין לעצמן אינן משתנים ועי' תוספ' מנחות דכ"ב ע"ב גבי משקין שנסרחו פקע שם משקה מהם כמו בהך דפסחים דף י"ח וד"כ דהוי כפרש וזה רק כגון אם יצאו מלמטה ועי' בדברי רבינו בהל' טומאת אוכל' פ"י הל' ח' ע"ש הגירסא דאם הקיאם לא נתבטל שם משקה מהם ואף דמי רגלי של בהמה טהורים כמבו' שם בה"ב שם משום דהוי כפנים חדשות ופקע שם המציאות ממנו וכמ"ש התוספ' במנחות הנ"ל ועי' שבועות דף כ"ד גבי נבלה סרוחה ע"ש ברש"י ותוספ'

אם הוי שם אוכל עלי' ועי' בהך דחולין דק"כ ע"א גבי רטב ע"ש במה דאמר דגבי יוה"כ אף דלאו אוכלא הוא שם החיוב משום דמישבי דעתו ור"ל כך דיש ג' גדרים בהאיסור אכילה, א' שיהא על הדבר גדר אוכל ב' משום שאין זה כדרך אכילה ג' משום דפקע האיסור מינה כמו נבילה סרוחה עי' שבועות שם ועי' בכורות דף כ"ג ומנח' דכ"ג וע"ז דס"ח ע"ב ושם י"ל ג' הגדרים דפקע ממנו נבילה האיסור ולא הוי אוכל ולא הוי אכילה ועי' בחולין שם גבי הקפה דם ואכלו נקט שם דרק הקפה בידים דאחשבה ור"ל דהאיסור לא פקע ממנו כיון דרק ע"י חמה אך מכ"מ נימא דפקע ממנו שם אוכל כמבו' בתוספ' הובא בירוש' מע"ש פ"ב וכמ"מ הובא בתוס' שבועות דכ"ג גבי דם שקרש דלא הוי אוכל לגבי טומא' אוכל' ע"ש אך כיון דהקפה בידים אחשביה לאוכל. וכ"כ התו' נזיר ד"נ ע"א ד"ה בחמה גבי נצל, ובאמת כבר כתבתי בזה גבי גדר דכזית נצל דמטמא לפי לשון הגמ' שם היכא דלא הוי קרש רק מחוי ואז הי' בו כזית אף לכשיקרוש יהי' פחות די בזה כמ"ש התוס' סנהדרין ד"ד ושבת דף ע"ז גבי דם השרץ והך דבכורות דף נ"ה גבי כבד שנימוח דצריך דווקא רביעית הוא משום דעיקרו דם (זכרותא דדמא) אבל בלא זה די אם יש כזית בהנמחה, ועי' תוס' חולין דף ק"כ דלגבי טומאה אף דהתוס' ס"ל בכל מקום דלענין אכילה הוי השומן כבשר ממש, מ"מ לגבי טומאת נבילות אינו מטמא, וכן משמע מירוש' דנזיר פ"ז גבי נצל, ועי' זבחים דל"ה גבי רוטב ודברי רבינו בה' ק"פ פ"ח גבי נטף מרוטבו על הסלת ע"ש דס"ל דאסור לאכול הרוטב של פסח דזה אינו בכלל בשר והתורה אמרה רק בשר וכ"ז שלא נפרש הוי בכלל הבשר וכמו גבי חלב בכחל עי' רש"י חולין דף ק"ט ע"ב ד"ה זה ועי' שבת דצ"ה ע"א ברש"י אי הוי בגדר קוצר ובפ' שמיני בתו"כ מחלק ביין בענב ובין חלב בכחל ולקמן אבאר בזה, ועי' בתוס' חולין דף פ"ז ע"ב ודקי"ז ע"ב גבי יין בענב ובהך דזבחים דף כ"ו גבי דם המובלע באיברים אם יש שם דם עליו רק התור' לא אסרה או אין כאן שם דם כלל, וכן גבי הך דחולין דס"ז גבי תלעים שלא פירשו. עכ"פ רוטב או שומן אף דגבי איסור לשיטת התוס' הוה איסור ממש אבל לענין טומאה לא, וכן י"ל לגבי מת בנצל, רק אם קרש ויש בו כזית אז הוי טומאה חדשה, וכבר כתבתי בזה וגבי נבלת עוף טהור משום דזה חידוש, (חולין דף ל"ד זבחים ד"ע נידה דף מ"ב) לכך המחהו בחמה טהור דנעשה מציאות חדשה וגבי טומאת נבילה כבר כתבתי בזה עי' במנחות דכ"ו וכ"מ וע"ז דס"ח ושבועות דכ"ד דטומאה הוי רק דבר רוכב על החומר לא עצם ובזמן שאינה ראויה פקע מני' אבל גבי איסור אין הפטור משום דלא הוי איסור רק דלא הוי אכילת איסור, ובאמת לכך בה' טומאת אוכלין פ"ד ה"ד גבי מרק הורה רבינו סתם שהוא מצטרף עם הבשר ולא כתב קרש משום דס"ל דגמ' דחולין דק"כ

פלוגי עם הך דיומא ד"פ, דבחולין ס"ל דביו"כ תלי' רק בהאדם האוכל דכיון דמייתבא דעתי' חייב אף דבאמת לא אוכלא הוא, אבל ביומא ד"פ ס"ל דגם ביו"כ בעי אוכל וכבר כתבתי בזה די"ל דזה תלי' במחלוק' דרבי ורבנן ביומא דפ"א ע"ב גבי חומץ וכן משמע מדברי בה"ג בה' יו"כ, ועי' זבחים דל"ה ודף צ"ז גבי רוטב. עכ"פ לגבי טומאה י"ל דכ"ז שלא קרש אינו טמא בכזית, ועי' בתוספ' כריתות פ"ב גבי דם לאכילה דמבו' שם דדם קפוי ודם צלול שפיר מצטרף לכשיעור וגבי שאר דברים אם המחה אין אכילה ושתי' מצטרף, ועי' בתוספ' פסחים גבי חמץ ותוספ' תרומות ובירוש' פ"ב דמעש"ש. ועי"ש גבי המחה את החלב דבאור חייב עי' תוס' פסחים דף כ"ד ע"ב דאמר שם דיש קרא, נפש לרבות השותה ותוספ' חולין סבירא להו דבלא רבוי ה"א דלא הוי אכילה ובתוס' נידה דל"ב כתבו דה"א דאין עליו שם חלב ר"ל דצורת החלב פקע ע"י שהמחהו ומרבה מנפש דיש עליו השם חלב [השמטה במ"ש בגדר התוספ' דכריתות פ"ב מאי דסתרי אהדדי גבי חלב דהמחהו ג"כ חייב אם אכילה ושתי' מצטרף וכן גבי תרומה וגבי חמץ ובאמת י"ל דכוונת התוספ' לר"י דס"ל בכריתות ד"ד ודי"ב ודף ט"ו ושבת דף ע"א תמחוין מחלקין וע"ש לחד מ"ד דגם לקולא אך נראה דגבי חלב רק אם הוא משני מינים שפרטה התורה שור כו' עי' כריתות ד"ד והוא בשני תמחוין אז מחלקין לקולא, וכה"ג ס"ל לרבינו בהל' שגגות פ"ז ה"ח גבי שבתות הרבה דמחלקין דהוו כגופין אך זה רק אם עשה תולדות נפרדות מאב א' אבל מלאכה אחת לא מחלקא ועי' בירוש' שבת פ"ז וע"ש ברבינו שם בהל' ב' דגבי חלב נקט על כל חלב וגבי דם נקט על דם משום דגבי חלב התורה פרטה מינים ובתוס' שבת דף ס"ח ע"ב שם ע"ש עכ"פ י"ל דזה ר"ל התוספ' ממין א' חייב משני מינים ובתוס' שבת דף ס"ח ע"ב שם ע"ש עכ"פ י"ל דזה ר"ל התוספ' ממין א' חייב משני מינים פטור ור"ל דהוי כמו תמחוין מחולקים ואז גבי חלב אם הוא ממין א' חייב משני מינים פטור ובאמת לכאורה בהך דיומא דף פ"א במה דאמר דאכילה ושתי' לא מצטרף ואמר שם דאתי' כר"י ולמה לא מוקי כר"י לתמחוין הנ"ל, ובאמת י"ל דגבי לאו גם ר"י מודה דמצטרפי ורק גבי מעש"ש כיון דאין שניהם שוין בשיעור דזה בכזית וזה ברביעית לא מצטרפי וגם י"ל נ"מ היכא דקודם שנכנס לירושלים עשה מהענבים יין וחל הלאו על משקה לכך לא מצטרף, ובדברי הירוש' דמעש"ש פ"ב קאי שם על תרומה דמצטרף ורק ללאו אבל למיתה ולחומש לא מצטרף וזה ר"ל התוספת' דתרומות דלא מצטרף משום דגבי מיתה וחומש אז כיון דלא הוי כמו דרך אכילה לא מחייב וכמו הך דמנחות דף ע' ולשון רבינו בה' תרומות פי"א הל' כ"ו, וע"ש בפ"י ה"ז ע"ש בהשגות ובמנחות דף ע' ע"ב גבי התבוא' והקמחים כו' ושבת דף ס"ט דחומש הוי בגדר קרבן ע"ש ועי' שבועות דף כ"ב ורש"י נזיר דף ל"ד דגבי נזיר אכילה ושתיה מצטרף וכ"כ בזה בהל' מא"ס ובהל'

נזירות ומשום דנזיר חייב אף שלא כדרך כו' עי' שבועות דף כ"ב ע"ב גבי חרצן ונזיר דף ל"ה ובספרי פ' נשא וכבר כתבתי בזה. ע"כ השמטה]. ובאמת מה דאמר שם בגמ' חמץ לא אתי מיניה שכן לא היתה לו שעת הכושר י"ל להיפך הביאור דר"ל דמיירי דהמחה את החמץ קודם הפסח ואז לא שייך שם איסור עליו כלל ולכך כשיבוא הפסח י"ל דלא חל עליו שם איסור וזה תליא אם זמן הפסח אוסר את האדם מלאכל החמץ וא"כ כל שעה ושעה נעשה איסור חדש על האדם וכיון דאז אין שום נ"מ בין עשה אותו לדבר חדש קודם הפסח או בעצם הפסח ואף דהא מבו' בפסחים דף כ"א דאם חרכו לאחר זמנו אסור בהנאה שם י"ל או דס"ל דלא דהאדם אסור לאכל חמץ רק החמץ אסור אל אדם ובאמת זה תליא דאם נימא כמ"ד דחמץ לאחר הפסח אסור בהנאה אז הוי חל על החמץ איסור עצמו ושוב א"א שיפקע ממנו עי' חולין דס"ח ע"ב גבי טריפה ועי' מעילה די"ב ודט"ו גבי קדושה ונדרים דנ"ט ופסחים דל"ג ע"ב להיכן הלכה אך הא רבא ס"ל בפסחי' ד"ל כמ"ד דחמץ לאחר הפסח מותר בהנאה א"כ ע"כ ס"ל דזה רק איסור על האדם ובזמן ולא על הדבר וא"כ כל רגע ורגע הוי זמן חדש ולמה ס"ל לרבא דאסור בחרכו לאחר זמן וצ"ל דכיון דהתורה הטילה עליו חובת ביעור אם נימא דחרכו לאחר זמן מותר לא הוי זה ביעור דזה חיוב עליו שיהא מבוער מן העולם ולכך באמת נראה דאף למ"ד חמץ תוך הפסח מותר בהנאה מכ"מ אם קדש בו אשה אינה מקודשת דכיון דהתורה הטילה עליו חובת ביעור א"א לו לעשות דבר להפקיע זה ממנו וזה הוי כמו הך דתמורה דכ"ה ע"א אמר על הבכור עם יציאת רובו ועי' ב"ב דקל"ג רחמנא אמר כו' וזבחים דע"ה ע"ב רחמנא אמר לא תפדו ומנחות דף פ"ד לדורותיכם ובכורות דף י"ב ע"ב ועי' בגיטין דף פ"ד כיון דפסקא פסקא וכן ר"ל הך דב"ק דק"ו ע"ב במה דאמר שם הילכ' גמירא לן ומה זה תירוץ נימא מכ"מ אדעתא דהכי לא אקדשא ושוב אין עליה שם חטאת כלל וע"כ דזה דין ממילא ואינו יכול ע"י מחשבתו להפקיע הדין ועי' תוס' ב"ק ע"ו ע"א דלכך אינו יכול לפדות שחוטי חוץ ושאר דברים ובחולין דף קל"ט דאינו יכול להקדיש קן כיון דחייב בשלוח וקדושין דף כ"ג ע"ב וכמ"מ. עכ"פ קודם הפסח אם נימא דהזמן אוסר הדבר וכיון שקודם הזמן המחה לא הי' לו שעת הכושר שיחול איסור חמץ מה שא"כ בחלב דכבר חל עליו האיסור אך מדברי הגמ' שם ודף קט"ו ע"ב לא משמע כן ובאמת לשיטת רבינו ורש"י ז"ל דס"ל בחולין דס"ד ודק"כ דהיוצא מן הטמא טמא והוי רק איסור בעלמא וא"כ חזי' דס"ל דזה לא עצם הדבר רק מחמת שיצא ממנו וא"כ למה לא נימא ג"כ גבי דם שבישלו וכן גבי אפר הנשרפים שיהי' אסור מטעם היוצא כו' ועי' רש"י ע"ז דף מ"ו ע"ב גבי קמח של חיטים ודכ"ט ע"ב וד"ל גבי חומץ אטו משום דאחמיץ כו' אך שם

שאני דהוי איסורי הנאה של גדר ע"ז וגם תופס דמים ולכך גם אפרם אסור כמבו' בסוף תמורה וע"ז דס"ב ע"ב וכ"כ בזה ועי' חולין דפ"ז ע"ב גבי כל מראה אדמימות מכפרים ועי' בזבחים דע"ט דאזלינן בתר חזותא ור"ל אהך דדם שנתערב במים ובאמת ילפינן זה מהך דסוטה דט"ז ע"ב גבי דם צפורי מצורע מביא מים שדם ניכר בו ע"ש בתוס' דצריך עצם הדם לא רק מראה אדמימות ועי' מכות ד"ד גבי ג' לוגין מים שאובין ותוס' בכורות דנ"ו ע"א גבי עומד בפ"ע, ועי' בתוספ' תרומות פ"ח יין של תרומה כו' וכן שמן כו' ותוס' מנחות דכ"ב ע"ב בסוף הדיבור, ובמאי דפליגי רבינו עם הראב"ד ז"ל בהלכות מאכא"ס פ' י"ב ה' י' ע"ש ובאמת רש"י ז"ל בחגיגה דף כ"ד ע"ב דייק בד"ה רביעית שמן דווקא משום דקשי' לי' מה שהקשו התוס' חולין דף ל"ה וזבחים דף פ"ח והא הוה מדומע אך בשמן ע"ג יין לא איכפת לן, וכבר כתבתי במ"א שיטת רבינו דס"ל בפה"מ בערלה ספ"ב והל' מעה"ק פ"י דהקדש לא בטל כלל לא מחמת דבר שיש לו מתירין, עי' פסחים דכ"ז ע"ב ונדרים דנ"ח דלא כשיטת התוס' שם והגדר הוא משום דכל היכא דאיתא בי' גזי' דרחמנא חולין קל"ט וליכא בי' גדר מעורב דעומד בפ"ע וכן הגדר במה דמבוא' בירוש' תרומות פ"ט וערלה פ"ג דמחובר לא בטל עי' גיטין דנ"ד ע"ב ע"ש ברש"י והטעם דכל א' עומד בפ"ע, ועי' בתוס' ב"מ דצ"א ע"ב ד"ה שור במחובר דמחלקי כה"ג וכן הוא בירוש' קידושין פ"א ה"ה ואין אויר מפסיק בין שבולת לשבולת ע"ש ובירוש' ספ"ג דחלה גבי חבית וגבי עיסה דצריך לרשום, ובאמת רבינו בפי' המשניו' פ"ג דערלה הל"ג ס"ל דהא דקיי"ל במוקדשים מקדשים בכ"ש הוא משום דכיון דעירב בכוונה ההקדש עם החולין אז נעשה כל הבגד כולו הקדש, וכן מחלק בירוש' שם דזה רק בקדשים שאין להם מתירין דזה חמור, ולא כמ"ש הראב"ד בהשגות בהל' בכורות פ"ג הי"ג ע"ש דגבי הקדש אין צריך כלל דבר חשוב וגבי בכור דבעי דבר חשוב כמו גיזה שלימה שם ר"ל אבעל מום וכן מדייק שם רבינו ועי' בכורו' דכ"ה ע"ב וכן ר"ל הך דסוף תמורה, ומה דמבו' בזבחים דף צ"ז דצריך שיתן טעם זה רק בנתערב, לא בכוונה, ועי' רש"י חולין דצ"ח וצ"ט ג"כ כן, אך הראב"ד ז"ל בתו"כ פ' צו מחלק בין טעם לממש, ועי' נזיר דף ל"ז ע"ב ובמאי דמבואר בתרומות פ"ט ובדברי רבינו בה' מעילה פ"ה הל' י"א, אך שם מיירי דבר שזרעו כלה וכמו שמחלק בירוש' שם, וכן ר"ל בהל' ביכורים פ"ד הלט"ו ובירוש' שם פ"ג דקודם ההנחה אז אף דבר שזרעו כלה אוסר בכ"ש דכבר חל עליהם גדר קדושת הגוף וכמ"ד בפ"ג דביכורים דהוי בגדר קדשי מקדש ועי' בירוש' פ"ב דערלה גבי ביצה של הקדש שנעשה אפרוח ובראב"ד בתו"כ פ' ויקרא דביצת של קרבן עוף אף דמבוא' במעילה די"ב ע"ב דלא נהנין ולא מועלין מ"מ אם נולד מהם אפרוח חל עליו קדושת הגוף וכ"כ בזה

דזה ר"ל הך דתמורה דל"א ע"ב ועי' רש"י מעילה די"א ע"ב גבי דישון מזבח הפנימי דכיון דהתו' קבעה במקום תרומת הדשן וא"א שלא ידבק בה קצת נעשית כולה קודש ומועלין בה בזמן שהניחה והוי כמו הקדש בתחילה עיין שם והך דמבואר ביבמות דף פ"א ע"ב והובא בדברי רבינו ספ"ו מה' פסולי המוקד' דלא בטילה י"ל ג"כ מחמת זה הטעם ואף דנקט שנתערב' דמשמע ממילא, והך דהל' מא"ס פט"ו הלי"ג דכתב שם להיפך דבטילה כבר כתבתי בזה בחיבורי בח"א גם י"ל דזה תלי' בהך שיטה המבו' בתוספ' סוף שקלים ובתו"כ פ' אמור גבי אם זר אכל ק"ק לאחר זריקה אם שייך בזה תשלום דקרן וחומש ע"ש ועי' שבת דף כ"ה דמבואר להיפך דלא שייך בזה תשלומין וגבי לחם הפנים י"ל דהני דניתנים בשכר הגפות דלתות עי' יומא די"ח יש בזה גם גדר ממון וכל היכא דאיתא בבי גזי' כו' וכמ"ש הר"ש בשביעית פ"ה ה"ג גבי לוף דממון לא בטל, וזה ר"ל התוס' מעילה דכ"א ע"ב וביצה דף ל"ח ע"ב. ועי' תוס' מעילה ד"ג ע"ב גבי תרומת לחמי תודה ומנחות דף ע"ז עמוד ב' ותוספתא תרומות. וכ"כ בזה. ע"ש חולין פ"ז הנ"ל ברש"י אף המים הנשארים היכא דנצבר הדם חייב כרת לא כמו גבי מי חלב דחולין דף קי"ד ע"א דאינו כחלב דשם עדיין לא חל איסור עליהם ואף דלכאורה לשיטת רש"י והרמב"ם גבי היוצא מן הטמא דלא הוי רק איסורי בעלמא למה גבי דם וכה"ג חייב כרת וגבי דם שבישלו פטור וצ"ל כך דהנה הרמב"ם ז"ל בהל' מאכ' אסורות גבי ביצה טמאה וגבי יוצא מן הטמא וגבי קרומין בחוטין של חלב מדמה לו לחצי שיעור ובאמת ר"ל דס"ל חצי שיעור מותר מן התורה זה ודאי דלא פליג אהני דהיוצא מן הטמא רק משום דכאן הדבר בעצמו נשתנה וחצי שיעור י"ל דנתבטל שם איסור ממנו או י"ל דלא הוי אכילה ועי' בהך דברכות דל"ח ע"ב גבי הך דבא מלחם גדול ובטהרות פ"ג משנה א' ומשנ' ב' גבי הרוטב כו' ע"ש בפי' המשניות ובה"ב שם דנ"מ דאם נטמאו בזמן שהיו לחים ואח"כ קרשו ואח"כ חזרו ונימוחו אז א"צ כביצה דחזרו לטומאתו ראשונה וע"ש בר"ש וברא"ש מה שהקשו בהך דפסחים דל"ג אך שם דייק דוקא אם נשאר כפול ובהשגות שם פ"א ה"ד ור"ל דצריך שישאר מזה דבר כמו בהך דברכות דף ל"ח הנ"ל ועי' בהך מחלו' דמנחות דנ"ד גבי אם יש דחוי באיסורים ובטומאה ובהך דחולין דקכ"א אך כך דהנה עי' בחולין דף צ"ז ע"ב במה דאמר שם כמיא דביעא בעלמא ומה זה ור"ל כך דרק ביוצא מן הטמא דהוא מובלע בו ואינו עומד בפ"ע אבל דבר דעומד בפ"ע אז לא שייך בו הך גדר דיוצא מן הטמא וכן בהך מחלוקת גבי טכעי"ק כ"כ דעיקר המחלוקת הוא רק כשהטעם נבלע קודם שחל שם איסור עליהם או דבר שהאיסור מחמת האדם הפרטי או מחמת הזמן וקודם הזמן או קודם שנעש' הסיבה שעי"ז נאסר וכן גבי כזית בכדי אכילת פרס לענין

כרת, ואף דרבינו כתב בה' מא"ס פט"ו ה"ג דגם גבי חלב בתערובות כזית בכדי אכילת פרס דרק לוקה ולא כרת משום דחזינן דהתורה פרשה גבי חלב רק שור כשב ועז, ואף אם יהי' עוד מין בהמה לבד מהני ליכא בהם האיסור וכמ"ש רבינו בה' מא"ס פ"ז ה"א ע"ש לכך בהתערובות לגבי כרת היה זה כברי' חדשה וכה"ג כ' התוס' בחולין דע"ה וכ"מ גבי עובר ועי' במ"ש הראב"ד ז"ל בפירושו לתו"כ פ' צו פ"י לגבי חלב מחוי ע"ש דדבריו תמוהים לכאורה דכ' שם דלאו יש גם בפחות משיעור ור"ל דנעשה שיעור לאחר שמיחה דלגבי כרת פטור ולאו יש בו. עכ"פ גבי טעם היכא דהדבר כבר נאסר ואסור לכל אסור לכו"ע ולא דמי לכלי מדין, דשם כל זמן שלא בא ליד ישראל לא חל עליו שם האיסור בזה וגבי דם שרצים יש ע"ז קרא עי' כריתות ד"ד ודכ"א דלוקה מחמת איסור פרטי ועי' סנהד' (דנ"ח) [דנ"ט] גבי דמו חלוק מבשרו אבל היכא דליכא קרא אז פטור לגמרי וזה הגדר דציר חגבים טמאים מותר לשיטת רבינו משום דהוא דבר בפ"ע אבל דם חגבים טמאים אסור שזה תמצית גופם כמ"ש רבינו בהל' מאכלות אסור' פ"ו ה"א ובפ"ג הכ"ב וכן דם דגים טמאים כך וזה ר"ל הך דכריתות דכ"א ע"ב גבי דם דגים שכנסו לשיטת רבינו ועי' בהל' טומא' אוכלין פ' ט"ז דס"ל לרבינו לחלק דציר של חגבים מטמא טומאת משקין וציר של דגים אינו מטמא דהוי מלח וגבי ציר של חגבים אם נפל לתוכו מים כל שהוא הוי הכל משקה ומכשיר ג"כ דמים אין בטלים לעולם וכן מבו' בירוש' פי"א דתרומות ואף דרבינו ס"ל דשאר משקין חוץ מז' אינן מטמאין טומאת משקין כמבו' רפ"א מהל' טומא' אוכלין צ"ל דמכ"מ ציר חגבים הוי מציאות אך מכ"מ איסור אין עליו דהוי מציאות בפ"ע ובאמת כן הדין לגבי יין ושמן של תרומה ושל ערלה אם זה הוי מציאות בפ"ע ונ"מ כגון גבי מע"ש שהענבים לא נכנסו לירושלים ודרכם והיין נכנס לירוש' אז אינו לוקה רק ברביעית כמבו' בדברי רבינו בהל' מע"ש אבל אם גם הענבים נכנסו לירושלים ודרכן אז י"ל דלוקה בכזית גם על היין כמו בתרומה וזה תליא אם הם דברים בפ"ע או רק משום גזירת הכ' עי' תוס' ב"ק ד' ק"א וחולין דק"כ ע"ב וקדושין דנ"ו ע"ב ועי' בכורות דנ"ה גבי כבד שנימוח מטמא ברביעי' משמע דרק כבד משום דעיקרו דם אבל שאר דברים לא דאם נימוח לא מטמאין וכ"כ בזה בח"ב בהל' נזירות גבי כזית נצל ועי' בתו"כ פר' שמיני פר"ב פ"ד דאמר שם דיין הוי כגוף הענבים מה שא"כ חלב ור"ל דזה רק מובלע ועי' בהך דפס' דל"ג ע"ב גבי אם מפקיד פקיד ותוס' חולין דף קי"ז ע"ב דגם אז אין שם יין עליו וערובי' דמ"ו ע"א וגבי חלב עי' רש"י חולין דק"ט ע"ב ד"ה אמרי ותוספ' דף פ"ז ע"ב ותוס' מעילה דף י"ג גבי חלב של קדשים אם כ"ז שלא יצא י"ל דלא אסור ובדברי רבינו בהל' טומא' אוכלי' פ"א הל' כ"ג גבי חלב שבכחל אם חשב על

טהור ורצה לומר דחישב עליו בחיים והוי בגדר מחשבת חיבור דנידה ד"נ ועי' כריתות די"ג ושבת דף קמ"ה ורש"י דף צ"ה ע"א אם הוי מחובר בכחל וכן באמת י"ל דאף דמבו' בתוספ' דפסחים גבי המחה חמץ שחייב עליו בכזית י"ל רק אם המחה בפסח אבל קודם הפסח אז צריך דוקא בגדר שתי' רביעית וכן בתרומה אם נימא דתבואה של חו"ל אם גמר' בארץ חייב מן התורה עי' בדברי רבינו פ"א מהל' תרומות הל' כ"ב ע"ש ובכ"מ אף דבאמת אינו כן דרק גבי חלה דכ"ז שלא גלגל לא שייך בו גדר חלה כלל לכך אם עשה זה בא"י חייב מן התורה מה שא"כ בפירות גבי תרומה וכה"ג מחלק הירוש' חלה פ"א וגם כיון דחזינן דקודם ירושה וישיבה חייב בחלה ואינו חייב במעש' כמבואר בכמ"מ והגדר דחלה חוץ לארץ פוטר ומעש' א"י מחייב וכ"ז שלא כבשו ושלא חלקו יצא מכלל חו"ל ולא בא לכלל א"י וכן הוא גדר גבולין ותחומין וכבר כתבתי בזה ועי' מנחות דף ס"ט ע"ב גבי חיטים שירדו בעבים. עכ"פ במעשר רק של א"י והני כיון דגדלו בחו"ל א"א לחול עליהם שם תבואות א"י וזה ר"ל הירוש' במעשרות פ"ה החילוק שבין מעשרות לחלה ועי' בירוש' חלה פ"א ה"ד רה"ו שאל לכהנא כו'. עכ"פ אף אם נימא דחייב מן התורה זה ודאי אם הביא הענבים של חו"ל ודרכן בא"י אז על התרומה אינו לוקה רק ברביעית ובאמת יש לבאר זה מה דס"ל לר"א בטהרות פ"ט ובמכשירין ועי' שבת דף קי"ד ע"ב דמוחל של זיתים אינו כמשקה אף דס"ל בתרומות פי"א דלאו דוקא ז' משקין ואכ"מ. וכן גדר מה דאמר' בפסחים דף כ"ד ע"ב גבי דבש תמרים דהוי זיעה בעלמא ועי' בדברי רבינו בהל' מאכל' אסורות פ"י הל' כ"ב דמשמע שם דגם שאר משקין היוצאים מפירות אסורין מן התורה רק דאין לוקין עליהם וכן דייק שם גבי יין ושמן של ערלה וכלאי הכרם ולא נקט של תרומה ומע"ש משום דתרומה המלקות שעלי' הוא מחמת עצמן לא מחמת שיצא מן הענבים וכמ"ש, ועי' בהך דברכות דל"ט ע"א במה דאמר שם בתמרים של תרומה אסור לעשות מהם שכר והנה לכאורה מאי קמ"ל הא כזה מבו' במשנ' דתרומות פ' י"א דאין עושין דבש מתמרי תרומה וצ"ל דסד"א דרק דבש אין עושין דאף שנטל ממנו הדבש מכ"מ נשאר התמרים ראויים לאכילה ולכך לא הוי עצם ורק זיעה בעלמא אבל שכר שוב אינ' ראוין התמרים ועיין במס' כתובות דף פ' ובבא קמא דף ל"א ע"ב וא"כ י"ל דחל שם תמרים עליהם ועי' ב"ב דף צ"ו ע"ב ומה שכ' התוס' ב"ק דק"א גבי משקה דקליפי ערלה ע"ש בזה והנה בתוספתא מע"ש פ"ב מבו' ג"כ כן וע"ש דל"ט גבי מיא דסלקא כו' ר"ל דנשאר שם אוכל עליהם וכן מבו' בירוש' דתרומות פ' י"א גבי מי תרדין דגם לר"א הוי אוכל ובתרומות ספ"י גבי מי כבשים הוי שם מחלו' אם אסורין משום עצם או רק משום טעם ומחלק שם מהך דמקואות ונ"מ בין קשים לרכים ור"ל דלא כפי' הר"ש

במקואות רק דאם הם אינ' ראוי' לאכילה אז המשקה שלהם הוי כעצם הדבר וכמו דמבו' בנידה ד"ח קטפו זהו פריו ותו' ב"ק ק"א הנ"ל אבל אם הוא רך והוא עצמו ראוי לאכילה אז אין על היוצא ממנו שם עצם ועי' בהך דנדרים דנ"ג גבי סיתוונית ע"ש ובתוס' וברא"ש ובברכו' שם ל"ט גבי שבת דמיבעי שם במי' שלו אם הוי גדר משקה או אוכל ומביא ראיה דלאחר שנתנה טעם בקדירה נעשית כעין וכזבל וכמו שכ' הרמב"ם ז"ל בה' תרומות א"כ חזינן דעיקר הדבר הוא הטעם שלו ולכך על המשקין היוצאין ממנו הוי כעצם הפרי דגם שכר כן ועי' בה"ג בהל' ברכות דס"ל דיש ב' מיני תמרים, תמרים העומדים לדבש וזהו כותבות עי' בבכורי' פ"א ע"ש בירוש' וס"ל דבהך בתמרים דאינן מיוחדים לדבש אין עליהם שם מין ז' כלל ועי' עירובין דף כ"ח וע"ז דף ל"ח וכמ"מ בזה ודבש דנקט בקרא גבי בכורים ר"ל רק מין תמרים שעושים מהם דבש ועי' רש"י ברכות דף ל"ז ודמ"א ע"ב ואכ"מ. וכבר כתבתי דלגבי ביכורים הני תמרים שיוצא מהם דבש מאליו דמביא וקורא, הני חל עליהם גדר קדשי מקדש דביכורים פ"ג, וזה ניק' כותבות וכן מבו' בירוש' פ"א דביכורים דדבש האמור בביכורים ר"ל תמרים שמוציאים ממנו דבש, וע"ש בספרי פ' תבוא ובירוש' ביכורים שם פ"א הל' ג' דרק תמרים שביירחו ובכותבות בזה קורין ועי' ב"ב דף קמ"ה ופסחים דפ"ח, ובספרי פ' ברכה גבי צוער עיר התמרים ע"ש וזה ר"ל הך דמנחות דף פ"ד ע"ב שבח ארץ וכמ"ש רש"י ברכות דף ל"ז ע"א ד"ה כותבת הנ"ל וע"ש ברש"י דמ"א ע"ב וב"ק נ"ח ונ"ט גבי דיקלא פרסאה, ועי' ל' רש"י ברכות דמ"א ע"ב ד"ה דבש וזה ר"ל הגמ' שם מאן יהיב לן נגרא דפרזלא כו' ור"ל דהנה למה לא אמר שם הטעם דתמרים קודמים משום דזייני עי' ברכות דף י"ב ע"א ודף ל"ט ע"א גבי כרוב, אך יהי' נ"מ גבי תמרים שאין עושין דבש וזה הוי הך דסוכה דף ל"ב גבי ציני הר הברזל ועי' ברכות דף ל"א גבי צונייתי, וסנהדרין דף צ"ה, וב"ב דף ס"ח ע"ב, דהני לאו בני דבש הן וזה ר"ל נגרא דפרזלא, דנ"מ בזה, עכ"פ לכך מבואר בחולין דף צ"ח ע"ב גבי מיא דביעא גבי בצים טמאות ר"ל דלא הוי טעם מן הדבר רק דבר נפרש וכמו ציר של חגבים לדברי הרמב"ם ועי' נידה דף מ"א ע"ב גבי מקור שהזיע, ע"ש ברש"י דפי' דם לבן אך באמת רבינו בהל' מטמא משכב ומושב פ"ב ה"י אינו מפרש כן רק דר"ל כך דהוי דם גמור רק דטומאה דאיש' ליכא רק שנפתח המקור והעורקים אבל כאן המקור הזיע ולא הוה ראי' כלל ובאמת כן הדין גבי אם חתך במקור ועי"ז נשפך הדם דשם לא הוה ראי' כלל ועי' בלשון הגמר' נידה דט"ז ע"א דנקט שם הרואה דם מחמת מכה ודס"ו ע"א נקט דם המכה ע"ש ור"ל הנ"מ אם דם שיצא ע"י הכאה או שהדם הוא מהחבורה ואף דבנידה דל"ו ע"ב מבו' דגם באונס טמא' זה רק שע"י האונס נפתח המקור וראתה דם אז טמאה בוודאי

ועי' בל' התוספ' נידה פ"א הכתה בעלה וראתה ור"ל דע"י זה נפתח המקור וראתה אבל אם ע"י מכה בהמקור יצא דם זה לא נקרא ראי', ובאמת הארכתי בזה דעי"ז הוה מה דמבו' בנידה דס"ה וכ"מ דדם בתולים טהור לדידן דלא כר"מ דר"ל דזה הוה מעיין דם אך זה ע"י שהוא קרע המעיין וזה לא ניקרא ראי' ולכך טהור ועי' כתובות ד"ה ע"ב גבי מפקד פקיד כו' ודף ט' ודף ל"ו גבי בוגרת ע"ש בגירסת התוס' גבי דמים ופתח ובדברי רבינו בה' אישות פי"א הל' י"ב י"ג בזה, וכבר כתבתי בזה מהך דחולין דק"ט ע"ב בתוס' ונידה דס"ח ע"ב ובתו"כ פ' תזריע פ"ג דנקט כל דמים שהיא רואה אינו אלא מן המקור ובפ' מצורע פ' ד' ע"ש דנקט שכל דמים אינן אלא במקור ועי' בתוס' נידה דע"א ע"א ד"ה מקור מקומו ורש"י ד"י ע"ב ד"ה שמעוותות וכן ר"ל בהך דיבמות דק"ה ע"א גבי דירקה דרק רוק שבא ע"י רקיקה ולא שבא מאליו ע"ש ועי' תוס' שבת דקמ"ד ע"א גבי מעיין שמתעגל ויוצא ע"ש, ובאמת כן ר"ל בהך דב"ק דפ"ה ע"א גבי עלו בו צמחים מחמת המכה ע"ש בדברי רבינו פ"ב מה' חובל אם ר"ל שההכאה גרמה להצמחים שיעלו או דר"ל שהמכה הנעשה גרמה לצמחים, ונ"מ להך דנדרים דל"ה ע"ב וכ"מ גבי קרבנות יולדת דבעלה חייב ע' בב"מ דק"ד ע"א היכא דנבעלה לו בזנות מי חייב בהקרבנות של הלידה כיון דהוא גרם ע' כתובות דס"א ע"ב וב"ק דנ"ט ע"א גבי כחש גופנא ע"ש בתוס' וכתובות דף ל"ט עמוד א' גבי צער עיין שם ועיין ב"מ דף מ"ד ע"א גירא דידי' וב"ק ד"י ע"ב ודף ל"ד ע"א קרנא דתורך קבירא כו' ע"ש ונ"מ למאי דמבו' חולין דף קל"ד ע"א גבי ספק קרבן אשתו ספק משנתגיירה והוא תמוה דאימתי הוי' אשתו דקודם שנתגיירא הוי' ב"נ והאיך נישאת לו, וע"כ כיון דמ"מ ע"י נעשה זה חייב בהקרבנות, ואף דהיא ג"כ גרמא להחיוב בזה שנתגיירה תלי' זה בהך דכתובות דנ"ב ודע"א ובירוש' סוף נדרים גבי היא נתנה אצבע בין שיניו ובאמת רבינו ז"ל בהלכ' מחוסרי כפרה פ"א הי"ד כתב שם הלשון החיוב על האשה אך אי נימא כמ"ש במ"א לשיטת רבינו שם דלגבי קדשים וקרבן כ"ז שלא הביא קרבן גירות אין על הגר שם ישראל כלל א"כ נוכל לומר דבאמת הי' דלאחר שטבלה נשאה כדת רק שקרבן הגירות עוד לא הביאה והספק אימתי נקרב הקרבן של גירות אך מלשון התוספ' דכריתות לא משמע כן ומה דנקט בגמ' נדרי' ל"ה שם אם פטר' ר"ל בעודה מעוברת קודם שילדה ונ"מ אם מהני מחילתה לגבי זה שיפטור מקרבן עשיר ועי' עירוכין די"ז גבי עשיר והעני וכתובות דמ"ג ע"ב גבי כתובתה אם נשאה אם מהני מחילה שלה לגבי אב ע"ש ברא"ש, וכן לגבי הך דשם דף ס' לגבי מניקת גרושה אי מהני מחילת הבעל שלא תהא משועבדת להתינוק ע"ש בתו' ד"ה והלכתא ותוספתא שם פי"ב גבי פסק עמו שיזון את בתה דלא מהני מחילתה וע"ש דף י"א ע"א

ניחא לי' במה דעבד אבוה ותוס' ב"ב דקמ"ג ע"ב. אך י"ל דר"ל שנשאה אח"כ וכהך גירסא בנדרים שם ע"ש בתו"י ובב"מ דק"ד ע"א דגם בקרבנות חובה שהית' חייבת קודם שנשאה צריך הבעל להביא עבורה ועיין תוס' נזיר דף כ"ד וסוטה דף כ"ג. על כל פנים זה ר"ל מחמת המכה. נחזור לענינינו: דבאמת להך דמבואר בחולין דף ק"כ ע"ב נראה דגבי דבש של תמרים לאחר שנעשה תרומה אף דהוי אסור מן התורה מכ"מ הוה רק איסור לא קדושה ואין צריך לשלם עליו קרן וחומש וכמבו' בתרומות פי"א וכמ"מ דהא דקיי"ל דהיוצא מן האיסור אסו' זה רק איסור חדש משום הך דהטמאים וע"ז ליכא דין חומש ולכך מדייק בחולין שם משקין דקדושים בתרומה ור"ל רק גדר קדושה לית בהו אבל איסור דאורייתא אית בהו היכא דהפריש תרומה מתמרים וקרא שם תרומה על התמרי' ועי' בדברי רבינו בהל' תרומות הי"א ומה ר"ל שם אם עשה מהם דבש ומשמע שם דקאי ארישא דעשה דבש מתמרי' של תרומה וע"ש בירוש' בתרומות אם מיירי לאחר שנטבלו או לאחר שנתרמו אם זה הוה כמו פנים חדשות ועי' תו' תמורה ד"ד מה דמחלק שם בין ביכורים לתרומה ורש"י מנחות דפ"ד ע"ב ומוכח שם דאף דהא קיי"ל בתרומות פ' י"א דמביאים משקה ביכורים של יין ושמן זה רק לאחר שהביאן לעזרה כמש"כ רש"י בחולין דף ק"כ ועירוכין די"א אך התוס' שם לא ס"ל כן בעירוכין וע"ש בדברי רבינו פ"ב מהל' ביכורים ובפי' המשנה פי"א דתרומות ופ"ד דחל' ובירוש' שם שמחלק בין הפרישן על מנת כן אך באמת כך דלפי המבו' במכילתא פ' משפטים יכול להביא יין ושמן ביכורים אבל אין קוראים עליהם והנה בירוש' מבו' בפ"א דביכורים ועי' מכות דף י"ח דהיכא דלא הפרישם ע"מ כן הוי כמו שאין ראוי לבילה דהקריאה מעכבת אך רבינו לא פסק כן בפ"ד הי"ב י"ג משום דס"ל דכ"ז שלא נכנסו לירוש' או לעזרה לא הוקבעו כלל וכ"כ בזה וא"כ יהי' זה תליא בהך מחלו' דמנחות ד"ט ע"א בהך דרי"ו ורי"ל גבי מנחה ואנן קי"ל כר' יוחנן דלא הוקבעו וא"כ גבי ביכורים כן ומה שכ' רבינו בפ"ב הל' (כ"ב) [כ"א] לא ישלחם לא דמעכב רק דלכתחילה לא מעכב מצות קריאה והנה הך עובדא דסוף פ"א דחלה גבי יוסף הכהן שם מיירי שהביא' כבר לירושלים ורק הוא הי' סבר כמ"ד בתוס' ביכורים פ"א דכהן בלא זה מביא ואינו קורא ושוב יכל להביא אף לכתחילה יין ושמן ולכך לא קבל ממנו אך לדידן כיון דקריאה לא מעכב וגם חוץ לירוש' לא קבע לא איכפת לן כלל זהו שיטת רבינו והך דתמורה ד"ד י"ל דביכורים כמצותן דהיינו לקריאה א"א להביאם משקה אף יין ושמן גם י"ל דזה תליה בהך מחלו' דר"י ורבנן בביכורים פ"ג אם הוי קדשי גבוה או קדשי הגבול דר"י ס"ל דהוי קדשי גבול ולא שייך בו גדר דיחוי וי"ל דזהו כונת רבינו בפי' המשנה שם שכתב דזה לדעת ר"י ור"ל הך ר"י. עכ"פ רבינו ס"ל

דהא דמבו' דאין משלמין חומש על דבש תמרים ר"ל אף שעשה מן תמרים של תרומה דבש אף דאסור מן התורה זה רק גדר איסור לא גדר קדושה וכה"ג משמע מלשון רבינו ז"ל בהל' אישות גבי המקדש בפרש שור הנסקל דמקודשת בפ"ה הל' ב' שכ' כך פרשו אינו אסור בהנאה שאינו דבר חשוב לגבי השור ומה ר"ל ולא כתב כמ"ש בהל' מא' אסו' ספ"ד סתם מותר בהנאה ור"ל הגדר דאף אם נימא דגם בזה שייך היוצא מן הטמא עי' בכורות ד"ו וד"ז ע"ב וחולין ובדברי רבינו בהל' מא"ס פ"ג ופ"ד מכ"מ זה הוי מציאות חדש ולית בה איסור הנאה וזה דר"ל שאינו דבר חשוב לגבי השור ולא חל עליו גדר דבר משור הנסקל ועי' מעילה די"ב ע"ב גבי זבל של מוקדשין אך רבינו שם פי' דר"ל בחצר של הקדש ובא מפרש חולין מכ"מ לא נהנין ועי' ע"ז דף כ"ט ע"ב. עכ"פ כך כוונת רבינו בהל' אישות פ"ה הנ"ל גבי פרש דהאיסור עליו לא מחמת הפרט דשור הנסקל רק מחמת הכלל דכל היוצא מן הטמא דאין עליו גדר איסור הנאה ולכך אם קידש בהם הוי קדושין עכ"פ גבי משקין מוכח מדברי רבינו כאן דע"י שנתערב בהם דבר מר לא פקע מהם האיסור אך זה תליא בהך מחלוקת דתוספ' דמכשי' הובא בירוש' פי"א דתרו' הנ"ל אם רק מים אין בטלים לעולם או גם שאר משקין ובהך מחלו' פ"ג דטהרות הובא במנחו' דל"א אך בהל' מא' אסו' פ' י"ד הי"א כתב רבינו דגם אם נתערב בתוך יין נסך דברים מרים ג"כ פטור אם שתה וצ"ל נ"מ בין יין של ערלה דשם הוי האיסור עצם וגבי משקין דבר שהוא עצם האיסור א"א להשתנות דכל עצם אינו משתנה אבל גבי יין נסך דהאיסור הוא רק סיבה ע"י דבר אחר אז גם גבי משקין י"ל דנשתנה ובטלה ממנו הסיבה ולכך פטור ועי' בהך דמנחו' ד"ע ע"א דמבו' שם לגבי תרומה היכא שלא נעשה שינוי בהדבר עצמו רק שהאוכל אכל שלא כדרך האוכלין פטור ממיתה וחומש וכ"כ רבינו פי"א מהל' תרו' אך מוכח שם דרק ממיתה פטור אבל מלקות יש ועי' בהך דחולין דק"כ ע"א מה דמחלק שם בין טומא' אוכל' לאכילת יו"כ דגבי יו"כ לא אזלינן בתר הדבר רק בתר האדם האוכל דתליא במישבי דעתו וא"כ איך מדמה בירוש' פ"ו דתרומות גבי שתה חומץ של תרומה דמשלם קרן וחומש כמו גבי יוה"כ ע"ש דגבי יוה"כ הא תליא בהאדם דנקט משיב את הנפש מה שא"כ גבי תרומה ובאמת רבינו ז"ל פסק להיפך דגבי תרומה משלם קוח"ו וביוה"כ פטור אך רק פטור מכרת וי"ל דמלקות חייב ולקמן אבאר זה ובאמת לפי שיטת רבינו בהל' תרו' דנזיר זר ששתה יין של תרומה אין משלם חומש דהוי בגדר מזיק אך זה רק גבי נזיר, דהרי חזינן דחייבה שם התורה על דבר שאינו ראוי לאכילה (אכילת צער) כמבואר בספרי פ' נשא פסקא כ"ג גבי פסול' אוכל כאוכל ופסקא כ"ד גבי אכילת צער ועי' שבועות דף כ"ב ע"ב דחרצן אין דרכן לאכול רק ע"י תערובות ונזיר דף ל"ד ע"ב גבי

פסולת פרי וגבי עלין בהך מחלוקת דר"א ורבנן אם אסור לנזיר דרבנן ס"ל מחמת דאינו בכלל פרי, ועי' מחלוקת בירוש' כלאים פ"ז אם העלין מקדשים את הזרעים, ובהך דסוכה דף מ' ע"א ויומא דף פ"א ע"ב ובשביעית ובירוש' פ"ז ופ"ח ופ"ט וכ"מ, ועי' נדרים ד"ד חידוש וחולין דצ"ט ע"א בתוס' ד"ה גלה, עכ"פ חזינן דאיסורי נזיר חל גם על דבר שאינו ראוי לאכילה, ולכך י"ל דגבי תרומה דצריך דווקא לגבי קרן וחומש ולגבי מיתה כל הג' גדרים דהיינו שיהי' זה הדבר ראוי לאכילה והאוכל אוכל אותם כדרך אכילה וגם אוכל כמו שדרך לאוכלם, עי' ברכות דל"ה ודל"ו ובמעילה דף י"ט ע"א בתוס' ובמאי דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל פ"י מהל' תרומות ה"ז גבי חומץ וחיטים, ובאמת במנחות ד"ע ע"ב מבואר דחייב מלקות גבי מעש"ש גם בתבואה אך יש לחלק בין מלקות לחומש ומיתה, וכן דייק רבינו בהך דמנחות ד"ע ע"א הובא בהל' תרומות פי"א הל' כ"ו דאם גחן ואכל התרומה בזמן שהוא מחובר פטור מן מיתה וחומש חזינן דלאו יש דהלאו הוא מחמת איסור תרומ' לא מחמת הקדש וכבר כתבתי בזה, עכ"פ לכך נזיר ששתה יין של תרומה בשוגג פטור מהחומש אבל היכא דאסור מחמת שאר איסורים כמו בהך דפסחים דל"ב חייב בחומש ואדרבה כיון דחזינן דהתורה חייבה ע"ז הוי אכילה, ועי' בדברי רבינו בהל' מא"ס פ"ח ה"ו גבי ג"ה של נבילה דיש עליו שם בשר, וגם לגבי בב"ח אף דבכל הגידין ליכא בב"ח כמבו' בחולין קי"ד. מ"מ לגבי ג"ה י"ל דחייב ולא כמ"ש רש"י פסחים דמ"ז ע"ב ע"ש, אך מ"מ לגבי מוקדשים כגון נותר ופיגול עי' חולין ד"צ ע"ב י"ל דכרת אין בו וכבר כתבתי בזה דמוכח מדברי רבינו בהל' מא"ס פי"ד הי"ח דאוכל כזית נותר ביוה"כ חייב עליו ג"כ מלקות משום לאו דיוה"כ וא"צ ככותבת, ובהל' שגגות גבי כרת וקרבן גם שם כה"ג צריך דווקא ככותבת כמבו' בדברי רבי' שם פ"ו ה"ד ובכריתות דף י"ד אם כן לפי זה נימא דגם אם נזיר שתה ביו"כ יין יהא פטור מכרת כיון דזה תליא בהאדם וצ"ל דנ"מ דגבי תרומה האיסור הוא בפרט לא כללי' והרי כהן אוכל בתרומה ועי' מה שכ' התוס' שבת דקכ"ז ע"ב ולכך אזלי' בתר הפרט מה שא"כ גבי יו"כ כיון דזהו איסור כללי אף דתליא בהאדם לא אזלינן בתר פרט רק בתר כלל וכה"ג מצינו בהך דחולין דפ"ז דגבי כסוי הדם ממעטינן גבי כסהו ונתגלה והגדר דהרי מבו' בכריתו' ד"ד ע"ב דצריך קרא לרבות גבי דם כסוי שחזר ונתגלה שחייבין עליו כרת ולא אמרי' דכיון דהתורה צותה לכסותו נתבטל מגדר דם ע"ש אך רק לא נתבטל מהסוג של דם אבל מגדר של מין פרטי גבי מצות כיסוי דרק דם חיה ועוף בזה נתבטל השם מהם וכה"ג כתבתי בהל' חמץ גבי מת שנשרף ושלדו קימת דיש נ"מ בין טומאת אהל לטומאת מגע ומשא דשם הפרטי ניטל ממנו וכה"ג כ' התוס' בחולין דף קכ"ו ע"ב גבי ביצת השרץ וגבי חלב דכל היכא

דפרט לנו רק מינים אז י"ל דכ"ז שאין הצורה שלו כמו שהוא אין עליו זה השם וכה"ג כ' רש"י בחולין ע"ב דלכך לא מהני שחיטה לולד בן ח' משום דעדיין אין עליו שם בקר וצאן ואף דבשבת דקל"ו אמר הטעם משום דהוי כמת ר"ל דהצורה הפרטית שיש עליו מתה דהרי אינו מטמא ויש בו דין אבר מן החי וכמבו' בתוספ' דשבת ואף דלגבי דם קי"ל דחייב עליו כרת כמבו' בחולין דף ע"ד מכ"מ גבי רביעי' דם דנפל בן ח' הוי זה מחלו' דתנאים בספרי פר' חוקת אם מטמא ועי' במשנה דמכשיר' פ"ה גבי הכשר ג"כ מחלו' וזה משום דשם פרטה התורה וכן נ"מ דאף דקי"ל דישראל הבא על העכו"ם הולד כמותה מכ"מ אם ישראל בא על עמונית או על מצרית קודם גרות וילדה בן רק שם בן נח יש עליו אבל לא שם עמוני או מצרי וזהו ר"ל הגמ' ביבמות דף ע"ז ע"ב בנה מעמוני פסול ור"ל דווקא עמוני אבל מישראל לא דזה רק דין כללי לא פרטי וכ"כ בזה בהשמטה לח"ג וכ"כ בזה דנ"מ ג"כ גבי גדר חצי שיעור דקיי"ל דאסור מן התורה אם הוא איסור כללי או פרטי וכמו אם אכל חצי שיעור מבשר בחלב או מכלאי הכרם שלא כדרך אכילתו אם אסור מן התורה דגבי כללי אין עליו רק איסור דרבנן שלא כדרך הנאה מותר מהתו' ואם פרטי ושמו עליו אסור מן התורה ובזה י"ל לשון רבינו בהל' מא"ס פי"ד ה"ד במה שכ' שם גבי פחות מכזית ונתפח אסור ואין לוקין ולמה לן זה בלא נתפח ג"כ אסור אך י"ל נ"מ דאז יש עליו שם האיסור הפרטי וכן נ"מ גבי חצי זית בשר קודש שנתפח (והך דמנחות דף נ"ד רצה לומר שנתפח אחר כך) ואח"כ נעשה נותר דאז י"ל דלוקין עליו משום נותר כיון דבזמן שחל שם נותר עליו הוי עליו שיעור כזית וכה"ג כ' בפ"א דהל' חמץ דפחות מכזית חמץ שנתפח ונעשה כזית לדידן דקי"ל דחמץ לאחר הפסח מותר וא"כ חזינן דהזמן עושה עליו האיסור ובכל רגע מן הזמן שמתחדש מתחדש האיסור עליו וכמ"ש וכן למ"ד דאסור מן התורה לאחר הפסח ולא שייך עליו מתחדש מכ"מ אם נתפח קודם זמן האיסור אז י"ל דלוקין עליו אך כרת אין עליו דמ"מ לא אכל מעצם החמץ רק פחות מכזית ובזה יבואר לשון רבינו ז"ל ובאמת הנה לקמן בהל' חמץ פ"א ובפ' י"ד מהל' מא"ס כתב שם רבינו דמכת מרדות ליכא רק על כל שהוא פחות מכשיעור ובהל' שביתת עשור גבי יו"כ כתב דעל חצי שיעור חייב מכת מרדות ועי' בהל' מא"ס פי"א ה"ג גבי סתם יינם דלוקה מכת מרדות רק ארביעי' והטעם כך משום דאיכא למימר דחצי שיעור אין עליו גדר שם אכילה ובפרט לדידן דפסקי' דגם גבי שבועה אין חייב רק על כזית וכן גבי שתי' ברביעי' וא"כ לפי זה גם מכות דרבנן א"א ללקותו מחמת פרט דאכי' ושתי' רק מחמת שעבר על איסור תורה ועי' בהך דמנחות דט"ז ע"ב אין דרך אכילה בכך ולכך ס"ל לרי"ל דמותר מן התורה ואף דלא פליג על היוצא מן הטמא לשיטת רבינו בהל'

מא"ס פ"ג ה"ו ופ"ז הל' ט"ז גבי חוטים של חלב ע"ש בלשון רבינו אין עליהם שם חלב רק מחמת שהם בזה הגדר וראי' דהרי מבו' בחולין דף קכ"ו ע"ב דמטמאין בנבילה וכ"כ בזה וצ"ל דטעם דרי"ל דאין עליו גדר אכילה ונ"מ דבנתפח ונעשה זית גם לרי"ל אסור מן התורה או כגון אם שהה באכילתו יותר מכדי אכילת פרס או כגון אם אכל כמו כזית חמץ בזמן האחרון של פסח וההשלמה היתה במוצ' פסח וכן קודם הפסח וגמר בפסח בתוך שיעור פרס אז יש עליו איסור מן התורה וגדר אכילה ולוקין עליו מכת מרדות לכו"ע וזה ר"ל הירוש' תרו' פ"ז מודה רי"ל בעתיד להשלים וכן לדידן אף דיש עליו שם איסור תורה מכ"מ גם מכת מרדות לא לקה מחמת אכילה אך מכ"מ מעט פחות מכזית שפיר לקי מכת מרדות וההל' דקי"ל כלים פי"ז דרק על כזית בינוני ליכא בתקנת חכמים דתקנת חכ' הוי בגדר לשון ב"א וגם כזית קטן יש עליו שם זית ועי' תוס' ב"ב דקמ"א ע"א גבי טומטום ועי' ביבמות דף ע"ח ע"א ברש"י גבי רובו שאינו מקפיד דלגבי מעוברת שנתגיירה אוקמוהו אדאורייתא וע"ש דף מ"ז ע"ב בתוס' ד"ה וכל דאין נ"מ וע"כ צ"ל דלגבי תקנת חכמים עובר ירך אמו כמו בלשון ב"א עי' תוס' ב"מ דף ע"ט ע"ב וב"ק דף ע"ח ע"ב ובתוספ' ב"ב פ"ה גבי מכירה ושבת דקל"ה ע"ב ולכך שפיר לקי מכת מרדות אך גבי יו"כ דשם השיעור הוא ככותבת כתב שם רבינו דלוקה גם על חצי שיעור דהוי כזית כמבו' בכריתות דף י"ד דהא יש בו שיעור אכילה ונ"מ גבי הוצאה בשבת וגם שם יש גדר חצי שיעור כמבו' שבת דע"ד וע"ש דצ"א איך הדין אם הוציא פחות מכזית וזה תלי' אם היכא דליכא ההל"מ של כגרוגר' כמה שיעור הוצאה שם זה נ"מ לגבי הך דפסחים פ"ה ע"א דמל' הגמ' וברש"י שם מוכח דגם פחות מכזית אם הוציא בפסח מחבור' לחבורה עובר בל"ת דמייתי ראי' דמיירי שיש כזית מדקתני האוכל ע"ש וכן כ' רבינו בס' המצו' דא"צ כזית אך בתוספ' פסחי' ומכות ובירוש' פסחי' פ"ז ובדברי רבי' בה' ק"פ מבוא' דרק כזית ואף דבפסחים שם ילפינן הוצאה בג"ש משבת מ"מ בכגרוג' לא ילפינן דלא גמרינן מהלכה כמבו' בפסחים דפ"א ומכות די"א וכ"מ וכן נ"מ גבי נותר בקדשים אם השאיר פחות מכזית אם עבר איסור תורה ועי' רש"י מנחו' דנ"ד דדייק שם גבי נתפח נקט רק שהי' פחות מכביצה ונתפח ועמד על ביצה ובאמת זה מחלוקת בפסחי' דפ"ה דטומאה יש גם בכזית, אך ר"ל דהיכא דלא השאיר רק פחות מכזית אז לא קנסו אותו אף אם אח"כ נתפח ואין בזה משום עצלי כהונה וכן נ"מ דאף לר' שמעון דס"ל בכל התו' דאכילה לגבי מלקות בכ"ש מ"מ לגבי נותר אם לא נשאר רק פחות מכזית י"ל דגם איסור אכילת נותר לא חל ועי' יומא דפ"א ע"א גבי דם ובירוש' נזיר פ"ו ופ"ז גבי רקב ובבלי דנ"א ובלשון רבינו בסוף הל' ק"פ שדייק שם דצריך אדם להשתדל שלא ישאיר

ור"ל אף בפחות מכשיעור ועי' בתוס' שבועות דף כ"ז ע"ב גבי היכא דנשבע לאכל את הככר אם נשאר פחות מכזית אם עבר על השבועה ע"ש ובירוש' שם רפ"ג וכ"כ בזה ועי' בדברי רבינו בהל' טומא' מת פ"ד ה"ו גבי כזית חלב שהתיכו דמוכח שם דאם הוה מפורר ואח"כ התיכו אינו מטמא אף במשא ובאהל וגרע מרדדו והטעם כיון דהתיכו נעשה עליו צורה אחר' אך מכ"מ אם הי' כזית שלם דכבר חל עליו דין שם טמא לא פקע ממנו בהתכה אבל אם הי' רק פירורים אז לאחר שהתיכו אין עליו שם טומאה כלל וכה"ג מוכח מדברי רבינו שם דיש חילוק במת שנשרף ובין אם נשרף חי ע"ש בפ"ג ה"ט וה"ו ובפי' המשנ' פ"ב דאהל' ובגדר הך דנידה ד"ע ע"ב גבי אשתו של לוט ובהך מחלו' דאהל' הובא בתמורה דל"א גבי כזית רימה ע"ש ונראה דהיכא דהוי תרוד אם הרימה מתה גם רבנן מודה דמטמא בגדר רקב ועי' רש"י תמורה דף ל"ד ע"א גבי בשר המת שהופרך ונידה דנ"ה ע"א גבי יבש דר' יוסי ונזיר דנ"א ע"ב גבי טחנו והרקיב ודף נ"ג ע"ב דאקמח ובהך מחלו' דתוספ' סוף נגעים ובירוש' פ"ג דערלה גבי אבנים מנוגעות שעשה סיד אם מטמאין או לא משום דנשתנה צורתן ועי' הגירסא בתוספ' פ"ז דנגעים מאי דפליגי שם ר"ש ורבנן ונראה דפליגי כמו הך דזבחים דף ק"ו ע"א אם די משניתך הבשר או דווקא עד שיעשה אפר, ועי' נידה דף כ"ח ע"א גבי שלדו קיימת וכה"ג נ"מ דגבי קדשים מבואר במעילה דף ט' בפרים הנשרפים דמועלין עד שיהא ניתך הבשר, ועי' תוס' זבחים דמ"ה ע"ב ד"ה אבל ע"ש, אבל גבי פרה אדומה מבואר במס' פרה פ"ד מ"ד עד שתיעשה אפר ע"ש, ועי' מנחות דף נ"ב ע"ב ואכ"מ ועיקר הגדר תליא בטומאת אבנים מנוגעות אם הן בגדר עצם או רק חלק מן הבית עי' במה דפליגי בנגעים פי"ג משנה ג' כמה שיעור לטמא אבן או עץ בבית המנוגע אם כזית או בכל שהוא ע"ש ור"ל אם הטומאה חל' על צורת הבית והבית נעשה מחלקים נפרדים וצורת הבית בא מאליו אף דהוא הרכבת שכונית ע"י אדם מכ"מ צורת הבית הוי בגדר מיזגיות עי' חולין דקכ"ט ע"א גבי מעשה עץ ותוס' שבת דף כ"ט ע"ב ועי' ב"ב דף נ"ג ע"ב גבי בנה פלטין כו' בנכסי הגר דכ"ז שהם בלא דלתות אין עלי' צורת בית ורק ליבני בעלמא דברים נפרדים וכן ס"ל לרבינו בהל' מזוזה דבית בלא דלתות פטור מן המזוזה והצורה הוי בגדר פנים חדשות ועי' בדברי רבינו בהל' זכיה פ"ב ע"ש דאותו שהעמיד הדלתות קנה גם הפלטין אף שיש להם בעלים רק דמשלם דמי הלבנים וההוצאות וכ"כ מה דרבינו סותר עצמו בהל' מעילה דפסק שם דמקדיש את ביתו ואח"כ דר שם לא מעל מספק ובהל' עירוכין פסק דהמשכיר בית לחבירו ואח"כ הקדישו המשכיר ודר בו השוכר מעל אך כך דיש בהבית ב' גדרים גדר החומר שממנו נבנה הבית אבנים ועצים כו' והם דברים תלושים

ואח"כ נתחברו אבל הצורה של הבית זה נעשה במחובר ועי' שבת דף קכ"ה ע"א ונדרים דף נ"ו גבי בית דמחובר בארעא וגם משום דבעי נתיצה ע"ש בשבת הנ"ל ולכך מבו' בנגעים פי"ב דאבן שיש אינה מטמא' בנגעים וכן בתו"כ ממעט ג"כ שיש משום דקשה מאד ואינו בר נתיצה ורק אבנים רכות ועי' במכשירין פ"ב בתוספ' שם ובירוש' כלאים פ"ז ובר"ש עוקצין פ"ב ע"ש דשיש מאד קשה ועי' בכלים פ"ה גבי תנור של אבן. עכ"פ צורת הבית ודאי היא נעשה במחובר ולכך גבי מקדיש את הבית הוי ספק מעילה אם ר"ל לצורת הבית או להחומר דברים הנפרדים אבל במי שמשכיר את ביתו אם כן צורת הבית הוי של השוכר ורק דברים אשר מהם נעשה הבית הם של המשכיר וכשמקדיש המשכיר דעתו על האבנים ועל כו' ולכך חל עליהם גדר מעילה ונ"מ ג"כ גבי בית המנוגע אם לאחר שנולד בו הנגע הוסיפו בו עוד אבנים אם גם עלי' אח"כ חל דין האיסור ועי' פי"ד מהל' טומא' צרעת ה"ט ע"ש בהשגות ובתו"כ בזה פר' מצורע ושם מבו' דממעט אף אם חיברה אח"כ לבית ובפי"ג בנגעים גבי מלבנים מחלו' דר"י ורבנן ועי' ב"ב דס"ט גבי מכירה ואכ"מ.

עכ"פ טומאה שמטמא הכהן הוא מטמא את צורת הבית ובאמת גם באדם אף דהוא בגדר הרכבה מזגיות מכ"מ יש בזה כמה סתירות אם הוא עצם אחד כמו נקודה דבר צמות או ג"כ דברים נפרדי' ועי' בהך מחלו' דב"ש וב"ה בעדיות ובאהלות פי"א ה"ג אם אדם מביא את הטומאה ע"ש בפי' המשניו' ועי' סוכה דף כ"א ע"ב גבי שורים ועי' בהך דיומא דנ"ד ע"ב במחלוקת דר"א ור"י עולם מאמצעיתו נברא או מהצדדים וכן הוה פלוגתא שם דף ה ע"ב גבי בריאת האדם, וזה ג"כ ר"ל אם הוה גדר נקודה הרכבה מזגיית או הרכבה שכונייתי, ור"א מתלמידי ב"ש גבי אדם כמ"ש, ועי' בהך דב"ב דף ס"ז וקידושין דף כ"ז גבי גדר דסדנא דארעא חד הוא ור"ל דהחלוקה בגדר הסכם הדין, ולכך קיי"ל דאין קרקע נגזלת רק אם נשתקע שם הבעלים כמבו' ירוש' בכלאים הובא בתוס' סוכה ד"ל ע"ב ובב"ב דמ"ד ע"א, וזה הגדר מה דמבואר בסנהדר' דף מ"ז ע"ב קרקע עולם אינו נאסר, ועי' ע"ז דנ"ד ע"ב, ור"ל דכל הקרקע הוא מציאות אחת ואין בו תפוסת ידי אדם, ע"ז דף מ"ה, ועי' נזיר דף ז' ע"א גבי מכאן עד סוף העולם ע"ש ברש"י דהוה זה מציאות אחת רק התורה חלקה, ולכך גבי גט עי' גיטין דף י"ט ודכ"א וכ"מ גבי מחובר לקרקע ע"ש במה דמבוא' בתוספ' דלא שייך במחובר גדר נתינה אף דבכל מקום עי' ב"מ דף נ"ו ע"ב גבי ידו דגם בקרקע שייך זה, רק משום דלא הוה כריתות, ועי' בירוש' גיטין שם, אך ר"י סבירא לי' דזה הוה גדר הרכבת שכונית ולכך למד זה משלג וכמבו' בנידה די"ז ע"א דאין חיבור לשלג ולכך רבינו ז"ל בהל' מקוואות גבי העושה

מקוה משלג דשם חיבור אדם לא מהני ולכך שאובים פסולים, עי' נזיר דף נ' ע"ב ותוס' זבחים דף ק"ה ואהלות פ"ב גבי תרווד רקב שגבלו ובתוספ' טהרות וכ"מ דאין חיבורי אדם חיבור, לכן כתב רבינו בפ"ז דמקוואות גבי שלג דדווקא אם ריסקו, וע"ש בפי' המשניו' בפ"ז דמקוואות, ועי' בהך דיומא דף מ"ז ע"ב גבי חפנים אם חלקו אי מהני, ור"ל אם זה הוה כמו מציאות אחת או דברים נפרדים, ובירוש' שם, וראי' לזה מהך במנחות דף כ"ה גבי שמאל דאמר שם דהותר ביוה"כ וביומא שם דמ"ח ע"ב, ואמאי לא יליף זה מחפנים, וע"כ דגבי חפנים הוה זה מציאות א' ובגדר מעשה עץ שימש בחולין דף קכ"ט, ובהך דגיטין דט"ו ע"ב גבי ידים טהורות לחצאין, ובחגיגה דף כ' ע"ב ודף כ"ג אם שייך גדר נטילה ביד אחת, וכן נ"מ לגבי סמיכה דצריך דווקא בשתי ידים בב"א, עי' מנחות דף צ"ג ובתו"כ פ' אחרי, ולקמן אי"ה אבאר זה, ועי' בחולין דס"ח ע"ב גבי מחלוקת אם יש לידה לאיברים ודף ע' ע"א, וכ"כ בזה גבי גדר דעיסה שגבלה במי פירות אי הוה חיבור כמבו' במס' טבול יום פ"ג בחלה פ"ב ותוס' זבחים דף ק"ה הנ"ל, ובמאי דפליגי גמ' דילן שבת דצ"ה וירוש' שבת פ"ז אם מגבן חייב משום בונה או משום לש ר"ל אם הוה מציאות אחת או רק קיבוץ נפרדים, ועי' רש"י שבת דקל"ד ובהך דשבת די"ח אין גיבול בחול, ושם דף קנ"ה גבי גובלין את השתית ובדברי רבינו בה' שבת פ"ח הט"ז ופכ"א ה' ל"ג ובפי' המשניו' אהלות פ"ב גבי תרווד רקב הנ"ל. ועיין נידה דף כ"ה כגבינה כו'. על כל פנים ר' אליעזר ור"י דיומא הנ"ל פליגי בזה אם הארץ מציאות אחת או קיבוץ נפרדים ועי' ב"ק די"ג גבי שלמים שהזיקו אם יש חילוק בהאברים וגם שם נקט רק לגבי אימורין ולמה לא נקט שם כנגד חזה ושוק דגם זה אינו גובה כיון דהוא שלחן גבוה קזכי וע"כ משום דרק בבני מעים י"ל דהוי פרטי כעין הך דאהל' וסוכה הנ"ל אבל חזה ושוק א"א לחלקם משאר הגוף ועי' בהך דפסחי' דכ"ז ע"ב במה דאמר שם חלב של שור הנסקל יוכיח ובאמת אינו מובן מה זה הגדר גבי חמץ החיוב כרת והאיסור הנאה הוא מחמת דבר אחד אבל חלב של שור הנסקל הם דברים נפרדים איסור הנאה מחמת שור הנסקל והכרת מחמת חלב וע"כ דהאיסור ההנאה שחל על שור הנסקל חל ג"כ על גדר פרטי ולא על המציאות שלו ועי' בהך בזבחים ד"ע ע"ב צריך שם ריבוי מקרא דחלב של שור הנסקל יהי' טהור חזי' דזה מציאות חדש לא מצד הכלל ועי' בהך בשבת דף פ"ג בשיטת רש"י ותוספ' שם דאבר מן החי של נידה וזבה אינו מטמא רק כמו שאר אברים מן החי דהטומאה שלהן לא חלה רק על הכלל לא על הפרט ועי' תוספ' כריתות דף י"ג ע"ש וכן נ"מ גבי הך דיומא דמ"ג דמבו' שם לגירסות שלנו דרק קטן שיש בו דעת אשה מסייע' ע"ש אבל אין בו דעת לא מחמת שיטת רבינו

ורש"י דס"ל דהזאה צריך כונה לטהר לא כונה להזות בלבד ושם צריך דוקא יש בו דעת וכעין הך דיבמות דק"ה ע"ב אף למאן דס"ל דגבי אשה בחליצה א"צ שתהא גדולה אבל מכ"מ כונה בחליצ' צריך כמבו' שם דק"ב ע"ב ופליגי שם מהו הכונה אם כונה להחליצ' גופא או שצריך כונה להפעו' שהחליצ' פועלת דהיינו להתיר אותה לשוק ולזה לא מהני שיעור הפעוטות רק צריך שיעור שתגיע לעונת נדרים דהיינו לשי' רבינו בגדלות רק שלא הביאה שערות כשיעור דזה לשיטת' הוי עונת נדרים מן התורה ובזה א"ש מה דביבמות שם לא אצרכה רבי בדיקה אף לכתחילה וע"ש בתוס' ובכורות די"ט ע"ב אך באמת בתוספ' מוכח דלכו"ע לכתחילה לא, אך כיון דבאתה לשנים בזה סמכינן אחזקה דרבא וכן ס"ל גבי הבאת קרבן שבא על שפחה חרופה אף דחייב שיחי' בן ט' לשיטת רבינו כמבו' בה' אס"ב ובהל' שגג' מכ"מ כתב רבינו עד שיגדיל ויהי' בן דעת ור"ל ג"כ גדלות בלא סימנים כשיעור אך שם משום דפחות מזה אינו יכול להקדיש הקרבן דזה אינו ממחוסרי כפרה וצריך דעתו כמבו' בנדרים דל"ה, ועי' בתוספ' טהרות הובא בר"ש פ"ה מ"ט, ולכך צריך רק כה"ג דהוי מופלא סמוך לאיש ועי' מנחות דצ"ג גבי סמיכה ועי' בהל' קרבן פסח פ"ד ה"ט במה שכ' שם עד שלא הביא ב' שערו' והביא ולכאורה כבר היה מופלא סמוך כו' אך רבינו לשיטתו דס"ל דרק אם הגיע לשני גדלות אך שער' שלו לא הי' בהם כשיעור ועי' בירוש' תרומו' פ"א גבי קר"פ במופלא ובדברי רבינו פ"ב ה"ד ושוחטין על הקטנים שיהי' בכלל ור"ל בגדר התמנות ולא בגדר שה לבית אבות וראי' דהרי מבו' פסחים דפ"ח גבי אמה העברי' דמשכחת לה שהפרישה קר"פ לעצמה וע"כ לא הביאה ב' שערות ועי' בירוש' פ"ה דפסחים הדא אמרו שהקטן יש לו מנין ולכך אם שחט לשם קטן שלא מאותה חבורה יפסל אף דבעי' בר כפרה כמותו כמבו' בפסחים דף ס"ב ע"א וגם נ"מ דאף דקי"ל קטן שהגדיל בין פסח ראשון לפסח שני צריך להביא פס' שני מכ"מ כתב רבינו דאם שחטו עליו בראשון פטור ורק כה"ג דהי' בו שער' רק לא כשיעור וכן מוכח בירוש' פסחים פ"ח דאמר שם דפסח לשתגדיל ראוי הוא להתכפר בו ר"ל דע"י הפסח שהפריש עליו קודם שנתגדל לגמרי מועיל בו שהוא נפטר מפס' שני אף שאז יתגדל ובאמת הארכתי בזה דהיכא שהגיע לשני גדלות וגם יש בו שערות רק פחות מכשיעור אז לאחר שהביא הפעולה שנעשה הוי גדול למפרע וזה ר"ל רבינו ז"ל בהל' אישות פי"א ה"ו אין משיאין את הקטן עד שבודקין אותו ויודעין שהביא סימנים כו' והוא תמוה דא"כ לא הוי קטן ועי' ב"ב דקנ"ו וכתובו' ד"צ ע"א אך ר"ל כך דלא נגמרו עדיין אצלו הסימנים ועי' שבת ד"פ ע"ב הגיע לפרק' וסנהד' דע"ו ע"ב ומו"ק ד"י ובפי' המשנ' שם ונידה ד"י ע"ב ודף מ"ט ע"א ובדברי

רבי' בהל' איס"ב פכ"א הכ"ה ור"ל ג"כ כן ופירקן היינו השערו' וכן ר"ל הך דקידו' די"ט ובמחלו' בירוש' שם גבי יעוד אם דוקא לגדול או אף לקטן ובמכיל' מבו' בפר' משפטים דאף לקטן ור"ל כה"ג דוקא וזה ר"ל ג"כ הך דנידה דמ"ט ע"ש בתוספ' דר"ל דלא נגמרו השער' וביום האחרון ועי' ברש"י נידה דף מ"ז ע"ב דיש זמן בין נערות לבגרות וסימנים דהוי עלי' ב' רשויות רשות האב ורשות עצמה וכן הדין בקדושין דף ע"ט ואז גבי איש כה"ג אף דבזמן הקדושין לא נגמר עדיין מכ"מ אח"כ הוי קדושין למפרע ובזה אתי שפיר דברי הספרי בפר' תצא גבי מוש"ר דממעט שם קטן שהוציא שם רע ולכאורה איך משכח' לה הא צריך דוקא שיהא בה גדר חיוב מיתה עי' סנה' ד"ח ע"ב וכתובו' ד"מ ע"ב בתוס' וגבי יבום ממעטי' ממיתה עי' קידוש' די"ט ובאמת רש"י ז"ל ס"ל דגם ביבמה קטנה כן דאף שבא עלי' יבם גדול וקנאה לגמרי מכ"מ פטורה ממיתה דס"ל דגם יבם קטן הוי קנין גמור ולא כשיטת התוספות ועי' רש"י יבמות דף ס"ח ודף צ"ו ע"ב דלא משמע כן אך יש לדחות דס"ל כשי' הרמב"ן וכן שיטת רבינו דקטן בן ט' קונה יבמתו מן התורה רק רבנן עשו אותו כמאמר ורק התורה מעטה אשתו ממיתה וכן ס"ל להתוס' גיטין ד"מ ע"ב ועי' רש"י סנהד' דנ"ה ע"ב וכן ס"ל לרש"י גם בגדול שיבם את הקטנה ועי' ברש"י קדושין ד"י ונידה דף מ"ד דלא כתוס' ורש"י יבמות דף ס"א ע"ב ד"ה ואינה חולצת מוכח שם ג"כ דלא נגמר הדבר עד שתגדל וי"ל דגם ביבם קטן לא נאסרה על בעלה רק ע"י קנוי וסתירה כיון דליכא מיתה ועי' ביבמות דף צ"ה בזה אם האיסור והחיוב מיתה תליא בזה וזה ר"ל רש"י ביבמות דף נ"א ע"ב אבל ע"י קנוי וסתירה אז נאסרה מטעם גזירת הכתוב וכן נ"מ לשיטת בה"ג דס"ל דלא נאסרה רק כמכחול כו' וזה רק בלא קנוי וסתי' וזהו בעצם כונת הס"ד בכתוב' ד"ט ע"א אין האשה נאסרת כו' ור"ל דנ"מ אם היא נאסרת עליו או הוא אסור בה ונ"מ להך דנדרים דף ט"ו ע"ב גבי אין מאכילין לאדם דבר האסור ע"ש. ושוב יש לומר דכיון דמשועבד לה אין נאמן זה ר"ל. וזהו ג"כ גדר הך דברכות דף מ"ח ע"ב גבי קטן פורח ר"ל כה"ג ובירוש' שקלים פ"א גבי קטן אינו שוקל ע"ש ור"ל ג"כ כך דהיכא דהגיע לשנים אך לא נגמרו השיעור דהשערות אז לתבוע תובעין אבל אין ממשכנין. עכ"פ לשיטת רבינו ורש"י גבי הזאה המזה צריך כונה גם לטהר ואם כן נימא דאף דאשה פסולה להזות מכ"מ בת דעת הוי ותהי' כמו בגדר עומדת על גבו וע"כ דכיון דהיא פסולה להזות הדעת והכונה שלה פסולות להזות ולא מצטרף לזה ובעצם עיקר הגדר מה דאנו מכשירין בכמ"מ בעומד על גביו אם ר"ל דהוי כמו שהעושה יש בו דעת או כמו שהעומד על גביו עושה ובזה א"ש מה שהקשו התוס' גיטין דכ"ב וביבמות מחליצ' דיהי' מהני עומד על גביו וכ"כ בזה דיש ב' גדרי'

כונה אם כונה להדבר בעצמו או כונה לפעולת הדבר ועי' בהך דכריתות די"ט ע"ב מה דמחלק שם בין כונה למחשבה וכן נ"מ גבי חליצה דצריך כונה אם די בכונה להדבר או להתירה ועי' בהך מחלו' בתוספ' דידים ספ"א הובא שם בר"ש גבי אם צריך מחשבה של הנותן והנוטל או די בחדא מינייהו ובהך דר"ה דכ"ט גבי שופר ס"ל ג"כ לר' יוסי דצריך כונת שניהם ואף דגבי הזאה די בכונת המזה בלבד אך שם הכונה עושה לשיטת רבינו ורש"י שיהי' חל עלי' שם הזאה לא מחמת טהרת הניזה רק מחמת עצם ההזאה ולכך מעכבה הכונה וכונת ניזה א"צ משום דמה שמתטהר הניזה וכן בטבילה בחולין מועלת הפעולה גם להמזה ולשאר בני אדם ונ"מ אם נגע לטהרות או באשה לבעלה וכדו' וזה ר"ל הך דחולין דל"א ע"ב כונת אחרים כונה מעליתא היא ר"ל דכיון דבלא הזאה אם נגע הוי מטמא להכל א"כ מועלת ההזאה לכל אדם ולכך מהני כונת המזה או המטביל בטבילה כמו הטמא בעצמו ולכך מבו' בנדרים דל"ה ע"ב דמחו"כ אינם צריכין דעת ויכול אחר להביא עליהם בלא דעתם משום דהם פוסלין קודש ונ"מ גם לאחרים וכן בהך דמבואר בכתובו' דף י"א גבי גר קטן דמטבילין אותו על דעת ב"ד, ע"ש בתוס' ובסנהדר' דף ס"ח ע"ב דהא צריך קבלת המצוות שיקבל עליו המצוות עי' תוס' שבת דף ס"ח ע"א ועי' בס' הלכות גדולות בה' מילה דמבו' שם גבי חש"ו דכיון דאין בו דעת אין מקבלים אותו רק בקטן עפ"י אבותיו דזהו כשיטת רש"י כתובו' די"א ע"א דדווקא שאמו הביאתו להתגייר ובלא זה לא וכן מוכח מרש"י יומא דפ"ה ע"א גבי תינוק שנמצא דאין מגיירין אותו עד אחר שיגדיל, ובאמת זה הוי מחלוקת בירוש' פ"ח דיבמות גבי קטן אם יכולים לגיירו בע"כ ורבינו פסק בהל' עבדים פ"ח ה"כ דמהני גבי קטן, ועי' בירוש' רפ"ד דקידושין במה שהקשו התוס' בסנהדר' דס"ח ע"ב גבי קטנה לר"ש פחותה מבת ג' אף דיכולה לחזור בה מ"מ אח"כ לכשנתרצית נעשית גיורת למפרע ע"ש, אך זה רק בלא זכה בה ישראל אבל אם תקף בה שוב איננ' יכולה לחזור וזה ל' רבינו בהל' עבדים הנ"ל וכהירוש' בפ"ח דיבמות הנ"ל, ועי' כתובות דמ"ד ע"א גבי גיורת שנתגיירה בתה עמה, אך שם כיון דגם אמה שנתגיירה מהני שפיר, וע"ש בתוס' וגם כיון שצריך לעשות ב"ד לכך מהני הב"ד שעשתה אמה בעבורה וזה ר"ל הך דכתובות דף י"א דניחא לי' במה דעביד אבוה ר"ל כיון שגם הוא בעצמו נתגייר, והך דרב הונא ר"ל שהאם הביאתה להתגייר אבל היא בעצמה לא נתגיירה, אך מ"מ כיון דצריכה כוונה וקבלה איך מהני, וצ"ל כאן ג"כ דזה נ"מ גם במי שגיירו אותו ומהני כוונת האחרים עליו כמו בהך דחולין דף ל"א ע"ב הנ"ל כיון דנ"מ גם לאחרים דב"נ פוסל בביאתו וא"כ יהי' נ"מ לר"י דס"ל בקידושין דע"ז דגם גר פוסל א"כ אין נ"מ ובזה י"ל דבזה פליגי בירוש' בפ"ח דיבמות

הנ"ל וכן נ"מ גבי מילה דכבר כתבתי בזה דמצוות המילה צריך שיהא מדעת האב כמבו' בשבת דקל"ג ור"ל דבל"ז הוי רק מהול אבל מצוות המילה לא נתקיימה, וכבר כתבתי בזה דגבי אב צריך דווקא לשמה עי' בע"ז דכ"ז דקיי"ל דא"צ זה רק דהמילה כשירה אבל המצוה התלוי' על האב לא נתקיים כמ"ש התוס' פסחים ד"ז ע"א, ולכך ס"ל לרבינו ברפ"ג מה' מילה דאם אין שם אב ליכא ברכה דלהכניסו ע"ש, אך מ"מ לר"ע דס"ל בכ"מ יבמות ד"ע כו' דערל הוי כטמא, שוב י"ל דמהני כוונת אחרים ע"ז וכן הגדר שם דל"ו ע"ב גבי התורם משלו על של חברו דלשיטת רבינו למסק' מהני משום דכבר כ' דיש גבי תרומה ב' גדרים מה שמתיר הטבל והוא עצמו נקדש ועי' במ"ש הרמב"ן ז"ל במלחמות פ"י דב"ק גבי גזלן דאף אם אינו מתיר מכ"מ חלה הקדושה ועי' בדברי רבינו בפי' המשני' בפ"א דתרומות במה דאמר שם ולא מן הפטור על החיוב ולא מן ההפקר ובאמת איך יוכל להיות שיחול שם תרומה על הפקר או על פטור ואך ר"ל כך דהנה מבואר בירוש' מעשר' פ"א והובא בדברי רבינו בהל' תרומות פ"ב הל' י"ב דאם הפקיר קמה וזכה בה אף דפטו' מן תרומה מכ"מ אם קרא שם תרומה חל שם תרומה עלי' דזה רק פטור ואם קרא חל אבל אם הפקיר שבלים וזכה בהן ועבר והפריש לא חל כלל וכמו דמבו' בכמ"מ דדיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי אבל נראה ונדחה הוי דיחוי ר"ל דהיכא דהתורה פטרה יש ב' גדרים או משום דפטור או דהוי כמו שנעשה הדבר ולכן גבי קמה כיון דאם קרא שם תרו' במחובר לא חל שם תרומה כלל ולכן אף דהפקר פטור לא שייך למימר דהוי כמו שהפריש דאז לא שייך הפרשה כלל לכן אם עבר אחר כך והפריש לאחר תלישה וזכיה שפיר חל מה שא"כ בהפקיר שבלים דאז אם הפריש הוי חל גם פטור שפטרה התורה הוי זה כמו פעו' וכמו הפרשה ולכך אם לאחר זכיה הפריש לא חל כלל דרוב פטורי התורה הוי פועל לא העדר וכמו דקי"ל גבי עגלה ערו' עריפתה זוהי שחיטתה ומטהר מדנבילה כמבו' בזבחים ד"ע ובכמ"מ וכן גבי שעיר המשת' יומא דף ס"ד דחיתו לצוק זוהי שחיטתו ועי' בדברי רבי' בהל' בכורים פ"ז הל' ח' ט' החילוק בין שותפין עכו"ם שלשו עיסה על מנת לחלק ואח"כ נתגיירו והוסיפו עוד כל א' בפ"ע לאחר חלוקה חייבי' אבל בישראל כה"ג פטור דהוי כמו שנפרש מהן חלה וכה"ג כת' בשיטת רבינו תם ז"ל בכתובות דף נ"ג ע"ב וגם רבינו ס"ל כך בפי"ט מהל' אישות דהיכא דנישאת בחיי אביה ומת בעלה ואח"כ מת אביה אם לא נתבגרה לגבי מזונות נשאר התנאי כתוב' ושפיר אכלא אף דנישואים מוציאין מרשות אב כמבו' בכמ"מ ועי' כתוב' דף ל"ט ודף מ"ג ע"ב ונדרים דף פ"ט ע"ב גבי הפרת נדרים ובכמ"מ מכ"מ גבי מזונות כיון דבשעת שנישאת לא שייך כלל התקנה

דהאב חי לא נידחה מה שא"כ בבגרות דלא דהבגרות דהיינו הגדלות הוא דבר הנעשה ונפסק רק הוא דבר הנמשך וכל רגע ורגע נתוסף הגדלות ולכך יצאה מרשות אביה לעולם אף בדבר דבזמן שנתבגרה לא הי' הדבר זה כלל מכ"מ לאחר מיתת האב הגדלות נמשך ועי' במה שכ' התוס' כה"ג במכות דף י"א ע"ב ועירכין דכ"ט ע"ב. עכ"פ לפי' רבינו בפי' המשניו' בפ"א דתרומות הנ"ל קמ"ל דאף דחל שם תרומה ע"ז מ"מ אינו יכול לפטור על תבואה שהוא חייב להפריש והארכתי בזה לפי מאי דקיי"ל דאשה בפסח שני הוה רק רשות לא חובה כמבו' בפסחים דצ"א ע"ב, וכן פ' רבינו בהק"פ פ"ה ה"ח אך משמע שם מלשונו דזה רק אם היו שוגגים או אנוסים אבל אם הייתה מזידה אז חייבת בפסח שני אך לא מגדר פסח רק קרבן, ונ"מ דלא דחי שבת כמבו' בפסחים דצ"א ע"ב שם, וכה"ג מבו' בכריתות דף ח' גבי מי שיש עלי' ה' לידות או ה' זיבות אף לגדר הכשר די בקרבן א' מ"מ יש חיובים בגדר חיוב, וכן גרס רבינו בה' מחוסרי כפרה פ"א ה"י ובזה א"ש מה שהקשו התוס' שבועות ד"ח ע"א ד"ה ואימא הא צריך להביא הכשר לקדשים אך ר"ל דנ"מ כה"ג ועי' נדרים ד"ד גבי בל תאחר אם עיקר הקרבן הוא בשביל הכשר או רק חיוב. עכ"פ זה ה"א דמכפר לו יוה"כ, ובאמת י"ל לגבי הני אם מתה י"ל דמוטל חיוב גם על יורשיה, ועי' מנחות ד"ד ע"ב דרק משום הכשר לכך אינו בא לאחר מיתה ועי' ברש"י בכורות דנ"א ע"א גבי עולת ראיה שהיורשים מחויבים להביא, עכ"פ גבי פסח האשה אם הזידה ולא הביאה קר"פ דמביאה פסח שני יש בגדר קרבן י"ל דלא נפטרה מכרת כמו באיש ועי' בכריתות דכ"ז ע"ב דהוה ס"ד שם דאף דעני שהפריש קרבן עשיר יצא מ"מ אם הפריש הקרבן בזמן שהי' עשיר והעני ידחה כיון דמתחילה הי' חובה ועכשיו רשות, וכבר כתבתי בזה גבי הך דזבחים די"ט גבי תפילין מהו שיחוצו דמבו' שם דזה רק למ"ד לילה זמן תפילין דאז י"ל כיון דזה חיוב תמידי שיהי' עליו תפילין לא הוי בזה כלל גדר חציצה, וכעין מ"ש התוס' קידושין דף ל"ו ע"ב גבי תנופה דכל היכא דהמציאות כן לא שייך בזה גדר חציצה ואף דמבו' שם דפטורים מחמת עוסק במצוה זה לא הוה כמו שאינו בר חיוב כלל ולכך אם רצה להניחם י"ל דלא חייצי, עכ"פ חזינן דהיכא דהתו' פטרה לא מחמת הדבר יש עליו גדר מציאת הדבר ולכך לס"ד לא חייצי, ועי' תוס' ע"ז דל"ד ע"א ע"ש גבי תענית אם היכא דהתענה בלא קבלה אם פוטר את נדרו או הוה כמו הך דמבוא' ב"מ דכ"ו ע"ב מתנה בעלמא ע"ש, ועי' ב"ק דק"ו ע"א דזה אם נתחייב בבית דין דהדין פוטר ע"ש גם י"ל גבי הך משנה דתרומות פ"א מ"ד ר"ל כגון אם הפקיר אחר מירוח ולא זכה בו ואף דמבו' בירוש' תרומות פ"א ה"א די"ל שיכול להפריש תרומה בהפקר לאחר מירוח זה

רק מהפקר על הפקר, אבל מההפקר להפריש על שלו אינו יכול, וכן מוכח מהך דב"ק דקט"ו ע"ב גבי משתברות ע"ש ברש"י, והך דמבו' בירוש' דמאי פ"ג ה"ג משלך כו' שם ר"ל בגדר חיוב, וזה ר"ל המשנה דכאן, וכהך דאמרינן בב"מ ד"ו ע"ב פוטר ממונו כו' וכן ר"ל בהך בזבחים דס"ח אימר דאמר כו' ורש"י שם דפ"ב ע"א דאף היכי דאם עלה לא ירד מ"מ הקרבן לא יצא, דזה רק דין תוארי ולא מציאות, ועמ"ש רש"י סנהדרי' דקי"ב ע"א אם מהני אם שחט בהמת עיר הנדחת לטהרה מידי נבילה מחמת בזה גדר דין תוארי, ולא הוי כמו שור הנסקל, זבחים דס"ט ד"ע וב"ק דמ"א ואי אפשר שיפטור בזה חיובו והוה בגדר כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין וכה"ג פליגי רש"י פסחים דצ"ו ע"ב ותו"י יומא ד"נ ע"ב גבי תמורת פסח אם הקריבו לפסח אם יצא בו יד"ח וע"ש בתו"י דהוה כמו מציאות אחת עם הפסח, ועי' מעילה ד"ו ע"ב גבי שתי חטאות ותוס' זבחים דקי"ב ע"א כה"ג ועי' תמורה דף כ' ע"ב אין אדם מתכפר כו' ור"ל ג"כ דמה שהתמורה קדושה הוא גזירת הכתוב דהרי גם בשוגג הוה תמורה, ועי' תמורה ד"ב ע"ב גבי קטן מהו שימור ע"ש, ור"ל ג"כ כך דר"ל דזהו מחמת דין לא מחמת פיו בלבד ובתוס' חולין דפ"א ע"א וכבר כתבתי בזה דבזה א"ש קושית הירוש' רפ"ו דיומא גבי תמורת חטאת דאיך מפריש לכתחילה למיתה, עי' מנחות דע"ד ומעילה ד"י ותמורה די"ז גבי מקדיש טריפה וכ"מ. ועי' מנחות דפ"ט ע"ב גבי אשם מצורע שהקריבו שלא לשמו, ובאמת נראה דהך דנקט במשנה אין תורמין מן המחובר על התלוש י"ל דמירי כהך דמנחות ד"ע ע"א דהיכא דכבר נטבל בתלוש ואח"כ זרעו די"ל דחל עליו שם תרומה ע"ש מ"מ הוה כמו ב' מינים, ועי' נידה דנ"א ע"א דלגבי מעשר מהני מחשבת חיבור ע"ש, אך מהך דקידושין דס"ב לא משמע כן ובאמת נראה ג"כ דאף לשיטת התוס' ב"ק די"ב ע"ב גבי קדשים קלים דחלק הבעלים יש לו בהם קנין ויכול לקדש בהם אשה וגבי תמורת קדשים קלים גם חלק הבעלים הוי גדר שולחן גבוה כיון דזה הקדש דין כמו שכתבתי כיון דגם בטעות הוה תמורה, עי' תמורה די"ג ודי"ז ונזיר דל"ב וכן אין שאלה בתמורה כמבואר בירוש' דמאי פ"ז ונזיר פ"ה ובדברי רבינו בה' נדרים פ"ד ה"ז ולכך הוה כמו שולחן גבוה, ועי' במאי דפליגי רש"י ותוס' מנחות דס"ב ע"ב למ"ד דב"נ יכול להביא גם שלמים מה יהי' בחלק הבעלים, אם שייך לכהנים או הבעלים הב"נ יכול ליתנם לכל מי שירצ' ועי' מ"ש בזה בשיט' רבינו בפי' המשני' בהך דיבמות דף ל' ע"א גבי הגדר גבי יבמה היכא דלא הוי ערוה רק שנאסרה עליו שעה אחת דפטו' מן החליצה ומן היבום איך הדין גבי צרתה אם זה הוי כמו צרת ערוה או רק כמו צרת חלוצה דלשיטת רבינו הוי' רק בגדר שניה ע"ש בתוס' ובירוש' דלא ס"ל כן. וכה"ג יש

מ"ד ביבמות די"א ע"ב גבי מחזיר גרושתו משנשאת דאף אם נימא דהיא פטורה מ"מ אין חשש בצרתה וכמ"ש רבינו בפי' המשניו' הנ"ל, ועי' מ"ש רבינו בפי' המשניות שם בפ"ה דיבמות דלר"ע לכך ס"ל דאין קידושין תופסין בחלוצתו משום דלאחר החליצה חזרה להיות ערוה כמו שהיית' קודם מיתת האח ועי' שם ד"י ע"ב דאמר שם מחמת חייבי לאוין והנה ר"ע ס"ל ביבמות דמ"ד דאחות חלוצתו אין קידושין תופסין בה משום דהכתוב קראו ביתו, חזינן דלר"ע החליצה פעלה פעולה בהחלוצה, והנה נ"מ במאי דפליגי ר"י ור"ל אם החליצה פעלה גם בהצרה פעולה, או רק פטור עי"ש ובירוש' שם ונ"מ לאחות צרת חלוצתו דלדידן מותרת כמבו' שם ד"מ ע"ב לר"ע מאי, ועי' בתו"כ פ' אמור מה דמרבה שם דחלוצה אסורה לכהן כמו גרושה מק"ו דהא גרושה מותרת לחזור לו ולחלוצה אסורה לחזור לו, ואמר שם דא"כ צרת חלוצה נמי תהי' אסורה לכהן ואמר דצרה לא נעשה בה מעשה משא"כ בגרושה וחלוצה נעשה בה מעשה, אך זה רק לר"ל דס"ל דהצרה נשארה כמו בתחילה אבל לר"י דס"ל דגם הצרה נשתנה ע"י החליצה ומסיק דמה שפוסל בכהן הוא מחמת שנעשה בה מעשה ע"י בעלה, משא"כ צרה אף שגבה פעלה החליצה ג"כ מ"מ הוי רק ע"י אשה ולא ע"י איש, עכ"פ עיקר הפסול של הגרושה לכהן הוא מחמת שנעשה בה מעשה גירושין ועי' במ"ש רבינו בה' איס"ב פ' י"ז ה"ג דלכך דאלמנה לכה"ג לוקה בלא קידושין משום דהוא חיללה משא"כ גרושה היא מחוללת ועומדת, ואף דגם גרושה נתוסף בה חילול שאם היא בת כהן ובא עלי' כהן אסורה לאכול בתרומה עי"ז , וצ"ל דזה רק חילול לא בעצם אבל מ"מ בגרוש' הגירושין עושה בה מעשה לפסול משא"כ באלמנה וכה"ג דאין פסול בגופה כלל, ונ"מ בביאה שני' דאלמנה לכה"ג צריך דווקא קידושין ואז לוקה, ועיין תמורה דף כ"ט ע"ב וכבר כתבתי בזה ונ"מ דזה ודאי לר' יוחנן דסבירא ליה בקידושין דף ס' דהיכא דקידשה ושייר בה זמן כמו מעכשיו ולאחר זמן כו' אפי' קידושי מאה תופסין בה, וע"ש בירוש' דאפילו אם השני לא שייר מ"מ תופסין בה עוד קידושין כיון דאינה מיוחדת לא', היכא דכהן קידשה מעכשיו ולאחר ל' ובא אחר וקידשה ואח"כ גירשה השני וודאי אסורה לראשון הכהן, דלא גרע מריח הגט וגם הא אשתני גופא ע"י הגרושין וכמבואר ביבמות דנ"ט אבל גבי כה"ג שקידש בתולה מכאן ולאחר כו' ובא אחר וקידשה ואח"כ מת השני מותרת להראשון דזה לא הוי שינוי הגוף כמבו' בתו"כ וכן מבואר בירושלמי שם וכמ"ש רבינו דאין עלי' שם חללה אף דפסולה לכהן גדול. עכ"פ לר' עקיבא דסבירא ליה דהחולץ עושה פעולה ממש בהחלוצה דעי"ז נקראת ביתו הוא וודאי ס"ל דדרשה דתו"כ גבי חלוצה לכהן לא הוי אסמכתא כמו דאמרינן ביבמות דכ"ד רק אסורה לו

מהתו', והנה מבואר ביבמות דנ"ב ע"ב דר"ע דריש מקרא דמחזיר גרושתו מלאו דלא יוכל כו' דגם יבם שנתן גט ליבמתו אוסרה עליו ואף דבגמ' דידן אמר שם דהוה רק אסמכתא אך בירוש' לא ס"ל כן רק דהוה דרשא גמורה, ועי' תוס' יבמות דנ"א ע"ב ע"ש והגדר הוא משום דבאמת ביבמ' יש בה שני כחות (שני גדרים) וכבר כתבתי דיש בזה כמה סתירות אם עיקר המציאות דיבמה משום דכן גזרה התו' כשאין זרע לבעלה ויש לו אח עדיין יש עלי' זיקת המת כי לא נפטר' עדיין מבעלה הראשון מכל וכל וכ"כ דזה מחלוקת תנאים ביבמות דק"ד גבי חליצה בלילה וכן אין קידושין תופסין יבמות דע"ט ועי' רש"י יבמות דמ"ח ע"ב וקידושין די"ד וגיטין דפ"ג וכ"מ. וגם יש בה מה שזקוקה להיבם, וכבר כתבתי מהך דיבמות דנ"ב ע"א ודנ"ו גבי ביאת שוגג כמזיד למ"ד דעדיין אינה אשתו גמורה מה"ת עי' תוס' סוטה דכ"ד ע"ב דלזה מהני אח"כ מאמר ר"ל קידושין שלו ונגמר האישות והביאה גמרה ונתבטל גדר מה שנשאר מבעלה המת, אך כיון דהוי ביאה גרוע אינה אשתו לגמרי ואז גמר בה המאמר שלו בגדר קידושין דשוב אינה עוד אשת אחיו וכ"כ בזה, וס"ל לר"ע דלגבי זיקה דידי' מהני הגט שלו אבל מ"מ זיקת הבעל המת לא פקע וחל עלי' וממילא זקוקה לו, והוי זה בגדר מחזיר גרושתו משנשאת אבל חליצה פועלת בה להפקיע שני הזיקות והוה זה כמו שבעלה הראשון נתן לה גט ולכך אסורה לו ואין קידושין תופסין בה, אך מ"מ אין בה כרת דע"י המיתה של הבעל נתבטל ממנה האישות דכרת ונשאר רק לאו, ורק ר"ע לשיטתי' דסבירא ליה אין קידושין תופסין בחייבי לאווין, על כל פנים גבי תרומה יש ב' הגדרים מתקן הטבל ומקדיש התרומה ושניהם בעי דעת בעלים מה אתם לדעתיכם אך אם הפריש משלו על של חברו דדבר הנקדש לשם תרומה הוי שלו והתיקון אף דלא הוי שלו מ"מ לו ג"כ נ"מ בזה דפקע ממנו שם טבל לכן מהני. עכ"פ חזינן דלא מהני דעת של מי שאינו בר הזי' לצרף לקטן שהוא יכול להזות רק שאינו בן דעת והנה באמת עיקר המחלוק' מאי דפליגי רבינו והראב"ד גבי הזאה אם צריך כוונה לטהרה או כוונה להזות תלי' אם תיכף שיצאתה ההזאה מיד המזה אם אז פעולת המזה כבר נגמר, או כ"ז שלא באה ההזאה על הניזה לא נגמרה פעולת המזה, וזה תלי' בהך מחלוקת דזבחים ד"פ ודצ"ג אם מצטרפין הזאות, ועי' במאי דפליגי רבינו והראב"ד בפט"ו מה' פרה ה"א וה"ח אם המים הניטפים לאחר שיצאתה ההזאה מיד המזה קודם שהגיע על הניזה אם הם מטמאים וע"ש פ"י ה"ח בהשגת וכן בזבחים דצ"ג גבי כיבוס בגד מדם חטאת דמביא שם ברייתא משהזה אין טעון כיבוס ע"ש בגמ' דמפרש שם דזה קאי על שירים שבאצבע, ואמאי לא מפרש הגמ' דר"ל ההזאה גופא קודם שבא על המזבח וכו', וע"כ דס"ל דזה לא נקרא עדיין גמר

ההזאה כ"ז שלא בא, ועי' בזבחים דט"ו דאמר שם דאם נקטע ידו של מזה דצריך והזה כו' ונתן כו' וכ"כ דפליגי רבינו ורש"י אם רק נקטעה ידו אבל אם נעשה בע"מ באבר אחר לא איכפת לן דכבר נתבטל פרט מי שזרק, וכמו בהך דשבת דק"ב ע"א גבי נזכר וכתובו' דל"א, ובאמת זה ר"ל בהך דמעילה ד"ז גבי חישב לנשפכים ע"ש ברש"י ותוס' ור"ל דחשב לאחר שכבר יצא' הזריקה מידו קודם שבא על המזבח כו', וכן אם חשב בשעת ההזאה שתבא הזריקה חוץ לזמנו, עי' תוס' זבחים ד"י ע"א, ועי' בה' פרה פ"ז הי"א גבי נפסק החבל ואז חשב עליו אם מהני המחשבה ע"ש, ועי' גיטין דע"ט ובאמת לשון הגמרא במעילה שם דייק חישב לנשפכים ור"ל דנ"מ בין הניתנים בשפיכה לניתנים בזריקה עי' זבחים דל"ז וסוף פסחי' וע' ברש"י זבחים דפ"ח ע"א ומנחות ד"ב ע"ב גבי הזאה, וכן נ"מ דאף דאנן קיי"ל דשלא במקומו כמקומו דמי כמבואר בזבחים דכ"ו ע"ב זה רק אם התכוין להזות שם אבל אם התכוין להזות במקומו ובא שלא במקומו י"ל דגבי קדשים לא מהני, וע' סנהדרין דע"ז ע"ב גבי רוצח כה"ג ובהך דפרה הובא בסוטה דל"ח ע"ב גבי נתכוון לפניו כו' וכבר כתבתי בזה דזה ר"ל הך דחולין די"ב ע"ב גבי כדרכה כו' וכמבו' בתוספ' שם דר"ל דההליכה של הסכין הי' כדרכה ולא בצדדין ע"ש אך זה רק גבי זריקה אבל היכא דכתיב שפיכה לא איכפת לן בזה, ולכך דייק הגמ' במעילה שם בנשפכים כו' ועי' בירוש' פסחים פ"ה ה"ו דהוה שם מחלוקת אמוראים אם זריקה כהזאה או כשפיכה ע"ש בזה, ועי' במכילתא פ' בא ובירוש' פ"ט דפסחים דלחד מ"ד מתחילה הי' כל הדם של פסח מצרים על האסקופה לא בכלי ומ"מ לא אמרינן קלטי' מזבח כמו דזבחים דכ"ז דשם לא הי' כלי וע"כ דפסח שאני ועי' בדברי רבינו בה' ק"פ פ"א דמוכח שם דשם לכו"ע שלא במקומו לאו כבמקומו וכן מבואר בתוס' וזה ר"ל הך דפסחים דע"ז ע"ב דבעי שם קרא דזריקה מעכבת ולמה לנו קרא לזה אך ר"ל דכאן שלא במקומו לאו כמקומו כיון דעיקר הפסח הוא שיהא ראוי לאכילה, ושלא במקומו אינו ראוי לאכילה כמבו' בזבחים שם והך פלוגתא דידים הנ"ל דר' יוסי ורבנן דס"ל דשניהם צריך לכון לא כמו בהזאה ועי' בערובין דף נ"א גבי קנין תחום דמבו' שם דאם הי' אחד מכיר וא' אינו מכיר דמהני אם שאינו מכיר מוסר שביתתו למי שמכיר ואמר שם דר' יוסי היא ואח"כ חזר בו משום דר' יוסי ס"ל בידים בתוספ' דלא מהני כה"ג ועי' בהך דגיטין דט"ו ע"ב גבי ידים טהורות לחצאים ובתוספ' חגיגה פ"ג גבי טבילה בידים דלא מהני אם נטל אחד ונגבה ואח"כ נטל השני' וע"ש בבעל המאור בחגיגה שם ובהשגת הראב"ד עליו וזה תליא אם אז הוי ב' הידים כמציאות אחת או דברים נפרדים ובהך דסוכה דט"ז גבי הך מחלו' דר' אלי' ורבנן גבי מיטה אם מטהרת אברים ע"ש ברש"י

ותוס' ור"ל ג"כ אם זה הוי כמו מציאות אחת ובאמת כבר כתבתי דגבי הגדר דימין ושמאל אם הפסול משום דשמאל פסול אי משום דצריך ימין, ועי' בתוס' חולין ד"כ ע"א גבי מליקה בד"ה לא דנסתפקו בזה ובהך דבכורות דמ"ה ע"ב איטור יד ורגל ע"ש ברש"י דלא משום השינוי רק משום דבעי ימין בין הרגל ובין היד, וא"כ אמאי חשיב לי' בהדדי מומין דהוי רק משום שאינו שוה בזרעו של אהרן עי' בדברי רבינו בה' ביאת מקדש פ"ז וא"כ לא מחלל עבודה, ועמ"ש הר"ן ז"ל ר"פ ג"ה גבי הך מחלוקת דבכורות שם גבי שולט בשתי ידיו, ובמ"ש התוס' חולין דמ"ז ע"ב גבי שתי וורדות דאע"ג דהא שינתא מקומה חזינן דס"ל דהקפידא משום שהיא עומדת במקום שאינה מקומה כו' ועי' יומא דנ"ד ע"א דהיכא דהכניס שתי קטורת ביו"כ אחת חסירה וא' כתיקונה, ביאה כתיקונה הוה, אך מ"מ חייב משום הקטרה חסירה, ועי' זבחים דכ"ד גבי רגלו א' על הרצפה ורגלו א' על הכלי, דאמר שם רואים אם יכול לעמוד כו', ולכאורה הא הוה כמו נתלה ועבד, ע"ש דכ"ו ותוס' די"ד ע"א, ואף דכעת לא נתלה מ"מ זה נעשה ע"י דבר אחר, ועי' בהך דגיטין ד"כ ע"ב במאי דאמר שם ותיפוק לי' דה"ל שנים כו' ואף דכעת לא הוה כן כיון דעי"ז מתכשר וזה שייך למגרש לא הוי כריתות וכ"כ בזה דמ"ש בגיטין דכ"א ע"ב מחמת מחוסר קציצה י"ל זה רק לריה"ג דס"ל דבלא קציצה פסול הגט אבל לדידן דרק משום קפידת דבעל הוה רק סיבה ולא איכפת לן, ואף דרבינו בפ"א מה' גירושין ה"ו וכן בתוס' שם לא משמע כן מ"מ מלשון התוספ' גיטין שם משמע כמ"ש וכן נ"מ גבי ס"ת שם הקלף והדיו והכתיבה הם דברים נפרדים וכל א' הוי חלק מהס"ת לכך כולן צריכין שיהיו לשמן, משא"כ בגט אף דפשטות דקרא כמבו' בספרי הוה הדבר שהנכתב עליו והכתב הם שני גדרים ועי' בירוש' גיטין ובתוספ' בזה גבי דבר שאינו מתקיים ממעט שם משני דרשות, הכתב והדבר, אך למסקנא דסוטה דט"ז דההלכה עוקבת את המקרא ועיקר הדבר משום הכתב, ולכך כתבו על איסורי הנאה כשר דעיקר הנתינה הוא תואר הגט וזה נעשה רק ע"י ציווי הבעל וזה ר"ל הך דגיטין ד"כ נתינת גט ולא איכפת לן רק שזה לא יהי' נשאר ביד הבעל ובזה א"ש מה שהקשו התו' מנחות דל"ד על רש"י וכ"כ בזה וכן יהי' נ"מ לגבי גידין של הס"ת, אם התפירה גופא הוא חלק מן המציאות, או רק מחמת שא"א בלא תפירה, וכ"כ בזה אם גם זה צריך לשמה ובמ"א אבאר זה, עכ"פ מה דאמרינן בזבחים דכ"ד הנ"ל גבי רגלו אחת כו' י"ל דשם מיירי דשל ימין עומדת על הרצפה ובשל שמאל לא קפדינן אם הייתה עומדת באויר, ולקמן אבאר בזה אם צריך שיגע או רק שלא יהא הפסק, ועי' במקוואות פ"י מ"ד גבי בגדים ע"ש בפי' המשנה, ובחולין ד"ע ע"א וכ"כ בזה, ועי' בהך דחולין דע"ג ע"א גבי חיבורי

אוכלין כמאן דמיפרסי דמי ור"ל שכל דבר הנמצא אינו נקודה א' רק הוא דבר המצטרף מכמה חלקים, ותו"כ פ' תזריע ופ' אמור במה דמקיש שם טבילת אדם לביאת השמש דמה שמש כולו כאחת אף טבילת אדם כולו כאחת, ובדברי רבינו פ"א מה' מקוואות ובירוש' ברכות פ"א, ור"ל דס"ל דשמש הוא נקודה אחת, ובדרוש הארכתי בזה בגדר הך מחלוקת בתוספ' דסנהד' פ"ז אם כל התורה ענין א', וזה נ"מ בלוחות הראשונות דנחצבו מן גלגל חמה ובין לוחות האחרונות דנחצבו מאהלו של משה רבינו ע"ה. וכן נ"מ גבי קידוש ידים ורגלים בהך מחלו' דזבחים דף י"ט ע"ב אם זה כמו מציאות אחת או נפרדים ונ"מ ג"כ גבי חציצה דקיי"ל דמן התורה רק רוב' אם נימא דהוי מציאות אחת לא חייץ עד שיהי' רוב בידים וברגלים אבל אם נימא דהם פרטים נפרדים גם אם רק רוב בשעור של יד א' ג"כ חוצץ וכ"כ בזה במקום אחר דזה ר"ל בחולין דק"ו ע"ב עד כאן כו' לחומרא וחד אמר לקולא ור"ל דאם השיעור גדול א"כ בחציצה הוי זה קולא ואם השיעור קטן הוי בחציצה חומרא וכן נ"מ דקיי"ל בידים דאם נטל חוץ לפרק וחזרו המים לפרק טמא א"כ אי נימא דצריך כל היד הוי זה קולא אם חזרו ועי' במה דפלי' רבינו והגאו' בהל' מקואות פ"ב ה' ט"ו גבי שער דחוצץ אם זה הוי מציאות בפ"ע או הוא חלק מהגוף וזה ר"ל בהך דב"ק דפ"ב גבי את בשרו את הטפל ע"ש ברש"י דנראה דס"ל דנ"מ בין גוף לשער דהגוף צריך שיגע במים והשער רק שלא יהי' חציצה ונ"מ דגבי בשר דאינו מקפיד בלבד לא מהני רק בגדר ביטול שמבטלין להגוף ועי' פסחים דמ"ו גבי בצק בעריבה ועירובין דף ק"ד וחולין דפ"ג ע"ב ושם דקכ"א גבי בשר שפלטתו סכין ודקכ"ט ועי' בהך מחלוקת בתוספ' הובא בר"ש סוף מקוואות גבי העושה קלקי אי הוי חציצה אי לא, ע"ש ובדברי רבינו בה' מקוואות פ"ב ה"ז ובמשנה במקוואות פ"ט מ"ב ומ"ג, ורבינו דייק בשער שעל הלב שנתקשר משמע רק מאיליו, אבל בכוונה בטל לגוף, והנה עי' בזבחים דע"ט ע"א במה דאמר שם גבי דלי דכיון דמן הדין א"צ תוכו טבילה לא איכפת לן אם יש גדר חציצה בתוכו, ועי' בתוספ' כלים הובא בר"ש פכ"ה משנה ה' גבי נטמאו אחורי רובע כו' הי' עליו דבר חוצץ לא עשה כלום כו' ר"ל דתלי' מהו זה החציצה אי הוה כמו שלא טבל כלל או רק חוצץ לטהרה, וזה ר"ל הך בעי' ביומא דל"א גבי טבילה דלר"י משום סרך אם יש שם חציצה, וע"ש בתוס' וכן גבי טבילת בע"ק לתפילה עי' רש"י יומא דפ"ח ע"א וברי"ף שם אם שם יש גדר חציצה וזה תלי' אם לא הוי טבילה כלל או רק שעדיין יש עליו הטומאה ושם רק בגדר מעלה וכן גבי מאי דקיימא לן גבי פרה עי' חגיגה דף י"ח ע"ב ובעדיות דגם מחמת ידים צריך לטבול כל הגוף אם יש חציצה על הגוף אם לא מהני כיון דבאמת ליכא טומאה כלל

על הגוף, וכ"כ בזה די"ל הנ"מ במה דמבו' בעדיות פ"ג פלוגתא דר' דוסא ורבנן ושם נקט לשון אם נטמאו ידיו נטמא גופו, ע' פרה פי"ב והלא גם בסתם ידים כן כמבואר בחגיגה שם עיין שם בעדיות בפירוש הראב"ד ז"ל אך נפקא מינה דבסתם ידים הוי רק טבילת הגוף בגדר מעלה דאם נמצא חציצה על הגוף לא איכפת לן כמו הך דזבחים דע"ט משא"כ בנטמאו ידיו אז בפרה נטמא כל גופו וחוצץ אף בגוף ועי' בספרי פ' חוקת פסק' קכ"ד גבי כיבוס בגדים בכלים שבפרה דצריך דווקא במ' סאה ע"ש, ואף דבכל כלי מהני מה"ת אף ברביעית ע"ש, ובאמת בגמ' ב"ק דפ"ב משמע דכיון דצריך שלא יהי' חציצה צריך שנודע מתחילה דליכא חציצה, וכן מוכח בדברי רבינו בה' מקוואות פ"א דלזה גבי תרומה וקדשים מעכב זה מן התורה, וע' בחולין דף ל"א ע"ב גבי ירדה להקר ע"ש ברש"י ור"ל דצריך שירצה שיהא כולו במים ובתרומה וקדשים הוי זה מן התורה, וזה רק אי אמרינן דחציצה, הוה כמו שלא טבלה ועיין בחולין דף י"ז עמוד ב' גבי בדיקת סכין עיין שם, ושם רצה לומר גם כן לגבי קדשים דבלא בדיקת סכין הוי בגדר מתעסק, ועי' זבחים דק"כ ע"א, וכבר כתבתי במ"ש רבינו בה' מקוואות פ"ב ה"ט גבי רטי' וכן בלשון המשנה במקוואות ספ"ח גבי כאילו לא טבל דר"ל דעושה בכוונה שלא יכנסו שם המים אז גם מיעוט לא עלתה לו טבילה מה"ת ועי' בחולין ד"ע ע"א גבי נגיעה של בכור ע"ש בזה ובחולין דק"מ ע"ב גבי שילוח הקן ועי' יבמות דף ע"ח גבי היינו רביתיה ובזבחים דף י"ט וכמ"מ וכן בהך דזבחים דק"י גבי אומרין בבשר ור"ל לא מטעם דאינו מקפיד רק דזה מציאות אחת וכן הך דחולין דף ס"ז גבי תולעים ור"ה דכ"ז ע"ב גבי שופר, ומשום דיש ב' מיני חציצה אם יש על הגוף דבר המקפיד אז י"ל דהלכה דלא נטהר ע"י הטבילה אבל היכא דנותן דבר בכונה על איזה מקום בגוף שלא יגעו המים במקום זה אז הוי כמו שלא טבל כלל וכן מוכח מלשון המשנה דמקוא' ספ"ח גבי נתנה שערה בפיה וכו' כאלו לא טבלה ור"ל כה"ג ושם אין נ"מ בין מיעוט לרוב ועי' בלשון רש"י קדושין דכ"ה גבי הכל מודים בלשון לענין טבילה דמשמע מרש"י דס"ל דהאברים הוי פרטים נפרדים ועי' בחולין ד"ע וזבחים דף ק"ה אם אזלינן בתר רוב אבר או רוב עובר ובחולין דף ס"ח ע"ב גבי הוציאה ידו אם מצטרפין אח"כ עכ"פ גם גבי אדם י"ל דיש גדר אברים חלוקים ובהך דחולין דק"ב גבי הך מחלו' דרבי וראב"ש גבי בהמה בחיי' אם לאברים עומדת ובהך דמכות ד"ח ע"ב במה דאמר שם דלמ"ד חנק חמור אם הרג אביו אינו גולה משום דיש בו חיוב משום מכה אביו ואין גלות מכפרת אף דזה ענינים נפרדים ועי' בירוש' ב"ק פ"ד אם יש ניזקין בכולו ואכ"מ, וכן לגבי בית המנוגע תליא אם הטומאה חל' על כל פרט ממנו או על כולו ובזה י"ל הנ"מ מה דבגמ'

שלנו בשבת דכ"א ע"ב גבי חנוכה נקט וקבעו כו' ובד' רבי' הל' והתקינו ונ"מ אם הם מציאות א' או נפרדים ועי' במאי דפליגי רש"י ותוס' שבת דכ"ג ע"א גבי למוצאי שבת כו' אם ר"ל אף שהיתה מודלקת לנר חנוכה מ"מ צריך לכבות' כן סברת רש"י ז"ל אך התוס' שם לא ס"ל כן רק דמיירי שזה הנר הית' של שבת ובל"ז א"צ לכבותה ע"ש, ובאמת גם גבי מנורה הארכתי בזה מהך דבמנחות דפ"ח ע"ב לשיט' רבינו בה' תמידין ומוספין דבלבד בנר מערבי אם הי' דולק כסדר לא איכפת לן, ועי' בהך דזבחים די"א ע"ב ושם ר"ל גבי חינוך המנורה ובתוס' מנחות דפ"ו ע"ב והארכתי בזה במאי דפליגי רש"י ותוס' עי' פסחים דנ"ט בגירסא ומנחות ד"ק ותמורה די"ד אם זה הוי גדר קרבן או לא, ועי' רש"י מנחות ד"נ ע"א ד"ה כדקתני ומה שהקשו התוס' שם דפ"ט למה צריך לקדש השמן בכלי שרת משמע דלא הוי כלל בגדר קדושה ע"ש אך כ"כ די"ל דבזמן שנצרך לחנך המנורה ולקדשה אז הוי גדר עבודה וגם הדלקה כן וא"ש מה שהקשו הת"י יומא כ"ד ע"ב מקרא דבהעלותך וגם נ"מ באיזו זמן הי' הדלקת הנרות ועי' בהך מחלוקת בחגיגה דכ"ו ע"ב ובירוש' שם ותלי' אם טומאת ע"ה צריך הערב שמש, עי' חגיגה דכ"א בתוס' וזבחים צ"ח ע"ש, וגם למ"ד דס"ל בשקלים פ"ד דמנורה מעכבת את הקרבן ועי' במאי דפליגי רבינו והרמב"ן ז"ל אם כלים של מקדש הוו כאו"א פרט בפ"ע או נכלל עם המקדש ע"ש ואי נימא דזה מעכב למקדש וכיון דקיי"ל בשבועות דט"ו וכ"מ דאין בנין בהמ"ק בלילה ה"נ יהי' מעכב גם חינוך הכלים של מקדש ואימתי מחנכין את המנורה וע"כ קודם שקיה"ח, אך י"ל דזה ממילא וכ"כ בזה בהך דסוטה ד"כ ועי' בהך דזבחי' דכ"ב ע"א דאף היכא דלרביעית לא מהני ולמקוה מהני מכל מקום אם עשו מקוה כה"ג וקדח ממנו רביעית כשר דכבר חל עלי' גדר מקוה, ונ"מ ג"כ גבי הך דשבת דכ"ג גבי עששית דזה וודאי בכל ימי חנוכה לא מהני אם הדליקה ביום עי' תוס' מנחות ד"כ ע"ב, אך מ"מ בער"ש ע"כ המציאות הוא כן וא"א לחנוכה בלא שבת והו' היום הזמן, ועי' מנחות דף נ"א בתוס' וכ"מ, אך אם מהני זה ההדלקה לשאר ימים דזה ממילא עכ"פ זה הוי מחלוקת בין רש"י ותוס' אם זה שטח א' או נפרדים, ועי' בירוש' סוכה פ"ג דאמר שם דברכה של נ"ח הוי על הדלקת כו' ור"ל דאף דהדלקה עושה מצוה מ"מ הגדר שיהיו מודלקים לשם חנוכה, ועיין מה שכתב הראב"ד ז"ל בהשגות בסוף הל' ברכות וכן יהי' נ"מ לגבי גר שנתגייר באמצע חנוכה או קטן שהגדיל אם צריך להדליק וכמו גבי ראי' ועי' סוכה דכ"ז ע"ב וכן נ"מ כגון למהדרין מן המהדרין ביום שצריך ג' נרות ואין לו רק ב' כמה יהא מדליק ועי' מנחות דמ"ה ע"א וסוכה דמ"ז ע"א גבי פרי החג ופסחים דק"ד גבי סדר הבדלות, ובר"ן ר"ה פ"ד גבי פסוקי' ותוס' מנחות

דל"ט גבי ציצית ובהך פלוגתא דעירוכין ד"ז ע"ב וכ"מ ועי' תענית די"ח ע"א ובר"ן פ"א דכתובות גבי חתן וזה רצה לומר לשון קביעות, ועיין בבא מציעא דף קי"ב ע"ב גבי תקנות קבועות שנו. נחזור לענינינו דבזה פליגי אם מטמאין האבנים של בית המנוגע לאחר שריפה אבל בהנאה אסור לכו"ע וכן אם צריך כזית לטומאה או בכל שהוא ועי' בחולין דפ"ט גבי אפר של עיר הנידחת דאסור בהנאה ע"ש ברש"י מחמת לא ידבק ר"ל דהוי כמו ע"ז אך באמת לפי מה דמבו' בדברי רבינו לקמ' בהל' ע"ז פ"ד ה"י גבי נכסי רשעים דאם נקבצו לשם נשרפים וע"כ דר"ל לאחר גמר דין גם נכסי צדיקים כן אם נקבצו שם דהוי אשר בה וע"כ צ"ל דס"ל דעיר הנידחת הוי דבר הנמשך לגבי רשעים דשם הטעם מחמת שללה ור"ל של מציאות העיר ולכך כל זמן שנקבצו לשם אסורין ועי' רש"י חולין דק"מ דמבו' שם דבע"ח דשם לאחר הריגה צריך לשורפם דאז חל עליהם שם שללה וזה רק בשל רשעים אבל של צדיקים הוי רק בגדר פרט ולכן לאחר גמר דין אם לא הי' שם אף דאח"כ באו לשם מותרין ועי' במ"ש התוס' ב"מ גבי מחיצות בדף נ"ג ע"ב, ושם אבאר זה, וכ"כ בזה גבי אפרן. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה י

ולפיכך נאמר בשבועת שקר וכו'. עי' בתוספתא פ"ג דשבועות שם כמניעת יוסף הצדיק סוטה דף י' ע"ב:

הלכה יא

בכ"מ לא ירבה בשחוק. עי' שם מה דמחלק בין ת"ח לע"ה, ועי' בירוש' דמאי דאמר שם ריש לקיש עם הארץ אני אצל טהרות נ"ל משום דבברכות ד' ל"א אמרינן דמכי שמעה כו' משמע דקודם לכן לא נזהר בזה ואתי שפיר, ועי' נדה ד' כ"ג ע"א ע"ש:

פרק ו

הלכה א

כל המאבד. עי' סנהדרין ד' נ"ו ע"א דה"ה אם קרען חייב, ועי' מו"ק ד' כ"ו ע"א וזה תליא מה הטעם דאיסור מחיקת השם אם משום דמסלק הקדושה מהשם או משום דמאבד השם, עי' מה שכתב המרדכי בהל"ק אם מותר להתיר הרצועות שכתב בהם אותיות השם, ועי' ערכין ד' ו' ע"א, ועי' בע"ז ד' י"ג ע"ב מחלוקת דאביי ורבא ובסנהדרין ד' קי"ג ע"א ותמורה ד' י"ד ע"ב:

הלכה ב

והוא שם המפורש. עי' רש"י סנהדרין ד' ס' ע"א דלא ס"ל כן, ועי' תוס' סוכה וע"ז ד' י"ח אך רבינו ז"ל לשיטתו הולך בהל' ע"ז פ"ב גבי מגדף ע"ש, ועי' רש"י עירובין ד' י"ח ע"ב וסנהדרין ד' ק"א:

[ממהדורא תניינא: **והנה** שם אהי' אם הוא שם המפורש או כינוי עי' תוס' סוטה דף כ"ד ע"ב, דמשמע דהוי כינוי ורש"י סנהדרי' דנ"ו ע"א ובהך דברכו' ד"ט דזה מרומז על גלות ועי' מגילה דכ"ט כל מקום שגלו כו' ור"ל דזה ג"כ גדר השגחה ועי' עירובי' די"ח ע"ב דיו שישתמש בשתי אותיות ובסנהדרי' ד"ס גבי מגדף אם חייב על שתי אותיות וזה הגדר דלא בטלה השגחה עליונה וגם זה השגחה. ובמה דפליגי בגמרא שם בבן נח שגידף אם צריכי' לקרוע. ומה דמבואר בירושלמי פ"א דקדושי' דאין גירושין בבן נח מחמת שלא ייחד הקב"ה כו' אלא בישראל לבד ובירושלמי סנהדרי' שם מביא ראי' מקרא דאלקי כל בשר דגם בן נח בגדר זה. וזה תליא אם פעולת בן נח הוי כמו פועלת ריקה או פעולת רע. וכבר כתבתי בזה בהל' שחיטה. ובדברי רבינו בהל' אבות הטומאה גבי שחיטת בן נח וכן נ"מ אם נצטרף בן נח לעדות עם כשרי' אם הוי כמו נמצא אחד מהם קרוב ופסול. ועיי' זבחי' ד"ב ע"ב וד"ג דלא מינה לא מחריב. ומה שכת' רבינו בפירו' המשניות ב"ק פ"ד גבי שור של בן נח עי"ש דהוי בגדר העדר ולא בגדר דיחוי שנדחה ע"י דין, ועי' בירושלמי חגיגה פ"א גבי גר שנתגייר בתוך הרגל עי"ש, ובמה דפליגי ב"ש וב"ה ביבמו' די"ג גבי צרת ערוה אם מותרת או אסורה ור"ל דלב"ש כיון דערוה אי אפשר שיחול עליה גדר יבום הוי זה בהנשואי' גופא כמו שלא נגמר, דעיקר היבום הוא נובע מהנשואי', וכיון דלא חזייא ליבום בזה הפרט אין בה נשואי' וזה ר"ל ערוה אבראי קיימו וכמו איילונית לדידין, ועי"ש די"ב ודמ"ד, וב"ה סבירא להו דזה רק היכי דהחסרון הוא בעצם הגוף ולא מצד הדין וזה אם דין הוי כמו הפקעה לגמרי או עדיין נשאר שם הפועל לזה עליו ואזלי לשיטתייהו גיטי' דפ"א וכמה מקומות גבי המגרש את אשתו ולן עמה כו' אם אמרינן הן הן עידי יחוד וכו' ור"ל דב"ש ס"ל דגבי קדושי' דרק העדי' פועלי' הדבר וצריך דבר ברור עי' גיטי' דפ"ט וזה רק אומדנא ולא מהני וכיון דגרשה ונעשה כריתות הוי זה כמו דבר חדש ולא מהני אומדנא, וב"ה סבירא להו דאף דזה כריתות מ"מ כיון דעל ידו נעשה זה עדיין שמו עליו, ולכך מהני אומדנא בזה, והיכי דבא עליה הוי אשת איש גמורה כמו שכת' רבינו בהל' גירושי' פי"א עי"ש. ועיין כריתות ד"ז ע"ב דפליגי כה"ג גבי ליל מ"א או פ"א ג"כ כן ב"ש וב"ה אם חסרון ע"י דין הוי כעצם. וע' במה דפליגי ב"ש וב"ה בירושלמי מע"ש פ"ג ה"ג גבי טבל שטבל לכל אם התרו בו משום מעשר שני אם לוקה, כיון דאינו

יכול להפריש קודם ע"פ דין ותוס' חולין דף מ' ע"א ירוש' נזיר פ"ב ה"ו הגע עצמך שנולד בשבת כו'. ע"כ ממהדורא תניינא]

[ממהדורא תניינא: **ושבעה כו'**. **הנה** כאן ס"ל לרבינו דשם בן ד' הוא נקרא שם המפורש ועי' לקמן בהל' ע"ז פ"ד גבי מגדף דס"ל שם דשם אד' הוי ג"כ דינו כך רק דמחלק דזה נקרא שם המפורש וזה נקרא שם המיוחד ועי' רש"י ערובין די"ח ע"ב ורבינו מפרש בסנה' ד"ס ע"א במה דאמר שם מהו דתימא עד דאיכא שם רבה ור"ל היינו שם בן ד' והך שם בן ד' דנקט שם ר"ל שם אד' ועי' תוס' סוטה דל"ח ע"א גבי ברכת כהנים כתבו שם דשם אד' הוי כנוי ובתוס' סוטה דכ"ד ע"ב ועי' בהך דיומא דף פ"ד ע"א דמבו' שם דכותבין את שמות גם על דבר טמא אך שם לא כתוב רק שם בן ב' אותיו' ובהך דב"ב דע"ג שם מבו' דכותבין שם אה' אך שם על עץ ועי' תוס' סוטה די"ז ע"ב דלכך אין כותבין מגילת סוטה על עור בהמה טמאה מחמת שמא לא תשתה ונמצא השם גנוז על עור בהמה טמאה אך י"ל דכאן הוי זה מחמת גדר סכנה והנה בהך דסנה' דף נ"ו ע"א ותמורה ד"ג ע"ב וד"ד לכאורה נראה דהא דקיי"ל דמוציא ש"ש לבטלה עובר בעשה זה רק על שם המפו' ולא על שם המיוחד דא"ל כן איך מקש' בסנה' שם ואימא דעבד תרתי מה ר"ל אך רש"י ז"ל שם נראה דס"ל דר"ל גם הפרוש של השם ובזה י"ל מה דמבו' בהך דפס' ד"נ וקדושין דף ע"א גבי רבא דסבר למידרשא בפרקא הא זה מבו' בסוטה דף ל"ח וביומא דס"ט ע"ב דאין אומרין שם המפו' בגבולין ודוחק לו' דר"ל כמו בהך דע"ז די"ח גבי ר' חני בן תרדיון דלהתלמד שרי ובאמת מה דמבו' ביומא דל"ט ובירוש' פ"ג דשם דרק כה"ג אומר זה ועי' בתוספ' יומא דאם גורל של ימין ביד הסגן אף דקריאת שם חטאת אומר הסגן מכ"מ את השם מזכיר כה"ג דוקא ולא סגן והסגן אומר רק חטאת, וזהו דדייק שם הגמ' אמור מילך ר"ל רק חד תיבה, עכ"פ מוכח משם דרק כה"ג מזכיר השם ביוה"כ ועי' בקדו' דף ע"א מוכח שם ג"כ דרק כה"ג אך שם מחלק בגדר השמות ועי' מה שכ' רבינו בספר המורה ח"א פ' ס"ג ע"ש אך לפי הנראה כך דהנה רש"י בסנהד' דנ"ו מוכח דס"ל דאינו עובר על מוציא ש"ש בעשה רק בפירוש' ועי' סנהד' דף ק"א ע"ב גבי הוגה שם דרק בלשון עגה ע"ש ברש"י ובדברי רבינו בסו' הל' שבועות שם נקט שמות המיוחדין ובדברי רבי' בהל' ע"ז פ"ב ה"ז נראה דס"ל דרק הני ב' שמות נקראים שם המיוחד אך בהל' ט' לא משמע כן רק דכל שם שאינו נמחק נקרא שם המיוחד ועי' בהל' סנהד' פ' כ"ו ה"ג בהשגות דכתב שם אינו לוקה אלא בשם המיוחד ומשום דמפרש הך דשבועות דל"ה בהך מחלו' דר"מ ורבנן מקלל בכולן ר"ל מקלל חבירו לא כרש"י דקאי אמגדף והברייתא דדף ל"ו דשם נקט שם המיוחד ר"ל כך. וכ"כ דרבינו ס"ל וכן משמע מרש"י סנהד' דנ"ו דר"מ ורבנן

פליגי בב' דברים דגבי שם שהוא מגדף לר"מ חייב גם על כנוים שאינם נמחקין ולרבנן רק על שם המיוחד ובשם שבו מגדף לר"מ גם בכנוים הנמח' ולרבנן רק בכנוים שאינם נמחקין וגבי מקלל אביו עי' בלשון רבינו בפ"ה מהל' ממרין ה"ב דנקט דחייב רק בשם מן השמות המיוחדין כרבנן וכן משמע מרש"י סנהד' דס"ו דלרבנן גם על כנוי שאינו נמחק פטור במקלל אביו רק כך דלרבנן בכנוי שאינו נמחק אם קלל אביו חייב שתים א' משו' אביו וא' דלא גרע מאחר אבל בכנוי הנמחק אז אינו חיי' רק א' כמו מקלל חברו וגבי ב"נ שגדף למ"ד שם דגם בב"נ צריך שם בשם שם גם לרבנן ס"ל דשם שגדף חייב גם על כנוי שאינו נמחק והשם שבו מגדף גם כנוי הנמחק וכר"מ בישראל ועי' מ"ש רבינו פ"ט מהל' מלכים ה"ג דלא משמע כן רק דנ"מ דדי בכנוי הנמחק אבל הר"א מפרש דהך דר"מ ורבנן במשנה דשבועות ר"ל כך דפליגי רק במקלל חברו בכנוי הנמחק אם לוקה דחכמים פוטרין ממלקות אבל בלאו עובר רק דלא לקי ולכך בסיפא שם נקט רק עובר בל"ת וכן ס"ל להראב"ד בהל' שבועות פ"ב ה"ג דמלקות על שבועת שקר לשעבר דהוי בלא מעשים לא לקי רק אם נשבע בשם שאינו נמחק ועי' בירוש' ספ"ה דשבוע' דאמר שם דאינו לוקה רק עובר וכן בסופ"ג דשם מבו' שם דלוקה שם מיירי רק בשם שאינו נמחק והך דמבו' בנידה דף מ"ו ובנזיר דף ל"ח ועי' שבוע' דף כ"ו דיש מלקות על בל יחל שם ר"ל אם עשה מעשים, עכ"פ סתם היכא דנקט מיוחד י"ל דקאי רק על ב' שמות הללו אך הנ"מ כך דהיכא דאומר הפסוק כמו בב"כ דהוי בגדר קריאה אז במקדש כל הכהנים יכולין לו' שם ככתיבתו והך דקדושי' דף ע"א דמשמע דרק כו"ג אומר ככתיבתו באמת כבר כתבתי דבמקדש הי' ב' מיני נשיא' כפי' א' בלשכת הגזית עי' תוס' סוטה דל"ח וזה הי' חצי' בחול ושם הוי הנשיאת כפ' גם גדר קריאת פר' גם במקדש ומ"מ שם ככתבו א"א להזכיר מחמת דהוי חצי' בחול רק לכה"ג אבל הנשי"כ שהי' בין אולם למזבח כמבו' בסוף תמיד ובתוספ' דסוטה רק כך דכבר כתבתי בהך דתענית דכ"ז שם ר"ל אנשיאת כפים דמקדש ועי' עירוכין דף י"א וסוטה דל"ח אם יש עליו גדר עבודה או רק שירות ע"ש, אך הנ"מ דבתוספ' דסוטה מבואר דשם א"צ מן המשמר הקבוע, וי"ל דזה ר"ל הך דתענית דכ"ז דכהנים מעכבים את הקרבן ור"ל הני דאינן מן המשמר ומ"מ הן נושאים כפים וזה הי' בין האולם למזבח ועי', ושם גם בע"מ כשרים כמבואר שם דגם כהן בעל מום נושא את כפיו שם, ואף דאסור ליכנס בין אולם למזבח יש לומר דלצורך נשיאת כפים מותר ועיין סוכה דף מ"ד וכן נ"מ גבי אכילת קדשים עי' זבחים דף ס"ג ומנחות ד"ח דמבו' דאם הקיפו ב"נ את העזרה דיכולין הכהני' ליכנס להיכל לאכל קדשים אף דשלא לצורך עבוד' אסור לכהן ליכנס דעובר בלאו ולוקה כמבו' במנח' דכ"ז

מכ"מ אכי' קדשים הוי צורך עבודה עי' יומא דס"ח ע"ב ותוס' דף כ"ה ע"א איך יהי' הדין גבי בע"מ ועי' בתוספ' מנחות דמבו' שם דבזמן שחולקין לחם הפנים הוי מוציאין את הלחם חוץ למזבח ליתן להבעלי מומין ע"ש ובאמת אחי אמו של טרפון הי' בע"מ חגר כמבו' בירוש' יומא והוריות ובספרי פ' בהעלותך וגם ר' טרפון הי' בסוף הבית דאז נמנעו מלברך בשם כמבו' ביומא דל"ט ובדברי רבינו בהל' תפילה גבי נשי"כ אבל הני דבלשכת הגזית שם רק כהנים שעבדו ומן המשמר וכמבו' בספרי פ' שופטים פס' קס"ח ע"ש, ועי' רש"י ברכות די"א ע"ב דלא פי' כן ותוס' שם, ורבינו פי' פי' אחר ואיכ"מ. גם י"ל דנ"מ בין הקריאה ככתבה ובין פירושה ועי' במ"ש רבינו בס' המורה ח"א שם ובפרדס הג' לרש"י דפי' השם הוא בלשון ארמי וזה רק מותר ביוה"כ וזה ר"ל ג"כ הך דיומא דס"ט ע"ב גבי עזרא דגדלו בשם המפורש ר"ל משום דהוא תרגם את התורה בל' ארמי כמבו' סנהד' דף כ"א ע"ב וכ"כ במ"א דבאמת יש נ"מ גבי ס"ת שכתב משה ר' והניח בארון ובין שאר י"ב ס"ת שנתנם מרע"ה לשבטים דס"ת שהניח בארון שם הי' כתוב כל התו' כולה בכתב אשורי ולה"ק והטעמים והנקודות וכן בנקוד' של שם בן ד' אשר זה נקרא שם המפורש לשי' רבי' ולכך מבו' דנתנה להלויים משום דאצלם הוי שיר שלהם עבודה וקיי"ל דעיקר שירה בפה וזה הוי הטעמים עי' רש"י ערכין די"א גבי משה ידבר כו' דאז הי' מצווה על שירה לפי שמשה ר' לוי הי' והי' משורר ושירה הוי עבודה רק שמכ"מ מ"ר למד זה גם לכל ישראל בע"פ וכמבו' בנדרים דל"ח ע"א עי"ש ברא"ש כתבן שלך דזה עיקר הפלפול וזה ר"ל הך דפסחי' דקי"ט גבי טעמי תורה וזה ר"ל ג"כ הך דערובין דכ"א ע"ב דאגמרא כו' ודנ"ה ע"ב במה דאמר שם שימה בפיהם ועי' מנחות דנ"ט ע"ב דזה הוי דבר מועט וזה ר"ל המכילתא בפ' יתרו דבנעימה שהי' משה שומע בו הי' משמיע. וכבר כתבתי בהך דפסחים דקי"ז ע"א במאי דאמר שם ניצוח וניגון לע"ל וע"ש ברשב"ם אך ר"ל כך דהנה לפי מאי דקיי"ל עירוכין דף יו"ד דבכלי שיר היו מנגנים ישראלים מיוחסים ע"ש וזה ר"ל הך דקידושין דף ע"ו ע"א וכן פ' רבינו בה' כלי המקדש פ"ג ה"ג ומפרש הך דעירוכין דף י"ג ע"ב דצעירי הלוים קאי אהני דמנגני בכלי שיר וזה ר"ל קרא המובא שם ובני יהוד' לנצח ר"ל כך דתחילה חשיב המשוררים בפה דהיינו לווים ובני יהוד' הם היו מנגנים בכלי שיר ומנצחים את הלווים, וכן ר"ל בהך דסוכה דנ"א דע"י כלי שיר דוד מלך ישראל לבסומי קלא ודויד הי' מבני יהוד' והי' משורר בכלי ככתוב בס' תהלים והי' מנצח את הלווים, אך במקום דכתיב למנצח בניגון אז ע"כ קאי על לע"ל, ועי' סנהדר' דצ"א ע"ב עתידים כל הנביאים כו' דאף דהוי זרים ואז ינצחם דויד המלך ע"ה זה ר"ל הך דפסחים הנ"ל עכ"פ בס"ת שהי' גנוזה בארון הקו' שם הי' כתוב

כל זה וממנו הי' נכתב ס"ת של המלכים שהי' מונחת בבית גנזיו כמבו' בסנה' דכ"א עד שנבנה המקדש ששוב לא הי' יכולי' ליכנס לשם דהי' בבית קה"ק עי' מ"ש התוס' ב"ב די"ד ושוב אח"כ הי' המלך כותב ס"ת שלו מאת ס"ת של מלך הקודם והס"ת של מלך הקודם היתה נגנזת בב"ד כמבו' בתוספ' פ"ד דסנהדר' וזה ר"ל רש"י ב"ב דף י"ד ע"ב ע"ש וכן הס"ת של מלך זה היתה מונחת בבית גנזיו ולא הי' קורא בה רק בזמן שהי' צריך ליקרות פר' הקהל ועי' מ"ש רבינו בסו' הל' חגיגה שיהי' כמו שומעין מפי משה וכו' ור"ל דאז הוי הקריאה בס"ת הנכתב כך ועי' בספרי פר' שופטים דמבו' שם דקרא דכתיב גבי מלך וכתב את משנה התו' הי' זה לקריאה שצריך ליקרות בפר' הקהל וגם זה צריך שיהא דוקא שלו וגם צריך שיכתב בזמן שהוא מלך לא שכתב קודם שמלך ועי' לקמן בהל' ס"ת ובהל' מלכים ושם אבאר זהו רק אח"כ בזמן שאחז ומנשה ואמון שגנזו וחתמו ושרפו את הס"ת של מלך לא הי' לישראל רק כל הס"ת הנכתבים מאת הס"ת שנתן מו"ר לכל שבט ושבט והם הי' כתובי' לכמה שיטות בגמ' סנהד' דכ"א ע"ב ועי' זבחים דס"ב ע"א רק בכתב עברי ובכתב זה לא שייך מנצפ"ך כו' וזה ר"ל הגמ' במגילה ד"ב ע"ב ע"ש בתוס' ור"ל כי לא הי' להם הס"ת של מלך שהם שרפו אותם וס"ת של שאר המלכים הי' גנוזים רק אח"כ בזמן שירמי' הלך להחזיר עשרת השבטים כמבו' בערוכין ל"ג מגילה י"ד שוב חזרו שמיטה ויובלות כמבו' שם ואם כן הי' נצרך פר' הקהל לקריאה וחפשו לס"ת של המלכים הראשונים אשר היו גנוזים ומצאו הס"ת של המלכים הכתובה כמו שכתב' ולכך לא הבינו שם זה ר"ל הגמ' ואח"כ בימי עזרא שאז תרגמו מלשון ארמי ולא ר"ל תרגום אונקלוס שלנו עי' קדושין דמ"ט ע"א ורש"י ותוס' דזה הוי ביאור בגדר תורה שבע"פ ודרשות כמו תו"כ רק התרגום הי' תיבה על תיבה ובאמת לשיטת הירוש' פ"ב דמגילה הנ"מ בין קרא תרגום ובין ללועזות בלעז דתרגום ר"ל בגדר ביאור וגם דרשות עי' נזיר דף ל"ט ע"א כמאן מתרגמינן כו' ובהך מחלוקת זבחים דנ"ד ע"א כיצד נוסח התרגום, ועי' תוס' חולין דף ע"ט ע"א גבי או"ב ובדברי רבינו בה' איס"ב פי"ב הי"ג ובה' אישות פ"ח ה"ד ובה' אבילות פ"ה ה"ט, ועי' תוס' ברכות ד"ח ע"ב, ובאמת שם ר"ל כמ"ש הראב"ן דבכל קריאת התורה א' קורא וא' בגדר סרסור כמבו' בירוש' הובא בתוס' ב"ב דט"ו ע"א וא' מתרגם בע"פ, ועי' בירוש' ביכורים פ"ג ומגילה פ"ד איך התרגום של בטנא. והך דמגילה דף ג' זה ר"ל בגדר תושבע"פ ונדרים דף ל"ז ע"ב ואכמ"ל. וכן ר"ל רבינו בפי' המשני' סוף מע"ש במשנ' י"ג שכ' שם דוידוי מעשר נקרא הפר' בלשונה כמו שניתנה ע"י נביא והוא לכאורה תמוה דהרי זה מבו' בסוטה דל"ב ע"ב דנקרא בכל לשון ועי' בפסיק' דר' טוביה דכ' ג"כ דנקרא בלשון קוד' והוא תמוה רק דר"ל כך דהנה

רבינו כ' בהל' מע"ש פי"א ה"ד דכ"ש דנאמר בכל לשון וכל או"א אומרו בפני עצמו כו' ור"ל דמה דאומרי' בסוטה דל"ב ע"ב דאומרו בקול נמוך ר"ל לא בגדר קריאה כמו מקרא בכורים דבלה"ק דוקא דהוי גדר קריאת פר' וצריך דוקא בס"ת וגם יכול להוציא אחרים כמבו' במשנה דבכורים פ"ג ועי' בתוספ' דסוטה פ"ז גבי קריאת הקהל שהי' שם דרשות נדרשות ועי' רש"י סוטה דמ"א דלא הוי מתורגמן בהקהל אך י"ל כמו שכ' דפר' הקהל הי' קורא בס"ת שנכתבה כעין ס"ת הגנוזה באה"ק אך באמת נראה דהתוספ' קאי על קריאת פר' משוח מלחמה במלחמה ועי' בתוספת שם דף מ"ב ע"א ואף דמבו' בסוטה שם דהוי רק בל' הקודש זה רק כהן המשוח אבל כהן אחר המשמיע או שוטר המשמיע הי' מדבר בכל לשון כפי' ר' בה' מלכי' וכן מבו' בירו' דסוטה שם ובספרי ובאמת נ"ל דמה דאמרי' בגמ' דסוטה דמ"ב ע"א פעמים מדבר עמם אחת בספר ואחת במלחמה ר"ל כך דמתחילה הי' קורא כהן המשוח מלחמה כל הפרשה כולה בלה"ק, וי"ל דגם הך פ' דויספו השוטרי' ג"כ הי' קורא בל"ק וזה מחלוקת בירוש' סוטה פ"ח ה"ט גבי פירוש לשון ויספו כו' ע"ש ולכאורה כך דפעם ראשון כמ"ש דהכל אומר הכהן משוח בלה"ק ובס"ת, ואפשר דזה ר"ל הגמר' בספר, וע"ש ברש"י דמ"ג ע"א במשנה ד"ה ה"ג ובד"ה ואילו ור"ל דאז הי' אח"כ שוטר משמיע בכל לשון, ובמלחמה פ' אחת הי' הכהן משוח מלחמה מדבר בלה"ק וכהן אחר משמיע בכל לשון ועוד פסוקי' הי' כהן משוח מלחמה מדבר ושוטר משמיע בכל לשון ויתר הפסוקים הי' שוטר מדבר בל"ק ושוטר משמיע בכ"ל ובאמת דברי רבינו בזה אינם מבוררים כלל רק דמפרש דלא כרש"י גבי אילו שאינן זזין ממקומן, ועי' בירושלמי בה"א שם ובספרי בזה ועיין שם בתוספתא פרק ז' דהוה שני גדרים הפרשה של משוח מלחמה אחד בגדר קריאה ואחד בגדר צווי ואזהרה פעם ראשון הי' בגדר קריאה וזה צריך דוקא בס"ת כמו בכל פר' ופעם ב' הי' בגדר צווי ואזהרה ושם הוי בע"פ וכן באמת גבי בר"כ כ"כ דיש נ"מ בין מקדש בין גבולין ובמקדש ג"כ הי' שם ב' גדרי נשי"כ א' בגדר ברכה וא' בגדר קריאת פר' והקרי' פר' צריך דוקא בספר ועי' בתוס' סוטה דל"ח ע"א ורש"י ברכות די"א ע"ב והתוס' ס"ל בסוטה שם דבמקדש בפנים שם הוי זה בגדר קריאת פרשה ושם הי' הכהני' אומרי' השם ככתיבתו בגדר פסוקים עי' סוטה ד"מ וקרא להו פסוקי ופעם ב' הי' זה בלשכת הגזית לשיטת התוס' ושם הי' ברכה ובכנוי ובע"פ ובגבולין באמת נראה דתליא בב' הגירסות דמגילה דכ"ה ברכת כהני' כ' בגמ' דילן גרס' נקרין ולא מתרגמין ובירוש' ובתוספ' גרסינן לא נקרין ע"ש ור"ל לא כפירושם בזמן שקורין אותה פר' בתורה דאז הוי כמו כל פרש' דצריך ליקרות ולתרגם רק דר"ל בזמן נשי"כ דלפי הגירסא שלנו הוי זה אז ג"כ גדר קריאת פרשה וצריך לקרותו בס"ת רק

לא מתרגם ולכך גרס הרי"ף ז"ל דסומא לא ישא כפיו כלל משום דזה הוי קריאת פרשה וא"א בסומא כמבו' בכמ"מ ועי' תוס' סוטה דל"ט ע"א ולכך מבו' במגילה דף כ"ד ע"ב דרק סומא בעין אחת אם דש בעירו מותר ובאמת בזה נ"מ בין מקדש לגבולי' עי' בסוטה ד"מ ודל"ט ע"ב ודל"ח ע"ב דבגבולין היו הציבור יוצאים בהקריאה ולכך הי' צריכין לענות אמן ועי' תוס' ברכות דל"ד ע"א וכ"כ בזה משא"כ במקדש, ועי' רש"י ברכות דמ"ז ע"א וסוכה דנ"ב ע"א בתוס', ואף דמדברי הירוש' בפ"ה דברכות לא משמע כן דאמר שם דנשים וקטנים אומרים אמן והירוש' אזיל לשיטתי' דגרס לא ניקראים אבל בגמ' שלנו האמן הוי לצאת ועי' ברכות דנ"ג ע"ב וסוף נזיר דשם ג"כ ר"ל לצאת וכמ"ש רש"י ברכות דמ"ז וכ"כ בזה אבל הירוש' והתוספ' ס"ל דאז הוי רק ברכה וגרס' לא נקראים וגם סומא בב' עיניו יכול לפרוס כפיו וגם בזה תלי' הגירס' עי' סוטה דל"ט ע"ב דלא גרס שם דצריך שיהי' מקרין את הכה' אך בספרי ותוס' ברכות דל"ד וברמב"ם גרסא זה משום דהוי בגדר קריאה בס"ת דצריך שנים כמבו' בירוש' מגילה הובא בתוס' ב"ב דט"ו ולקמן אב' זה וכן גבי הלל עי' בתוס' ברכות די"ד בנוסח הברכה ע"ש ותוס' סוכה דמ"ד ע"ב ותענית דכ"ח ע"ב וכמ"מ אך באמת כך דגבי הלל ביו"ט אז הוי זה גדר קריאה בכתובין וכמו פסקא סדרא בשבת קט"ז וביומא פ"ז ומו"ק ט"ז וכמ"מ דהוי זה קריאת פר' וצ' ליקרות דוקא בכתו' הכתוב' כמו ס"ת כדת וגם צריך לתרגם עי' מגילה דף כ"א ע"ב ועי' פסחים דף צ"ה ע"ב ובערכין ד"י דאז צריך לברך בל' קריאה אבל הלל שניתקן על נס עי' פסחים דקי"ז וקי"ח אז הוי' זה רק בגדר שבח על הנס ואז יכולין לקרותו גם בע"פ והברכה רק לגמור וזה תקנת נביאים בנס של כל ישראל תיקנו לומר זה לעולם ביום שהי' בו הנס והבה"ג ס"ל דזה מה"ת ועי' ברכות די"ב ע"א ותוספ' שבת פ"ג וביחיד רק לומר באותה שעה שהי' הנס ועי' תוס' סוכה דמ"ד ע"ב ופסחים דקי"ז ע"א דמבו' דגם יחיד אומר הלל על הנס רק הנ"מ כמ"ש דציבור לעולם וביחיד הוא רק בזמן ושעה שהי' הנס ולכך מבואר במסכ' סופרים פ"כ לגבי חנוכה ולגבי ליל ראשון של פסח דצריך לומר בנעימה ר"ל דכיון דאומרם בע"פ א"א לקרותם בטעמים דדברים שבכתב אסור לאומרם בע"פ בגדר קריאה והטעמי' נתקנו רק על קריאה ועי' תוס' ב"ב די"ד ע"ב ובירוש' פ"א דיומא די"ט ע"ב גבי כה"ג ביוה"כ ע"ש ועי' קדושין דמ"ט ע"א ובדברי רבינו בהל' אישות שם מוכח דמי שקורא בעצמו בס"ת אי"צ לקרות בדקדוק מה שא"כ כמו עכשיו שאחד קורא להוציא רבים צריך דוקא בדקדוק יפה וכן בהטעמים ועי' רש"י שבת די"ב ע"ב וברכות דס"ב ע"א מפני שמראה כו' ורצה לומר דמסייע רק ניגון הטעמים לא הקריאה גופה (ועי' מגילה דכ"א ע"ב דרק אחד קורא בתורה וכ"ש בע"פ רק במגילה ועי' במ"ש רבינו

פ"ב מה' מגילה ה"ז במ"ש גבי מגילה וקורא אותה גדול עם הקטן כו' ור"ל דכיון דיהבי דעתייהו מותר לקרוא הרבה ביחד ואף שיהי' הקטן ביניהם וזה ראה ר"י עי' במגילה די"ט וסבר שהקטן מוציא, וזה ר"ל התוספ' במגילה והירושלמי פ"ב שם מכאן ואילך נהגו כו' לקרותה ברבים ור"ל כהאי גוונא) וחגיגה ד"ו ע"ב למאי נ"מ לפסוקי טעמי' ובאמת נראה דמה דאמרי' בתענית דכ"ח ע"ב ביחיד לא יתחיל ואם התחיל גומר ר"ל כך דהא דמותר לדלג בהלל זה רק בצבור משום דשם יש מתורגמן עי' ביומא דף ס"ט ע"ב אבל ביחיד כיון דליכא מתורגמן אסור לדלג כלל ובאמת כ"כ די"ל כך דמדלג ר"ל כופל כמו במגילה דכ"ב וזה שאנו כופלין כו' סוכה ל"ח ע"א הוה מנהג וזה ר"ל רב שם וכן נראה מדברי הראב"ד בהל' חנוכה עיין שם ועי' מה שכ' רש"י בסוטה דמ"א דלא ס"ל כן ע"ש ובאמת נ"ל דלמ"ד ברכות די"ג קר"ש ככתבה ר"ל רק בגדר קריא' פר' וצריך דוקא בס"ת ובזה א"ש מ"ש התוס' בסוטה דל"ב ע"ב למ"ד בברכות דט"ו תרתי שמ"מ למה לא נימא דס"ל כמ"ד קריא' שמע ככתבה משום דהא מבו' בתענית דכ"ח ע"א דר"י ס"ל דקורין קר"ש בע"פ וא"כ ע"כ לא ס"ל כמ"ד קר"ש ככתבה ועי' תו' יומא ד"ע ותמור' די"ד ע"ש. עכ"פ מקר' בכורים הוי זה קריאה בס"ת וי"ל דאם הי' מוציא את הרבים הי' שם גם מתרג' דאז הי' מתרגם לא בגדר פירוש תיבה בתיבה רק הי' יכול לדרוש את הפרשה וכן בפר' ברכות וקללות וכן פר' סוטה אף דמבו' בסוטה דל"ב דנאמרת בכל לשון והטבלא של זהב דיומא דל"ז וגיטין ד"ס הי' זה לצורך כתיבת הפרשה אך לפי המבו' בירוש' סוטה פ"ב ובתוספ' סוטה פ"ב מבו' שם דבזמן שהי' צריך להשמיע להסוטה הי' צריך מתחילה לקרוא את הפר' בלה"ק כמו שכתו' בטבלא ואח"כ לתרגמה ודוקא זה הכהן ועי' בירוש' סוטה פ"ז דיש שם מיעוט דהיא צריכה לשמוע דוקא מפי הכהן ולא מפי מתורגמן והטעם דזה גרע מהך דמכות ד"ו ע"ב ובירוש' נדרים הובא בר"ן שם ד"ח ע"ב דמהני גם ע"י מתורגמן משום דבאמת לא מצינו בכל התורה דין כזה כמו גבי בדיקה ע"י מי סוטה דקודם שתי' לאחר קנוי וסתירה הוי בגדר איסור ודאי עי' סוטה דכ"ח ותוס' יבמות די"א וכמ"מ וע"י הבדיקה של המים נתרת לבעל וזה רק דבר מופת והנה מבואר בספרי פ' שופטים דצריך לשמוע מפי הנביא בעצמו לא ע"י מתורגמן ולכך אף דמבו' בר"ה ד"כ ע"ב ובכורות דכ"ח ע"א וע' כריתות דכ"ד וב"ק דע"ד ע"ב דעל דבר הנראה לעינים אמרי' דסהדי שקרא הוי ועי' בתוס' יבמות דפ"ח ע"א בד"ה אתא גברי וקאי דדבר הנראה לכל העולם לא אמרינן תרי כמאה יומא דפ"ג ובאמת בירו' יבמו' פ"י ופט"ו לא ס"ל כן רק דגם בזה אמרינן תרי כמאה ותליא אם מה דאנו מתירין אשה ע"י עדים שמת בעלה אם זה גדר דין מה דמיתה מתרת או גדר מציאות טבעי כיון שזה מת וזה הי' בעלה

שוב אין לה בעל ועי' קדושין די"ג ע"ב וד"ב ע"ב מיתה משמיא מקנה לה ועיין יבמות דף צ"ב ע"א אתון שוויתון פנויה ורצה לומר דבר טבעי כיון שמת זה אין לה בעל ועי' קידושין ד"ס ע"א וזה ר"ל ג"כ הך דיבמות דצ"ד מה דרצה לחלק בין מיתת הבעל למיתת היבם ע"ש וזה משום עגונא התירו רבנן וע"ש דפ"ח ודכ"ה ע"א אשה דיקא ומנסבא וברמב"ם סוף פי"ג מהלכות גירושין ופי"ד הט"ו ובירוש' ריפט"ז דיבמות מה דאמר שם גבי מיתת הבעל שלדעתה נישאת לו מה דמקשה שם מגירושין ומשני כהך דכתובו' דכ"ב ע"ב ובתוספ' פ"י דכתובות דמחלק בין גט למיתה ובלשון הרמב"ם ז"ל בהלכות גירושין סוף פ"ז אך באמת כך דגבי אישות נעשה זה הדין ע"י קנין הבעל לאשתו שהאשה נעשית קשורה להבעל ע"י הקדושין והנישואין וממילא היכא שמת פלוני ואנו יודעים שזה הי' בעלה מתבטל הקשר ובטלה שארות עי' יבמות דנ"ה ע"ב ע"ש וזה ר"ל משום עגונא התירו רבנן ר"ל דעיקר האיסור דאישות הוא משום שמקושרת בו ע' ב"ב דע"ג ע"א ולכך יכולים להאמין גם עד אחד וגם היא עצמה והנה עי' ברש"י שבת דקמ"ה ע"ב דכתב דלטעם דעיגונא הוא מחמת אפקעינהו רבנן לקידושין, ור"ל אף באמת דעיקר האישות ע"י מיתה נפקעת מאליו כמבו' בקידושין ד"ב ע"ב משמי' אקנו לה ר"ל ע"י המציאות נתבטל כיון דליכא איש ועי' גיטין דכ"ט ע"ב כולהו מכח בעל וע"ש דפ"ג ע"ב בתוס' ד"ה קודם, ובהך דשם דס"ו אין גט לאחר מיתה, אך באמת רש"י בכתובות ד"ב ע"ב כתב דאין המתים מגרשים חזינן דאגידא בי' עדיין, ועי' ביבמות דף נ"ה ע"ב ותוס' ב"ב דקי"ג אם לאחר מיתה פקע שאירות וכ"כ דבאמת זה תלי' במחלוקת דסנהד' דע"ו וביבמות צ"ה גבי חמותו לאחר מיתת אשתו אם חייב בה מיתה עי' ברש"י ותוס' ובדברי רבינו בה' איס"ב וכ"כ בזה, וזה תלי' אם האיסור קרובים שאסורים גם לאחר גט ומית' אם זה נשאר עדיין מהקידושין והנישואים, או זהו דין, ועי' בירוש' רפ"ג דקידושין דמשמע שם דאין זה מחמת שעדיין נשאר עלי' קצת אישות, דא"כ לא חל עלי' קדושי הראשון כמו אם הייתה זקוקה ליבם ע"ש וכמו גבי הקדש כה"ג דאם נעשה בע"מ ופדה בתוך הזמן מ"מ לא חל עלי' הקדש ראשון מחמת דנשתייר בה גיזה ועבודה, עי' קידושין די"ג ותוס' ע"ז ס"ז וה"ה אם המקדש הב' מת בלא בנים ג"כ לא חל קדושי ראשון אף אם נימ' דקדושין תופסין ביבמ'. עכ"פ קרובים הוו מציאות אחר אף דהאישות שלו פקע ועי' קידושין די"ג אף דזה בא ע"י הקידושין, חזינן דקידושין פועלים בהאשה שני גדרים א' בגדר קנינו וא' דין גזירת מלך [השמטה במ"ש בגדר קידושין שיש בזה שני גדרים א' קנין לעצמו והב' מה שאסורה לאחרים בגדר א"א וחיוב מיתה, וכן מה דאין קידושין תופסין בא"א הוא ג"כ א' מחמת חיוב מיתה עי' קידושין דס"ז ע"ב וגם מה שהיא שייכא לאחר ונ"מ

גבי פקח שנשא חרשית ואח"כ קידשה פקח אחר עי' ביבמות דנ"א ודק"י ע"ב דמוכח שם דלא הוי קידושין מ"מ אם גרשה בריח הגט דחזינן לפשיטות הגמ' דיבמות דף נ"ב ודצ"ד וכ"מ דפסולה לכהונה מה"ת אף דהוי א"א גמורה ואם מת בעלה מתיבמות כמ"ש התוס' גיטין דף פ"ב ע"ב ע"ש וזה ר"ל הגמ' ביבמות דף נ"ב הנ"ל גבי ריח הגט ביבמה מאי ור"ל דחזינן דריח הגט לא פעל רק בקנין הבעל דעי"ז נקלש לא בהאיסור שנאסרה לעלמא ולכך נפסלה לכהונה והיבום היא נובע מגדר האיסור שנאסרה לעלמא דהרי היא מתייבמת לאחר ריח הגט או מ"מ פועל זה מדרבנן בזיקת היבם ונ"מ דאז לכו"ע בגט כזה לא מהני בע"כ דיבמה דזה רק מגדר חליצה ועי' בירוש' יבמות פ"ה וגמ' דצ"ו וכבר כתבתי בזה. עכ"פ גבי פקח שנשא חרשית יתומה וגרשה בריח הגט ואח"כ קידשה פקח אחר תופס הקידושין דגדר א"א לא שייך בה ורק משום קנין והקנין פקע, ובאמת כבר כתבתי דנראה לשיטת רבינו דאף למ"ד פלגשים בלא קידושין מ"מ יש למי שיחדה לו קנין בה וכן הגדר גבי שפחה חרופה דמבוא' ביבמות דף נ"ה דיש עלי' גדר חייבי לאווין ולשיטת רבינו בהל' איסו"ב דליכא בשפחה לאו דלא יהי' קדש א"כ מה זה חייבי לאווין היכן הלאו של שפחה ובפרט למאי דאמרינן בגיטין דמ"ג מאי מאורסת מיוחדת וע"כ מחמת גדר הלאו דאשת עמיתך, ועי' בירוש' פ"א דקידושין אם שייך בה גדר גט וכן אם ע"י שעבד יוצא לחירות פקע ממנו שם חרופה ונ"מ דלפי זה אם בא עלי' ע"ע אחר חייב וה"נ י"ל גבי פילגש וכן י"ל הך עשה דודבק באשתו עי' תוס' קידושין די"ג ע"ב וכ"מ, ובאמת כבר כתבתי בהך דקידושין דכ"ב ע"א דאמר שם ליקוחין יש לך בה ר"ל לא דזה קאי לאחר שקיבלה עלי' גירות גמורה דאז בוודאי הוי א"א גמורה לאחר ביאה לשם אישות וכמבו' קידושין דס"ח ע"ב במ"ש ואחר כן תבוא כו' ע"ש רק דאף קודם זה לאחר ביאה ראשונה ואף למ"ד בירוש' הובא בתוס' שם דכ"ב לאחר כל המעשים לא ר"ל לאחר הגירות גמורה רק לאחר שתהי' גדר גר תושב ובכתה את אביה וכמ"ש התוס' ביבמות דמ"ח ע"ב בשם ריב"ן ע"ש ואז כיון שהתורה התיר זה קנויה לו וזה ר"ל ליקוחין יש לך בה, קנין, וזה ר"ל הך דסנהד' דנ"ז ע"א גבי ישראל בישראל ע"ש גבי יפ"ת ור"ל כגון ישראל שבא על יפ"ת ביאה א' ואח"כ הלכה עוד הפעם במלחמה אז ישראל אחר אסור בה מחמת דקנוי' לראשון ובאמת נראה דיפ"ת לאחר שנתגיירה כמבו' בתורה אין בה קנין אישות רק בביאה וכדכתיב בקרא ואח"כ תבא אלי' ובעלת' והיתה לך לאשה ואף שרבינו ז"ל לא כ' כן בהל' מלכים ועי' בספרי ובזה א"ש מה דלכאורה קשה דלמה לא מייתי הגמ' בקידושין ד"ד ע"ב דביאה קונה מהך קרא דובעלת' כמבו' בדס"ח ע"ב הנ"ל אך באמת הגדר מה דביבמה אין כסף ושטר קונה מה"ת משום דכיון דכבר זקוקה

לו לא שייך בה גדר קנין ובגדר הך דגיטין מ"ח ע"א גבי לוקח שדה כו' ע"ש בפלוגתא ובהך דב"ק דל"ט ודמ"ה ע"ב גבי צד תמות במקומה עומדת ובשיטת הרי"ף ז"ל ב"ב דקמ"ט דאין מתנת שכ"מ מועלת לגר שיש לו בן שהורתו שלא בקדושה מחמת דכיון דבאמת הוא בן רק שהתורה מיעטה אותו מירושה ואין יכולים לומר ע"ז כירושה שויה רבנן ובכ"מ בזה וה"נ אין קנין מועיל במקום שכבר קנוי' לו וא"כ גם ביפ"ת כן וזה ר"ל הגמ' זקוקה ועומדת (בקידושין שם) ועי' בהך דיבמות דמ"ז ע"ב ומ"ח ע"א גבי מחלוקת דרשב"א ורבנן אם מהני ביפ"ת להטבילה בע"כ וע"ש דנקט ראשונה לשם שפחות נקט כופה ובטבילה אחרונה נקט סתם וע"ש ברש"י, והגדר כך דאף למ"ש דע"י הביאה יש לו בה קנין וכבר כתבתי במ"א אם שייך באשה קנין חזקת מלחמה עי' גיטין דל"ח אך גבי אשה מלבד דאינה בגדר כיבוש עי' ביבמות דס"ה ורפ"א דקידושין גם הרי כ' רבינו בה' מלכים דשאר מלחמות חוץ מז' אומות הנשים אין הורגים אותם אף אם לא רצו להשלים מלבד במלחמות חובה ובזה א"ש מה שהקשו התוס' סנהדרין דס"ח ע"ב מהך דפנחס דאיך הי' שם גיורת קטנה פחותה מבת ג' הא אין בה דעת אך אם נימא דקנה אותה במלחמה שוב אינה צריכה דעת כלל, וכבר כתבתי בח"א דלוקח עכו"מ עצמו לדידן ביבמות דמ"ו דקנה לו קנין הגוף בכספא בלבד וכן בדין המלך וצריכין גט שחרור לא בגדר גירות רק שיפקע קנין הגוף מהם ואז נשארו בני נח בני חורין ונ"מ דא"צ לשמה כמו בשאר גט שחרור גיטין ד"ט ע"ב ואז אם ירצו יכולים להתגייר לדעתם ובלא זה לא וכה"ג מבואר בירושלמי לחד מ"ד בפ"ח דיבמות דאם מצא ב"נ קטן זכה בו בגדר מציאה כמו בהמה ואז אם ירצה האדון יכול להטבילו לשם עבד או לשם בן חורין ור"ל לשם ב"נ בן חורין ולזה ג"כ מהני טבילה, וזה ג"כ ר"ל בגמ' דילן ביבמות דמ"ה ע"ב וקדם וטבל לשם בן חורין ר"ל ג"כ כן בן נח בן חורין ועי' בדברי רבינו בהל' עבדים פ"ח הי"ט והל' כ' וכן אם רצה להטבילו לשם גירות מטבילו והך ביומא דף פ"ה ע"א דרק כשיגדל שם כיון שאינו יודע בוודאי שהוא ב"נ אינו יכול לזכות בו ועי' ב"מ דף כ"ד וגם זה פלוגתא בירוש' והא דלא מוקי כה"ג בכתובות דף י"א ע"א י"ל דשם אזלא למ"ד בירוש' דא"י לזכות ולכך לא הביאו הרמב"ם ז"ל אך בה' מלכים פ"י הל' ג' הביא הך דאביי ורבא בכתובות שם משום דלשיטתי' דפסק בספ"ח מהל' עבדים כמ"ד דיכול לזכות בתינוק קטן קנין גמור שוב א"צ לאוקמא כאביי ורבא ובאמת יש לחלק בין זכר לנקיבה גבי מחאה די"ל בגדר דלא אתי דיבור ומבטל מעשה של המילה עי' גיטין דף ל"ב ודנ"ח ודס"ו וב"ב דף ל' ע"ב גבי אמתלא ודף מ"ט ע"א גבי מודעה ע"ש אך רבינו ז"ל לא ס"ל כן בהל' מלכים. עכ"פ ביפ"ת ע"י הכיבוש וביאה קנה קנין הגוף אך ת"ק

פליג על רשב"א ובגמ' אמר הטעם מחמת מצוות ומ"מ לא דמי ללוקח עכו"מ לעצמו כיון דביפ"ת הזהירה התורה לאו דלא תתעמר שוב צריך דעתה בטבילה ג"כ ורשב"א ס"ל כופה ור"ל גדר דעירוכין דף כ"א עד שתאמר רוצה אני וכבר כתבתי בזה, ומבואר בספרי פ' תצא דאם אינה רוצה לקבל עלי' גירות גמורה אז צריכה גט ור"ל משום הקנין שיש לו בה מחמת הביאה ותשאר גדר גר תושב ואם אינה רוצה הורגין אותה כמ"ש רבינו בהל' מלכים. ואף דבשאר אומות אין הורגים נשים אם אינם רוצים לקבל ז' מצוות אבל כאן ביפת תואר הורגין מהטעם שכת' רבינו בהלכות איסו"ב ישראל הבא על הנכרית עובדת ע"ז הורגין אותה. עכ"פ חזינן דיש באישות גדר קנין לבד וכן להיפך כגון למ"ד כותים גירי אריות דלא הוי ישראלים גמורים מ"מ לענין זה יצאו מכלל ב"נ דאם נשאו בת ישראל הוי לחיובא א"א גמורה כמו שכתבתי לדברי רש"י סנהדרין דנ"א ע"א ובר"ן קידושין רפ"ד ועי' תו"י יומא דף נ"ו ומ"ש רש"י ביבמות דף ס"ח ע"א ד"ה כותי וע"ש בע"ב ומ"מ כיון דאינם ככשרי ישראל עי' בדברי רבינו בהל' איס"ב פי"ג ועי' רש"י יבמות דף מ"ה ע"ב ובירוש' פ"ג דקידושין קדושת ישראל ובדברי רבינו רפ"א מהל' מחוסרי כפרה ובגיטין דל"ח ע"ב עובר על לאו דלא תתחתן וזה ר"ל הירוש' פ"ז דיבמות הל' ז' גוי פסול ועבד פסול ר"ל כגון אם שחררו ולא טבל טבילה שני' הוי ג"כ כן ואז לא הוי בגדר גירושין כיון דאינו בגדר קדושת ישראל וזה כוונת הירוש' קידושין פ"א ה"א דגוים אינו בגדר גירושין ולא שייך גדר מחזיר גרושתו והוא תמוה אך ר"ל כה"ג דכבר כתבתי בכ"מ דגט שלנו יש בו ב' גדרים הפקעת האיסור ופטור מקנינו עי' רש"י קידושין ד"ט ע"ב וכתובות ד"ג וגט של יפ"ת קודם שנתגיירה לגמרי הוי רק פטור מהקנין וגט של הכותים גירי אריות ושל עבד משוחרר בלא טבילה השניה הוי רק היתר להאיסור ואין בזה גדר מחזיר גרושתו, ואף דביבמות דף נ"ב ע"ב ילף שם לגט של יבמה מזה, וע"ש בירוש' דמשמע דהוי דרשא גמורה ביבמה ג"כ יש שני הגדרים זיקת הבעל המת וזיקת היבם החי לכך שייך זה הגדר וכ"כ בזה, וכן נ"מ למאי דקיימ"ל בקידושין ד"ה ע"ב גבי ספק קידושין דאינה צריך גט רק מדרבנן ע"ש בר"ן ועי' כתובות דע"ג ע"ב אם קידשה אחר אי הוי קידושי השני קידושי וודאי מה"ת או רק קידושי ספק אם אזלינן בתר הדין או בתר המציאות ובנזיר די"ג גבי ספק נזירות להקל ובשיטת רבינו בהל' איס"ב פ' ט"ו גבי אשת שתוקי דהוה רק ספק אף דמה"ת מותר לישא אשה דס"ל דאזלינן בתר המציאות ועי' בנזיר די"ג גבי ספק נזירות להקל אם זה בגדר וודאי פטור או רק ספק וכבר כתבתי בזה גבי ספק נפשות להקל דזה בגדר וודאי, ועי' במאי דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל בה' מעה"ק פי"ח גבי קרבן של אשם תלוי אם זה הוה וודאי קרבן לגבי חוץ או רק ספק אף

דהתורה חייבה אותו, אבל לענין מעילה הוה הקדש גמור, וכן לגבי ספק סוטה בסוטה דכ"ח וביבמות דף י"א ולגבי ספק ממזר להקל ולגבי ספק טומאה ברה"י אף אם נימא דטמא וודאי הוי מחלוקת בירוש' פסחים בפ"ז ובפ"ט אי מאי דנדחה מפסח ראשון הוא בגדר טמא נפש אם לא עשה פסח שני פטור אף במזיד כמ"ש רבינו בהלכות קר"פ ואם רק מחמת דין ולא מציאות אז אם לא עשה במזיד חייב, וכן לגבי תגלחת נזיר כמבואר בירוש' שם ובנזיר פ"ז ופ"ט. עכ"פ יש גבי אישות וגבי גירושין שני גדרים גדר קנין וגדר אישות. ע"כ השמטה]. ועי' רש"י כתובות ד"ג ע"א גבי אפקעינהו וקידושין ד"ט ע"ב גבי דעת מקנה וד"ו ע"א פשיטא ועי' יבמות דף נ"ח ע"ב דמה דבת כהן שנשאת לישראל ומת דחוזרת לתרומה זה לא הוי בגדר מציאות בה רק בגדר העדר, וע"ש דנ"ז ודע"ה, ועי' בהך דגיטין דפ"ה ע"א גבי חוץ מתרומתך ע"ש ברש"י ותוס' ולא מפרשי כך דאמר לה שתהא אסורה לאכול אף לאחר גירושין דס"ל דזה הוה שיור ממש, עכ"פ כיון דחזינן שיש בה גם איסור דין בזה אף המיתה מתיר אותה בגדר דין, ועי' בדברי רבינו בה' אישות פ"ד גבי מקדש בעדי פסולי דרבנן דאם האשה מכחשת את העדים כופין אותה לקבל גט, ואינו מובן הא האשה מתגרשת בע"כ אך כך דגם עדים שהם פסולין מדרבנן לאחר הכרזה כדין הרי הם פסולים גם לד"נ כמבו' בירוש' פ"ק דר"ה ובכל דבר דצריך ב"ד הם פסולים לבד מעדות אשה וסוטה שלא תשתה כמבו' ר"ה כ"ב ויבמות כ"ה אך מ"מ לבטל מציאת הדבר ע"י הפסול א"א כיון דהוי רק מדרבנן ואף דבכ"מ הבעל מגרשה בע"כ וא"צ דעתה כלל עי' יבמות קי"ג וב"מ די"א וכ"מ ור"ל ג"כ דדעתה לא מעלה ולא מוריד בזה, וכ"כ בזה בהך דיבמות דקי"ח ע"ב ובירוש' גיטין פ"ו, אך זה רק היכי דמחמת קניני האישות אז א"צ דעת האשה כלל דהבעל הוא הנקרא מקנה, אבל היכא דהוי רק גדר דין אז י"ל דא"י לגרשה בעל כרחה והארכתי בזה גבי גט ביבמה עי' יבמות דנ"ב גבי ריח הגט ביבמה דמבעי שם אם הגט הוא בגדר להפקיע זיקת המת דיבם במקום בעל קאי כמבו' בכ"מ והוי בגדר שהבעל נתן לה גט ואז אסורה ליבם, וזה מבואר בגיטין דפ"ב ע"ב בתוספות דאם הבעל נתן לה ריח הגט ומת מותרת ליבם וה"נ כן, אבל אם נימא דהגט של היבם היא בגדר חליצה גם ריח הגט פוסל כמו לכהן ואמר שם דפסול אך מ"מ נ"מ אם מהני גט של יבם בע"כ, דבגדר חליצה צריך רק דעת שניהם אבל אם בגדר גט של הבעל גם בע"כ מהני ועי' בירוש' פ"ה דיבמות משמע שם דלא מהני גט ביבמה בע"כ, אך רש"י כתובות דפ"א ע"ב משמע דס"ל דמהני גט בע"כ ביבמה אך מ"מ ריח הגט לא מהני ביבמה בע"כ ממ"נ ובאמת הארכתי בהך דקידושין דס"ג ע"ב במה דמקשה שם על רב מהך דא' נותן גט וא' כונס, ולכאורה תמוהה דהא גם לרב לאחר נתינת הגט יכולה

להנשא לכל מי שתרצה ואף כאן כן, ומה מקשה ודוחק לומר דר"ל דאם מת א' מהם מותר ג"כ השני לכנוס, אך כך עי' ב"ב דקכ"ח ע"ב גבי הוא אומר פרעתי מחצה והעדים מעידים שפרעו כולו ע"ש בתוס' מחמת דלפי דבריו העדים הם שקרנים, נשבע וגובה מחצה מבני חורין, ובאמת זה ר"ל הגמ' שם כיון דאיכא עדים רתותי מירתת ור"ל דכיון דלשיטתי' העדים הם שקרנים א"כ העדים יכולים להעיד להיפך ועי' במ"ש רבינו בהל' אישות פ"ט הל"א דזה גרע היכא דמסיע' לי' לגבי נאמנות וכה"ג ס"ל לרבינו בה' שביתת עשור פ"ב ה"ח ולכאורה מיותר שם מה דכת' דמקצת רופאים אומרים צריך ומקצת או' א"צ דאם הוא אמר צריך מאכילין כו' ובזה א"ש, עכ"פ נימא ג"כ כאן כיון דהוא אומר אני קדשתי' רק דאין אנו מאמינים אותו ליכנס, וא"כ לפי דבריו השני הוא שקרן וא"כ איך מועיל לגבי הגט של השני דלא הוי בעלה כלל ואיך הוא מותר לישא אותה, וכה"ג בהך דיבמות דקי"ב ע"א במאי דאמר רב אשי התם גט לזיקתו, ור"ל ג"כ דאף דעפ"י דין לאחר ל' הוא נאמן לומר שנבעלה והוי הגט שלו טוב מ"מ לפי דברי' שהיא אומרת לא נבעלתי נמצא הגט שנתן לה הוי רק גט לפסול עליו ולכך צריכה עוד גט, ועי' בקידושין דס"ה גבי היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך דאמר שם מבקשי' ממנו ליתן גט ומה שייך שם גט על זה דצריך דווקא אמירת הבעל ולשמ' ונתינתו וכיון דהוא אומר דלא קדשה כלל מה זה וע"כ צ"ל דיש גדר גט רק דין ולא מציאות ושם צריך דווקא רצון האשה וכמ"ש רבינו בה' אישות פ"ד, וכן הדין לגבי מיתת הבעל דהגדר שיש רק משום דין דזה לא הוה המיתה רק הפקעה בגדר מציאות כמ"ש, רק שם הוה היתר דין ולזה צריך עדים בגדר דבר שבערוה, וע"ז כ' רש"י בשבת הנ"ל דצריך עוד טעם דאפקעינהו רבנן לקידושין מיני' ור"ל לא על הקנין, והארכתי בזה דזה ג"כ הדין דמים שאין להם סוף דאשתו אסורה כמבו' בגמ' זה רק בגדר איסור לא מחמת האישות ונ"מ אם די בזה במה שידוע לנו שאינו חי או שצריך לידע שמת, ולכן גבי ירושה ולכל הדברים הוי כמת מלבד להנשא ולהתאבל כמ"ש רבי' בה' נחלות פ"ז ועי' בהל' אבל פ"א מה שהביא שם בשם הרי"ף ז"ל דשם צריך לידע שמת, ולכן נראה למשל אם א' שלח גט לאשתו וקודם שהגיע הגט להאשה נפל הבעל למים שאל"ס דאז אין השליח יכול ליתן הגט להאשה דעל חומרא זו ליכא גירושין ולא שייך זה להך דשבת דקל"ו ויבמות דק"כ וכ"מ, ועי' בגיטין דכ"ח ובדברי רבינו פ"ו מה' גירושין הכ"ט ע"ש במ"מ ובהך דיבמות דק"ה ע"ב גבי מיאון של כלתו דאבדן וע"ש דק"ח ע"א דמשמע דלא מיאנו על הנטבעין, וזה תלי' בהך מחלוקת דרבינו והראב"ד ז"ל בה' כלים פי"ב גבי כלי מתכת שנטמאו והזה עליהם ביום הג' ואח"כ נשברו ותקנן אם מצטרף הזאה ראשונה של ג' או צריך הזאה מחדש

ור"ל אם זה הוה כמו טומאה חדשה או זה נשאר מהקודם ועי' ג'יטין דע"ח ע"ב דמבו' שם דאף היכא דהגט הוא גט גמור מה"ת בוודאי רק יש מחמת חומרא שלא תנשא מ"מ אם מת צריכה חליצה אף דמ"מ הא הוה חייבי כריתות ותפטור אף זה מחליצה עי' יבמות דף ח' ודל"ב ודל"ה ע"ב גבי הייתה מעוברת ועי' ביבמות דף ק"ט ע"א ע"ש ברא"ש ולקמן אבאר.

אבל גבי יבמה אף דעיקר הדבר נעשה ע"י קידושין הראשונים כבר כתבתי דיש בזה כמה מחלוקת אם זה נשאר מקידושין הראשונים או זה דבר חדש מתחיל מזמן מיתת הבעל, ובאמת יש נ"מ כגון גבי יבמה דאינה מתייבמת רק חולצת אז י"ל דלכו"ע תופס בה קידושין, וזה ר"ל הך דיבמות דכ"ח ע"ב משום מצוה עבד דרבנן ר"ל דהזיקה הוה רק היכא דיש מצות יבום, וזה ר"ל רש"י ביבמות דמ"ט ע"ב דאף לר"ע דס"ל דיש ממזר מחייבי לאווין, מ"מ גבי יבמה לשמואל דס"ל דתפסי קידושין גם ר"ע מודה דאין הוולד ממזר, ומה שהקשו התוס' דהא מבואר בכמה מקומות דלר"ע יש ממזר ביבמה, וכן ס"ל לר"ע ביבמות דמ"ד דהכתוב קראו ביתו י"ל דזה רק ביבמה הזקוקה ליבום, אבל היכא דחולצת ולא מתייבמת אז י"ל דגם ר"ע מודה דאין הוולד ממזר וכן י"ל כמ"ש במ"א גבי מחזיר גרושתו יש נ"מ גם לר"ע וגם לדידן דסבירא לן דגם מן האירוסין הוה מחזיר גרושתו יבמות די"א וכן אם היתה רק ארוסה שלו וגירשה וכן ביבמה אם נפלה רק מן האירוסין עי' יבמות די"ג ע"ב וביומא די"ג ע"ב ובירוש' פ"ח דב"ב מ"מ י"ל דאז קידושין תופסין בה ואין הוולד ממזר גם לר"ע, וכן נראה במ"ש רבינו בה' ממרים פ"ד ה"ב דיש נ"מ גם גבי סוטה לאחר קינוי וסתירה בלא שתי' לגבי יבום שעי"ז חייב הזקן ממרא מיתה ע"ש, נראה דאף דמבו' דגבי יבם קונה יבמתו בביאת אונס מ"מ כה"ג היכא דאסורה ליבמה וכמו בהך דיבמות ד"כ ע"ב אף דאם עבר ובעלה קנאה שם ברצון בגדר קידושין ולא בע"כ, ואף למ"ד אין קידושין תופסין ביבמה מ"מ כיון דזקוקה לו לחליצה שפיר תפיס ובפרט למ"ש דהיכא דאינה יכולה להתייבם תפסי קידושין וכ"כ דזה הוה הס"ד בירוש' פ"א דיבמות דאבא שאול כר"ע עי"ש, ור"ל ג"כ דלשיטת אבא שאול היכא דבא עלי' שלא לשם מצוה הוה רק בגדר יבמה לשוק ואף דבאמת מדברי רבינו נראה בה' יבום פ"ה דהא דאם בא על חלוצתו קנאה י"ל דאף אם בא עלי' בשוגג וכעין ביאת יבמה ג"כ מהני ע"ש בהי"ג, אך נראה לפי המבו' ביבמות דנ"ג ע"א ע"ש בתוס' דאף לדידן דקיי"ל אין תנאי בחליצה מ"מ עדיין לא פקע הזיקה לגמרי, ואז י"ל דדי גם בגדר ביאת יבום לקנין, אף דהחליצה פטרה ומותרת לעלמא, וכמו דחזינן גבי ביאת שוגג כמזיד ביבמה, דמ"מ הוה מחלוקת ביבמות דנ"ו וסוטה דכ"ד דעדיין אינה

קנוי' גמורה לכמה דברים, וה"נ גבי חלוצה כן, ועי' בסוטה ד"ה ע"ב דמקשה שם אלא מעתה חליצה לא תבעי כו' ומתרץ אילו איתי' ע"ש בתוס', אך באמת הגמר' ר"ל שם לא לגבי שתצא מבעלה בלא גט, רק שתאסור על בעלה לעולם שלא יוכל להשקותה בלא גט לא נאסרה שיכול להשקותה ע"י כמבו' שם דכ"ד ויבמות דצ"ח, ועי' בקידושין דס"ח בתוס' ד"ה הכל מודים ובמעילה די"ח ע"ב ולקמן אבאר וזה הגדר מה דמבו' ביבמות דף י"ב גבי צרת איילונית אף דהכיר בה והות ערוה להיבם מ"מ צרתה מותרת דאבראי קיימא, וכן ס"ל לב"ש גבי כל העריות ועי' ביבמות דף מ"ד ע"א ור"ל דלזה הפרט דיבום דבא על ידי הקידושין בזה איילונית לא הוה אשתו כלל, וזה ר"ל רש"י בגיטין ד"פ ע"א ד"ה איילונית שכתב שאין לה יבומים שהרי לא אשת המת הייתה ור"ל כמ"ש דלפרט יבום אשר זה נעשה בזמן הקידושין גבי איילונית חסר זה הפרט כי לזה אינה אשתו של המת כלל וזה ר"ל דאבראי קיימא ועי' רש"י יבמות דצ"א ע"ב ע"ש ועי' יבמות דף ע"ט גבי נפלה ואח"כ נפצע היבם דפקע היבום לר"ע, וע"ש דק"ט וד"ח ע"א ולכאורה בזה וודאי גם לר"ע אם נשא ואח"כ נפצע וודאי דהוית א"א ולא פקע, ועי' תוס' קידושין דף ס"ח ע"א ויבמות דף מ"ט ע"ב דמשמע דאם נעשה שינוי היכי דאם קדשה לא תפסי הקידושין פקע הראשונים וצ"ל דנ"מ בין השינוי הי' בגופה או בגופו, ועי' סוטה ד"ו ויבמות דפ"ד ע"ב משא"כ גבי זיקה, עכ"פ גבי אשה במיתת בעלה לא שייך כלל בזה הגדר דאין דבר שבערוה פחות משנים, דאין אנו מפקיעין כלל את האיסור ולכך גם הנאמנות א"צ לעדים משא"כ גבי גט דהדין עושה שיהא זה כריתות ולזה צריך דווקא עדים, ולכך גם הנאמנות צריך עדים, וכן הגדר גבי הך דב"ב דקל"ד ע"ב גבי זה בני דמציאת הבן א"צ עדים ולכך ס"ל שם דנאמן, אך באמת רבינו ס"ל בה' יבום פ"ג הל"ד דלגבי חליצה שאם אמר על אשה שהיא מעוברת ממנו לא מהני אף דלשאר דברים מהני ועי' מכות דכ"ג ע"ב גבי יהודה דזה רק בגדר רוח הקודש, ור"ל דזה הגדר אינו יכול האב לומר ממנו דכל גדרי התורה כמו בהך דמכות דף ז' לדידן גבי במנאפים, ועי' בספרי פ' תצא פ' רמ"ב ורמ"ד דהתור' חייבה על שכיבה לא ר"ל שבעלה וכן הוא המציאות רק כן חייבה התור' וכן בכל חזקות הוא כן, כמו בהך דחולין ד"ג ע"ב גבי מומר להכעיס וד"ד ע"ב ע"ש וכן בהך דיבמות דמ"ב וע"ש דצ"ח גבי סתם עכו"ם זונה ודס"א וכ"מ, ונ"מ דהיכא דבזה הפרט אין לנו נ"מ לדינא לא אמרינן זה ולכך ס"ל לרבינו בה' יבום הנ"ל דכיון דשם לגבי האשה לא שייך בה דין דזיקה, וכן אז הי' עובר דלא פטר לא מהני מה שאומר שממנו היא מעוברת, ועי' ביבמות דס"ט ע"ב וד"ק ע"ב, גם י"ל דכמו דגבי אח צריך דווקא גדר יחדיו ע' בירוש' יבמות רפט"ז ה"נ לגבי הבן, וכן

גבי גדר הן הן עידי יחוד כו' זה לא שייך רק היכי דנ"מ לדין האישות אבל היכי דאין נ"מ לנו כמו בבעל עם אשתו אז לא אמרינן זה, ועי' כתובות ד"ט ע"ב וביבמות דקי"א ע"ב, ולכך מבו' בירוש' סוטה פ"א וכ"מ גבי נסתרה בע"א שחרית וע"א בין הערבים דלא מהני, וכ"כ דר"ל שכ"א אומר שהי' עמו עד שני דאל"כ לא מהני כלום רק משום דלפי דברי העד הראשון כבר נעשית א"א וא"כ דברי העד השני אינו כלום דמה נ"מ לנו וכן נ"מ במה דמבו' בירוש' ב"ב פ"ג על דף נ"ו אם הזימו לעידי החזקה דבטלה החזקה ומ"מ משלם הפירות שאכל לפי דבריו, ולמה זה, וע"כ דכיון שהביא עדי שקר הוה בגדר גזלן שהוחזק בגזלנות על שדה זו ב"ב דמ"ז וא"כ אף אם אכל פירות לא הוי חזקה דגזלן אין לו חזקה וזה כוונת רש"י בהך דיבמות ד"ו ע"א דיבום הוה רק הכשר מצוה משום דאפשר בחליצה וע"ש בתוס' מה שהקשו עליו, אך ר"ל כך, דהגדר הוא אם העילה הוא המצות יבם ועי"ז יש בה דין זיקה או להיפך העילה הוא הזיקה ועי"ז יש מצוות יבום ואם נימא דהעילה הוא הזיקה כיון דקיי"ל אין קידושין תופסין בחייבי כריתות והזיקה לא עדיפא מקידושין עי' שם דכ"ט ע"ב ודף ל"ח גם הזיקה נידחית מחייבי כריתות וממילא ליכא מצווה אבל אם להיפך אז י"ל דהמצוה דחי להאיסור, ואמר דכיון דחזינן דע"י החליצה שמפקיע הזיקה בטלה היבום חזינן דהעילה הוא הזיקה ולא שייך עשה דוחה ל"ת. וכ"כ מהך דיבמות דנ"ב ע"ב ונ"ג דהחליצה מפקיע הזיקה ורק דחליצה על תנאי אע"ג דמותרת לעלמא מ"מ נשאר בה עדיין קצת זיקה ע"ש בתוס' וזה תלי' בהך דר"ע ורבנן ביבמות דמ"ד ע"א גבי קריבת חלוצתו, וזה ר"ל הגמ' בסוטה די"ח ע"ב דר"ע משוי' ליבמה כערוה ורצה לומר דהיא קשורה בו בקנינו וע' ביבמות דף ק"ה ע"ב לר"ע גבי חליצה על כרחך צריך שני עדים עיין שם בנימוקי יוסף בזה וזהו מה דמבואר בכ"מ אין דבר שבערוה פחות משנים קידושין דף ס"ה ע"ב וס"ו וסוטה ד"ב ר"ל ג"כ שני הגדרים להפקיע הקנין ולעשות הקנין וכן לברר הדבר שהי' קנין או הפקעה, וכבר כתבתי דזה ר"ל בקידושין דס"ה ע"ב גבי דשניהם מודים ר"ל דשניהם מודים שנתקדשו במ"א בפני עדים אם עי"ז תהי' א"א גמורה לחייב עלי' מיתת ב"ד אף שלא הוחזקה ל' יום, ואמר שם דלא מהני כאן הודאת בע"ד ר"ל לא כמ"ש רש"י ותוס' בגיטין ד"ד ע"א רק בפשיטות דא"א להאמין הודאה רק על עצמן אבל דבר שע"כ צ"ל שהיו שם עדים ובלעדן אינו כלום לא שייך בזה לומר הודאת בעל דין כו' וזה רצה לומר חב לאחריני ועיין גיטין דף פ"ט דרק צריכין לומר דבר ברור ובלי זה אין עדות כלל, דלא שייך לקבל עדים על אומדנא עי' יבמות דכ"ד ע"ב ובמ"ש רבינו בה' שאלה ופקדון פ"ו וכ"כ בזה ועי' במ"ש רבינו בהל' אישות פ"ז הט"ז גבי אם

הייתה אשת חבירו מעוברת והוכר העובר ה"ז מקודשת וכ' ויראה לי שצריך לחזור ולקדש אותה כו' ור"ל כך דכ"כ דבקידושין נעשה ג' גדרים, הכסף נעשו כסף קדושין והאשה נעשית מקודשת וגם מעידים שמעתה היא א"א, וזה ר"ל הך דב"ק ד"ע ע"ב גבי שנים אומרים קידש דהעדים מעידים רק על המעשה הקידושין וממילא היא נעשית א"א, והנה אף דאנן קיי"ל בתמורה ד"י דהקדש חל על עוברין ע"ש, ועי' קידושין ד"ז ברש"י ותוס' (ועי' תו"י נדרים ד"ו גבי יד) דהתואר קידושין הוי בגדר הקדש וחל כל היכי דאיתא, אך זה רק להתואר אבל להמציאות שהיא מקודשת בגדר בירור ליכא לא שייך בעובר דמי יודע אם העובר נקבה, וגם כ"כ במ"א דפרטים ליכא בעובר וכמ"ש התוס' בכמה מקומות עי' חולין דע"ה גבי חלב, וע"ש דהוי בגדר מחוסר זמן לכו"ע, ועי' תמורה די"א ע"ב דאף דשם המין יש עליו שם הפרט הוי שם בעי' אם לוקה על לאו דלא תעבוד וכ"כ בזה. עכ"פ עידי בירור אין כאן ולכך צריך לחזור ולקדשה וכה"ג מבוא' בקדושין דף מ"ו ע"א גבי נתקדשה שלא לדעת אביה דאף אם אביה הסכים אח"כ והוה מקודשת מ"מ צריכה עוד קידושין לדעת אביה וזה אא"ל דרק גדר מעלה דהא אדרבה יש לחוש לתקלה וכמו דאמרינן ביבמות דף ק"ו ע"א נפק מינ' חורבא ועי' שבת דף קמ"ח ע"ב מ"מ זה רק בגדר איסור אבל קנין לא מחמת דהעדים בשעת הקידושין לא ידעו שאביה יסכים לזה ולא הוי דבר ברור, ועפ"י דין צריך עידי קידושין וה"נ כאן וכבר כתבתי במ"א דלכך נקט לפי גרסת רבינו בהמשנה אשת חבירו ר"ל דכבר כתבתי למ"ד ביבמות דס"ז ועי' רשב"ם ב"ב דקמ"א ע"ב דכ"ז שהיא מעוברת יש לה בהעובר ג"כ חלק בו וכן ס"ל לרבינו בה' חובל ומזיק פ"ד הג' וד' דיש לה חלק בהעוברים וה"נ כן ולכך צריך גם דעתה והנה בהך דקידושין דס"ו פליגי אביי ורבא גבי עד א' בזנות ור"ל כך דזה וודאי ע"י שני עדים שזנתה נעשית הפקעה מהקניינים מכאן ולהבא וחל עלי' שם זונה וטומאה כמבו' ביבמות דנ"ו ולכך פטורה מן החליצה ומן היבום וכן צרתה פטורה כמבוא' ביבמות די"א וזה דוקא צריך עפ"י ב"ד ובזה צריך ג"כ דרישה וחקירה דוקא וכמ"ש התו' סנהדר' דף ח' ע"ב וכה"ג כ' רבינו בה' מאכא"ס בפ"ד הכ"ב גבי שור הנסקל דלאחר גמר דין נעשה כבהמה טמאה ופנים חדשות וכן הדין גבי ה' חטאות המתות בבכורות דט"ז ולכך לא שייך בזה אדעתא דהכי לא קדשה דב"ק דק"י ע"ב, וכן בעד רשע פסול דאוריי' שנפסל ע"פ ב"ד בזה לכו"ע מכאן ולהבא נעשה פסול הגוף ואין עליו שם עד כלל, וכ"כ בזה, ועי' מנחות דק"א דקרי לזה טמאה ובדברי רבינו פ"ח מה' כלאים גבי פסולי המוקדשין, ולכך מבואר בתוספ' תמורה פ"ב דבהמה שחציה חול וחציה קודש אין בה גדר תמורה ע"ש ואף דהא צד חולין וצד

הקדש הם דברים נפרדים ולא שייך בזה לומר דהוי כמו שותפים, ועי' תוס' תמורה דכ"ו ע"א ד"ה מהו דתימא וד"ה האומר, ובאמת היכי משכחת לה בלא שותפות אי נימא דבזה לכו"ע פשיט קדושה בכולה לשיטת התוס', ועי' בדברי רבינו בה' תמורה פ"א הי"ט, ועי' בפ"ג ה"ד ע"ש, וצ"ל לשיטת התוס' תמורה הנ"ל דמיירי שהית' של ב' שותפים וא' הקדיש חציו ואח"כ לקח מחבירו ולא הקדישה ולמה לא חל התמורה וצ"ל דהוי בגדר כלאים לשיטת רבינו בה' כלאים ובה ליכא תמורה כמבו' בתמורה די"ז, ולא דמי לפסולי המוקדשין שיש תמורה לאחר פדיון, וצ"ל דזה רק גדר דין ולא פסול הגוף, ועי' תוס' חולין דקל"ב גבי מתנות כהונה, ונחזור לענייננו גבי סוטה דמ"מ זה רק לאחר פסק ב"ד אבל סוטה לאחר קינוי וסתירה מבו' בדברי רבינו בה' יבום דצרתה מתיבמת, חזינן דאז לא הוי אף ספק, עכ"פ אביי ורבא פליגי בהך דקידושין הנ"ל גבי זנות אף היכי דליכא עדים גמורים אם זה רק כמו ארי' דרביעא עלה ולית בה גדר הפקעה הכי ס"ל לאביי, ורבא ס"ל דגם זה הוי כמו הפקעה מבעלה בגדר דבר שבערוה דצריך דוקא ב', ועי' בל' רבי' בה' יבום פ"ו הי"ט דדייק שם גבי סוטה שיש עדים שזנתה ומת קודם שגרשה פטורה מחליצה, ומה זה דייק רבינו קודם שגרשה פשיטא, רק דר"ל כמ"ש דרק כה"ג פקע ממנה הקנינים שלו ונעשית עליו בגדר ערוה אבל אם גרשה ואח"כ החזירה ומת הוה כמו שאר חייבי לאווין וצריכה חליצה, ועי' בזבחים ד"ע ע"ב דצריך קרא לחלב של שור הנסקל דטהור, חזינן דס"ד דנעשה כברי' חדשה וכמ"ש וכן נראה דהא דמבוא' בנדרים ד"צ ע"ב דלמשנה הראשונה הייתה נאמנת לומר טמאה אני ושם מיירי באונס ולכהן ונראה דלישראל ברצון אינה נאמנת אפי' למשנה ראשונ' דרק דבר דהאיסור רק לפרט אין שינוי בהדבר רק ארי' רביעא אגברא ועי' תוס' שבת דקכ"ז ע"ב דלכך יכול ישראל לטלטל תרומ' וסוכ' דל"ה ע"ב גבי אתרוג ועי' זבחים דפ"ח במאי דפליגי רש"י ותוספות אם שייך בזה ממשקה ישראל ורק אם אומרת טמאה אני באונס ובעלה כהן למשנה ראשונה נאמנת ומ"מ יש לה כתובה, אף שהיא גרמה לזה, וע"ש בירוש' דמייתי ע"ז הך מחלוקת דכתובות דף ע"א גבי היא נתנה אצבע כו'. ואף דעל ידי פיה נאסרה לבעלה ועי' בירוש' גיטין פ"ז גבי חתכה דדה גבי על מנת שתניק דזה ניקרא ביטול התנאי, ועי' תוס' שבת ד"ד ע"א בתו"י שם דאף היכי דנעשה ע"י פשיעה מ"מ כיון שכעת הוא אנוס בתקנתא דרבנן פטור, וכבר הארכתי בזה גבי כהן באנוסתו אם נתן לה ריח הגט דאז אסורה לו מן התורה אך מ"מ היא אשתו אם שייך בזה לומר שעבר על לא יוכל לשלחה דכעת כופין אותה לקבל גט דעכשיו אינה ראוי לקיימה, ועי' בירוש' יומא פ"ה ושבועות פ"ב גבי אומרים לו הכנס וכבר כתבתי בזה גבי גרם,

וכן לפי מאי דקיי"ל בקידושין ד"י כל הבועל כו' ואם קיבלה באמצע קידושין מאחר מקודשת לשני דאינ' מותרת לו, וגם אם שייך בה גדר קרבן וע"כ צריך לעשות כמו בהך דשבועות די"ד ודי"ח ומ"מ על בעלה נאסרה וכ"כ בה' אישות בביאור הירוש' דסוטה פ"ה, עכ"פ אם אמרה ברצון כו"ע מודי דאינה נאמנת דזה הוי הפקעה מבעלה ועי"ש דצ"א גבי גירשתני ע"ש ברש"י דרק לכהן וכשיטת הראב"ד ז"ל בה' אישות פ"ד הי"ג ופט"ז, ועי' בדברי הרי"ף בגיטין פ"ו על דף ס"ד גבי בעל ששלח גט לאשתו ע"י שליח והגט נאבד והשליח אומר שמסר' והיא אומרת שקיבלה, מבו' שם דאי לאו משום דאמרינן חזקה שליח עושה שליחותו לחומרא היתה מותרת לבעלה כהן ואיננה יכולה להפקיע עצמה כלל, ועי' גיטין ד"פ ע"ב גבי מאי דאמר ר' אלעזר דלאחר זמן אינן נאמנין אפי' שניהם מודים שנתחלף, ובירוש' הוה שם מחלוקת אם דוקא לאחר נישואין אבל לאחר אירוסין נאמנת, וזה תלי' בהך דגיטין דפ"ט אי חיישינן לקלא דבתר אירוסין משום דנשואין הוה קנין לו לגמרי אבל אירוסין הוא רק דין וזכות, ועי' בירו' קידושין פ"א דאף למ"ד בקידושין די"ט דא"י האב לקדש את בתו לאחר שמכרה להפקיע זכות האדון אבל אם השיאה פקע זכות האדון וכבר כתבתי בהל' אישות. עכ"פ בזה פליגי אביי ורבא גבי עד א' כו' אם זה בגדר הפקעה או רק ארי' דרביע וכמו בהך דשבועות דכ"ב ע"ב וכבר כתבתי דזה הוה הס"ד בכתובות ד"ט דאין האשה נאסרת על בעל' אף בב' עדים רק ע"י קינוי וסתירה, ור"ל שהוא אסור בה אבל לא שתהא היא נאסרת עליו ע"ש ברש"י ותוס' יבמות דנ"א ע"ב, ושם גבי קידושין דרבנן ס"ל לרש"י כן ולקמן אבאר בזה וכן לשיטת רבינו בהל' יבום פ"ו דס"ל שם בהל' י' דגם בחייבי עשה אם יבמה קנה משום דאזל לשיטתי' בהל' אישות פכ"ד דאיסור עשה הוי רק איסור גברא לא על הדבר ולכך לא הוי מקח טעות ויש לה כתובה אף שלא הכיר בה ולכך ס"ל ג"כ בהל' מא' אסורות פ"ב הג' דגבי איסור עשה לא אמרינן היוצא מן הטמא טמא ע"ש אך י"ל דרבינו ר"ל גם באונס או בשוגג קנה או רק כמו אישות. עכ"פ בזה הוי כמה סתירות אם הזיקה נשאר' מכח הבעל או זה דין חדש ועי' ביבמות דק"ה ע"ב דמבו' שם דאף למ"ד דחליצה עצמה נעשה הדבר בלא עדים אך מכ"מ בירור הדבר צריך דוקא עדים ע"ש וכן נ"מ אם האשה לאחר מיתת בעלה בלא בנים אמרה שנטמאת בחיי בעלה אם נאמנת שתאסור עצמה על היבם ועי' בהך דיבמות דקי"ח ע"ב גבי המזכה גט לאשתו במקום יבם ופשט לי' מהמשנה דנקט חולצת ואין מתיבמת ור"ל דהספק אם זה הוי בגדר תופס לבע"ח במקום שחב בו אחרי' דב"מ ד"ט ע"ב וגיטין די"א ע"ב ור"ל אימת חל זכות היבם אם רק עם גמר מיתה או גם קודם ועי' רש"י גיטין דף ס"ו ע"א וכתובות

ד"ב ע"ב בגדר דאין גט לאחר מיתה וב"ב דקנ"א ע"ב אם משום דליכא מאן דמגרש עי' גיטין דכ"ט ע"ב או משום דבטלה שארות וליכא את מי לגרש או י"ל דהוי כמו דהך ב"ב דקל"ז ע"א גבי אחריך וה"נ שכבר נתפס זכות היבם או כמ"ש רש"י בכתו' דזה הוי גדר פסול בהמגרש ונ"מ דהנה ביבמות דק"כ ע"ב ובגיטין ד"ע נקט שם בגמרא שחט בו שנים דגם אז יכולין ליכתב גט עלי' אך הרמב"ם ז"ל בהל' גרושין פ"ב הל' י"ג כתב רק רוב שנים וגבי הך דחולין דקכ"א ע"ב הובא בדברי רבינו פ"א מהל' איס"ב גבי בהמה נקט שם שנים דחייב מיתה והטעם י"ל דס"ל לרבינו דגבי אדם שחט בו שנים יצא מכלל חיים ולכלל מת לא בא וכמו דס"ל לחזקי' בחולין שם וא"כ אף דעדיין כל האישות קיים מכ"מ י"ל לטעם דרש"י כתו' הנ"ל א"א ליתן גט ועי' תוס' עירוכין ד"ד וסוטה דכ"ז דאדם זוטר חיות' מבהמה ולכך רבינו בהל' גרושין שם גבי בריא שא' כו' לא מפרש כפי' התוספ' דמיירי שכותבי' ונותני' לאחר שנפל מן הגג רק שכתבו ונתנו קודם אף דבאמת לפי מה דס"ל לר' ירמי' בגיטין דפ"ו ע"ב דצריך גם נתינה לשמה קשה מכאן לפי' רבינו דהא בשעת שנתנו לה לא ידעו כלל שזה גט וגם היא לא ידעה כלל ושמא לא יפיל עצמו מן הגג ועי' בהך דגיטין דע"ח ע"א בהך מחלו' דרבי ורשב"א אם צריך ליטול ממנו ליתנה בגדר גט בתוס' שם ד"ה אינו ומ"ש הרמב"ן ז"ל במלחמ' שם מהספרי וביבמות דקי"ב ע"ב וקי"ג ע"ב במחלו' דר' יוחב"נ וריוב"ג ג"כ בזה הגדר ובגמ' שם במד"א דא"ל כנסי שט"ח זה בטולי בטלי' ר"ל אף דהא בגיטין דל"ב ע"ב מבו' דכה"ג לא הוי ביטול ע"ש וצ"ל דר"ל דמכ"מ לא הוי נתינה גם י"ל דעיקר גדר של גט הוא עצם הגרושין ושטר' רק לראי' וזהו דר"ל דלימא דנותן לה רק בגדר ראי' ועי' ב"ב דקנ"א ע"ב גבי קנין עי' גיטין דף פ"ה ע"ב ותוס' דע"ח ע"א. עכ"פ הרמב"ם ז"ל פירש כגון שכתבו קודם נפילה וכן משמע קצת מפי' רש"י חולין דף ל"ט ע"ב ד"ה ונפל משום דס"ל דבכה"ג דנקט בתוספ' יש בזה חשש אם הוי גט די"ל דיצא מכלל חי וכה"ג י"ל דברי רבינו בהל' קידוש החד' פ"ב ה"ט גבי זמן קבלת העדות וקידו' החד' דהוא ג"כ זמן ממוצע הנולד טבעיות מיום ולילה ויש עליו שני הגדרים ומוכח שם מדברי רבינו דרק ב"ד עצמן שראו אז יכולים לקדש החדש, אבל לקבל עדות אז א"א, דגבי קבלת עדות צריך שלא יהא בו גדר שאינו יום וכבר כתבתי בזה דלגבי איזו דברים כמו לפסול דם ולקדוש החדש יש עליו גדר לילה אינן יכולין לקבל עדות החדש וכבר כתבתי דלכך רבינו ז"ל בה' שגגות ובה' שבת לא כתב גדר דבין השמשות חייב עליו אשם תלוי משום דס"ל דגבי דבר הכרחי לא סיבה שהזמן תמיד כן יש עליו ב' השמות ביחד, ועי' בכורות ד"ז ע"ב גבי עור הבא כו' דטהור אם איזו צד המטהר אותו מצד

חיות דטומאה אתי מצד ההעדר ועי' בספרי פ' פינחס ע"פ דיפקוד כו' ר"א בנו של ריה"ג אומר סימן זה כו' ומ"ש רבינו בס' המורה ח"א, וכיון שיש בו מציאות א"א לטמא ורבינו לא הביא גדר בה"ש לגבי דין א"ת רק בה' שגגו' פ"ח ה"ה גבי בה"ש של שבת ויוה"כ דשם יש על הנקודה שני גדרים דכל א' מושך לעצמו, וכמו דאמרינן בחולין דכ"ח ע"ב תרי רובי בחד מאני ליכא ועיקר הגדר דגבי טומאה הוא משום העדר וכיון שיש בו צד חיות מטהר, ובאמת זה תלי' בהך מחלוקת דחולין דע"ה גבי בפ"ק שאם הלך בבה"ק אם נטמא ועי' תוס' ב"ק דע"ז ע"ש אבל אם שניהם בגדר מציאות לא, והארכתי בזה גבי כהן גדול מה דנ"מ אם צריך דווקא לישא בתולה או אסור באינה בתולה וזה נ"מ בין בוגרת ומוכת עץ ושלא כדרכה דבוגרת אינה בתולה ואינה בעולה ושלא כדרכה יש עלי' שני הגדרים ועי' יבמות דף נ"ט ודס"א ונידה ד"ח ע"ב ותוס' פסחים דמ"א ע"ב וכ"כ בזה במ"א, עכ"פ ס"ל לרבינו גבי עדות החדש בקבלת עדות צריך דווקא שלא יהי' גדר לילה ופסול מתחילת שקיעה אבל לקדש די שיהא עליו שם יום, וכן הדין כה"ג גבי גט ועי' בתוס' גיטין ד"ע ע"ב גבי שחט בו שנים דרק ע"י שאחרים אומרים והוא מרכין בראשו שם מהני רמיזה. ועי' במ"ש רבינו בה' מכירה פ"ה ה"ז דמחלק שם דהיכא דיכול לנתק כל הכלי מיד המקנה די בזה, אך זה רק אם הקנה לו כל הכלי אבל אם הקנה לו רק בג' אצבעות צריך שיהא כולו בידו וכן גבי גט יש בו שני טעמים א' משום כריתות כמבו' ב"מ ד"ח וא' כמ"ש בירוש' גיטין פ"א ופ"ב ורש"י גיטין דע"ח ע"ב משום ונתן, ונ"מ דגט עצמו צריך שיהא כולו בידה ושם לא מהני ניתוק אבל משיחה שם רק משום כריתות ודי שלא יהא ביד הבעל ושם מהני אם יכול לנתקו ועי' ב"ב דקנ"א ע"ב גבי גט, דלאו בר קנין הוא ור"ל דאם מקנה לה גט בקנין לא מהני חדא משום דבעינן נתינה מכחו וקנין הי' פועלת וגם דעיקר הגט הוא התואר לא החומר ולכך כתבו על איסורי הנא' כשר וזה ר"ל בגיטין ד"כ נתינת גט ר"ל התואר של הגט שזה רק מכח הבעל ולכך לא שייך בזה קנין בגדר מטבע משום דעתא אצורתא (ב"מ מ"ה ומ"ז) כו' וזה ר"ל הירוש' פ"ו דגיטין התורה זכתה לה בגיטה דע"י קבלתה נתגרשה וראי' ג"כ דהרי מבואר בגיטין ד"כ ודכ"א ודכ"ו וב"ב דקס"ח דהאשה כותבת את גיטה רק דאקנויה אקנו לו רבנן וזה וודאי אם לא יגרש נתבטל הקנין שלו ושייך לה, וא"כ יהי' בגדר קנה ע"מ להקנות נדרים דמ"ח ועי' ברמב"ן ב"ק במלחמות ד"ע ועירובין ד"ע וגם איך מהני מה שכותב הלשמה כ"ז שהנייר שלה ועי' בלשון רש"י גיטין דכ"ג ודכ"ו ע"א דדייק שם האשה כותבת גיטה לשמה, ומה מהני כיון דהדבר אינו של הבעל עדיין וע"כ דעיקר הגדר הוא התואר וזה נגמר בשעת מסירה למפרע,

ועי' ע"ז דס"ג ע"ב גבי חנוני ובירוש' ספ"ו דדמאי, אך כאן הכל נעשה ע"י קבלתה וזה הגדר דגיטין דכ"ד גבי לא חזרה שליחות אצל הבעל ור"ל מי שעושה שליח וא"א שיהי' הכל ע"י עצמה עי' כתובות דצ"ח וב"ב דפ"ה ע"א ונ"מ גבי קידושין כה"ג אי מהני קנה ע"מ להקנות דשם עיקר הקידושין הוא החומר וכמבו' בירוש' פ"א דקדושין גבי שטר קידושין על איסורי הנאה, דעיקר קידושי שטר הוא לא בעצם הדבר רק בתנאים שלו קידשה וא"כ בקידושי כסף יהי' זה בגדר חליפין דלא מהני כמבו' אך י"ל דל"ד קנה ע"מ להקנות דעכ"פ עי"ז קונה האשה וע"ש בתו"י בנדרים דמ"ח הנ"ל על כל פנים הך בעי' דיבמות דף קי"ח עמוד ב' תלי' אם היבום הוא זכות הנולד בשעת מיתת הבעל או זה נובע מתחילה ונ"מ אם שייך בזה לומר כהך דנדרים ד"צ ע"ב כמ"ש דאינה נאמנת לבטל זכותו של היבם ועי' ביבמות דקי"ב ע"א בהך דרב ושמואל אם יבם הרי הוא כבעל לה ופשט מדחזי' במשנה דיכולה לעשות עצמה חד"א על היבם חזינן דזה לא שעבוד רק ממילא ובאמת נראה דהך בעי' דיבמות דקי"ח ע"ב גבי מזכה גט לאשתו לא ר"ל שתתגרש בזה הקבלה שקיבל עבורה דבאמת כבר כתבתי דכל דבר דא"צ דעתה כלל ובפרט למאי דקיי"ל כר"י בן גודגדא ביבמות דף קי"ב וקי"ג הנ"ל לא שייך כלל גדר זכות וחוב ואף דהתור' רבתה דיכולה לעשות שליח לקבלה זה גדר גזירת הכתוב ועי' גיטין דכ"א במה דאמר שם גבי שליחות לקבלה אם נתן הבעל גט להשליח בקבלה שלה בעל כרחו דשליח אם הוה גט, דעיקר מה דאמר שם הגמ' גבי חצר כו' משום דהאשה צריכה שלא תסעי' להבעל בהנתינה שלו לא בגט ולא בקידושין כמבו' בגיטין דף ע"ח וקידושין דף ה' וכ"מ, וכיון שהחצר שקיבלה במתנה היא גרמה שתהא החצר שלה, ועי"ז חל גדר נתינה של הבעל לכך לא מהני וכה"ג מהני בהך דקידושין ד"ו ע"ב מתנה ע"מ להחזיר ור"ל ג"כ דע"י החזרה שלה נתקיים נתינת הבעל, והוה כמו אם הוא מקדשה בדבר שאינו תחת ידו וא"א שיתן לה זה הדבר רק ע"י קנין חליפין שתתן לו נמצא הוא מסיעא בהנתינה וזה א"א, זה ר"ל הגמר' שם ומקשה הגמ' בגיטין והא שליח לקבלה דהיא גורמת ג"כ שעי"ז חל נתינת הבעל, ואמר שם תירץ שני דשליחות לקבלה הוה כיון שמצינו לדידן בגיטין דס"ד ע"ב שיש באשה בגט גדר שתי ידים אביה והיא ה"נ התורה גלתה שהיא יכולה לעשות שיהי' לה עוד יד כן ר"ל הגמ' שם, עכ"פ כל הני דמבו' גבי גט אשה וגט שחרור גדר זכות לא ר"ל שתתגרש או ישתחרר בזה רק ר"ל שלא יוכל הבעל או המשחרר לחזור בו וכמו שיטת רש"י בגיטין ד"ט ע"ב ד"ה לא ע"ש וכ"כ בזה וכן ר"ל הך דיבמות דקי"ח הנ"ל דמיירי שקיבלה הגט קודם מותו רק הוא חזר בו קודם שהשליח נתן לה ופשט דכיון דחזינן דיכולה לאסור עצמה על היבם

א"כ מוכח דזה לא הוה מזכות היבם רק מזכות הבעל ושפיר י"ל דאינו יכול לחזור בו אבל מ"מ כ"ז שלא קיבל קודם שמת הבעל אינה מגורשת ועי' בהך מחלו' בירוש' פ"א דקדושין על הך דיבמות דמ"ז וכמ"מ דאינו נאמן לפסול את הבן בזמן שיש לו בנים היכא דנ"מ רק לאשתו אם זה ג"כ אינו נאמן כיון דזה רק ממילא ובמ"ש רבינו בהל' נחלות דלענין ירושה נאמן ג"כ אף אם יש לו בנים דזה נובע מזה והוא מציאות אחת ובגדר הך דב"ב דקל"ד ע"ב בחד גופא לא פלגינן דיבורא ותוספות ב"מ די"ח וגיטין כ"ז ועי' רש"י כתובות די"ד דפי' שם גבי ס"ס דמה דנפסל זרעו הוה מציאות אחר ולכך לא נקרא חד גופא, ועי' במכות ד"ב ע"א במאי דאמר שם לו ולא לזרעו ור"ל ג"כ אם זה הפסול ממילא או זה פרט ממנו, וע"ש בתוס' גבי אשתו, ובהך דקידושין דע"ז גבי חלל שנשא כשירה מחלוקת אם נפסל' ממנו וכן לגבי גר ע"ש וכן נ"מ למה דזונה אסורה לאכול בתרומה אם זה ממילא ובגדר חד גופא או לא ועי' תוס' יבמות דל"ה ודף מ"ד ע"ב ובמאי דפליגי גמ' דילן עם הירוש' אם נימא דפצוע דכה כהן מותר לישא גיורת אם היא מותרת לאכול בתרומה עי' יבמות דנ"ז ודף ע"ו ע"ש ובירוש' שם פ"ו ופ"ח וכן נפקא מינה אם לר"י איילונית בת כהן מותרת לאכול בתרומה עיין יבמות דף פ"א וכן נפקא מינה במה דמבו' בירוש' בכ"מ והובא בדברי רבינו בכ"מ בה' סנהדר' בפט"ז ה"ו גבי עד א' אמר על אשה שהיא זונה דכהן שנשאה לוקה איך הדין אם אכלה אח"כ תרומה אם יכול להחזיק על הגוף עצמו וזה תלי' בזה, אם זה מציאת אחר שפיר יכול להחזיק אם זה עצם א' א"י להחזיק דאין מביאין ראי' ממנו עליו וכ"כ במה דרבינו בה' איס"ב פ"כ פסק דאם החזיק עצמו בכהן ונשא אח"כ גרושה מלקין אותו ולמה שם פט"ו גבי אם החזיק עצמו שהוא ממזר לא כתב שאם נשא בת ישראל לוקה והטעם דזה עצם שממזר שנשא בת ישראל לוקה משא"כ כהן הוה זה רק מעלה פרטית דהרי אם ישא גרושה הוה בניו חללים לכך מהני חזקה, וכ"כ בהל' אישות גבי הך דנדרים ד"צ ע"ב גבי טמאה אני דהוי שם מחלוק' אם נאסרה לאכול בתרומה וע"ש בדברי רבינו בהאס"ב פי"ט ה"ח וזה ר"ל ג"כ הך דגיטין דנ"ד ונ"ה במה דא' נאמן אתה כו' ומחלק בין אם אמר אזכרות לא כתב' לשמן או גווילין לא עבדתי' ע"ש והגדר כך כי מה שנפסל כל הס"ת ע"י אזכרות זה רק דין ואפשר לומר דאינו נאמן ליפסול דבר של חברו אף דנאמן להפסיד שכרו אבל אם אמר גווילין זה עצם הדבר וממילא נאמן גם על זה וא"א לחלק כמו חד גופא דב"ב הנ"ל וע' ביבמות דקי"ז ע"א במה דא' שם נתיבמה יבמה נכנס לנחלה עפ"י ג"כ בגדר ממילא דהתורה אמרה יקום כו' דלר"י דס"ל ביבמות ד"מ דאב קודם בירושה להיבם וא"כ כה"ג אם יש להיבם אב והיא אמרה מת בעלי תתיבם

מי נוטל הנכסים היבם אינו יכול ליטול דהרי יש לו אב והאב אינו נוטל דאין נכנסי' לנחלה עפ"י ועי' כתובות דצ"ה ע"ב וזבחים ד"צ ע"ב ותוס' בכמ"מ כה"ג אבל באמת ז"א דלר"י דכיון דחזינן דבמקום שיש אב אין היבם נוטל הוי זה לא ממילא רק דין לא מציאות ולא מהימני' כלל לירושה וכבר כתבתי בזה דמוכח מדברי הירושלמי פ"ג דקידושין ה"א במה דקרובים נשארו אסורים אף לאחר גט או מיתה זה רק גזירת מלך ולא אמרינן דעדיין קידושין הראשונים חלין עלי' ותוס' גיטין דפ"ג ע"ב וכגדר מ"ש הר"ן ז"ל בנדרים די"א גבי איסור קדשים לזר לאחר זריקת דמים ע"ש, וכהך דנזיר דכ"ח ודמ"ה גבי איסורי נזיר לאחר קרבן קודם תגלחת וכ"כ בזה וכמ"ש בזה הביאור בהך דכתו' ד"ט ע"א מה דמביא ראי' גבי הך דר"א דנאמן לאוסרו עליו מהך דקדושין דס"ה ע"א גבי אומר לאשה קדשתיך דאסור בקרובי' ולמה לא הביא ראי' מהך דיבמות דקי"א ע"ב גבי אמרה לא נבעלתי דצריכ' חליצה ע"ש ג"כ מחמת חד"א אך כך דשם אף לפי מה שהוא אומר לא הוי ודאי איסור דהוי רק ספק וא"כ ס"ד דלא שייך לומר חד"א דהוא לא אסר' עליו כלל וזה רק הדין אבל לא המציאות דהוי רק ספק וא"כ אין ראי' מהך דיבמות הנ"ל גבי חליצה דשם דלדברי' צריכה חליצה בודאי ולכך מביאה הגמ' ראי' מהך דקדושין דס"ה גבי קרובים משום דשם נקט סתם קרובים ומשמע אף באחותה והנה חזינן דהתו' חלקה בין כל הקרובים לאחותה דכל הקרובים אסורים לעולם חזינן דזה גזה"כ יתד שלא תמוט גיטין די"ז ע"א כתוב' דק"ד ואחותה רק בזמן שהיא קיימת ר"ל מציאות הדבר ומכ"מ אסורה עליו חזי' דהא דנאסר' עליו לפי דבריו לא משום האיסור בלבד רק דעל עצמו נאמן ג"כ לומר שיש הסיבה ה"נ גבי הך דר"א על עצמו מאמיני' לו הסיבה וממילא אסורה זה ר"ל שם, עכ"פ גבי קרובים הוי זה רק גזירת מלך וכן גבי גרושה אף דנאסרת ע"י לכהן מכ"מ כיון דחזינן דריח הגט פוסל בכהונה מן התו' אף דלא פעל כלום בהאישות הוי זה רק גז"ה ועי' ביבמות דק"ח ע"ב בתו' ד"ה יש מיאון כו' ובאמת יש לומר להיפך דאם הוה נ"מ ע"י מיאון לקרובים דאורייתא אז שפיר חל המיאון דהוי זה בגדר מציאות אבל כיון דרק שיעור דרבנן תקנתא בעלמא ולא חל על הדבר שום פעולה עי' בגיטין דמ"א דהוי היזק שאינו ניכר בשחרור דרבנן וביצה די"ח בולד הטומאה דרבנן מותר להטבילו ביו"ט דלא נקרא תיקון בעצם וכב' הארכתי בדברי הרמב"ם בהל' מכירה גבי מכר דברים שאסורים באכילה מדרבנן ואכלם דלא הוי מקח טעות דלא חל על הדבר כלל ועי' פסחי' דמ"ח ע"א זבחים דמ"ט וכמ"מ בזה ובסוכה דף י"ד ע"ב גבי סכך פסול דרבנן ועי' שבת דכ"ב ע"א מה דאמר שם וכי נר קדושה יש בו, ומה זה, הא לשיטת רש"י בסוכה דל"ז ע"ב וכן שיטת הרמב"ן ז"ל במגילה גבי

בהכנ"ס דכל הדברים שעושין זה למצווה לא להנאה הוה בגדר אתקש סוכה לחג וגבי סוכה המציאות שלה רק ז' ימים ואח"כ הוה אצלה כמיתה כמו ביטול המציאות וכבר כתבתי בזה בהך דב"ב ד"ו ע"ב ע"ש וכן בלולב ואתרוג, וגבי ביהכנ"ס הארכתי בזה דאף גבי ביהכנ"ס של כפרים דיומא די"ב וכ"מ מ"מ התואר שלה הוא לכל העולם לא העצם עי' רש"י חולין דקל"ו ע"א גבי מעקה ולכך כ' התוס' מגילה דכ"ח ע"ב גבי בתי כנסיות של חו"ל דבזמן ביאת הגואל בב"א תפקע הקדושה מכל ביהכנ"ס שכל ישראל יעלו לא"י ואז יהי' הגדר כשיטת ר"י בתוס' ע"ז דכ"א דכשם שאין קנין לעכו"ם בא"י כך אין קנין לישראל בחו"ל ע"ש ואז יהי' כן בגדר אפקעתא דמלכא ע' ב"מ דק"ו, וזה ר"ל ג"כ הך דמגילה דכ"ט עתידים כל בתי כנסיות כו' ור"ל כל הקדושה של הבתי כנסיות, עכ"פ גבי חנוכה למה לא נימא כן וע' תוס' שבת דמ"ד, ולא דמי לדם כיסוי דשם לא צוותה התו' המצווה על דם שצריך לכסותה ועי' תוס' חולין דפ"ט דשם לא שייך לומר מאיס למצוה, וע"כ משום דנר לחנוכה הוי רק מדרבנן לכך מיבעי שם ביבמות אם חל בזה גדר מיאון וכמ"ש הבה"מ ורש"י ב"מ דמ"ז ע"ב דלאחר שנשרפו הפירות לא מהני חזרה דלא חל חזרה שלו על דבר שאינו וכמו בהך דשבועו' דכ"ח ע"א אכלו כולו אין נשאלין עליו ועי' במ"ש רש"י בנדרים דע"ט ע"א כה"ג גבי היפר ומ"ש הר"ש רפ"ב דמע"ש דלא חל פדיון על טעם מעש' כיון דלית בו ממש ועי' מנחות דמ"ז ע"א ובכורות דט"ו ע"ב לא אלים ליתפס פדיונו ע"ש וכב"כ בהך דנזיר דכ"ח ע"א די"ל דלמ"ד תגלחת אינה מעכבת בנזיר אף דאיסור עשה יש גם לרבנן מכ"מ זה ממילא וע"ז לא מהני הפרת הבעל. אבל אם יש אח להשני שמת תוך ל' אז לא חל קדושין של הראשון וכב"ב בהל' נזירות וא"כ חזינן דס"ל להירוש' דיבום עדיין נקרא שיש עלי' זיקת החי' אך מ"ד דלא מהני לזה מיאון ס"ל דזה דבר חדש וזהו ג"כ הס"ד ביבמות דצ"ד דלזה לא מהני עד אחד אבל גבי בעל דשם רק מחמת מקדושין שנעשי' על ידו ועל ידה בזה ודאי כיון שעד א' אומר שמת פלוני וזה ידעינן דפלוני הוא בעלה וא"כ ע"י זה נפרד האישות ממילא מותרת וזה ר"ל הגמ' משום עיגונא ועיין גיטין דף ג' עמוד א' דלא משמע כן, ויש ליישב, וכן הך טעם דדייקא ומנסבא ר"ל ג"כ בתחילת הנשואין לא כפי' הראשו' ובאמת מוכח בתוספ' פט"ו דיבמות דזה ודאי לאחר יבום אם בא עד א' או היא עצמה אמרה שמת נאמנת דאז לא הוי בגדר יבם רק בגדר בעל וזה ר"ל הירוש' דיבמות פט"ו ה"א הגע עצמך שנשאת לו ע"כ כו' ור"ל כגון ע"י יבום דאז מיבם בע"כ מכ"מ נאמנת לומר לאחר היבום שמת עכ"פ כך דכיון דמיתה שמתרת הוי רק טבעיות לכן לא חל ע"ז גדר דבר שבערוה וא"צ עדים ובאמת לקמן אבאר בגדר דאין קידושין תופסין בא"א

בקידושין דס"ז ע"ב אם משום חיוב כמבו' שם או משום מציאות דהוה של אחרים ונ"מ גבי חרש שקידש פקחת ואח"כ קידשה פקח ונעשית א"א גמורה אם עי"ז יפקע קידושי החרש דעכשיו נעשית א"א גמורה וכן כבר כתבתי דאם אח"כ מת החרש בלא בנים ונפל לפני אחיו ויש לו ג"כ עוד אשה אם שייך בזה לומר גדר צרת א"א עי' תוס' יבמות ד"י וגיטין דף פ"ב ע"ב וכן למאי דאמרינן בקידושין ד"ה ע"ב גבי נתן הוא ואמרה היא דהוי רק ספיקא מדרבנן וכן בהך דכתובות דע"ג ע"ב גבי מומין עי' בזה בר"ן וא"כ מן התורה מותרת לינשא ונתקדשה לאחר ואח"כ מת הראשון וקידשה או בא עלי' שלישי אם אין קידושין תופסין בה בוודאי או חייבין עלי' מיתה בוודאי, ועי' תוס' חולין דצ"ו ע"א ומ"ש רבינו בה' איסו"ב פט"ו הכ"ז גבי שתוקי וכתב שם שהשני פטור ממיתה, אך אם קידושין תופסין בה מאי, וי"ל דשם רק דההחשש הוא מחמת טבעיות ולכך פסק רבינו דשתוקי שנשא אשה אין חייבים עלי' משום א"א וכן מ"ש התוס' חולין דצ"ו הנ"ל דשם הוא טבעיות ועי' בהך דנזיר דף י"ג גבי ספק נזירות להקל איך הדין אם נהג נזירות והפריש קרבן אם חל הקדש על הקרבן ע"ש, ולקמן אבאר. אבל גבי גרושין דזה רק גדר דין ההפקעה שנעשית ע"י הגט וזה גופא צריך עדים על פעולת הדבר וכן על בירור הדבר ודאי צריך עדים דהרי בחליצה אף למ"ד דלפעולת הדבר א"צ ב"ד ועדים מכ"מ לברר הדבר צריך עדים כמ"ש ועיין בדברי רבינו פ"א מהלכו' גירושין הלכה י"ג ובירושלמי פ"ג דקידושין אין עד בא"א כלום ע"ש וכן במיאון צריך עדים על בירור הדבר כמבו' בתוספ' דיבמות ועי' תוס' יבמות דק"ז ע"ב גבי מיאון דצריך עדים ובאמת לפי המבו' בב"מ ד"כ ע"ב וביבמות דק"ז ע"ב נראה דגבי מיאון השטר לא הוי ראי' בלבד רק גם פעולה דבשלמא גבי חליצה כיון דצריך ב"ד הוי זה גדר מעשה ב"ד ועי' ביבמות דל"ט ע"ב ודק"ו ע"ב נראה דהוי זה מעש' ב"ד גמור וצריך לקרותו לאחר החליצה וע' בל' ר' פ"ד הכ"ט דלא משמע כן ובהך דמו"ק די"ח ע"ב ובירו' שם ובב"מ הנ"ל מוכח דע"י הגט של חליצה הוי זה גדר פעולה ונראה לפי מה דמבו' ביבמות דנ"ג לחד מ"ד דאף דחליצה על תנאי כשרה אף אם לא נתקיים התנאי מכ"מ אם עשה בה מאמר מהני בה ע"ש בתוס' אבל לאחר חליצה גמורה לא מהני דשם מלבד הדין דגה"כ נעשה ג"כ הפקעה גמורה וכן ע"י מה שכותבין גט חליצה אף אם נעשה על תנאי פועל ג"כ שיהי' הפקעה גמורה ולגבי מיאון הנה ביבמות דק"ז ע"ב מבו' דאם תיכף כשהגדילה חזרה בה מן המיאון מהני לבטל המיאון דמיאון ג"כ הוי זה גדר דין לא רק ביטול הדבר למפרע ועי' רש"י כתובות ד"ק ע"ב ותוס' במה דכ' שם דלכך ממאנת אין לה כתובה משום דהיא עושה זה בע"כ ולא כמ"ש התוס' יבמות דס"ה ע"ב דס"ל מחמת דהוי כמו

שלא קדשה כלל ובאמת בירוש' דיבמות שם פי"ג הוי זה בעי' אם המיאון עושה כמי שלא הי' שום דבר לעולם ונ"מ אם יכול לתבוע קנס ממי שמיאנה בו לר"א וכן נ"מ לר' יהוש' אם יש לה קנס מאחר ועי' בהך דכתו' דל"ה ע"ב ד"ה הממאנת וגם נ"מ אם חל עלי' הדין דמבו' בקדושין ד"ט ע"ב מה דנ"מ בין בעל לאחר דבעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה וזה רצה לומר הגמ' ביבמות דנ"ט ע"ב במה דמתרץ שם בממאנת ור"ל רק משום דעדיין הוי עלי' גדר בעל גם בזה ובאמת כבר כתבתי דזה ר"ל הירוש' ביבמות הנ"ל לר"י אם יש לה קנס מאחר ר"ל אם בעלה של"כ דהירוש' ס"ל בפ"א דכתובו' ופ"ג דבתולה מן הנישואין יש לה קנס. אך באמת רש"י ר"ל בכתוב' שם כגון דנתארסה לדעת אביה ומת אבי' בקטנו' ונשאת לו ואח"כ מיאנה בהנשואין לבד והבעל נתן לה אח"כ גט על הארוסין אין לה כתובה משום דארוסה אין לה כתובה ועל הנישואין היא מיאנה ועי' כתובות דנ"ג ע"ב הך בעיא דרב ששת ומסיק שם דהך תלי' במחלוקת אם ממאנת חוזרת למזונות לאחר מיתה ע"ש ובירוש' ביבמות שם הוה בעי', וכה"ג בתמורה דכ"ד ע"ב גבי מערימין על הבכור כו' וכן גבי וולדי קדשים אם נימא בהוויתן קדושים, אך נ"מ דבכור הקדושה שלו חל ברגע של הלידה משא"כ בוולדי קדשים דהוה קדושה נמשכת דמלבד קרא דתמורה די"ז ע"ב וכמ"מ הקדושה של האם נמשכת מחמת דהוי גדולי הקדש הראוין להקרבה עי' תמורה דל"ד ע"ב וברש"י שם ונ"מ כגון אם שאל על ההקדש של העובר שהקדישו וקיי"ל בכמ"מ דחכם עוקר הנדר מעיקרו אך מכ"מ כיון דמסקינן בנדרים ד"צ דאין החכם מתיר רק עד שיחול הנדר וא"כ חזינן דאף דהנדר בטל מעיקרא מכ"מ חזינן דהמציאות ישנו ולכך מבו' בנדרים דס"ז עי"ש בראשו' גבי הפיר אחד וקיים אחד או להיפך ונשאל על הקיום שלו מכ"מ נתבטלה ההפרה לעולם וכן נ"מ גבי הקדיש תבואה ומרחה ואח"כ נשאל על ההקדש וכן גבי הפקר כה"ג לשיטת הרמב"ם ז"ל דהוה גם כן גדר נדר יש לומר דפטו' מן המעשר דנדחית וזה ר"ל הערמה דגבי בכור דמקדיש העובר קודם שיולד ואח"כ לאחר שילד ישאל על ההקדש אבל גבי ולדי קדשים אם ישאל חל' עליו הקדושה של האם מחמת גידולי הקדש ולא שייך בזה גדר דחוי וכן נ"מ מאי דמבואר בתוספ' בכורות פ"ד גבי יבלת שיש בה עצם דהוי מום ואף אם חתכה נשחט עלי' וע"ש בתוס' בכורות דל"ח ע"ב וד"מ ע"ב ובדברי רבינו בה' איסומ"ז פ"ב ה"ח ובה' ביאת מקדש פ"ז ה"י ע"ש, והנה כ"כ בזה בהך מחלוקת דבכורות דמ"ג ע"ב גבי בעלי חטרות ושם דמ"ה ע"א אצבע יתירה ובדברי רבינו שם פ"ח הלי"א דגבי אדם בלא עצם אם לא חתכה פסול רק אינו מחלל עבודה בגדר בעלי התלולין כמבו' שם דמ"ה וד"מ ע"ב וזה ר"ל ג"כ הך דעירובין דק"ג ע"ב וכמו דמפרש

שם רבינו דקאי על אדם ומחמת שלא שוה בזרעו של אהרון, והך דפסחי' דס"ח ע"ב שם י"ל דקאי על יבלת שבעין וכמ"ש התוס' בכורות הנ"ל אך באמת קשה מהך דפרה פ"ב בהך מחלוקת דר"י ור"ש דהייתה בו יבלת וחתכה ושם מיירי ע"כ שזה בגוף ועי' בדברי רבינו בה' פרה פ"א ה"ו היכי מיירי אם יש בה עצם הא לא מהני לכו"ע חתיכה ובאין בה עצם הא לא שייך בזה שום פסול גבי בהמה אך צ"ל דהתוספ' דבכורות הנ"ל קאי אבכור דהקדושה שלה הוא בזמן שנולד ולא בגדר קדושה נמשכת לכן י"ל חילוק התוס' דבכורות דל"ח ע"ב הנ"ל דאף דמכשירין ביומא דס"ד מום עובר ולא הוי דיחוי זה רק היכי שאין צריך רפואה גמורה ועי' תוס' זבחים די"ב ע"ב ויש נ"מ בין בכור לשאר קדשים דגבי בכור כיון שהקדושה הוה מאליו מלידה י"ל כמ"ש גבי סריס חמה לדידן דלא סבירא לן כר"א ביבמות דע"ט וד"פ ותוס' שם דקי"א דאם נתרפא קודם שמת אחיו אפי' רק מכאן ולהבא מ"מ חולץ או מייבם משום דבשעת נפילה הי' ראוי משא"כ לאחר מיתת האח לא כיון דרפואה רק מכאן ולהבא כמבו' כתובו' דע"ד וכ"כ בזה אבל בקדשים דשם הקדושה נמשכת שם אף ע"י רפואה אם נתרפא שפיר קרב דבזה לא שייך דיחוי כמבו' ביומא שם ובאמת זה המחלוקת דתמורה די"א גבי מקדיש עובר תם במעי בע"מ דלר"י חל קדושת הגוף משום דס"ל ביומא דס"ד הנ"ל דמום לא הוה פסול בעצם הקרבן רק מחמת החסרון עי' תמורה די"ז דל"ד זה לשאר פסולים דא"כ העובר שהוא תם חל עליו קדושת הגוף וכן לכך מבואר בכורות דכ"ה ע"ב דאם נתערב בע"מ בתמימים ואח"כ הוכר לכו"ע יכולים להקריב התמימים ולא הוי כהך דזבחים דע"ג ע"ב ע"ש ברש"י דאף אם הוכר הכשר נדחה משום דגבי מום לא גרע מאם נתרפא וגבי פרה אדומה פליגי אם צריך שתהא תמימה בשעת לקיחה עי' תוס' ב"מ ד"ל גבי עובר ובמס' פרה שם וה"נ גבי מום ולא דמי לקרנים או טלפים שחורים דזה אינו פסול רק לכתחילה כמבו' בפרה שם ועי' בכורות דמ"ד ודכ"ה ע"א ובאמת במ"א כתב' דהך דפליגי ב"ש וב"ה ביבמות דק"ז דבי"ש ס"ל דנשואות לא ממאנו' ר"ל רק דהמיאון לא הוי אלא על הנישואין דהיינו אם אבי' ארסה כשהיא קטנה ומת ונישאות כשהיא קטנה וס"ל לב"ש דאף על הנישואי' לא מצי למאן ובזה א"ש דה"ג שם גבי תנאי בנשואין ור"ל ג"כ כך דהקדוש' היו בלא תנאי רק הנישואין בתנאי וכן במד"א שם הטעם אין אדם עושה כו' ר"ל מחמת דארוסה אסור ואף דמלשון הגמ' דק"ז ע"ב לא משמע כן גבי הך פישון הגמל ובמ' דא' שם עולא תרתי כו' י"ל זה. וזה ג"כ ר"ל הך דיבמות דס"א ע"ב במה דאמר ראבא"ה על הך דר"א דכהן לא ישא את הקטנה מיבע' לו לכה"ג ומקשה שם הגמ' דלכאורה י"ל ג"כ כן דמיירי דאבי' קדשה כשהיא קטנה ומת דאסור לישא

אותה כ"ז שהיא קטנה ועי' מ"ש התוס' דנ"ט ע"א ד"ה הא ע"ש ורבא מקשה משום דר"א לשיטתו דס"ל בירוש' פי"ג דיבמות כב"ש דנשואה אינה יכולה למאן ולכן לא איכפת לן בזה וקצת ראי' מדלא פליגי ב"ש גם גבי קדשה בביאה אם יכולה למאן. ועי' בירוש' פ"א דיבמות מוכח ג"כ דלכך צרת ממאנת לא תתיבם שמא לכשתגדיל תחזור בה מן המיאון והוי בגדר צרת ערוה ולכך נצרך לזה גט מיאון דאז לא תוכל לחזור דלגבי עצמה לינשא לא חיישינן לחזרה שלא תקלקל עצמה כמ"ש כתובות דף ע"ד ע"ב ובירוש' כתובו' שם ועי' בר"ן נדרים דף פ"ה מה שאין כן בצרה חיישינן ועי' בהך דכתובות די"א גבי גר קטן דכשיגדל יכול לבטל את הגרות ודוקא לכשיגדל וע"ש בר"ן ולא דמי למיאון משום דגרות הוי מעש' ב"ד והוי בגדר מעש' ועי' בהך דנזיר דכ"ח ע"ב גבי כשהאב מזיר את בנו הקטן דיכול למחות ע"ש בתוס' אם דוקא ע"י מעשה ובירוש' שם גבי ישב לפני הספר דזה הוי מעשה מוכיח עי' חולין די"ב ע"ב ע"ש ובהך דפסחים דפ"ח ע"א גבי מחאה של קטן דהא נקט שם אמה עברי' וע"כ היא קטנה אך י"ל כמ"ש במ"א דבת י"ב דהביא' ב' שערות אך לא כשיעור כמו הך דנידה דנ"ב ע"א אח"כ כשהביאה השיעור מה שעשתה הוי מעשה למפרע וכן דייק רבינו בהל' אישות פ"י הל"ו במ"ש ואין משיאין את הקטן כו' שהביא סימנים דלכאורה תמוה דא"כ לא הוי קטן ורק ר"ל דסימנים לא נגמרו עדיין וזה ר"ל סמוך לפירקן עי' סנהדרין דע"ו ע"ב ותוס' יבמות דס"ב ודצ"ז ודקי"ג ע"ש ומ"ש רש"י נידה ד"י ע"ב ותוס' שם דמ"ט ע"א ושבת דפ"א ע"ב וברמב"ם בפיה"מ בפ"א דמו"ק דזה ר"ל פירקן היינו הסימנים ומכ"מ לדין הוי קטנה ועי' בדברי הרמב"ם בהל' ק"פ פ"ב הל"י דשינה לשון הגמ' דבגמ' שלנו נקט דמתחילה שחטו הם ואח"כ שחט רבן והרמב"ם נקט להיפך ע"ש וכן ר"ל בירוש' שקלים פ"א מה דמחלק בין למשכון ובין לתובע ור"ל ג"כ דהביא סימנים אך לא נגמרו וכהך דברכות דמ"ז ע"ב גבי קטן פורח וכן ר"ל בירוש' פ"ד דמגילה ה"ו גבי פורס על שמע ע"ש. עכ"פ אם הגדיל' יכול' לבטל את המיאון ולזה מהני אם ב"ד כתבו גט מיאון שלא תוכל לבטל. ועי' מה שכתבתי בזה בדברי רבינו בה' טוען פט"ו ה"ז בהג"מ שם דבשטר לא הוה דבר נפסק רק דבר נמשך כ"ז שהשטר ישנו ועי' בירוש' גיטין ספ"א דהוה שם מחלוק' גבי מוחל מלוה בשטר לחבירו דלא הוה מחילה עד דמסר לשטרי' דכ"ז שהשטר בידו לא מהני מחילה ועי' כתובות דק"ד ע"א ובהך דב"ק דקי"ג ובדברי רבינו בה' תלמוד תורה דאם כתבו עליו פתיחא דהיינו שטר שמתא אין יכולין להתירו עד דקרעינן לשטרי' ע"ש, ועי' בירוש' פ"ג דמגילה מהך דעירוכין ד"ו ע"ב דאם שם הבעלים חקוק על הדבר אין יכולים לשנותו דהוי כמו שנדרו נמשך כל שעה ובזה א"ש

מה דלכאורה אינו מובן הך דנדרים ד"י גבי נודר במוהי מחמת של מרע"ה ע"ש והא מבואר בנדרים דס"ד ע"ב דהתירו שבועתו ע"ש וקיי"ל דעוקר כו' אך כיון דהשבועה כתובה בתורה הוה דבר נמשך וכאילו השבועה ישנה תמיד ואם כן לכאורה לא קשה קושית הירושלמי דיבמות והתוספתא דכתובות הנ"ל מאי שנא גרושין ממיתה דגבי מיתה זה הוי גדר טבעי וההיתר ממילא וכך בהך דב"ב קל"ד ע"ב דיש לו בנים נאמן וגרשתי את אשתי אינו נאמן ע"ש וזה ג"כ הטעם דגירושין הוי זה דין וגה"כ וצריך עדים בין על הפעולה בין על הבירור והוי דבר שבערוה מה שא"כ בבנים דאם יש לו בן פטור מן החליצה וא"צ לזה עדים.

והנה כ"כ בזה בשיטת רבינו בהל' יבום פ"ג ה"ה דנאמן ע"א לומר ליבמה שיש לבעלה בן ובזה נפטרת והראב"ד ז"ל חולק עליו אך י"ל דרבינו לא פטרה מחליצה משום הבן רק דפטורה דכיון דהיא מוחזקת עפ"י עד א' שיש לה בן שוב היא על אחי הבעל מחייבי כריתות וזה פוטרה מן החליצה ומן היבום עי' יבמות ד"ח ודל"ב ע"ש וזה צריך דווקא עד אחד ולא אשה כן ס"ל לרבינו ועי' בה' שגגות ובה' סנהדרין וכ"כ בזה בח"א על הך דיבמות דל"ה ע"ב גבי מעוברת דקיי"ל דלא פטרה מחליצה כ"ז שלא ילדה ואמאי, הא מ"מ היא מחייבי כריתות כמבו' במשנה ובאמת כבר כתבתי דגבי מה דפוטר ערוה זה לא מחמת החיוב כרת רק זהו דין דהרי מבואר ביבמות דקי"ב וקי"ג גבי חרש דהוה קידושין דרבנן ואם הייתה אחת מהן ערוה על האח גם הצרה פטורה, ועי' ביבמות ד"ח דמבו' שם דזה ג"כ משום דחל על הצרה ג"כ גדר ערוה ואף דהא לא הוה רק מדרבנן אף דהזיקה ג"כ רק מדרבנן מכ"מ שם כרת ליתא כאן, וע"כ משום דהוה ערוה דרבנן פטור ערוה דרבנן לאו משום הכרת, וכן להיפך דהרי מבואר בגיטין דע"ח ע"ב דאף היכי דהוה גרושה גמורה רק צריך גט בגדר חומרא בעלמא וכמ"ש רבינו בה' גירושין פ"ה הלי"ג מ"מ אם מת צריך חליצה ועכצ"ל דהכרת הוא לא מחמת האישות רק מחמת העדר האישות ובזה לא מפקיע את האישות דרבנן וכבר כתבתי כה"ג בשיטת רבינו דס"ל הלכו' אישות פ"ד הי"ד גבי אנדרוגינוס שנתקדש דרבינו ס"ל דצריך גט מספק ועי' שם בהשגות דהרי חייבין עליו סקילה כזכר, אך טעם רבינו דהחיוב מיתה הוא מחמת שיש בו צד זכרות ולגבי אישות הוה זה כמאן דליתא, והקידושין חלין על צד נקבות ועמ"ש התוס' חולין דקל"ב גבי מתנות כהונה בכוי וכבר כתבתי כה"ג גבי מאי דמבואר בתוספ' דחולין אם ישראל ועכו"ם שחטום בב"א כשירה, וכעין הך דזבחים ד"ב דלא מינה לא מחריב בה וכבר כתבתי כה"ג גבי אורז עם חטים שנעשה עיסה דחייבת בחלה דרבינו ס"ל בה' ביכורים דאף אם לאחר גלגול עיסת אורז עירב עמה

עיסת חיטים חייבת ואף דבכ"מ גלגול פוטר זה רק ששייך בו גדר חלה הוה גדר דיחוי משא"כ דאורז וכמו דמבו' בירוש' חלה פ"ד הובא בדברי רבינו פ"ז מה' ביכורים ה"ח גבי שני נכרים שעשו שותפות בעיסה ע"ש, וכן אם הי' האורז מחו"ל ובמ"א אבאר זה, אך מ"מ אם קידש את האנדריגינוס בביא' דאז חייב סקילה ע"ז בזה י"ל דאז לא הוה קידושין, וכה"ג י"ל למ"ד בקידושין דס"ב דיכול לקדש אשת חבירו לאחר שיגרשה אם קידשה בביאה מאי, ועי' בירוש' גיטין פ"ט הל' ב' הובא בדברי הראב"ד הל' גירושין פ"ח הי"ג ע"ש ועיקר הגדר בזה אם ביאה הוי גדר קנין אישות או עצם אישות ועי' כתובות דע"ד ע"א גבי אם יש תנאי בביאה ובמ"א אבאר זה. עכ"פ חזינן דיש מציאות אף שבהגוף יש בו צד חיוב מיתה מ"מ לא מבטל להצד השני שבו מתפיסת קידושין, וה"נ אף דיש בה צד גירושין מה"ת ועי"ז הוה גרושת אחיו וחייב עלי' כרת מ"מ לא מגרע זה לצד אישות שיש בה אף מדרבנן, וזה רצה לומר הירושלמי ביבמות פי"ג ה"ו וכמ' מקומו' ועי' בהך דיבמות דק"ט גבי היכא דהחזיר יתומה בחיי האב ומת דמ"מ צריכה חליצה ועי' ברא"ש ובדברי רבינו אם צרתה אסורה להתייבם ובירוש' בזה הוה מחלוקת וכן בהך דכ' רבינו בפ"א מה' יבום הכ"ב גבי היכא דנגמרו סימנים של הוולד מ"מ חולצת וכן מבואר שם בהל' ה' וצ"ל דשם כמ"ש התוס' ביבמות דכ"ו ע"ב דזה נעשה מחייבי כריתות לאחר מיתה אך מ"מ גבי גרושה גבי הך דגיטין דע"ח ע"ב צ"ל דזה הוה כמו נישואין חדשים והכרת הוא לא מחמת הנישואין ועי' ביבמות דנ"ד ע"ב ונ"ה ע"א גבי קידושי אחיו לאחר מיתת האב דהחיוב כרת הוא משום מציאת אחר וזה תלי' במה שכתבתי אם כל גזירת חכמים כו' שנשאר בה עדיין קצת מהדין של התורה או זה דבר חדש לגמרי כמו לגבי חציצה דרבנן לאחר שטבלה ועי' חולין ד"י ומכות ד"ד ובירוש' פ"ט דתרומו' הוה זה בעי' גבי גידולי תרומה דהוה רק דרבנן אם לא חל רק לאחר שתלשן או דמדרבנן נשאר בה עדיין קדושת תרומה ולא פקע לגמרי וכן במה שכתבתי לעיל במאי דפליגי רבינו והראב"ד גבי כלי מתכת שהזה עליהם בשלישי ואח"כ שברן ותיקנן אם די אח"כ שיזה עליהם הזאת שביעי או צריך להזות עליהם ג' וז' ועי' בירוש' פסחים ספ"ג גבי יוצא בקדשים אם נימא דגזרו עליהם טומאה אם הוה בגדר נטמא בפנים או כמו נטמא בחוץ כיון דמה גרם לו הטומאה מה שנפסל ביוצא ולמה חל עלי' שם יוצא מה שהי' בפנים כמבואר בכמה מקומות דכ"ש אין מקדשין אלא בפנים, ועי' נדה דמ"א ע"ב גבי פולטת דלא חל ע"ז שם פולטת אא"כ נפלטה מבפנים לחוץ ובמ"א אבאר זה ובדברי רבינו בה' מעה"ק פ"ח הכ"א גבי כלי מתכת שנטמא אם מתקנן בחוץ או בפנים, נחזור לענינינו דרבינו ס"ל דיש פטור מחליצה ביש לה בן גם

מחמת שהיא חייבי כריתות ונ"מ לכה"ג גבי עד א' מעיד שיש לה בן וא"כ בזה לא הוה מציאות טבעי רק דין, אך מ"מ עיקר הדבר (הפטור) הוא ע"י המציאות וכ"כ בזה אך הירוש' אזל לשיטתו דס"ל ביבמות פט"ו הל"ו ובפ"י דגם אם באו שני עדים ואמרו מת בעלה ונישאת ואח"כ בא בעלה אמרי' דלא תצא מחמת דתרי כמאה ולא ס"ל סברת התוס' ביבמ' דפ"ח דגבי דבר הנראה לעינים טבעיי לא אמרי' תרי כמאה ומשום דס"ל דהא דמיתה מתרת להנשא זה ג"כ גדר דין לא טבעיות ולכך מקשה מגרושין אמיתה ועי' בירוש' יבמות פ"ב גבי הרגתיו לא תנשא דא' שם הטעם ממ"נ קטלי' חשוד הוא וקשה מאי איכפת לן, עכ"פ הרי נהרג וע"כ דס"ל דזה דין והיתר לא טבעיות וכמו עפ"י עד א' לדידן דרק מחמת היתר ב"ד למשנתנו כמבו' ביבמו' דצ"א ע' רפ"ק דהוריו' רק למסקנא שם פסקו דלא כמתניתין כדא' שם ליתא למתניתין כו' ר"ל דמשנה ס"ל דזה הוראה מה שמתירין עפ"י עד א' לא דאמרינן דודאי מת בעלה וע' מ"ש התוס' חולין דצ"ו ע"א דאם נישאת לאחר עפ"י עד א' לא הוי קדושין ודאין של השני שתהי' א"א גמורה לענין שתהרג ע"י זה וכן לענין אם מת בעלה השני בלא בנים והיא חלצה צרתה אסורה שמא אינה צרתה כלל או דר"ל שם דלהתיר הצרה צריך עוד הפעם היתר ב"ד וזה ר"ל ג"כ מדא' בגמ' ביבמות דצ"ב גבי קלא דבתר נישואין הואיל ואתיא לב"ד ושרינן כקלא דקמא נישואין ור"ל דזה לא הוי כמו דבר הנעשה רק דכל רגע ורגע מה שהיא מותרת לבעלה הוא מחמת היתר ב"ד דנישואין שלה לא הוי נישואין גמו' ורק על ב"ד סמיך וע' כתוב' ד"ק ע"ב גבי אחריותא אבי"ד ע"ש וא"כ סד"א דהוי כמו קלא דקמא נישואין ובזה מבו' דברי הרמב"ם בהל' גרושין פ"י הי"ד שכ' וכן העד כו' ונישאת הרי זה כו' ולכאורה הוא אינו מובן דהרי מבו' בה' ט"ו וכן הוא בגמ' דלאחר שנשאת לאחר מותר להעד לישא אותה ובתוספ' ג"כ מבו' דאם נישאת לאחי העד ומת בלא בנים יכול העד ליבם ושם נראה דפלי' בזה ר"א ורבנן ועי' ביבמות דקי"ט ע"ב וזה תלי' במש"ל אם יבום הוי דבר חדש או נובע מן קידושי קמאי אך כך דהנה המעיי' בדברי הרמב"ם ז"ל פי"ג מהל' גרושין בהל' ט"ו עד הכ"א נראה כך דהיכא דב' עדים העידו עליו שנעשה בו איזה דבר שא"א שיחי' רק ע"י סיבה רחוקה מאד לא חיישינן לזה ומתירין אותה וכמו בהך דשחט בו רוב שנים המבו' ביבמות דק"כ ע"ב דמעידין עליו והנה בגמ' נקט וברח ונוכל לומר דוקא ברח משום דהרי מבו' בב"מ דק"ז ע"ב דיוכל להיות שע"י סמתרי יחי' ע"ש ועי' ביבמות דקי"ד ע"ב ובב"ב דע"ה ולכך נקט הגמ' ברח דאז ע"י רוח לא מהני כמבו' בב"מ שם וכתוב' דל"ג ושבועו' דל"ד וכמ"מ אך רבינו נקט שם אפילו ברח משום דבשני עדים דאין צריכה היתר בי"ד ומותרת להנשא וכן גבי נפל לבור של נחשים

ועקרבים אף דיש לו רפואה וכמבו' ביומא דפ"ג וכמ"מ אך זה סיבה רחוקה מאד ועי' ביבמות דקכ"ב ובדברי הרמב"ם ז"ל דאם ראו א' כו' והרי נשכו נחש ומת מבו' שם דרק אם מצאו שם המת רק שאין מכירין אותו ומתירין מחמת שהוא אמר ששמו כך וכך ובלא זה לא אך בהט"ז שם גבי עד א' כמ"ש הרמב"ם ז"ל דאף אם דקרוהו או ירו בו חצים א"א להתירו רק אם אוכל בו במקום שנפשו יוצאת ובאמת הגדר כך דהא דמבו' ביבמות דק"כ וחולין דמ"ב דע"י חרב מלובנת או ע"י כווי' יכול לחיות זה רק דבר שאין החסרון עושה הטריפה רק החתך ולכך ס"ל לרבינו בה' איסו"ב מהך דנדה דכ"ד דמן הארכובה ולמעלה הוה וולד כוון שנולד כך וכן נראה דס"ל בה' שחיטה דרק אם נחתך או נשבר מהארכובה ולמעלה טריפה אבל אם נולד כך אז רק כל הרגל, ובזה א"ש ל' רבינו שם ולכך אם ראה שהעוף אוכל בו שם לא מהני שום דבר מעיד עליו ור"ל דלפי המבו' בסנהד' דע"ו ע"ב ודע"ח ע"א ובירוש' שם דגבי שאר דברים אם רצח בו את האדם אז האומד שאומדין כמבו' בכמ"מ בסנה' דע"ח ובב"ק ד"צ וצ"א הוי זה דין המסור לב"ד אבל ע"י ברזל שצריך אומד זה לא שייך לב"ד רק לכל או"א לפי מה שהוא ולכך בסנה' דע"ח גבי אומדוהו לחיים ומת דפטור דאמרי' יצא מב"ד זכאי זה רק אאבן או אגרוף דזה דין ולא אברזל וזה ר"ל הך דסנהד' דע"ו ע"ב דגבי ברזל לא כתיב בתורה יד ר"ל דזה אינו שייך לגדר דין רק אומד של ב"א ועי' בע"ז דכ"ח האי פדעתא סכנתא וכן המעי' ברש"י ז"ל בחולין דל"א ונ"א ונידה וכריתות וכמ"מ גבי יוצא דופן דאדם כ' רש"י רק עי' סם ובבהמה כ' רש"י גם סכין דאדם אסור ע"י סכין ורק בחרב מלובנת יבמות דקכ"א ע"ב ועי' חולין דמ"ב ע"ב ועירכין ד"כ בתוס'. עכ"פ בעד אחד כל שיש איזה חשש רחוק מאד שאפשר שיחי' אינו נאמן להעיד בב"ד כן משמע בלשון הרמב"ם ז"ל וכן גבי מים שאל"ס גבי ב' עדים כ' רבינו סתם אין מעידין כו' וגבי עד א' יראה שם בה"כ דר' כתב האשה שהעיד לה עד א' וכן כ' ואבד זכרו ונשתכח שמו אז אם נישאת לא תצא ועי' מ"ש בהל' נחלות פ"ז ור"ל כך דב"ד אין מקבלין אותו כלל רק אם העיד לה להאשה ואבד זכרו אז אם נישאת לא תצא וכן בהי"ט דייק שם רבינו גבי עד אחד קברתיו נאמן ותנשא על פיו חזינן כך דיש בעד א' גדרים דצרי' היתר ב"ד ויש דרק על פיו וזה ר"ל הרמב"ם ז"ל בפ"י מהל' גרושין הנ"ל דהיכא דנישאת על פיו אז אף שנישאת לאחר אח"כ כמו אם מת השני לא תוכל להנשא להעד דזה הוי בכל רגע ורגע היתר חדש וכמ"ש ובאמת כבר כתבתי בזה דפשטות הגמר' ביבמות בהאשה רבה ובדקי"ז ורפ"א דהוריות דע"י עד א' צריך דווקא ב"ד ומעכב זה, ועי' בל' רבינו בה' שגגות פי"ד ה"ג ובפ"ה ה"ה דלא מחלק שם וכבר כתבתי דזה תלי' בהך דיבמות

דצ"ב אם זה הוראה או טעות באומדנא, ולמ"ד הוראה פטורה מן הקרבן אף דלזה צריך ב"ד הגדול, ועי' רפ"א דהוריות בתו"י אך רבינו ז"ל בה' שגגות פי"ב ה"ב כת' דדי אם האחרים שמעו מב"ד הגדול והם אמרו זה לציבור ע"ש וה"נ הב"ד שלנו מורים ממה דמבואר במשנה דיבמות קכ"ב וקט"ו דב"ד הגדול של ר"ג הזקן היתיר זה ועי' רש"י ב"מ דצ"ו ע"ב אך כ"ז שייך במיתה והריגה אבל ע"א במשל"ס דאז אין ב"ד יכולין לקבלו כלל כמ"ש ולא שייך כלל היתר ומנדין אותם כמבו' ביבמות דקכ"א ועי' רש"י ביצה דכ"ו גבי בכור דהיכי דהתירו את הבכור ביו"ט לא הוי כלל היתר ור"ל דאז לא שייך שליחותייהו קעבדינן וכן מוכח מירוש' פאה פ"ד ושקלים גבי עיבור שלא כדין כגון בשביעית דאף דעיבור הוי עיבור זה רק לחשבון אבל מה שעי"ז נ"מ לד"א כגון לענין מעשרות לא מהני וכ"כ בזה שיטת רבינו בה' בכורות פ"ג על הך דבכורות ד"מ גבי אם אין לו אלא ביצה אחת שא"א להתירו אא"כ מיעכו כו' ואם לא מיעך והתירו אותו ושחטו אף שלא מצאו שום ביצה בכסלים מ"מ אסור דהוה כמו ששחט בלא הוראת חכם בזה וה"נ כן ובאמת בבה"ג בה' יבום וחליצה עמד ע"ז גבי מישאל"ס, ותירץ דבזה וודאי נמצא כמה עדים שראו להטביעה רק שלא באו, אך רבינו לא סבירא לי' כן אבל בב' עדים במים שאל"ס הוי רק תקנה דאסו' להנשא וכ"כ די"ל דאם שלח גט ביד שליח וקודם שהגיע הגט לידה נטבע במים שאל"ס דשם דא"א ליתן לה הגט ולהתירה ממנ"פ דגט כיון דאין חי אין נותנין וכה"ג כתב בעה"מ ב"מ דמ"ז ע"ב דלאחר שנשרפו החיטים אינו יכול לחזור בו דליכא על מה שיחול החזרה, ועי' רש"י נדרים דע"ט ע"א גבי שאלה ובירוש' ע"ז פ"ג גבי ביטול ע"ז דאין חל על שברי ע"ז וכן פדיון מעש"ש לא מהני על טעם גבי תבלין של מעש"ש שבישלם עם דגים וע"ש במעש"ש פ"ה במאי דפליגי ב"ש וב"ה אם צריך לבער ושביעית פ"ז ופ"ח ופסחים דנ"ב ע"א גבי ביעור שביעית וכמ"ש הראב"ד בה' שמיטה ויובל פ"ז ה"ג והטעם כמבו', אך זה רק קודם שנאסרו אבל אח"כ ה"ה כמו שאר איסורין, ועי' נדרים דנ"ח וכ"כ בזה גבי גדר דטעם כעיקר, ועי' תוספ' מעש"ש פ"ב דאם עשה מדינרי מעש"ש כלים לא מהני ע"ז פדיון וכבר כתבתי בזה ולהתירה להנשא אין יכולין רק בודאי מת וכן הוא הגדר גבי אבלות עי' בד' הרמב"ם בהל' אבלות פ"א ה"ד ע"ש בכ"מ בשם הרי"ף דא"צ להתאבל על מים שאל"ס והגדר דכיון דעיקר אבלות תליא בשמיעה ושמיעה לא נקרא אלא בדבר ברור ותליא בהך מחלוקת דנדרים דף פ"ז ע"ב ע"ש גבי הפרה וכן י"ל הטעם במה דמבו' בנדרים דע"ד ע"ב דהיכא דהיא זקוקה לשני יבמין דלא מהני ההפרה של שניהם ע"ש בר"ן ובמ"ש רש"י יבמות דכ"ט ע"ב דהטעם דהוי זיקה קלושה וכמבו"ש די"ט ע"א וכן כ' הרא"ש

בנדרים שם אך באמת י"ל דלא הוי שמיעה וידיעה כיון דהוי רק במקצת ועי' שבועו' די"ט ודי"ד ע"ב גבי ידיעה במקצת ובירוש' נדרים פ"י למ"ד קדושי מאה תופסין בה מי מפיר ע"ש ובירוש' פ"ג דקדושין דכל אשה שאינה מיוחדת בקדושין לאיש א' לא הוי בגדר אש"א שלא יתפסו בה קדושין אחרים ועי' ב"ב דקמ"ב גבי רפוי' מרפי' ועי' במס' פרה פ"ח מי"א מה דפליגי ר"י ורבנן גבי אמת המים הבא ממקום רחוק אם צריך לידע שלא נפסק ובל' רבינו בפ"ו מה' פרה אדומה הי"ו ע"ש שהאריך בלשונו מ"ש ונמצא ממלא והוא ייתור לשון אך ר"ל כך דכיון דצריך כוונה לקדש ולמלא כמבו' בהל' פרה פ"ו הל"ב דחש"ו פסולים למלאות ועי' בתוספת' פרה הובא בתוס' סוכה דכ"א ע"א מוכח שם דס"ל דנתמלא מאליו ג"כ כשר, לא כמו בקידוש עי' סנהדר' דע"ז ע"ב וסוכה דל"ז ע"א גבי נפל משפופרת כו' אך שם בקידוש, וביומא דמ"ב ע"ב מוכח דגם מילוי בעי כוונה ע"ש ועי' בפרה פ"ה מ"ג בר"ש בשם תוספת' לפי גירסתו דגם מילוי צריך כח אדם והך תוספ' פ"ג שם המבואר בר"ש ותוס' סוכה דדי מה"ת שיהי' מילוי ע"י כוסות בקרני השוורים צ"ל דזה רק להזי' וקדוש של מעלה בעלמא וזהו שיטת רש"י בסוכה דכ"א הנ"ל, ועי' תוס' זבחים דקי"ג ובזה א"ש, דהזי' דקטנ' הוי' רק היכי דהזא' הוא למעל' בעלמ' ועי' במעילה דכ"א גבי פיל וקוף ובהך מחלוקת דידים ספ"א, וכבר כתבתי בזה די"ל דחש"ו גרע בזה ממאיליו וכמו הך דסנהדר' דקי"ב גבי עיר הנידחת, עכ"פ מדברי רבינו בסופ"ו מה' פרה נראה דאף דבכ"מ מעמידים על החזקה כאן גבי מילוי מי פרה כיון דזה הדבר צריך לקידוש ושם צריך כוונה מבוררת לא מהני, וזה ר"ל הספרי פ' חוקת פסקא קכ"ה על קרא יתחטא בו דרק באפר שנעשה כתיקונו, ר"ל שידע בבירור שהוא כתיקונו ולכך מבואר בפרה פי"א מ"ב דכל ספק לתרומה נשפך לחטאת ועי' בירוש' פ"ב דשבועות גבי ספק, ועי' בהך דסוטה דמ"ו גבי איתן ע"ש דהוי פלוגתא אם צריך ישן וע"ש בפי' המשניות דכ' דכשר אעפ"י שאינו ישן ור"ל דזה מחלוקת בגמ' שם דאם צריך שיהא לא נעבד שם ועי' בנידה ד"ח ע"ב גבי קרקע בתולה ובאהלות פי"ח ושם פט"ז בר"ש במ"ה ע"ש. עכ"פ כך דלמ"ד דצריך לדעת שלא נעבד בו מעולם צריך דווקא שיהי' ישן וכן שלא יהא בו חרס דצריך דווקא קרקע בתולה אבל לדידן א"צ זה ולכך כשר, ועי' פסחים דנ"ג ע"א סימן כו' ורבינו לא הביא זה, ועמ"ש הרשב"ם ב"ב דקכ"ו ע"ב גבי יכיר דכל שאינו ברור בוודאי הוי וודאי לא, והך דבכורות דל"ט גבי פדיון במום שעדיין לא נתברר אם הוה מום ואח"כ נתברר דהוה מום אם יש בו מעילה ורש"י ז"ל ס"ל דהספק הוא אף אם נהנה בתוך הזמן כיון שאח"כ נתברר דהוה מום ורבינו ס"ל דרק אם נהנה לאחר שנתברר רק לא קרא שם על הפדיון עוד הפעם,

ועי' בחולין דכ"ו גבי תמד דהוה פלוגתא אי מהני אם לקח בכסף מעשר קודם שנתברר שהוא יין ובירו' מ"ק פ"א ה"א גבי טבילת מחטין במעין שאח"כ נתברר שהוא מעיין וכ"כ ביבמו' ד"ק ע"ב גבי ספק בן ט' לראשון או בן ז' לשני דהם אוננין מספק מהו הדין לענין קרבן אם חל עלי' שם אונן כיון דלא הוי שמיעה ברורה ועי' בירוש' שם במה דתני ר' חייא אוננים ומטמאי' על הספק ובתו"כ פר' אמור מה דממעט מקרא דאין מטמאי' על ספק ור"ל בגדר ודאי ונ"מ דאם כהן נטמא לזה לוקה דהוי מיעוט בגדר ודאי וכן ר"ל בהך דשבת דקל"ה גבי מילה בשבת בספק ובאמת זה תליא במחלו' ביומא די"ג ע"ב הי' עומד ומקריב כו' מחלו' דר"י ור"י אם הא דאונן מחלל עבודה אם רק בידע שהוא אונן או כמו בע"מ עי' קדושין דס"ו ע"ב דמחלל והך דאונן הוי בגדר בע"מ עי' מו"ק די"ד וט"ו דלא הוי שלם ועי' תוספ' מס' קרבנות פי"א דנקט שם זרק את הדם כו' או שהקטיר קטורת על עבו' שעבד הרי אלו פסולות ומה ר"ל היאך הדין באונן שעבד אם עלה אם ירד עי' זבחי' דס"ח ע"ב ברש"י ומנחות דכ"ה ע"א ובהך מחלו' דר"י ור"ש בכמ"מ ולכאורה זה יהי' תלי' בהך ספק דזבחים דט"ז אם אונן כשר בבמה וגם הא אית' הכשרא בכוה"ג דמקריב אונן ובאמת בירוש' מוכח בפ"ח דתרו' ובפ"ג דהוריות דהא דמכשרינן בדיעבד עבודת בן גרושה אף לשיט' הרמב"ם דס"ל דאף בידע כן זה רק בשנגמרה העבוד' אבל אם קבל הדם ב"ג או ב"ח ולא זרק עדיין לכתחילה אסור לכהן אחר אף כשר לזרק' וכן גבי קטורת אם חפנה בן גרוש' אסור לכהן אחר להקטירה כיון דלא נגמ' העבודה. עכ"פ י"ל דאם נימא דזה רק ע"י שמיעה שוב כיון דלא הוי שמיעה ברורה אין עלי' שם שמיע' וכה"ג ס"ל לרבינו בהל' עדות גבי טומטום ואנדרו' דכיון דא"א לב"ד לקבלו לעדות מחמת ספק הוי כמי שאינו ראוי לעדות בודאי בפ"ט הל"ג ובירוש' פי"א דיבמות גבי נתערב ולדה בולד שפחתה הוי שם ספק בעי' אם שניהם מעידים דבר אחד אם הוי עכ"פ כמו עד א' וכן ס"ל להראב"ד ז"ל בהל' גניבה גבי קנס בספק שנשאר בתיקו דהוי כמו ודאי לא כיון דא"א לפסוק הדין. עכ"פ י"ל דגבי אנינות דתליא בשמיע' כ"ז שאינו שומע דבר ברור לא וגם י"ל בגדר שאין לבו דוה עליו עי' נידה דכ"ג ע"ב ובדברי הרמב"ם בהל' אבלות פ"א ה"ח ועי' בהך דיבמות דצ"ב ע"א במה דא' שם גבי דר"א סבר דלא הוי הוראה רק טעות ומביא ראי' מדא' דצריכה להביא קרבן חטאת שמנה ואמ' שם יקוב הדין את ההר ולכאורה קשה הא ר"א ס"ל ביבמות דקכ"ב דאין משיאין עפ"י עד א' ורק ע"פ ב' עדים וב"ב עדים בודאי לא שייך בו גדר הוראה וכמבו' שם דצ"א לכו"ע ובאמת אינו מובן במה דאמר רב ששת שם מאי הוי לי' למיעבד אונס אנסו א"כ למה חייבין בקרבן כיון דהוי אונס עי' ביבמות דל"ה ע"ב בתוס'

והך דשבועו' די"ח דאנוס פטור מקרבן ובד' הרמב"ם בהל' ק"פ ספ"א נקט לשון אנוס אף שגם שם חייב קרבן ועי' מ"ש הרמב"ם בהל' שגגות פ"ב הל"י גבי נמצא טריפה בסתר דהפטור הוא רק משום שעשה ברשות וע"ש בפ"ה הל"ו שהי' לו לבדוק ועי' רש"י יבמות דס"ט ע"ב דגורס שם דאם אכלה תרומה לאחר שמת בעלה אף דאין צריכה לחוש שמא מעוברת היא ומותרת לאכול מכ"מ אם אח"כ נמצאת היא מעוברת לס"ד שם מכ"מ משלמת קרן וחומש ואמאי נימא ג"כ דהוי בגדר אונס וצריך לחלק וכב"כ בחיבורי ח"א מהך משנה דפרה פי"ב גבי המזה בחלון של רבים ונכנס למקדש כו' פטור דנקט רק נכנס למקדש ולא נקט אכל קודש משום דגבי אכילה דגם מתעסק חייב חייב גם כה"ג וכמ"ש הראב"ד בהל' מעילה ה"ז אך מכ"מ בהך דשבו' די"ח ויבמות דל"ה מבו' דאונס גמור פטור מקרבן וצריך לחלק דגבי הך דיבמות דל"ה שם החיוב מחמת דין אש' אח וכן גבי הך דשבוע' די"ח ובגדר מה דמבו' בירוש' שבת פ' האורג אתה אמרת לי' כו' דהוי שם פלוגתא גבי קרבן על שגגות דהתו' חידש זה וזה נעשה ע"י שעשה עבירה בשוגג אם הוי כמו שהוא גרם זה או התורה גרמה ועי' תוס' שבת דכ"ה ע"א דחטאות ואשמות לא ניקרא צורך גבוה ע"ש וכבר כתבתי דבאמת זה תלי' בהך מחלוקת בפרה פי"א מ"ח גבי מלקט אזוב לצורך הזיה אם הוה כמו לצורך אדם או כמו לצורך עצים גדר גזירת מלך ועי' שבת דקכ"ח בתוס' בסתם אזוב אם הוה כמו לאכילה או כמו לעצים ועי' נדה דנ"א ע"א וכ"מ כיון דמ"מ הכוונה שניה בשביל תיקון האדם וכ"כ בזה דיש בקרבן חטאת ג' גדרים, עצם הקרבן, והחיוב, והכפרה, ובדברי הירוש' ערלה פ"א גבי אתרוג או זית שנטע למצוה או למנורה אם חל עליו שם פרי, ועי' בדברי רבינו בה' שבועות פ"ה ה"כ גבי נשבע שלא יאכל ז' ימים אם זה הוה שבועת שוא וע"ש בראשונים, והגדר דאף דכ' רבינו בה' מא"ס פט"ז דהמהלך במדבר ואין לו מה לאכול רק דברים אסורים א"צ להמתין עד שיסתכן רק אוכל מיד, וכן משמע שם דא"צ ג"כ לאכול פחות מכשיעור ועי' שבת דס"ט ע"ב גבי מהלך במדבר וא"י מתי שבת עושה בכי"ו רק כדי פרנסתו ובירוש' שם הל' כדי קיום נפש ואמאי בה' מא"ס הנ"ל כתב סתם דמותר לאכול, ועכצ"ל דגבי איסור אכילה דזה לא תלי' בזמן והוא נקודה אחת, איסור, דכיון שאנו יודעים שהוא יהא ע"כ צריך לאכול מזה נתבטל האיסור, ול"ד למסוכן דמאכילין אותו פחות מכשיעור, שם מיירי רק היכא דהסכנה נעשה מזה הדבר כמו בעוברה שהריחה כמבו' שם בהל' י"ד וביומא פ"ב ואם יאכל מעט תעבור הסכנה שוב לגבי הרבה אין עליו גדר מסוכן משא"כ מי שאחזו בולמוס דהוי מסוכן מחמת רעבון שם נדחה האיסור רק הקל הקל כן מבואר שם בגמ' דיומא דפ"ג וע"ש דפ"ד ע"ב

ובדברי רבינו שם ב"ה מא"ס ובה' שביתת עשור, [השמטה במ"ש בהך דמאכילין פחות מכשיעור והנה הך דכריתות דף י"ג במאי דאמר התירו לעובר' לאכול כו' ע"ש ואינו מובן ע"ש בתו' אך באמ' דהנ' קשה איך ס"ד דרב פפא שם דנטמא אם אכל כל כזית בכדי אכילת פרס ור"פ עצמו ס"ל ביומא ד"פ ע"ב להיפך אך נראה דהנה מבואר בתו"כ סוף פ' שמיני דאם אכל שאר שרצים שאין בהם טומאת מגע מ"מ טמא טומאת גוי' ע"י אכילת השרצים הנ"ל אף דלא נגע בשום טומאה נטמא מהתו' ע"ש וזה ר"ל קרא המובא ביומא דף פ' ע"ב ולא תטמאו בה' ונטמאתם ור"ל שבמגע אינם מטמאין (שאר שרצים) אבל טומאת ע"י אכילה מטמאין וזה מה"ת, ובזה י"ל המשנה דכריתות דף י"ב ע"ב גבי אכל אוכלין כו' ע"ש ברש"י דלא קאי אנכנס למקדש ובתוס' שם ובתו"י דף י"ג ע"ב ותוס' יומא דף מ"ח וכ"מ ובזה א"ש דמיירי כה"ג וזה מהתו' אך הא בתו"כ שם מבואר דדם של שאר שרצים אם שתה אין בהם טומאת גוויה וכאן נקט שתה משקין, אך י"ל דגדר רביעית ליכא אך שיהיה חצי פרס ואף דר' בפ"ד מהל' אה"ט לא ס"ל כן יש לומר דשם רצה לומר במגע אינו מטמא מכל מקום כה"ג ס"ל בפ"א מהלכות אה"ט גבי חלב נבילה דבהמה טהורה ובפ"ג גבי נבלת עוף טמא דע"י הכשר מים אם אכלה מטמא טומאת גוויה וא"צ הכשר שרץ וכ"כ רבינו בפי' המשניו' בפ"ג דעוקצין ועי' בפ"א דטהרות, ואף דמהך דנדה ד"נ ע"ב ונ"א לכאורה לא משמע כן ובמ"א אבאר זה ובזה א"ש דר"פ אינו סותר א"ע מכריתות איומא דס"ל לר"פ דזה קאי אשקצים ורמשים דטומאת גוויה שלהם הוא מה"ת וזה ר"ל הברייתא' דמייתי שם התירו לעוברה ור"ל לאכילת שקצים ולכך רק משום סכנה וצריך פחות פחות מכשיעור וגם בזה הטומאה רק בחצי פרס בכדי אכילת פרס ומקשה מזה על רב פפא. ע"כ השמטה]. אך כ"ז בדבר איסור אבל גבי שבת דכל רגע ורגע הוי איסור חדש א"א להתיר הדבר להזמן שאינו עדיין ולכן גבי מהלך במדבר אף דע"כ מיירי שמוכרח שיהי' שם זמן שבוודאי יהי' באותו הזמן שבת, וא"כ ע"כ יודחה שבת אצלו דזה וודאי אם לא היה נצרך להיות שם זמן שבבירור יהיה שם שבת וודאי שהי' צריך להמתין מלעסוק במלאכה עד שיהי' בסכנה עי' תוס' פסחים דנ"ד ע"ב גבי מהלך במדבר ע"ש, ועי' בירוש' חלה פ"א גבי מאי דאין עושין יו"כ ב' ימים, עכ"פ היכא דהוא הביא על עצמו הסכנה או האיסור אז אמרינן דאף דהותר לו מ"מ הוה שבועת שוא ולוקה ולא אמרינן דלא עבר כלל על האיסור, ועי' ר"ה דף ט"ז ע"ב גבי תקיעת שופר דר"ה שחל להיות בשבת כיון דזה עפ"י דין תקנת חכמים הוי בגדר פטור ולא אנוס ועי' נדרים דכ"ז וב"ק דכ"ח ע"ב בגדר אונס רחמנא פטרי' אך נ"מ אם החיוב הוא לקיים הדבר או שלא יעבור על הדבר עי' שבת

דקל"ז ע"ב גבי מילה וקידושין ד"נ ע"א וחולין דפ"ח ובמ"ש הר"ן בנדרים דכ"ד ע"א בד"ה הרני מה דמחלק שם בין קום ועשה לשב וא"ת ע"ש, ועי' עירוכין דכ"ט ע"ב דמבו' שם דשניהם עוברים בעשה המוכר והלוקח, ואינו יכול לומר הרני כאלו לא לקחתי כיון דזה ברצון שניהם, וע"כ לשיטת הר"ן דיש נ"מ בין קום ועשה לשב וא"ת וכן הדין גבי ריבית, עכ"פ גבי שבועה כיון דהוא גרם לזה הוה בגדר ביטול אף דעפ"י דין צריך לעשות כן וזה בגדר הך דמנחות דע"ד ומעילה ד"י וכ"מ אין מפרישין תחילה לאיבוד, ובדברי הירוש' בפ"ז דדמאי במחלוקת דר"א בן ערך ורבנן, וכבר כתבתי גבי אם לאחר שאנסה נשא את אחותה אם א"כ ע"י נדחה הדין דלו תהי' לאשה אם נענש ע"ז לשיטת הירוש' דס"ל דחייב אם לא נשאה וכן אם אח"כ מתה אחותה אם חל עליו החיוב ואם שייך בזה גדר דיחוי ולא דמי למ"ש בירוש' שם דבזמן שאנסה הי' נשוי אחותה ואח"כ מתה דכבר נפטר, דשם לא חל החיוב כו' ועי' בירוש' קדושין גבי מכירת אמה העבריה כה"ג ע"ש, ועי' תוס' ב"מ דקי"ב גבי לא תלין כו' ובגדר מה דקיי"ל דחוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק כמבו' ביבמות וזה ג"כ גדר דיחוי באכילת קדשים עי' תוס' זבחים דס"א ע"ב וב"מ דנ"ג ע"ב ורשב"ם פסחים דק"כ ע"ב גבי פסח וכ"כ בזה שיטת רשב"ם ורבינו דכהן מומר אף שחזר בתשובה אינו אוכל בקדשים לעולם והך דמנחות ק"ט קאי על כהני במות, עי' רשב"ם פסחים דף ק"כ ע"א אבל בהך דיבמות דצ"א גבי גדר אש"א שם הפטור והחיוב הוי מחמת הקנין והעדר שם לא שייך בזה גדר אונס וחייב קרבן וגבי לאסור על בעלה זה הוי בגדר מעל עי' תוס' קדושין דנ"ג ע"ב ומעילה די"ח ובהך דיבמות דצ"ה ע"א מה גורם שתיאסר על בעלה אם החיוב או הפעולה. עכ"פ לר"א גם ע"י ב' עדים הוי ס"ד דהוי גדר הוראה וכשיטת הירוש' דזה ג"כ הוראה מה שנפטרת במיתת בעלה וכבר כתבתי בזה בשיטת רש"י בשבת דקמ"ה ע"ב גבי עד מפי עד בעדות אשה מחמת גדר אפקעינהו דס"ל דיש באישות בלבד המציאות גם דין היתר התורה כי באמת יש נ"מ בין קידושי ביאה לקדושי כסף ושטר דזה גדר עצמיו' וזה קנינו וכה"ג מחלק הירוש' ביבמות פי"ד גבי חרש ע"ש ויהי' נ"מ אם קטן בן ט' ייבם יבמתו ולמ"ד קידושין תופסין ביבמה ולשיטת רבינו והרמב"ן דהוה מן התורה רק לא נגמר יבמות דס"ח וקידושין דף י"ט וכ"מ אם קידשה אחר י"ל דבכסף ובשטר לא קנה ובביאה קנה וזהו כונת רבותיו של רש"י בכתובות ד"ג ובגיטין ל"ג ובכ"מ במה דא' שם תינח כו' שויוה רבנן כו' דפירשו דכל דמקדש בביאה כו' והוא תמוה מאד עי' יבמות דף קי"ח וסנהדרין דף י"א וכמה מקומות עיין שם ורצה לומר כך כמו דהוי ס"ד בכתובות דף ע"ד לומר שלא יהי' תנאי גבי קדושי ביאה ובאמת בתוספ' דקדושין משמע כן ור"ל

דזה מחמת דזה הוי עצם הנשואין ובזה לא שייך תנאי דגדר הך דקדושין דכ"ג ע"ב גבי יד עבד ובירוש' שם ותמורה דכ"ה דברי הרב כו' וב"ק דק"י ע"ב הילכתא גמירא הוא וב"ב דקל"ג וזבחים דע"ד ע"ב רחמנא אמר כו' וע"ז אמר הגמ' בכתו' וכמ"מ שם דזה המציאות עשו רבנן בכ"מ כו' ולא נשאר רק קנין כמו בשאר קדושין ומהני תנאי וזה ג"כ מה דאמרי' בכתובות שם ובכמ"מ אתקש הוויות להדי אהדדי ובזה הגדר כ' רש"י בשבת שם דבזה הפקיעו רבנן ונשאר רק הקנינא שלו וממילא כשמת הותרה ואין עלי' גדר דבר שבערוה, נחזור לענינינו ולכך מבו' בבכורות דכ"ח וברי"ה ד"כ הנ"ל דיכולין להכחיש את העדות ע"י דבר טבעי ובגדר שבא הרוג ברגליו מכ"מ מוכח בהך דב"ק דע"ד ע"ב דלהלקות לעדים מלקות עי"ז א"א רק בשהיו שם עדים אחרים המכחישין אותם וגם באמת הא בעי התראה למלקות ועי' כתוב' דל"ג ע"א עדים זוממין לאו בני התראה נינהו והיך שייך התראה גבי עדים שהוכחשו דב"ק הנ"ל ועי' בירוש' פ"א דמכות אך באמת ביאר הגמ' בכתובות דבאמת לפי לשון המשנה דמכות ד"ה ע"א שהעדים המזימין אומרים להם בלשון איך אתם מעידים כו' וזה הוי גדר התראה אך בלא קבלה וגם אז הוי לאחר גמר דין דשוב אין יכולין לחזור בהן כמבו' סנהדרין דמ"ד ע"ב ובאמת הך דכתובות הנ"ל ר"ל דהא עיקר העבירה של עדים זוממין הוי רק בשעת גמר דין וזה ר"ל הך דמכות ד"ב ע"ב תדע שהרי לא עשו מעשה ועי' ב"ק ד"ה וכתוב' דל"ב אך ר"ל דעיקר החיוב רק בשעת גמר הדין דקודם לזה יכולין לחזור בהם ג"כ ועי' רש"י מכות ד"ד ע"ב בד"ה עדים זוממין גו' דהוי אין בו מעשה פי' שם על עדים שהוזמו על עדות של ב"ג וב"ח ר"ל דבשאר עדים זוממי' חייבתן התורה מחמת ועשיתם לו כאשר זמם כמבו' שם אבל גבי ב"ג וב"ח החיוב שלהם משום לא תענה כו' דבאמת הם אין מעידין רק על אביו של זה שנשא גרושה וממילא הבן הוא בן גרושה וזהו באמת כונת הגמ' ברפ"א דמכות לו ולא לזרעו ר"ל דמה שהם נפסלין עפ"י עדותו זה ממילא ור"ל כך אם העדות שלהם הוא על המעשה והמעשה נעשה ע"י האב שהאב נשא גרושה או העדות הוא על הדין ועי' ביבמות דמ"ז דמבו' שם דשייך פלגי' דיבורא שזרעו כשרין והוא פסול ובב"ב דקל"ד מבו' דבחד גופא לא פלגי' דיבורא א"כ חזינן דזה ב' דברים ועי' בירוש' פ"ד דקדושין דהוי מחלו' אם גבי לפסול האשה שבא עלי' הפסול אם גם בזה שייך פלגי' דיבורא ע"ש וא"כ העדות הוא על הפעולה והפעולה עשה האב וכן נ"מ דהרי מבו' במכות ד"ה דאף אם העדים אין יודעין כלל שזה עשה דבר רק שהם מעידין שזה נתחייב בב"ד ליהרג בזמן כך והוזמו הורגין אותם אף דהם לא ידעו שום דבר כלל אך זה שייך רק ברוצח דאז א"צ שיהי' דוקא עדים שראו המעשה כמבו' בהך

דסנהד' דמ"ה ע"ב ובדברי רבינו שם אבל בשאר עדות דשם אין יכולין להורגו רק הני דנגמר דינא על פיהן א"כ לפי זה אם באו ב' עדים ואמרו שבב"ד פלוני נגמר דינו של זה על ידיהם בזמן פלוני וא"כ נעשה גמר דין שיכולין להורגו ובאו אחרים והזימום על זמן גמר הדין אז אין הורגין את העדים כיון דבב"ד זה שהעידו השקר לא נעשה כלל גמר דין ואין עדים זוממין נהרגין עד שיגמר הדין ומ"מ בלא הזמה נהרג משמעידין עליו דאף דצריך עדות שאתה יכול להזימה זה רק היכא דצריך לפסוק ולגמור הדין על פיהם אז צריך כל הני דרישות וחקירות דסנהדרין דף מ' עמוד א' אבל כיון שמעידים שכבר נגמר דינו דלפי דבריהם הוא גברא קטילא וא"צ גמ"ד לא איכפת לן, וע' מ"ש רבינו בהלכות ממרים בפ"ז ה"ט וסנהדר' דפ"א ודפ"ה, ובזה א"ש מ"ש הרי"ף ז"ל ב"ק פ"ז גבי עדים החתומים על השטר דאין שייך בזה גדר הזמה מחמת דיכולים לומר דלא הוה אז ע"ש ומ"מ לא שייך בזה לומר עדות שאי אתה יכול להזימה משום דכיון דקיי"ל דעדים החתומים על השטר כמו שנחקרו עדותן בב"ד הוי כמו לאחר גמר דין ולא צריך בזה יכול להזימה, ועמ"ש רבינו בה' רוצח פ"ב ה"ט דרק בד"נ ובספי"ז מה' מלוה ע"ש ועי' ב"ב דקנ"ט ע"א גבי הי' יודע לו בעדות בשטר עד שלא נעשה גזלן כו' דאחרים מעידים על כתב ידו וכגון שהוחזק כתב ידו בב"ד ור"ל כמ"ש הרשב"ם ז"ל שכבר נכתב עליו הנפק, ע"ש בתוס' ור"ל כך דלא משום דהחשש הוא שמשקר רק מחמת פסול התורה דאל תשת רשע כו' וצריך תחלתו וסופו בכשרות כמבואר ב"ב דקכ"ח ובתוספ' סנהדרין פ"ה, ובאמת מן התורה כיון דא"צ קיום הוה כמו שכבר נגמר הדין רק מדרבנן צריך קיום וכיון שנתקיים שיש עליו הנפק די בזה ומה לנו שנעשה גזלן אח"כ מאחר שכבר נגמר דינו, עכ"פ גם כאן לא איכפת לנו במה שאינו ראוי להזמה וכעין מ"ש התוספות חולין דף י"א ע"ב ד"ה וכי תימא, עכ"פ זה ר"ל הך דכתובות הנ"ל דאימתי יכולין להתרות בהן דהתראה לא הוי רק בזמן החטא וקודם שהעידו ונגמר לא חטאו כלל וא"כ לא שייך בזה התראה כלל דאז הוי ההתראה רק מילי בעלמא ואכמ"ל אבל להך דב"ק דע"ד ע"ב ע"כ צריך התראה ועי' במ"ש הרמב"ם ז"ל בהל' עדות פ"כ ה"ד דאין לעדים זוממין שגגה לפי שאין בם מעשה וע"ש בהשגו' ור"ל דאין החיוב על הפועל רק על הנפעל והוי בגדר רודף וגם דזה הוי בפני ב"ד עי' סנהד' דע"ח ויש בזה להאריך אם שייך גבי עדים זוממין דין של ובערת הרע עי' בתוס' רפ"א דמכות ד"ה כל מה שהביא' מן התוספ' אך בירוש' פ"א דמכות שם מוקי לה כגון כמו הך דשם ד"ו ע"ב דגבי ב' כיתי עדים והוזמה אחת מהן דהנידון והעדים זוממין שניהם נהרגין ובערת הרע קאי על הנידון ולא על עדים זוממין וגבי רוצח כיון דקיי"ל דמצמצם חייב בדיני נפשות סנהד'

דע"ו ע"ב חזינן דהחיוב הוא לא על הפועל אלא על הנפעל ולכך ס"ל להרמב"ם ז"ל בהל' רוצח פ"ד הל"ז דהיכא שנתערב רוצח שלא נגמר דינו עם נגמר דינם אוסרין אותם ולא כמו בשאר חיובין כמבו' בהל' סנהד' פי"ד ה"ז משום דגבי רוצח אם אח"כ נתברר מי הוא שלא נגמר דינו אז גומרין דינו אבל בשאר חייבי' מיתות כיון דאז אי אפשר לדונו הוי כמו יצא מב"ד זכאי, ולהכניסו לכיפה ג"כ לא כמו בהל"ח שם דזה אין עושין רק היכא דא"א לגמור דינו אבל היכא שיוכל להיות שיהי' גמר דין אין עושין זה רק אוסרין אותם וגם גבי שורים שהרגו את הנפש כך דהיכא ששור שנגמר דינו שנתערב בשורים אחרים מעליא אז פסקינן דסוקלין כולם אבל אם שור שלנג"ד נתערב עם נגמר דינם אז רק כונסין לכיפה ור"ל שמא יוכרו אח"כ וצריך לקיים בהם הדין עי' חולין דקל"ח ע"ב ודק"מ ע"א. עכ"פ הך דב"ק דע"ד ע"ב רק בשני כיתי עדים מכחישין זה את זה ואח"כ בא הרוג ברגליו אז יש מ"ד דלוקה אבל אם לא הי' כת אחרת מכחישם מחמת זה דבא ברגליו בלבד אין מלקין אותו אבל מכ"מ העדים הם נפסלין ע"י זה אבל בהך בסוטה ד"ו ע"א הנ"ל כיון דזה רק גדר מופת א"א לפוסלן ע"י זה את העדים רק אמרי' תגלי מילתא למפרע דסהדי שקרי נינהו ולכך מצריך קרא בספרי פרש' נשא פיסקא כ' דגדר סוטה נוהג גם לדורות וע"ש בספרי דממעט מקרא דאינו נוהג בזמן הזה ע"ש בפסקא י"ד ומה זה הא בוודאי צריך משכן ומקדש עי' סוטה דט"ז וסנהדר' ועי' סוטה ד"ז ע"ש בתוס' גבי איום אך ר"ל כך דלפי המבו' בסוטה די"ח דמשקה אותה על להבא וכן קיי"ל, אך כבר כתבתי דזה רק אם הי' קינוי וסתירה כדין ונטמאת בפעם שני' ואז פועלת המים הראשונים ששתה וא"ש שם, וזה ר"ל הספרי כאן דהוה קינוי פעם ב' בזמן המקדש ונסתרה לאחר שחרב אין פועל בה המים הראשונים ששתתה דזה הוה גדר דיני נפשות וצריך בהמ"ק וסנהדר', וכבר כתבתי בזה בהך מחלוקת דזבחי' דס"ב ע"א גבי מקום המזבח דכ"מ דזה נ"מ לדין א"א לברר הדבר עפ"י נביאים רק בגדר ראי' אף ע"י נבואה דזה עדיף מראי' חושיית וכן גבי אורים ותומים עי' יומא דע"ג בהך מחלוקת אם בולטות או מצטרפות אף דזה הוי הכל במראה הנבואה כמ"ש רבינו בסוהל' כלי המקדש מכ"מ י"ל דמהני גם לגדר דין ועי' בעירובין דמ"ה ע"א וגיטין דס"ח ע"א וביבמות דע"ט וזה תליא בזה ועי' שבועות דט"ז ע"א ובירוש' שם דצריך דוקא שניהם או"ת ונביא ומקשה שם ולמה זה ע"ש ועי' תמורה דט"ז ע"א גבי הני הלכות דנשתכחו בימי אבלו של משה ובקשו מאליעזר ומפינחס וכל אחד אמר בלשון אחר ע"ש והטעם משום דאליעזר הוי כה"ג ושואל באו"ת ושם הוי גדר ראי' ולכך מבו' ביומא דע"ג דגזירת או"ת אינה חוזרת דכתיב משפט ר"ל דזה עצם הדין ובגדר מה דמבו' בירוש' מגילה פ"א דהלכות לא

יתבטלו לעולם ועי' מ"ש הרמב"ם ז"ל בהל' אישות פי"ב ה"ט ע"ש ג"כ בזה הגדר וכן נ"מ בתמורה שם לשון שאמר להם יהושע ולשון שאמר להם שמואל משום דעי' בירוש' ספ"א דנדרים דמקשה על המשנה דלמה לא אמר במומתא של שאול דנקט של מ"ר ולמה לא מקשה ג"כ ושל יהושע כמבו' שבוע' דל"ו אך הגדר כך דבאמת לכאורה אינו מובן הא מבו' בנדרים דס"ה דמש"ר התיר שבועתו וא"כ היאך אפשר להתפיס בו כיון דכבר הותרה אך ככ"ב דכל שכתוב בתורה הדבר הוי נצחי ולא רק מה שהי' ולכך מצי תפיס בה וכן נבואת שמואל הוי ג"כ עצם ואף שמת הדבר ישנו מה שא"כ בשאר נבואות וזה ר"ל הך דברכות דל"א ע"ב ותענית ד"ה ושמואל כתב ספרו מה שא"כ בשאר וכן תליא אם משוח מלחמה מה דמבו' ביומא דע"ג ע"א אם ר"ל כשיטת רש"י וכן מבו' בירוש' פ"א דיומא וכמ"מ דהוא עצמו הי' לבוש בגדי כהונה גדולה בשעת שהוא יוצא למלחמה או רק כפי' רבינו שהוא שואל ועי' במה דפליגי רבינו ורש"י בהך דיומא הנ"ל גבי מה דנקיט שם כלפי שכינה מה ר"ל אם כנגד הארון כשיטת רבינו או כנגד או"ת כמ"ש רש"י דגם בארון הי' שם המפורש כמבו' בב"ב די"ד, ועי' סוטה דמ"ב ע"ב ובתוס' שם ד"ה לפני ובתוספ' שם אך זה תלי' במחלוקת הירוש' סוטה שם ושקלים מובא בתוס' עירובין דס"ד ע"ב איזו ארון הי' יוצא עמהם ע"ש, ועי' במ"ש רבינו בה' מלכים בספ"ו ובין שיש עמהם ארון כו' משום דלשיטתי' רק בימי נוב וגבעון ובגלגל הי' הארון יוצא למלחמה ולא בשילה וזמן מקדש, וע"ש בירוש' ובתוס' בעירובין שם דלכך נענשו בימי עלי, ובאמת נכנסו לפני ולפנים שלא כדין, ועי' רש"י ע"ז דכ"ד ע"ב ד"ה המהוללה וכ' שהי' שם ס"ת, והלוחות מבואר במדרש דשאול חטפן, ועי' בספרי פ' עקב פיס' ל"ח דמבו' שם דשם הי' רק שברי לוחות ואף דבירוש' מבו' דאז נטלו אותו הארון שהי' לפני ולפנים צ"ל כמ"ש משום דשאול חטפן וכמ"ד ארון אחד, ובאמת הנה רבינו בהל' כלי המקדש פסק דבזמן שהכהנים היו נושאים את הארון הוי צריכים ללך פנים כנגד פנים ומשם משמע דהטעם משום הארון גופא, ובאמת זה תלי' אם הארון הוה כמו אהל בפ"ע (עי' תו"י שבת ד"ח ע"א ובירוש' שם פ"א ופ"ה דעירובין) ועי' תוס' מנחות דל"ג ע"א לשיטת ר"ת ז"ל דמדמה זה לבימה, ועי' עירובין דף ל"ה ע"א, אך י"ל דבזמן שנושאים אותו בטל ממנו שם אהל ובגדר אהל זרוק כמבו' בכ"מ (עירובין דל"א) אך למה דייק רש"י שם בע"ז הנ"ל משום ס"ת ולא משום הארון עצמו אך י"ל דגם בארון שייך לומר ובאו פריצים וחללוה, עי' ע"ז דנ"ג ובנדרים דס"ב, ואף דכבר כתבתי די"ל דגבי כ"ש הנמשחים בשמן המשחה לא שייך בהם זה וזה ר"ל הך דיומא דע"ג לא בטל סיכוים וכן זה ר"ל הך דעירוכין ד"י ע"ב גבי מכתשת וצילצול מימות משה הי'

ור"ל דבזה א"ש מה שהקשו התוס' בשבועו' די"א ובפסקי תוס' שם הא כ"ש שנפגמו אין מתקנין אלא גונזין דזה רק בכ"ש של שלמה דהוי ע"י עבודה אבל כ"ש של מרע"ה שהיו ע"י משיחה לא פקעה מהם הקדושה לעולם דזה עצם קדושה, וזה ר"ל בסוט' ד"ט לא שלטו שונאיהם במעשה ידיהם אך מ"מ נראה דהארון אף שנמשח בשמן המשחה מ"מ לא הוה בגדר כ"ש של משכן ומקדש ואין מעכב, ולכך רבינו ז"ל לא הביא כלל גדר עשית הארון וכפרת ועי' סוכה ד"ה גבי כפורת טפח ויומא דע"ב אם יש עליו שם כלי ופסחים דל"ז גבי פנים ובדברי רבינו בהל' עבודת יוה"כ בפ"ג ה"ד דלפני הכפורת הוי טפח, ועי' מנחות דכ"ז דבבית שני לא הי' גם כפורת ורש"י פסחים דל"ח ע"ב ואף דמבוא' בתו"כ פ' אחרי דהוה מציאות בפ"ע לא רק בגדר כיסוי לארון ומשום דמבו' בכלים בכ"מ ספט"ז ופי"ב דכיסוי אין עליו שם כלי, ועי' יומא דנ"ה ובירוש' שם אם הי' צריך להזאות דלפני ולפנים שיהיו נוגעים בכפורת, ורש"י זבחים דמ"ז, עכ"פ י"ל דהארון אף שנמשח בשמן הקודש והוא קדשי קדשים וע"י הכנסתו לפני ולפנים בזה נתחנך קדושת לפני ולפנים ועי' שבועות דט"ו באופן הקידוש והארכתי בזה במ"א בהך דברכות דנ"ה בין עשיית משרע"ה ובין בצלאל וכן נ"מ במחלוקת דר"י ורבנן מנחות דכ"ז אם דוקא לפני הכפורת במיתה או גם מן הפרוכת ולפנים, ולכך ס"ל לר"י בזבחים ד"מ דההזאו' שעל הפרוכת ניק' בחוץ, ועי' בל' רבינו בה' פסולי המוקדשין פ"ב הי"ד דשינה שם מל' הגמ' גבי פרוכת ע"ש, אך מ"מ כ"ש גמור לא הוי ולכך לא חשבינן בגמ' ע"ז דמ"ג לחייב אם עשה ארון תבנית ארון וזה ר"ל הך דיומא דף נ"ב ע"ב ובירוש' שם סוטה דאמר להם יאשיהו אם יורד לבבל שוב לא יעלה ור"ל דח"ו אם יגלה תפקע הקדושה ממנו אף שנמשח ולכך דייק רש"י בע"ז דהוא רק משום הס"ת דהוא עצם הקדושה עולמית ולא שייך בה ח"ו שום חילול ובאמת מה זה אורים ותומים לא נתברר ורבינו ס"ל בהל' בית הבחי' ובהל' כהמ"ק דזה הוי ג"כ חלק מהבגדים ומה זה וע"ש בהשגות ולא ר"ל כמ"ש המפרשים ועי' יומא דכ"א ע"ב ושם ד"ה ע"ב מייתי קרא דזה מעכב וע"כ דזה עוד דבר לא מחושן ואפוד ממש ורש"י ז"ל כתב דהוי שם המפו' אך באמת נראה דר"ל מה שנכתב שם האבות בהחושן כמבו' ביומא שם ובדברי רבינו בהל' כלי המקדש וכן שבטי ישורון ובגירסת רבינו כתוב שבטי עם שם בן ב' אותיות וכן משמע בתוספ' חלה פ"א דמבו' שם שנשבע בציץ ובלבוש שלבש אבא ובשלמא בציץ הוי גדר שבועה משום השם אבל בלבוש מה זה (ועיין במה שכתב רבינו בסוף הלכות שבועות) וע"כ ר"ל כשיטת רבינו דמשום דחושן דכתיב בו ג"כ שם והני אם נחסרו מן החושן מאי דזה מבו' בתוספ' דמנחות פ"ו דאפילו אות א' מעכב אך זה רק

שמות השבטים המבואר בתורה ועי' ר"ה דכ"ו ע"א אבל הני כיון דרק לצורך שאלה באו"ת וא"כ בבית שני דלא היו משיבין מכ"מ כתב רבינו שזה מעכב וכב"כ בזה בחלק ב' אם צריך גם בהם חקיקה או די בכתיבה ולשון רבינו משמע שדי בכתיבה ע"ש וכן נ"מ גבי רמונים ופעמונים של מעיל אם נחסרו עי' זבחים דפ"ח ע"א וביומא דע"ב דקרא לו רק תכשיט כלי לא עצם והארכתי בזה די"ל דלכך כתיב רק במעיל לא יקרע אף דכל בגדי כהונה כן עי' יומא דע"ב וזבחים דצ"ה וגם הא עי"ז הם נפסלין כמבו' זבחים די"ח ע"ב וא"כ לוקה מחמת לאו דלא תעשה כן כמ"ש הרמב"ם בהל' יסודי התורה ובהל' כלי המקדש וסנהד' דנ"ו וכמ"מ רק די"ל דגבי מעיל ר"ל אף אם קרע ברמונים ואף דהני לא מעכבי מכ"מ עובר בלאו וכב"כ בזה ועי' סוטה דמ"ב ע"ב ובתוספ' שם הובא בתוס' שם אם גם בגדי כהונה גדולה היו במלחמה מחלו' שם ע"ש דנ"מ אם משוח מלחמה היה לובש בגדי כהונה או לא וכמ"ש, עכ"פ גם באורים ותומים אם זה נקרא גדר ראי' או רק בנבואה ונ"מ אם יש לסמוך עלי' על מילתא דאיסורא. ועי' בירוש' תענית פ"ד דלכך לא שבר מרע"ה את הלוחות אף דנאמר לו בנבואה כי שחת עמך כו' עד וירא את העגל כו' דאסור לאדם לדון אומדות חזינן דצריך דווקא לראות ונפקא מינה נמי לדין, מחמת לא תעשון כן דמכות דף כ"ב ומכל מקום מבואר ביומא דע"ה דמרע"ה דן דין ע"י בירור מהמן דזה הוה ראי' וכמו שכתבתי להך מ"ד בזבחים דס"ב שראו שהמלאך מקריב אף דזה הוה ע"כ במראה הנבואה ועי' יומא דס"ו גבי כרת דצריך דווקא ע"י עדים וה"נ גבי אורים ותומים אם נימא בולטות וכמ"ש. ע"כ השמטה]. והנה מהגמ' דסוטה ד"ו שם מוכח דלמאן דא' דאף כשיש עדים המים בודקין אותה ע"י זה שלא נבדקה היו מתירין אותה ומכחישין את העדים ואמאי וצ"ל דכיון שכ' התוס' בסנהד' ד"ח ע"ב דלאוסרה על בעלה צריך דרישה וחקירה ע"ש כאן חזינן דיש פסול בעדים ולא עבדינן דרישה וחקירה וממילא מותרת והנה רבינו בהל' סוטה פ"ג הל"ז והל"ח כתב דלאחר שהוא אומר לאשה בלשון שהיא מכרת כל הפרשה כותב במגילה בלשון הקודש אות באות מלה במלה ולפי הנראה הי' מתחילה קורא בלה"ק וכמו הך דמנחות ד"ל ועי' בגיטין ד"ס ובירוש' סוטה פ"ב דהוה מחלוקת שם איך היתה כתובה בטבלא ועי' תוס' יומא דל"ז ע"ב. ע"כ השמטה]. ובירו' שם פ"ב ה"ב מבו' שמהטבלא שבמקדש הי' קורא ומתרגם כל דקדוקי פרשה משמע שלא הי' מתרגם לי' תיבה בתיבה בלבד דזה באמת החילוק בהך דמגילה די"ז וד"ח בין תרגום לכל לשון ע"ש דתרגום ר"ל רק מילה במילה כמו שנכתב במגילה לא הפירוש וכב"כ בזה בהל' ק"ש דזה מחלוקת בין רבינו והראב"ד ז"ל אם גבי ק"ש דבכל לשון אם ר"ל גם כפי סדר התיבות או כפי סדר

הלשון ובאמת זה ר"ל רבינו בפי' המשני' ספ"ה דמע"ש דוידוי מעשר קורא הפרשה רק כמו שנתנה ע"י הנביא אף דמבו' במשנה דסוטה דנאמרה בכל לשון ר"ל שיתרגם רק מילה במילה ולא להפוך התיבות כמו בק"ש ועי' בירוש' מגילה פ"ב דפלי' בזה עם גמ' שלנו היכא דקורא מן מגילה הכתובה לפניו רק מתרגם לה אם זה הוי כקורא ע"פ או כקורא בכתב דהגמ' שלנו ס"ל דהוי כמו בע"פ והירוש' ס"ל דהוי כמו כתב וזה רק אם מתרגם מילה במילה ובאמת מה דסוטה אומרת אמן אמן עי' שבועות דל"ו ודכ"ט ע"ב דרל"ט דבאמן נכלל כל הדברים שאומר לה לא רק בגדר הסכם רק כמו שהיא אומרת כל הדברים שאומר לה וכה"ג עי' ברכות מ"א ע"ב גבי הלכתא דברים הבאים כו' ע"ש ברש"י ותוס' ד"ה הלכתא מה שהקשו על רש"י אך באמת נ"מ כך דבמשנה נקט פטור ור"ל דהברכה קאי גם על זה ונ"מ דאם שכח ולא בירך על הפת צריך לברך על הפרפרת וכן נ"מ בהך דשם דמ"ד ע"א דשם נקט גבי מליח ג"כ לשון פוטר ור"ל ג"כ כך, וכן נ"מ אם אח"כ אכל פת אחר אם צריך לברך על הפת, אם הוא בגדר פוטר א"צ לברך אבל אם נימא כדרב פפא דמ"א ע"ב אין טעונין כמו שפי' רש"י רצה לומר דאין צריך כלל ברכה אז אם אחר כך אכל מאותו המין צריך לברך עליו וכבר כתבתי במ"א דכל היכא שהפטור הוא מחמת הדין הוה כמו שעשה זה וזה ר"ל הך בשבת דקל"א ע"ב גבי ציצית הואיל ובידו להפקירה עי' בתוס' מנחות דמ"ד, ובאמת רב אדא בר אהבה ס"ל דציצית חובת טלית כמבו' שם דמ"ב דמברך עליו אך כבר כתבתי דזה לא נקרא בידו כיון דאינו לובש כלל או לובש בגד של ג' כנפות רק היכי דעושה פעולה שיהי' ע"פ דין פטור אז הוה זה בידו ועי' מכות ד"ח גבי חטבת עצים ושליח ב"ד ובתוס' קידושין דל"ח ע"ב ומ"ש התוס' מנחות דכ"ב דגבי משקה לא שייך לומר אפשר למבטל שיהא כבטל או להיפך משום דאם נסרח המשקה נתבטל מציאות המשקין, ועי' תוס' כתובות ד"מ ע"א גבי אי אמרה לא בעינא ע"ש ברש"י ותוס' ובירוש' מעשרות פ"א דמחלק שם גבי אם הפקיר קמה או הפקיר שיבלים דאם הפקיר קמה וזכה אף דפטור ממעשר מ"מ אם הקדיש חל עליו השם משא"כ אם הפקיר בשיבלים אז אם עבר והפריש לא חל עליו שם ובגדר נראה ונדחה דזה פטור דין וזה ר"ל הך דברכות דנ"א דמחלק שם כה"ג ור"ל כך הך דיחזור ויברך דר"ל אם צריך לחזור ולאכול עוד פת אחר ויברך ויתוקן גם על מה שאכל קודם וכה"ג מצינו סוף פסחים גבי ברכת הפסח וחגיגה דלשיטת רש"י דשם דס"ל דלא כרבינו סוף הל' חו"מ דאוכל גם קודם חגיגה פסח רק דאכילת פסח לבסוף לגמרי חזינן דאף דאכילת פסח לבסוף מכ"מ עי"ז נפטר החגיגה שאכל בתחילה ובאמת זה תלי' בנוסח הברכה אם בל' על כו' עי' רש"י פסחים שם דפליגי עם הרשב"ם

אם בל' על או בל' לאכול ובתוספ' מבואר כרשב"ם בל' לאכול אך רבינו ז"ל ס"ל כרש"י בל' על כו' וכן גבי מצה ומרור עי' בגרסת הראב"ד בסוף הל' ברכות, ועי' בתוספ' ברכות פ"ד וברש"י ברכות מ"ח גבי יברך את של זבח אך באמת הגדר כך אם הברכה הוא על הפועל או על הפעולה ועי' ברכות דכ"א ודל"ה גבי ברכות דשלפני' ודמ"ח ע"ב ע"ש ושם ג"כ אם הברכה הוא בפועל או על הפעולה וכן אם הברכה הוא נמשך על הלחם או בגדר פדיון דברכות דל"ה ואם נימא דזה הוא על הפעולה אם יאכל לחם אחר שכבר אכל קודם בלא ברכה אפשר שיתוקן מה שאכל קודם וזה ר"ל יחזור ר"ל דיחזור ויאכל עוד לחם בברכה והי"ז יתוקן על מה שאכל בלי ברכה, וכן י"ל דאף אם יאכל פרפרת אחר הפת שאכל בלא ברכה אפשר דיכול לברך ברכת הפת על זה הפרפרת, וע"ז אמר דלאחר אכילת שום צריך שיאכל דבר למתק השום וה"נ צריך לאכול פרפרת ולא עוד פת ויברך המוציא על הפרפרת, וכה"ג מחלק הר"ש בטבו"י פ"ב מ"ב מה דמבואר שם בתוספתא דאוכל אין לו טהרה ומשקה יש לו טהרה דאף דזריעה מטהר מהטומאה כמבו' בכ"מ זה לא ניקרא טהרה רק דנעשה פנים חדשות, עכ"פ לכך מבואר בשבת דקל"א הואיל ובידו להפקירם דזה הוה כמו פועל המציאות לא העדרי, ועי' תוס' זבחים דט"ז ע"ב גבי היתר לאיסורו וכ"כ בזה, נחזור לענינינו גבי הך דברכות דמ"א ע"ב דיש בזה ב' גדרים אם מחמת דא"צ ברכה כלל או מחמת דהברכה פטרתה, ועי' ירושלמי ברכות פ"ו דמבו' שם לחד מ"ד דלכן צריך לברך על מין ז' דאם יברך על אחר ויפטור את כל מין ז' נעשה כטפל ויתבטל מברכה דמעין ג' ע"ש, והנה בלשון הגמ' דשבועות דל"ו וכן בירוש' פ"ב דסוטה דא' שם דרק דסוטה צריכה לומר אמן ולא בשאר שבועות ובאמת הא בספרי פר' נשא פיס' י"ב ופי' י"ד מבו' דכל שבועות הדיינים צריכה אמן ע"ש ועי' במכילתא פר' משפטים פ"כ מבו' ג"כ כן ולא כמ"ש התוס' שבועות דל"ח ע"ב דמוכח דס"ל דא"צ אמן ועי' במכילתא שם פר' ט"ז דאין משביעין בע"כ ומה ר"ל כיון שצ"ל דוקא אמן וכן הך דשבועות דל"ו ע"ב דמבו' שם לר"מ דמפי אחרים אינו חייב רק בב"ד ור"ל שבועת הדיינים ולכאורה תמוה כיון דגם בב"ד ליכא שבועה רק עי' מה שהוא אומר אמן א"כ הוי כמושבע בפ"ע וגם ע"כ היכא דעפ"י דין צריך שבועה כמו מודה במקצת וכן גבי קרקע לר"מ פטור כיון דצריך דוקא ע"י ב"ד וע"ש בירוש', ובהך מחלוקת דשבועות דל"ז ע"ב גבי קרקע ור"ל אם קפץ ונשבע או אף אם נשבע ע"י גלגול ג"כ פטור מקרבן וכמו דמבו' בב"ק דק"ה ע"א אין משלמין חומש כו' ועי' בתוס' ב"ק דס"ב ע"ב ד"ה יצאו ושבועות דמ"ב ע"ב וכן ס"ל לרבינו גבי קטן בהך דב"ק דק"ו ע"ב דאם נתן כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול דאף דחייב שבועה כמ"ש בה' שכירות פ"ב

ה"ז מ"מ מקרבן ומכפל פטור וכמ"ש רבינו פ"ד מה' גניבה ועי' בירוש' מעש"ש פ"ג אך לדברי רבינו בה' גזילה בפ"ח מבו' דשייך גזל הגר בקטן וכמבו' ב"ק דק"ט ע"ב חזינן דיש בזה חיוב קרבן אך יש לחלק כגון גדול שלא הביא עדיין שתי שערות כשיעור וכ"כ בזה וכן נ"מ להך דב"ק דק"ו למ"ד שבועה קונה ודוקא שבועה שהדיינים משביעים כמבו' שם דלגבי אמן הוי כמושבע מפי עצמו ושם רק לשון אמן אך מלשון רבינו בה' סוטה פ"ג ה"ז משמע שגם בסוטה אצ"ל דוקא אמן רק בכל לשון שהיא מכרת, וכ"כ בזה במ"א במה דמבו' בסוטה ד"ז ודי"ד דצריך לאיים ע"ש מחמת המגילה דילמא האיום הוא משום השבועה, וע"כ כמ"ש רבינו בה' שבועות פי"א ה"ט דטענת ספק אין בה איום ועי' בסוטה ד"כ ע"ב גבי זכות תולה וקשה תיפוק לי' מחמת השבועה וע"כ כמ"ש דנ"מ כגון אם בשעת השבועה שכחה שזנתה, ועי' כריתות דכ"ו ע"א במאי דמקשה שם מספק סוטות שעבר עליהם יו"כ ובמ"א אב' ואין כאן מקומו. ע"כ השמטה]. וגבי שבועת סוטה שאני דאף דהיכא אומרת אמן מכ"מ כיון דשם בלא שמשביעה כהן לא כלום הוא ע"כ הוי ג"כ כמו שבועה מפי אחרים ולכך בירוש' רפ"ב דסוטה יליף מאמן דסוטה לקבלה ולא לשבועה כמו בגמ' דידן משום דיש נ"מ גבי סוטה כגון אם בשעת שנשבעה וקבלה עלי' שבועה שכחה שזנתה אם המים בודקין אותם דזה הוי לדידן שבועת אונסין עי' שבוע' דכ"ו ודכ"ח ע"ב ותוס' גיטין דל"ה ועי' נזיר די"א ע"ב ע"ש ובאמת בירוש' שבועות פ"ג לא ס"ל כן ועי' בירוש' שם פ"ח סה"ב דמספקא לי' שם אם שייך קרבן שבועת בטוי גבי שבועת סוטה עכ"פ לדידן איך ראי' מה שאין המים בודקי' אותה שהיא מותרת שמא בשעת קבלת שבועתה שכחה וע"כ צ"ל דשם החיוב הוא בגדר קבלה וכן נ"מ לרבה דס"ל בשבוע' דל"ז דכופר בדבר שיש עליו עדים הוי השבועה כפירת דברים בעלמא וע' בפלוגתא דשמואל ור"י ב"מ דמ"ג ע"ב וכ"כ בזה וא"כ מאי מקשה הגמ' בסוטה ד"ו גבי סוטה שיש לה עדים במדינת הים נימא דהטעם דאין כאן שבועה אך זה רק אם השבועה הוא בגדר דין אבל אם זה רק על המציאות אז שפיר הוי שבועה ועי' בדברי רבינו בהל' שבועות פ"ב דגם אם השביע בן נח או קטן וענו אמן הוי כמו שהוא נשבע אך גבי סוטה לא שייך זה דשם צריך דוקא שבועת כהן וזה ר"ל שיטת ר"ת הובא בר"ן נדרים ד"ב ע"א דהוי כמושבע מפי אחרים וככ"ב בחלק ג' וכן נ"מ לשיטת הראב"ד ז"ל דס"ל דמלקות לא לקי רק בשם המיוחד אם השביעו חבירו בשם המיוחד והוא ענה אמן אם זה הוי כמו שם המיוחד שילקה וכן כתבתי בזה גבי היכא דצריך עומד על גביו אם זה הוי כמו שהעומד ע"ג עושה הדבר או דמצרפין מה שחסר לזה של זה ועי' ביומא דמ"ג גבי הזאה דקטן שיש בו דעת לחד גירסא ולחד

גירסא אף אין בו דעת דזה תליא מה דקיי"ל דהמזה צריך לכוין אם צריך כונה להזאה או כונה לטהרה אך לצרף דעת של האשה המסייעתו לא מהני משום דאשה פסולה לזה דלא עדיף מיניה ועי' בירוש' ברכות סופ"ז היכא דהשמש מוציא את בה"ב בברכה אם הוי כמו שבע"ה מברך דא"צ לברך על כל דבר או לא עדיף מברכות של השמש והארכתי בזה היכא שצריך לעשות הדבר בזה אחר זה ואחד עשה כן ואח"כ בא השני ואמר שגם הוא כן אם מותר זה לכתחי' כיון שאצלו נעשה זה בבת אחת עי' תוספ' סו' דמאי ועי' בהך דערכין ד"ח וד"כ גבי שני ערכי עלי אם הוי זה כמו בבת אחת או לא. עכ"פ לגבי סוטה כיון דכן גזרה התורה ב' דברים שיהי' המשביע כהן והאשה אומרת אמן דהוי כמו שניהם בב"א מפי אחרים ומפי עצמן ובאמת מלשון הירוש' דסוטה פ"ב שם נראה דס"ל דדוקא אמן אבל לא במשמעות אחר וכמוהן וגבי שאר שבועות מהני זה כמ"ש רבינו בפ"ב מהל' שבועות הל' א' ועי' סנהד' ד"ס גבי אף אני כמוהו דמהני וברי"ף שם על דס"ה דגם הן מהני וכן כ' רבינו בהל' עדות פ"כ ועי' נזיר דכ"א גבי ואני אך מדברי רבינו פ"ג מהל' סוטה נראה דאף דסוטה א"צ לומר דוקא אמן רק גם בשאר לשון אך רק פירוש הלשון ובגדר קבלת הדברים וכמבו' בירוש' הנ"ל ונ"מ ג"כ דגבי פר' סוטה הקריא' של הפר' בל"ק והתרגום שמתרגם לה צריך דוקא ע"י כהן משא"כ גבי פר' משוח מלחמה לפי' הרמב"ם ז"ל במאי דנקט בגמ' כהן מדבר וכהן משמיע ר"ל לא כרש"י דר"ל הכהן משוח מלחמה דהוא משמיע רק הכהן אחר דכהן אחר משמיע מה שהמשו"מ מדבר והנה באמת נראה דלדידן הי' ב' פעמים הכהן משמיע לה א' קודם השבועה וקודם הכתיבה בזמן שהי' צריך להשביע הי' מתרגם לה מלה במלה וע"ז עונה אמן ואח"כ כותב ואח"כ עוד הפעם הי' משמיע ושם הי' מברר לה כל הדברים כמבו' בתוספ' סוטה פ"ב הנ"ל כמו בהך דסוטה ד"ט ע"ב ודכ"ח ע"א דמודיע לה כהן ע"ש ובדל"ב ע"ב, עכ"פ היכא דמתרגם לה מילה במילה ס"ל להירוש' פ"ב דמגילה דזה הוי כמו קרא מן הספר וכבר כתבתי בדברי התוספ' תרומות פ"ד גבי אם בשנת מעשר עני קרא מעש"ש אם ר"ל הדין דמעש"ש או דר"ל הפירוש של המלה עי' עירוכין ד"ד ע"ב גבי מפרש בערוכין דליכא השג יד מ"מ כתבו התוס' שם ד"ה לאמר דאם אמר הרי עלי ערך פלוני שהוא בן עשרים מ"מ לא הוה כמפרש אף דזה מבואר הערך בתו' כיון דזה דין וכן במה דמבו' בזבחים ד"ד גבי תודה לשם שלמים ע"ש דיכול להקריב ולא אמרינן דהוה כמו שמחשב לאכול חוץ לזמנו ועי' במנחות דמ"ט ע"א דאמר שם כן דזה הוה כמו מחשבת פיגול אך צ"ל כיון דקיי"ל במנחות דמ"ו ודמ"ז ע"ב דאם נפרס הלחם של התודה לאח' שחיטה קודם זריקה חל עלי' דין שלמים י"ל דנאכל לב' ימים ועי' רש"י

מנחות דע"ח ע"ב גבי שחטה חוץ לזמנה מפרש ע"מ לאכול כו' ולא פי' ע"מ להקטיר או לזרוק עי' מעילה ד"ג ע"ב רק משום דס"ל דלכך ס"ל לר"י דגבי חוץ לזמנו קידש הלחם דאם נימא דלא קידש הלחם שוב הוה כמו שלמים וא"כ לא הוי פיגול וכ"כ בזה וכן בהך דב"ב דס"ג ע"א גבי ע"מ שהמעשר שלי אם ר"ל חלק העשירי או מעשר כדין מעשר ובירוש' פ"ה דדמאי אמר שם דאם זרע דבר שפטור מן המעשר צריך גם כן ליתן לו חלק עשירי אך י"ל דצריך לשלם לו מה שהפסידו ע"י זה שפטור מן המעשר ובגדר מבטל שדה חבירו דירוש' פ"ו דב"מ ופ"ט וכן י"ל דלכך חייב ברפ"א דכתובות ודף נ"ז בהגיע זמן ולא נשא אותה דמעלה לה מזונות אך דאינו מובן דהא חיוב מזונות הוא דין מחמת חיובי התורה שארה או תקנת חכמים ורק אם נשא וכאן מכ"מ הא לא נשא וע"כ צ"ל דזה הוי בגדר שבת ובגוף דחייב כמבו' ב"ק דפ"ה ואף דמבו' בחולין דפ"ב דהלוקח שוחט בראשו' ואם שחט המוכר זכה ואף דע"י זה לא יוכל הלוקח לשחוט עפ"י דין מכ"מ פטור וכן בהך דיבמות דכ"ד גבי יבום דמצוה בגדול וע"י זה זוכה בנכסים ואם קדם הקטן זכה ולא מצי תבע לו לגדול הפסד הנכסים דיהא בגדר שבת וע"כ משום דזה רק דין ממילא ועי' כתוב' דמ"ז ע"א מבו' דלס"ד אף דהתו' זכתה לאב להכניסה לחופה מכ"מ יכולה לתבוע ממנו שכר פקעתא וכן בהך דב"מ די"ב וקדושין דט"ז גבי מציאות אמה העברי' דשייכה לאבי' מכ"מ מה שע"י זה לא עשתה מלאכה להאדון בזה הזמן צריך לשלם להאדון ומה זה החיוב אם נימא גדר שבת הא היא ע"כ קטנה וקטן שהזיק פטור וע"כ צ"ל משום דמבו' שם בע"א גבי מציאות קטן לאביו דבשעה שמוצא מוריצה לאביו ור"ל כך דבאמת הקטן א"צ לה רק שיודע שאביו רוצה אותה וקטן אדעתא דאבוה עביד עי' שבת קכ"א ע"א וקדושין דכ"ב ע"ב עבד קטן כבהמה כו' וא"כ האב גורם להגבהת המציאה ועי' בקדושין דכ"ו ע"א וב"ק דצ"ח דכל היכא דהדבר הוגבה על ידו הוי זה גופא גדר הגבהה וא"כ הוי כמו שהאב עצמו הגביה ולכך זכה בו והוי כמו שהוא הזיק ועשה גדר שבת באדון ולכך נוטל האדון מן המציאה. אך גבי הך דחולין דפ"ב שם י"ל דהוי כמבטל חנות חבירו די"ל דפטור עי' בירוש' ב"מ פ"ה דהוי שם בעי' ובזבחים ד"ז ע"א גבי תודת ראובן לשם תודת שמעון אם זה נקרא שנוי קודש ע"ש בתוס' ובמנחות ד"ג ע"ב גבי מנחות מחבת לשם מנחות מרחשת וגבי חטאת חלב לשם חטאת דם ע"ש דיש נ"מ אם לשם חטאת דם או לשם דם וברמב"ם בהל' פסו' המוקד' בזה ובפיר' המשני' רפ"א דזבחים לשם עושה החטא או לשם עושה החטאת. ואף למ"ד כשר מ"מ לא עלה כמ"ש רבינו בה' פסהמו"ק פט"ז הח' ט' ובה' ק"פ פ"ב ה"ו ואף דכשר מ"מ לא עלה משום דהוי כמו שינוי בעלים דאף היכא דלא

פסל מ"מ לא עלה וזה ר"ל רש"י מנחות ד"ג ע"ב ע"ש עכ"פ הירוש' ס"ל דתרגום מלה במלה הוי כעצם וזה ר"ל הרמב"ם ז"ל בפי' המשני' סוף מע"ש הנ"ל גבי ודוי מעשר דקורא בלשו"ק ור"ל כנ"ל ועי' בפסיק' זוטרתא דמבו' שם ג"כ דקורא בלש"ק וע"כ כנ"ל וכמ"ש וכשיטת הירוש' וכן גבי כהן קודם כתיבת פר' סוטה הי' משמיעה רק תרגם של מילה במילה ולכך כתב הרמב"ם ז"ל בה' סוטה פ"ג הכותב על המגילה אות באות ומילה במילה ועי' במה דפליגי גמרא שלנו לפי פי' רבינו בסנהד' דנ"ו וד"ס גבי עדות על מגדף אם הי' להעדים אומרים הלשון כמו שאמר המגדף בעצמו ואף דע"י זה נמצא גם הם אומרי' זה וכמבו' בירוש' שם דאומרים רק השמות ולא הדבר מפורש ובירוש' נזיר פ"ב גבי מי שאמר הריני נזיר ע"ש וכ"מ. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ג

אינו לוקה. עי' ירושלמי מגילה פ"א דמשמע דטפל לשם הוי ג"כ איסור דאורייתא במחיקה מדמביא ראיה מציץ. אך באמת זה תליא מה הקדושה בטפל אם משום עצם דהוי כמו יד לשם או משום השם ונ"מ אם נמחק השם ע"י סיבה אם מותר למחוק הטפל, ועי' בשבת ד' קט"ז ע"א אלא כתב אזלא קדושתייהו ועי' בירושלמי פ"ק דמגילה גבי חרב הכרך ונעשה של גוים וכו':

[ממהדורא תניינא: וכל הנטפל לשם מאחריו כו'}. נראה דזה רק גבי ס"ת דשם בשם מלבד קדושת הדין יש בו ג"כ גדר קדושת פה כמ"ש הראב"ד בסוה"ל שבועות ולכך קיי"ל דצריך לקדש מפורש בפרט עי' תוס' מנחות דמ"ב ע"א ולכך נתקדש גם הטפל בגדר יד להשם עי' חולין דקכ"ח ובדברי רבינו לקמן בהל' עבו"ז ולכך ג"כ מבו' בירוש' דסוטה פ"ב ופ"ג דכל המגילה של סוטה נתקדשה אגב השם שכתב לה אבל אם כתב שם בפ"ע אז הקדושה רק גדר דין וכן הדין גבי קרבן בין בנדר בין היכא דחייבה התורה הבאת הקרבן והקרבת הקרבן ועי' במעילה די"ט ע"א בהך דר"י ור"ש ותוספ' שקלים ובירוש' פ"ב דשקלים ובספרי פ' נשא פס' כ"ט שהוא חייב בטיפול הבאתם ובתו"כ פ' מצורע וברש"י נזיר דמ"ד ע"ב ור"ל דעד פתח אהל מועד חל עליו חיוב התורה של ההבאה ואם מתו שם אז חייב מחמת ההקרבה וגבי מחוסרי כפרה יהי' נשאר מחוסר כפר' אך מ"מ קיום ההבאה כבר קיים, וכן נ"מ די"ל דשוב אין עליו דין דבל תאחר ובזה יש לבאר לשון הירוש' פ"א דר"ה הל' א' מה דמייתי שם ברייתא דואל פתח אהל מועד לא הביאם ור"ל דאם אמר הרי עלי קרבן ודמיו עלי' דמבו' במנחות דק"ח דהוקבע, ואם הביאו אל פתח אה"מ ושם מת די בקרבן קטן וכ"כ בזה, וכן נראה לדידן דס"ל דשעבודא דאוריית' והיורש חייב לקנות ולהקדיש מה שנתחייב אביו קידושין י"ג וכ"מ כיון שהביאם לעזרה מיד

נפטר ולכך פסק רבינו בה' עירוכין פ"ב ה' ח' גבי כל הספיקו' בנדר דהנודר עצמו ספיקו להחמיר וגבי היורש להקל דגבי נודר עצמו החיוב לבד השעבוד הוא על הגוף ולכך ספק להחמיר אבל על היורש רק מחמת שיעבוד הנכסים, והארכתי בזה בהך דעירוכין דכ"ז גבי מקדיש דכופין את המקדיש לפדות מטעם חומש ושאר דברים, גבי יורש כה"ג מאי אם כופין את היורש דהרי גם הוא צריך להוסיף חומש אם כופין ע"ז משום רווח הקדש כיון דהוא לא הקדיש וכ"כ בזה, וזה ר"ל הך דב"ק דס"ט ע"ב גבי מה דיליף מקרא דאם גאל יגאל כו' דאף דממון גבוה הוא מ"מ אוקמי רחמנא ברשותו ור"ל מזה הפסוק ילפינן בתו"כ וזבחים ד"ו דיורש ג"כ צריך להוסיף חומש אף דהוא לא הפריש הדבר, עכ"פ יש בזה שני גדרים וכבר כתבתי דאף דקיי"ל דעירוכין לא קדיש עד דמטי ליד גזבר מ"מ אם הפריש הכלי או מעות שזה יהי' לצורך תשלומי העירוכין חל ע"ז ג"כ גדר הקדש כדמוכח מסנהדרין דט"ו והוי כמו הקדש חדש ונ"מ אם צריך להוסיף ע"ז חומש, ועי' בעירוכין די"ד ע"ב ור"ל דהיכא דשילם בעד העירוכין ואח"כ פדה אותם מיד הגזבר א"צ לשלם חומש כיון דהקדושה חל ביד הגזבר, כמבו' חולין קל"ט אך אם דהתפיס המטלטלים לצורך העירוכין חל עליהם הקדש חדש וכה"ג כ' התוס' נידה ד"ו ע"ב ומנחות דע"ו גבי חלת תודה קודם ששחט עליהם הזבח, אם הפריש הד' חלות שיהי' לצורך תרומת לחמי תודה חל עליהם קדושת פה ע"ש, ובאמת נראה גבי שקלים דלפי המבו' בירוש' שקלים פ"ב ה"א דאם הפריש שקלו חל עליו הקדושה מיד ע"ש דהוי מחלוקת דר"י ור"ל כהך דחולין דקל"ט משום דמתחילה חל קדושה גדר קרבן יחיד עליו וכ"כ במ"א דאז יש עליו דין דאסור ליתן באתנן זונה לא כמו גבי כספים דמבו' בתמורה ד"ל ובה' איסו"מ דלא חל כלל דשם לא הוי גוף קרבן משא"כ בשקל באתנן זכר אז חל עליו האיסור דלא תביא כו' ואח"כ כשבא ליד גזבר נהפך לפנים חדשות מתרומות הלשכה של ציבור וכמבו' בירוש' שם בפ"א ובפ"ב, עכ"פ מיד שהפריש השקל נתקדש ומועלין כמבו' בתוספ' פ"א דשקלים ופ"א דמעילה ובדברי רבינו סופ"ו ובאמת י"ל דהוה בגדר קדושת הגוף והך דשקלים פ"ב ה"ב מבוא' דכ"ז שלא תרמו עליהם דאז הוי כמו שבא ליד הגזבר לא מעל שם מיירי שהוא לא הפריש השקל רק נתן לחבירו שהוא יוליכו לתתו לשולחנו וכ"ז שלא תרם הגזבר אין לו קדושה וכן מבו' בפ"ג ה"י דשקלים בדברי רבינו ורק כמו גזל ועי' בערכין ד"ו ע"א בתוס' ועי' בהך דשבת ד"צ גבי מקק ספרים דמבואר שם דצריך גניזה ודקט"ו ע"א ודק"ג וכמ"מ ובב"ב ד"כ גבי בלה ומגילה דכ"ו ע"ב אך שם לא בגדר קדושה רק בגדר איסור הנאה אך נ"מ דיש דברים שהם אסורים בהנאה ולכך צריך לכלות אותם ויש דברים שמחמת שצריך לכלות אותם לכך הם אסורים בהנאה ויש דברים שהם

אסורים בהנאה וצריך לכלות אותם ועי' סנהדר' דנ"ה ע"א דאמר שם גבי אשירה השחת שרוף וכלה מלבד איסור הנאה שלהם ולכך אפר ע"ז אסור בהנאה לעולם כמבואר בכמה מקומות עי' סוף תמורה, אך נ"מ אם אפרן הם אסורים בהנאה כללית או משום לא ידבק כו' עי' חולין דפ"ט וע"ז דל"ד ותמורה ד"ל ע"ב ורש"י ע"ז דמ"ו ושבת ד"צ ע"א וכ"מ ונ"מ לפי מאי דקיי"ל דגבי ע"ז חייב אם נהנה אף בכ"ש כמ"ש רבינו בה' ע"ז ובה' מאכא"ס ועי' שבת דפ"ג ע"ב וד"צ ע"א אם גם מהאפר שלהם חייב בכ"ש אם יש ע"ז ג"כ שם ע"ז וכ"כ בזה והנה כבר כתבתי במ"ש התוס' יבמות דק"ד דגבי ע"ז של ישראל לא אמרינן הגדר דכתותי מכתת שיעורא משום דשם נקט בע"ז דנ"ב גניזה, ועי' שם ברש"י דנקט הלשון דכשהיא שלימה גונזה, ור"ל דכל הנקברים דסוף תמורה הוא בשביל סיבה אחרת לא שטעונה קבורה מחמת עצמה משא"כ בזה הגניזה מחמת עצמה ועיין בתוספות בבא קמא דף ע"ו ע"א ועיין בתוספות ישנים יומא ד"ס מאי דמחלקים בין קבורת מת לקבורת הני דע"ז דס"ב ע"ב גבי אבן שנסקל כו' וכן גבי גניזה דעגלה ערופה עי' ע"ז דכ"ט ע"ב בתוס' שם ועי' כריתות ד"ו ע"א דגרסינן שם גם גבי עגלה ערופה גניזה לא לשון קבורה המבו' בכ"מ ונ"מ דגבי עגלה ערופה ג"כ הוא דין בעצם וכמבו' באדר"נ שאסור להזיזה ממקומה ובאמת ר"ל דגם מקום הגניזה נאסר בשביל זה לא מחמת לא יעבד בה ולא יזרע ובאמת כתבתי בזה במ"א דהך מחלוקת דירושׁ' סוטה פ"ט גבי שיעור מקום תפיסתה של העגלה ערופה לא מחמת הני לאוי רק דקבורת עגלה ערופה אוסרת כמו גדר מת, וכבר כתבתי דהא דקיי"ל דגבי מת קרקע עולם אינו נאסר זה רק ליטול ממנו עפר אבל עצם הקבר אף בקרקע עולם כל זמן שהמת מוטל שם אסור וכמו בטומאה ועי' עירובין דל"א וכן הדין בעגלה ערופה וזה נ"מ בין גניזה לקבורה דהיכי דנקט בגמ' ל' גניזה גם המקום נאסר וקונה את מקומו, ועי' בכורות די"ב ע"ב גבי פטר חמור ובירושׁ' נזיר פ"ז ה"א, ובאמת זהו כוונת הגמר' מגילה דכ"ו ע"ב במאי דאמר שם דעושה אותן תכריכין כו' וזוהי גניזתן דר"ל דאף דבאמת הארכתי דהחיוב דתכריכין הוי זה חלק מהקבורה והך דמעש"ש פ"ה ועי' יבמות דע"ד וכ"מ ובתוס' שם דע"ג ולא נתתי ממנו כו' הוי זה בגדר כל דבר שבחובה אינו באה אלא מן החולין ועי' בתוספ' נדרים פ"ב גבי מודר הנאה דמותר לעשות לו תכריכים שאין הנאה למתים ור"ל דאף דמבו' ביבמות דס"ו ע"ב דהמת קנה אותן וא"ש מה שהקשו התוס' סנהדר' דמ"ח גבי עור המת דתכריכין שאני דקנינהו ולכך אסורים וכן בגדר קבר יש בו שני גדרים אם משום משמשין ואז הקרקע מותר ואם בגדר עצם המת שבטל לו גם קרקע אסור וכמ"ש, ולכך אמר דהני מטפחות דבלו לא מחמת דבטלינן להמת רק דזהו גניזתן, וכן הדין גבי אבנים מנוגעות עי' בתו"כ פ' מצורע

שיהא מקומם טמא דגם המקום שפינו אותן שם טמא ובתוס' דנגעים הובא בר"ש פי"ב מ"ו וגם קרקע שעמד שם הבית טמא בגדר תפוסה ג' אצבעות וכמו בנזיר דס"ד ועי"ש בנגעים פי"ג מי"א בר"ש. נחזור לענינינו וכמו הך דע"ז דף נ"ב ע"א גבי כלי שרת שנפסלו ובדברי רבינו בהל' כלי המקדש וכמו דקיי"ל גבי חטאות המתות דפקע קדושתן כמבו' בתמו' דכ"ב ומעילה ד"ג וד"י ע"ב ועי' בכורות דט"ז וכמ"מ בש"ס וכמו קדשים שמתו וקדשים שנעשו טרפה עי' תמו' די"ז פקע קדושתן ונעשין איסורי הנאה דאורייתא ועי' רש"י מעילה ד"ב וד"ג ע"ב ובנזיר וכמ"מ ותוס' קדושין דנ"ז ע"ב ומעילה די"ב ודט"ו שם ר"ל רק דהקדושה שלהם פקעה אבל אסורין מן התורה וכמו הך דבכורות דט"ז וכן שחוטי חוץ עי' תוס' ב"ק דע"ו שהקשו דיהי' להם פדיון ועי' בלשון הרמב"ם בהל' פסולי המוקדשין פי"ח דמוכח שם דאסור משום לאו דלא תאכל כל תועבה אך זה רק היכא שעבר האיסור וכגון הך דזבחים דק"ח גבי שנים ששחטו ועי' רש"י קדושין דמ"ג דדייק רק דפטו' מחטאת וי"ל דחייבין משום הך לאו דונתצתם כו' לא תעשו כן עי' ע"ז די"ג ע"ב וכמ"מ דזה י"ל דגם שנים חייבין וגם י"ל דרק מקרבן פטור' אבל כרת חייבי' ועי' רש"י סנהד' דע"ח וע"א אם יש לחייב שנים על פעולה אחת וב"ק ד"מ בתוס' ופסחים דפ"ה, וכן בהך דין דתמו' די"ב ע"ב גבי הקדיש עובר במעי אמו ובד' רבינו בהל' מעה"ק פי"ח הי"ג דדייק שם דאינו חייב משום שחוטי חוץ והרמב"ם ז"ל כתב דאסור ואינו לוקה ואף דהא מבו' בתוספ' פ"ג דתמור' דעובר אסור באכילה בשחטה והטעם משום דמיו כמו יוצא דופן ביתום דע"י זה פקע קדושת הגוף ונעשה רק קדושת דמים עי' תמורה די"ז ובכורות דמ"ב ובד' רבינו בהל' תמורה פ"ד אך באמת זה תליא אם יוצא דופן הוי פסול הגוף וזה תליא בפלוגתא דר"ש ורבנן גבי יוצא דופן עיין חולין דף ס"ט עמוד ב' בכורות דף נ"ז וברמב"ם בזה בהל' בכורות גבי מעשר בהמה ודי"ט לר' טרפון וחולין דף ע"ד ע"ב ודף ל"ח ובודאי פסול לקרבן רק מכ"מ לא הוי פסול הגוף וכמו בבן פקועה דחולין דע"ד שם ע"ש בתוס' וא"כ לפי זה אמאי אינו חייב משום לאו דלא תעשון כמו בע"ז די"ג ע"ב אך לפי המבואר שם דאף למ"ד דמטיל מום בקדשים גם בגרמא חייב כמבו' מנחות דנ"ו זה רק במטיל מום משום דיש בהלאו שני גדרים אחד משום הדבר בעצמו וא' משום דע"י זה נפסל הדבר הנשאר והוא איסור נמשך דהדבר ישנו ופסול ע"י גרם שלו אך זה רק שייך היכא דהדבר נשאר קדוש רק דהפעולה עושה בו שלא יוכל ליקרב או שאר דברים אבל אם ע"י זה פקע הקדושה לגמרי אז האיסור רק משום הפעולה ולא משום הנפעל ולכך גבי מטיל מום אף גרמא חייב דהא קדושת הגוף בע"מ הקדושה עדיין יש עלי' אבל היכא דעשה פעולה שע"י זה תפקע הקדושה לגמרי מהן אז החיוב רק על עשי' ואז רק בעושה

בידים וכן מוכח מהך דע"ז די"ג ע"ב גבי גיסטרא ע"ש ולהיפך היכא דאין מתכוין לזה אף דהוי פס"ר מכ"מ להנפעל ליכא חיוב רק על הפועל וזה שיטת רש"י בכורות דכ"ה ודל"ד ולקמן אבאר זה ועי' בתמו' די"א ע"א ובאמת בהך לאו דלא תעשו עול כו' דבבא מציעא דף ס"א ע"ב ובבא בתרא דף פ"ח ע"ב ודף פ"ט ע"ב ובדברי רבינו בה' גניבה פ"ז ופ"ח הנה בגמ' איתא בב"מ דאזהרה הוא על טומן משקלותיו במלח ע"ש דהחיוב הוא משעת עשי' ור"ל בשעת הטמנה דזה וודאי דאם עשה לכתחילה המדה או המשקל חסירה אין בו הלאו דלא הוי זה מידה כלל כ"א מד' אחר' אבל אם נטל משקל שלם וטומנו במלח שיחסר, ע"ז שייך האזהרה כיון דכבר יש עליו שם המשקל והא דמבואר יבמות דכ"א וב"ב דפ"ח דלית' בתשובה ר"ל דלפי המסקנא בב"מ עיקר הלאו הוא רק ע"ז על הגרם שיגרום חסרון בהמשקל ובזה לא שייך הישבון, וכן כתבתי במה דמבו' מדברי רש"י ב"ק דצ"ח ע"ב דשורף שטרותיו של חבירו אף קטן חייב לכשיגדל, שם משום דבמה שנשרף לא פקע החוב רק אין לו במה לגבות והוה כמו גירי דידי' תמיד עי' ב"מ דמ"ד משא"כ בשאר הזיקות ובגדר הך דיבמות דצ"ב דס"ד לומר דהוה כמו קלא דקמי נישואין כיון דצריכה היתר ב"ד ור"ל דההיתר הוא נמשך לא עבר ונפסק וכמ"ש התו' חולין דצ"ו וכבר כתבתי בזה נחזור לענינינו עי' בתמורה דף י"א עמוד א' ובאמת הפירוש שם להיפך ולדי קדשים במעי אמן הם קדשין הוי עלי' קדושת הגוף פרטי שוב כששחטן פקעה מהן קדושתן כמו ב"פ ויוצא דופן ויתו' אבל למ"ד בהוויתן מ"מ קודם שכלו לו חדשיו בטל לאמו ויש עליהם קדושת האם ועי' בלשון רבינו בהל' מעשה הקרבנות פ"א הי"ט דכתב שם להיפך ואף דכלו לו חדשיו הוי קדוש כאחד מאברי' ובהל' תמורה פ"ד ה"ג נקט רק בלא כלו וצ"ל דנ"מ דכאן לא שייך לומר שיהי' קדוש בפ"ע דאם לא כן יהי' חל עליו שם ולד חטאת ולמיתה אזלא ופקע קדושתו ולכך אמרי' דבטל לגבי אמו וכמו אחד מאברי' ואף אם הולד חי ואף דהרמב"ם פסק בהל' מא"ס דב"פ שכלו לו חדשיו ויצא חיים חייבין על חלבו כרת דרק שחיטת אמו מטהרתו ולשאר דברים הוא מציאות בפ"ע כאן גבי חטאת מוכח מדבריו להיפך ומהני לו זריקת אמו ועי' זבחים דצ"ח ע"א במה דנקט שם דלא חל על בע"ח גדר נותר דלכאורה קשה הא משכחת גבי חטאת מעוברת ששחטה וזרק דמה ויש בה ב"פ חי וכלו לו חדשיו אף דלכמה דברי' הוי כחי עי' חולין דע"ד ע"ב מכ"מ חל על בשרו גדר נותר והזריקה מתרת לו כמו דאשכחן בהך דמעילה ד"ו ע"ב וד"ז וזבחים דקי"ב דזריקה אחת מהני לשתי החטאות ועי' בירוש' דיומא פ"ה ה"ד דאמר שם הכל מודים דפר משיח ועדה דדי שיהא כדי הזי' אחת לשניהם והטעם כיון דלמדין זה מזה כמבו' בזבחים דל"ט ובאמת נראה בהך דמבו' בזבחים דס"ה ע"א

גבי לאכול כחצי זית כו' דהיכי משכחת לה גבי קרבן עוף דבעולה ליכא אכילה ובחטאת ליכא הקטרה ודוחק לומר דזה אתי' כר"א עי' מנחות די"ב אך נראה דכיון דמבואר בקרא עי' כריתות ד"י ויומא דמ"א וזבחים ד"צ גבי מטמא מקדש במזיד קן חטאת ועולה תחת חטאת בהמה (תחת כבשה) שם ה"א דמצטרף המחשבה דהוה כמו אחד ולכך מבואר ג"כ בזבחים דס"ז דלר"י עולת העוף שעשאה כמעשה חטאת נמשכת ונעשה חטאת ע"ש דס"ח ע"א בתוס' וה"א דמצרף המחשבה קמ"ל וא"כ משכחת דגבי קדשים יהי' מציאות דחלב מותר וגבי חולין חייב כרת ועי' כריתות ד"ד ע"ב במה דא' שם דלכך צריך קרא כרת לחלב קדשים משום דהותר מכללא ע"ש ור"ל כמ"ש במ"א דאלי' של כשב בקדשים אם אכל ממנה חייב גם משום חלב דרק בחולין או בהאלי' של שור ועז בקדשים אבל גבי כבש כיון דשם קריבה בגדר חלב חייבין עלי' ג"כ משום חלב וכן הוא בתוספ' חולין פ"ז וכן בתו"כ יש מיעוט דעל פסולי המוק' פקע מהאלי' שם חלב דקדשים ומותרת לזר לאחר פדיון ועי' בכורות דט"ו ע"א במה דמקשה שם גבי חלב של פסוהמו"ק מחמת צבי ואיל ע"ש ואמאי לא מוקי זה לגבי אלי' של פסוהמו"ק וההיתר הוא לא משום דהוי גדר חולין רק משום דהוה גדר צבי (חי') וכן יהי' נ"מ גבי שה קדשים שמתה אם האלי' שלה יש עלי' טומאת נבילה, אם המיתה גורמת הטומאה או מה שאין בה במה לטהר ועי' בהך מחלוקת דחולין דע"ד גבי אבר עובר מת היוצא קודם שחיטת אמו אם טהרה אותה שחיטת אמה אח"כ וכן קודם שחיט' מאי וע"ש בתו' דע"ב ע"א ד"ה לחכמים וד"ע ע"ב ד"ה מ"ט ובבעל המאור שם, ובמ"ש רש"י דקכ"ז ע"א ד"ה האבר דכיון דאנן קיי"ל חולין דע"ג ע"ב דמיתה עושה נפול חזינן דהמיתה גרמה הטומאה והמיתה צריכה שתהי' בכל הפרטים, ועי' ביצה ד"ז גבי בשר המדולדל ואח"כ מת העוף דאין לטמא בבהב"ל ובתוס' זבחים ס"ט ע"ב בשם ר"ח דשייך שם גדר מיתה על אבר א' בד"ה אי, עכ"פ יהי' נ"מ דאף דקיי"ל קדשים שמתו פקע קדושתן כיון דאז עדיין שם קדשים עליהם ועל האלי' שם חלב ועי' חולין דל"ח ע"ב זה פירש כו' ודקכ"א ע"ב וב"ב דקל"ז ע"א גבי מתנות שכמ"ר וה"נ י"ל גם בעובר וכן י"ל גבי לובן כוליא חייב בקדשים ובזה יש לפרש הך דכריתות די"ד ע"א ועי' תוס' חולין דצ"ג וכן חוטין של חלב כוליא של מוקדשין עי' תוס' חולין דצ"ג ודקכ"ו ע"ב ותוספ' פ"י דחולין. עכ"פ גבי קדשים שמתו וגבי חטאות המתות דפקעה מהן קדושה וכן כלי שרת שנפסלו היכא דלא חזיא לכלום וטעונין גניזה עי' ע"ז דנ"ב וזבחים דפ"ח וכמ"מ ובד' רבינו בהל' ביהב"ח ובהל' כלי המקדש ולא דמי לכתנות כהונה שבלו דקדושין דנ"ד דשם הם ראוין לפתילות עי' שבת דכ"ב וסוכה פ"ה ובירוש' שם ובדברי רבינו בהל' כלי המקדש ובהך דיומא ד"ס ע"ש ושבת ד"צ וה"נ גבי

היכא שנמחק מקום שנכתב בהס"ת השמות אף דמבו' בשבת דקט"ז דאזלא כתב אזלא קדושתו מכ"מ קדושה ליכא אבל איסור הנאה יש ועי' בתוספ' פ"ב דסוטה ובספרי פר' נשא פיס' י"ז גבי אם לאחר שנמחקה המגילה אם הקלף כשר לכתוב עליו מגילת סוטה אחרת ומבו' שם דלא ובתוספ' מבו' דצריך לגנוז זאת וי"ל ג"כ משום זה ואף דשם כך מצותה דעומדת למחיקה והוי בגדר בגדי לבן של יוה"כ דהם עומדין ג"כ לגניזה ועי' בירוש' סוטה הובא בתוס' ד"כ גבי מי סוטה לאחר מחיקה אם יש בהם קדושה ע"ש ובאמת י"ל ג"כ דנ"מ אם קלף של מגילת סוטה צריך עיבוד לשמה ועי' מנחות דמ"ב ע"ב וכמ"מ. עכ"פ אותיות הנטפלין לשם לאחריה' דקדושין י"ל רק בס"ת ושאר אבל כותב שם בפ"ע אז לא חל קדושה על הטפל לאחריו כיון דאין זה מן הצורך אך עי' בתוספ' דידים הובא בד' רבינו בהל' אבות הטומא' פ"ט ה"ט גבי משיחת הרצועות שתפרן לספר מטמא את הידים וכן גבי תיק של ספר מטמא את הידים ועי' ירוש' שבת פט"ז גבי מצילין תיק של ספר דרק בזמן שהוא טפל לו ועי' בירוש' פ"א דמגילה דמביא שם ראי' דאות שלפני השם לא קדיש דהרי בציץ האות שלפניו נחלק ור"ל דזה הוי כמו תיבה בפ"ע דלמד וכבר כתבתי בזה דזה מחלוקת בשבת דקט"ו ובירוש' סוטה פ"ב אם יש על אות אחת שם בפ"ע ורבינו ס"ל בה' תפילין פ"ה ה"ג דגם אות אחת הוה מציאות ונ"מ ג"כ אי הני סימניות דשבת דקט"ו ור"ה די"ז אם הם נחשבים ממספר האותיות דקידושין דף ל' דס"ת ותהילים או רק סימנא בעלמא וכמו בסוכה דנ"ג ע"ב וא"כ י"ל דגם בציץ כיון דהן נחלקין הוי כמו תיבה בפ"ע ועי' בירוש' מגילה פ"א גבי הא ד

ה לשם דהוא ג"כ הוי כמו תיבה בפ"ע ונ"מ ג"כ דהנה גבי חושן בתורה מבו' רק פעם א' גדר פתוחי וגבי אפוד וכן גבי ציץ מבו' איזה פעמים והטעם דהנה מבו' בגיטין ד"ו וכן פסק רבינו לקמן בהל' ס"ת דיותר משלש תיבות אסור לכתוב בלא שרטוט ע"ש בפ"ז ובהל' יבום פסק דרק שתים מותר לכתוב ולא שלש א"כ כך דגבי אפוד הוי נכתב על אבן אחת ששה שבטים דהיינו שש תיבות ולכך מלבד החקיקה של האותיות צריך לשרטט מקודם אבל בחושן דכל תיבה ותיבה הוי עצם בפ"ע אי"צ זה וגבי ציץ וכן גבי גורל של יוה"כ עי' ירוש' פ"ד דיומא דשם ג"כ הוי כתוב כך וכן היו חקוקין אם נימא דאות א' הוי ג"כ בגדר תיבה בפ"ע יהי' תליא במחלו' דגיטין הנ"ל דמלבד החקיקה הי' נצרך גם שרטוט ונ"מ ג"כ למ"ש לקמן בה"ד במה דפלי' רבינו והראב"ד ז"ל במה שדייק שם רבינו גבי שם של שתי אותיות דהוי מקצת שם המפורש דמאי נ"מ לן בזה דכל שמות אינם נמחקין ועי' בהך דשבועות דל"ה וע"ז דף י"ח גבי אד אם מותר למחוק ע"ש אך נ"מ אם רצה לכתוב שם בן ב' אותיות וכתב אות א' לבדה אם זה נמחק כיון דהוי מקצת שם

המפורש ואף אם נימא דאות א' אין בו שום מציאות מכ"מ כאן אסור מחמת שם המפורש ועי' רש"י ערובין די"ח ע"ב ובהך דב"ב דקס"ו ע"ב גבי ילמד וכן י"ל נ"מ היכא דנתכוין לכתוב כל השם רק לא השלים ס"ל להראב"ד ז"ל דגם בשאר שמות אינו יכול למחוק דלא כרש"י בשבוע' שם וכמו הך דמנחות ד"ח גבי אם דעתו למלאות ראשון ראשון קדוש וכב"כ בזה בהל' כלאים פ"י ובאמת הנה בירוש' שבת פ' האורג מבו' דהכל מודים בכותב את השם דרק אם השלים אז חייב והארכתי בזה דר"ל דדי אם השלים במוצ"ש דהיינו שהתחיל לכתוב קודם בין השמשות והשלים במוצאי שבת אבל לא השלים לא דס"ל דזה אינו דבר מצטרף ח"ו רק עצם פשוט ואינו מתחלק ובאמת נראה לי דזה ג"כ כונת הגמ' במגילה די"ז ע"א גבי למפרע דלא דיליף לה מקרא דיהי שם כו' ע"ש ברש"י ור"ל ג"כ דשלא כסדרן בשם פסול ולכך מבו' בירוש' פ"ה דברכות ולקמן בהל' תפילין פ"א הט"ו דהכותב את השם אסור להפסיק בשעת כתיבה ע"ש הטעם משום כונה ובאמת הטעם דהוי מציאות אחת וא"א לחלק ועי' במ"ש רבינו לקמן בהל' שקלים פ"א גבי שקל דצריך ליתנו בבת אחת ועי' במה דפליגי הרמב"ם עם רש"י בהך דשבת דצ"ז ע"ב גבי נתכוין לזרוק ד' וזרק ח' או נתכוין לזרוק ח' וזרק ד' אם זה דומה לכתב שם משמעון ע"ש ורבינו ס"ל דדומה ור"ל אם עיקר החיוב היא הזריקה רק דבלא הנחה לא נגמרה הזריקה או עיקר החיוב הוא ההנחה וכן הך דכריתות דט"ו ע"א במה דאמ' שם לר"א נ"מ גבי קצירה וגבי ביאה ע"ש דאפשר לערב שתי גרוגרות בבת אחת ומה ר"ל אם הוי בשני עוקצין ב' גרוגרות בענף אחד או דהוי בפרי א' שיעור ב' גרוגרות אם גם ע"ז יש הגדר דשני גרוגרות ועי' נזיר ד"ז במה דמחלק שם בין זמן לשערות ולמקום אם זמן הוי נקודה אחת או שטחי ועי' בהך מחלו' דנידה דע"ב ע"ב בהך דר' יוחנן ורי"ל גבי י"א יום כו' אם הוי מציאות אחת או נפרדין וס"ל לרי"ל דהוי מציאות אחת ולא נחלק ולכך היכא דבזה החלק א"א שתהי' זבה גדולה לא חל עלי' גם שם זבה קטנה ור"י לא ס"ל כן ובאמת זה ג"כ הגדר במה דפלי' בכמ"מ אם חצי שיעור אסור מן התורה ר"ל אם הוי גדר הצטרפות או גדר נקודה וכן מה דפלי' ביומא דע"ג ע"ב גבי או"ת אם בולטות או מצטרפות ר"ל ג"כ זה הגדר וכמ"ש אם כל אות הוי מציאות בפ"ע ולשיטת התוס' בכמ"מ שבת דכ"ח ודס"ב וערובין וכמ"מ דס"ל דגבי תפילין הוי רק אות שין הל"מ חזינן דגם אות אחת הוי מציאות ועי' תוס' יומא ד"ח ע"א ובדברי רבינו לקמן בהל' תפילין פ"ג ה"א דגם ד' הוי הל"מ אך י' ע"ש בהי"ג ובאמת לגירסא הראשונה בשבת דס"ב גם זה הוי הל"מ אך נ"מ דגבי ד' מבואר מנחות דל"ה ע"ב וכמ"מ שהראה הקב"ה למשה מסיני וע"ש בתוס' ורש"י ברכות דכ"ג וכן כתב רבינו שם בהי"ג שא"א להודיע צורתו אלא בראיה ונ"מ דאף

למ"ד בסנהד' דכ"א ע"ב דבתחילה נתנה תורה בכתב עברי ועי' זבחים דס"ב ע"א מכ"מ צורת הקשר של ראש צריך דוקא שתהא כמו ד' בכתב אשורי א"כ לפי זה הוי בתפילין של ראש ב' אותיות ולקמן בהל' תפילין אבאר דמ"ד דס"ל ביומא ד"ז ע"ב גבי ציץ שלא יסיח דעתו ממנו מקרא דתמיד ר"ל דאם מסיח דעתו אז הוי בגדר פסול בלבישה ושוב אינו מרצה על טומאה וזה תליא בהך מחלו' דפסחים דל"ד גבי היסח הדעת אם זה הוי פסול הגוף או רק פסול טומאה וס"ל שם כמ"ד פסול הגוף וא"כ הוי בגדר מחוסר בגדים וצריך לחזור וללובשו דבאמת כיון דהציץ הי' רק ב' אצבעות כמבו' בסוכה ד"ה וא"כ היכא דהו' עליו שלא כמצוותו אין עליו שם בגד כלל, עי' זבחים די"ט ושבת דס"ג ע"ב דהוי רק גדר תכשיט ע"ש ועי' תוס' נזיר דנ"ד, ועי' זבחים די"ח דנקט שם שני בבות לבש ב' מכנסיים כו' ויתור ע"ש ברש"י ובירוש' שם הוה מחלוק' מהו יתור, אם יתור הוא שני בגדים השייכים לכהונה, וא"כ מה דמרבה שם מקרא דכהן הדיוט שלבש בגדי כה"ג מחלל עבודה ובוודאי גם ציץ בכללו וא"כ לשיטת הראשונים תוס' סוכה דף ה' וביומא דע"ב בתו"י דהציץ הי' על הפדחת והוא שלא במקום בגדים וגם גדר בגד אין עליו כיון דאין בו ג' וא"כ מדוע פוסל העבודה וע"כ כיון דגבי כה"ג הוה זה גדר בגד חל עליו שם יתור בגדים ועי' חולין דקל"ח גבי כיפה של צמר ומ"ש הרי"ף ז"ל בפ"ו דשבת דהוה רק שני אצבעות ולכך אין עליו שם ייתור בגדים, והך דזבחים די"ט בהך מחלוק' גבי צלצול קטן באמת הטעם מחמת קרא דבד שלא ילבש של חול וע"ש בירוש' סוף עירובין הנ"ל ובמאי דפליגי רש"י ותוס' בזבחים שם גבי תפילין אם יש עליו שם בגד לגבי ייתור ע"ש, עכ"פ גבי ציץ הוי היסח הדעת פסול בהדבר והוי כמו מחוסר בגדים דנפסלה העבודה וכן גבי תש"ר כן ונ"מ דכב"כ דתש"ר הלבישה דבר הנמשך דכל רגע ורגע שהוא לבוש מקיים מצוה מה שא"כ בש"י המצוה היא מה שלובש ועי' שבת דקנ"ג ע"א ושמן על ראשו כו' ולכך יש ג"כ נ"מ גבי היסח הדעת בין של ראש לש"י [השמטה למ"ש בגדר דשבת קנ"ג ושמן על ראשך כו' ור"ל כמו דמבואר בכריתות ד"ז דשמן המשחה של כה"ג הוי קדוש לעולם ופועלת בו לעולם שכל רגע ורגע הוא נתקדש על ידיו ולכך מבואר שם דחייב על השמן שבראשו ולכך רק בכה"ג מבואר בגמ' שם דאם נטל השמן מראשו ונתן על מעיו חייב וא"ש מה שהקשה התוי' יומא נ"ט ע"ב וד"ס אבל במלך כה"ג פטור דלא גרע ממלך בן מלך וכ"כ בזה, וכן הדין בתפילין אבל בציצית כתיב בכל עת ואף דגם זה הוה מצוה נמשכת עי' תוס' סוכה דף ל"ט וביבמות דף צ' ע"ב עי"ש מ"מ הוה הזמן בגדר הך דמכות דף כ"א ע"ב גבי כלאים כדי פשיטה ולבישה עי"ש וה"נ גבי ציצית כן ועי' בירוש' ברכות פ"א ה"א דעת הוא כ"ד רגעים ועת א' מכ"ד בעונה עי"ש ועי' בירוש'

מכות פ"ב על קרא עת רצון וה"נ זה השיעור ולכך נקט בכל עת. ע"כ השמטה]. וכן דייק רבינו בה' תענית גבי ט"ב דרק של ראש ובזה י"ל הך דסוכה דכ"ה ע"ב דא' שם רב גבי אבל ביום ראשון פטור מן התפילין ולכאורה מאי ק"ל הא זה מחלו' תנאים במו"ק דכ"א ע"ש אך נ"מ דאף למד"א דחו"ה חייב בתפילין וכן ס"ל לרב עי' תוס' מו"ק די"ט ע"א ומנחות דל"ו ע"ב ע"ש דאז ליכא גדר אבל וטרדה מכ"מ תש"ר פטור מלהניח דשם הוי היסח הדעת פסול עצם. ועי' רש"י זבחים ד"ק ע"ב גבי אונן ביו"ט לגבי קרבן דאסור בקדשים וה"נ כן ועי' כריתות דכ"ו ע"ב גבי חטאת העוף הבאה על הספק ואחר נודע שילדה ודאי אם יכול לאוכלה וזה תליא אם שייך באכילת קדשים גדר דיחוי לא מחמת חשש טומאה רק מחמת פסול הגוף עי' תוס' ב"מ דנ"ג ע"ב ותוס' זבחים דס"א ע"ב דפלי' בזה ופסחים דק"כ ע"ב גבי לס"ד מאי בוקר בוקר שני אם יכול לאוכלו ביום ע"ש וזה תליא אם שייך לומר בזה גדר דיחוי וראי' מדחזינן גבי בת כהן שנישאת לישראל ומת בעלה דחוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק עי' דס"ח ודפ"ז דיבמות וע"ש דנ"ו ע"א דנקט שם לשון קדושה וכבר כתבתי ביבמות דנ"ו ע"א נקט קדושה ודנ"ז ע"א נקט קנין ונ"מ די"ל למאי דס"ל שם דנ"ז גבי פצוע דכא כהן אם נימא דמותר לישא גיורת וכן פס' רבינו בה' איסו"ב פט"ז ה"א דמ"מ אסורה לאכול בתרומה דרק בת גרים לדידן דהיינו כגון שנתגיירה אמה מעוברת דלכהן אסורה כמבו' בה' איס"ב דרק אם הורתה ולידתה בקדושה ולפצוע דכה מותרת אז מותרת לאכל בתרומה אבל גיורת עצמה לא, וכמבו' בירוש' יבמו' פ"ח דיש עלי' שם זונה ע"ש, ולכך דייק רבינו בה' תרומות פ"ז הי"ג רק בת גרים כל' הגמ' אך נראה דלגבי קדשים מ"מ אסורה דשם צריך גדר קדושה דכיון דמותרת לממזר כמבו' א"א להתירה לאכול בקדשים ע"י אישות ועי' במאי דפליגי רבינו והראב"ד בה' איסו"ב פי"ח ה"ג, וכבר כתבתי בזה במ"א במה דמבו' בגיטין דל"ח גבי המקדיש עבדו ובירוש' קידושין פ"ג ופ"ד לשם קדושת ישראל דר"ל כמ"ש רבינו בפ"א מה' מחוסרי כפרה דאף דהוה גר גמור לאחר מילה וטבילה מ"מ לגבי אכילת קדשים עדיין לא נגמר הגרות שלו ואסור, מלבד גבי עבד כנעני לאחר מילה וטבילה דשם אוכל בשביל הרב ולאחר שחרור צריך להביא קרבן ע"ש עכ"פ חזינן דלגבי אכילת קדשים היכא דהפסול הוא בעצם הוי גדר דיחוי ואסו' לעולם ועי' במה דפלי' בזה רש"י ותוס' ביבמות דס"ח ע"א ד"ה אי ודפ"ז ע"א גבי אם היתה ארוסה לישראל ומת אם אוכלת בקדשים וכן אם היתה מעוברת מישראל בלא אישות וכן נ"מ לפי מה דמבו' בסנהד' דס"ג ע"א דכ"ז שיש דם בכוס אסור לאכול הבשר דע"כ ר"ל לאחר שנתן מתנה אחת, עכ"פ דאם לא נתן ל"ל קרא ועי' פסחים די"ג ודע"ז וע"ח דאף לר"ש דאמר כל העומד

לזרוק זה וודאי דאסור לאכול קודם שזרק ועי' כריתות דכ"ד ע"ב אך ר"ל לשאר מתנות או לשירים דכ"ז שישנן בכוס אסור לאכול וכן נ"מ למה דמבו' ביומא דס"א ובנגעים גבי לוג שמן של מצורע דמתנות הראש אין מעכבות, ועי' בל' רבינו בהל' מח"כ ספ"ד דאמר שם דקוד' שנתן כו' הוי כמו בחטאת קודם זריקה ובאמת הא מבו' בזבחים דמ"ד הובא בדברי רבינו מהל' מעילה פ"ב ה"י דלאחר זריקת דם אין בו מעילה אך י"ל דבה' מחוסרי כפרה ר"ל קודם נתינת השמן להכף וכבר כתבתי בזה בפ"ב מהל' נזירות דזה ב' גדרים דהלוג שמן הוי ג"כ בגדר מנחה וע"ש בזבחים מ"ד ע"א ע"ש ברש"י ובנגעים פ' י"ד מ"ו ע"ש בר"ש ועי' זבחים דע"ו ע"ב אך מ"מ י"ל דכל הני רק אם נשפך השמן אבל אם עדיין ישנו אסור לאכול מן התורה וכמו הך דסנהד' דס"ג הנ"ל וזה ר"ל ג"כ הך דזבחים דנ"ו ע"א גבי דם נפסל בשקיה"ח ויליף מקרא ביום זבחו יאכל ע"ש ברש"י ותוס' ור"ל דכיון דהוה שקיעה"ח ולא נתן הג' מתנות והשירים דנפסלים ושוב מותר לאכול הבשר ועי' מ"ש בעה"מ חולין ד"פ ע"ב אם נאבד הכוס ואח"כ נמצא אם מותר באכילה ועי' בהך דתמו' דכ"ב ע"ב גבי אבודה בכוס ע"ש ברש"י ובאמת נראה דגם גבי מצות מילה דברים המעכבים בה לא הוי דברים נפרדים רק מציאות אחת דהרי למד"א שבת דקל"ה ע"א דודאי ערלה כבושה דההטפה דוחה שבת ע"ש חזינן דהטפה עושה כמו שמל ובגדר דהפעולה שנעשה מאלי' ע"י הדבר שהוא עושה כעת נעשה כמו שהוא עשה וכעין מ"ש התוס' מעילה דכ"א ע"א לחלק בין טל שירד על הפירות אם עשה איזו פעולה בזה אח"כ הוי כמו שהוא עשה כל המעשה ובין גדר זיעה בעלמא דזה נקרא בכונת מכוין וזה רק גדר סיבה מאליו ועי' במ"ש רבינו בס' המורה ח"א פע"א שיש דברים שהם רק ממילא ועי' במ"ש הבעה"מ פ"א דסוכה על די"ג גבי אגד בידי שמים ובכריתות ד"ה ע"א הקב"ה יודע בהכרעות ר"ל דאף דבר ההכרחי הוא ג"כ בגדר ההשגחה ועי' במנחות דפ"ז ע"ב במה מחלקן ביד דא"א שיהי' מצומצם ובמ"ש התוס' שם דע"ו ע"ב ובד' רבינו פי"ג בהל' מנחות שכ' לשון באומד כי כן הדין ובמ"ש התוס' מנחות דכ"ג ע"א גבי שירי הלוג ועי' בירוש' פי"א דתרומות דבעי שם דאם מיצה בכוונה אם הוי כמו יתר דכוונת התור' כמו הרגילות ועי' תוס' שבועות דכ"ז ע"ב גבי אם נשבע על הכיכר שיאכל ונשאר פירורים וכ"כ בזה בהך דכתובו' דצ"ח ע"ב גבי תרומה באומד ובמה שכתב הרא"ש נדרים דף ע"ה עמוד ב' גבי זמן הדבור של ההפרה אף במקום דא"צ זה הוי כמו מציאות לא מחמת ההכרחי ובירוש' חלה פ"א גבי בזמן שאין ביה"מ דאז ליכא הקרבת העומר והאיר המזרח מתיר מכ"מ הזמן של שיעור ההקרבה גם בזמן שאינו מעכב ולכך רש"י במנחות דס"ח ע"א כתב על האיר המזרח דהוא הנץ החמה אף דבכמ"מ מבו' דהוא קודם משום דצריך

עכ"פ זמן ההקרבה ועי' בכריתות די"ח ע"ב גבי אם נימא דידיעת ספק מחלק גבי יוה"כ זמן שאפשר להודע הוי מחלק וכמ"מ עכ"פ חזינן דהמציאות פועל כמו שנעשה הכל על ידו וה"נ ההטפה הוי כמו שכל הדברים הנעשים ממילא נעשין על ידה הרי דהוי הכל מציאות אחת אך לשי' ר' בה' תרומות פ"ז הי"א ס"ל דהטפת דם ברית זה מצוה פרטית ולא שייך כלל לגדר ערלה ובאמת כ"כ דלשיטת רבינו דהטפה אינו מעכב לתרומה אך מ"מ לאכילת קדשים שפיר מעכב דשם צריך דוקא מהול ולא רק שלא יהא ערל וזה ר"ל הך דיבמות דע"א ע"א לר"ע ע"ש וא"ש מה שהקשו התו' שם, ועי' בירוש' ביבמות שם דיליף זה מקרא דהמול ימול בנולד מהול אך זה רק גבי ישראל אבל לגבי גרות ס"ל דאם נולד מהול ונתגייר אז ההטפה מעכב לגרות אבל אם נמול כשהי' ב"נ אף לא לשם גרות ולא לשם מצוה רק לרפואה הטפה ודאי בעי רק לא מעכב להגרות כלל ורק לאחר שטבל דאז הוי ישראל גמור אז מוטל עליו החיוב להטיף דם ברית גדר מצוה ולא תיקון ולקמן בהל' מילה אבא' בזה ונ"מ ג"כ דבאמת נראה דאף דאנן קיי"ל כר"י בע"ז דכ"ז דאשה כשר' למול וכ"כ בז' זה רק למצות מילה אבל לגבי גירות היכא דהמילה הוא מגדרי הגרות כמ"ש אז אשה פסולה למול דזה הוה בגדר משפט ואשה פסולה אבל כה"ג גם בגר אשה כשירה למול דזה רק למצוה והך דשבת ד' קל"ג ע"ב גבי אם לא גמר בשבת דחייב שם ר"ל דגמר כל המילה רק דהגמר הוי במוצ"ש וכן משמע מלשון רבינו בהל' שגגות פ"ב הל"ט דמיירי שגמר המילה רק לא בשבת ולכך חייב ובאמת נראה דמה דא' ר"ש בשבת דק"ג ע"ב ועשה אחת כו' דרק עד שישלים ר"ל ג"כ אם השלים במוצ"ש דאז למפרע חל עליו שם מלאכה וע"ש דק"ד ע"ב בהך דרב ששת שנטל לגגו של ח' ועשה שני ז' ע"ש ברש"י שכ' והספר צריך לכך ומה ר"ל דהנה באמת גבי כתיבה בשבת אם החיוב משום שכתב או משום הפעולה של שתי אותיות ונ"מ היכא דעשה רק פעולה שע"י זה נעשו אותיות אם חייב כמו כאן גבי נטל לגגו דח' ובאמת למה לא אמר שם דחייב גם משום מוחק כיון דעי"ז נתבטלה האות והוי אות גדולה ע' שבת דע"ה ע"ב גבי מחק ועי' בירוש' שבת פ"ז ה"ג יש שהוא מוחק נקודה אחת וחייב שנים כו' אך שם ר"ל כגון שהשלים הספר ע"י זה וכן הוא בתוספ' פי"ב דשבת דנקט שם הכותב אות א' ועשה ב' אותיות שתי אותיות ועשה אות א' חייב וע"כ ר"ל כה"ג דהיינו שעשה מן ח' שתי זייני' או משתי ז' עשה ח' באחד חייב משום כותב ובאחד חייב משום מוחק וע"ש בתוס' שבת דק"ד ע"ב ד"ה נתכוין ובגמ' שם דק"ה ע"א במה דא' לא קשיא הא דבעי זיוני ור"ל דצריך לא כפי' הראשונים רק אם צריך לאותיות זיינין ואז אפילו נתכוין לכתוב ח' מכ"מ כיון דבלא שני זייני' א"א לכתוב ח' והוא הי' צריך לב' זייני' ג"כ חייב

ועי' בהך מחלו' דכריתות די"ט ע"ב גבי כונה ומחשבה וכאן נמי אף דכונה היתה לח' כיון דצריך ב' זיינין וגם א"א לכתוב ח' בלא שני זיינין לכך חייב ועי' בדברי רבינו בזה בהל' שבת פי"א הי"ג דכתב שם סתם דחייב אך נ"מ דהנה הרמב"ם כ' בה"ט דגבי כותב אף אם עי"ז נתקלקל העור וכתב ע"מ לקלקל חייב משו' דלדידן דלא ס"ל כר' יוסי דכותב חייב משום רושם רק דכתיבה הוי מציאות בפ"ע והחיוב רק על הכתיבה לא על מה שנעשה בהדבר אשר כותבין עליו האותיות ולכך מקלקל חייב אבל גבי דנטל לגגו דח' וע"י זה נעשו ב' זיינין אז החיוב רק משום הדבר שנכתב עליו כיון דזה נעשה ממילא והיכא דהי' מקלקל פטור ולקמן בהל' שבת אבאר בזה, וכן הגדר גבי בישול בשבת דיש נ"מ בין עצם הבישול או כמו שכתב רבינו בהל' שבת פ"ט הל' י"א דהגסה הוא מצורכי הבישול וע"ש בה' ד' ובהל' ב' גבי ביצה וגבי קוליס האספנין דהרי חזינן בהך דפסחים דמ"ז וכ"מ גבי מבשל גיד בחלב דחייב משום מבשל ואף דהוי בב"ח וא"כ הוי מקלקל כמבו' בפסחים דע"ג דהרי אסור בהנאה גם שלא כדרך הנאתו אך זה נ"מ בין עצם האב כיון דעצם המלאכה הוא כהוגן אף דמה שנגמר ע"י הבישול לא חזי מ"מ חייב, משא"כ היכי דהוה רק כמו צורכי בישול אז במקלקל פטור, ועי' במה דמבואר במנחות דנ"ז ובדברי רבינו בהל' שבת שם בהל' ה' גבי בישול כמאכל ב"דר מצד א' פטור דאז לא חל עליו גדר בישול, וכבר כתבתי במאי דפליגי גמ' שלנו ביבמות דל"ג ע"ב דלמ"ד הבערה ללאו יצאת גבי זר שהקטיר אימרים בשבת ליכא איסור שבת רק לאו וירוש' ס"ל בפ"ב דשבת דכיון דמצות הקטרה לא הוה לשם שריפה רק איכול לשם ריח ולשם ניחוח כמבו' בזבחים דמ"ו לא לשם שריפה הוי בישול ועי' בספרי פ' קרח פסק' קי"ח ופ' פינחס פסק' קמ"ב לחמי כו' ועי' זבחים דל"א ומנחות די"ז וחולין דפ"א דאכילת מזבח שמה אכילה, ועמ"ש התוס' מנחות דכ"ו ע"ב דגם הם הוי בגדר מתיר אך נ"מ אם בזה רק בכזית וכן נ"מ גבי אימרים שצלאן חוץ דמבואר בזבחים דמ"ו ומנחות דכ"א דשוב אין בהם ריח ניחוח שם י"ל דשוב אין עליהם שם הקטרה רק שריפה ואין מעכב בהם אכילה ולכך ס"ל להירוש' בשבת שם דהוה גדר בישול אף דבאמת דגבי בישול שבת צריך כגרוגרות וגבי הקטרה די בכזית כמבואר בכ"מ אך מ"מ גמ' דילן ס"ל כיון דבאמת אין זה בישול רק בגדר שם תיקון וכיון דעשה זה זר שלא כדין נתבטל ממנו זה הגדר וכן כתבתי כה"ג גבי זר שעבד שמירת הלוים דפטור כיון דעיקר שמירה לא הוי מעשה לדידן כמבו' ב"מ דצ"ג רק שמירה במקדש הוי זה גדר עבודה עי' בדברי רבינו פ"ח מהל' בית הבחירה ועי' בכורות ד"ל ע"ב ע"ש ברש"י וכ"כ בזה, אך זה רק אם עשו כדין אבל אם עשה שלא כדין לא הוה עשי' כלל, ועי' בהך מחלוקת דתמורה ד"ו ע"ב גבי בעלי מומין אם עובר

על לאו משום קבלה ג"כ משום דבאמת קבלה הוה ממילא וכמבו' בזבחים דף י"ג ע"ב רק מ"מ היכא דצריך לזה הוי שפיר עבודה אבל בלא עשה כדין לא כלום הוא, ועי' תוס' מעילה ד"ה ע"א דליכא איסור לקבל בפסול ע"ש ועי' בתוס' יומא דס"ד ועי' בלשון רבינו בהל' פסוהמו"ק פ"ג הי"ט דכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב והוא מזבחים דכ"ז ע"ב אך זה רק לזרוק את הדם אבל מ"מ לא פסק כר"י בהך דכריתות דכ"ד גבי דם בכוס כמבו' בפ"ד מה' פסהמו"ק הי"ט משום דבזה לא ס"ל כר"ש דכל העומד לזרוק כו' וכן כ' שם בפי' המשניות ואף דבכ"מ זריקה בפסול לא מהני להתיר האיברים להקטרה עי' זבחים דפ"ז ומנחות ד"ז הטעם משום דכל דבר הנעשה בעבירה אינו עושה פעולה על אחר להתיר וכדאמרינן בתמורה ד"כ ע"ב אין אדם מתכפר כו' משא"כ קבלה דלא עבר וכמ"ש. עכ"פ כיון דזה מחמת הדין נעשה הפעולה זה רק אם עשה כדין אבל שלא כדין לא הוי פעולה. ע"כ השמטה]. ועי' תוס' חולין דף ח' ע"א ותוס' מו"ק ד"ב ע"ב ד"ה וצריך וע' במנחות ד"מ ע"ב גבי הטיל למוטלת ע"ש ברש"י ד"ה אמר רבא דאף דבשעה שעושה הציצית לא הוי מעשה מכ"מ בזמן שפוסק אחת מהן הוי זה כמו מעשה בהשני' וכשרה ואף דבעצם הדבר לא עשה כלום והגדר הוא דכיון דמתחילה היה המנין שנים ועכשיו נעשה המנין אחד זה גופא הוי כמו שנוי מעשה ופנים חדשות וזה תליא גבי גדר מספר אם אחת הוא ג"כ נחשב בגדר מנין או הוי רק הכרחי וככ"ב לעיל ובאמת זה תליא במה דמבו' בתוספ' ר"ה פ"ב דאף אם לא קדשו בי"ד את החודש דר"ה כגון אם באו עדים מן המנחה ולמעלה מכ"מ צריך לתקוע אז התקיעות אף דקרבנות קרבין למחר דגדר המציאות של הקדוש ב"ד הוא רק שייך לחשבון וממילא דיני התורה התלוים בזמן מונין מזמן קדוש ב"ד כמו פסח וסוכות אבל דבר דלא שייך לזמן אז לא תליא בב"ד ועי' תענית ד"ה ע"א מונה כו' וא"כ לפי זה כיון דתקיעות הוא באחד וזה לא שייך כלל למנין דזה דבר הכרחי כיון דהדבר ישנו ממילא הוא כך לכך לא תליא כלל בבי"ד כן ס"ל להתוספ' וגבי יוה"כ עי' בדברי רבינו בהל' שביתת עשור בפ"א בלשונו דגבי דין של איסור מלאכה ביו"כ נקט חשבון המספר של עשרה בתשרי וגבי דין צום שם נקט סתם יוה"כ לא בגדר מספר וס"ל דגבי צום דכתיב בקרא עצם היום שם ג"כ לא תליא במספר רק במציאות אבל בגדר מלאכה דהוא גדר קדושת היום זה תליא בחשבון ועי' בחולין דק"א ע"ב במה דא' שם שמדא הוי ע"ש ברש"י ותוס' אך באמת כך דהך דר"ה דכ"ה בעובדא דר' גמליאל ור' יהושע זה רק גבי מלאכה דזה שייך לגדר קדושה ויו"ט וגם בר"ה גופא הארכתי בזה דתליא בהך מחלו' דר"ה דל"ב ע"א דר"א ס"ל דקדושת היום קודם קדשהו בעשית מלאכה ור' עקי' ס"ל להיפך ור"ל אם איסור עשית מלאכה תליא ג"כ

בקדוש ב"ד כמו קרבנות או לא וכב"כ בזה דאף במבו' בר"ה ד"ז ע"ב דלמ"ד יובל חייל מר"ה חל גם באורתא אף דאין מקדשין החודש בלילה כמבו' בכמ"מ עי' ברכות ד"ל ע"ב אך מכ"מ זה מחלו' בסנהד' די"ב ע"ב אם למחר לאחר שקדשו נתקדש למפרע מחלו' רבא ור"נ ובירוש' סופ"א דר"ה מבו' ג"כ דקדיש למפרע אך אנן קיי"ל דמכאן ולהבא קדיש אך משכחת לשיטת הרמב"ם בהל' קה"ח פ"ד ה"ט ובפה"מ דאפשר לקדש לאחר שקיעה קודם צאת הכוכבים וכ"כ בזה וזה ג"כ שיטת הרמב"ם ז"ל דלא הביא בהל' שופר ובהל' יובל' הך דאין תקיעת שופר בלילה משום דכיון דקיי"ל כמאן דא' מכאן ולהבא וא"כ בלילה לא הוי כלל ר"ה ולא שייך זה כלל לגדר תקיעת שופר לא משום לילה ונ"מ דגבי לולב שייך גדר דיחוי גם בליל א' של סוכות עי' רש"י סוכה דף ל"ג ובירוש' יבמו' פ"ח גבי ערל בליל שמיני אם יש עליו אז שם ערל וכן אם מוטל עליו אז החיוב שיהא לו לולב וכן אם אז נתקדשה למצותו מה שא"כ בשופר דלא חל עליו כלל זה הגדר רק אם הי' אלול מעובר לא מחמת דלא קדשו רק מחמת שלא נראתה הלבנה כמו בימי עזרה ר"ה די"ט אז צריך להני מיעוטי דלילה לדידן דס"ל בר"ה כ"ד וסנה' וכמ"מ דשלא בזמנו א"צ לקדשו וככ"ב לשיטת הגאונים דס"ל דמתענין בר"ה וכבר הקשו ע"ז מקרא המובא ביצה דט"ו ע"ב לכו אכלו כו' אך באמת אדרבא משם ראי' להם דעיקר הטעם שלהם דס"ל כפי' הרמב"ם ז"ל בפי' המשני' תענית די"ח ע"ב במה דאמר גבי אין גוזרין תענית בר"ח ואם התחילו אין מפסיקין וכמה התחלה פלי' שם ופי' הרמב"ם ז"ל דר"ל השעות ביום ור"ל דקאי אר"ח ועי' בר"ה ד"ל ע"ב דרוב פעמים היו עדי החודש באים לאחר תמיד של שחר וא"כ קודם לזה אם התחילו להתענות אין מפסיקין וזה ר"ל שם אך כל זה היכא שצריך לקדש החודש אבל אז בימי עזרה שהי' מעובר וכבר קדשו שמים אסור להתענות בו וזהו דאמר להם כי קדוש היום לאדונינו ר"ל שכבר קדשו שמים וע"ש דל"ב ע"ב במה דא' שם השני מתקיע וע"ש הטעם בגמ' שלנו ובירוש' נקט במ"ש דאז נתקדש החודש בשעת מוסף וגמ' שלנו ר"ל למד"א דא"צ לקדשו או כגון במעובר, עכ"פ גבי יו"כ יש בו ב' גדרים גדר עפ"י חשבון וקדושתו ע"י בי"ד וזה רק למלאכה אבל לצום הוי עצם והארכתי בזה ג"כ דנ"מ כגון אם הביא ב' שערות באמצע יום דגבי שבת חייב על כל רגע ורגע דכל רגע ורגע הוא מציאות בפ"ע וכמבו' במכילתא פר' יתרו ופר' ויקהל מחללי כו' ועי' יבמות דל"ג אבל גבי יו"כ לגבי צום י"ל דהוי בגדר נקודה ואם הביא ב"ש באמצע היום פטור אך רבינו בפי' המשניות כריתות פ"ג לא פי' כן ולכך צריך כרת ללילא וכרת ליממא כמבו' ביומא דפ"א ע"ש בתוס' רא' בזה משום דכאן הלילה נקודה בפ"ע והיום נקודה בפ"ע ועי' בהך מחלו' דב"מ דקי"א גבי פעולת שכיר ע"ש רב ושמואל וגם שם

מבו' דלמאן דא' שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום מכ"מ אם עבר היום ולא פרע לו עובר על הני לאוין דלילה ג"כ דלמפרע ובזה מבו' בטוב לשון הברייתא דאמר שם מכאן אמרו כו' וכן ר"ל שם בירוש' פ"ט הל"י אם בגלל מקימא קראי תפתור בשכיר שעות וכב' כתבתי בזה בח"ב, עכ"פ גבי יו"כ זה ב' גדרים הצום תלוי בעצם היום ורק נקודה אחת היום בפ"ע והלילה בפ"ע והמלאכה תלו' בחשבון וקדושה ולפי מה שקדשו ב"ד את החודש כן הוי יו"כ. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ד

כתב כו'. והנה אם כתב רק אות אחת מהשם אם מותר למחוק, זה תליא במחלוקת דב"ש וב"ה בירושלמי דסוטה פ"ב ופ"ג ע"ש בתוס' ד' כ' ע"א, ועי' בתוס' ע"ז ד' י"ח ע"א גבי א"ד ואדני, ובזה פליגי הרמב"ם והראב"ד ז"ל דהרמב"ם כתב משום מקצת השם וה"ה לאות אחת, ועי' בב"ב ד' קס"ו ע"ב ע"ש, ולשיטת הראב"ד שרי, ועי' מה שכתבתי בזה בהל' תפילין:

[ממהדורא תניינא: **כתב כו'**. עי"ש בהשגות. וכבר כתבתי בזה בח"א במה פליג הראב"ד על רבינו ז"ל, עוד י"ל דפליגי היכי דנתכוין לכתוב שם שדי אך לא גמרו ע"י איזה סיבה דהראב"ד ס"ל דאסור למוחקו וזה תליא בהך דמנחו' ד"ח גבי כלי שרת אין מקדשי' אלא מלאי' וס"ל לר' יוסי דזה רק אם לא נתכוין להשלים אבל אם נתכוין להשלים ראשון ראשון קדוש', ובדברי רבינו בהל' פסולי המוקדשין פ"ג הל' כ' מחלק שם בין כלי שרת דשם אינו מקדש אף בשדעתו להשלים ובמידה של קודש אז אם דעתו להשלים נתקדש אותו ראשון ור"ל היכי דהשיעור הוא עצם לא מחמת הצטרפות אז פחו' מהשיעור אינו כלום וע' בזבחים ד"פ אם מצטרפים להזאות ובמה שכתב רבינו בפ"א מה' שקלים דצריך ליתנו בבת אחת, ע"ש במה שכתבתי בח"א ובהך דזבחים ד"מ ע"ב ודצ"ג ע"ב דרק בכלי א' ומנחות ד"ח ע"א גבי קומץ שחלקו ובמס' מקואות פ"ג הל' ד' גבי ג' לוגין כו' דאם נתכוין להרבות אפילו קורטוב בכל השנה מצטרף, ובכורות דנ"א ע"ב גבי ה' סלעים דפדיון הבן דמצטרף עי"ש, על כל פנים כך כל היכי דהשיעור הוא עצם לא בגדר דברים נפרדים אז פחות מזה אינו כלום והיכא דהוא מדברים נפרדים אז מצטרף ומתחיל הדבר מתחילתו והנ' גבי אותיות השם עי' בירושלמי שבת פ' האורג דאינו חייב לדברי הכל עד שישלים, ורצה לומר שישלים אף במוצאי שבת וכן הדין בהך בשבת דקל"ג ע"ב גבי מילה דמבואר שם דהיכי דלא גמר המילה בשבת חייב משום חבורה ובתוספתא מבואר שם דזה אמר ר' יהודא ועי' תוספ' שבת ק"ה ע"א גבי רב אשי דאמר דמילה הוא משום תיקון גברא דזה רק לר' יהוד' משום דקשה לי' מכאן דאמר רב אשי דחייב משום חבורה

אף אם לא גמר המילה, אך באמת הא ר' יהוד' אמר זה והוא ס"ל דמקלקל פטור ועל כרחך דבאמת גמר המילה בלילה או למחר אם כן התחלת המילה שהתחיל בשבת לא הוי מקלקל, כיון דהמילה נעשית כהוגן ותיקון גברא רק שבת לא ניתנה להדחות כיון דבשבת גופא לא גמר המילה וכן הדין ג"כ גבי שחיטת קרבן ציבור בשבת דהיכא דגמר השחיט' בלילה במוצאי שבת חייב על התחלת השחיטה בשבת, וע' במה שכתב רבינו בפי' המשניות סוף נגעים דמצוה אינה דוחה את הלאו אלא א"כ נעשית כתיקונה לגמרי ובאמת נראה מה דמבואר בשבת דק"ג ע"ב דר"ש ס"ל דאינו חייב עד שיכתוב את השם כולו ר"ל ג"כ שישלימו אף במוצאי שבת דאז הוי שם מלאכה עלי', כיון דהדבר נגמר ועי' בירושלמי פ"ו דתרומו' גבי חצי שיעור לריש לקיש דס"ל דמותר מן התורה דמודה ר"ל בעתיד להשלים ומה ר"ל בודאי אם ישלים חייב, ובדוחק לומר דהיינו ששהה יותר מדי אכילת פרס ועי' ברש"י יומא דע"ג ע"ב, אך באמת ר"ל כך דכבר כתבתי דטעם דריש לקיש דאין זה דרך אכילה, א"כ אם אכל בפסח סמוך לחשכה יום שביעי או ביוה"כ סמוך לחשיכה והשלים השיעור בלילה אז שם אכילה יש אף מ"מ חיוב ליכא דהרי השלמה היתה בלילה בהיתר ולכך עכ"פ אסור מן התורה, נמצא גבי שם כל זמן שלא השלים אין עליו גדר כתיבה וזה תליא אם אותיות הן חלקים מהתיבה או מציאות בפני עצמן רק התיבה מצטרפת מהם ועי' שבת דקט"ו ע"ב פלוגתא גבי להציל מפני הדליקה דצריך פ"ה אותיות אם דוקא תיבות או אפי' אותיות מפוזרות ועי' בירושלמי סוטה פ"ב ופ"ג מחלוקת דב"ש ודב"ה גבי מגילת סוטה שכתוב בה אות אחת יתירה דב"ש ס"ל דחייב על מחיקתה וב"ה ס"ל דרק שתים ור"ל דאם הפרשת סוטה אינה כשרה למחיקה אז חייב על מחיקתה והנה במנחות דל"א ע"ב גבי כתבו אגרת במזוזה פסולה עי"ש ברש"י ותוספות דיליף מגט ולא ר"ל דכתב אותיות באמצע התיבה דשם הפסול מחמת דאין התיבה נכתבה כהגון רק ר"ל כמה שכתב רבינו לקמן בהל' תפילין פ"ה ה"ל ג' דהוסיף אות אחת בפני עצמו נפסלה וכן מבואר בירושלמי גיטין פ"ט ופ"ג דענין אחר בגט אף כל שהוא פוסל והוא הדין במגילת סוטה רק פליגי ב"ש ובית הלל אם אות אחת נחשבת לכלום, ורבינו פוסק בזה כב"ש, עכ"פ הוי פלוגתא אם אותיות של השם הם דברים נפרדים ומצטרפים או מציאות אחד ועי' שבת דצ"ז ע"ב גבי נתכוין לזרוק שמונה וזרק ד' אם זה דומה לשם משמעון עי"ש לפי פירוש רש"י ותוספות לא דמי ומוכח שם דב' אותיות הוי דבר בפ"ע רק בגדר הצטרפות ולא כמו בהוצאה אך רבינו לא ס"ל שם כך, ושם אבאר זה. וכן הך פלוגתא דמנחות דל"ז ע"ב גבי ציצית אם ארבעתן מצוה אחת או ארבע מצות אף דמעכבות זו את זו וכן בהך דסוכה דנ"ד ע"ב גבי תקיעה תרועה

מחלוקת ר' יהודה ורבנן וכן הך מחלוקת אם לולב צריך אגיד תליא בזה אם מדברים נפרדים נעשה אחד או כל אחד ואחד המה מציאות בפני עצמו רק דמעכבי אהדדי ועי' יומא דס"א גבי הזאות ג"כ כהאי גוונא ובירושלמי שם, וזו היא כונת הראב"ד ז"ל כאן דרק אם כתב שי"ן דלי"ת ולא נתכוין לגמור אז מותר למחוק, אבל נתכוין לגמור לא דראשון קדוש ובגדר מידה של קודש, ורבינו לא סבירא ליה כן רק דכל השם מציאות אחד. וגבי שאר שמות כל שלא נגמר אין עליו קדושה כלל. וכן נ"מ היכי דסבור שצריך לכתוב שם בן ד' אותיות וכתב רק שתי אותיות או להיפך אם מהני להשלים אם זה כמו שני גדרי קדושה או מציאות אחת ועי' מנחות דפ"ח גבי מלאים אם רוצה להותיר אם יש שם מלאים עליו וכן נ"מ לשיטת רבינו בהל' מלכים דבני קטורה יש עליהם מצות מילה רק בלא פריעה אם בהמילה גופא יש חסרון במה שאינה צריכה פריעה והוי כמו מצוה אחרת ועי' ביבמות דע"א ע"ב אם הני שמלו קודם שחל עליהם מצות פריעה אם אח"כ כשניתנה המצוה של פריעה אם גם הם מחויבי' לפרוע או הם הוי כמהולים ואינם צריכי' פריעה, ועי' חולי' דקכ"ג עי"ש ברש"י ותוס' גבי טלית שהתחיל לקרוע דמיד נטהר היכי שדעתו לקרוע עד רובו. ועי' מנחו' די"ד ע"ב גבי שתי הלחם דאמר שם דהכתוב עשאם ב' גופי' עי"ש ברש"י ותוספו' ור"ל דמבואר במנחות דצ"ד דנאפית אחת אחת ונ"מ אם תנור מקדשם כהאי גוונא, עי"ש דצ"ה ע"א וד"ח ע"א גבי מנחה קדושה בלא שמן וע"ש בתוס' דף מ"ו ע"א ובתוספתא דמנחות שם ומנחות דף כ"ד ע"א גבי כגון עריבה של תרנגולים ע"ש ובמ"ש הר"ש ז"ל פ"א דטהרות מ"ט גבי גומות בתנור ע"ש ור"ל שנאפית בב"א רק בגומות מיוחדות ועי' תוס' חגיגה דף כ"ו ע"ב. ע"כ ממהדורא תניינא]

[ממהדורא תניינא: **כתב כו**'. עי' בהשגות וכ"כ בזה דפלי' היכא דחשב להשלים אם חל עליו קדושה תיכף ועי' בחולין דקכ"ג ע"א גבי טלית שהתחיל לקורעה ע"ש בתוס' דנטהרה מתחילת הקריעה אך שם רק אם נקרע רובה דטהורה למפרע וגבי קדושה ס"ל דמיד נקדשה כמ"ש בהך דזבחים דפ"ח ומנחות ד"ח וכן הדין גבי מקוה היכא דחסרה ממ' סאה דקיי"ל דג' לוגין פוסלין אותה ורק מג' כלים וכמבו' במקוואות פ"ג משנה ד' משום דהוי שיעור עצם [[השמטה- ולכך גבי שלג ס"ל דליכא פסול שאוב משו' שאינם הרכב' מזגי' רק שכוני' דהם נפרדי' כמבו' בנדה די"ז ועי' במורה ח"ג במ"ש בשם פרקי דר"א גבי בריאת הארץ. ע"כ השמטה]. וג"כ ר"ל דאף דמג' כלים מצטרף רק בזמן שהי' בכל כלי מהן שיעור ג' לוגין וחל עליו שם השיעור אז אם נפל מכל כלי כך לוג אחד מג' אז פוסלין המקוה וכה"ג כתבו התוס' יומא דפ"א גבי רביעית דם ובנזיר דנ"א גבי תרווד רקב דרק מצטרפין בזמן שבא משיעור ועי' מעילה די"ז ע"א גבי דם השרץ וככ"ב לגבי ב' חצאי

פרשות של תפילין אם מצטרפין ע"י תפירה זה רק שמתחילה היו שניהן שלמים ואח"כ נחסר מקצת מזה ומקצת מזה אז מצטרפין שניהן ע"י תפירה אבל אם לא היו רק חציין לא מצטרפין וכן גבי ג' לוגין מים שאובים והא דמבו' במקואות פ"ב מ"ה גבי בור שיש בו ג' גומות ובכל גומא יש לוג כו' או די"ל דשם ר"ל ג"כ דנפל כל לוג מכלים שכל א' מחזיק ג' לוגין או דכיון דא"צ ליפול די בזה ועי' ברכות ד"נ גבי צירוף לזימון ובירוש' שם גבי איזוב להזאה ועי' ב"ב דף קס"ה ע"ב ומ"מ מבו' שם דאם נתכוין לרבות ולהשלים הג' לוגין אז נצטרף אפילו בכמה שנים ע"ש ומדברי הרמב"ם ז"ל מוכח בהל' מקוואות פ"ה ה"א דאם התחיל ליתן קודם שהי' בו מ' סאה כשרין והשלים הג' לוגין ואז כבר היו המ' סאה כשרין מכ"מ נפסל למפרע וכה"ג כתבתי בהך דזבחים דצ"א גבי אם חישב חצי זית חוץ לזמנו ואח"כ חישב כזית חוץ למקומו ואח"כ חישב חצי זית חוץ לזמנו לר"י דס"ל דמחשבת הזמן קדמה הוה פיגול אם זה נקרא כמו קדמה מחשבת הזמן כיון דחצי זית ראשון הוה חוץ לזמנו נימא דאח"כ חל המחשבה למפרע, ועי' בהך דחולין דק"מ ע"ב גבי שילוח הקן דאם שחט מיעוט סימנים אם חל ע"ז שם לך ולא לכלביך, או כיון שבידו לגומרו לא חל עליו שם פסול כלל, וכה"ג בפסחים דפ"ד גבי שבירת עצם בפסח בנא כיון דבידו לגומרה. וה"נ כן וכב"כ בזה כמה דמבו' בנידה דל"ג יכול יעלה לרגלה ע"ש איך הדין גבי בא על שומרת יום כמה הוא טמא ועי' בזה במ"ש הראב"ד ז"ל בתו"כ פר' אח"מ אך זה נ"מ בין היכא דאצלה עדיין יש זמן שתהא זבה גדולה אז הוא טמא ז' אבל היכא דגבה ליכא זמן זה אז אין עליו טומאה רק יום אחד וככ"ב בח"א ובח"ג, וכן נ"מ כאן גבי שם בן ד' היכא דחשב שא"צ לכתוב רק שם בן שתי אותיות ואח"כ רוצה להשלים עליו שיהא בן ד' אם מהני זה דמלשון רבינו נראה דיש עליו ב' הגדרים גדר שם בפ"ע ואז הוי כמו כל השמות המיוחדין והרי מבו' בסנהד' ד"ס לגבי מגדף אינו חייב עליו סקילה ואף דרבינו פסק בהל' ע"ז פ"ב ה"ז דגם על שם המיוחד חייב סקילה חזינן דס"ל דהוי רק כמו כנוי שאינו נמחק וא"כ כיון שרצה רק לכתוב בן שתי אותיות שוב אינו יכול להשלימו שיהי' בן ד' ואח"כ כתב שהוא מקצת שם המפורש חזינן דגם אז יש עליו זה הגדר ועי' בהך מחלו' דמעילה די"ז ע"ב גבי מחלו' דרבא ורב אשי בטעם דמצטרף ולד ראשון עם ולד שני אם משום דיש בגדר ראשון גם שם שני או משום דשני נעשה ע"י ראשון וכן פלי' כה"ג בזבחים דל"א ע"ש ועי' בירוש' פ"ז דדמאי טעם דהיכא דמוסיף על הקדושה אז לא מהני אף תוך כדי דבור משום דאינו מכוין לעקור רק להוסיף אבל אם נימא בתוך כדי דבור מקדושה חמורה על קדושה קלה שפיר מהני דשם הוא עוקר הדבר ע"ש, ועי' מנחות דפ"ח ע"א גבי מוסיף אם כלי שרת מקדש או לא ובירוש'

פ"ג דקדושין אם יש שם קדושה קלה אצל קדושה חמורה וכן גבי טומאה כה"ג וירוש' פ"ג דברכות ופ"ג דיומא ופ"ב דשבוע' ע"ש ועי' בתוספ' פרה הובא בר"ש פ"ג מ"ד, עכ"פ בזה פלי' רבינו עם הראב"ד ז"ל אם שם בן שתי אותיות הוי שם בפ"ע או יש עליו גם הגדר שהוא מקצת שם בן ד' ונ"מ לזה. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ו

[ממהדורא תניינא: **כלי שהי' כו'**. עי' במסכת סופרי' פ"ג דגם אם שם כתוב על אבן אסור למוחקו, ועי' מנחו' דל"ד עי"ש ברש"י ותוספו' דכתב שעל אבן אינו מתקיים ולקמן בהל' שבת פ"ט הל' י"ג גבי צובע כלי מתכות אך זה תליא אם החיוב הוא על האות ועי' שבת דס"א ע"ב ודק"כ ע"ב גבי שם על בשרו אך שם האות מתקימת ואף דרבינו כתב בהל' שבת פי"א הל' י"ו דחמימות הבשר מעברת כו' זאת סבה אחרת ועי' גיטי' דף כ' ע"ב דהוי כתב שיכול להזדייף וכן בהך דמו"ק דכ"ו ע"א דשם נקט ס"ת שנקרע צריך לקרוע שתי קריעות ובירושלמי שם נקט ס"ת שנשרף וזה תלי' מה נשרף קודם אם האותיות ואח"כ הגויל ומבואר בשבת דף קט"ז באזלא כתב אזלא קדושתו וא"כ רק הנשרף קריעה אחת אבל אם להיפך צריך לקרוע ב' קריעות אבל נקרע בב"א בוודאי שתי קריעות וזה הכוונה דע"ז דף י"ח ע"א גבי מה ששאלו תלמידיו לרחב"ת מה אתה רואה ע"ש בתו' ור"ל מי נשרף קודם דנ"מ להם לדין קריעה והשיב להם שמתחילה נשרף הגויל וא"כ צריך שתי קריעות וכן נ"מ אם נימא כשיטת רבינו ורש"י שבת דס"ב וברכות דכ"ג דד' וי' של הרצועות הם אותיות גמורות הלמ"מ אם שייך בזה גדר מחיקה אם מתירן עי' במרדכי כיון דהאותיות נעשות מגוף הדבר והדבר לא נסתלק רק נתבטל השם. אם שייך בזה גדר ונתצתם, ועי' עירובין דצ"ז דרק אסור בשבת לקשרן משום קשר ולא משום הכתב חזינן דלא מיקרי כתב רק היכי דהם דברים נפרדים ומובלעות האותיות בכתב עי' רש"י גיטי' ד"כ גבי כתב שעל גבי כיפא ואנדוכתרא וכן בגט זה תליא במה דבעי שיכתוב על דבר המתקיים אם זה משום הכתב או משום דבעי דבר שהוא מתקיים ובספרי בפרשת תצא משמע דבעי שני דברים, האותיו' שיהיו מתקימות והדבר שנכתב עליו שיהיה מתקיים, אך אנן לא סבירא לן כן רק דהעיקר צריך משום האותיות ועי"ש בתוספתא ובתוספו' גיטי' דכ"א ע"ב וזה תליא בהך מחלוקת דגיטין ד"כ ובירושלמי פ"א דקדושי' אם גט שכתב על אסורי הנאה אם כשר עי"ש. ובזה אתי שפיר מה דהקשו התוספו' על רש"י במנחו' דל"ד ע"א עי"ש. ועיי' סוטה דט"ז גבי הלכה עוקבת את המקרא וכ"כ בזה בהל' גרושין. ע"כ ממהדורא תניינא]

[ממהדורא תניינא: **כלי שהי' כו' קוצץ כו'**. והנה מה ר"ל אם מקום הכתוב מקדש כל עוביו או רק בגדר קליפה ועי' מ"ש התוס' בעירוכין שם ד"ה יגוד ועי' תוס' ע"ז דמ"ז ע"ב גבי אבן והנה במס' סופרים פ"ה הי"ג מבואר שם דעל האבן שומטו וגונזו ומשמע דכל האבן אסור ובאמת עי' במנחות דל"ד דכתב שעל האבן אינו מתקים רק בגדר חקיקה ועי' תוס' גיטין ד"כ ע"א והנה בהל' שבת פי"א כתב רבינו בהל' ט"ז דלכך כותב על בשרו חייב אף דנמחק אח"כ כמבו' גיטין ד"כ ע"ב מכ"מ יש עליו גדר כתב אבל צובע כלי מתכת כתב בפ"ט הי"ג דפטור שאינו מתקים ולא נקרא צובע ועי' בכורות דנ"ח גבי מעשר בהמה משום סקרתא ושבת דע"ה ע"ב גבי שחיטה ובמה דפלי' ר"א ורבנן אם חייב גבי כחול משום צביעה וע"ש דצ"ה ובירוש' ערלה פ"ב דמבואר שם דאם צבע דבר שיש בו רוח חיים בקליפי ערלה נאסר כולו והטעם דהצביעה עושה בו מעשה ואף דדבר שיש בו רוח חיים אינו נאסר ועי' בנגעים פי"א גבי בתים צבועים דמטמא בנגעים ובנדרים דנ"ו וגבי עורות הוי שם מחלו' דר"י ור"ש ועי' בשבת דכ"ז וגבי בגדים לכו"ע אינו מטמא משום דצביעה בבגד נעשה פנים חדשות וכ"כ בזה גבי הך דחולין דקל"ה וב"ק דצ"ג ע"ב ודק"א גבי ראשית הגז ונ"מ דאף אם אח"כ העביר הצבע דשוב אינו חייב אך בעצם הנ"מ בין כתיבה לצביעה משום דכתיבה החיוב הוא על האותיות ואף דצריך דבר המתקים זה רק דאל"כ לא נקרא כתב אבל הצביעה עיקר החיוב הוא משום דבר הנצבע וכיון שאינו מתקים על הדבר פטור וזוהי עיקר המחלו' דר"א ורבנן בשבת דצ"ה שם אם הצביעה הוא המלאכה או מה שעי"ז יש לו דבר צבוע ועי' במה דפלי' בשבת דק"ו ע"ב גבי דבר שאין במינו נצוד אם חייב ור"ל ג"כ זה אם מחמת הצידה או מחמת הדבר הניצוד ועי' בירוש' שבת פ"ז דמספקא לי' שם איך ס"ל לר"מ גבי מלאכה שא"צ לגופו אם חייב או לא ולא פשט לו מהך חזינן משום דר"מ ס"ל דעצם הצידה היא המלאכה לא משום הניצד וע"ש בתוס' דק"ז ד"ה הצדן והנה כאן גבי מחיקת השם כתב רבינו גבי כלי מתכת וכלי זכוכית חקוק דוקא משמע דאם הי' כתוב ליכא בו גדר מחיקה ובאמת לפי מ"ש לעיל דגבי קשר של תפילין צריך הל"מ גדר אותיות דוקא וא"כ למה אמר בערובין דצ"ז דאינו יכול לעשות קשר בשבת מחמת הקשר למה לא אמר מחמת כותב ושם הוי שתי אותיות וע"כ צ"ל דכתיבה לא הוי רק אם הוא דבר המוטל על גבי דבר אחר וכמ"ש רש"י בגיטין ד"כ אבל כאן דהדבר גופא נעשה אות ליכא בה לא גדר כותב ולא גדר מוחק כיון דהדבר נתבטל לגמרי וככ"ב לעיל גבי גרם די"ל דגבי מוחק שם בס"ת אז גם גרמא לוקה דע"י המחיקה נעשה ב' דברים שהשם נמחק והס"ת נפסל ורק בשם על בשרו שם גרמא מותר, עכ"פ י"ל דגבי אבן ומתכת וזכוכית רק אם חקוק חייב במחיקת השם אבל לא בכתיבה

דזה לא הוי כתיבה כלל והנה גבי שם אם הי' סבור שצריך לכותבו וכתב וקדש ואח"כ נמצא שא"צ בודאי חייב על מחיקתו ולא הוי כמו הקדש בטעות עי' נזיר דל"ב ובשקלים פ"ב דכאן כיון דיכול לקדש שם בפ"ע הוי כמו בא בנדבה ועי' שם בשקלים פ"ב הך מחלו' דב"ש וב"ה ובמה דפליגי הרמב"ם והראב"ד ז"ל בהל' פסולי המוקדשין פ"ה ה"ז גבי דבר הבא בנדבה אם הפריש יותר ממה שצריך ע"ש ובפרט גבי שם דשם לא שייך בו גדר שאלה עי' תוס' גיטין דל"ב ע"ב וגם י"ל דהוי כמו אתא ליד גזבר דלא שייך בו שאלה וגם בזה כן כיון שכבר נגמר וא"צ לו ועי' במס' סופרים פ"ה ה"ב דמוכח שם דאף אם צריך תיבה אחרת וסבר שצריך שם וכתב לשם שם אסור למחקו ובעצם י"ל דזה לא גרע משם שכתבו בן נח דמבו' בגיטין דמ"ה ובעירוכין ד"ו הנ"ל דאסור למוחקו ועי' לקמן בה"ח ואף דאינו יכול להקדישו ולא שייך בו כלל מחשבה ואף דרש"י גיטין דמ"ה ע"ב לכאורה נראה דאם כתבו לשמו יש בו קדושה ע"ש בתוס' ד"ה א"ל הנה באמת אין כונת רש"י כן רק דר"ל דרק לקרות בהן בגדר חומש אבל לא לצאת בו ואף דבמשנה שם נקט נמי תפילין ומזוזות לאו דוקא ולכך שם דמביא תניא לוקחין ספרים כו' אף דבתוספ' דע"ז נקט ג"כ תפילין ומזוזות בגמ' דילן השמיט זה ועי' בירוש' פ"ב דע"ז ועי' ברש"י ע"ז דכ"ו ע"ב דנראה דס"ל דמומר להכעיס אפילו באיסור אחד ס"ת שלו ישרף ולכאורה תמוה וע"ש בתוס' ע"ז דכ"ז ע"א ובאמת רש"י ז"ל מפרש בחולין די"ג ובשבת דקט"ז ובגיטין שם דהטעם דאמרינן דמסתמא כתב לע"ז גבי מומר להכעיס לא שייך זה כלל וכן לשיטת רבינו בה"ה כאן דר"ל מי שאינו מאמין כלל ע"ש וגבי מומר להכעיס לדבר אחד למה ישרף הרי מכ"מ נהי דפסול לס"ת מכ"מ השם יש בו גדר קדושה וי"ל דגבי ב"נ יהי' תליא בהך מחלו' דזבחים דמ"ה גבי קדשי ב"נ אם מועלי' בהן ורק בקדשי מזבח אבל בקדשי בד"ה מועלין וי"ל דזה ג"כ הוי כמו קדשי מזבח ועי' בירוש' סנהד' בפ"י גבי קדשי מומר מחלו' שם דר' יוחנן ור"ל אם מועלין בהן ובהך מחלו' בירוש' דנזיר פ"ח גבי נזיר מצורע אם שערו קדיש או לא וע"ש בנזיר די"ד ע"ב דהוי פלוג' שם אם נזיר שנטמא בימי חלוטתו אם סותר את הקוד' ר"ל אם הזמן שהוא מצורע הוי כמו שאינו שייך כלל לגדר נזירות ולכך פקע גם הקדושה מן השער ועי' במה דמבו' בירוש' נדרים פי' דזמן דאינו ראוי להפרה אינו מתחשב כלל למעל"ע של שמיעת הנדר ואינו עולה מן החשבון וברא"ש נדרים דע"ב מבואר שם דגמ' דילן לא ס"ל זה ועי' בהך מחלו' דנידה ל"ז גבי לידה אם עולה בספירת זיבתה וכן משמע מהך דעירוכין דל"ג ודי"ב ע"ב דהיכא דגלו עשרת השבטים באמצע יובל אח"כ אם חזרו השנים שבינתים לא חשבינן כלל ומתחילין מזמן שפסק וכן הדין גבי עבד עברי שברח עי' קדושין דט"ז אז לא שייך כלל בגדר עבד כיון

דאין רשות רבו עליו וכמ"מ. עכ"פ חזינן דטומאת מצורע מפקיע הקדושה מן השער וכן פסק רבינו ז"ל בהל' נזירות פ"י ה"ב וזה ג"כ הוי כמו קדשים שנעשו טריפה עי' תמורה די"ז דקיי"ל דפקע מהם הקדושה וכן במקדיש טריפה ע"ש וכ"כ בזה בהך דנדרים דס"ב ע"א דגם גבי כלי שרת אמרינן באו פריצים וחללוהו ואף דכתב בעה"מ והרמב"ן בע"ז דנ"ב ע"ב דכלי שרת שאני זה רק כשבא אח"כ לרשות ישראל משום דהקדושה שלהן חוזרת וכמ"ש התוס' בנדרים דכ"ח ע"ב בהך דב"פ פדאן חוזרות וקדושות ועי' במנחות דמ"ז ע"א בתוס' שם דמ"ו גבי דבר הנקדש בכלי שרת אף אם פדאו דדמי הפדיון אף דהן נתפסות בקדושה מכ"מ הדבר קדוש ועומד, מכ"מ כ"ז שהם ביד הב"נ הם חולין וזה ג"כ ר"ל הרמב"ם ז"ל בהל' בית הבחירה פ"ו הי"ד שכ' שם הלשון ובמה נתקדשה בקדושה ראשונה ומה זה הלשון דנתקדשה הא אי"צ כלל להתקדש אך למ"ש א"ש דאף דקודם שבא עזרא הי' חול מכ"מ כיון שבא ליד ישראל נתקדשה למפרע ולכך גם כאן מומר להכעיס או נכרי שכתב שם ליכא עלי' קדושה אבל הוי גדר איסור ולכך יגנז אך רש"י ס"ל דלא כשיטת רבינו בה' מעשה"ק פ"ג ה"ה דמומר להכעיס מותר לקבל ממנו קרבן לעבירה אחרת ורק ס"ל דכיון דחל עליו גדר מין כמבו' בע"ז שם ועי' הוריות דף י"א לחד מ"ד דגם בכלאים דרבנן חל עליו גדר מין כיון דהוה להכעיס וזה תלי' אם כל תקנת חכמים חל עליהם גדר פרט משם האיסור או כלל וכבר כתבתי בזה דאזלי לשיטתייהו בהך דבכורות ד"ל ע"ב גבי גר שבא להתגייר ואינו רוצה לקבל עליו איסור א' מדרבנן אין מקבלין אותו ותלי' בזה דאם הוי פרט, ועי' במאי דפליגי רש"י ותוס' עירובין דס"ט גבי מומר לשבת באיסור דרבנן, ועי' חולין דף כ"ח ע"ב גבי מחצה על מחצה דכתב שם רש"י דגבי דרבנן נ"מ דאין עליו טומאת נבילה ושם די"ח ע"א בהך דב"ש וב"ה ועי' בדברי רבינו בהלכ' אבות הטומאות פ"ב הל"ו גבי שחט תוך ז"י מטמא וכן ס"ל שם בה' ח' גבי בפ"ק בן ט' חי והפריס ע"ג קרקע דאם מת מטמא משמע דס"ל דאף תקנת חכמים יש על שם הפרט ולכך מטמא, ועי' חולין דף ט' גבי לא בדק בסימנים פלוגתא אם מטמא ועי' שם ד"נ ע"א ברש"י במה דאמר שם גבי דאייתרי דמהני לסתימה אף היכא דלא אכלי לי' דמ"מ חלב טמא לא איקרי וכבר כתבתי בזה במ"א מהך דסוכה די"ד ע"ב דהוי כשפודין של מתכת. עכ"פ ס"ל לרש"י דאין מקבלים מהם קרבן וכמו דמבו' בירוש' סנהדרי פ"י גבי קדשי מומר דאף אם לאחר שהקדישו נעשה מומר אין מועלין בו לחד מ"ד א"כ אם מומר הקדיש קרבן לא חל עליו הקדושה כלל וכמ"ש דאין מפרישין תחילה לאיבוד לכך ס"ל דישרף, ועי' בדברי רבינו בהל' מתנות עניים פ"ח גבי ב"נ שהתנדב דאם הי' דבר מסוים מחזירין לו ואף דלמה יהא טעון גניזה צ"ל כיון דרוצה להתנדב לדבר של

צבור דאין מקבלין ממנו כמבו' בתו"כ פר' אמור הובא בתוס' מנחות דע"ג לכך לא חל הקדושה וגם י"ל כיון דהוי רק גדר קדושת דמים לא קדושת הגוף כיון שמחזירין לו שייך בזה לומר ובאו פריצים וחללוהו, עכ"פ גבי שם על בשרו גרם מחיקה מותר ומה שצריך לכרוך גמי רק מפני שאסור לעמוד ערום בפני השם משום דלאחר מחיקה לא נשאר שום דבר אבל גבי ספר תורה גם גרם מחיקה לוקה מן התורה דעושה ב' פעולות א' שמוחק את השם ושני שעושה ס"ת פסולה והס"ת ישנו ונ"מ גבי מום בקדשים דקיי"ל דגם גרם לוקה כמבו' בבכורות דל"ג וכמ"מ מכ"מ אף למד"א מטיל מום בבע"מ לוקה שם גרמא שרי דהפועל עצמו לא הוי והבהמה פסולה בלא זה וכן נ"מ אם עשה בע"מ עובר בקדשים אם לוקה ועי' תוס' בכורות דל"ח ע"ב גבי לעשות כהן בע"מ ועי' בהך דערובין דק"ד ע"ב במ"ש רש"י ז"ל דאסור לטמא כלי שרת אף שיכול להטבילן עי' מנחות דק"א ע"א ובאמת נראה דהך דמכות די"ד ע"ב במחלו' דר' יוחנן ורי"ל גבי טמא שנגע בקודש דלר' יוחנן אינו לוקה ולכאורה למה גם בזה לא אמרינן הך דין דונתצתם כמו בע"ז די"ג ומכות דכ"ב ועי' סנהד' דנ"ו ע"א דאסור לנקוב את השם ועי' בפסחים דפ"ה גבי משום פקע ע"ש וצ"ל דכיון דקיי"ל בכמ"מ פסחים דכ"ד ומעילה ד"י וכמ"מ דצריך לשורפן בקדושה קדשים שנטמאו חזינן דלא פקע מהן הקדושה ועי' רש"י סוכה דל"ה ע"ב גבי מע"ש ובירוש' שבת פר' כל כתבי הל' ג' גבי מטמאין להציל וט"ס ור"ל כך דבתוספ' שם פי"ד מבואר שם כך דס"ת שנפלה לאש מכבים להציל אבל לא בתרומה וכן בתרומה מטמאין להציל וכמ"ד בתרומות פ"ח מ"ט ומי"א ועי' במנחות דמ"ח ע"ב הטעם כיון דלאיבוד קיימא פקע מתרומה הקדושה והוי כתרומה מחוללת וזה ר"ל הירוש' שם דאף דמבו' בכל קודש לא תיגע וגו' עי' מכות די"ד ע"ב וזבחים דל"ג ע"ב מ"מ היא תרומה היא מעש"ש ור"ל דתרומה דומה למעש"ש וכמו דמבו' בירוש' מעש"ש פ"ב דשמן של מעש"ש שנסרח פקע ממנו קדושתו אבל שמן של שביעית שנסרח לא פקע הקדושה והטעם דשביעית נוהג גם במאכל בהמה, ועי' בירוש' שביעית בפ"ח ופ"ט דהוי שם מחלוקת אם קדושת שביעית נוהגת גם במאכל בהמה ובתרומות פ"י גבי חבילי תלתן ע"ש. עכ"פ גבי מעש"ש היכא דלא חזי למאכל אדם פקע ממנו הקדושה וה"נ גבי תרומה כן וכמ"ש הרמב"ן ז"ל במלחמות פ"ג דב"מ על הך דל"ח ע"א גבי שמן שהבאיש ודבש שהדביש וזה ר"ל ג"כ בהך דפסחים דט"ו ע"ב גבי פת של תרומה שעיפשה ה"נ כיון דהולך לאיבוד פקע ממנו הקדושה ועי' בב"ק דף קט"ו ע"ב אך רבינו בהל' תרומות פי"ב ה"ד וה"ה מפרש דזה קאי רק אטומאת ידים דהוה מדרבנן, וככ"ב בחלק ג', ואף דמע"ש ג"כ יש לו תקנה ע"י פדיון ועי' בירוש' תרומות פ"ג ה"ד פלוגת' דב"ש וב"ה אם מותר

לטמא טבל של מעש"ש עיין שם ועי' בדברי רבינו בהל' נזירות פ"ח ה"ה דכ' שם גבי נזיר דאין התגלחת מעכבת דמטמא רק לערב ועי' נזיר דמ"ז גבי הך דמרים התרמודית דלכאור' לא מוכח כן אך הטעם משום דקיי"ל דגבי נזיר גם השער קדיש ואסור לטמאו עי' פסחים דכ"ג ותענית די"ב וע"ז דע"ד וקדושין נ"ז וכמ"מ ורק בהני שצריך להשליך תחת הדוד ולכך אשה מותרת דאין שערה משתלח תחת הדוד וככ"ב אך באמת י"ל דאין הטעם משום דאסור לטמא את הקדשים רק דטמא אסור ליגע בקדשים ואף היכא דלא מטמא כגון בלא הכשר ואף דקיימא לן דחיבת הקודש מכשרת מכל מקום כיון דזה על ידי קדושת הדבר זה לא מפקיע את הקדושה וזה ר"ל בהך דמנחות דף ק"א ע"א גבי עצי הקדש דא"א לפדותן כיון דבאמת ליכא בהן טומאה רק משום גדר דחבה"ק ולכך ע"י זה לא נעשה בה פסול שיהא יכול לפדותה כיון דזה ע"י המעלה שלה וזה ר"ל ג"כ הך דעירוכין ד"ה ע"ב במה דאמר שם דהיכי דצריך גניזה אין מועלין בו ע"ש והרי מבואר במעילה די"ט ע"ב קדשי מזבח תמימים שנעשו בעלי מומין ועבר ושחטן קודם פדיון דשוב אין להם פדיון ומ"מ יש בהם מועל אחר מועל אף דהן טעונים קבורה ולא פקע מהם הקדושה וע"כ משום דשם זה בא ע"י הקדושה וא"א להקדושה שתגרום שעי"ז תפקע מהקדושה ולכך גבי נותר יש מעילה כמבו' כריתות די"ג ע"ב ע"ש בתו"י ורש"י שם דכ"ג ע"א אך שם ג"כ דנותר הוא משום הקדושה ועי' תוס' זבחים דק"ה ע"ב וירוש' יומא פ"ו וכמ"ש רבינו בס' המורה דכל השינוים והקלקולים ע"כ ע"י מציאות אחר ולכך מבואר בקדושין דנ"ד ע"ב דכתנות כהונה שבלו מועלין בהן אף דוודאי אסור לתקנן כמו גבי כלי שרת דזבחים דפ"ח וע"ש גבי בגדי כהונה פלוג' גבי כיבוס מ"מ יש בהן מעילה דזה רק מחמת מעלה דקדשים, ועי' תוספ' עירובין פ"ח גבי נימת כינור דאף דמבו' במשנה שם דקושרין אותה מ"מ פעם ב' לא ובירוש' שבת פ"ז ובשבת דע"ד ע"ב דלא הי' קשר ביריעות משכן ועי' סוכה ד"נ ע"ב אם כלי שיר הוה כלי שרת, וככ"ב גבי כתותי מכתת שיעורא דזה לא שייך רק בדבר שאין המציאות שלו גורם שיחול זה השם עליו, וכן הגדר מה דאמרינן בכמה מקומות אי בעי מפקר נכסי ועי' ב"מ ד"ט ע"ב בהך מחלוקת דר"א ורבנן אך ר"ל כך דעי' תמורה ד"כ דעני ועשיר הוו בגדר תרי גופי ועי' בהך דכריתות דכ"ח גבי מחלוקת בעשיר שהביא קרבן עני ובעירוכין די"ז דהגדר הוא אם זה תואר בהגוף או זה רק סיבה חצונית העדר הקנין וכ"כ רבינו בס' המורה שכל שינוי בא ממקום אחר לא מעצמו וכבר כתבתי בזה מהך דגיטין ד"ל דפליגי גמר' דילן עם הירוש' אם שייך לומר מכיר בעני דירוש' ס"ל דלא שייך דזה העניות הוא העדר הקנין ולא תלי' בגוף וגמרא דילן סבירא לי' דשייך מכיר בעני וזה דאמר כיון דחזינן דהוא על

ידי עצמו יכול לעשות פעולה שישתנה מעשיר להיות עני ע"י עצמו ע"כ דאין זה שינוי בעצם, אך באמת זה תלי' אם מפקיר דבר שאין שום אחר יכול לזכות בו אי הוי הפקר, ועי' ב"מ די"א ע"ב ובירוש' פ"ג דפסחים גבי חמץ ע"ש גבי חלת חמץ ואם כן גם גדר הפקר בא על ידי אחרים ובמקום אחר אבאר וכן הדין מה דכהן פצוע דכא מותר לישא גיורת לדידן יבמות דע"ו וכהן בע"מ אסור כמבו' בסנהדר' דנ"א וכ"מ וע"כ דזה השינוי דבע"מ פועל שינוי רק ע"י שהי' כהן משא"כ פצ"ד, והארכ' בזה במ"א במה דמבו' בירוש' מעשר שני פ"ג ה"ב אם לקח במעות מע"ש תרומה ונגע בטבול יום אם יכול לפדות את המעשר שני ע"י זה כיון דבמעשר שני עצמו ליכא פסול טבי"ו רק ע"י קדושת התרומה וגם זה מחלוקת תנאי בטבי"ו פ"ג משנה ו' דפלי' ר"מ ורבנן אם טבול יום נקרא טמא ועי' במ"ש הרמב"ם בפי' המשני' כלים פ"א מ"ה דחכמי' ס"ל דטבול יום לא נקרא טמא ור"ל כהך מחלוקת דר' יוחנן וריי"ל בירוש' חלה פ"ג ה"ז גבי הך דטבי"ו פ"א אם טבוי"ו לגבי תרומה נשאר בו שם טומאה דמתחילה או זה דבר חדש ומעלה כמו הך דפסחים דל"ד ע"ב וזה ר"ל רש"י בחולין דקכ"ח ע"א לר"מ שם גבי אוחז בקטן כו' דטבול יום אינו מן התורה והוא תמוה אך ר"ל כך דלרבנן כיון דס"ל דטבול יום לא נקרא טמא דזה רק דבר חדש ולכך פסק רבינו בהל' פסהמ"ו פי"ח דליכא חיוב מיתה גבי טבול יום באכילת קדשים ועי' נזיר דמ"ה וזבחים די"ז ודל"ג ובדברי רבינו בהל' ביאת מקדש בזה דלא ס"ל כן ועי' בטהרות פ"א משי' ח' גבי שלישי דאף אם הם נשוכים זה בזה מכ"מ טהורים ואף דבכלים פי"ח מ"ז מבואר דגבי טומאת ערב לא אמרינן כן וע"ש בפי"ט משי"ו מכ"מ גבי שלישי זה הוי בגדר טבי"ו עי' נידה ד"ז ובירוש' פ"ה דסוטה ולא הוי נשוך חיבור אך לר"מ דס"ל דטבי"ו הוי עליו שם טמא וא"כ למה מחלק שם בחולין בין טבול יום לשאר טמאין ע"ז ר"ל רש"י דזה רק מדרבנן, עכ"פ י"ל דהא דטמא שנגע בקודש לוקה זה לא מחמת שמטמא רק זה דין ועי' מ"ש התוס' יומא דמ"ד ע"א דעצי משכן לאחר שנתפרקו אסור לטמא ליגע בהן מחמת שנמשחו בשמן המשחה וזה ר"ל הך דיומא דע"ב ע"א לא בטלה סכוים ר"ל המשיחה שלהם ובאמת כן ר"ל המכילתא פר' יתרו גבי הך הנוגע בקצהו דממעט שם לגי' רבי' ז"ל בה' בימ"ק פ"ג הי"א גבי נגע בעזרה מאחורי' דפטור וכן בת"כ תזריע אך י"ל דרק פטור ממיתה או ממלקות אבל איסור יש וגם י"ל דבאוהל מועד אסור לכו"ע מחמת דהם נמשחו בשמן המשחה וכמ"ש התוס' וכן גם בתרומה י"ל דלשיטת התוס' בזבחים דל"ג דלוקה לכו"ע י"ל דזה לא מחמת שפוסלן ובזה א"ש דברי רבינו בה' תרומות פי"ב ה"ח אין מפקידין כו' אף אם אינן מוכשרין ע"ש בהשגות וע"כ כמ"ש דאסור לטמא ליגע בתרומה אף במקום שלא יטמא כו' וגם י"ל דאסור שיהי'

ברשות ע"ה וגבי כהן הוה כמו שנותנו ברשותו אבל בישראל ע"ה כיון שהוא בכ"ח המוקף צמיד פתיל הוה כמו בגדר חותם בתוך חותם דב"מ דמ"ג ויחד לו קרן זוית דב"מ דס"ג וע"ז דל"א, ועי' בתוס' ב"ק דע"ז גבי פרה ובהך מחלו' בתוספ' פ"א דשבועות עם התו"כ פר' ויקרא אם הך טומאה שאמרה התורה גבי מתעסק בפרים הנשרפים ובשעיר המשתלח אם ע"ז חייב כרת בנכנס למקדש ע"ש ובאמת נראה דלשיטת הרמב"ם דס"ל בהך דפסחים די"ז ע"ב ובמש' כלים פט"ו מ"ו גבי משקה בי מטבחיא דטהור דזה הוי הל"מ גזירת הכתוב י"ל דהוא הדין גבי כלי שרת כיון דהם רק כלים לצורך ביה"מ אין עליהם שם כלי בפ"ע ובגדר מעשי עץ דחולין דקכ"ט ואף דמבו' בפסחים דע"ט דכלי שרת טמאין פסולין זה רק גדר דין וכמו דקיי"ל בפסחים דל"ד ע"ב גבי מים של ניסוך שנטמאו שהם פסולין ולאחר קדוש בכלי שרת לא מהני להו השקה ע"ש אך דלכאורה למה אין עליהם גדר דמשקה בו מטבחיא אך י"ל דמכ"מ הם פסולין וכן כלי שרת ועי' חגיגה דכ"ו ע"ב גבי שלחן ומזבח מחלו' דר"א ורבנן ובאמת לפי הך מחלו' בין הרמב"ם והרמב"ן ז"ל בספר המצוות דהוא באמת מחלו' תנאים בירוש' שקלים פ"ד אם המשכן עם כליו הוא מציאות אחת אשר יש שם הרבה פרטים או כל דבר ודבר הוי מציאות בפ"ע ועי' בספרי פר' נשא פימ"ד דכ"ז שלא נמשחו כולם לא נתקדשו ועי' בתוספ' מנחו' פ"ו בשלחן המנורה והמזבח' מעכבין זה את זה אך באמת לפי המבו' בתוספ' מנחות פ"ז דבזמן גמר המשכן היה השולחן בלא לחם דאז הי' באחד בשבת והארכ' בזה במה שיש בזה סתירה בהך דמנחות דף צ"ו ע"א ודפ"ז ע"ב וד"ז מאן מקדש הלבונה ולחם הפנים אם השלחן או הבזיכין כי באמת יש בלבונה ב' גדרים א' מגדר קומץ של לחם הפנים עי' מנחות דנ"ז ע"ב ובגדר לבונה של המנחה ועי' כתובות דק"ו ע"ב דלבונה באה ממותר נסכים וכן מוכח בתו"כ פר' אמור על קרא מאת בני ישראל לרצון לב"י ואף דהא מבו' בשקלים פ"ד ובד' רבינו בהל' שקלים דלחה"פ בא מתרומת הלשכה צ"ל נ"מ בין הלחם עצמו והלבונה דזה כך דהנה מבו' בירוש' פ"ז דשקלים ותוספ' מנחות פי"א דאם אין לצבור לחם חדש אז מניחין הלחם לשבוע אחר ובירוש' מבואר שם דנקרא לחם פסול ועי' בזבחים דפ"ז ומנחות ד"ק וד"צ וע"ש ד"ח דבזמן שהגיע הזמן לפרק את הלחם הוי כמו שכבר נקמצה הלבונה וע"ש די"א ע"ב ור"ל כך דהלבונה מקטירין מיד בגדר קומץ אבל הלחם נשאר לשבת הבאה וס"ל להתו"כ דהלחם בא מתרומת הלשכה והלבונה באה ממותר נסכים עי' מנחות ד"צ וזהו דאמר דהלבונה מרצון בנ"י דהיינו ממותר נסכים והלחם ממי שהברית שלו ר"ל משקלים דהם שייכין לצבור לא לפרטים וע"ש בתו"כ דאין כופין את הגזברין ע"ש ובספרי פר' פינחס פי' קמ"ב ריח ניחוחי אלו בזיכי לחם

הפנים ור"ל דזה הוי מציאות בפ"ע ולא כמו שאר לבונה דהוי רק חלק מהקרבה ובגדר מכשיר ולכך אם חסרה כשר כמבו' במנחו' די"א מה שא"כ בבזיכי לבונה דזה הוה כמו קומץ וקומץ שחסר פסול, ועיין בירושלמי סוף פ"ו דשקלים. על כל פנים הלבונה של לחם הפנים יש בו שני גדרים, גדר קומץ של לחה"פ וזה מקדש השלחן וגדר לבונה של מנחה וזה מקדש הבזיכין, ולכך מבו' במנחות ד"ק וביומא דכ"ט דגבי לבונה של לחה"פ צריך לקדש מדעת משום דמוכח מהך דסוטה די"ד ע"ב דכל דבר שעושה שתי פעולות צריך לקדשה לדעת, והנה מה שמניח הקומץ בכלי יש בו שני גדרים א' שבזה נגמר הקמיצה כמבו' במנחות ד"ז ועי' תו"י יומא דכ"ד וככ"ב דאף אם נימא כמ"ד במנחות ד"י דשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה מותר לאכול זה רק לאחר נתינת הקומץ לכלי ולא קודם עי' מנחות די"ב ויומא דמ"ז ע"ב וכמ"ב, והשני דזה הוי במקום קבלת הדם לאחר שנתקדש הדם ע"י סכין כמבו' סוט' שם ועי' זבחי' די"ג ע"ב ומנחות דט"ז ע"ב ולכך בסוטה שם בסופי' לא אמר בגמר' גבי מקדשה בכלי דר"ל לקדשה ע"ש וכמו הך דסוכה דמ"ד ע"א גבי ערבה ופסחים דקט"ז גבי הך דר"ג כל שלא אמר כו' דשם ג"כ הוי ב' גדרים בגדר אכילת קדשים ובגדר אכילת פסח, ובגדר פסח א"צ כדי אכילת פרס וכדמוכח בסוכה דמ"ב ע"ב ובגדר מצוה דאכילת קדשים הרי הוא כמו שאר אכילות ועי' בתו"י יומא דל"ט, ונ"מ גם כן לשיטת רבינו בפסחים דפ"ד גבי גידין שסופן להתקשות דהוה בשר רק שאינם שייכים למנין חבורה ורק כמו כל קדשים קלים ונאכלים לכל בכל העיר וגם מבושל וכן ר"ל בפסחים ד' צ"ו גבי אימרים של פסח מצרים כיון דלדורות לא שייכי בבעלים הם נקטרין ואין לבעלים חלק בהם וכבר כתבתי דלכאורה בזה י"ל מה דבגמ' פסחים דס"ג ע"ב הוי מחלו' גבי מקטיר על חמץ אם עבר די"ל דאם כהן המקטיר יש לו חמץ הוא עובר אבל אם א' מבני חבורה קנה אז חמץ לא עבר המקטיר וגם בפסח מצרים כן אף דאז אכלי להו עי' פסחי' דצ"ו ע"א וגם נא, וכבר כתבתי דזה ר"ל הגמ' שם גבי שבירת עצם דר"ל נ"מ אם בפסח מצרים ילקה על שבירת עצם אלי' של שה כיון דאז נאכל עי' פסחים דפ"ד ע"ב ובדברי רבינו שם וקמ"ל דלא וכן נ"מ לר"א ב"ע דס"ל דווקא עד חצות מ"מ הני הוו ככל קדשים קלים וכל הלילה וכן האימרים אף בפסח מצרים עי' פסחים דע"א ע"ב, ובאמת כ"כ דלר"א דס"ל בזבחים דכ"ח דמחשבים מאכילת מזבח לאדם ומאדם למזבח איך הדין גבי שלמים אם חשב לאכול אימרים למחר או להיפך להקטיר בשר למחר אם אזלינן בתר הדין או בתר המחשבה, ועי' רש"י זבחים דכ"ח ע"א ד"ה כאלי' ס"ל דאזלינן אחר הדין ודל"ו ודנ"ו ע"ב ברש"י בד"ה הכי גרסי' דכ' שם דאימרים של שלמים הוי לאחר זמן כמו קד"ק ועי' כריתות דכ"ג ע"א. עכ"פ קמ"ל קרא

דגם בפסח מצרים האימרים הוו רק כמו קדשים ולא כמו פסח ולא שייך בהם שום גדר חדש השייך בפסח וכן מצה ומרור יש בהן ב' גדרים א' בגדר מכשירי פסח כמבוא' בפסחים ד"צ ומלבד זה הרי מ"ע דבזמן פסח גם מרור הוה מצוה פרטית כמו בחו"ל כמבוא' בקידושין דל"ז ע"ב ופסחים דצ"א ע"ב וכ"מ, וכן הדין גבי לבונה של לחה"פ דיש עלי' שני שמות ושני קידושין ובאה לא כמו שאר קרבנות ציבור רק ממותר נסכים כמ"ש לרצון בנ"י ובאמת אף דבמדבר הי' לחה"פ כמבו' בתו"כ פ' אמור ומנחות דצ"ה ובירוש' יומא ספ"ד גבי לחה"פ אם נפסל במסעות ועי' תוס' מנחות דמ"ה ע"ב מהיכן בא אך נראה דהי' בלא לבונה, ובפרט אי נימא דלא קרבו נסכי' במדבר ע' קידושין דל"ז וזבחי' דקי"א ועי' בקרא פקודי דגבי עשי' נקט לשון ערך לחם ובציווי נקט סתם וערך את ערכו משום דבציווי הוא לדורות לחם עם לבונה ומרע"ה לא הי' רק ערך לחם בלבד וכן משמע בספרי פ' עקב פסקא מ"א ועי' תוספתא מנחות פ"ז, עכ"פ שלחן מלבד דהוא חלק מן המשכן הוא דבר פרטי ג"כ מה שא"כ בשאר כלים והא דמבו' בפסחים דע"ט גבי כלי שרת טמאין זה רק בגדר פסול דבאמת הם רק גדר חלק מן המציאות ועי' בכלים פט"ז מש"ז ובתוספ' שם גבי משמש משמשי אדם ולכך מבו' בסופט"ו דנבלי בני לוי טהורין ועי' בירוש' סוכה סופ"ה דהם נעשין מעור שאינו מעובד ובפי"ח דכלים מש"ד גבי מלבני ואכ"מ עכ"פ יש לו' דמאן דס"ל דלקי על טמא שנגע בקודש או בתרומה זה לא משום דפוסל את התרומה רק זה דין ועי' מ"ש התוס' מנחות דמ"א ע"א דבגדי כהונה לכך אין בהם משום כלאים דאין עליהם שם בגד כלל רק גזירת הכתוב מחמת עבודה וגם אין עליהם שם לבישה ובאמת עי' במה דפלי' רש"י ותוס' בזבחים די"ג ע"א אם הא דצריך לעבודה שיהי' הכהן מלובש בבגדי כהונה אם זה משום דין לצורך הקרבן או דמחוסר בגדים פסול בהכהן ונ"מ גבי חלל דקיי"ל דיעבד אין מחלל עבודה וכבר כתבתי די"ל דחלל לא מעכב גבי' בגדי כהונה כיון דאין עלי' גדר זרעי דאהרן וכמבו' ביבמות דע"ד וכמ"ש התוס' קידושין דל"ו ע"ב וכן ס"ל לרש"י ע"ז דל"ד ע"א גבי משה רבינו ור"ל אף אם נימא דהוה כה"ג כל ימיו ע"ש בתוס' כמבו' בזבחים דק"ב מ"מ בגדי כהונה לא שייך בו דלא ניקרא מזרע אהרן וכמו דאמר בזבחים דף ק"ב גבי מראות נגעים ע"ש ולזה מצריך קרא בזבחים די"ג הנ"ל דמלבד החסרון בהכהן בלא בגדים הוי חסרון גם לעבודה ועי' זבחים דס"ה ע"א גבי מליקה דנקט שם רק לקבוע לו כהן ועי' קדושין דל"ו ע"ב ובאמת אם מליקה הוי עבודה רק דבחוץ פטור כמבו' זבחים דק"ז וכמ"מ ועי' ביומא דכ"ד ע"ב ותוס' סנהד' דפ"ב ע"ב מבו' שם דאין זר חייב על מליקה והא דצריך כהן הוי רק דין לא משום דהוי עבודה וגם אם הוי עלי' גדר קבלה דצואר ככלי שרת

עי' זבחים דצ"ב ודי"א ודט"ו ע"א בתוס' ד"ה אלא ודפ"ד ע"ב וס"ו ע"ב ונדה מ' מה הוו גדר מליקה בלא מצוי ע"ש וא"כ י"ל דבגדי כהונה במליקה לא הוי משום דמליקה גופא עצמה בעי בגדי כהונה רק משום דהוי פסול בהכהן וכן משמע בתוספ' פ"א דמנחות דגבי מליקה לא נקט שם בכלי שרת, ועי' זבחים דכ"ד ודמ"ז ע"א ודף ס"ג עמוד ב' ועי' ביומא דף מ"ה ע"א ודמ"ג ע"א גבי פרה אדומה דא' שם כהן בכיהונו צריך בגדי כהונה ומבו' בזבחים די"ח דגבי כו"ג אם לבש בגדי כהן הדיוט הוי כמחוסר בגדים ומכ"מ לגבי פרה אף למד"א דצריך דוקא כה"ג מכ"מ די בבגדי כהן הדיוט ועי' בגירסת רבינו ז"ל בפי' המשני' פרה פ"ד מש"א וי"ל דשם ר"ל למד"א דדוקא כה"ג אך בהל' פרה לא פסק כן עכ"פ י"ל פרה ומליקה דלא הוי עבודה גמורה רק זה דין דבעי כהן ובגדי כהונה דבעי רק משום כהן ועי' בתוס' דכ"ד ע"א דבגדי כהונה מקדשי לו לכהן וא"כ י"ל דחלל אם עבד לא מעכב אצלו בגדי כהונה ובאמת י"ל דגבי פרה אדומה כיון דזה רק גזירת הכתוב דומיא למראות נגעים עי' יומא דמ"ב ע"א י"ל דשם חלל פסול דיעבד וכמ"ש ובאמת אף דאנן קיי"ל דשחיטת פרה אדומה כשרה בזר כדמסיק ביומא דמ"ג וכן פסק רבינו בה' פסוהמו"ק פ"א ה"ב ומה דמבו' במשנה רפ"ד דפרה מחלוק' דר"י ורבנן גבי כה"ג לא קאי אשחיטה ולא כגירסת התו"י יומא דמ"ב ורפ"א דיומא, אך באמת כך דגבי פר של כה"ג ופרה אדומה אף דעצם השחיטה כשירה בזר לדידן או בשאר כהנים מ"מ צריך לדעת כה"ג בגדר שליחות, לא כמו שאר שחיטות שא"צ דעת בעלים כמבו' בירוש' רפ"ב דקידושין ועי' רש"י פסחים ד"ז ע"ב, אך רק גבי פסח י"ל דצריך דעת בעלים משום דנ"מ דשוב אינו יכול למשוך ידו ממנו לדידן משא"כ בשאר קדשים אבל גבי פר כה"ג צריך דעת של כה"ג אף דשחיטה כשירה בזר או בשאר כהנים וזה ר"ל במנחות די"ט ע"א ולהיפך משיטת התוס' שם ד"ה ע"א וביומא דמ"ב ע"א רק כמו דמבו' ביבמות דל"ג ע"ב הובא בתו"י יומא שם דלמ"ד דצריך דווקא כה"ג זה משום דשאר כהנים הוו כמו זר ולמ"ד דצריך דעת כשירה באחר, וזה ר"ל התוספות קידושין דמ"א ע"ב ע"ש וכן גבי פרה אדומה מבו' בתמורה ד"כ דכה"ג ניקרא בעלים דפרה, ועי' בספרי פ' חוקת דאהרן הי' גזבר בפרה רק אז הוי הדין בסגן וזה ר"ל ביומא דמ"ב אלעזר רואה ולדורות הוי כה"ג בעלים, ועי' בתו"י רפ"א דיומא ע"ש ובזה א"ש הך דבכורות דכ"ה במאי דאמר שם דגם גבי פרה שייך גדר הקדש ששוה מנה שחיללו על שו"פ ע"ש, אף דהתוס' כ' במנחות דע"א ע"ב ובתמורה דכ"ז ע"ב דזה שייך רק בבעלים וצ"ל דכה"ג הוי כמו בעלים דפרה כמבו' בתמורה הנ"ל על כל פנים כמו שכתבו התוס' במנחות דמ"א דבגדי כהונה אין עליהם שם בגד לצורך לבישה רק מחמת גזירת הכתוב ומעשה עץ שמש כעין הך דחולין

דקכ"ט ה"נ גבי כלי שרת לבד משולחן ועי' בחגיגה דכ"ו ובירוש' שם ורק דטומאה פוסל אותה בגדר דין וכן טמא אסור ליגע בהן רק משום קדושה ולא משום פסול ועי' לקמן בה"ז דנקט הסותר כו' דכתב שם גם עזרה ובהל' בית הבחירה (פ"ג) פ"א הי"ז כ' שם נותץ ולא הביא עזרה ובהל' סנהדרין פי"ט אות י"ח נקט הורס אבן מן המזבח או שורף עץ מן המקדש ובהל' כלי המקדש פ"ט ה"ג גבי בגדי כהונה דשם הוי לאו אחר כמבו' יומא דע"ב ועי' תוספ' מכות פ"ד דשם כת' לשון רבינו בהל' בית הבחירה הנ"ל ובספרי פר' ראה פ' ס"א דשם נקט נותץ ונקט גם עזרה וכבר עמד ע"ז הראב"ד בהשגות ועי' שבת דע"ד ע"ב גבי יריעה שנפל בה דרנא וע"ז דנ"ב ע"ב גבי אבני מזבח דא' שם לתברינהו אך כך דבהל' בית הבחירה ר"ל באבנים שכבר נפלו מן ההיכל וכמו הך דקדושין דנ"ד ושם רק בנותץ ורק מן ההיכל ולא מן העזרה דאבנים מן ההיכל או מן המזבח כיון שהן מעכבין עי' זבחים דכ"ד בלבד מה שהם קדושין בגדר כלל הם גם קדושים בפרט כאו"א ולכך חייב עלי' אבל בעזרה הוי רק הקדושה בכלליות ומעשה עץ שמש אבל גבי סותר אז גם בעזרה חייב שנים א' משום האבן בעצמו וגם משום דמחסר העזרה וגבי בגדי כהונה כבר כתבתי דמיירי אף היכא שע"י הקריעה אינן נפסלין הבגדים כמו ברימוני מעיל או כמו קריעה קטנה פחות מטפח מכ"מ לוקה מגזירת הכתוב והך דשורף עץ י"ל דתליא אם אפר הקדש מותר עי' פסחים דכ"ז ע"ב וסוף תמורה ותוס' מנחות דף נ"ב ע"א וע' שבת ד"צ ע"א גבי מעפר מזבח ע"ש והך דמכות דכ"ב שם י"ל דאתיא כמאן דאמר אפר הקדש מותר וא"כ מפקיע הקדושה ועי' במ"ש רבינו בהל' פסולי המוקדשין פי"ט הי"ג וכאן בהל"ז וגם י"ל דהך דהל' סנהדרין דנקט השורף עץ מן המקדש ר"ל אף מן המשכן די"ל דשם לא פקע הקדושה לעולם אף אם הוא פסול מחמת דנמשח בשמן המשחה וכמ"ש התוס' יומא דמ"ד וכבר כתבתי בהך דעירוכין ד"י גבי חליל ומכתשת דלכך נקט שם ומימות מרע"ה הי' משום דאף דקיי"ל דאין מתקנין כלי שרת כמבו' בזבחי' דפ"ח וכבר עמדו בזה התוס' שבועות די"א וע"ש בפסקי תו' עירוכין שם אך זה רק בכלי שרת של מקדש דכשנפסלו נידחו משא"כ של מרע"ה דנמשחו והמציאות לעולם קיים וכמבו' סוטה ד"ט ונ"מ ג"כ דגבי סותר אז גם גרם חייב דהפסול נעשה בהדבר הנשאר כי המציאות עדיין קימת וכה"ג י"ל בהך דב"ק דצ"ח גבי הזורק מטבע חברו לים ומחלק שם בין מים עכורים למים צלולים ובין אם הגביה בידו ובין אדיה ובאמת יש נ"מ היכא דבין הגבהה ובין זריקה לים נתיקר הדבר כיצד משלם אם זה הוי כמו תברה או שתיה דב"ק דס"ה וכמ"מ או כמו נתבר ממילא דמשלם כדמעיקרא וגם נ"מ דהיכא דהמים צלולים ואפשר להוציאו אז הוי כל רגע ורגע כמו שעכשיו הוא מזיקו וגירא דידי' דאהני בו כמבו'

ב"מ דמ"ד וקרנא דתורא קבירא בו כמבו' ב"ק דל"ד דהוי דבר נמשך וצריך לשלם כמו עכשיו וכן נ"מ היכא דגזל ומכרה לאחר והדבר עדיין ישנו אצל אחר כיון דעל הראשון מוטלת ההשבה וכיון דהדבר עדיין בעין הוי כמו שהוא עכשיו מזיקו ועי' בלשון רבינו בהל' גזלה פ"ג ה"א דכ' שם גם מכרו או נתנו במתנה ובאמת מה זה הא המכירה אינה כלום והוי כמי שישנה בעין וע"י הגזלה שגזל ומכרה אינו יכול ליתנה להנגזל וא"כ צריך לשלם לו כפי ששוה גם אחר שכבר מכרו ועי' ב"ק דקי"א ע"ב ודקט"ו גבי הך דר' חיסדא גבי גזל ולא כו' ונתנה אם גובה מן השני ובירוש' שם ותרומות פ"ז דאמר שם יצא ידי גזילה והכונה אם כיון שהוציאה מרשותו שוב הדבר נסתלק מאצלו ורק החיוב עליו אז ולא נמשך או עדיין הוי כמו שכל רגע ורגע הוא גוזלו כיון דהדבר ישנו וכה"ג מבו' בגיטין דמ"ד ע"א גבי מכר עבדו לעכו"ם דקונסין אותו כו' ואמר שם הטעם דכל יומא מפקע ממצוות וע"ש גבי מכרו לישראל מומר מהו ומ"ש רבינו בהל' עבדים פ"ח ה"ה תפס כדי דמיו ולמה נקט רק כדי דמיו הרי מבו' שם דקונסין עד עשרה בדמיו אך ר"ל כך דגבי אם מכר לעכו"ם כיון דבאמת קנין גמור אין להעכו"ם בהעבד כמבו' שם וא"כ הדבר נמשך דבאמת העבד אין קנוי כלל להעכו"ם רק ע"י שהישראל מכרו הוא תחת רשות העכו"ם וא"כ כל רגע ורגע עובר וזה ר"ל כל יומו כו' מה שא"כ במכרו לישראל מומר דקנה לגמרי ולכך הוי רק עד כדי דמיו וכן שם בה"ד דשם נקט גם מכרו לזמן ובזה שפיר קונה אותו הב"נ לכך שם ג"כ נקט דמיו ועי' מ"ש רבינו בהל' שכנים פי"ב ה"ז גבי מוכר לגוי דמוכ' שם דאם לא קבל כו' אז אם הגוי אנסו פטור הישראל משום דכיון דמכרו שוב נפסק הדבר ולכך משמתינן כיון דעפ"י דין שוב אינו יכול לתובעו אבל אם השכיר לנכרי דאז אם הנכרי מזיק לו חייב הישראל שוב לא איכפת לן וכמו דאמרינן ב"ק ד"ט וכמ"מ אחוי טרפך כו' ועי' תוס' ב"ב דכ"א וכן מה דא' ב"ב כ"ג גרמא בנזקין אסור י"ל דרק גרמא עי' ב"ק דכ"ד ע"ב וככ"ב למה דמשמע מרש"י ב"ק דצ"ח ע"ב דקטן ששרף שטר של חבירו מחויב לאחר שהגדיל לשלם זה גם זה הגדר דודאי אם עשה היזק שכבר נגמר בזמן שהיה קטן פטור לגמרי אבל גבי שריפת שטר בעצם ע"י זה לא נתבטל החוב ולא נגמר ההיזק רק בכל רגע ורגע שאינו יכול לתבוע להלוה הוא ע"י גירא דמי ששרפו והוי זה היזק נמשך וככ"ב במ"א החילוק בגדלות בין ישראל לב"נ דגבי ישראל הזמן דהגדלות מצטרף כיון דאצלו הגדלות הוא השנים והשערות וזמן פועל שהשערות יגדלו כדי שעורן והוא מתגדל והולך עי' תוס' מכות די"א ע"ב וערכין דכ"ט ע"ב וא"כ הוי דבר מצטרף ולכך כה"ג צריך לשלם בזמן שגדל מה שא"כ בב"נ אצלו הזמן הוא דבר נפסק ומה שעבר עבר וכה"ג כתבו התוס' במכות דף י"א ע"ב ובעירוכ'

דף כ"ט ע"ב דגדר הגדלות לא הוה דבר נפסק רק נמשך ונ"מ לשיטת ר"ת בכתובות דנ"ג ע"ב בד"ה אלמנה דאם נשאת בחיי האב אף דיצאה מרשותו מ"מ אם מת אביה יש לה מזונות וכן סבירא לי' לרבינו בפרק י"ט מהלכות אישות והטעם כמה דמבואר דנישואין מפקיעין מרשות האב לעולם עי' כתובות דמ"ט ודל"ט זה רק דבר שהי' שייך אז וע"י הנישואין נדחה אבל דבר שלא הי' שייך כלל אז, לא חל עליו שם דיחוי כמו הך דברכות דף נ"א וכ"מ גבי החילוק של נראה ונדחה וכן באבילות של יו"ט וכן גבי הפקר לאחר שנקצר התבוא' דאז נפקע לגמרי ממנו המעשר ובין הפקיר קמה וכמבואר בירושלמי מעשרות פ"א ובדברי רבינו בהל' תרומות פ"ב הי"ב ובהל' ביכורים גבי חלה בעשה עיסה וחלקה בפ"ז הל"ח וכ"מ, ולכך ס"ל לר"י בנדרים ד"צ דקטנה שנשאת ומת בעלה היא חוזרת לבית אביה גבי הפרת נדרים, ועי' תוס' קידושין דף יו"ד ע"א ורש"י כתובות דע"ג ע"ב גבי קבלת גט, ונ"מ אי נימא דמופלא סמוך לאיש דרבנן לא שייך לומר בזה גדר דיחוי וכמ"ש, ועי' נידה דמ"ו ע"ב היכי ס"ל לר"י ועי' כתובות דמ"ג ע"ב גבי השיאה וגירשה כו' דס"ל לר"י דכתובתה של האב ובאמת י"ל דהירוש' ס"ל שם פי' המשנה מה דנקט השיאה וגרשה השיאה ונתארמלה ע"ש בגמרא, אך לשיטת הירוש' ר"ל כך דכבר כתבתי שיטת רבינו בפ"א מהל' גירושין ובפ"י הי"ז וכ"מ ובעדיות פ"ד בפי' המשניות דגבי מחזיר גרושתו מן הנישואין הוה זה בגדר שהקידושין הראשונים כעת נתקיימה ולכך גם בסתם אם בא עליה הוה אשת איש גמורה, וכן אם נשארה בביתו הוה כמו שחזרו הקידוש' הראשונים, ועי' כתובות דף פ"ט גבי המגרש את אשתו והחזירה ע"מ כתובתה הראשונה, ובירוש' גיטין פ"ז ה"ד מבו' ג"כ דנתיחדה עמו בביתו הוה א"א גמורה ובגדר חופה ועיין בהשגות הראב"ד ז"ל בהל' נחלות פ"א ע"ש ובהה"מ וכן ס"ל לרבינו בהל' עירוכין גבי שדה אחוזה אם הקדישה ויצאה לכהנים ביובל וחזרו בעלים הראשונים ולקחוה חל עלי' שם הראשון וכן הדין בבכורות דף נ"ז גבי מעשר בהמה וכמה מקומות, וזה ר"ל המשנה השיאה וגירשה השיאה ונתארמלה ר"ל למי שגירשה דלגמר' דילן אין מובן כלל הלשון של השיאה ונתארמלה דהלא יצאה מרשותו וזה ר"ל ר"י דהכתוב' של האב דדעתו על כתובתה הראשונה, אך זה שייך רק גבי נישואין אבל גבי בוגרת אם נימא דזה דבר נמשך אז אין לה מזונות לאחר מיתת האב אף שבגרה בחיי האב וזה תלי' בהך דכתובות דף ל"ט אם מיתה עושה בגרת ר"ל אם המציאות בהזמן הוא נגמר וכל זמן שעדיין לא בא הזמן לא חל הדבר או משום שיש עוד זמן עד שיהי' הדבר ובמת ליכא זמן, במ"ש בגדר אם בגרת נקרא זמן הנמשך ועי' ברש"י נדה דמ"ז ע"ב דס"ל שם דסימני בגרת כל הסימנים המבואר שם דלא שהסימנים הם בירור שהיא בגרת

רק שע"י הסימנים היא נעשית בגרת, ואם יש איזה סימנים מהם יש עלי' שתי השמות נערה ובגרת, ועי' נידה דף נ"ב ע"ב דירבה השחור על הלבן הוה תקיף העטרה וע"ש דמ"ז דזה הוה בגרת וכן מבואר בירוש' פ"א דיבמות וכן כ' רש"י סנהדר' דס"ו ע"ב וד"ק דזה סימן בגרת ע"ש ובתוס' יבמות די"ב ע"ב כ' דמציאות הדבר עושה כו' וזה ר"ל הך דקידושין דע"ט ע"ש ברש"י דכל ששה חדשים זה הזמן שאם יש בהם הסימנים יש בו שני הגדרים נערות ובגרות ורק כל זמן שישנן וזה הנ"מ בין תוך ששה חדשים ולאחר זה כו' ועי' תוס' נדה דמ"ט ע"א גבי תוך הפרק ע"ש בתוס' ובנדה ד"י ע"ב גבי חזקת ב"י כו' הגיעו לפרקן ומה זה פרקן ועי' שבת ד"פ ע"ב ומו"ק ד"ט נראה דזה פרקן הוי שערות ובדברי רבינו לפי' המשניות בשבת שם גבי סיד כדי לסוך קטנה שבבנות והוא אצבע קטנה ועי' רש"י ב"ק ד"ע ע"ב דדרך השערות הי' באים על האצבע ונדה דנ"ב ע"ב ע"ש ועי' רש"י נדה ד"ג ע"א גבי משמשות במוך דחשיב שם קטנה ואף דקטנה דיין שעתן כמבואר שם ד"ז וד"י וכ"מ וצ"ל דנ"מ בין קטנה בשנים לקטנה בשערות ותוס' נדה ד"ב ע"ב דכתבו שם דשייך גדר שערות בבגר' ועי' פסקי תוס' רפ"א דערוכין ופי' המשניות ספ"א דמו"ק. עכ"פ חזינן דגם גבי בגרת פועל הסימנים והזמן ביחד והוי דבר נמשך. ע"כ השמטה]. וכה"ג נ"מ גבי קד"ק דצריך צפון או משום דפסול דרום או משום דצריך צפון ונ"מ אם הקריב בבמה קטנה וזה ר"ל הך דזבחים דק"כ ע"א ומעילה ד"ג ע"ב דשם בבמה לא שייך כלל גדר צפון או דרום וככ"ב בשיטת הירוש' שבועות פ"ג גבי נשבע לאכול ככר היום ושרפו באמצע היום אם עובר מיד והוה מעשה או רק עד שיכלה היום, וכן פליגי כה"ג תנאי במסכת' כלים פי"ד מ"ז גבי נשברו והתיכן ע"ש, ועי' בהך דבכורות דל"ט גבי בעל שלש כוליות דגרע מבעל כולי' אחת משום דזה כל רגע ורגע נמשך החסרון, והארכתי בזה במה דפליגי ביבמות דף ל"ג גבי זר שאכל מליקה דחייב שתים ולמה לא נקט שיחייב ג' גם מחמת טריפה עי' מנחות דף ה' ודף מ"ה וחולין דף כ' וע"כ דבאמת המליקה בקדשים במקום שחיטה כי כן גזרה התורה, רק בזמן שהזר אוכלה אז לגבי' הוה אינה זבוחה ומשום דבאמת כבר כתבתי בזה דמוכח מדברי רבינו בהל' שחיטה פי"ב הל"י גבי בפ"ק ובפ"ה מהל' מאכא"ס ובפ"ב הלי"ז דשחיטה לא רק סילוק האיסור רק היתר נמשך עי' תוס' שבועות דכ"ד ולכך מוכח מדברי רבינו דבפ"ק שכלו לו חדשיו והפריס עג"ק השחיטה שלו הוא מן התורה רק לא לקי ולכך דרנא דבישרא אסורים וכן משמע בהלכות אבות הטומאה דבפ"ק אם הפריש ע"ג קרקע ומת יש בו טומאה ובאמת זה תלי' בהך בעי' דחולין דל"ב לשיטת רש"י גבי שהי' במיעוט סימנים ע"ש ולכך גבי זר המליקה של הקרבן אין עליו שם שחיטה לגבי אכילה אבל גבי

טריפה כיון דבשעת מליקה לא חל עלי' שם טריפה שוב אינה נאסרת לעולם ולכך זר שאכל מליקה אינה בגדר טריפה, וכה"ג גבי גדר משיחה דמלך וכה"ג דגבי כה"ג השמן המשחה שעליו מקדשו בכל רגע ולכך כה"ג בן כה"ג טעון משיחה כמבואר בכריתות ד"ז וכן לכך השמן המשחה שעליו קודש כמבואר בכריתות שם ולא אמרינן בו נעשה מצוותו ועי' בתו"י יומא ד"ס, משא"כ במלך די"ל דכיון שנמשח זכה לו ולבניו ולכך דייק בגמ' דכריתות שם דרק בכה"ג דחייב על השמן אף לאחר שנמשח בו ולא מלך ועי' שבת דקנ"ג ע"א וכ"כ בזה מהך דכתובות ד"צ גבי קטן שהשיאו אביו והגדיל דיש לה כתובה מאתים אף דבזמן שהגדיל לא היתה בתולה מכ"מ הזמן מצטרף ולא כמו בחרש שנשא ואח"כ נתפקח והוא הדין להיפך בפקח שנשא חרשית ונתפקחה דאין לה כתובה רק מאה כמבו' בירוש' פ"א דכתובות ובדברי רבינו בהל' אישות פי"א דשם לא הוי גדר זמן המציאות רק גדר סיבה.

עכ"פ כל היכא דהדבר נמשך והדבר ישנו ויש בו פסול על ידו אף בגרם חייב וה"נ גבי סותר והנה באמת לכאורה מהך דמכות דף י"א וסוכה גבי הך דבעי שם אם מותר לכתוב שם אחספא כו' לכאורה זה הוי רק גרמא וצ"ל דהוו כמו פס"ר ועי' שבת דקי"א ע"ב גבי סמא דעקרתא וגבי גרם סירוס אף דשם ג"כ כתוב עשיה וגרמא שרי וע"ש בתוס' מ"ש בשם השאלת' ובאמת י"ל מחמת הך דנידה ד"ל ע"ב איכא גופא דלא מקבל סמא ועי' בדברי רבינו בהל' אס"ב פט"ז הי"א ועי' מכות דכ"ב גבי קוצץ בהרתו דאף דגרמא שרי זה רק היכא דהגרם הוא לאחר שהפסיק כוחו חולין דף ט"ז א' וכ"מ אבל בזמן שכחו גורם זה חייב והנה עי' ב"מ ד"ח ע"ב בהך משנה דכלאים דיושב בקרון דסופג את הארבעים אף דס"ל דרכוב לא הוי קנין וא"כ למה לוקה והגדר כך דהנה עי' בב"מ ד"צ ע"ב גבי חסומ' חסמה מבחוץ ואח"כ דש בה ונקט שם כמו גבי שכור דאסור לעבוד עבודה לא משום דאסור שישתכר בשעת עבודה רק שהוא אסור לעבוד ולבוא למקדש בשעה שהוא שכור וכבר כתבתי גבי הך דב"מ ד"צ שם גבי חסימה דפליגי בזה גמרא דילן עם הירוש' תרומות פ"ט אם החיוב הוא על הדישה בשעה שהיא חסומה או על החסימה בשעת דישה ונ"מ אם הדישה נעשה ע"י גרם או לא בכוונה וזה מחלוק' בירוש' דתרומות שם, ובדברי רבינו בפי"ג מהל' שכירות גבי אמירה לעכו"ם ס"ל דאסור מחמת גדר גרמי כמו גבי הרביץ עלי' ארי וכמו דמבו' בהך דמו"ק דכ"ו ע"ב דבגד שלו אשר קרע על אביו או על אמו דצריך שיהי' קרוע לעולם אסור למוכרו לעכו"ם דע"י זה גורם שהבגד לא יהי' קרוע וזה גופא הוי איסור דהמציאות הוא על הבגד וכה"ג ס"ל לרש"י בחולין דפ"ג ע"ב גבי איסור לאו דאותו ואת בנו דגם גרם אסור

מן התורה דהדבר תלוי בהמציאות לא בהפועל ונ"מ לפי מה דמבו' בל' הרמב"ם בה' שחיטה פי"ב ה"ו דלא דהאיסור הוא שלא ישחט או"א בנו בזה אחר זה רק גם בבת אחת אסור חזינן דהאיסור הוא על הפעולה לא על הפועל והנה כבר כתבתי דזה ר"ל ג"כ מה דמבוא' בגיטין דמ"א וכ"מ דלכך צריך האדון לשחרר משום מצוות לשבת כו' דר"ל דכיון דהמציאות הוא החיוב גם הגורם עובר וכמו גבי הך דשבועות דמ"ז ע"ב גבי עוקב אחר כו' ולכך גם שם כופין לשחרר כמבואר גיטין דמ"ג ע"ב ודל"ח ע"א, וכן גבי הך דב"מ דצ"ו ע"ב גבי מעילה דבעל בנכסי אשתו וגם הגורמים לזה יש עליהם חיוב ע"ש ועי' תוס' שבועות ד"ל ע"ב גבי איסור א"א וכבר כתבתי גבי הך דיבמות ד"ה וד"ו וב"מ ד"ל ע"ב גבי אמר לו אביו היטמא וכן גבי אל תחזיר אבידה משום דגבי טומאת כהן לשיטת רבינו דגם ישראל המטמא הכהן עובר בלאו וכן גבי אבידה יש נ"מ בין קודם שהגביה את האבידה או לאחר שהגביה, ועי' בדברי רבינו בהל' אבידה פי"א ה"א דזה שני לאוין והלאו דלא תוכל להתעלם הוא רק לאחר שהגביה ועי' ב"מ דכ"ו ע"ב דלא משמע כן לכאורה, אבל רבינו ס"ל דזה רק קיום מצוה ולא עבר, ונ"מ דאם קודם ההגבהה הוזלה א"צ להגביה' אבל לאחר הגבהה כבר נתחייב כמבואר בב"מ דנ"ו וע"ש בל' רבינו בפי"א הנ"ל בהל' י"ח והל' י"ט אם ר"ל שלא יגביה אותה או שלא יחזירנו וברש"י ביבמות שם ובברכות די"ט ע"ב, וכן יהי' נ"מ גבי אשה שיש לה חצי עבד וחצי ב"ח אם כופין אותה לשחררה כיון דהיא בעצמה אינה מוזהרת ע"ז וכבר כתבתי בזה מהך דזבחים דף כ"ט ע"ב דיש מיעוט בקרא דאין אשתו מתה בשביל לאו דבל תאחר שלו אף דזה הוי בעי' בר"ה ד"ו אם האשה עצמה מוזהרת ע"ז ועי' נדרים ד"ד ותוס' ב"ב דקס"ו ע"א ובספרי פ' מטות ע"ש, ובמ"ש התוס' ברכות ד"כ ע"ב גבי ערבות גבי אשה, ועי' קידושין דף כ"ט וכריתות ד"ו ע"ב גבי סיכה ובתוס' נדה די"ג ע"א וכתובות דף ל"ט גבי שלש נשים כו' אם הם מוזהרו' על של הבעל וכ"כ בזה בח"ג גבי הך דסוטה דכ"ו דנקראת אינה ראוי' לקיימה ע"ש, ובהך דכתובות דס"ד ודע"ז דכל כמה דאגידה בי' לא יהבו לי' אחריתא, ומדברי רבינו בהל' סוטה פ"ג משמע שם דהטעם משום שבת דהרי משמע שם דאם יש לו בן משקה אותם אף דפו"ר לא קיים מ"מ לגבי שבת די בזה וכמבו' ביבמו' ס"ב, ונ"מ ג"כ דהיכי דהעבד מחוסר גט שחרור אף אם נימא דאסור בשפחה כנענית לא כייפינן להאדון כשיטת רש"י גיטין ד"מ ע"ש בתוס' ד"ה אותו דהא דכופין להאדון זה רק מחמת צד חירות שיש בהעבד ולא כה"ג באין שום צד חירות כלל, ואף דבלשון רבינו בהל' עבדים פ"ו משמע רק בשפחה דאין בה דין שבת ע"ש אך העיקר כך כמ"ש ובמ"א אבאר ובאמת יהי' נ"מ כיון דקיי"ל דבידי אדם

אפשר לצמצם אם שחטו שנים אחד את הבן ואחד את האם היאך הדין עם המלקות אם שניהם לוקין ועי' רש"י סנהד' דע"ח ע"א דאי אפשר לחייב שנים על דבר אחד ועי' פסחי' דפ"ה ע"ב וכן נ"מ למה דקיי"ל בנזיר דמ"ד שהמגלח את הנזיר חייב משום לאו דתער לא יעבור ור"ל דהחיוב בנזיר לא שנזיר אסור לגלח אלא שאסור לגלח את הנזיר איך הדין אם הי' גם הנזיר מזיד והי' מסייע להמגלח אם לוקין שניהם עי' מכות ד"כ ע"ב ודוקא שם דהו' לאוין נפרדין וכן גבי קרחה ג"כ כן ולכך אם הקיף לעצמו או קרח לעצמו חייב שתים וכן גבי סך שמן המשחה כריתות ד"ז דיש דרשה דגם סך לאחרים חייב איך הדין אם סך לעצמו אם חייב שתים ועי' בתוספ' מכות פ"ג ע"ש ועי' בד' רבינו בהל' כהמ"ק ובספר המצוות דנראה משם דהא דקיי"ל הסך למלכים ולכהנים פטור זה רק משום אם סכו אחר אבל הוא עצמו אם סך חייב וי"ל דגם הניסוך חייב אך כל זה שם דהוי שני חיובין אבל גבי נזיר דזה רק חיוב אחד אם כה"ג יתחייבו שניהם והנה גבי טומאת כהן ס"ל לרבינו וכן גריס בתוספ' דגם אחר אם טמא כהן חייב המטמא וכן גבי לבישת כלאים אך שם רק אם המתלבש או הנטמא הי' שוגג אבל אם הי' מזיד המלביש והמטמא פטור אבל גבי נזירות ותגלחת מבו' דאין נ"מ דגם אם המתגלח מזיד המגלח חייב ואיך הדין אם גם המתגלח חייב וכ"כ בהך דמכות ד"כ ע"ב מבו' דחיוב אם הוא מסייע רק משום לאו ניקף אבל בגדר מקיף לא ומשום דגבי לאו דמקיף צריך מעשה גמור וגם י"ל דמעשה דידי' נתבטל לגבי המקיף עצמו וכה"ג מוכח בהך דמנחות דנ"ו גבי אפיה ועריכה וככ"ב בהל' שבת פ"ט ה"ד ורש"י במנחות דנ"ו לא משמע כן ועי' לקמן בד' רבינו סוהל' ע"ז גבי קרחה מוכח שם דהא דקיי"ל במכות ד"כ ע"ב דאם קרח גם ע"י סם חייב זה רק בקרח לעצמו דשם החיוב לא מחמת הפועל רק מחמת פעולה ונפעל אבל הקורח לחבירו דהחיוב רק משום פועל אז רק ביד ממש אבל לא ע"י סם וכמו דמבו' בקדושין דכ"א ע"ב גבי רציעה דממעט סם משום דשם בעי שהאדון ירצע בעצמו ולכך לא מהני שם שליחות כמבו' בירוש' פ"ב דקדושין וכן זה הגדר דאין שליח לדבר עבירה וזה רק במקום שהחיוב הוא על הפועל אבל במקום שהחיוב על הנפעל כמו גבי מעילה חייב כמבו' בקדושין דמ"ג וכמ"מ ולכך הוי ס"ד דשמאי שם לומר גבי הריגת הנפש דיש שליח לדבר עבירה משום דקיי"ל דגבי רציחה גם מצמצם חייב כמבו' סנהד' דע"ו ע"ב חזינן דלא הפעול חייב רק משום הפעולה והנפעל אך אנן לא ס"ל כן משום דאדעתא דנפשו קעביד ולומר ע"ז גדר שליח לא וכה"ג מה דעבד יוצא לחירות בראשי איברים אי משום מחמת הפועל כמ"ש רש"י גיטין דכ"א ע"ב ד"ה לא אי משום הפעולה הנעשה בהעבד ובאמת הרי מבואר בתוספ' ב"ק פ"ו ופ"ט ובמכילתא

פ' משפטים דרופא שריפא ברשות ב"ד והזיק פטור כמו שליח ב"ד דב"ק דכ"ח ודל"ב ומכות ד"ח וכן הגדר דכהנים שפיגלו במקדש גיטין דנ"ד ע"ב וע"ש דנ"ג ולכך נקט כהן ולא ישראל בשחיטה דכהן הוה בגדר שליח ב"ד שליחא דרחמנא וכן גבי מומחא עי' סנהדרין דל"ג ע"א ע"ש וזה ר"ל ג"כ הגמר' דסנהדר' דפ"ד ע"ב מה מכה בהמה לרפואה פטור מה ר"ל ומהיכין פשיטא לי', ובאמת במ"א כתבתי דר"ל הך דבכורות דל"ד גבי מקיז דם בבכור אך באמת ר"ל דגבי בהמה הוה רק בגדר ממון (מזיק) לית בי' איסור ולכך ברשות פטור משא"כ באדם דמלבד ההיזק הוה איסור חבלה באדם ולא שייך מחילה עי' ב"ק דצ"ב וצ"ג דשם רק לממון וכמ"ש רבינו בהל' חובל ומזיק פ"ה וסנהדרין דפ"ה וכתובות ל"ג וכ"מ, ועי' ב"מ דפ"ח ע"ב גבי בהמה דאין מצווה להחיותה ור"ל כמו דחזינן בסנהדר' דל"ו ע"ב דכולם אין נוהגין בשור הנסקל ע"ש. עכ"פ מבואר דרופא הוה כמו שליח ב"ד ופטור וגם מותר כשצריך לזה, ומ"מ מבואר בקידושין דכ"ד ע"ב ודברי רבינו בהל' עבדים פ"ה הי"ג דעבד יוצא לחירות אם האדון רופא והי' צריך ליטול את העין ונטלה האדון דיוצא לחירות ונראה דרק בעין משום דשם גם בעינו סמוי' וחטטה יוצא חזינן דלא לבד שבוטל ממלאכתו לא כמו גבי שן דשם רק מחמת המלאכה וככ"ב, ובזה א"ש מה שהקשו התוס' בכורות דל"ז ע"א, והא דרבינו פסק בהל' עבדים שם דבלא כוונה נגיעה באבר אינו יוצא אף דבב"ק דכ"ו ע"ב מבואר להיפך וכן בתוספ' ב"ק פ"ט מבואר ג"כ להיפך או דבתוספ' מיירי שכיון לעבד אחר ונפל על זה ורבינו כתב רק בנתכוין לבהמה ואף דבהל' רוצח פ' רבינו כר"ש בפ"ד ה"א ובמ"א אבאר זה אך באמת כך דהנה רבינו ס"ל בהל' חובל פ"ו ה"ב דברשות המזיק אינו חייב רק אם היזיק בזדון וא"כ כך דלמ"ד דיוצא בראשי איברים א"צ גט שחרור שוב הוי בגדר רשות הניזק וכמו גיטו וידו באין כאחד דקדושין דכ"ג וכ"מ אבל לדידן דצריך גט שחרור הוי כרשות המזיק ופטור כ"ז שלא הזיק במזיד, עכ"פ חזינן דאף היכא דהאדון לא עבר כלום מ"מ יוצא העבד ע"י החסרון שעשה לו האדון, ועי' ב"ק דצ"א ע"א גבי כנגד עינו וקידושין דכ"ד ע"ב ובאמת אין הפי' כן רק דר"ל אם הפעולה היה שלא במקום השן והעין אז אינו יוצא לחירות ואף דבתוספ' ב"ק שם מבואר דהכהו על ראשו ועי"ז נסתמא יוצא כו' שם עכ"פ זה גופא הוה הפעולה בהעין [[השמטה-ועי' במכילתא פ' משפטים דאם ע"י הכאה נעשה בהעין (יארוד) [חורור] אינו יוצא לחירות ועי' תוס' בכורות דל"ח ע"ב ומ"ש מדברי התוספ' ב"ק שם ומים חפו את עיניו יוצא לחירות וצ"ל דזה לא נעשה בגוף הראי' רק בהעין ונחשך ונתכסה הראי' ויהי' זה לא מום בהראי' רק בהעין ונ"מ להמכריעין אם צריך גט שחרור וזה ר"ל המכילתא. ע"כ השמטה.] ובגדר

הך דב"ק דמ"ט ע"א גבי דמי וולדות כנגד בית כו' דסליק שיחמא ע"ש ור"ל דאף דגבי חבלה עי' ב"ק פ"ה גבי צמחים מחמת המכה וכן גבי נפשות עי' סנהדרין דף ע"ז כיון שע"י ההכאה או ע"י אבן או אגרוף פעל בו שעי"ז חלה ומת חייב רק דנ"מ לגבי אבן ואגרוף צריך אומד ב"ד ואומד כללי שזה הדבר ראוי להמית עי' סנהדרין דע"ו ע"ב וב"ק ד"צ ע"ב בפלוגת' דשמעון התימני ור"ע ובדברי רבינו פ"ג מה' רוצח וסוף פ"ק מהל' חובל ולכך מבואר בסנהדרין דע"ח דשייך בזה גדר יצא מב"ד זכאי ע"ש ברש"י ותוס' ועי' ב"ק דף פ"ה אבל גבי ברזל לא שייך זה וזה רק אומד פרטי והוה כמו הך דיבמות דצ"ב הורו ב"ד כו' וכבר כתבתי בזה, ועי' בספרי פ' מסעי פסק' ק"ס, עכ"פ כל שעי"ז נולד בהנרצח שע"י זה מת חייב דלא גרע ממצמצם, אבל גבי דמי וולדות דחידוש הוא כמבואר שם חייב רק כה"ג וכן גבי ע"כ כיון דחזינן דאם לאחר מעת לעת מת פטור משום דאינו חייב רק אם ההכאה עשתה בו המיתה ממש וזה הוא מעל"ע כמו גבי ריסוק איברים (בטריפות) וכמבואר בחולין דנ"א וכ"מ ובלא זה פטור ה"נ גבי שן ועין כן, וזה ר"ל הגמ' ב"ק דצ"א והתוספ' שם וע"ש בתוס', עכ"פ חזינן דהמפעל שנעשה בהעבד עי"ז יוצא לחירות ולכך קמ"ל שם בתוספ' דב"ק הנ"ל דאם אמר לאחר לעשות להעבד אין העבד יוצא לחירות ועי' רש"י ב"מ ד"ח ע"א משמע שם דהא דהאומר לחברו צא גנוב דפטור זה רק מכפל אבל קרן חייב בגדר מזיק רק דין גניבה ליכא דגניבה אינו חייב רק ע"י קנין כמבו' בירוש' פ"ח דשבועות ורש"י ב"מ דמ"א וגיטין דע"ז וב"ק דע"ט וע"י שליח שיקנה הגניבה שיתחייב כפל לא דזה הקנין רק לגדר חיובי ע"י שזה אסור דבאמת אם נימא כמד"א בכמ"מ דגזל וגניבה של ב"נ מותר בודאי לא קנה אותו כלל אפילו ע"י שנוי דהא הדבר אינו שלו ובמה קנה כיון שיש לו בעלים וכמ"ש הרמב"ן ז"ל ריפ"ג דסוכה ועי' בירוש' פ"א דבכורים גבי תחת ר"ה ג"כ כך דלמאן דא' מותר לחפור או ליטע שם מכ"מ הדבר אינו שלו רק ע"י שהתורה אמרה גבי גנב מישראל דמשלם כפל וגבי גזלן מישראל דמחויב בהשבה מלבד החזרת הגזלה עי' ב"ק דק"ה וכמ"מ חזינן דחל שם קנין על זה ולכך ע"י שינוי קנה אותו דהדבר נשתנה ברשותו וכן ביאוש וכבכ"ב גבי הך דסוכה ד"ל וכמ"מ גבי מצוה הבאה בעבירה דאם לא הוי איסור וחיובן לא הוי קונה אותו כלל ולכך לא מהני ובפרט היכא דבעי כפרה וכמו הך דתמורה ד"כ ע"ב אין אדם מתכפר בדבר הבא בעבירה וכן מוכח מדברי רבינו בהל' איסורי מזבח גבי הך דגיטין דנ"ה גבי חטאת הגזולה ע"ש ותוס' חולין ד"ה ע"א ובזה הגדר לא מהני ע"י שליח דנימא דהמשלח קנה לזה. עכ"פ היכא דהדבר צריך שיעשה ע"י פועל עצם לא מהני בזה שליחות וכן ע"י כחו שגרם לזה לכך לא מהני גבי רציעה

ע"י סם ולכך גבי קרחה הקורח בשל חברו לא מהני ע"י סם אף דזה נעשה ע"י נתינתו וזה ר"ל ג"כ הך דנזיר ד"מ ע"א גבי תגלחת מצוה דלא מהני ע"י נשא ר"ל אם המצוה היא שיהיו מגולחין ולזה מהני ע"י נשא ג"כ או המצוה הוא לגלח ובזה לא מהני ע"י נשא דהדין הוא הפועל לא הנפעל ולכך גבי המקיף את חבירו אף דחברו מסייעו מכ"מ אין על חבירו חיוב רק משום ניקוף ולא משום מקיף וא"כ במגלח נזיר נוכל לומר דהנזיר עצמו אינו לוקה וזה יהיה תליא אם נזיר גלח בסם עי' בנזיר ד"מ ודמ"ב ע"א ולשיטת הרמב"ם דמטמא כהן אם הי' הכהן שוגג דחייב המטמא י"ל דיש נ"מ דיש טומאה שהנזיר מגלח וסותר את הימים הקודמים שמנה כמבו' בנזיר דמ"ב ע"ב וד"נ ונ"ו ע"ב וכמ"מ זו הטומאה לכהן הוי בגדר מחולל ולכך גם אחר אם טמא לוקה אבל בטומאות שאין הנזיר מגלח וסותר אף דלוקה מן התורה מכ"מ לא נקרא מחלל ונ"מ דאם אח"כ נטמא עוד הפעם לוקה לכו"ע עי' נזיר דמ"ב ע"ב ובירוש' פ"ב דנזיר ובתוספ' מכות פ"ג וכן גבי כה"ג לקרובין י"ל ג"כ כן דאף דלוקה מכ"מ גדר מחולל לא הוי ובזה אם אחר טמא האחר לא לקי וכן נ"מ לפי מה דפסקי' דכהן הדיוט בגרושה אין חייב רק אם קדש ובעל וכן במחזיר גרושתו משנשאת ג"כ כן כמבו' קדושין דע"ח ובדברי רבינו בהל' איס"ב ובהל' גרושין אך נ"מ אם החיוב הוא מה שקדש ובעל או החיוב על שבא על גרושה המקודשת לו ונ"מ היכא שהאב קדש את בתו קטנה שהיתה מגורשת מן הארוסין לכהן בע"כ ואח"כ בא עלי' מדעתה אם היא ג"כ לוקה כיון דעצם הקדושין לא היו מדעתה ור"ל דעיקר הדבר תלי' אם המלקות הוא על הפעולה של הקידושין והביאה או רק מה שנבעלה מקודשת ועי' בב"מ ד"י ע"ב גבי שליח לדבר עבירה דאמר שם א"ב כהן דאמר לישראל צא וקדש לי אשה גרושה ע"ש ולמה לא נקט כה"ג שאמר לקדש לו אשה אלמנה אך כך דבאמת עיקר הגדר שם בגמרא רק היכי דעיקר השליחות הוא אם נימא שעי"ז יעבור המשלח אבל היכא דא"א שהשליח יעשה זה בלא ציווי המשלח הוי שליחות אף בדבר עבירה ולכך גבי הקפה שם יכול זה השליח לעשות בלא ציווי המשלח אך גבי קידושין אף דשם בלא דעתו א"א לקדש לו מ"מ הכוונה בגמ' בב"מ שם כך כגון אם כהן אמר לישראל צא וקדש לי גרושה והישראל הי' לו נערה גרושה מן האירוסין והוא מקדש את בתו בעבורו, ובאמת יש בזה להאריך הרבה אם יכול לעשות זה דגבי קנין לא מהני זה עי' כתובות דצ"ז מאן סמוך, וזה ר"ל הך דגיטין דף כ"ד ע"א במאי דאמר שם והא לא חזרה שליחות אצל הבעל, ולא ר"ל בעלה רק ר"ל מי שעשה אותה שליח לקבלה כיון דהיא עצמה זה, ועי' בעירובין דפ"א ובדברי רבינו בהל' אישות פי"ז הל' י"א ע"ש בהה"מ ותוס' ב"ב דף פ"ה, וזה ג"כ הך דב"מ דכ"ו

ע"ב גבי נטלה לפני יאוש ע"מ להחזירה כו' ע"ש ברש"י ד"ה עובר ור"ל דכיון דהוא נטלה ע"מ להחזירה הוה ידו כיד הבעלים כיון דא"צ דעת כמבו' בב"ק דף נ"ז וא"כ מיד מי הוא גוזלה כיון דהוא עצמו הוא הבעלים וכעין הך דב"ק ד"כ ע"ב גבי גזבר של הקדש מחמת דידו כיד ההקדש והארכתי בזה גבי שליח בהך דב"ק דף ק"ב ובהל' מכירה בפ"ז הי"ב מה דפליגי שם רבינו עם מקצת המורים ובפ"א מה' שלוחים ה"ג ופ"ז ה"ו דלא שייך כאן גדר גזלן וגדר קנין וגדר שליחות יד דכיון דידו כיד בעה"ב וכיד הקדש ממי גזל זה אך עי' תוס' גיטין ד"ל ע"ב בתוס' ד"ה הילך במ"ש שם דלא מחסר משיכה לא משמע כן דבמה קנה הלוי שיהי' יכול למוכרו וצ"ל דנ"מ דגבי מתנות כהונה אף דנתינה כתיב בהו ר"ל בקנינו כמבואר בב"מ די"א ע"ב מ"מ לפי המבואר בהך דגיטין ד"ל ע"א ורש"י פסחים דמ"ו ע"ב ותוס' בכורות די"א ובנדרים דפ"ה ע"א בראש"ש ד"ה רבא אמר דבאמת זכה בו השבט קודם הנתינה רק התורה נתנה לו זכות לברר את הכהן והיכא דא"א לברר דלא שייך בירור א"צ נתינה לכך מהני הך דגיטין ד"ל ע"ב הנ"ל, וגבי קידושין יהי' תלי' במה שכבר כתבתי אם הקנין של כסף קידושין והקידושין הוא שני פרטים או מציאות א' ועי' גיטין דע"ח ע"ב משמע דהוה מציאות אחת דמהני גבי קידושין קרוב לה אם נימא כשיטת רבינו ז"ל דגם גבי כסף קידושין כן כי באמת י"ל דזה קאי אשטר קידושין וכן נ"מ גבי הך דב"ב דמ"ח ע"ב גבי תלוי' וקדיש דפסק רבינו דאף דלא אמר רוצה אני הוי קידושין בפ"ד מהל' אישות ועי' בדברי רבינו בפ"א מהל' נערה בתולה גבי אונס והגדר כבר כתבתי דגבי גט צריך שתי כפיות א' לעשות הגט והשני לעשות הגירושין ושניהם בלא ציווי ורצון הבעל לא כלום הוא והיכא שעפ"י דין צריך לגרש, כל זמן שלא נתגרשה לא נתקיים והני דברים שהבעל עושה בזה לא נגמר הדבר עדיין ומה שהוא אינו רוצה לא בהפעולה שלו רק בהנפעל שעי"ז נפקע האישות, [[השמטה-עי' נדה דנ"ב ע"ב שדר כו' בלשת וצ"ל שהם ישראלים. ע"כ השמטה]. והנה עי' בגיטין דף פ"ח ע"ב וב"ב דף מ"ח גבי' ע"י ב"נ שיאמר עשה מה שישראל אומר לך יש שם סתירה, אך כך דגבי כתיבת הגט דייק רבינו דהבעל עצמו הוא כותב הגט ומ"מ צריך שיאמר רוצה אני כדי שלא יהא בגדר אמתלא אך בגיטין דף ל"ג ע"ב ודל"ד ע"א מבואר דאחר כותב וכמו הך דב"ב ד"ל ע"ב ע"ש ודמ"ג ע"ב וגיטין דף נ"ח דעל מעשה לא מהני אמתלא ומ"מ שיאמר רוצה אני דזה לא הוי מעשה גמור, עי' גיטין דל"ב ע"ב ודפ"ח ע"א ובזה מהני הכפי' גם ע"י ב"נ ובגדר מבריח ארי ב"ב דנ"ג גבי נתן צרור כו' וע"ז ד"ס ע"ב מעשה לבנה אבל הכפי' השני' דהיינו לגרשה אז נגמר הדבר מחמת גזירת מלך דעי"ז נעשה כריתות וכמ"ש רש"י בכתובות

ד"ג ע"א ע"ש בל' רבינו בספ"ב מהל' גירושין ואז אי אפשר על ידי בן נח כלל לסייע בזה ועיקר הכפי' שהוא מחמת כהן או שהוא ישראל כשר וזה ניקר' אונסא דנפשו אך גבי קידושין וכגון היכי דצריך ע"פ דין לכפות כמו גבי אונס אף דהקידושין תלי' ברצונו מ"מ אי נימא דזה מציאות אחת לא פרטים נפרדים וקיי"ל לגבי קידושין תכ"ד לאו כדיבור וכן הגדר גבי גט בגילוי דעת דקיי"ל דלא כלום לכן די בזה ונ"מ ג"כ גבי קידושי שטר ע"ש בתוס' ובמ"א אבאר, עכ"פ י"ל דגבי קידושין אם עשה שליח לקדש לו גרושה סתם יכול השליח לקבל הקידושין עבור בתו נערה גרושה מן האירוסין וכיון דקיי"ל דכל שאינה מקודשת אינו לוקה אם בא עלי' בזה י"ל דגם בזה אין שליח לד"ע וגבי ישראל שאמר לממזר לקדש לו ממזרת או להיפך לשיטת רבינו דס"ל דשם ג"כ צריך דווקא קידושין תלי' במ"ש אם החיוב הוא מחמת שני הגדרים או מחמת שאינו חייב רק על מקודשת ועי' מכות דט"ז גבי ביטלו גבי מגרש אנוסתו ונעש' שלוח' לקדש' לאחר דלא נקרא גורם להדבר ע"ש אך זה תליא אם לאחר הגרושין אם מהני מחילה שלה ועי' כתובות דל"ט וגיטין ד"נ ובמ"א יש לבאר זה וכן נ"מ אם נימא דהא דריח הגט פוסל בכהונה הוי מן התורה ומכ"מ אף לאחר שגרשה בריח הגט עדיין היא אשתו לכל דבר לאביי דס"ל בקדושין שם דקדש לוקה אם ילקה ע"ז כיון שע"י זה שגרשה הכהן בריח הגט נמצא שהוא גרם שיש לו אשה גרושה וכה"ג כתב הרמב"ם בפי' המשני' בפ"ה דמע"ש גבי מקומו מושכר לו דזה הוי גדר משיכה דעיקר המשיכה הוא שפועל שהדבר יצא מרשות המוכר לרשותו וכיון ששכר את המקום שהדבר מונח שם זה גופא הוי בגדר משיכה ועי' מ"ש התוס' ב"ב דע"ו ע"א וכה"ג מבו' בתוספ' עירוכין ובתוספ' מע"ש ובירוש' שם פ"ד ופ"ה פדיונו זה הוה משיכה דפדיון הקדש שע"י זה יצא מרשות ההקדש זה גופא הוי משיכה שיצא מרשות הקדש לרשות הדיוט וכן הוא הגדר מה דס"ל לבי"ש בב"מ דמ"ג ע"ב גבי חישב לשלוח יד בפקדון דהוי שליחות יד ומבו' בירוש' ריפ"ח דשבועות דזה רק שהפקדון הוא ברשות הנפקד והטעם הוא כך דהלא קי"ל בכמ"מ דמקום הפקדון הוא שייך להמפקיד עי' ב"ב דפ"ה ובפרט אם יחד לו מקום עי' ב"מ דס"ג ודמ"א וכמ"מ וכיון שחשב לשלוח בה יד שוב כלתה שמירתו ב"ק דק"ח ודקי"ח וגיטין די"ד ע"א הוחזק כפרן ושוב ע"י זה יצא הדבר מרשות המפקיד לרשות הנפקד והוי זה גופא כמשיכה ועי' מנחות דמ"ז גבי אם פודה הקדש בעזרה אם ע"י זה הוי כהכנסת חולין בעזרה ע"ש ועי' מנחות ד"מ ע"א גבי הטיל למוטלת ע"ש ברש"י ובדברי רבינו בהל' ציצית דמבואר דאף אח"כ פסק לראשונה נכשרה השני' ולא הוה תעשה ולא מן העשוי דע"י שנשתנה במעשה מן שנים אחד זה ג"כ מיקרי פנים

חדשות וכמו הך דפסחים דף פ"ו ע"ב גבי נסתלק המחיצה כו' ובירוש' מעשרות פ"א ה"ב גבי כרם כה"ג, ובהך דזבחים ד"פ ע"א במחלוק' דר"א ור"י מחמת לאו דבל תגרע דלא הוי מעשה אף דבאמת אם לא נתן כלל ליכא בל תגרע ורק בזמן שנתן ולא נתן הכל אז עובר על בל תגרע וא"כ הלאו עבר ע"י מעשה, ובירוש' עירובין פ"י ופסחים פ"ג אמר דלכך ס"ל לר"א דבל תגרע חמיר מבל תוסיף משום דהלאו דבל תגרע נגמר בזמן שאינו עושה שום מצוה לכך זה גרע, וכה"ג מבואר בעירובין דף ק' דקעביד מצוה כו' וכבר כתבתי בזה במה דמשמע מהך דפסחים דמ"ט אם יש לו חמץ בזמן שאינו יכול לבטלו אף לפק"נ אסור להניח החמץ דדבר העדרי לא שייך לומר שזה דוחה ע"ש וא"כ ה"ה גבי כהן שגרש בריח הגט הוי זה גופא כמו גרם שיהא לו אשה מגורשת אם זה גופא הוי כמו שקדש גרושה וזה תליא מהו החיוב אם הפועל או הפעולה וא"כ לפי זה גבי כלאים בהך דב"מ ד"צ ע"ב דמחלו' אם נהג בקול בכלאים אם חייב ע"ש והנה גבי הרבעה בקול מבו' בירוש' פ"ח דכלאים ובד' רבינו בהל' כלאים פ"ט ה"א דאינו חייב מלקות וע"ש בירוש' החילוק מחמת דגבי הנהגה הוא פועל זה ובע"כ וגבי הרבעה לדעתו הוא מטיל ע"ש ובאמת הגדר כך דגבי הנהגה יש בזה ב' גדרים מה שהן קשורין ביחד ע"י זה חל עלי' שם כלאים ואם מנהיג אותם לוקה ולכך אף בקול ג"כ חייב דהדבר כבר נעשה וכן גבי חסימה אבל בהרבעה כל זמן שלא נעשה הפעולה לא הוי כלל שם כלאים עלי' ולכך צריך זה לעשות מעשה בידים וכה"ג החילוק מה דפסקינן בפסחים דקט"ו ע"ב וכן פסק רבינו בהל' חמץ ומצה דבלע מצה יצא ובלע מרור לא יצא ע"ש ומה זה הגדר אך כך דמצה מתחילה צריך לעשותה למצה ורק ע"י שמירה בלישה ואפיה וע"י ישראל וחל עליה שם הדבר מתחילה ואז אף בלע יוצא יד"ח אבל מרור נעשה הדבר בב"א הפעולה והמציאות לכן צריך לעשות לזה אכילה גמורה אך מלשון רבינו בפ"ח מהל' חמץ הל"ח משמע הטעם דבלע מרור לא יצא כמו שכתבתי בחיבורי ח"א דכיון דזה רק מדרבנן צריך להרגיש טעם מרור וכבר כתבתי דכל דבר דהוה מדרבנן זה המציאות בהאדם לא בהדבר ועי' מש"כ רבינו בהל' ציצית פ"א הי"ב דגבי להטיל הציצית בבגד א"צ כוונה אף דהטויה צריך כוונה והטעם דכיון דכבר חל שם ציצית על הדבר שוב א"צ כוונה בהטלה וזה ר"ל הך מחלו' במנחות דמ"ב גבי ציצית בב"נ אם כשרה ופליגי בקרא דועשו להם ור"ל ההטלה בבגד דלא כמ"ש שם התוס' ד"ה ואל דקרא דועשו להם ציצית קאי על ההטלה בבגד ועי' בהך דמכות די"ב ע"א דהוי מחלו' גבי קרא דורצח גבי גואל הדם דפליגי שם אם הוא מצוה או רשות, ובהך דשבת דקל"א גבי ציצית בשבת דאמר שם דלא דחי אם ר"ל על עשיית הציצית או על הטלה בבגד

ע"ש ברש"י ותוס' ועיקר הגדר שם אם צריך שיהא ציצית בהבגד או שיטיל הציצית בבגד אפי' למ"ד ציצית חובת טלית והארכתי בזה ג"כ גבי גדר מקדש אם המצוה היא הבנין או שיהא מקדש ועי' סנהדרין ד"כ דשם נקט לבנות ורבינו בהל' בית הבחי' נקט לעשות ובהל' מלכים נקט לבנות ועי' יבמות ד"ו הכשר מצוה ותוס' שבת דקל"א ע"א וזה תלי' במה דמבואר ב"מ דנ"ז ומעילה די"ד גבי בונין בחול ואח"כ מקדישין ובירו' סנהד' פ"א פלי' בזה ר"י ור"ל ולכך גבי כלאים חייב גם גרם ע"י קול והנהגה ולכך י"ל דלכך ס"ל לרבינו דיושב בקרון לוקה גבי כלאים משום דהישיבה שלו גורם שהכלאים הנהיג' ונ"מ ג"כ גבי מחזיר גרושתו משנשאת דאינו חייב רק ע"י קדושין וביאה אם קדשה בביאה מאי אם חייב דנעשו שניהם בב"א ועי' בקדושין דע"ח ולכך י"ל דלכך מבו' במכות די"א וסוכה דנ"ג דאסור למיכתב שם על חספא ולהשליכ' למים דלכאורה הא מבו' שבת דק"כ גבי שם על בשרו דמותר ליכנס למים ולא חיישינן למחיקה דרק גרם אך כאן כיון דכתב כדי להשליכו הוי הכתיבה עצם המעשה ובזה א"ש ג"כ הך דיבמות די"ב ע"ב וכמ"מ גבי גרם השחתה דשם ג"כ הפעולה שעשה דהיינו הביאה זה הוה מעשה שבלא הפעולה לא הוי השחתה, והנה כבר כתבתי גבי שבת דגיטין מ"א וכן בהך דדמ"ג ע"ב גבי דעבדי בה איסורי משום דשם גם גרם אסור וכן נ"מ בל' הגמר' דב"מ דל"ב וביבמות ד"ו דשם נקט אמר לו אביו היטמא וגבי אבידה בב"מ ד"ל נקט בביהק"ב משום דהא דקיי"ל דגם גרם טומאה מוזהר דהיינו שאם טמא ישראל את הכהן לוקה זה רק בטומאת שהנזיר מגלח עלי' אבל בטומאת בית הקברות שאין הנזיר מגלח עלי' אז ליכא גדר חיוב ורק כהן בעצמו מוזהר ולא אחר ובזה גרם שרי, אבל גבי אבידה דהוא רק ממון שם גם כה"ג לא ולכך בב"מ ד"ל נקט בית הקברות ולכך פסק רבינו בהל' חמץ ובהל' סנהד' דהמחמץ עיסתו בפסח לוקה דהוי מעשה אף דאינו מובן כלל דדוקא גבי מנחה חייב בהניח שאור ע"ג עיסה ומבואר במנחות דנ"ז דשם החיוב על החימוץ אבל גבי פסח שם החיוב על מה שיש לו הדבר וזה ממילא חזינן כיון דעשה מעשה שיהא לו הדבר חייב ע"ז ועי' ב"ק דצ"ח ע"ב הכל חייבין לבער אף חמץ של ישראל אחר חזינן דאף גרם לאחר מוטל עליו עכ"פ כאן נ"מ גבי עזרה היכא שסותר ממנו אבן דגורם חסרון בהדבר חייב וכן הדין אם גורם מחק דס"ת שע"י זה נפסל ג"כ עובר וכמו בגרם בע"מ בקדשים וכמו שכתב' ויהי' ג"כ נ"מ למאן דאמר מופלא סמוך לאיש חל עליו נזירות מן התורה אף דהאיסורין של נזירות הוי ממילא ע' בדברי רבינו פ"ב מהל' נזירות וע"ש בהשגות אם אחר גלח זה הקטן אם לוקה ולא שייך להך דנזיר דנ"ז ע"ב גבי מקיף וניקף דשם הוא שני גדרים מה שאי"כ כאן זהו לאו

אחד וע"ש דנ"ז ע"ב דמוקי שם בקטן וכן לכאורה לפי מה דס"ל לרבינו דאחד המטמא כהן אם הי' שוגג המטמא לוקה וא"כ למה לן קרא ביבמות דקי"ד להזהיר הגדולים על הקטנים אם עשו בידים הא בלא זה חייב וצ"ל דמיירי בטומאה שאין הנזיר מגלח עליו דאז אחר לא מחייב כמ"ש ועי' בירוש' ערלה פ"ג ופסחים פ"ב דיש שם לאו על מאכיל חמץ לאחר ומה זה וע"כ משום דזה הוי כמו מקיים חמץ ומבטל הבעור ועי' בתו"כ פר' שמיני דמרבה גם גבי עופות טמאין כן וכן נ"מ במה דמבו' מדברי רבינו בהל' איסורי מזבח פ"א גבי מקדיש בע"מ בשוגג דאינו לוקה וע"ש בהשגות ומה קמ"ל וצ"ל דלא נימא שיהא מחויב לשאל עלי' לחכם ולא נימא לפי מה שכ' בהך דב"ב דע"ב ע"ב דהוי מחלו' שם אם הקדש הוי דבר הנמשך כיון שנעשה ע"י פיו ויכול לשאול עליו וזה ר"ל הך דשבת דקי"ט ע"ב דיבור כמעשה ר"ל היכא שהדבור פועל כל רגע ורגע בהדבר וה"נ כן ויהי' כמו דשבועות די"ז ונזיר גבי נזיר בקבר דהשהי' הוי מעשה וה"נ כן קמ"ל וכן נ"מ דהרי פסקינן גבי מעשר בהמה דאף אם כולן בע"מ נכנסין לדיר להתעשר ואף דע"י זה חל קדושה עלי' ואף דקיי"ל עשירי מאליו הוא קדוש כמבו' בכורות דנ"ט ונ"מ גם כן היכא דנתכוין שיהא העשירי בע"מ דעבר בלאו דלא יבקר כמבו' בבכורות דל"ו ע"ב ודי"ד ע"ב וכמ"מ אם עבר גם משום לאו דלא יקדיש בע"מ ובאמת גבי מעשר בהמה מבואר בירוש' ר"ה פ"א דהך לאו דלא יבקר הפי' ג"כ דא"צ לבקר על טוב ע"ש ועי' במאי דפליגי רש"י ותוס' בכורו' דנ"ח ע"ב גבי אלולים אם מותר לברר זה ועי' בספרי פ' ראה פסקא ס"ח במה דאמר שם דבכורות ומעשר בהמה צריך שיהי' מן המובחר ובכורות י"ל כהך דבכורו' די"ז דכהן בורר לו את היפה אך מה ר"ל במעשר בהמה ועי' בתו"כ סוף פ' בחוקתי דממעט דבמעשר בהמה לא שייך בקרא דכל מבחר וגו' אך י"ל דנ"מ למה דמבואר בתמורה די"ח דיכול להשהותו עד שיהי' שמן ע"ש בתוס' ועי' בתמורה ד"ז ע"א ולמה לא מוקי שם במעשר בהמה דחל על בעל מום קבוע וכן גבי בכור דקיי"ל עירכין דכ"ט וכמ"מ דמצוה להקדישו אם הקדישו כשנולד בע"מ אם עובר עליו כיון דבלא זה הוא קדוש וזה תליא אם האיסור הוי מה שמקדישו או מה שנתקדש ובאמת נ"מ ג"כ דאף דגבי שם כתוב על בשרו גרמא שרי מכ"מ י"ל דהיכא דכתב במקום שצריך לכתוב דאז קדיש גם מקום הכתב וע"י המחק מלבד מה שנמחק השם פקע הקדושה ממקום הכתב עי' שבת דקט"ז שם י"ל דגם גרמא אסור מה שא"כ על בשרו דלא שייך לומר דהמקום הכתיבה נתקדש ועי' בהך דמוע"ק דכ"ו ע"א ובירוש' שם דאמר דצריך לקרוע שתי קריעות אחד על הגויל ואחד על הכתב וע"ש הגירסא אם בקרען או בשרפן ועי' עבו"ז די"ח ע"א גבי עובדא דרחב"ת דשאלו ממנו מה

אתה רואה ע"ש בתוס' והשיב להם גולין נשרפין ואותיות פורחות ומה זה אך הכונה כך דשאלו ממנו אם מתחילה נשרפין האותיות ואח"כ נשרף הגויל או להיפך ונ"מ אם הם צריכין לקרוע ב' קריעות או רק קריעה אחת כיון דאזלא כתב פקע הקדושה כמ"ש וס"ל כמאן דא' בסנהד' ד"ס ובירוש' מו"ק שם דגם על עכו"ם שגדף צריך לקרוע הוא הדין גבי שריפת התורה כן והארכתי בזה במ"א בהך שיש שנוי בגמ' דילן פסחים דפ"ז ע"ב ובירוש' פ"ד דתענית גבי לוחות מה קדם אם פריחת האותיות או שבירת הלוחות והארכ' בזה איך הי' מותר לשברן רק אם האותיות פרחו מקודם פקע הקדושה ואכ"מ. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ז

הסותר וכו'. ע' בה' בה"ב פ"א הי"ז שכ' שם הנותץ כו' ולא הביא עזרות וכאן כתב הסותר ועי' בתוספתא פ"ד דמכות דנקט שם כמו בה' בית הבחירה, ועי' בקדושין ד' נ"ד גבי אבני ירושלים שנשרו, ועי' מה שכתב רבינו בהל' סנהדרין פי"ט דנקט הורס אבן מן המזבח ושורף עצים מן המקדש ע"ש, ור"ל כך אם החיוב הוא משום האבן או משום דעי"ז נפסל המזבח או העזרה עי' זבחים ד' כ"ד ומש"כ רבינו בהל' בית הבחירה פ"א הל' יוד ובפ"ה מהל' ביאת מקדש ע"ש ונמצא כך דאם מתחלה נשרה האבן ואחר כך נתץ דאם יש עדיין קדושה באבן חייב ואם לאו פטור ועי' רש"י כתובות ד' ק"ו ע"ב ומש"כ רבינו הל' מעילה סוף פרק ו', ועי' בתוס' יומא ד' מ"ד ע"א, ועי' בתוספתא פ"ג דמכות גבי המבשל את הפסח ואי' שם דעובר משום פסול קודש:

[ממהדורא תניינא: **הסותר אפי' כו'**. והנה אם גנז ספר תורה או שאר דבר במקום שאי אפשר להשיגו אם הוי זה כמו איבוד, עי' בתוספו' יבמות דק"ד ע"א וע"ז דנ"ב ע"א עי"ש ברש"י אם גניזה הוי בגדר ביעור ואם שייך בזה מכתת שעורא ועי' שבת ד"צ ע"א דמחלק שם בגבי כתבי הקודש נקט שם לשון גניזה דר"ל דגבי כתבי קודש הוא זה גדר תיקון ומתקימות הגניזה שלהם לכן חייב לכ"ע ולא הוה מלאכה שא"צ לגופא ע' תו' שבת ד' צ"ד ע"א אבל בע"ז הוה הגניזה גדר בשביל שלא יראו אותו ולהעלים מן העין וע' מגילה דכ"ו ע"ב וזו היא גניזתן ר"ל דזה תיקון הדבר בעצם וכן החיוב ולכך די בכ"ש וע"ש בתוס' שבת גבי מן בית מנוגע בגר כ"ש וי"ל דזה אתי' כמ"ד בנגעים פי"ג דמטמא בכ"ש וכ"כ בזה ולקמן אבאר בזה ועי' ב"ב ד"כ דגם אם מניחם בחלון נקרא גניזה ושבת דקט"ו גבי תחת הנדבך וזבחי' דפ"ח ומגילה דכ"ו ע"ב ולקמן בהל' ס"ת אבאר בזה באריכות, ועי' במו"ק דכ"ו ובירושלמי שם גבי מה שקרע אלישע על אליהו אף שלא מת ובירושלמי שבועו' פ"ג גבי נשבע על ככר והשליכו לים דהוי כמו ביטול השבועה בידים אף שהדבר

עדיין ישנו וב"ק דצ"ח גבי נפל כיסו בבור ע"ש ותוס' פסחים פ"ז גבי נפל לבור הרי הוא כמבואר וע' פסחים דף י' ע"ב. ע"כ ממהדורא תניינא]

[ממהדורא תניינא: **הסותר כו'**. והנה נ"מ ג"כ היכא דגנז דבר במקום שא"א ליטלו אם זה ג"כ הוי כמו גדר בעור ועי' שבת ד"צ דנקט שם לשון גניזה וב"ב ד"כ וכמ"מ וע' בע"ז דנ"ב גבי ע"ז של ישראל צריכה גניזה אם זה ג"כ נקרא בעור שלה וזה תליא במ"ש התוס' יבמות דק"ד ע"א אם שייך לומר הגדר דכתותי מכתת שיעורא בדבר שצריך גניזה ע"ש וככ"ב מה זה הגדר דמכתת שיעו' ור"ל דע"י הדין דבעי שריפה או בעור נשתנה הצורה שלו והיכא דהקפידה התורה על צורה בטלה ממנו עי' ביבמות דף ק"ג ע"ב שם ועי' במה שכ' הרמב"ם ז"ל בפירוש המשני' סוכה פ"ג דבטל ממנו שם פרי וכן נ"מ לגבי מנעל של חליצה ע"ש ביבמות דק"ג ע"ב גבי מנעל של עיר הנדחת וברמב"ם הל' יבום כ' הטעם דלאו להלוכא ור"ל דנאבד ממנו שם של מנעל ולא ר"ל שהי' המנעל מעיר הנדחת וזה מכשיר בירוש' רק דר"ל שעשה מנעל מעור של בהמה של עיר הנדחת דשם אוסרה בגדר פרט בהמתה וגם תליא בעיקר הגדר של חליצה אם משום דצריך שתחליץ המנעל מרגלו או שתעשה פעולה שיהי' המנעל גלוי וזה תליא גבי ב' מנעלים זה ע"ג זה ע"ש דק"ב ע"א דחליצת מנעל יש אבל גלוי' כרעא ליכא וכן להיפך גבי שרפתו שם מנעל ליכא אבל גלוי' כרע' יש ויהי' נ"מ גבי חליצה שם אם עשאו שניהם שהמנעל התחתון חלצה והמנעל העליון הטילה עליו גחלת אי הוי חליצה ממ"נ או דצריך שני הפעולות במציאות אחת ויש בזה להאריך הרבה עי' ב"ב דף קנ"ב ע"א גבי מתנת שכמ"ר שכתב בה קנין לרב דאמר שם שיש בו ב' כחות אם הם נפרדים או מציאת אחת ונ"מ כגון אם אמר הלואתי לפלוני אם יכול לחזור בו [השמטה במ"ש בגדר אם נתנו למציאת אחת שני כחות אם הם דברים נפרדים או נעשו מציאת אחת ואין בהם הגדר דממ"נ ועי' בעירוכין דף ל"ג ע"א גבי דין דר"ה גבי מקדיש בית בבתי החצירים וגבי מוכר בית בבתי החצירים ע"ש ועי' שבת דף כ"ב בתוס' ד"ה סוכה והני טעמי דאיתקצי למצוה וביזוי מצוה איך יהי' הדין אם נפל בחוה"מ ואז ממ"נ מותר ע"ש, וכן נ"מ להך דמו"ק דכ"א ע"א בדר"א ור"י גבי אבל בתפילין ביום שני אם חלץ אם צריך להניח וע"ש בירו' בזה וכן נ"מ בהך דנזיר דף מ"ב גבי נזיר וכהן שנטמא וחזר ונטמא אם חייב על השניה מחמת שהוא מחולל ועי' ירוש' נזיר פ"ג מחלוקת דר"ט ור"ע ובדברי רבינו בהל' נזירות פ"ה הל' ט"ו ובהשגות ועי' בתוס' שבועות דף י"ז ונידה דף נ"ז ובדברי רבינו בהל' אבל פ"ב הט"ו דס"ל דרק אסור ואינו לוקה עי"ש ובאמת לפי המבואר בירוש' פ"ג דנזיר שם נ"מ אם הטומאה הראשונה היתה בהיתר כמו כהן הדיוט לקרובים או כה"ג ונזיר למת

מצוה אז על הטומאה השניה דהוי באיסור זה ודאי מה"ת, אבל היכא דגם הראשונה הייתה באיסור אז הוי מחולל ועומד ואין איסור מה"ת בשניה וכשיטת הראב"ד, וזה תלי' בהגר' בגמ' דילן בדנזיר שם כהן או נזיר שהיה מתו מוטל עי"ש ובירוש' שם בזה ובמס' שמחות והנה נ"מ כך גבי כה"ג שע"כ מתחילה הוא כהן הדיוט אם יש בו שני הגדרים כהן הדיוט וכה"ג או לא, וכבר כתבתי בגדר דברי הירוש' ברכות ספ"ג ורש"י שם דף כ"ב ודף כ"ו וביומא רפ"ג בירוש' ובפ"ג דקידושין ובפ"ב דשבועות אם יש שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה או לקדושה קלה אצל קדושה חמורה, ועי' קידושין דף ע"ז ע"ב במה דאמר שם לא יאמר קדושה כו' השתא כו' ושם ג"כ אמר פשיטא מיגרע גרע ולמה לן הק"ו, וכה"ג מקשה התוס' נזיר דמ"ח ודמ"ט, אך צ"ל דנ"מ לפי שיטת רבינו ז"ל דס"ל בהאס"ב דכה"ג באלמנה לוקה אף בלא קידושין משא"כ בכהן הדיוט בגרושה דרק בקידושין לוקה וכן ס"ל גם בכה"ג בגרושה ויש חולקים בזה ע"ש בה"ה וזה נ"מ אם משום דנשאר בו שם כהן הדיוט בזה צריך קידושין או משום דזה נאסר לכה"ג וכבר כתבתי במ"א במאי דפליגי גמ' דילן וירוש' אם כהן שנעשה חלל אם יש עלי' שם לוי, עי' בכורות דף מ"ז וגיטין דף נ"ט ע"ב וכתובות דף כ"ה ע"א ובירוש' פ"י דיבמות דלא ס"ל כן, והארכתי בזה בהך מחלוקת בתוספ' ביכורים פ"א אם כהנים מביאים ביכורים וקורין ר"ל משום דהקנין של כהנים אינו אלא בגדר צורה ונעשו בניו חללים אינם יורשים בערי מקלט וכבר כתבתי בזה דזה נ"מ בין אחוזה לנחלה עי' הוריות ד"ו ע"ב ועירוכין דף ל"ד ע"ב גבי ממזר של לוים אם יש לו חלק בערי מגרש, ועי' תוס' עירוכין ד"ד ור"ה דכ"ט ובל' רבינו בהל' עירוכין פ"ד הל' כ"א ודייק שם אם הי' המקדיש כהן או לוי והוא תמוה דהא אזלינן אחר ערי הלוים ולא אחר המקדיש וכן אם הי' שדה אחוזה או שדה חרם של ישראל שנפלה לכהן הוי כמו של ישראל כמבואר בעירוכין דף כ"ו ודף כ"ט ושם בדברי רבינו בהל' כ' ובפ"ו הל' ו' וכן מבואר בתוספ' עירוכין פ"ה ובמ"ש רבינו בהל' שמיטה ויובל פי"ג, וכן נ"מ אם שייך בהם דין של חמשים סלע דשדה מקנה לא, כמבו' בעירוכין די"ד ותוס' גיטין מ"ח ועי"ש דף כ"ו ע"ב אך נ"מ למ"ד מתנה אין יוצא ביובל בכורות דף נ"ב איך הדין אם הקדישה ותלי' בהני טעמי דעירוכין דף כ"ו ע"ב וע"ש דף י"ד גבי ב"נ ע"ש בתוס' וירוש' רפ"ג דקידושין והובא בתוס' גיטין דף מ' ע"ב ע"ש. עכ"פ גבי כה"ג אם יש עליו גדר כהן הדיוט, ועי' מנחות דף ע"ח דכה"ג בזמן שנתחנך אם לא עבד בגדר כהן הדיוט צריך להתחנך ב' פעמים, א' מנחת חינוך של כהן הדיוט והב' מנחת חינוך של כה"ג, חזינן דהוי ב' שמות פרטים א"כ לפ"ז כהן גדול שטימא עצמו לקרובים ואח"כ טימא לרחוקים דהקדושה של כה"ג מתחלל אצלו אבל הקדושה של

כהן הדיוט לא נתחללה אם מוזהר על השני' ועי' בירוש' מעש"ש פ"ג ה"ב דאם לקח תרומה בכסף מעש"ש ונפסל בטבו"י מחמת התרומה אם יכולים לפדותו ע"ש ובירוש' פ"ג דחלה ועי' בתו"כ פ' תזריע לר"י דס"ל דיצירה של נקיבה דוקא בשמונים נידה דף ל' אם ילדה אנדרוגינוס והי' היצירה פחות אם יש בה גם טומאת י"ד של נקיבה דהא הוי לגדר נקיבה כמי' בעלמא ולכך צריך תרי קראי עי' בתו"כ שם ונידה דף מ' ע"א וב"ב דף קכ"ז ע"ש, ועי' בדברי רבינו בס"פ מהלכות אישות דס"ל דטומטום ואנדרוגינוס דשני גדלות שלהם בוודאי בן י"ב. ע"כ השמטה]. ועי' בהך דעירוכין דף ל"ג גבי מחלוק' דרב הונא ור"א ובתוספ' כלים הובא בר"ש פ"ח גבי תנור של מתכת עשה לו טפילה אם יש עליו שני הגדרים בב"א אם קבל טומאה מגבו אם מטמא אוכל מאוירו וכן במאי דפליגי רש"י ותוס' מכות ד"כ ע"ש בד"ה ורבינא דנקט לי' בקניא שיהי' כמו שנכנס לפנים ואם אכלו שם יתחייב מלקות משום אוכל מעש"ש שנכנס לפנים בחוץ וכן נ"מ גבי אנדרוגינוס אם נאמר שהוא בגדר ברי' מ"מ אם החיובים שלו בגדר זכר אם די שיהי' אז בן י"ב שנה וכ"כ בזה דמלשון רבינו בהל' אשות ספ"ב נראה דלגבייהו הגדלות שלהם הוא מבן י"ב לכל דבר ועי' רש"י בכורות די"ב ע"א גבי נדמה במעשר בהמה דפסול אף שיש בו מקצת סימנים דומה לאמו אף דהפסול הוי רק משום בע"מ ושם דנ"ז ואכ"מ להאריך וכבר כתבתי מדברי הירוש' שבועות פ"ג גבי נשבע על הככר שיאכלנו היום ושרפו אם לוקה אם זה הוה גדר מעשה שלא יוכל לקיים הדבר וע"ש בתוס' שבועות ד"ד ע"א וכן אם לוקה מיד או ימתין לכשיכלה היום כיון דהככר אינו, ובהך מחלוק' דכלים גבי כלי מתכת שהזה עליו בג' ושברה והתקינה בו ביום אם צריך להמתין בהזי' שני' עד ז' וכן נ"מ גבי נרצע היוצא ביובל אם באמצע נתבטל היובל ע"י איזה סיבה וכן בהך דב"מ דק"י ע"ב גבי קיבל לשבוע דהשביעית מן המנין אם זה הוי רק כמו לששה שנים או לז' ונ"מ לתשלום או נ"מ אם נתבטל שביעית ועי' במכות ד"ג גבי המלוה לעשר שנים בזמן שנוהג שביעית אם נימא דהשביעית משמט אם בטלה השביעית, ועי' בגיטין דע"ו ע"ב גבי מת בתוך יב"ח אם מתירין אותה להנשא מיד או צריכה להמתין הזמן ובמ"ש הה"מ ז"ל בהל' גירושין פ"ח הל"ו ע"ש וכמ"ש אם הטעם מחמת דצריך הזמן או שלא יהי' הזמן העבר על להבא וכבר כתבתי במה דמבואר בזבחים דכ"ו דנ"מ בין צפון בקד"ק דשם אם הכניס ראשו ורובו כאלו הכניס כולו וגבי חוץ צריך שיהא כולו בפנים משום דשם דצריך שלא יהא החסרון של חוץ וכאן צריך שיהא המעלה בצפון ועי' במה דפליגי רש"י ורבינו דרש"י ס"ל בזבחים די"ד דחטאות אף דבעי צפון מכ"מ אם שחטן בהיכל כשרין וע"ש בתוס' דס"ג ולא כשיטת הרמב"ם ז"ל בהל' מעשה הקרבנות דרק בשלמים. ועי' בזבחים

דצ"ב ע"ב גבי הני בעיי' גבי דם של העוף שנשפך דמה על הרצפה דבעי שם אם דנפסל בה כלי שרת או דלא צריך כל"ש, ובאמת זה מבואר בתוספ' פ"א דקרבנות דפסול כלי שרת אך שם משום הזאה, ועי' בדברי רבינו בהל' פרה בפ"ד דס"ל ג"כ דכלי פוסל בדם וע"ש בהשגות ובתו"י יומא רפ"א וי"ל כמ"ש הראב"ד מחמת שחסר דמה וכה"ג מבו' בתוספ' פ"א דמנחות גבי לוג שמן של מצורע אך גבי קרבן עוף למה, וצ"ל משום דהזי' צ"ל מגופה ונ"מ בהך בעי' דזבחים דצ"ב הנ"ל דאם אח"כ שפכה לצוואר, ועי' זבחים דס"ד והיזה מדם החטאת מגוף החטאת, ובאמת הך בעי' דשם גבי חטאת העוף שנכנס לפנים צווארה ככלי שרת ור"ל דהוי ג"כ גדר קבלה וע"ש דט"ו ע"א בתוס' ודס"ו ע"ב ודפ"ד ע"ב ובאמת מה דקיי"ל דאם נכנסה הבהמה לפנים קודם קבלה דלא פסל ע"ש דפ"ב ע"ב ודצ"ב ע"ב אי משום דעדיין אין שם דם עלי' או משום דלא הוי הכנסה לפנים ובגדר דרך משופש ע"ש דפ"ב ע"ב וכמו מכניס במוץ דע"ז דמ"א ובתבן דירוש' פ"ה דברכות וכ"מ ונ"מ דמה שנכנס דמה לפנים יש בזה שני גדרים א' מה דנפסל הדם והשני דהקרבן נפסל וזה רק בשכיפר ואז רק אם נכנסה מאליו או בשוגג דאז הדם לא נפסל ובשכיפר נפסל הכל ועי' במאי דפליגי שם דף פ"ב גבי הכניס בשוגג ובאמת כך דאם הכניסה במזיד דהדם נפסל אז אף אם אח"כ זרק ממנו לא פסול הקרבן דהוי דם פסול ולא הוי זריקה כלל ועי' בתוספ' פ"ח דקרבנות וט"ס שם, ולכך דייק רבינו וכן במשנה לשון נכנסה ולא ל' הכניס דאם הכניס רק הדם פסול והקרבן גופו לא פסל לכו"ע ונ"מ דאף אם נימא דנפסל כל הדם מ"מ הדם שנשאר בצוואר לא נפסל אם נימא דאין עליו שם דם עדיין ואף דדם סכין מקדש לי' ר"ל שיחול עליו שם דם ונ"מ אם יש מעילה בדם קודם קבלה וכ"כ בזה א"כ י"ל דמשנה דזבחים דל"ב ע"א קאי גם אחטאת עי' בירוש' פסחים פ"ז דאמר שם דריה"ג דס"ל דלא פסל את החיצון אזל לשיטתי' דס"ל דלא הוי פסול הגוף ע"ש ועי' זבחים דל"ו ע"א גבי דבר רע ור"ל לא כפרש"י דקאי אמחשבה רק דע"י שכיפר בפנים נפסל הקרבן עכ"פ רק דנכנסה מאלי' אז ע"י שכיפר נפסל הכל ועיין תוספות זבחים דף כ"ו ע"ב ע"ש אך יש לומר דכמו דאמרינן בזבחים דפ"ב ע"ב דהיכא דהכניסה ע"מ להכניסה לפני ולפנים לא נפסל בכניסה להיכל ה"נ דהכניסה ע"מ לכפר לא נפסל עד שכיפר ועי' חולין דף ק"ב ע"ב זה לפי מחשבתו. עכ"פ י"ל דכלי שרת גרע גבי עוף כיון דשם מקדש אף שלא מדעת משא"כ גבי רצפה עי' זבחים דכ"ו ע"ב ודפ"ז ובירוש' ספ"ד דסוכה גבי מזבח החצון דאינו מקדש אלא מדעת לכו"ע וכן דייק קרא דבמזבח החיצון כתיב וקדשתו והי' קדש ובמזבח הפנימי כתיב קדש קדשים לד' ר"ל נצחיות עי' ירוש' רפ"ב דסנהדרין, ועי' יומא דמ"ח גבי קטורת ומנחות דף כ"ו ע"ב גבי

קומץ שנתנה לשמאל. על כל פנים לשיטת רש"י משום שלא יהי' החסרון וצריך דווקא כולו לפנים ועי' במנחות דס"ט ע"ב גבי חטים שירדו בעבים אם כשרין לשתי הלחם דאין בהם חסרון דחו"ל ולא מעלה דא"י וכן לגבי כה"ג דמצווה דוקא בבתולה ג"כ כן אם משום המעלה או להיפך שלא יהי' החסרון וזה תליא בהך מחלוק' דיבמות דנ"ט וד"ס גבי בוגרת ומוכ"ע ושל"כ וזה ג"כ תליא בזה אם משום המעלה או שלא יהא החסרון ועי' נידה ד"ח ע"ב ובתוס' כתוב' דל"ט ע"ב גבי של"כ דיש לה כתובה מאתים ובירוש' פ"א שם מבו' להיפך וכן הוא הגדר גבי כהן דקיי"ל דבע"מ כל מצות כהונה עליו בכל הדברים רק מחלל עבודה וחלל הוא להיפך שבכל הדברים הרי הוא כזר רק דמכ"מ עבודתו כשרה והטעם דעבודה אם הוא זר פוסלה ושאר דברים צריך שיהא כהן ולכך בע"מ יש עליו ב' גדרים כהן וגדר זר ולכך בכל הדברים הרי הוא ככהן אבל העבודה שם זר שיש עליו הוא פוסלה וחלל אין עליו שם כהן כלל אבל מכ"מ שם זר ג"כ אין עליו ולכך לכל הדברים אינו ככהן אך לעבודה לא פוסל וכן נ"מ לגבי אבל דהנה אנן קי"ל במו"ק ובנזיר דגבי אבל מקצת היום ככולו ומכ"מ פסק רבינו ז"ל בהל' אבל פ"ט הי"ב גבי קריעה דלא אמרי' מקצת היום ככולו והגדר גם כן כך אם צריך לנהוג אבלות זה העילה וממילא אסור לעשות להיפך מדיני האבלות או שאסור לעשות הני דברים שאבל אסור בהם וממילא צריך לנהוג אבלות ולכך אם נימא דלכך אסור משום דצריך שינהג שפיר י"ל מקצת היום ככולו דהרי נהג ואם נימא דעיקר הוא האיסור לא שייך מקצת היום דהרי מכ"מ שאר היום ג"כ צריך לנהוג איסור וגבי קריעה כיון דחזינן דגם לוקח הבגד אסור לאחותו חזינן דלא משום המצוה רק משום מציאות האיסור ולכך לא שייך בו לומר מקצת היום ככולו מה שא"כ בשאר גדרי האבלות אך באמת י"ל דהא דמבו' במו"ק דכ"ו דהלוקח אסור לאחותו י"ל דרק גבי קריעה על או"א דהבגד אסור לאחותו לעולם והוי בגדר איסור על גוף הבגד ולכך גם הלוקח אסור לאחותו אבל גבי שאר אבלות דאז רק לזמן ל' יום הוי רק איסור גברא והלוקח מותר לאחותו אף תוך ל' אך זה תליא כמש"כ במה דאמרי' בהך דביצה די"ז דגם קמחו נאסר וחל האבלות גם על בהמתו ועי' רש"י מו"ק די"א ע"ב ד"ה פסקי אך שם נ"מ דאף בחו"ה דליכא האבילות על האדם מכ"מ על הנכסים שלו חל דגבייהו לא שייך יו"ט וזה שיטת רבינו תם ז"ל שם במו"ק די"ב ותוס' ע"ז דכ"א ע"ב דמוקי שם הך דמו"ק באבל וכבר תמה עליו בעה"מ דאז לא שייך כלל אבלות אך באמת על הנכסים חל גם אז ולכך לאחר יו"ט אף דהוא נוהג אבלות מכ"מ מלאכתו נעשה ע"י אחרים כמבו' במו"ק די"ט ע"ב ע"ש. עכ"פ יש דבר שצריך שיהא ויש דבר שצריך שלא יהא להיפך ונ"מ ג"כ גבי ספק היכא דצריך לקיים הדבר אז צריך בברור שיעשה הדבר

והיכא דרק שלא לעבור על הדבר אז להיפך ועי' שבת דקל"ז ע"ב אם צריך שיהא נראה מהול או שלא יהי' נראה ערל ובחולין דפ"ח ע"א גבי כסוי הדם ועי' קדושין ד"נ ע"א ומ"ש הרשב"ם ב"ב דקכ"ו ע"ב גבי בכור דכיון דצריך יכיר ספק הוי כמו שודאי אינו בכור וכן הדין גבי ספק נפשות להקל ר"ל בגדר ודאי פטור וגבי ספק מילה דאינו דוחה שבת שבת דקל"ה ר"ל ג"כ בגדר ודאי ואם מל הוי ודאי מחלל שבת ובכמ"מ כן וכן ג"כ ר"ל הך דחולין דקל"ד ע"א גבי ספק לקט לקט ר"ל דהתורה אמרה דקרא דעני ורש הצדיקו דהוי ודאי לקט ולא רק ספק ועי' במכילתא פ' משפטים פ' כ' דיליף זה מקרא דדל לא תהדר בריבו ולקמן שם יליף מלא תטה משפט וברש"י סוכה דנ"ה ע"א ד"ה ימוטו ומשמע שם דאם לא עשה כן נענש בוודאי וע' בירוש' פאה ספ"ד דמחלוק' שם בזה מהיכין ילפינן, ונ"מ לזה אם זה בגדר וודאי מתנת עניים או רק ספק, ונפקא מינה למעשרות אם חייב ובאמת זה סתם משנה בפאה פרק ז' ה"ג גבי עוללות דאם ספק לעניים ומשום דגבי עוללות זה נעשה מאיליו וא"צ שום פעולה מבעה"ב ועי' מחלוק' בפאה פ"ז ה"ו גבי כרם שכולו עוללות אם לבעה"ב או לעניים ואנן פסקי' דלעניים ורק אם יש שם בציר אז אין לעניים קודם הבציר ובאמת אם הבע"ב אינו רוצה לבוצרם דאז אין יכולים העניים ליטול אם כופין הבע"ב לבצור וכבר כתבתי בזה מהך דנדרים דמ"ד ע"ב וכ"מ גבי מפקיר כרמו דנקט עמד ובצרו חייב בעוללות ולכאורה פשיטא דהא מבואר דהמפקיר כרמו לאחר שנודעו העוללות העוללו' לעניים אך צ"ל דיש חיוב על הזוכה ליקח האשכולות כדי שיהיו העניים יכולים ליטל העוללות וכן מבוא' בתוספ' שם ונ"מ ג"כ לפי מה דמבואר בגיטין דמ"ז דאם לקטו ב"נ את המתנות חייבים במעשר ע"ש בתוס' וב"ק דכ"ח והגדר דכיון דקיי"ל בחולין דף קל"ד ע"ב דהחיוב דהלאוין דלא תכלה כו' הוא רק אם עניים מלקטים ע"ש ובתוס' ר"ה ד"ד ע"ב ותו"י יומא דף ל"ו ובירוש' פ"ח דפאה ובאמת בגמר' נקט זה רק אלקט משום דכבר כתבתי דגדר לקט לא חל רק בזמן שעניים מלקטים זה וכן מוכח בתוספ' פאה פ"ב דקודם שלקטו אינו יכול להחליף הבע"ב עם העניים, אך מ"מ מירוש' פ"ח דפאה ה"א וכן הוא בשאלתות פ' קדושים ובדברי רבינו פ"א מה' מתנות עניים משמע דגם בשאר מתנות עניים כן ועי' ב"מ ד"י ע"א גבי ד' אמות דמקשה שם מהמשנה נפל כו' ודלג שם דין דלקט והטעם דכיון דכ"ז שהעני לא לקט עדיין אין עליו שם לקט כלל ואין שייך לומר קנין ד"א כ"ז שאין מונח שם ממתנת עניים וכ"כ בזה בח"ב ועי' בתוס' כתובות דף ס"ח ע"א ד"ה קודם כו' אך מ"מ גבי עוללות כבר חל עליו הדבר לכו"ע וע"ש בירוש' פ"ז דהוי כשותף ובירוש' תרומות פ"ו גבי מחלוקת אם מותר לשלם תשלומי תרומה בלקט ע"ש, וא"ש דברי התוספ' פ"ד דפאה דאמר שם דאין מאמינים את

הנכרים ולכאורה מה לנו אם מאמינים אותם דכיון דהם לקחו חייבים במעשר וע"כ דזה קאי אעוללות ועי' תוס' חולין ק"ל ע"ב, וזה ר"ל הך דברכות דל"ב ע"ב במה דאמר שם ארבעה צריכין חיזוק כו' ומעשים טובים ור"ל הך גדר דצדיק משלך ותן לו וזה ר"ל חזק ואמץ לשמור כו' ועי' יבמות דכ"א ונ"מ דפטור מן המעשר דאם הוי ספק וכיון דגבי גדר ממון אין יכולין ליטלו מחמת המע"ה שוב הוי ודאי פטור כמבו' שם בע"ב דכל היכא דאינו יכול ליטלו הוי ודאי פטור דהוי בגדר לא לעורבין כו' וכב"כ במ"א להך דמנחות דל"ז במה דבעי שם פלימי גבי מי שיש לו שני ראשים באיזו מניח תפילין ופשט מפה"ב דצריך ליתן י' סלעים ע"ש והגדר דכב"כ דגבי פד"ה יש מלבד גדר הפדיון דין מתנ"כ אך כ"ז שלא נתן לכהן הדבר לא חל שם מת"כ על זה וכן בראשית הגז וכן בפדיון פט"ח לר"א בכורות די"ב ע"ב וכן ערכין כ"ז שלא נתנן ליד הגזבר עי' חולין דקל"ט אך מכ"מ מוכח לשון הגמ' בכור' די"ב ודנ"א דאם אמר שזה יהי' לפדיון הבן או לראשית הגז וכן ערכין חל ע"ז גדר נדר שיהא הדבר הזה ניתן ורק חייב באחריות משום שזה מוטל עליו שהדבר יהי' נעשה וכ"ב ועי' בד' רבינו בהל' בכורים דפסק דאב הפודה את בנו מברך על כמבו' בפס' ואם הבן פדה עצמו מברך לפדות והטעם דהפדיון של האב הוא דבר נמשך דלכך אין הבן עצמו מחויב משום שפדאו אביו ונ"מ ג"כ דלכך קי"ל בכורות שם דאף אם לא נתן השעור בב"א וכן לכמה כהני' מהני ולא כמו בהך דב"ק דק"י גבי גזל הגר דהחזירו לחצאין לא יצא וע"ש ד"מ גבי כופר והטעם דזה דבר נצטרף ונמשך וזה רק עצם וכמו בקרבן ועי' מנחות ד"ז וד"ח גבי קומץ ע"ש וכן נ"מ ג"כ אם נמצא הכהן חלל לאחר שפדאו אף למאן ד"א בירוש' תרומות פ"ח דאף גבי מתנות שבגבולין מהני דיעבד ע"ש זה רק אם כבר נגמר הדבר אבל אם עדיין לא נגמר אז לא מהני וכמו דמבו' בירוש' תרומות שם והוריות פ"ג דאם קבל הכהן ולא זרק עדיין הדם ואח"כ נמצא שהוא חלל לא מהני שאחר יגמר הדבר והארכתי בזה במ"א גבי אם מלק הכהן חטאת עוף ואח"כ נמצא שהוא חלל אף דהקרבן כשר מכ"מ לגבי אכילת קדשים י"ל דהוי בגדר נבלה ועי' בחולין דק"כ ומנחו' ד"ה ע"ב אם משום דלגבי קדשים הוי זה שחיטה לדין התורה או דרחמנא שרי' וכן נ"מ גבי כהן שאכל עולת העוף אם חייב ג"כ משום נבלה כמו בזר ביבמות דל"ג. אך כל זה באב הפודה בנו אבל מי שפדה עצמו הוי רק חיוב מחמת האב לפדתו והדבר נגמר לכן מברך לפדות וי"ל דצריך ליתן ה' סלעין בב"א עכ"פ גבי פדיון כ"ז שלא פדה הוי חיוב עליו מחמת דאינו פדוי ולכן צריך לפדות בהך דמנחות שם ב' פדיונות מה שא"כ גבי תפילין רק מחמת שצריך לעשות ודי בפעם אחת ועי' בדברי רבינו בהל' שגגות פ"ח ה"ה שפסק שם דאם עשה מלאכה בה"ש של שבת ויו"ה אינו

מביא אשם תלוי מפני שודאי חטא ולכאורה אינו מובן שהרי אפשר שיהי' שעשה מקצת בשבת ומקצת ביוה"כ ואז פטור וא"כ ליחייב אשם תלוי אך צ"ל דבאמת מלבד הספק בהשטח של בה"ש וגם בהדין שלו, יש בו מציאת שהוא זמן בגדר נקודה הנעשה משני הזמנים בלתי מתחלק ויש בו שני השמות ואז י"ל דאם התברר לנו זה הזמן לגבי שבת וחול כיון דיש עליו שני השמות והוא דבר הכרחי שא"א לשום זמן שלא יהי' כך הוי גדר שבת ולא דמי להך דשבת דל"ה גבי זב דשם אין זה הכרח שיהי' אז ראיה מה שא"כ גבי שבת דזה תמיד כן שוב חל עליו שם שבת בודאי אם נתברר לנו הדבר ועי' בהוריות ד"ד גבי הביא כפרתו ביה"ש דנתכפר וא"צ להביא אשם תלוי ובירוש' שם פ"ג ופסחי' פ"ח ובתוספ' דכריתות פ"ב גבי מחוסר כפרה אך שם מבו' דצריך להביא חטאת העוף הבאה על הספק אך שם נקט ספק חשכה ולא בה"ש עכ"פ י"ל דלגבי שבת אם נתברר הדבר בברור גמור הוי חיוב ודאי אבל גבי שבת ויו"כ דזה מושכו לכאן וזה מושכו לכאן א"א לומר עליו שני השמות וכמו הך דחולין דכ"ח ע"ב גבי תרי רובא בחד מנא ליכא ואכמ"ל וזה ר"ל ג"כ הך דכריתות די"ט ע"ב במה דאמר ר"י דקדקתם אחרי כו' ובירוש' ברכות פ"א ה"א דמייתי ראי' דספק קרא ק"ש חוזר וקורא מבריית' דקתני הקורא קודם לכן לא יצא וזה בה"ש ע"ש אך באמת זה הוי מציאת זמן בפ"ע הנקודה המחבר לילה ויום ורק בדבר ההכרחי ולא בסיבה, ועי' בתוס' כתובות דף ל' על הך דיבמות דף ל"ג גבי טמא ובע"מ בב"א היכי משכחת לה כגון חתך אצבעו בסכין טמא וע"ש בתוס' דמיירי שהי' האצבע מחובר רק בחוט השערה ואם שייך שם לומר דנעשה זה בב"א ממש וכן בהך דחולין ד"מ ע"ב גבי כל שהוא דחצי קנה פגום דמוכח שם דא"א לחלקו, ועי' תוס' זבחים דף פ' ע"א ונדה דל"ה ע"א שכתבו דא"א שלא לחלוק הכ"ש לשנים ע"ש ובזה פליגי ר"י ורבנן דכריתות הנ"ל וזה ר"ל הירוש' ברכות פ"א מאן תנא ראי' גבי ביה"ש של כהרף עין נחלקת לשנים ר"י ר"ל דפליגי בזה אם יש גדר נקודה שיהי' עליו שם בפ"ע ועי' ב"ב ד"ק ע"ב דאמטייהו כו' ושבת דף קל"ג ע"ב גבי מילה ביה"ש ובירוש' שם וככ"ב, עכ"פ לכך כתב רבינו בהל' שגגות פ"ח ה"ה הנ"ל דביה"ש שבין שבת ליוה"כ לית בי' גדר אשם תלוי ולא כמו בהל' מחוסרי כפרה פ"ב הי"ב גבי ראי' ע"ש, ולכך ג"כ מבואר בשבת דל"ד גבי ספק עירוב להקל אם הניח ביום ונאכל ביה"ש או הניח ביה"ש ונאכל משחשיכה ולא נקט הניח ביה"ש ונאכל ג"כ ביה"ש כמו גבי ראי' שם וע"כ כיון דזה הכרחי א"א לחלק חד ביה"ש לשני שמות משא"כ בראי' דזה סיבה, ועי' נדרים די"ח גבי כוי דמקדיש חייתו ובהמתו ע"ש וביצה דף ח' גבי דעתו על וודאי ואין דעתו על ספק וה"נ בתקנת חכמים כן דתיקנו רק בזמן וודאי ולא בזמן ספק ולכך אין ראי' מכאן לספק

קרא ק"ש, וע' סוכה דמ"ו ע"ב אי מתרמי לי' וזה הנ"מ לגבי אתרוג דשם תיקון מצוה וגבי סוכה גדר איסור. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ח

כתבי הקדש. עי' סנהדרין ד' קי"ג ועי' שבת ד' י"ד ע"א ותמורה ד' י"ד ע"ב:

אבל אפיקורוס ישראל וכו'. עי' מש"כ רבינו לקמן בהל' תפילין פרק א' הלכה י"ג, ועי' חולין דף י"ג ושבת ד' קט"ז. והנה רבינו כאן לא ס"ל משום דסתם מחשבת מין לע"ז, ועי' לקמן בהל' ע"ז פ"ב סוף הל' ה', ועי' מש"כ בה"ג הל' מילה דגר שחזר לסורו ספריו ספרי קוסמין והוא מהך דגיטין ד' מ"ה ע"ב כש"כ דהוי ליה מין, אך מן התוספתא פ"ב דחולין משמע דזה רק משום קנס ומיירי אף שלא כתבם ולכך יגנז וגם יהיה נ"מ בין מין עכו"ם למין ישראל כיון דהוא רק משום קנס ומש"כ רבינו כאן י"ל דזה דוקא רק בישראל וכעין דסבירא לן גבי קרבן כמש"כ רבינו בהל' מעשה הקרבנות פ"ג הל' ד', ועי' ערכין ד' ו' ע"א ע"ש גבי קורה:

כתבי הקודש שבלו. עי' שבת ד' צ' ע"א וד' קט"ו ע"א ובב"ב ד' כ' ע"א:

פרק ז

הלכה ז

כמו שנצטוינו לחתוך כו'. מוכח מדברי רבינו דנאמנות ב' עדים הוא גזירת הכתוב ולהכי הוי תרי כמאה בד"ן, ועי' יומא ד' פ"ג ושבועות ד' מ"ב ותמורה ד' כ"ז ע"ב וביבמות ד' פ"ח ע"ש ובירוש' ועי' כריתות די"ב. ונראה דזה מה שמצינו בהך דבכורות ד' כ"ח ע"ב ובר"ה ד' כ' ע"ב וב"ב ד' צ"ב ע"ב ובסוטה ד' ו' דמכחישין העדים אם הטבע או האומדנא אינו כן זה רק בדברים שאין העדים גומרין הדבר כמו גבי בכור דצריך דוקא התרת חכם אף במום גלוי כמש"כ במ"א וכן גבי קידוש החדש או דהעדות שלהם רק אומדנא כהך דב"ב דמדיצאה וראשה פרועה הוה אומדנא שהיא בתולה אבל במה שנגמר הדבר על ידי זה אין משגיחין במה שהטבע מכחישם ומהך דיבמות לא קשה מידי דשם היא לא הוה אשת איש מ"מ אסורה לבעל שני דזה ב' דברים מה שהיא פנויה ולענין להנשא לאחר, ועי' מש"כ רבינו בהל' שאלה ופקדון פ"ו הל' ד' דעל אומדנא אין שייך עדים ועי' כתובות ד' כ"ה ע"ב זו עדות הבאה מכח חזקה ומש"כ בעל המאור ז"ל סוף פ"ב דר"ה:

פרק ח

הלכה ב

כשני עדים שראו דבר אחד ביחד וכו'. עי' ב"ק ד' ע"ג ע"ש. עי' יבמות ד' פ"ח ובירוש' ועי' כריתות ד' י"ב:

הלכה ג

לפיכך אם עמד הנביא וכו'. והנה עי' בדברי רבינו לקמן פ"ט הל' ג' וד' והוא להיפך מהגמ' דסנהדרין ד' צ' ועי' בירו' שם. אך באמת נ"מ אם באותו שעה שאמר לנו אז היה מתנבא אז חייב משום נביא השקר חנק, משא"כ אם אמר לנו שהיתה נבואה אצלו אז רק בהדיח רוב העיר אז חייב אבל בשאר דברים הוי רק שקר ואזהרה מלא תענה וכמש"כ בירושלמי. וגם יש לומר דלכך אמרינן בגמ' דקיים מקצת וביטל מקצת בשאר מצות פטור זה משום דמה מתרה ביה כקושית הגמ' דהא הוראת שעה יכול להיות עפ"י נביא רק בע"ז דגם הוראת שעה לא אפשר לכך חייב:

[השמטה **למש"כ שם במה דס"ל לרבינו דנביא שאמר לעבור על ד"ת חייב ג"כ משום נביא השקר. ובזה** נ"ל הא דמבואר ביומא דף ס"ו ע"ב דמגפף ומנשק במיתה בידי"ש אך באמת כך דהרי מבואר בסנהדרין דף פ"ט ע"א דהעובר על דברי נביא חייב מיתה והנה נ"ל דזה רק מי ששמע מפי הנביא בעצמו אבל אם שמע מפי אחר שהנביא אמר כן אינו חייב וע' סנהדרין דף מ"ט ע"א גבי מורד במלכות דנ"מ בין אם שמע מפיו או ע"י שליח ואף דרבינו בהל' שגגות פי"ב ה"ב כ' דגבי הוראת ב"ד אף אם שמעו מפי אחרים שהב"ד הורו כן ג"כ חייבים וראיה לזה דהוריות דף ב' וביבמות דף צ"א וצ"ב ס"ל דאם התירוה להנשא עפ"י ע"א הוי בגדר הוראת ב"ד ע"ש בהוריות בתוס' אך הטעם משום דהב"ד הקטן הוי כמו שלוחי ב"ד הגדול שפסקו כן הדין וע' ברש"י ב"מ דף צ"ו ע"ב ד"ה נמעל ב"ד ובגיטין דף פ"ח ע"ב גבי שליחותיהו וכ"מ. אך מ"מ גבי נביא אין הדין כן וא"כ לפ"ז אותן ששמעו מפי משה מלבד האזהרה של תורה הוי ג"כ כמו עובר על דברי נביא וחייב מיתה בידי שמים ולכך הוי אז הוראת שעה למיתה בידי"ש משא"כ עכשיו. אך זה תליא בהא דחגיגה דף ו' אם נאמרו פרטות בסיני ע"ש וע' רש"י סנהדרין דף ס' ע"ב ד"ה אבל: ע"כ השמטה]

פרק ט

הלכה א

ונאמר לא בשמים כו' הא למדת. עי' בירושלמי פ"א דמגילה מוכח שם דאיסור במה כן ניתן לנו הדין מתחלה שע"י נביא מותרת ועי' בירושלמי פ"ב דתענית הל' ח', ועי' זבחים ד' קי"ט ע"ב גבי מנוח דאמר שם הוראת שעה היתה אף בלא נביא. אך אפשר לומר דזה אתיא כמאן דאמר שם ד' ק"ח ע"ב דאינו חייב משום שחוטי חוץ רק גדר מזבח ועיין ע"ז דף י"ג ע"א ד"ה אמר. אך באמת יש לומר דכל היכא דהוא עושה דבר זה לעצמו אז שרי מ"מ אף שאין מוחזק לנו שהוא נביא כמו הך דכריתות ד' י"ב ע"ב, ועי' בירושלמי פ"ט דעירובין ופ"ג דחגיגה גבי גר שנתגייר ע"ש, משא"כ לעשות ברבים אז צריך להיות מוחזק, ועי' רש"י ברכות ד' ס"ג ע"א ובתוס' יומא ד' נ"ד ע"ב וביבמות ד' צ':

[ממהדורא תניינא: **דבר ברור כו'**. **וכן אם צונו כו'**. אך זה נ"מ גבי דין המבו' בתורה אם מלבד הדין יהי' זה בגדר העובר על דברי נביא דהיינו הני ששמעו מפי מש"ר יהיו חייבין ג"כ על כל דבר שצוה לנו מחמת העובר על דברי נביא מיתה בידי שמים מלבד הדין (דכב"כ) [דכב"ב] המבו' בספרי פר' שופטים דרק אם שמע מפי הנביא עצמו א"כ הני ששמעו מפי מש"ר יהי' כמו עובר על דברי נביא וכב"ב די"ל דלכך מבו' ביומא דס"ו ע"ב דגם על גיפוף דע"ז חייב מיתה בי"ש ע"ש בת"י ובתוספ' סנהד' דהוי מחלו' בזה אך משום דאז נתחייבו גם משום עובר על דברי נביא או דכיון דזה נאמר בגדר תורה ובגדר דין נצחיות הוי רק דין לכל וכב"ב בזה נ"מ גבי תורה אם זה בגדר נצחיות דכל הזמן הוי רק נקודה או בכל רגע ורגע הוי כמו דבר חדש ונ"מ בגדר שעורין אם השעורין הוי לפי הזמן ולפי המקום או לפי השעור שהיה אז בזמן קבלת התורה ועי' במסכ' כלים פי"ז משנה י"א ובהך דערובין ד"ל ודמ"ח ובהך מחלו' בערובין שם ד"ל ע"א דרשב"א ורבנן גבי שעור הוצאת טומאה ובירוש' שבת פרק כ"כ גבי הצלת ג' סעודות ובבלי שם דקי"ז בהך דר' יוסי ורבנן אם לעולם מצילין ג' סעודות ושם דק"ט גבי הילמי וערובין דצ"ד וד"ע ודי"ז גבי כל שהותר למקצת שבת מחלו' שם וע"ש דמ"ב וד"כ וכמ"מ בזה ועי' ביומא דפ"ח גבי טבילת בע"ק ביוה"כ דר"י אומר כל היום כולו ובתוספ' שם מבואר דקאי אכהנים משום דגבי תרומה צריך הערב שמש א"כ ע"כ צריך שיטבול מבעי"ו אבל בשבת דכיון דעיקר ההיתר משום מיקר כמבוא' שבת דקי"א ובתרומה בעי כוונה לא וכמ"ש יבמות דמ"ו ע"ב גבי טבילת גר דאסור בשבת אבל ביוה"כ דאז אסור להקר דע"כ מכוין ומ"מ שרי מחמת מגו מותר כל היום ועי' מו"ק דף י"א גבי קלא רבא וקלא זוטא וביבמות דף קכ"א גבי ג' ימים כו' ובפסחים דף מ"ח ע"ב גבי חימוץ וב"ב דף כ"ט וגיטין

דף י"ד וכתובות דף ק"ב וסנהדר' דף מ' ע"ב, והגדר הוא אם כל השעורין לא פלוג עי' יומא ד"פ ור"ה די"ג או יש שעורין אשר הוא לפי האומד ועי' בקדושין די"ב גבי פרוטה ובכורות ד"נ גבי פדיון הבן דיש שם קרא דצריך שניהם לא פחות מהשיעור שהיה בזמן קה"ת ולהוסיף מוסיפין אך זה רק במה שהוסיפו לנו הנביאי' כמו יחזקאל על השקלים ועי' תוס' כתוב' ד"י ע"א ובירוש' שם פ"א ה"ב דהוו זה מחלוקת ותוס' מנחות דע"ו ע"ב אך זה נ"מ אם יכולים לגרוע מן מה שהוסיף יחזקאל ועי' תוספות בב"ק דף פ"ב ע"ב גבי טבילה ועיין חולין דף צ"ב ע"ב בהך בעיא דגיד הנשה אם אזלינן בתר הפרט או בכלל אך שם שאני משום דשם תלי רחמנא כף וכן מבו' בד' רבינו בהל' נזקי ממון פי"ב ובירוש' פ"א דב"ק דגבי בור של מיתה שם השעור כולל עשרה טפחים ואין נ"מ לנו בין גדול לקטן אבל לגבי ניזקין אף דקיי"ל ב"ק דצ"א דגם לזה יש אומד מכ"מ שם הוי האומד לפי כאו"א ולפי הזמן והמקום וכן גבי אומד למיתה ובחבלת אדם לאדם שם כך גבי אבן או אגרוף שם האומד הוי דין לא לפי ראית האדם ולכך מבו' סנהד' דע"ח דאם אמדו למיתה ואח"כ אמדו לחיים ואח"כ מת אם הוי אומד גמור לא רק הוקל דבזה פליגי ר' נחמיה ורבנן שם וכן באמדוהו לחיים ומת פטור שיצא מב"ד זכאי ע"ש בדע"ח ע"ב ברש"י ותוס' דכל זה גבי אבן או אגרוף אבל בברזל ע"ש דע"ו ע"ב שם הוי האומד רק לפי פרט וזמן וכן נ"מ גבי מכה עבדו דשם התורה נתנה זמן דיום או יומים ור"ל דכיון שיש לו רשות להכותו אינו חייב רק אם הכהו מכה הממיתה ולא מכה שע"י זה גרמא למיתה ומבו' בחולין דנ"א ונ"ו וכמ"מ גבי רסוק אברים דאם חי מעל"ע אחר זה חזינן דלא הוי אז מכת מיתה בכל האברין רק זה י"ל שנעשה לו איזה דבר באבר אחד המטריפו וזה צריך בדיקה וה"נ כן אך זה נ"מ אם אמדוהו שיחיה מעל"ע ולא חיה אם גם בזה י"ל דיצא מב"ד זכאי או זה הוי אומד של טעות ועי' רש"י מכות דכ"ב ע"ב דגבי יום אחד אמרינן דהוי טעות ולא אמרינן דישתנה והוי כמו דאמרינן ביבמות דצ"ב אין זה הוראה אלא טעות וככ"ב ועי' ב"ק דפ"ה גבי אומד של רפואה ושאר דברים ובד' רבינו פ"א מהל' חובל דמבו' שם דאומד של חבלה אדם באדם דוקא מוסר לעדה ולעדים כשמעון התימני ועי"ש במה דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל גבי נאבד החפץ ובמ"ש רבינו בפ"ה ה"ו דהני דשבועות דמ"ה ומ"ו ע"ב גבי חבלה דדנין עפ"י אומד הדעת זה רק תקנה ולא דין ולכך ס"ל דגבי חבלה לא מהני הודאת פיו מהתו' אם לא שהודה שהיו שם עדים וזה מיירי הני דשבוע' דל"ג ודל"ז רק שהעדים לא היו בב"ד ועמ"ש רבינו בהל' טוען פ"ב ה"ז ע"ש בהשגות וזה ר"ל הך דמבואר בספרי פ' תצא פסקא רמ"ד ונמצאו בעדים וזה וודאי בקנס בלא עדים אינו כלום רק דר"ל דהבושת ופגם צריך עדים רק דאין צריך שיעידו בב"ד ועי' בירוש' סוטה פ"א

גבי קינוי וסתירה וסוטה פ"ט גבי עגלה ערופה דגבי קנס מה שמעידים בב"ד מזה נעשה החיוב ועי' שבועות דף ל"ג גבי משביע עידי קנס ושם ר"ל להיפך דלמ"ד מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור חזינן דהדבר ישנו קודם שהעידו העדים בב"ד דאל"כ על מה חלה ההודאה ולמ"ד דחייב אם באו עדים אח"כ משום דכל כמה דלא העידו העדים בב"ד לאו כלום ולא שייך בזה גדר פטור והפקעה וכמו גבי שביעית דלא משמט אם כפר לו כיון דאין עליו חיוב כלום כמבואר בירושלמי ריש פ"י דשביעית ובדברי רבינו שם ועי' ב"ב דף קמ"ה ע"ב גבי שושבינות ועי' מכות די"א ע"ב גבי מיתת כה"ג קודם גמר דין דליכא כפרה כיון דעדיין לא נתברר שחייב גלות וכן הוא בירוש' פ"ג דהוריות גבי חטאו ואח"כ נתמנו וזבחים ד"ו גבי עשה דסמיכה וכמ"מ בזה אבל גבי בושת ופגם כיון שהיו שם עדים חל החיוב זה ר"ל הספרי שם וכ"ה שי' רבי' ובאמת זה תליא בהך פלוגתא דשמואל ור' יוחנן ב"מ דמ"ג ע"ב אם יש עדים בלבד הוי כמו שהדבר כבר היה רק בלא ב"ד ליכא בירור או כ"ז שלא נתברר בב"ד לא כלום הוא ועי' תוס' ב"מ דל"ה ע"ב ובהך דשבועות דל"ז גבי הכופר בממון שיש עליו עדים אם הוי כפירת ממון ובהך דסוטה ד"ו גבי סוטה שיש לה עדים במדינת הים וזה ר"ל הך דב"מ ד"ג וד"ד בגדר דעדים מחייבין אותו ממון אם ר"ל דידיעת העדים הוי כמו שכבר נתחייב הממון ובב"ד הוי רק גדר בירור ובהך דב"ק דק"ד ע"ב גבי חומש וכן נ"מ במה דמבו' בסנהדרין דמ"ה ע"ב גבי נקטעה יד העדים דפטור ואמר שם דרק אם אח"כ נקטעה אבל אם היו גידמין מעיקרא לא וע"ש בתוס' שהקשו מהך דמצורע גבי אין לו בוהן יד דשם לא מחלקינן בין מעיקרא לאח"כ ע"ש אך הגדר כך דגבי מצורע אף אם נימא דאין לו תקנה בנתינה אם אין לו בהן יד מכ"מ שם מצורע יש עליו ולכך אמרינן דמעכב אבל כאן בקרא כתיב יד העדים ואם נימא דהיכא דאין לו יד לא חל עליו שם עדים כלל א"כ לא שייך לומר עליו העדים דאין בו שם הדבר כלל וא"כ א"א לפוסלו ע"י זה כיון דליכא מציאות ולכך אמרינן דרק אם לאח"כ נקטעה אז פטור דכבר חל עליו שם עדים ועי' תוס' יבמות דק"ד ע"ב ובאמת רש"י שם פירש דאז זה הוא היד שלו וכעין מ"ש התוס' יבמות דק"ג ע"א גבי חליצה בקטע ועי' מנחות דל"ז ע"א גבי ידך לרבות הגידם וע"ש בהך דנקט אין לו זרוע פטור מן התפילין ע"ש בתוס' אך באמת אין הפירוש כן דשם ר"ל דאף דקיי"ל דתש"י אינה מעכבת את ש"ר וע"ש דמ"ד ובתוספ' מבו' דמעכב אך זה רק שאין לו תפילה וכן אם אחר כך נקטע ידו וזה גידם ואם כן מוטל עליו החיוב לקנות ולכך כעת חייב להניח ש"ר בלבד אבל אם מתחילה לא הוה לו זרוע אז פטור גם מתפילין ש"ר ועי' ערכין ד"ג ובמ"ש בזה בהל' תפילין. עכ"פ גבי הך דעדים שנקטעה דפטור זה רק לאחר שחל עליהם שם עדים ואימת אם ר"ל לאחר ראית

המעשה או לאחר הגדה בב"ד וזה תליא במ"ש, ועי' במה דפלי' במכות ד"ו וכמ"מ גבי נמצא אחד מהם קרוב או פסול אם ר"ל בשעת ראי' לבד או צריך גם הגדה ותליא בזה. עכ"פ הרמב"ם ז"ל ס"ל דגבי חבלה בלא עדים עכ"פ שראו את החפץ לא מיחייב כלל מן התורה דזה עצם הדבר רק דדי אם הודה שהיו שם עדים וכן הדין גבי קרבן לדידן דקיי"ל דצריך הודאה שחטא אבל אם אח"כ כופר בזה אף יש עדים שהודה אז די בזה ועי' כרית' די"ב ודכ"ד ע"א ע"ש. וכן במה דמבו' ב"ק דמ"ה ע"ב גבי מועד אין לו שמירה כו' וע"ש בירוש' אפילו הקיפו חומה של ברזל ר"ל ג"כ דשם אין שעור תורה רק לפי הפרט של הדבר ובירוש' פ"ח דשבוע' מחלק שם כה"ג בין שמירה דשומר שכר ושמירה דשו"ח דשמירה של שו"ח הוי דין תורה מה שא"כ בש"ש שם לפי המציאות ועי' ב"מ דצ"ג ע"ב להכי יהיבנא כו' ורשב"ם ב"ב דמ"ג ע"ב ודפ"ח ע"א אף דהוי עליו גדר אונס מכ"מ כיון דהעיקר הוא גניבה חייב וכן גבי שעור ששתה בכהן העובד דגבי יין לדידן הוי זה דין דרביעית יין חייב אף דהוא לא משתכר כלל עי' ערובין דס"ד וכמו בתוך הסעודה מכ"מ מחלל עבודה וגבי שאר משקין לדידן אזלינן בתר הפעולה אם נשתכר ע"י זה עי' בכורות דמ"ה וכריתות די"ג ויומא דמ"ט ע"א וככ"ב בהל' מאכלות אסורות ובאמת זה תליא במחלו' דר' ישמעאל ור' עקיבא במכילתא פר' יתרו בזמן קבה"ת אם קבלו עליהם את הפעולת או את הדין דלר"י שם אמר דענו על לאו לאו ועל הן הן ר"ל דמה שנצטוו שלא לעשות לא יעשו זה בגדר העדר אך ר"ע ס"ל דאמרו גם על זה הן ר"ל דההעדר הוא ג"כ פעולה מציאות וס"ל דההעדר עושה פעולה בהדבר וכמו דס"ל לחד תנא אין קדושין תפסין בחייבי עשה ר"ל דנשתנה המציאות שלהן ולא הוי בת קדושין וככ"ב אם גם בחייבי עשה שייך לומר שנשתנה המציאות וכן ס"ל גבי שור תם דב"ק ל"ג יוחלט השור ר"ל דדין התורה עושה אותו דהוא שייך להניזק אף בלא קנין כלל והנה באמת גבי מכרוהו ב"ד בגניבתו דהנה הירוש' בקידושין פ"א דלמ"ד בקידושין דט"ז דהמקנה (האב) כותב את השטר וגבי מכרוהו ב"ד הב"ד כותבין השטר אך רבינו בה' עבדים פ"ב הל' א' נראה דס"ל דהעבד עצמו כותב את השטר משום דס"ל לרבינו דאין ב"ד יכולין להקנות גוף העבד להאדון ע"י שהם כותבין שטר ואף דע"כ צריך האדון ליתן כסף עבור הגניבה וא"כ יהי' העבד נקנה בזה ועי' קידושין ד"ז וע"ז דס"ג תן מנה לפלוני ויקנה נכסי לך הוה קנין אך י"ל כגון שמוכרין אותו לנגנב עצמו ועי' ב"מ דל"ה ע"ב גבי אגבי' בחובו וב"מ דמ"ח גבי תשומת יד דמבואר שם דהוי קנין גמור מן התורה דאף אי נימא דבמלוה לא קנה מ"מ בגדר גבי' קנה וה"נ י"ל גבי גניבה כה"ג וא"כ למה לנו שטר וצ"ל דשוב אין עליו שם גניבה וכמו חוב בעלמא וכמו שכתבתי בהך דקידושין דף י"ח ובדברי רבינו

בהל' גניבה דאם העבד שוה יותר מגניבתו אינו נמכר כלל ור"ל דאינו ממתין עד זמן מועט קודם היובל ואז ימכור אותו דשוב פקע שם גניבה ממנו והוה רק גדר חוב וכ"כ במ"א דהיכא דהגנב גנב מבית שומר והשומר שלים לבעה"ב ואח"כ נמצא הגנב אם אז נמכר ג"כ הגנב בגניבתו אם זה ג"כ נקרא גניבה או רק תשלום ועי' תוספ' ב"מ ובירוש' פ' המקבל גבי שכירות פועל מלאו דבל תלין דאם המחוהו אצל חנוני כו' דהוא נפטר מבל תלין אבל החנוני עובר בבל תלין וחשבינן מזמן המחאתו ע"ש, עכ"פ י"ל דאז צריך שטר קנין ולשיטת רבינו ע"כ דב"ד כופין להגנב שיכתוב שטר וא"כ לכאורה לר"ה ב"ב דף מ"ז דתליוה וזבין זביני זבינא הוי כמוכר עצמו, אך י"ל או דר"ה לשיטתי' דס"ל אדון כותבו או דלא אמר רוצה אני עי' ב"ק דף ס"ב. עכ"פ לשיטת רבינו שעבודי התורה כמו גבי נמכר בגוף הוי רק בחיוב ולא בגדר קנין וכן גבי קרבן הכפי' הוא שהוא יקדיש הקרבן ושהוא יתן אותו להקריב, עי' בל' רבינו פי"ד מהל' מעהק"ר הל' י"ז וכבר כתבתי דנ"מ גבי שקלים אם מה דממשכנים הוא בגדר כפי' או שהב"ד ימכרו כסותו לשקל וזה תלי' אם הוא צריך להקדיש או חל ממילא וגם אם גבי שקלים מסדרין כמו בעירוכין באמר מנה לבדק הבית עי' ב"מ דף קי"ד, ועי' תמורה דף ח' ברש"י גבי בכור דהגזבר נוטל ממנו בע"כ ושם אין צריך דעת בעלים בנדרים דף ל"ה, ובאמת גבי הפריש קרבן ונשתטה גם שם אין יכול להקריבו והך דסנהדרין דמ"ז וכ"מ דנקט רק חטאת שם דאף אם כבר מסר החטאת לכהן ונשתטה אינו יכול להקריבו דליכא על מי לכפר, וגם גבי שאר קרבן לא שייך דיחוי דלא מחמת דאינו ראוי רק דהוה כמו שלא אמר ועי' בירוש' גיטין פ"ז גבי גוסס ובלשון רבינו בהל' שגגות פ"ג ובהל' סנהדרין בהיוצא ליהרג פי"ב ה"ה וגבי שוטה כה"ג מאי ובמ"א אבאר. ועי' בהך מחלו' דגיטין דפ"ד גבי גרשה על מנת שתעשה דבר איסור אם זה הוי בגדר א"א לקימו ע"ש ור"ל ג"כ כך אם זה רק דין או מציאות שלא יעשה זה וגם זה תליא בגדר המחלו' בכמ"מ חולין דפ' ודפ"ב וכמ"מ גבי שחיטה שאינה ראויה אם שמה שחיטה וע"ש במה שפי' רבינו בפ' המשני' על הך דחולין דפ"ב גבי פרת חטאת וגבי עגלה ערופה דלא דהוי אינה ראויה רק זה הוי מציאות לאסור וא"כ השחיטה שלה נקראת ראויה וכן גבי שחיטת מומר דהוי נבלה מכ"מ זה לא מחמת העדר רק פועל וזהו הנ"מ בין מומר לב"נ דשחיטת ב"נ הוי פועל הבל העדרי לשיטת הראב"ד ז"ל בהל' אה"ט פ"ב ושחיטת מומר הוי פועל רע לכו"ע ונ"מ אם ישראל וב"נ שוחטין בהמה אחת בשני סכינים או ישראל ומומר אם אסורה או מותרת אם הוי העדר מותרת ואם פעולה אסורה וככ"ב ועי' חולין דמ"א ע"ב ותוס' די"ד ותוספ' עכ"פ זה תליא בזה דאם זה דין אף אותן ששמעו מפי מש"ר אינם חייבין רק כפי הדין אבל אם נימא דזה מציאות על הפעולת

או על ההעדר אז מלבד הדין חייבין ג"כ משום העובר על דברי נביא והנה באמת רבינו ס"ל בהל' אה"ט דגם ב"נ בשחיטה לא הוי גדר העדר רק מציאות דין דפסול וא"כ הוה הטומאה מחמת גדר התורה ולא מחמת העדר, וזה מחלו' בין תוספתא דשבועות פ"א ובין תו"כ פ' ויקרא אם על טומאת של פרים הנשרפים כו' אם חייב כרת בביאת מקדש ע"ש וזה ר"ל רבינו שם דצריך לחייב כרת ראי' ברורה מחמת המחלוקת הנ"ל. והנה גם כאן פסק גבי נביא השקר דגם ב"נ כן אם נתנבא לעקור או לפרש כו' חייב מיתה והנה בספרי פר' ראה פיס' פ"ד מבו' גדר דגבי חשוד למפרע ליכא זה הדין כלל ולא חל עליו שם נביא כלל וכמו דמבו' בירוש' הוריות פ"א דאין פסול בהוראה מבטל את שאר דכל שאינו ראוי להוראה נעשה כאבן ר"ל דכ"כ דגבי עדות ע"י הראיה חל עליהם שם עדים ובראיה הכל שווי' ולכך איכא למ"ד דס"ל במכות ד"ו ע"א דגבי דיני ממונות לא אמרינן דנמצא אחד קרוב או פסול מבטל כל העדות משום דשם די בידיעת הדבר אף בלא ראיה כמבו' שבועות דל"ד והידיעה שלהם הוי כל אחד בפ"ע וכן עדות מיוחדת כשרה בדיני ממונות כמבו' במכות שם ד"ו ע"ב וא"כ א"צ כלל לצרפן מה שא"כ בדיני נפש' דצריך שיהא כל אחד מעיד על חברו שגם הוא ידע בזה וכמ"ש רבינו כאן פ"ח ה"ב ולכך אם נמצא קרוב או פסול בטל וכה"ג כתבתי כבר גבי דבר דצריך אגד או קשר אם אגד או קשר עוד דבר דלא שייך לזה נתבטל כל האגד וכל הקשר אך כל זה מי שהוא בגדר זה אבל גבי עכו"ם אם נימא כמ"ש הראב"ד ז"ל בהל' אה"ט הנ"ל דהוי בגדר העדר ראיתו לא פסלא וכמבו' ברפ"א דזבחים אך רש"י בגיטין ד"ט ע"ב ס"ל לגבי עדות וכן רבינו לגבי שחיטה ס"ל דהוי ג"כ מציאות רק בגדר פסול לא העדרי וא"כ פסול ולהיפך נ"מ לפי מה דקיי"ל בסנהדרין דכ"ד דקבל עליו קא"פ מהני גם בב"נ מהני לפי זה אם קבל עליו וזה כונת רש"י ז"ל בגיטין הנ"ל גבי ערכאות דלא כתוס' ב"ק דפ"ח ע"א אך י"ל דאימתי חל גדר עד משעת ראיה זה רק בנתכון להעיד אבל בלא נתכון להעיד אף דאח"כ אם העידו בב"ד שפיר מהני מכ"מ אז חל עליהם שם עדות וכמבו' במכות ד"ו ועי' תוס' ב"ב ורשב"ם דקי"ג ע"ב ובזה א"ש דברי הגמ' בכריתות די"ב ע"ב גבי שבועת העדות דאם לא נתכון לעדות פטורין מקרבן שבועת העדות ע"ש משום דכל זמן שלא העידו אין עליהם שם עדות וא"כ בקושטא נשתבע וכן זה לעדות אבל בהוראה כיון שאינו ראוי לזה אינו כלום וכמבואר בירוש' הוריות ועי' בדברי רבינו בה' סנהדרין פי"א הל' ח' גבי הוראה בדין נמצא א' מהן קרוב או פסול דסנהד' ובהך דסנהדרין דף פ"ט ע"א דאמר שם דגבי עדות לא כתיב וכל משום דלאו כו"ע חזי לסהדות' ואמאי לא אמרינן כן לגבי זקן ממרא אך משום דשם הני דלא חזו הוו כמי שאינן כלל, וכבר כתבתי בזה די"ל דלא כשיטת

התוס' מכות דף ו' רק דגבי גיטין וקידושין היכי דעושין מציאות הדבר לא בירור הדבר ליכא בהם גדר נמצא א' מהם קרוב כו', והך דגיטין די"ח ע"ב שם ר"ל לא מחמת ביטול רק מחמת קפידת הבעל וכן ר"ל בהך דשבועות דף ל"ה ע"א, וע"ש בירוש' ריש פ"ד וכה"ג ס"ל לרבינו בהל' עדות פ"ח ה"ד דעדים החתומים על השטר ושכחו כל העדות לגמרי ואינן זוכרין כלל הוי השטר פסול דזה פסול בהעדים מה שאינן זוכרין הדבר לא מחמת שאינם יודעים ועי' במה דפליגי רש"י ותוס' שבועות דף ל"א ע"ב ובתוספ' פ"א דגיטין ע"ש וגרוע מאם מתו העדים וכה"ג כתבו התוס' חגיגה דף כ"א ויומא ד"ח גבי היסח הדעת דהיכי דאינם אצלו לא שייך בזה היסח הדעת ובזה א"ש הך דזבחים דף כ"א גבי מי כיור דאמר שם לחד מ"ד דאין נפסלין בלינה רק בעמוד השחר, ואמאי לא נימא דלא נפסלו כלל למ"ד בירוש' סוטה פ"ב דאין מי סוטה נפסלין בלינה כלל וה"נ נימא גבי מי כיור אך משום דאז נעשו פנים חדשות וכעין זה כתבו התוס' מנחות דף כ"ב ע"ב גבי משקה ופסחים דף מ"ד כי כל היכי דנהפך לפנים חדשות לא שייך בו לומר יש בו היתר, ועי' מעילה דף ט"ו ודף י"א, והארכתי בזה לפי מאי דפסק רבינו בהל' בכורים פ"י הי"א גבי לערב קמח חטים עם קמח אורז וכן ס"ל גם לאחר שגלגל עיסת אורז שאור של חטים דחייבת בחלה אך בגלגול פוטר דלא שייך רק לגבי דבר שיש בו גדר חלה אבל אורז אין עליו כלל שם הדבר ע"כ לא איכפת לן ושפיר י"ל דמחייבא בחלה וכעין הך דריש זבחים דלא מינה כו' אך דנ"מ אם שייך בזה גדר חדש וישן וכ"כ בזה אך באמת לפי המבו' כאן בהל"ג ד' נראה כך דיש ג' גדרים בנבואה דאם בשעה שמשמיע להעם אז מתנבא כפי גדרי הנבואה שהיו ידועין להם אז אם אמר דבר שאינו אמתי חייב חנק בגדר נביא שקר אבל אם אמר שכבר בא לו נבואה והוא מספר להם כעת את הנבואה והיה מוחזק בנביא אז יש נפקא מינה בין עוקר כל הדבר כמבו' סנהד' ד"נ ובמקצת ובין ע"ז לשאר דברים וכמ"ש רבינו לקמן בגדר אליהו בהר הכרמל שאז היה רק מספר שכך ציוהו עי' בתוס' יבמות ד"צ ע"ב ותוס' סנהד' דפ"ט ע"ב ועי' יומא דנ"ד וב"מ דל"ב ע"ב וע"ז די"ג ועי' חולין ד"ה ע"א אך שם הוי רק לעצמו ועי' בהקדמה לפי' המשני' דמביא שם רבינו מהך מה שצוה אלישע להכרית כל עץ אף שזה לאו בתורה ובאמת שם י"ל דהוי גדר עוקר כל הדבר כיון דהדין נאמר על מלחמה וזה תליא עי' בהוריות ד"ג ע"ב וד"ד ובירוש' שם אם זה הוי בגדר דין על כל פרט ופרט או כללי ובהך מחלו' דכריתות דט"ז אם שבתות כגופין דמין אך באמת בספרי בפר' שופטים מבו' דרק בעיר לא בכרך ולא בכפר וכמו גבי עיר הנדחת ולכך התיר אז וגם נ"מ אם האילן סמוך לעיר או לא ועי' ב"ב דכ"ד ע"ב דגבי אילנות גם סמוך לעיר מותר דהוי דירה וברש"י ערובין

דנ"ו ע"ב מבו' להיפך אך שם דוקא בערי הלויים שם גם אילן אסור מחמת רוצח שלא יעכבו מנוסו וגם שלא יהי' שם רגל גואל הדם עי' מכות ד"י ובירוש' שם ומ"ש הראב"ד ז"ל בהל' טומ"מ פ"ח גבי אילנות ועי' שבת די"ט גבי צדין על עירות ובירוש' שם דיליף מיריחו ובספרי סוף פר' שופטים הנ"ל פסקא ר"ג, ובירוש' שבת שם מחלק בין חובה לרשות ובדברי רבינו בהל' מלכים פ"ו הל' י"ד ובהל' שבת פ"ב, ובאמת י"ל דהך מלחמת חובה דירוש' ר"ל כמו בירוש' סוטה ספ"ח דאתו עלן וכמו הך דעירובין דף מ"ה וזה כבר הביאו רבינו בהל' פ"ב דשם ורק בהתחיל ג' ימים אז אף בשאר מלחמות ג"כ דוחה שבת דאז יש גדר סכנה אך י"ל דכמו שפסק רבינו בהל' מעה"ק פ"ב דחינוך המקדש והמשכן דוחה שבת דעי"ז נתקדש ה"נ י"ל כיבוש א"י דעי"ז נתקדשו עי' עירוכין דל"ב ע"ב ושבועות דף ט"ז וזבחים דף כ"ד ע"א ולכך דוחה שבת וכן באמת גבי אליהו בהר הכרמל אף דפשטות הגמ' מבואר דהוי שחוטי חוץ ועי' רש"י ברכות דס"ג אך בירוש' פ"א דמגילה וכן בספרי פר' ראה פס"ע נראה דזה דין דמותר להקריב בבמה אפילו בזמן המקדש עפ"י נביא והוי קרבן גמור ועי' בזבחים דק"ח ודקי"ט גבי שילה דגם אז אסור במות ועי' תמורה דכ"ח ע"ב ובאמת לפי שיטת ר"ח בתוס' זבחים דס"א דגם לאחר שילה אסור במה וכן מוכח בירוש' פ"א דמגילה גבי שמואל דאמר שם ג' עבירות כו' והרי עפ"י נביא מותר וצ"ל דשם לא הוי עפ"י הדבור וגם הוא יקרב ביחיד לא בצבור ואכ"מ ועי' מנחות ד"ו ע"ב בתוס' ד"ה וכי תימא מה שהקשו על רש"י דס"ל דלאחר שנבחר אהרן אסור זר גם בבמה ור"ל ג"כ בשביל אחרים דאז הוה גדר מצוה ואז שייך רק לכהנים, ונ"מ למאי דמבואר בגיטין דף נ"ג ונ"ד גבי כהנים שפיגלו במקדש, ונקט רק כהנים, ואף שיש פיגול גם בזרים בשחיטה כמבוא' בזבחים דף ל"ב אך באמת מוכח בתוספ' דגיטין שם דהפטור ששוגגים הוא מפני שעושה ברשות ב"ד וכן הטעם בהך דסנהדר' דף ל"ג גבי מומחה שטעה פטור מלשלם וגבי זרים אף היכא דכשרים מ"מ אין עליהם שם רשות ב"ד, וכן נ"מ גבי לחמי תודה דמבואר בזבחים דף קי"ז ע"ב וקי"ט דבבמה קטנה אין בהם הדין דתרומת לחמי תודה [השמטה בגדר במה. ועי' בתוספ' סוף קרבנות שיש שם סתירה דתחילה אמר שם הכל כשרים להקריב בבמה אפי' עבדים משוחררים ולבסוף נקט אשתו ושפחתו וכ"כ דבירוש' פ"א דמגילה מבואר דלא כהת"כ פ' אמור דגם אשה כשירה בבמה ולכך רש"י ז"ל בזבחים דף קי"ח וקי"ט ע"ב השמיט תיבת אשה מחמת הירוש' הנ"ל אך בתוספ' נקט אשתו ושפחתו אך כך דהנה רבינו בה' ע"ז פ"ו הל' ו' דאם ישראל עשה מציבה אפי' לשם עובר בלאו ובה' מלכים פ"ט מבואר דגם ב"נ מוזהר ע"ז ועי' בסוף הל' מעה"ק גבי במות ועי' זבחים דף ק"ח אבן אחת הוה במה לשם ע"ש ועי'

ע"ז דף מ"ז ע"ב ודף נ"ב ע"ב דבימוס לע"ז הוא אבן אחת וכן מצבה, ובירוש' פ"א דמגילה גבי במות לשם לנכרי וזבחים דף קט"ז ע"ב דנקט שם כל א' וא' בונה במה לעצמו ור"ל כך דישראל בזמן גלגל ונוב וגבעון לדידן דהותר הבמות וכן ב"נ בזמן הזה בגדר פרט יכולים כ"א לבנות במה אך אח"כ תיכף צריך לסותרו ולגנוז אבניו וכמבו' בירוש' פ"א דמגילה הנ"ל גבי אנטונינוס ועי' סוטה דף ל"ב גבי הר גריזים דסתרו אותו וע"ש דף ל"ה, ושם גם אשה ושפחה יכולים להקריב אבל לבנות במה לקביעות עובר בלאו אף לשם ועי' נדרים דף כ"ב וכ"מ גבי הנודר כאילו בנה במה ורצה לומר שם לשם בזמן איסור הבמות (ועיין שם בירושלמי נדרים פרק ט' דלא מפרש כן) וזה רצה לומר בזבחים דקט"ז הנ"ל אסור לסייען עי' בתוספ' אך ר"ל על הבנין דזה רק לאו ועי' עירוכין דף י"א מחלוקת אם בגדר לאו שייך לסייען ושבת דף צ"ג וביצה דף כ"ב, עכ"פ כך דלעשות במה בקביעות שזה גדר מציבה אסור אף לב"נ ואף לשם וזה ר"ל הירוש' ע"ז פ"ד גבי לא תקים לך מציבה שאם נפלה אינו רשאי להקימה ור"ל ג"כ לשם רק דאם הקימה עוד הפעם הוה גדר קביעות וכן ישראל בזמן שהיו הבמות מותרות ג"כ כן ואז מותרים הכל כמ"ש אבל אם רוצים לקבוע במה קטנה אז לזה צריך נביא וזה ר"ל הירוש' מגילה פ"א גבי של שמואל ובירוש' סנהדרין פ"ב ובספרי בכ"מ ושם אשה ועבד פסולין רק עבד משוחרר ואף דרש"י ז"ל בזבחים הנ"ל לא כתב כן ולכתחילה צריך כהנים וזה ר"ל רש"י מנחות ד"ו ע"ב ע"ש והירוש' דמגילה הנ"ל ועי' תוס' זבחים דס"א בשם ר"ח וכ"כ בזה. ע"כ השמטה]. ועי' בירוש' פ"א דמגילה והנה הגדר דתרומ' לחמי תודה מלבד הדין דזר אסור לאוכלה דשייך רק לכהן קודם הפרשה יש על כל הלחמים גדר טבל כמבו' בזבחים דף ל"ו ע"ב ונדרים דף י"ב ע"ב וגם נ"מ מי הוא המפריש אותם אם הבעלים או הכהן וזה ר"ל בנדרים שם ועי' מנחות דע"ז ע"ב דהפרשה צריך שיהי' מן המוקף ע"ש בתוס' וגם הארבעה לחמי תודה יש שם ספק בגמר' שחייב עליהם מיתה וחומש וא"כ לפ"ז קודם הפרשה הי' אסור גם לכהן לאכול כמו טבל ועי' תוס' מנחות דף ע"ו ונדה ד"ו ע"ב דהבעלים היו מבררים החלות שצריך להפרישן וזה ר"ל שיטת רב האי המובא בתוס' מעילה ד"ג ע"ב דיש בהם מעילה ור"ל קרן וחומש, וכן מבואר בתוספ' תרומות פ"ו דעולים בא' ומאה ואף דגמ' דמנחות דף ע"ז הוי זה בעי' ורבינו פסק לקולא בהל' מעה"ק יש נ"מ אם ר"ל אשאר חלות לגבי טומאה או אהני ד' חלות לגבי זרים וכ"כ דרבינו ס"ל בהל' מעה"ק פ"ט הי"ד על הך דמנחות דמ"ו ע"ב גבי כהן שיכול להביא קרבן תודה מ"מ הני חלות נשרפות כמו גדר מנחת כהן, וכן נ"מ אם נפרסו כל החלות לאחר שחיטה וזריקה של התודה נשאר עליהם שם טבל לעולם כיון דקיי"ל אחד שלא

יטול פרוש כמבואר פסחים דף ל"ז וכ"מ ועי' בספרי פ' נשא פסקא ל"ו, עכ"פ גבי במה קטנה אף דאין צריך ליתן התרומת לחמי תודה לכהן ואוכלם זר עכ"פ הפרשה מעכב ועי' רש"י ע"ז דכ"ה ע"א עכ"פ גבי נביא המוחזק אז הנ"מ בין עקירת מקצת לכולו ושם ממעט בספרי חשוד למפרע מה שא"כ במתנבא או שעשה אות ומופת אז אין נ"מ והכל חייבין משום נביא השקר ולקמן בהל' ע"ז אבאר בזה. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ג

[ממהדורא תניינא: **וכן נביא כו' והכובש נבואתו כו'**. **עי'** סנהדר' דף פ"ט גבי יונה בן אמיתי, וכבר כתבתי במה דמבואר במכילתא פ' בא דברח לחו"ל ור"ל דהוא הי' מצדון וצידון הוה מהעירות העומדות על הגבול שבין א"י לחו"ל עי' עירובין דף מ"ז ותוספתא דמאי ואהלות ובירוש' פ"א דדמאי ובדברי רבינו פי"ג מהל' מעשרות הל"ז נראה שם דצידון הוה מעירות שבין א"י לחו"ל, ועי' ירוש' רפ"ה דסוכה, עכ"פ יונה הי' בגבול שבין א"י לחו"ל וכבר כתב' בזה דכל גבול ומצר ומחיצה יש שני השמות עליו ועי' בכורות דנ"ה גבי ירדן ובתוספ' ב"ק פ"ז ומעש"ש פ"ג ובירוש' חלה פ"ד ועירובין דף ע"ו ולפי המבואר בהך דחולין דף ס"ח גבי מקום חתך גבי אבר מוכח דאם החזירו בפנים שייך מקום המחיצה כלפנים, ועי' בירוש' מעשרות פ"ג גבי נוף מבואר שם ג"כ דאם החזיר את הנוף נעשה כמו במקום העיקר ובאמת הגדר עי' בחולין דף ע"ג ופסחים דפ"ה בחיבורי אוכלין כמאן דמיפרתי ועי' זבחים דמ"ג ודפ"ז ע"ב ר"ל ג"כ אם כל הדבר שיש בו כמות הוא מתחלק לחלקים או מחיבורי החלקים הקטנים נעשה הכמות ועי' חולין דף ס"ט ע"א מה דאמר שם בהמה בעלמא לאו מכח חלב ודם קאתי ור"ל אם גבי מציאת הבהמה שייך לומר שהיא כלולה וגדולה מאיסורין ושם דף ק"ב ע"ב גבי בהמה בחי' לאיברים וזבחים דכ"ו גבי דם האיברים ע"ש וחולין דף ס"ז גבי שרצים שלא פרשו דמותרים וביצה דף ל"ז וכ"מ ור"ל אם כל זמן שלא פירש אין שם הדבר עליהם כלל ועי' בירוש' נזיר פ"ז ובגמ' שם דף נ"א גבי רקב דגדר הנ"מ דמן הארכובה ולמטה להארכובה ולמעלה זה רק לאחר שנחתך מן המת אבל בלא נחתך הוי הכל מציאות האדם ואין נ"מ בין מן הארכובה כו' וכן גבי מי חלב דחולין דקי"ד וע"ש ברא"ש וכן גבי רוטב שבפסח היוצא מק"פ לשיטת רבינו בהל' ק"פ דאם יצא הרוטב אסור לאוכלו והוא בכלל דחולין דף ס"ח ע"ב וכ"מ יצא חוץ למחיצתו אבל כל זמן שהוא בבשר הוי כן המציאות וככ"ב גבי חלב המובלע בהכחל עי' רש"י חולין דק"ט ובתו"כ פ' שמיני וכ"מ בזה וזה ר"ל הך מחלוקת גבי חיבורי אוכלין כמאן דמיפרתו וכן הגדר במקום דעיקר הגבול נולד מהשינוי בין המקומות בדין ולכך כל מקום שהשטח יוצא להצד השייך לזה אז גם הגבול נמשך לשם ואם להצד

השני נמשך הגבול לשם, ועי' בירוש' גיטין פ"ג דאף דקיי"ל דאם יש ענין אחר בגט מה שאין שייך לו הוה זה פסול בגט מ"מ אם יש בגט דבר שאין מעכבין כיון שהן נכתבים בסדר הגט לא איכפת לן, עכ"פ מאחר דמבואר בספרי פ' שופטים פ' קע"ה דנביא רק מא"י ולא מחו"ל משום דכתיב מקרבך וא"כ אם הוא במקום הגבול אז אם הולך לא"י חל עליו שם שמא"י ואם הוי מחו"ל ואין עליו שם נביא ולזה הגדר רצה לברוח לחו"ל ושוב אין עליו שם נביא ואין עליו גדר דהכובש נבואתו והים הביאו בע"כ לא"י ואז הוכרח שלא לכבוש נבואתו. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ד

והלכה כדברי פלוני כו'. עי' מכות ד' כ"ג ע"ב, ועי' רש"י שבת ד' ק"ח ע"א ועירובין ד' מ"ה ע"א ובהך דבכורות ד' כ"ד ע"א. אך שם י"ל דרק להודיע לנו אם מרחמת ועי' תוס' חולין דף ה' ע"א ובכורות דף נ"ח ונזיר ד' נ"ד ע"א. אך באמת זה תליא בהך פלוגתא דסוף מס' עדיות, ורבינו ז"ל לשיטתיה אזיל בסוף הל' מלכים, ועי' רש"י חולין ד' ל"ו ע"א, ועי' תמורה ד' ט"ז ע"א:

פרק י

הלכה א

כל נביא וכו'. והא שצריך לעשות. אות זה רק אם אומר שבא לו נבואה, משא"כ אם מתנבא עכשיו אז אין צריך כנ"ל ועי' בירושלמי בזה. וראיה מן הני דצדקיה והני נביאים אף דלא מצינו שעשו אות ואכמ"ל:

[ממהדורא תניינא: **כל נביא כו'**. הנה בירוש' סוף סנהדרי' הוי בזה מחלו' גבי שני נביאים היכא דלא הוחזקו בנביאים ומתנבאים על דבר אחד אם צריכין אות ומופת ור"ל אם גם זה הוי גדר עדות והטעם דע"י זה הם מעידים על עצמן שהן נביאים ואם הוי בגדר אין אדם מעיד על עצמו דר"ה דכ"ה וכתובות דכ"א ע"ב ובאמת זהו כונת הירוש' פ"ב דקדושין (דפירוש התוספות שם דף מ"ג ע"ב דחוק) גבי הך מחלוקות דאם שליח נעשה עד דאמר שם הדא דתימא בקדושי שטר אבל בקדושי כסף נעשה כנוגע בעדות ואידך א"ש כיון שהימנתו התורה אין זה נוגע בעדות ור"ל כך דכל עדות הם מעידין שנעשה דבר והם עדי ראיה והנה גבי קדושין ככ"ב דכיון דקדושין כ"ז שלא היו שם עדים לא הוי קדושין כלל וא"כ העדים שאמרו שראו מלבד מה שאומרין המעשה הם מעידים על עצמן שהם עדי קדושין וא"כ הוי עיקר העדות על עצמן והנה גבי קדושי כסף בעושה שליח כ"ז דלא נתקדשה לא חל עליהם שם מציאות של קדושין כלל ואין עליהם שם שליח

של קדושין וכן אם אינם שלוחין לא הוי הקדושין כלל וכן בלא עדים לא הוי קדושין כלל נמצא ע"י זה שהם אומרין שנתנו הכסף לך בשביל שליחות האיש שעשאן שלוחין וע"י זה נעשה הקדושין ואז חל עליהם גדר שלוחין וא"כ הם מעידים על עצמן שהם שלוחין ועשו שליחותן והוי כמו נוגע בעדות מה שא"כ בקדושי שטר דתיכף כשמסר השטר לידם חל עליהם שם שליח של קדושין כיון דהשטר היא שטר קידושין ולכך מהני ראיתן שיעשה על ידיהם שתהא מקודשת שכבר נעשו שלוחין אבל בכסף א"כ ע"י עדותן הם נעשין שלוחין וע"י שהם שלוחין נעשה עדותן והוי כנוגע ר"ל כמעיד על עצמו ועי' מ"ש התוס' גיטין דט"ו ע"ב וכתובו' דכ"א ע"ב ואידך ס"ל דהרי התורה הימנתו ר"ל דתיכף שראה הקדושין נעשה ע"י זה אשת איש עפ"י דין והוי כמו שכבר נגמרה העדות ולכך א"צ דרישה וחקירה גבי עדי קדושין דהוי כמו כבר נגמר הדין ועי' במ"ש התוס' ע"ז ד"ג גבי שמים וארץ ומ"ש רבינו ז"ל בהל' טוען ונטען פי"ב ה"ב גבי שוכרים דלא הוי עדות כיון שהם מעידים על עצמן דהוי כמו בעל דבר ולא הוי ידיע' שלו ידיע' וכ"כ בהשמט' לח"ב וזה ר"ל בקדושין דע"ד גבי אין מקחו בידו וכשיטת הראב"ד ז"ל בהל' עדות פי"ב מה דמחלק בין על עצמו ובין על ממונו דידיעה השייך לעצמו אינה כלל בגדר ידיעה ועי' מכות ד"ו אם ידיעת הבעל דבר נקרא ידיעה ובירוש' שבועות פ"ג גבי נשבע על דבר שהוא כך וכעת אינו ויש שני עדים שזה להיפך אם אמרינן שגם הוא מצטרף להם ויהי' שלושה והוי שבועות שוא ועי' במה דפליגי בהך מחלוקות דכריתות דכ"ו ע"א היכא דצריך שהדבר יהי' אינו ידוע כו' אם מי שעשה הדבר אי מיקרי ידיעה שלו ידיעה ובדברי הרמב"ם ז"ל בהל' נזירות בפ"ו הי"ח גבי טומאת התהום בהרוג ע"ש לכן באמת גבי גט י"ל דלכך צריך שיהיו העדים חותמין זה בפני זה כמבו' בגיטין די"א וכמ"מ דצריך שיהי' ב' עדים על כל חתימה וג"כ משום זה כיון דבלא צווי הבעל להם שיחתמו לא כלום הוא ולמד"א עדי חתימה כרתי וא"כ בלא עדות שמעידין על עצמן שהבעל צוה להם אינם עדים כלל וע"כ דזה לא בגדר ברור רק בגדר עצם והתורה אמרה כן וממילא נעשה הדבר ולא איכפת לן ובאמת גבי דיני נפשו' למד"א מכות ד"ו דלא מהני התראה רק אם העדים מתרין בו וא"כ צריכין העדים לומר שהם התרו בו ולמה ג"כ לא נאמר אין אדם מעיד על עצמו וע"כ צ"ל דזהו ג"כ חלק מהעדות זה ר"ל הירוש' בקדושין שם וככ"ב בהך דב"ק ד"ע ע"ב דאף בכת אחת אם אומרים שבפניהם קידש זה לא הוי עדות שמעידין שהיא אשת איש וחייב על בא עלי' רק זה דין מאליו דהם אין מעידין רק על מעשה הקדושין וזה פסקה לנו תורה שנעשית אש"א מאליו וה"נ גבי נבואה פלי' בזה בירוש' הנ"ל דזה דין התורה שצריך לשמוע לנביא ואם שנים אומרין שנאמרה להם

נבואה ע"י זה הם מחזיקין עצמן לנביא וצריך לשמוע להן ובא כאחד וכה"ג כ"כ במה שרבינו בהל' יבום וחליצה פ"ד הכ"ה כתב גבי חליצה מעושת אם כדין עשוהו חליצתו כשרה ולא כתב דרק בשאמר רוצה אני כמבו' ביבמות שם ערכין דכ"א וכמ"ש בהל' גרושין פ"ב גבי גט וכן גבי קרבן י"ל כך דהנה גבי גט וגבי קרבן צריך שני דברים מתחילה צריך שיאמר לסופר לכתוב הגט ולעדים לחתום ודוקא לרצונו ומכ"מ בזה לא נעשה כונת התורה היכא שצריך לכפותו כמו בנושא אשה פסולה דכונת התורה הוא שתהא מגורשת ואח"כ צריך ליתן לה הגט ואז נשלם כונת התורה ולכך ע"כ צ"ל רוצה אני כיון דכל אחד ואחד הוי חצי דבר ולא נגמר ולא הוי מעשה וכן גבי קרבן מתחילה צריך להקדיש הקרבן מרצונו ואח"כ צריך לומר לכהן שיקריב הקרבן כמבו' בנדרים דל"ה ע"ב דצריך דעת בעלים ע"ש ולכך צריך ג"כ לומר רוצה אני בשניהם אבל גבי חליצה דהוי הדבר והמציאות באים כאחד דכיון דעשה הדבר ע"י כפי' כבר נעשה ונגמר ולכך אצ"ל רוצה אני דשוב אין אנו צריכין לו כלל דכבר עבר המציאות ובאמת זה תליא בהך מחלו' דיבמות דנ"ג ע"א גבי יש תנאי בחליצה היכא דאמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין ור"ל כך דכמו דחזינן גבי גרושה דאח"כ אם בא עלי' או לשיטת רבינו בפ"א מהל' גרושין אף אם דרה עמו בביתו סתם הוי כמו נשואין חדשים בודאי וא"צ לקדשה בפני עדים והגדר כיון דהוא פעל בה במה שגרשה שתהא בת קדושין לכן אם עשה בה גדר אישות אף סתם מהני וגבי חליצה איך הדין בזה אם זה הוי כמו הפקעה לגמרי או גם שם אמרינן דכיון דעל ידו הותרה עדיין שמו עליה ועי' במ"ש הר"ן בנדרים דף ס"ז ע"א גבי קיום אם נשאל עליו דאף דעיקר הנדר למפרע מ"מ המציאות הי' ור"ל דכיון דקיי"ל בנדרים דף צ' דאין חכם מתיר עד שיחול הנדר א"כ חזינן דהמציאות של הנדר פועל שהחכם יתיר אותו לכך עדיין ישנו במציאות הדבר ונ"מ ג"כ במה דמבואר בתמורה דף כ"ד ע"ב גבי מערימין על הבכור שיקדיש את העובר לעולה אם אחר הלידה נשאל על ההקדש אז נ"מ גבי ולדי קדשים למ"ד בהוויתן הן קדשים דאם הקדישם בבטן אמו לא חל על הוולד שיולד קדושה שלהן כמבואר שם אך מ"מ נ"מ דגבי בכור המציאות של הלידה מקדשו ואז לא הי' יכול לחול עליו קדושת בכור ואף אם אח"כ נשאל על ההקדש מ"מ כבר פקע כיון דאז בשעת לידה לא חל הקדושה משא"כ בוולדי קדשים דהקדושה הוא מחמת האם ולכך אם נשאל הדר קדוש מחמת האם וזה ר"ל התוס' בבכורות דף י"ד ע"ב ד"ה מה ותמורה דל"א ע"ב ד"ה וולדן ע"ש ועי' בירוש' יבמות פי"ג דבעי שם לר"י אם קטנה שנשאת ואח"כ מיאנה בבעלה אם יש לה קנס מאחר וכ"כ דלכאורה אינו מובן דהלא הירוש' ס"ל בפ"א ובפ"ג דכתובות דבתולה מן הנישואין אם נתגרשה יש לה קנס

ועי' כתובות דף ל"ה ע"ב ודף מ"ט ע"א, אך באמת ר"ל כך דהנה זה מבואר בקידושין דף ט' וכ"מ דבעולה שלא כדרכה אם נבעלה אח"כ יש לה קנס אבל אם נבעלה לבעל שלא כדרכה ונתגרשה כו' שוב אין לה קנס דבעל עושה אותה בעולה אף שלא כדרכה וזה דמבעי' הירוש' הנ"ל גבי קטנה שנישאת ובעלה הבעל שלא כדרכה ואח"כ מיאנה כיון דהמיאון עוקר הנישואין למפרע ולא הי' עליו שם בעל או דמ"מ בשעת מעשה חל עלי' שם בעולה וכ"כ בזה דזה ר"ל הגמ' דיבמות דנ"ט ע"ב בממאנת ור"ל כה"ג ועי' כתובות דף נ"ג ע"ב גבי מזונות. עכ"פ זה ר"ל הר"ן הנ"ל וכ"כ דמשמע מלשון רבינו בהל' יבום פ"ה הי"ג דגם סתם ביאה בחלוצתו או בצרתה מהני אך באמת זה תליא במחלו' דר"ע ורבנן ביבמות דמ"ד גבי אחות חלוצתו אם אסורה לו מן התורה דר"ע שם ס"ל דהכתוב קראו ביתו לאחר חליצה וע"ש ד"מ ע"ב וד"י ע"ב וזה תליא במ"ש לעיל אם הזיקה הוא מחמת שהתורה אמרה שצריכה חליצה אם אינה מיבמה או להיפך מחמת שהיא זקוקה צריכה חליצה להפקיע הזיקה וזה ר"ל ביבמות שם דנ"ג דגבי תנאי אף דהתנאי לא פעל כלום ומותרת להנשא מכ"מ הוי זה עדיין שמו עליה ולכך לדידן דס"ל דלא כר"ע וא"כ חזינן דע"י החליצה פקעה לגמרי והוא לא שייך לה כלל ולכך אצ"ל רוצה אני וזה הוא הגדר דגיטין ד"ט גבי שכיב מרע דאינו חוזר בעבד שכבר יצא שם בן חורין ור"ל דהעבדות כבר אינה בעולם דנהפך למציאות אחר וע"ש ברש"י שכ' דזכו בו שמיא ותוס' שם דע"ז ע"א ד"ה דין ובירוש' פסחים פ"ב וגיטין אמר שלא מצינו עבד משתחרר וחוזר כו' ור"ל דליכ' כלל המציאו' ובירוש' פ"א דפיאה הקדש כשרוף דמי ועי' בחולין ד"ע ע"א דכל היכא דהדבר אינו לא חל עליו הגדר דלמפרע וכה"ג כתב התוס' חגיגה ד"ד ע"א גבי חצי עבד וחצי בן חורין דלא שייך בזה למפרע כיון דהדבר אינו ולכך גבי הפרה לא מהני חזרה תוכ"ד ולא מהני שאלה עי' נדרים דס"ט ודס"ז כיון דהדבר אינו לא שייך שיחול ע"י שם שלמפרע ועי' במ"ש רבינו ז"ל בהל' גרושין סופ"ז דלכך ליכא גדר קיום בגט והטעם כך דרק בשטר שצריך לגבות בו על ידו שייך בזה לומר כמו הך דב"ב ד"ל וכתובות די"ט זיל קיים שטרך וכאן הגט עושה רק שיהי' גרושין ולאחר גרושין ליכ' גדר הבעל כלל דזה גזה"כ וכמ"ש רש"י כתובות ד"ג ולכך ליכא בזה גדר קיום והמוציא מחבירו דהקיום הוא על הגט וביטול האישות הוא על הגירושין, ולכך לא מהני תוכ"ד גבי גט כמבו' בב"ב דקכ"ט ע"ב דכיון דנתגרשה ליכא הדבר כלל על מה לחזור ויהי' ג"כ נ"מ כגון לר"מ דס"ל בכמ"מ דהאומר לאשה הרי את מקודשת לאחר שימות בעלך דהוי קדושין אבל היכא דמת בעלה בלא בנים ונשארה זקוקה ליבם אף למד"א קדושין תופסין ביבמה מכ"מ כאן לא חל הקדושין דהוי כמו שעדיין לא יצאה מרשות בעלה הראשון

וככ"ב בדברי הירוש' גיטין פ"ט גבי המגרש את אשתו חוץ מפלוני ונשאת לאחיו של הפלוני ומת בלא בנים דאף דבכ"מ אם נשאת לאחר ומת דמותרת לזה שם משום דמיתה של השני התירה לזה ופקע תנאי של הראשון אבל אם מת בלא בנים עדיין לא יצאה מיד המת ולכך אסורה למי שאסרה הראשון וכה"ג בירוש' פ"ג דקדושין גבי המקדש לאחר ל' ובא אחר וקדשה תוך ל' ומת תוך ל' רק שזקוקה ליבם לא חל עליה קדושי הראשון וגבי נזירות זה מחלו' בתוספ' ספ"ד בנזירות מי שקבל עליו הרבה נזירות זה אחר זה אף לאחר שכלו נזירות הראשון אם עדיין לא גלח אם נימא דנשאר עליו מקצת הנזירות ראשונה א"א שיחול עליו השניה וככ"ב בהל' נזירות וא"כ הוא הדין לר"מ אך אם אח"כ חלץ לה לפי שיטת הירוש' פ"א דיבמות מוכח דלמ"ד שם דאם אחר החליצה בא עלי' היבם קנאה חזינן דהחליצה לא הוי הפקעה לגמרי מרשות היבם ופקע הקידושין שקידשה אחר קודם וזה תלי' במחלוקת בירוש' שם וכ"מ אם חליצה הוה קנין או פטור ולכך ס"ל לר"ל ביבמות דף ק"ו גבי חליצה מוטעית דגם אם אמרו לו חלוץ לה ובכך אתה קונ' אות' מהני ואזיל לשיטתי' בירו' שם דחליצה הוה קנין וכבר כתבתי דזה תלי' בפלוגתא דר"ע ורבנן ביבמות מ"ד דאין קידושין תופסין באחות חלוצתו וכ"כ לדברי התו"כ פ' אמור גבי חלוצה לכהן דהצרה נפטרת רק ע"י מעשה שנעשה בהאשה לא ע"י האיש דחליצת החולץ לא פעל בהצרה, ועי' בתוספ' יבמות פ"ג דאמר שם דכיון דחזינן דהחולץ ליבמתו אסורה לו חזינן דלא עשה בה מעשה רק שע"י המעשה נפטרת ממנו ולא כמו בגט ולכן אינה אסורה לקרוביו ע"ש ועי' במ"ש רבינו בהלכ' יבום פ"א הי"ב דאסורות רק מד"ס, ר"ל לא בגדר ערוה וכ"כ בזה וכן נ"מ במה דקיי"ל אין קידושין תופסין בעריות אם מחמת החיוב או הפקעה עי' קידושין דף ס"ז ע"ב ובהך דהוריות די"ב גבי משוח שנצטרע מדחי דחי או מיפטר פטור ר"ל אם פקעה ממנו שם כה"ג או שאסור לעבוד ועי' תמורה דף י"ז מה דמחלק שם בין פסול הגוף או פסול חסרון גבי בהמה טמאה וטריפה, ונ"מ ג"כ גבי אנוסה דיש עליו מצוה דלו תהי' לאשה אם המצוה פקע ממנו או משום דא"א לו לקיים ונ"מ אם אח"כ נשא אחותה ומתה אם חזר עליו החיוב ליקח את אנוסתו ועי' תוס' יבמות דף ט"ז ע"א ד"ה בנו ודף מ"א ע"א ודף ק"ט ע"ב גבי המקדש אחות יבמה, עכ"פ לכך גבי חליצה לא שייך תנאי ושליחות משום דזה חל עליו מאיליו והפעולה ונפעל הוא מציאות אחת וכמ"ש לעיל וא"א לחלקם וכמו דאמרינן בגיטין דף פ"ד כיון דפסקא פסקא וכמ"ש בשיטת הירוש' פ"ב דקידושין דלכך גבי קידושי כסף שליח נעשה עד ולא הוי כמועיד על עצמו דזה נעשה מאיליו שהתורה עשה אותו לעד וכן הדין גבי שני נביאים דנאמנים בגדר עדים אף דהם מעידים על עצמן.

ברכות דף יז גדולה הבטחה כו' נשי במאי כו' ובפרט רעייתי הרבנית מרת רבקה שתי'. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה ד

דברי הפורענות שהנביא אומר וכו'. עי' בירושלמי דסנהדרין פי"א ה"ז ע"ש, ויומא ד' ע"ג ע"ב ע"ש ועי' בבלי ד' פ"ט ע"ב דנינוה לא הדרי בו עי"ש:

הלכה ה

נביא כו'. ירושלמי פי"א הל' ח' ע"ש: